

R
2964

R V 1920:4996

CLAVDII GALE

NI PERGAMENI, MEDICORVM
PRINCIPIS, DE COMPOSITIO-
NE MEDICAMENTORVM
KATÀ GÉNĒ LIB.

VII.

Per IOANNEM GVINTERIVM Anderna-
cum iamprimum latinitate donati.

Eiusdem de ponderibus & mensuris liber, D. AN-
DREA ALCIATO interprete.

Adiecimus breuem ὑπεργραφήν, in qua cuique quantum
qualibet mensura capiat, clarè patebit.

BASILEAE, ANNO
M. D. XXX.

EN danus tibi, suauissime Lector, septem Galeni libros de compositione medicamentorum notē γένν, ab Ioanne Guinterio Andernaco, homine doctissimo, & ad promouenda bona studia nato, recens uersos, quos ē Parisiorum Lutetia nobis excudendos nuper transmisit Huldreichus Chelius Phorcentis, uir, præter singularem omnigenæ literaturæ eruditionē, artis Medicæ studiosissimus. Nouerat enim ille, ut mihi iam olim arctissima familiaritate coniunctus, quanto labore, quantoq; sumptu Galeni opera prælis committere instituerim: Non quidem ea quæ hæcenus male reddita, a barbaris indoctisq; medicis, qui falso duntaxat titulo, & empto nomine sese uulgo uendunt, sine fructu leguntur: sed quæ nunc per linguarum peritissimos uel demum recognita, uel iamprimum ex archetypo Græco purissime in Latinum uersa prodeunt. Nam extant apud nos tum ab alijs emissa, tum ab ipsis iam foliis, ut dicitur, profecta, quæ facile integrum præstare possent totum. Ad hæc, bonam id genus librorū partem ab eruditissimis uiris nunc adornari audio: nempe de Simplicium medicamentorum temperaturis undecim, tres de Alimentorum uiribus, nouem de Sectionū aggressionibus, unumq; de Artis Medicæ constitutione, item de Antidotis. Quos propediem opera nostra transcriptos accipies, hæc uidelicet forma, qua superiori anno alia quædam Galeni nostri exhibuimus, ut qui priora sibi semel cōparauerit, hæc illis nullo dispendio adiungere possit.

Tuum igitur erit, candide Lector, nostrā industriā, qua maxime tuipissus rationem habemus, mutuo favore iuuare, uicemq; rependere. Vale.

A V T O R V M V E T V S T I S S . Q V O S G A -
lenus passim citat, Catalogus.

Acillas Secundilla.	Callinicus.	Halius.	Petronius Aretes.
Agathinus.	Castus.	Harpalus.	Petronius Musa.
Agathocles.	Calceus.	Harpocras.	Phanius.
Agrippa.	Claudius Philoxenus Chæ-	Helenus.	Philinus.
Alcimio.	rurgus.	Heliodorus.	Philippus.
Alexander.	Clemes Serdonius.	Heras Cappadox.	Philocleus.
Amithaon.	Cleobulus.	Heraclides Tarentinus.	Philonides.
Amphion.	Cloniacus.	Herodotus.	Philotus.
Andreas.	Clytus.	Hippocrates.	Phylacus.
Andro.	Codanus rex.	Hygienus.	Polydas.
Andromachus.	Coracinas.	Icesius.	Polystomus.
Antimachus.	Crispus.	Iulianus.	Pompeius Sabinus.
Antipater.	Crito.	Iulius Secundus.	Prasion.
Apelles.	Ctesiphon.	Isidorus.	Primio.
Aphrodas.	Cyrtus.	Lamonius.	Publius.
Aphrodisæus.	Damocrates.	Lucius Cathegetes.	Publius Cathegetes.
Apollonius Archistator.	Deleo.	Lucius Indicus.	Rufus Hierax Thebanus.
Apollonius Organicus.	Demetrius Bythinus.	Machærio.	Sarcheuitus.
Apollonphanes.	Demosthenes Massaliotes	Magnus Philadelphus.	Scribonius Largus.
Apollonius Tharseus.	Diaphantes.	Mantias.	Serapio.
Archibius.	Diodorus.	Melito.	Telamo.
Archigenes.	Dionysius Samius.	Menecrates.	Telephanes.
Aristarchus Tharseus.	Dioscorides.	Menæctus.	Terentius.
Aristocles.	Dioscorides Tharseus.	Menestheus.	Thæbeus.
Arius Asclepiadeus.	Domitius Nigrinus.	Minutianus.	Theotropus.
Arius Lecanius.	Epicurus.	Mnaseus.	Threptus.
Asclepiades Bythinus.	Epidaurus.	Moschus.	Theudas Sarcophagus.
Asclepiades Pharmacion	Euphranor.	Nicostratus.	Tiberius Cæsar.
Aphalartefius.	Epigonus.	Nicolaus.	Tryphon Archæus.
Aster.	Euangeus.	Nymphodotus.	Triphon.
Attalus.	Eubulus.	Orion Ctenestus.	Xenocrates.
Azanitus.	Eunomus.	Orphitus.	Zeno.
Bacchius.	Flavius Clemens.	Paccius.	
Bassius Stoicus.	Gallus.	Pasio.	
Caius Neapolites.	Gualerius Paulinus.	Patroclus Cæsaris libertus	

H O C

H O C O P E R E
comprehenforū Index.

Acetabulum.	98. C	Acetū.	28. A	Anatome empiricorū.	32. B	Arij ad sedes depastas phar-
Achillæ pastillus.	63. A	Acopon uiride.	93. A	Anatome ex libris.	32. B	macum.
Acopon.	89. A	Acorum.	39. B	Anatomes exercitatio. ibid.		62. A
Acrium medicamentorum		Acrium medicamentorum		Anatome i simijs facta. ibi.		Aristarchi Tharsei pastillus
natura.	53. A	Acrium medicamentorum		Andreas emplastrū.	48. A	pag.
Acuntianum.	90. C	Acrium medicamentorum		Andromachus.	13. D. 15. A	Arfenicum.
Adeps animantis naturā re-		Acrium medicamentorum		Andromachi ægyptia.	73. B	31. A
fert.	80. C	Acrium medicamentorum		Andr. catagmaticū.	25. D	98. B
Adeps gallinaceus.	80. C	Acrium medicamentorum		Andromachi emplastra.	19. A. B. C. 4. 1. B. 57. D. 58.	Artemisia.
Adeps leoninus.	80. C	Acrium medicamentorum		Andromachi epulotica.	22. D.	39. B
Adeps pardi.	80. C	Acrium medicamentorum		Andromachi nygmaticæ.	pag.	Asclepiades.
Adeps suillus.	80. C	Acrium medicamentorum		Andromachi panatia.	23. B	13. D. 18. D
Adipis differentia.	80. C. D	Acrium medicamentorum		Andromachi sicca.	46. D	Asclepiadis aridum.
Ægyptia.	36. D. 37. B. D	Acrium medicamentorum		Andromachi ad uulnerame-		66. A
71. D. 72. D. 75. D		Acrium medicamentorum		dicamentū.	36. D. 37. D.	Asclepiadis emplastrū.
Ægyptiæ spinæ fructus, pa-		Acrium medicamentorum		Anicetos.	70. B	11. A
gina.	39. B	Acrium medicamentorum		Anthera.	64. B	48. C
Æris squama.	28. B. 39. B.	Acrium medicamentorum		Antipatri ad digerendū me-		Asclepiadis malagma.
Agathocleis medicamen-		Acrium medicamentorum		dicamen.	77. D	82. D
tum.	62. D	Acrium medicamentorum		Antipatri ad nomas.	64. D	Asclepiadis medicamentū.
Agathini medic.	62. B. C	Acrium medicamentorum		Antonini herbarij empla-		pag.
Agrippæ pharmacū.	92. D	Acrium medicamentorum		strum.	78. B	40. D. 67. B
Alcimion.	22. D	Acrium medicamentorum		Apellis.	66. D	Asclepiadis epispastica, pa-
Alcimionis emplastrum, pa-		Acrium medicamentorum		Aphrodæ acopon.	93. C	gina
gina.	58. B	Acrium medicamentorum		Aphrodæ emplastrū.	48. C	78. A
Alcymionis malagma.	83. C	Acrium medicamentorum		Aphrolitrum.	31. A	Asclepius pastillus.
Alcymionis medicamentū.		Acrium medicamentorum		Aphronitrum.	28. A. 31. A.	64. D
pag.	64. D. 65. A	Acrium medicamentorum		Apionis ad carbūculos me-		Asphalartefij acopon.
Alexandri ad digerendum,		Acrium medicamentorum		dicamentum.	67. B	93. C
pag.	77. D	Acrium medicamentorum		Apollonphanis medic.	62. B	Asteris medicamentū.
Alumen.	39. A	Acrium medicamentorum		Apollonphanis malagma, pa-		48. A
Aluminis usus.	7. C	Acrium medicamentorum		gina.	84. C	Athene Andromachi.
Amara.	28. B	Acrium medicamentorum		Apollonij Archistatoris pa-		73. D
Amarorum natura.	53. A	Acrium medicamentorum		stillus.	63. B	Athene.
Ambustis idonea.	69. B	Acrium medicamentorum		Apollonij Organicæ.	67. B	17. D
Ammoniacum.	72. C. D	Acrium medicamentorum		Apollonij Tharsei aridum,		Atramentū sutoriū.
Ampelitis.	39. B. 53. B	Acrium medicamentorum		pag.	63. B	64. A
Amphionis medic.	48. A	Acrium medicamentorum		Argemone.	39. B	Attali emplastrū.
Amygdalæ amara.	28. B	Acrium medicamentorum		Aribarzanion.	50. C	7. D. 8. B
Αρακοδίσματα.	73. A	Acrium medicamentorum		Aridum.	64. B	8. 11. C
		Acrium medicamentorum		Aridum medicamentū.	46. D. 47. A.	Attalus rex Medicinæ stu-
		Acrium medicamentorum		Aridum σινίση.	63. D	diosus.
		Acrium medicamentorum		Aridorum dimensio.	98. B	7. D
		Acrium medicamentorum		Arij ad nomas medic.	66. D	Attracricis facultas.
		Acrium medicamentorum				76. B
		Acrium medicamentorum				Aureū medicament.
		Acrium medicamentorum				63. A
		Acrium medicamentorum				Auripigmentum.
		Acrium medicamentorum				28. B
		Acrium medicamentorum				Aurium remedia.
		Acrium medicamentorum				67. B
		Acrium medicamentorum				Auftera.
		Acrium medicamentorum				43. B. 53. A.
		Acrium medicamentorum				Azaniti emplastrum.
		Acrium medicamentorum				55. A
		Acrium medicamentorum				B
		Acrium medicamentorum				Alneorū noxa.
		Acrium medicamentorum				31. C
		Acrium medicamentorum				Banchij malagma, pa-
		Acrium medicamentorum				gina
		Acrium medicamentorum				86. A
		Acrium medicamentorum				Barbarum Hera.
		Acrium medicamentorum				27. B
		Acrium medicamentorum				Bassi Stoici acopon.
		Acrium medicamentorum				93. A
		Acrium medicamentorum				Bitinus pastillus.
		Acrium medicamentorum				63. D
		Acrium medicamentorum				Bitumen.
		Acrium medicamentorum				53. B
		Acrium medicamentorum				Buccinorum testa.
		Acrium medicamentorum				39. B
		Acrium medicamentorum				C
		Acrium medicamentorum				Acoëthe.
		Acrium medicamentorum				12. A
		Acrium medicamentorum				Cadmia.
		Acrium medicamentorum				38. D
		Acrium medicamentorum				Caij Neapolitæ medicamen-
		Acrium medicamentorum				tum.
		Acrium medicamentorum				62. B
		Acrium medicamentorum				Calida.
		Acrium medicamentorum				28. A. B
		Acrium medicamentorum				Callinici ad omnia interiora
		Acrium medicamentorum				a 2

4-5 B
2235
15263419x

I N D E X.

ra medicamentum. 85. C	Cicatricē obducētia. 21. C	διὰ κριτῶν. 22. D
Calx. 31. A	Ciperum. 39. B	δι' ἁλῶν. 77. A
Cancrofa iuuant. 47. D	Claudij Philoxeni ἀπελθῶν. 24. B	δι' εὐφορείας. 93. C
Candidi emplastrum. 76. C	pag. 24. B	διὰ χυλῶν. 62. C 87. B
Canum morsus sanantia. pag. 58. D	Claudij Philoxeni ægyptia. 37. B	δι' ἀλικακαβῶν. 63. A
Capitis dolorem tollentia. pag. 69. D	Cleobuli medicam. 67. A	διὰ μελιώτε. 84. A
Capitis fracti remedia. 69. B	Cloniaci malagma. 86. B	δι' ὀριγάνου. 61. D 63. A
Cappadoces Heras. 13. D	Codami regis emplastrum. pag. 77. B	διὰ πυριτῶ. 48. D
& 18. D	Coli remedia. 70. B	διαφαιρέ. 39. B
Carbunculi medicina. 67. A. B	Colicæ remedia. 85. C	διαφορητικά. 76. B
Catagmatica emplastrum. pag. 23. D	Colophonæ temperatura. pag. 30. C	διὰ ξαφανίδων. 77. B
Cedrinus succus. 28. B	Cōpositionis artifices. 13. C	διὰ σαμψύχων. 84. B 93. B
Centaurium. 39. B	Condylomatū remedia. 48. C. 62. B	διὰ σμυγνῶν. 82. D
Cephalicum. 64. B	Congius. 97. C	διὰ περσικῶν. 84. C
Cephalica medicamēta. pag. 49. C	Congij in heminas diuifio. pag. 56. B	διὰ σωσπιδος. 55. B
Cephalica emplastra. 23. D	Copos. 89. A	διὰ ὅς κισιρέως. 66. B
& 24. D	Coracinæ sphragis. 61. C	διὰ ὅς μασιχῆς. 79. A
Cephalicum uiride. 25. D	Corporum diuersitas. 40. B	διὰ ὅς σερραπιδος. 63. D
Cephalicus pastillus. 25. A	Corrosina. 45. A	διὰ τῶ δ. 66. C
Ceræ natura. 14. A. 69. A	Costi pharmacum. 48. D	διὰ τῶ ἀφροσίτης. 78. D
Cerantes usus multiplicis. pag. 63. C	Cotyla. 97. C. 98. A	διὰ τῶ ασί. 78. D
Ceramium. 97. D	Coxarum remedia. 95. B	διὰ τῶ κασός. 91. A
Ceramium Italicum. 98. A	Crispi εὐωδέ. 64. D	διὰ τῶ μέλιτος. 90. A
Ceratum. 97. C	Crito. 13. D. 18. D	διὰ τῶ ζῶ. 63. A
Ceratum. 14. B	Critonis emplastrum. pag. na 20. D. 55. B	διὰ τῶ σιλφί. 61. C
Cerati mutatio. 69. C	Ctesiphontis cerine. 78. C	διὰ τῶ σφουθίου. 77. C
Cerussa. 7. D	Cyathus. 97. C. 98. A	διὰ τῶ ἀσπίδων. 76. D
Chalcanthum. 38. D. 64. A	Cyzicene 59. B. D	διὰ τῶ βοτανῶν. 49. D
Chalcidei emplastrū. 57. C	Cyrti emplastrum. 77. A	68. C. 69. C. 70. B. 71. A
Chalcitis. 28. B. 38. D		διὰ τῶ ὀρόδων. 65. D
Chalcus. 97. C. 98. C		διὰ τῶν φυτῶν. 61. C. 64. D
Chamaeleontis nigri radix. pag. 39. B	D Amocratis emplastrū 12. D. 60. A. 75. A	καὶ 91. D
Χαμαλέον succus. 28. B	Damocratis rufum. 79. A. B	Didrachma. 98. C
Chema. 97. C	Damocratis tyria. 60. D	Digerens salubre. 77. D
Chirurgiæ necessaria. 32. B	Darij pastillus. 62. C	Digerentia. 31. A.
Chironia. 40. D. 58. B. & 68. A	Dentium remedia. 69. D	38. B. & 79. C. D
Chironiorum medicamen- ra. 49. C	Detergentia. 70. C	Digerentia debilia. 76. B
Chloracopon. 90. C	διὰ δαφνίδων. 84. C	Digerentis uirtus. 76. B
Choa. 97. C	διὰ δικτάμων. 54. A	Digerentium usus. 70. A
Choenix. 97. C. 98. B	διὰ ἰτεῶν. 7. A. 49. A	Digiti resoluti. 28. D
Chryfocolla. 28. A. 39. A	διὰ ἰξί. 77. D	Dionysij Samij medicamen- tum. 49. D
Chryfocollæ usus. 50. B	διὰ κλάμων. 48. D	Dionysia Largi. 78. D
Chus. 98. A	διὰ κίκεως. 51. C	Diophanti emplastr. 57. D
	δι' ἀκόνι. 69. D	Dioscorides. 13. D
		Diosco-

I N D E X.

Dioscoridis medic. 82. D	Emplastra alba. 7. 8. na	69. B
Dioscoridis sanguinē com- primens. 67. C	Emplastrum ad carbuncu- los. 22. C	Fructus colligendi ratio. pag. 28. C
Diuites immorigeri. 31. C	Empl. ad cruenta & fractu- ras. 24. B	Fuscum emplastrum. 73. D
Diuitum medicam. 36. B	Em. διὰ χαμαλέοντος. 20. D	G
Dometij Nigrini med. 91. C	Emplastrum rufa. 21. A	G Albanum. 53. B
Drachma. 97. D. 98. C	Empl. διὰ δικτάμων. 21. A	Galenī acopon. 93. D
Dracunculus. 39. B	Empl. sacrum. 21. A. 57. D	Galenī medicamentum ad erysipelata. 63. B
Dracunculi usus. 54. A	Emplastrum cicatricem obdu- centia. 21. C. 22. D	Galenī ad hæmorrhoidas. pag. 64. A
δυσελκί. 52. A	Emplastrum epulotica. 21. D	Galenī medicamentum ad multa. 68. C. 69. D. 71. B
δυσεκλάωτα. 12. A. 66. A	Empl. διὰ καδμίας. 21. D	Galenī medicamentū ad no- mas. 64. D
δυσεκλί. 93. B	Emplastrū barbarum. 26. C	Galenī ad omnia diuturna. pag. 69. D
δυσεκλί. 56. B	& 27. B	Galenī medicamentū ano- dinum. 74. A
δυσεκλί. 68. A	Emplastrum aculeos edu- cens. 57. D	Galenī anthera. 64. B
E γκάθισμα. 64. C	Emplastrum pleuriticis ido- neum. 57. D	Galenī diaphoreticum. pa- gina. 78. A
Empiricorū error. 31. B	Empl. ἀφλέγματον. 25. B	Galenī medicamentum au- reum. 65. A
Emplastrum ex terra pelag- gia. 77. A	Eunomi compositio. 66. C	Galenī emplastra. 50. D
Empl. ἀφλέγματον. 25. B	Euphranoris emplastrum. pag. 22. A	& 51. A. B. C. D
Empl. ad hydropicos. 25. C	Epicuri emplastrum ad mul- ta. 58. B	Galenus gladiatorum curā suscepit. 31. D
Emplastr. ad cacoethe. 76. C	Empl. διὰ λαδάνου. 22. A. D	Galenī haliē. 57. B
Em. ad uulnera. 20. A. 70. D	Epigoni medicamentū. pa- gina. 35. C. 56. B	Galenī iactantia. 24. A
Emplastr. pus uacuās. 77. D	Epuloticum Dioscoridis. pag. 43. A	Galenus in mercatores. pa- gina. 28. C
Empl. nigrū. 25. D. 26. C. D	ἐπιπασσον. 53. A	Galenī medicamentum pro diuite. 36. B
Empl. διὰ λαδάνου. 22. A. D	ἐπιπασσικά. 76. B	Galenī myracopon. pag. na 94. A. B
Emplastrū ad digerendum. pag. 76. C. & 77. C. D	Erugo. 14. A. 38. D. 39. B	Galenī pastillus 62. D
Empl. ad extrahendū. 76. D	Eruus. 28. B	Galla omphacitis. 39. B
Emplastr. uenena discuties. pag. 57. C	Erythrias. 39. B	Galli aridum uarij usus. pa- gina. 64. A
Emplastrum ad quampluri- ma utile. 20. B. 21. A.	ἐχασωτικά. 66. C	Galli emplastra. 26. C
24. A. 36. B. 37. B. 50. A. 54. B. 55. A. C. 59. B	Euangei emplastrum. 58. A	Gangrenicum medicamen- tum. 48. D
71. B. 75. A.	Euphorbium. 30. D. 34. B	Gladiolus 39. B
Empl. multarū uirū. 70. B	Euphorbij liquor. 28. A	Glaucij pastillus polychre- stos. 63. C
Emplastrum ex duplici ari- stolochia 5. B. 50. A	Excrecētias tollentia medi- camenta. 69. B	Gleucini confectio. 94. B
Emplastr. ad strumas. 20. A	Exedentia. 45. A	Glyti acopon. 93. D
Emplastrū emollies. 19. C	Exiccantia. 38. C. D	Gamma. 97. D
Empl. Galeni. 12. C. 27. B	ἐνωδέ. 67. A	Gubernare ex libro quid sit. 32. B
Emplastrū aniceton. 26. D	F acultates medicamen- torum. 72. D	
Empl. abstergentia. 18. B	Fermenti usus. 29. D. 31. A	
Em. ad fistulas. nomas. stru- mas. zonā. ἐρπητα. 58. B	Ferri squama. 39. B	
Emplastrū tēperatura. 40. B	Fistularum remedia. pag. 52. D. 53. D	
Empl. ad neruorū punctu- ras. 33. A		

I N D E X.

H		I		M	
Haliēi emplastrū. 55. B		Iecinoris remedia. 69. D		M Acharionis empla-	
Haliēi pharmacū. pa-		Inde. 49. A		strum. 56. C	
gina 92. A		Iris. 39. B		Magni ad auras suppuratas	
Haliēi rufum. 37. B. 57. B		Ischamos. 63. D. 64. A		medicamentū. 67. B	
Harpali emplastrum. 77. B		Ischiadicorum remedia.		Magni anthera. 64. B	
Harpocras. 64. A		pag. 69. D		Magni Philadelphi phar-	
Helenion. 53. A		Isidori anodynum. 74. A		macum. 62. A. C	
Heleni emplastrū. 23. D		Isidori Antiochi ad cacoē-		Malagma quid. 80. B	
Heliodori medicamē. 66. A		thas. 71. A		Malicorium. 39. B. 43. B	
Hellespontia Andromachi.		Isidori ad nomas. 62. D		μαλακώδεα. 44. C	
pag. 74. D		Isidorei pastillus. 63. B		Malum terrae. 39. B	
Hemiectum. 98. B		Isis. 17. B. 21. A. 53. C		Mamillarum remedia. 77.	
Hemina. 9. B. 50. B. 74. D		Isis emplastrum. 48. B		D. 78. C. D	
97. C. 98. A. D		Isis κεφαλική. 50. A		Mamillas curantia. 58. D.	
Heminæ Atticæ pōdus. pa-		Isis uiridis. 56. B		& 59. B	
gina 59. A		Iuliani enatum. 26. D		Mammarm abscessum cur-	
Heminæ differētia. 72. A. B				rantia. 53. D	
Heminæ in uncias diuisio.		K		Mantias Herophileus. 13. C	
pag. 56. A		K <i>Αυσικά.</i> 47. D		Mantij pharmacopolæ re-	
Heraclidæ ad hæmorrhoi-		<i>κηραλέου.</i> 81. D		medium. 50. C	
das. 67. D		<i>κυζικηνόρ.</i> 49. B		Marrubium. 53. A	
Heraclidis medic. 45. C				Medicamentum sumptuo-	
Heraclides Tarētinus. 13. C		L		sum. 36. A. B	
Heraclidis emplastrū. 19. D		L <i>Απὸ τοῦ ἰατροῦ.</i> 7. B		Medicamēta odorata. 36. B	
Heraclidis lite. 59. B		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentū siccū. 39. C	
Hera medicamentū ad uix		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentum ex euphor	
sanabilia. 50. A		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		bio. 34. B	
Hera catagmatica. 24. D		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentum ex liquabi	
Hera emplastrū. 7. D. 20.		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		libus. 35. B	
A. & 52. C		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentum ex colum-	
Herculis ad hæmorrhagias.		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		barum stercore. 35. D	
pag. 67. D		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentum ex herbis.	
Hermonis Hierogramma-		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		ibidem.	
tei medicamentum. 53. D		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentum <i>περίκαυτορ.</i>	
Herodoti <i>διὰ τὸ πρῶτον.</i> 75. B		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		pag. 22. A	
Hiera. 54. A. B		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentum ad uetera.	
Hieracis Thebani pastillus		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		pag. 22. B	
pag. 62. A		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentum ex ladano.	
Hominis morsus. 8. A		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		pag. 41. C. 44. C	
Hordeum. 28. B		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentū concoquēs.	
Humentū dimensio. 98. A		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		pag. 53. B	
& 99. B. C		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medicamentum ex chamæ	
Hygia. 52. D		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		leonte. 48. C	
Hygieni emplastrum. 20. B		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medimnus. 97. D. 98. C	
& 50. A		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Medimnus Atticus. 98. B	
Hypophoras sanantia. 69. B		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Mel. 53. B	
I		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Melina emplastra. 18. 19. B	
I <i>Ιατρικὴ.</i> 58. C		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Melini emplastrū usus. 19. A	
Icesion. 54. C		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Melitonis <i>σπίγγορ.</i> 65. A	
Icesij emplastrum. 55. C		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Menecrates. 18. D	
Ichthyocolla. 39. A		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Menesthei pharmacū. 62. B	
		L <i>Λαρυγ.</i> 7. B		Menceti	

I N D E X.

Menceti emplastrum. 19. D		Mystrum paruum. 98. A		Pastillus ad condylomata.	
& 20. B		N		pag. 63. D	
Menses ducentia. 69. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pastillus polychrestos. 63. B	
Mensura. 10. B		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pastillus Andronius. 63. A	
Mensurarum notæ. 97. C		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pastillus niger. 62. D	
Metallorum usus. 33. A		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pastillus ad erysipelata. pa-	
& 38. C. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		gina 62. B. 63. C	
Metallorum preparatio.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pastil. ad nomas. 61. C. 63. B	
pag. 33. A		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pastillus ad serpentia. 61. D	
<i>μετασχηματισμός.</i> 92. C		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pastillus stypticus. 61. D	
Methodus curandi ulcera.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Peritonæi remedia. 70. B	
pag. 69. B. C. 70. A		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Petronij Aretæ pastil. 62. C	
Methodus conficiendi em-		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Phagedenæ. 68. A	
plastrum. 12. A. 16. B		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Phanij medicamentum. pa-	
Methodi usus. 68. B		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		gina 64. C	
Mina. 50. B. 79. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pharmacum ex chamæleon	
Mina Italica. 98. C		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		te. 45. B	
Mina Attica. ibidem.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Philini medicamentum ad	
Mina Alexandrina. 55. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		nomas. 65. A	
Mina Romana. 97. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Philoclei acopon. 93. C	
Mina in uncias diuisa. 55. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Philoti cephalicum. 49. D	
Mina quot denarijs cōstet.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Philoxeni, ex collectaneis.	
pag. 55. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		pag. 49. B. 48. C	
Minutiani medicamentum		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Phlabij Clementis ad poda	
ad strumas. 77. C		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		gram. 92. B	
Mitigatoria. 37. A		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Phlegmone. 80. D	
Mnasai emplastrum. 11. C		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Phlegmoni obnoxia corpo	
Modius. 97. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		ra. 39. A	
Modius Aegyptius. 98. B		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Phymatum remedia. 10. C	
Modius Italicus. 98. B		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pingue boum. 80. D	
Moiæ ad condylomata. pa-		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pingue caprarum. 80. D	
gina. 64. C		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pistacia. 28. B	
Mollientia primi ordinis.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Platysma. 40. D	
pag. 81. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Plumbū combustum. 39. B	
Mollientia secundi ordinis.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Podagræ remedia. 69. D.	
pag. 82. A		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		74. D. 83. D. 92. B.	
Morsus curantia. 70. B		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Polium. 39. B	
Morsum ferarum sanantia.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Polychreston. 25. B. 52. B	
pag. 53. D. 54. B. C		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		68. A. 70. B	
Moschionis medic. ad no-		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Polyidæ phar. 63. D. 28. B	
mas. 66. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Polyidæ sphragis. 61. B. 63. A	
Moschionis pharmacum.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		<i>πολυκλήρ.</i> 36. A	
pag. 22. C. 24. A		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pompeij Sabini ad ischiadi-	
Moschionis catagmaticum		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		cos. 92. B	
pag. 37. B		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pompholix. 28. B	
Musæ remedium. 62. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Ponderum notæ. 97. C	
Musculorum futura. 31. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Ponderum dimensio. 98. C	
Musus. 13. D. 18. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Populi usus. 91. C	
Myrrhæ facultas. 72. D		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Præfionis medic. 67. A	
Myssi. 28. B. 38. D. 39. A		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Primionis medicam. ad de-	
Mystrum. 97. D.		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		sperata. 43. A	
Mystrum magnum. 98. A		N <i>Νεαπολίτῃ.</i> 79. A. B		Pforicum. 28. B	

I N D E X.

Prolemei ad curatu difficilia.	66. B	Prolemei ad curatu difficilia.	66. A
Publij ad nomas.	64. D	Squamæ.	39. B
Purpurarū testa.	39. B	Stacte.	28. B
Putridorū remedia.	47. C	Stibi.	39. A, B
Q		Stomachi remedia.	69. D
Vadrati acopon.	93. B	Stomomatis squama.	34. B
Qualitatū ratio.	52. B	Strumarū remedia.	68. D
R			69. D, 76. C, D
Anarum usus.	91. D	Sulphur.	28. B
Relaxantia.	86. D	Sulphur uiuum.	31. A
Remollientia.	39. B	Sutura.	31. D, 32. A
Rerū quas metimur triplex differentia.	97. C	T	
Resina alba.	7. B	Ela educentia.	59. B
Resina tēperamentū.	30. C	Telamonis phar.	22. C
Resina uires.	15. B, 69. A	Telephanis candidū.	23. B
Rhagadarū remedia.	48. C	Tendones.	29. A, 31. C, 32. A
Rheon.	39. B	Tenontotroti.	29. A
Rosacei usus.	69. A	Terebinthina resina.	7. B
S		Terentij pastillus.	61. D
Agapenum.	28. A	Testæ.	34. B
Sanguinē cōprimentia.	pag. 63. D, 67. C	Tharsei medicam.	49. A
Saniem discutientia.	68. D	Thebei medic.	48. C
Sapor.	29. B	Theudæ Sarcophagi medicamentum.	76. C
Sarcocolla.	39. A	Threpti pastillus.	61. D
σαρκωτική.	65. D	Thus.	53. B
Scabiosa curantia.	62. C	Thus σαρκωτική.	7. C
Scapularū remedia.	69. D	Tithymallorū liquor.	28. A
Scirrhus.	80. D	Trahentia.	38. B
σκωρία μολυβδ.	39. B	τριαιτήρα.	49. B
Scribonij Largi medicam.	48. B, 61. D, 78. D, 98. C	Triphonis Archæi medicamentum.	49. D
Scrupulus.	97. D	Triphonis cephalicū.	65. D
σκητορ aridum.	64. C, 65. A	Tryblion.	97. D, 89. A
Sedi utile medic.	22. C	V	
Semimedimnus.	98. B	Enas claudētia.	69. B
Semifextum.	98. C	Venatorū emp.	57. C
Serapiōis emp.	20. A, 70. D	Vesicæ morbi cura.	59. B
Serpentum ictum sanantia.	pag. 48. D	Vlcerum remedia.	pag. 7.8.9.12
Sextarius.	10. B, 97. D, 98. B	Vlcera maligna austera desiderant.	53. B
Sicca.	38. C, D, 39. B, A	Vlcerum ueterum remedia.	pag. 46. D, 47. B
Siccātia.	44. D, 45. A, 46. D	Vlcerum callosorum remedia.	46. D
Siliqua.	96. C	Vlceribus incōmoda.	39. B
Simpliciū effectus.	52. B	Vlceribus apta medic.	pag. 38. C, D, 39. A, B
Simpliciū ordines.	31. B	Vlcerum fluidorum remedia.	48. B
Simplicia pro vlceribus pagina.	38. C, D, 39. A	Vlceris caui remed.	44. D
Sori.	38. D, 39. A, B		
Spodium.	28. B		

C L A V D I I

CLAVDII GALE

NI PERGAMENI DE COMPOSITIONE
MEDICAMENTORVM KATA GENH
LIBER PRIMVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

CRIPSIMVS & iam antea commentarium, cuius priores duo libri in publicum sanè prodierant: sed cū alijs in apotheca, quæ ad uiam sacrâ est, relicti intercidere: quando Pacis delubrum totum, & ingentes Palatij bibliothecæ incendio cōflagrabant. Tunc enim & aliorum complurū, & mei libri qui illic erant sepositi, prorsus interierunt: idcū amicos rum nullus qui Romæ degebant, priorum duorū exemplaria habere se fateretur. Efflagitantibus itaq; familiaribus, ut idem opus denuo cuderem, operæ precium mihi uisum est prius editorum mentionē facere, ne si quis antea in illos inciderit, casuali quæritet, cur bis de eisdem rebus tractauerim. Illius igitur operis primi libri exordium in eos maxime direximus, qui Sophistarum modo compositorum medicaminum pollicita, seu professionem, quantum licuit, eleuare, nonnullaq; simplicium calumnijs deprīmere conabatur: dicterijs eos pariter incessentes, qui scriptum de illis reliquerūt: alia secur, alia lienem, alia renes, uel uescicam, uel caput, uel pulmones iuuare. Vtrū enim (aiunt) præses quidā eis imperat, quemadmodū in Tragœdia: Tu uise latas propere ripas Inachi, Tu perge Thebas, modò quas Cadmus condidit. Sic in his tu ad hepatis portas, tu ad uescicam, uel renes duos proficiscere? An quod in uentriculū ingestum est, iecur quidē excipit, inde uerò per uniuersas corporis partes defertur? At hoc scomma eos qui huiusmodi cauillantur, tam esse medicamentorū facultatis imperitos arguit, ut à marino lepore pul monem exulcerari solum ex omnibus corporis particulis penitus ignorent: uescicam solam à cantharidibus, ab alijs renum lapides conteri, ab alijs rursus pulmonis atq; thoracis promptas fieri excreationes: quemadmodū ab alijs alia in una quadam particula singulariter perfici. Atqui uariè hūc ser monem

A

C in primo operis antè à nobis (ut dixi) conscripti uolumine, sicut rursus in altero sumus executi, quod alij putarent in compositione simplicium medicamentorum contrarias inter se potestates omnino corrumpi. Etenim si aquam (inquit) feruentissimam cum frigidissima temperaueris, neutra illarum, qualis prius extitit, permanet, sed tertia quædam ab utraq; diuersa generabitur. At hic quoq; uana ipsorum nugacitas innotescit, qui ignorant nonnulla corporis præsidia pro innata qualitate, alia pro acquisita functionem obire. Quis enim cicutam aut papauer refrigerandi uim habere dubitat? Quæ tu si recalefacta uehementer corpori offeras, non secus ac cauterium ulcus concitabunt. Quemadmodum rursus ubi sinapi in frigido aëre cum aqua tritum frigidissimo hyemis tempore repente corpori raro ac imbecilli applies, horrebit nihilo minus, quam si niue aut crystallo ipsum contigisses. Porro si longiore temporis spacio corpori nostro admota fuerint, primum sanè exigui caloris sensum præbebunt, dein maioris, postea tam euidentis, ut igne uri uideamur. Rursus cicuta & papauer, calida exhibita tantam parient refrigerationem, ut stuporem corporibus, quamlibet acuto sensu antea præditis, inferant. Quum igitur id genus omnia in commentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamentorum facultate definiuerimus, ad ipsam nunc disciplinam utilem diuertamus: in qua exercitatus, etiamsi facultatum, quas Græci πολυφαρμακία nominant, scriptio minus attuleris, non desiderabis commoda cuiusq; morbi auxilia: modò simplicium pharmacorum, uti diximus, non sis imperitus. Caterum hic liber obiter ostendit Empiricorum medicorum cōtentionem, qui ad insomnia, fortunam, & casum medicamenta composita propè uniuersa referunt, si paucissima quædam excipias, esse dicunt. Quemadmodum ubi eiusdem facultatis pharmaca inuicem miscuerimus, alia in alio corpore melius aut peius functionem suam obire usu ac experimentis didicimus, ratio certe nobis esse uidetur. Empiricorum aliqui dicunt (non enim omnes) componere plura huiusmodi, ut uel unum ex eis corporis curandi naturæ idoneum inueniretur: quod in hoc utiq; recentissimo pharmaco, cui nomē inditum est κεφαλικόν, accidisse ferunt, mixtis in eo omnibus etiā ijs, quæ per se ulcera carne implere cognoscuntur. Sed qua ratione erugo cerato simplici temperata medicamentum sarcoticū generet, cum neutrum ex illis nutriendæ carnis uim habeat, non item exponunt: siquidē erugo ulceratam carnē erodit, utpote acre & calidum medicamentū: ceratum mitius quidem est, minusq; mordax, uerum nouæ carnis loco fordes parit ulceribus. Diximus in tertio methodi medēdi libro & hoc, quomodo uidelicet alia simul, quæ ex contrarijs eodem pacto constant, inuicem cōmisceantur: dicetur nūc quoq; particularis exercitatio, morbi cuiusq; paradigmate appposito.

QVAE PRAESCIRE CONVENIT EVM QVI MEDICAMENTA PROBÈ COMPOSITURUS SIT.

Xpositum est alibi, simplicium medicamentorum uires nō solum generatim noscendas esse, ut quidam scripserunt, ponentes ea uel calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare: uerum distincte, mēbratimq; & ex quo sint ordine singula, uti nos docuimus. Quādoquidē igitur nōnulla medicamina obscure prorsus unum, quodq; prædictorum efficiunt, quædam manifestò, aliqua ualide, sicut alia absolute, non satis est nouisse pharmacum hoc calefaciendi, aut refrigerandi uirtutem habere, sed quantam habeat, definire oportet. Recalefaciunt enim resinae omnes, idq; sibi commune habent: attamen maioris minorisq; rationē non exiguam in calore sortitæ sunt. Item succi plures nō mediocriter, ratione ad maius minusq; facta differentes, excalefaciunt. Nam si panacis succum cyrenæo & medico commisceas, uidebitur tibi ille nihil ceu ad hos esse. At quorsum attinet sermonē ab ijs quibus utimur quouidie, diuere longius, memores adhuc illorum differentia?

Ane

A Anethum siquidem & ruta, cepaq; omnia calida medicamenta magno inter se uariant discrimine. Quapropter in curationibus particulæ admodū refrigeratæ, medicamen quod impense calefaciat admovebimus: illi uerò quod paululū à naturali habitu recessit, modico leuicq; calore præditū, sicut insigniter refrigeratæ uehementissimè calefaciens pharmacum adhibebitur. Meritò igitur quatuor nos excalefacientium ordines statuimus: separantes à modicè calidis ea quæ euidenti ei usmodi qualitate præcellunt: tum quæ magna & uehementi aded, ut urere uideantur. In singulis autem illis quatuor ordinibus diuersis quædam uelut incipientis, nonnulla desinentis, & ei quæ post hanc existit, propinquæ differentia esse dicuntur: alia in illorum medio consistunt. Itaque sunt ex his quæ propter caloris uim exulcerant: quemadmodū etiā ex illis quæ exedentia Latine, σπινδα Græce nominantur: alia simulatq; corpora contigerint, potestatem suam ostendunt. Quædam duabus tribusue, aut quatuor horis opus habent: nonnulla diem totum, uel etiam post eū noctem, uel maius dein spaciū requirunt. Hæc iam ut in calefacientibus, ita quoque in refrigerantibus intelligere eum oportet, qui medicamen aliquod cōfecturus est. Pari modo in ijs quæ humectant exiccantq;. Caterum materia medicaminum quædam à plantis, quædam à metallis, nonnulla ab animantibus proueniūt. Quas omnes in commentario de simplicibus medicamentis definite expresse didicistis: nam cum familiaribus hic mihi sermo potissimum est, qui precibus me adegerunt, hæc propter librorum interitum denuo perscribere. Iam uero ut simplicium medicaminum uniuersorum facultates examussim uobis cognoscendæ sunt, quò ubiq; corporibus curationem desiderantibus idonea ex ijs quæ adsunt, facile possitis remedia componere: ita etiam omnium præter naturam affectuum species ad unguem tenere expedit, quas primum quidem libro de morborum, altero de symptomatum differentijs, tertio post illos de morborum causis comprehensas habetis. Ad hæc alijs tribus de symptomatum causis: uno insuper de plenitudine, necnon de febrium differentia commentario, postremo medendi methodo: in quibus affectiones actionem lædentes didicistis. Item curationem harum primam esse, quemadmodum etiam præseruationem causarum eas parientium. Docti pariter estis, primæ curationis consiliū à morbi dispositionibus suggeri: cum his unā patientis particulæ naturam indicari. Præterea aëris nos ambientis temperamenta, constitutionem, ætatem, tempus, locum, uitæ propositum, & mores, plures egregij medici inspicunt: de quibus ubi eorum usus fuerit, aliqua simul & hic nobis dicentur. Hæc itaque in memoria uos omnia sic exprompta habere expedit, si quouis loco medicamentorum, tum simplicium, tum compositorum copiam habere desideratis. Insuper quomodo unum interim aliquod pharmacum sponte natum, ac simplex, morbum curare possit: cur interim composita nos usurpemus, rationem deinceps explicabimus.

QVIS COMPOSITORVM MEDICAMINVM VSVS.

Santum simplicibus medicamentis uniuersos præter naturam affectus curare liceret, nullus utique compositi unquam usus foret. At hoc nunc ita comparatum non est: nam dum corpus subinde aliquatenus calefacere conamur, simplex nullum, quod præstare id queat, habemus. Medicamentum enim affectioni cui adhibetur, potentia nimirum respondere oportet. Quod si affectus sit frigidus, quatuor numeris à naturali habitu recedens, pharmacum totidem gradibus à caloris mediocritate seu symmetria diuersum adhibendum quis ignorat? Porro cum interim tale simplex non adsit, si duo habeamus, quorum hoc numeris quinque, illud tribus calidius sit, temperantes ea, medium efficiemus, quatuor numeris symmetron exuperans. Iam quædam simplicia citra alterius mixturam ne in usu quidem esse possunt: ueluti cum emplastrum pharmacon apponere cuipiam uolumus: quippe simplex nullum

A 2

C ad talem usum idoneum est, neque bitumen, neque cera, neque resina, sicut neque pix, neque propolis ac ladanum: multo minus erugo & cerussa, uel spuma argenti, uel molybdena, uel aliud quoddam metallicum medicamen. Simili modo nec herbae solae emplastron pharmacum efficiunt. Quare primi emplastrorum autores non temere ex oleo quoque metallica coquere conati sunt, quae liquefieri possint, liquefacere, ac herbas contusas siccas cribratasque eis adijcere. Rursus in alijs affectibus unum medicamentum solum ex ijs quae suapte natura proueniunt, usurpamus. Cui tamen nonnulla adijcimus aliquando uirium ipsius uehementiae obtundendae, interim insuauitatis mitigandae gratia: quemadmodum Hippocrates in libro de uictus ratione in morbis acutis hisce uerbis inquit: Si sub transuerso septo dolor sit, ad clauiculae uiculae uero non ascendat, emolliendus est uenter uel nigro ueratro, uel peplio; nigro quidem daucum, uel seseli, uel cuminum, uel anisum, uel aliud quid odoriferum miscendo; peplio autem silphij succum. Hac ratione manifestum Hippocrates usum quidem pharmaci purgantis esse ostendit, sed insuauitatem eius in potu, moramque in uentriculo condimentum requirere. Multa siquidem quae bibuntur pharmaca tam sunt assumentibus insuauia, ut stomachum peruertant, uomitumque protinus cieant. Quaedam licet paululum in uentriculo manere possint, postea tamen euomantur, prauas eructationes mouentia: quemadmodum ex purgantibus cum condimenta sunt eiusmodi medicamina, quorum Hippocrates meminit: ita ex ijs quae *αρωματικά* appellantur Graecis, alia uehementiam mitigant, ut cum papaueris succum, uel hyoscyami semen miscuerimus, uel mandragorae radice corticem. Quare & hic pharmacorum compositionis usus est, maximus autem in morbis, qui diuersas simul facultates desiderant, expellendi uidelicet & digerendi, uel detergendi ac leuigandi, uel incrassandi simul & attenuandi humores: ueluti multiplicis usus medicamenta, Graeci *πολυρρημα* uocant, & optima, diuersas in se potestates, ut indicabimus, continent. Verum his medicamenti mixturae usus est, cum unum aliquod illorum ad multas uenenatas feras, uel exitialia pharmaca efficax habere uolumus: qui usus etiam theriacum, ut uocant, antidoton comparauit, item mithridationem, aliasque multas. Sunt porro & aliae quidem utilitates minores praedictis, attamen quae crebro nos ad remediorum compositionem descendere cogunt: uniuersas hoc in opere docebimini. Nunc enim post emplasti medicaminis, & *πολυρρημα*, id est ad plura utilissimi a me confecti rationem fusius expositam institutum aggrediar.

DE EMPLASTO PHARMACO.

ΔΙΑ ΧΑΛΚΙΤΕΩΣ.

Varatione seu industria composuerim emplastrum *διὰ χαλκίτεωσ*, quod a palma Graece *φοινίκιον* appello, medicamen glutinandis ulceribus, cicatrice obducendis, & phlegmonis curandis accommodum (quando liquefactum humidi cerati crassitudinem obtinet) uos quoque animus exercete, Empiricis ac Thessali sectatoribus cum inscitia ipsorum relictis, qui optima pharmaca a medicis inuenta diuersis constare facultatibus ignorant. Exercete inquam ingenium, ut eisdem mecum usi methodis medicamenta possitis conficere: persuasi re ipsa maiores nostros ex ratione omnia illa composuisse: incidentiam uero Empiricorum, Graeci uocant *πειρίτησις* esse nugatoria. Dicenda itaque nunc est propositi medicamenti compositionis ratio. Oleum uetus, & adeps digerendi uim obtinent: Chalcitis & palmae succus repellendi, astringendi. Ex his igitur pharmacum composui, quo iam complures usos esse nouistis: ideo quod omnibus sui generis melius esse usu & experientia comprobant. Etenim ratio compositionem inuenit: experientia de inuentorum uirtute decernit, ut etiam rationalium methodorum imperitis artificiose confecta fidem faciant. Porro cum superioribus medicamentis argenti spumam temperaui, quae nihil magni adeo momenti adferre potest: neque repellentibus quod insuit, neque digerenda

A gerentibus, quod iam particulis phlegmone laborantibus infixum est: quippe sic candi uirtutem habet, sed non ualida. Quare ipsam ceu aptum medicamen in emplastrum compositionem adiunxi: nam cum praedictis incoquit, donec substantia eius omnino digitos non inquinet. Adipem uero insulsum, & quammaxime fieri licet uetustissimum esse conuenit: tum oleum uetus similiter, quod cum suillo adipe propinquam uirtutem habere didicistis: licet adeps paulo maiorem emolliendi calefaciendi uim obtineat. Audistis autem uetustate ipsa tenuioris substantiae fieri, & digerere promptius: eoque phlegmonis, quae magnum parti dolorem inferunt, magis blanda ac mitia sunt ipsa recentia: ijs uero quae tales non sunt, commodiora uetusta. Et quod phlegmone diuturnior, & contumacior, hoc magis uetera profunt, ac sola curare ualent: modo postea nihil afflictae parti insuat. Quod si influxerit, mixtam esse medicamenti quoque uirtutem oportet, cuiusmodi habet a me compositum pharmacum, ac propterea chalcitidem & palmam digerentibus admiscui: non ignarus, paucas adeo phlegmonas diuturnas existere, quibus nihil insuat. Nam ob humores in eas confluentes diutinae esse solent. Porro dum haec incipiunt & accrescunt, astringentium refrigerantiumque medicaminum uirtus recte praepollet: ideoque hoc emplastron pharmacum adusque humidi cerati spissitudinem liquefactum multis utile redditur, interim uino adiecto, uel aceto, uel aqua illius quiescens: nonnunquam ex oleo crudo, *ωμοτρίβης* appellant, uel alio quodam astringente, quale est Hispanum, & Histricum: uel ex dulci aliquo astringentis experate, uel etiam uetusto. Ego quoque myrteo & melino, ubi ualidius astringere res postulabat, medicamentum liquefeci. Hac ipsius compositio tali temperatura constat.

Vetusti adipis, quem insitatores axungiam appellant, sint pondo duo, olei ueteris pondo tria, argenti spumae tantundem, chalcitidis pondo unciae quatuor. Hac ita coquere oportet: Adipis membranulae omnes eximuntur, reliquum [†]contunditur, ut liquari possit: mox ad ignem liquefit, deinde per colum distillatur ut purum fiat, nihilque membranarum habeat, pondo duo praedicta pendens: postea chalcitidis leuigatae pondo triens cum olei quadrante adipe miscetur: his argenti spumae pondo tria adijciuntur. Ac omnia ubi simul in mortario coierint, coniiciuntur in cacabum, ac rudicula palmae mouentur. Sufficiet autem ramus unus maiusculus, ut solida ligni parte mouendo utaris in modum spathae dictae: uocant enim sic quo confecturas mouent, & nos perspicuitatis gratia similiter nominabimus. Quod autem solidae rami parti contiguum est, circunciditur, & tenelli procedentes ramusculi decerpti contunduntur, sed cortice prius exuto, ut segmenta insecta pharmacum succo suo imbuant inficiantque. Proinde statim ab initio spatha utendum est, sed tenuia palmae fragmenta inijcere oportet, ubi medicamentum cerati temperaturam habuerit: nam si prius immittas, succus ipsorum, quem manere uolumus, ex decoctione consumetur. Insper spathae, qua medicamentum mouetur, pars intincta postquam inarescit, ut proprium succum non amplius seruet, amputata rejicitur, reliqua est usui. Hac rursus quatenus medicamento intincta siccata fuerit, simili modo absecatur. Constare autem uobis arbitror, quod palmae ramum non multis diebus ante abscissum arbore esse oportet: quippe temporis intervallo arescit, & succum amittit. Pridie igitur per hyemem auferatur, aestate eodem ipso die quo cocturus es pharmacum. Vbi iam coctum crassitiem, ut tactum non inquinet, acquisierit medicamen, illitum facit ad ulcera, quae cicatricem aegre ducunt, *δυσπρωύλωτα* Graece uocantur: ad cruenta ualet oleo liquefactum: benefacit phlegmonis, podagris, articulorum morbis, inguinum inflammationibus, phymatis, ambustis, perionibus, fracturis ossium, contusionibus, omnibus denique affectibus, quos appellant rheumaticos. Iam uero multi qui hernias absecant, post manus operam statim ipsum cum fomentis & cataplasmatibus praeparatum imponunt: si quidem chalcitidis unciae sex immittuntur, quae est selibra, medicamen ad

C magna uulnera glutinanda promptius, atque ad ea quæ cicatricem agrè ducunt, efficacius fiet. Sunt in hoc etiam alia eiusdem potentia medicamenta: ipsi tamen cum oleo liquefacto magis quam alijs omnibus in rheumaticis affectionibus fidentum est. Cum enim plurima eiusmodi Romæ existerent, nullum tam celebre probatumque fuit. Conducit, ut dixi, podagricis, articulorum uitio laborantibus quolibet tempore, cum dolores intensi non sunt, qui foris & cataplasmata lenientia postulant. Incipientibus igitur atque augescentibus etiamnum id genus uitij, liquefactum pharmacum refrigerare finito, ac spathomela deradens pilæ iniecto, cui uinum superfundito: quod ut recipiat, manibus subigito. Erit autem uinum austerrius, atate quidem medium, substantia non crassum, sed quammaxime fieri potest lucidum. Nam huiusmodi, utpote substantia tenuioris, in altum corpus penetrat: tantisper autem liquefacto medicamini ipsum infundito, manibus continens, dum excipitur tempereturque; nec humidum restet, quod non contrito ac emolito pharmaco mixtum sit. Ad hæc etiam si non prius refrigeratum medicamentum deraferis, liquefacto & adhuc calido uinum superfusum permiscere licet. Itaque in phlegmonem principijs uim repulsoriam ualidiorem esse oportet. In incrementis uero hæc nonnihil imminuenda: quæ digerit uirtus augenda est. Porro cum in statum proprium, seu uigorem phlegmones tumor peruenerit, pares inuicem esse potestates conuenit repellendi & digerendi: nisi quis uehemens dolor pharmacum leniens requirat. Caterum inclinante phlegmone digerendi uim augebitis, ut prorsus nihil uini eo tempore misceatis. Præterea dum id liquefcit, si quando astringentiam qualitatem euidenter excellere uolumus, Hispanum oleum, uel Histricum, uel quod omphacinum seu omotribes, Latine immaturum, seu crudum appellant, iniiciendum est. Vbi æquales utraque facultates habere cupias, oleo dulci, nec recenti, nec uetusto liquandum est. Si ut digerat expetis, uetus oleum, uel cicinum commodè sumitur. Itaque hoc emplastrum medicamentum liquefcit, in hunc modum temperatur: Oleum paulò copiosius quam medicamentum esto, ut pondus uidelicet unum absoluat: medicamenti uero decem uncias iniicisse abundè suffecerit. Clarum est cuilibet, hoc efficacius reddi emplastrum, quò plus medicamenti habuerit: tanto lenius ac mitius, quanto liquidius fuerit ex Rhodino liquefactum. At cerati quod inungi possit, temperamentum recipit, dum medicamini pondus in olei selibra liquatum fuerit. Tale uero phlegmonem inclinationibus ex usu est. Item sedis, rectique intestini tumores phlegmonodas sponte obortos omnibus melius iuuat; atqui tunc liquefactum oportuit cum oleo copiosiore, ut per cornu recti foraminis, cui uesica suis alligata sit, immittatur, uelut in eiusmodi usurpare consueuimus. Ad hæc frequenter ipsum in his ex Rhodino liquefecimus, cacabo uasi in quo liquefcit prius subiecto, qui calidam contineat: prunis uero ardentibus incumbat, aut flammæ fumo carenti. Iam uero pro superioris temperaturæ modo liquatum, ut liquidi cerati spissitudinem habeat, & naturalium & podicis ulcera per sanat, imò & alia omnia, uel etiam ulceratos perniones, & ambusta: etenim uniuersa statim inflammatione liberat, puraque reddit, & solida implet carne, præsertim ubi plus chalcitidis adiectum fuerit. Insuper nemo ignorat, uinum quoque medicamento id effectu admiscendum esse. Quod si acetum acceperit, ambustis optime facit, & statim, & postea quolibet tempore impositum: siue illa iam pustulas, siue non habeant. Constat idem facere medicamentum hoc, si quis in aqua feruenti uisus fuerit: qui etiam affectus Græce πυρκαϊσμός, Latine ambustum igne dicitur. Porro si pharmacum antè imposueris quam phlegmone sit orta, nihil adeò ipsius generationem impedit prohibetque. Quapropter, ut dictum est, nonnulli qui hernias secant, statim eo utuntur, nec prius uulnere madefacto. Ad hæc contusionibus, fracturis, & qualibuscunque plagis, si liquidum imponitur, præsens est remedium. Ligamentis autem circumdatum fasciarum instar quibus rupturæ deligantur, κατὰ γράμματα uocant, cedemata omnia & inflationes mirifice iuuat. Cum malo

A malo succo corpus abundat, uel admodum sensibile est, quamprimum contusis & percussis partibus illud impones, hyoscyamos recens adijcietur: qui si non est propter anni tempus aut locum, nihilo magis desiderabis, si adiungas eum qui uere depositus est, qualis etiam singulis annis ex Creta Romam apportatur. Hoc magis adhuc lene ac blandum medicamen succus mandragoræ mistus efficiet. Non autem uos latet, et hunc à Creta optimum fistilibus poculis huc afferri, cuius unciam unam libra olei emplastri liquefcientis miscere sufficit. Atque interim amplius, interim minus impones, prout dispositio postulat. Conducit etiam in eiusmodi corporibus pharmacum ex Rhodino liquefactum esse. Caterum ex casu conuassatis partibus, uel ligno, uel lapide percussis, etsi ecchymosis quædam contigerit, protinus ab initio medicamen commodè imponetur ex uino, ut docui, liquefactum. Quod uinum, inquam, die tertio, aut certe quarto, si particula inflammatione careat, auferri oportet: oleo autem ueteri emplastrum liquare. Nam si plenius astringantur ecchymomata, uix queant per halitum digereri. Hoc medicamento etiam utor aduersus erysipelata, præsertim phlegmonode: adhuc longè magis ad phlegmonas erysipelatos. Principio igitur impono ipsum liquatum ex Rhodino, quod oleo omotribi, id est crudo et salis experte constet: cuiusmodi erysipelatis est accommodatissimum. Ita iam liquefacto solani succus per totum accuratè permixtus uniuersus & irriguus mortario superfundatur: qui si non adest, psyllij: si æstas fuerit, etiam uuae acerba cum portulacæ, uel semperuiui succo. Etenim uuae liquor per se plus quam oportet, astringit. Tanta autem astringentia erysipelata promouet, ut quæ calore ipso re nimio potest exprimi. Optimum igitur est, qui ex uua acerba prius tunsa exprimitur, portulacæ in pila committere, & sic iterum contundere. Deinde ubi mixtorum unitas diligenter facta fuerit, liquorem elicere. Simili modo etiam semperuiui succum exprimes: nam seorsum neque ex hoc, quemadmodum neque ex cotyledone succum copiosum exprimere quisquam potest. At mandragoræ pomorum uiuentium succus recens adiectus magis aptum medicamen efficiet: quem si tempus non admittat, illius quæ à Creta, uel alio quodam loco aduehatur, miscere non dubitabis: quin & hyoscyami succum temperare ei consueuimus, interim meconium, qui papaueris esse Latinis dicitur. Satius autem est, unà cum hoc glauci quippiam condire. At his multò imbecillior, sed acquisitu facilis lactucæ succus est, tum agrestis, tum hortensis: quam uniuersi Græci huius tempestatis non *θερίδιον*, sed *θερίδιον* nominant: agrestem solam *θερίδιον* appellantes. His rursus cicorij, polygoni, trifolij & auriculæ muris succi minus ad refrigerandum efficaces sunt: quanquam & ipsi refrigerent. Sed euidentius lenticula palustribus locis proueniens. Horum omnium penuria miscebis acetum & aquam, quæ ascititias qualitates frigidas habeant: uas uidelicet admodum frigidæ, aut niui insistentibus. Atque ipsum Phoenicium medicamentum æque refrigeratum erysipelatis admoveatur, donec uehemens ipsorum ardor subsidat. Liquefcit autem, subindè ea quæ aduentitia qualitate frigida erysipelatos affectibus succurrunt, immutanda esse, maxime, ubi exactum erysipelas citra phlegmonem fuerit. Posteaquam uero acris illa inflammatio quieuerit, aut nec perfectum planè erysipelas afflixerit, sed uel erysipelatos phlegmone, uel phlegmonodes erysipelas, non adhuc externum frigus admoilemur, uerum à succis etiam impense frigidis abstinēbimus: eos medicamini liquefacto miscentes, qui mediocriter refrigerant. Ab his iam & linospermi & chamæmeli succum temperamus, ex eoque solo postea medicamine liquato utemur, nihil aliud præterea immittentes. At si quando liuidum ex frigefacientium uel erysipelas euaserit, non id amplius erysipelas appellandum est: sed abstinere non à uini mixtura modò, sed Rhodini quoque & astringentium oleorum oportet. Nam solum Phoenicium ueteri oleo liquefactum, quod liuorem contraxit

C per halitum discutere potest: & tunc affecta partes aqua calida fouentur, & scarificantur. Vobis si fuerit uisum hoc interdum facere, protinus Phoenicini liquefacti humidum medicamen, cui uinum adiectum sit, imponere conuenit: altero die uinum auferendum: si plus impendit erysipelas medicamentorum uiolentia refrixerit, ut iam quoque nigricet, fottu & scarificatione utemur. Atque citra hanc calcis uis uae quippiam liquefcenti pharmaco immittemus. Dum uero laborantes teneri sunt, lotam ipsam usurpabimus: tunc prodest etiam succus coriandri pharmaco inditus, qui sanum cerato rhodino iuuat non mediocriter. Ad hanc quae iam similes affectus alia pleraque medicamenta curant, sequenti sermone dicentur: quaedam parit uirtute Phoenicini, nonnulla efficaciore praedita. Porro aduersus fluxionum uitia, omnium facile optimum hoc remedium est, ut quod spe maiora frequenter praestiterit. Cum itaque femur aliquando prope inguen cruda phlegmone totum id affligente suppurasset, crus ita nobis figurabatur, ut sanies ad inguen conflueret. Facto autem ulcere, dum hoc longiore interuallo contingeret, fluctio quae in femur decubuerat, euacuata est. Sed fistulosa quaedam dispositio sub femoris totius cute orata est, ut ipsam iuxta patellam, quae genu pars ἐπιγονατις Graecis dicitur, diuidere cogitarem, quod sanies utrinque liber esset exitus: medicamentis autem liquidis inditis altius penetrandi uia promptior. Vbi iam femur soluissem, postero die quo incidere ipsum decreueram, inuenta sunt omnia concocta, arida, madorisque expertia. Nemo igitur non nouit quod rationi consentaneum erat, & postero die, & sequentibus similiter uti pharmaco: quandoquidem particula quotidie coloratior ac sanior quam antea reddebatur. Curato itaque hoc modo adulescente, postea multas rheumaticas affectiones hoc medicamine sanauit, quae quidem oras simplices haberent, sed ut committi non possent, & fistulosae intus essent. Non tamen ab ipsius pharmaci usu desistendum esse suadeo, etiam si multis diebus euident nullum praesidium asserre uideatur, ut quod postea uno interim die simul uniuersam utilitatem maximam ostendat. Quare bono animo hoc semper in rheumatis utamini: in corpore tenero quidem, uel puero, uel muliere ad praedictam mixturam quatuor uncias chalcitidis immittentes, in ualido ac duro pro aliorum portione, uel unciam unam, uel duas apponentes. ut quinque uel sex chalcitidis unciae sint, tres librae utriusque, nepe olei ueteris, & argenti spuma. Duae uetusti adipis, quem institores axungiam appellare diximus, diluatur in rheumatum uitij oleo dulci nec nouo nec ueteri: assuaturque uinum austerum aetatis mediae. Hoc pharmacum coarguit Thessali nugacitatem, efficacissimum auxilium a contrariis potentijs compositum ostendens: unde si alteram adimas, nihil praedictorum fiet. Neque enim ex astringentibus solum, siue laxantibus ad rheumaticos affectus magnam commoditatem asseret, uel certe ad phlegmonas incipientes, et augescentes. Neque lenimentum, neque discutiendum ex solis relaxantibus sine astrictione confectura nanciscetur: quae indurata habent emollire. Porro laxabit perfecte, et mediocriter emolliet, si non admodum uetus oleum & adipem receperit. Quod itaque Mnaseus pharmacum condidit, aqua lia inuicem continet, tum oleum, tum argenti spumam, tum adipem, sed maxime phlegmonis incipientibus incrementibusque est contrarium. Habet & nostrum hoc eadem quae Mnaseus, argenti spumam uidelicet, adipem & oleum: si nihil ex ijs quae astringunt acceperit, particulas eneruat, & robur earum dissoluit: ob quod etiam fluxioni fiunt obnoxiae. Didicistis enim, non semper ob calorem immodicum, ut quidam arbitrantur, corporis particulas fluxionibus laborare, sed hoc raro accidere: imbecillitatem uero illarum id genus uitij progignere, quae ut plurimum ex intemperie frigida proficiscitur. Itaque si humectet eas quispiam, calefaciatque medicamentis laxantibus, dissolutae prorsus & infirmae fiunt. Rursus si tumores in rheumaticis morbis fortiter astringat, initio quidem proficere uidebitur: ceterum qui restat, contumacem & scirrosum faciet. Nam tales affectus subinde ne quidem ferunt nimis astringentium impositionem, ut a quibus dolore & tensione molestantur.

A molestantur. Atqui omnis dolor inflammata exacuit irritatque, & fluxionibus occasionem praebet: quamuis rheumatica intemperie aeger non afficiatur. Sed miri nihil est Thessalum medicae artis operum inexpertum, & qui morbos ratione inuenire nequeat, omnem phlegmonarum curationem ignorare. Vobis autem qui crebro tum Phoenicini huius, tum aliorum medicamentorum, quae contrarijs constant uirtutibus, efficacissima in multis morbis auxilia uideritis: conandum est interim, ubi iam composita desiderantur, eadem methodo ex illis quaecumque regio praebet, conficere: cum phlegmonem suspicamini futuram, uel incepisse modum, quae magis astringunt: in augmento, quae minus: in statu & inclinatione, quae magis relaxant & digerunt. Semper tamen utraque misceat, & repellendi, & discutiendi facultas: nisi quando fluxio prorsus constiterit, & corpus uacuum fuerit, tunc ad digerentem, sicut in primis incurfibus ad repulsoriam uirtutem, tuta est accessio.

DE EMPLASTRIS QVAE EX ARGENTI SPUMA PREPARANTUR.

Quoniam in emplastri mei Phoenicini confectura adipem uetustam & oleum digerendi potestatem habere dixi, chalcitidem uero & palmam colligendi repellendique: haec autem medicamen emplastrum sine argenti spuma procreare non possunt: ob id uisum mihi est de ipsius spuma usu deinceps uerba facere. Siquidem Phoenicini uiribus nec eam obesse, nec conducere, sed materiae ad emplastri pharmaci compositionem idoneae rationem obtinere putandum est. Non absurdum itaque mihi apparet, si de eiusmodi medicamentis, exempli gratia, de spuma argenti disputationem instituero. Sunt non pauca quae potestatem aut nullam, aut exiguam admodum pharmaco quod praeparatur simul asserunt: commoditatem uero materiae praebent, ut uel emplastri, uel cerati speciem referat. Neque enim argenti spuma manifestum calida est, sicut nec frigida, nec humida, sed modicam siccandi habet uirtutem in primo abscessu, ab his quae adamussim media sunt inter humida & sicca. Non tamen uis eius est ferruminare, sicut nec aperire: item nec abstergere, quemadmodum nec expurgare euidenter, sed paulum a medijs ad crassius recessit. Verum hoc quoque ex diuturna coctione deponit fusa ob ignis potentiam, & alterata. Porro sola per se cruda femorum attritus ex itinere iuuat, quo etiam modice exicare cognoscitur. Ad hanc neque acrem, uel suauem, neque acidam, uel amaram, uel astringentem, uel acerbam, uel omnino astringentem facultatem ipsam habere gustus abunde testis est: Quemadmodum etiam ulcera nec ab ea derodi, nec calefieri, nec refrigerari, nec purgari, nec carne impleri, nec cum caro supercreuerit, tolli per cipimus. Licet itaque nobis in uarium usum administrare argenti spumam, interim ex oleo & aqua coctionem eius adulescentis emplastri spissitudinem molientibus, interdum ex oleo & aceto, aliquando ex oleo & uino. Porro in quibuscumque istorum coquatur, melius id medicamenti redditur, quod magis coctum fuerit, quod liquido rum quae miscentur copia contingeret. Est enim ex ijs pharmacis, quae liquefieri possunt, etiam spuma argenti, dum tota funditur, sicut resina & cera: sed non statim ubi ignem contigerit. Unde multis imponit, qui nullo modo ipsam fundi existimant. Igitur cum oxelao cocta, liquefit citius perinde ut cum erugine, quae & ipsa fundi solet, uti chalcitis & misy. Omnium itaque celerrime chalcitis funditur: tardissime argenti spuma. At in horum medio sunt erugo & misy: funditur & fori, sed longiore temporis interuallo, ut quod terrestre magis & saxum sit quam chalcitis & misy: sed de his iterum dicetur. Argenti spumam per oxelaeum coquens ocyus liquefacies, per hydrelaeum tardius: tamen funditur sic quoque, si duplum eius sit utrunque liquidum. Ego certe plus etiam quam duplum misceui frequenter, ut paulo post exponam. Atqui melius est statim ab initio haec tria in mortario temperare, argenti spumam, aquam, & oleum. Quod si candidum medicamen esse cures, oleum purius luci.

c diuſq; inſicito, atq; aquam ſimiliter puram ac candidam, coquaturq; in loco ſub dio ſoli expoſito: quia nubilus aër pharmacum denigrat: ſyncerus magnum ad albedinem adiumentū adfert, ſicut aqua in huiusmodi aëre aſperſa. Caterum obſeruato, ut coctionem lignis, aut carbonibus peruri incipientibus moliaris. Nam ſumus ei facile nigredinem conciliat. Peruſtis igitur antea carbonibus cum exacte ardent, tunc coctionem auſpicare. Quod ſi illam protinus non abſoluant, in alio foco ſimili modo carbonibus præparatis cacabum ſuperponito. Quæ ergo medicaminis candidi faciendi gratia obſeruanda ſunt, abunde ſatis indicatum eſt. Iam uero hoc ſit glutinantius, quo plus, ut demonſtratum eſt, liquoris affuerit. Quemadmodum ſi ſingulorum trium pondo libram unam iniicias, firmitus adhærebit. At ſi argenti ſpuma non illiqueſcat, cauſa eſt poſſimum, cur id facile deciderit: ſicut diutius adhæret, cum argenti ſpuma cocta funditur, alteraturq;. Candidius ſanè erit, citiusq; coque-
tur, libris duabus aquæ in tres utriusque, puta ſpumæ argenti & olei iniectis. Atque hoc in paruis ulceribus uti conſueuimus. Medicamenti, quod aqua coquitur, poteſtas nota eſt, ſi meminerimus eorum, quæ in commentario de ſimplicibus medica-
mentis dicta ſunt.

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI

ſpuma & hydrelæo conficitur.

A Qua peculiari ſubſtantia ſemper humectat & refrigerat. Aſcitiſio autem calore aſſumpto, donec ipſum perſeruat, excalefacit: frigida facta refrigerat. Oleum ſanè ſi recens ſit, pharmaco non renititur: per-
manet enim humidum & modice frigidum, quali maximè tenera cor-
pora & uitioſis humoribus obnoxia indigent. Mulieres itaque et pue-
ri, atque ex grandioribus mollem corporis habitum fortiti, nempe candidi cute,
D eius generis medicamenta requirunt. Porro coctum oſtendimus ex oleo copioſio-
re, & aqua reddi tam glutinans, ut ne quidem à lotis decideret. Etenim ulceribus
quæ ad cicatricem ueniunt, multis diebus ſubſequentibus pharmacum immanare
expedit, quò melius & citius ita cicatrix ducatur. Notum eſt huiusmodi pharma-
cum pruritus, deſquamata, & ut uno uerbo expediā, praua ulcera perſanare, in
quibus & ſubliquidum, ut uocant, ceratum, aliaq; id genus utiliora ſunt ijs, quæ ua-
lidam poteſtatem occupant, qualia magnis uulneribus imponuntur. De quorum
omnium ſimul uirtute in tertio libro de morbis curandis dictum nobis eſt: in quo
generales communesq; ſermones (uniuerſales nuncupant) de quaque ulceris diſfe-
rentia tradidimus, oſtendentes, quales medicamentorum, quibus illa curabuntur,
uires eſſe conueniat. Hic uero particulares materias recenſemus, temperaturas eo-
rum definiētes & modos, quibusq; in præparatione reddantur optima demon-
ſtrantes. Ex hydrelæo itaque argenti ſpuma, ſicuti comprehenſum eſt, præparata,
emplaſtrum tactu blandiſſimum, & adhærendo pertinax efficit: præterea aſpectu
album, refrigeratoriā uim habens mediocrem, cuius auxilio exulceratis partibus
ne quid inſluat, impedit, & iam inſluxum denuò ad partes extimas retrudit, ut res
ſiat huiusmodi, qualis cum ſpongiā aqua frigida humentem particulā cuidā cor-
poris imponimus. Nam illa rugoſum contractumq; totum locum facit, nō tantum
expellens quod inſluit, ſed etiam quod in eo continetur ad uicina extundens. Atq;
emplaſtrū modò commemoratū, non ex prima facultate, ſed per accidens exiccare
dicetur. Proprie nimirum & primariò ea quæ digerunt, & temperamenta ad ſiccio-
rem ſtatum perducunt, nominantur ſiccantia: ex accidenti uerò etiam ea, quæ frigo-
ris cauſa id quod inſluit, remittunt: quod continetur, expellunt. In ſumma, nullum
humectans, uel primariò, uel ex accidenti ulceribus cōmodum eſt, ut in tertio me-
thodī medendi libro demonſtrauiſus.

DE EMA

A DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI

ſpuma & oxelæo componitur.

D E argenti ſpuma quæ ex hydrelæo præparatur etiam hæc ſufficiunt. Digrediendum modò eſt ad eam, quæ oxelæo componitur. Itaq; me-
diocriter exiccans medicamentum ſit, ſi utriusq;, nempe olei & acetī,
duplo maior portio quàm argenti ſpumæ miſceatur. At ſi uetus oleū
ſit, multo magis exiccat: copioſior uero duplo utriusque meſura ua-
lentius facit pharmacum. Quapropter fiſtulas, quæ nō dum callum durum habent,
curat. Caterum ſpumæ argenti una pars inſicitur: illorū ſingulorum duæ ſ. Quin-
etiam tripla cuiusque parte temperata nonnunquam toto die coxi medicamentum.
Vnde quidē reddebatur nigrū, ſed perinde ac bitumen probum ſplendeſcebat.
Porro maxima ſiccandi potentia pollet, curatq; ulcera perdifficilia, & fiſtulas, qua-
les dixi, iungit, tum uulnera cruenta glutinat: uno uerbo, exiccat ſine morſu. Huius
rei gratia etiam alia uniuerſa ulcera ſanat, maiora minoraq;, donec ad cicatricē per-
ueniant. Aequum eſt & alia quædam eius opera commemorare, quæ forſan ne qui-
dem ſperaueris, quantum ad materiæ humilitatem attinet. Nam cum febris ſolutio
ex parotide ſuppurata cuidam accidiſſet, fiſtulam fieri ſuſpicati ſumus, quā ſex men-
ſibus poſt principium in agro mihi oſtenderunt. Erat enim puer agricolæ annos na-
tus circiter quindēcim: huic cum ex emplaſtro illo, quanta tunc mihi copia aderat,
imponendum dediſſem, ipſe in urbem reuerſus ſum, pluribus negocijs medicis oc-
cupatus: interea oblitus ſum eius qui pharmacum acceperat: ſed à biſeſtri præter
animi mei expectationē uenit incolumis: immittentibus enim nobis ſuillum pilum
per fiſtulam, ad articuli commiſſuram uſq; procedere uidebatur. Non multo poſt,
cū alius puer forte fortuna eiſdē cum priore ætatis, eodemq; morbo laborans mia-
hi eſſet oſtenſus, emplaſtrum hoc impoſui, quo ille pariter integræ ſanitati reſtitu-
tus eſt. Ab eo tēpore plurimos ſimili uitio huius medicamenti uirtute liberaui, tum
pueros, tum adoleſcentes, tum mulieres. Vos igitur, ſi uti eo ad huiusmodi affectus
uolueritis, uetuliſſimum oleum, & acetum quamacerrimum, ex uīno uidelicet ſo-
lo conſectum inſicite: non ut quidā aqua mixta ipſum præparant: ſed purū ſit, &
quammaxime licet pellucidum. Tale ſiquidem tenuius cōmodiusq; ijs erit, ad quæ
ipſum requirimus. Hoc pharmaco etiam muſculos induratos ſubinde curaui.

DE EMPLASTRO QVOD EX ARGENTI

ſpuma & oxelæo præparatur.

R Eliquum eſt, ut de argenti ſpuma dicam, quæ ex oxelæo cōponitur,
& parem prædictis temperaturam ac uirtutis exceſſus pro humorum
copia reſpondentes habet. Etenim æquali portione tria mixta præ-
paraui, & duplo maiore utriusque liquidi meſura quàm argenti ſpu-
mæ: interdum triplo impoſita. Conſeci autem nonnunquam hoc mo-
do. Per æſtatem ſole calido argenti ſpumam ex uīno ſalerno conterebam ſingula-
lis diebus quindēcim continuis, uinum rurfus, ſi forte primum euaporarat, inſun-
dens. Ab eo tempore coctum medicamen exiccans abunde factum eſt: quo in
rheumaticis conſtitutionibus perinde ac Palmeo, qd *φοινίκιον* appellauī, uſus ſum;
ex oleo liquefaciens, ut in illo prædictum eſt. Ac femur iamdiu induratum, cruen-
taq; uulnera eo ſanauiſus: In ſumma, ad omnia fuit optimum. Atqui ſi ſalernum
ad manum non habeas, aliud ſumito colore ſuluum, ſed tenue ſubſtantia, ut pel-
luceat: cuiusmodi eſt Ariuſium, quod in Chio naſcitur, & odorum uehementer
Leſbium: in Mitylena paucum, in Ereſſo & Methymna copioſius meliusq; pro-
ueniens. Item quod ſalerno ſimile eſt, Tmolites. Eſt & hoc tenuiſſimum, ſuluum
colore, dulce mediocriter, nimisquam odoratum, hoc inueteratum omnibus uſui
eſſe poteſt, quibus & ſalernum. Inſuper aliud Tmolites uinum eſt ſimile ei co-
lore & ſubſtantia: Verum nec dulce, nec odorum. Habet autem uim quandam

C astringendi, sed suauitate multo inferius est. Hæc itaque ex cocta spuma argenti fiunt medicamenta.

DE CRVDAE SPVMÆ ARGENTI VSV.

IN COCTA quidem per se, ut annotauimus, attritus emendat. Ex oleo autem seu uino trita siccataq; ulceribus medetur, quæ ob humiditatem uix cicatricem recipiunt. Quod si rosionis expertem esse cupis, elota utitor.

QVOMODO LAVARE OPORTEAT ARGENTI SPUMAM, & reliqua metallica.

L acile eluitur, ut quæ statim propter innatam grauitatem liquoribus, in quibus leuigatur subsidat: unde tota rosionem in aqua lota exiit: acuti uero sensus homines, parum adeo mordacem percipiunt, si ex aceto uel uino eluatur. Porro conuenit, diligenter toto die contritam cum liquore per noctem relinquere: postero die mane illum auferre: alium mox superfundere: postea rursus terere similiter iterumq; sequenti aurora liquorem emittere. Quod faciendum est, donec simul cum liquido argenti spumæ uelut tenuissima quædam portio appareat: cumq; nihil sorditiei amplius inest, nihil etiam magis effundendum est. Attamen conterere diebus pluribus, etsi nihil ei insistat, sole feruenti satius est: ita enim accidit, ut medicamentum exiccet ualentius. Porro nouerunt omnes id astate non solum in argenti spuma, uerum in alijs etiam quæ hoc modo præparantur, fieri commodius. Siquidem cadmia, aris squama, æs uustum, item quod uocatur diphryges, cerussa, misy, fori, styymi, & omnes lapides, præterea calx perinde ut argenti spuma ex liquore aliquo prædicto eluuntur, leuiganturq; interdum ex marina præparationem ipsorum molior, de quibus in sermone processu rursus agitur. Nunc enim propositum mihi est emplastra percensere, quæ iuniores medici cum in ultima syllaba & scribunt et enunciant: quæadmodum in Centrio, & Milotride facere omnes consueuerunt. Siquidem in his primæ nominum positio uidetur sine q̄ facta fuisse à uerbo quidē *κέντρῳ*. Centrio nominato, ultima syllaba q̄ non habente: Milotride uero composita ex mila et ore. At cum hoc tempore prope omnes ea cum q̄ efferant, non peccaueris, si eodem modo cum illis pronuncies, præsertim in Centrio. Quippe ostendimus in opere quod contra illos, qui barbare loquentes corripunt, prodidimus, & ipsos Atticos uiros ualenssem usum & cōsuetudinem secutos fuisse. Nam alij quoq; ante me indicauerunt Atticorū linguā permultum à proprietate sua decidisse: ac omnes, quorū eloquentiæ laus ac gloria maxima apud Græcos extat, suæ quenq; tempestatis morē imitatos fuisse. Et nos itaq; cum nullum non inueniamus nunc medicamentarios libros emplastri nomen cum q̄ scriptum habere, usum præualem sequemur.

DE MEDICAMENTIS QVÆ EX

molibdena conficiuntur.

R elatum est superius quoq; molibdenam & argenti spumam in eundem ferè usum adhiberi. Omnia enim quæ ex argenti spuma componuntur, etiam ex molibdena fieri possunt: sed facultate inuicem differunt, tantum ut molibdena substantiæ crassioris frigidiorisq; sit: argenti spuma tenuioris, & inter calidam ac frigidam mediæ. Cæterum colores medicamentorum, quæ inde præparantur, molibdena nonnihil euariet, quanto magis giluos ipsos efficit. Quare & alborum emplastrorum, quæ non modo cerussam, sed argenti spumam quoque habent, nullum ex molibdena constat. Cuius mistura color albus, cinerius redditur: potestas autem ut in albo emplastro, quod ex hydrelæo componitur, melior etiam euadit, præcipue in teneris corporibus, tantum abest ut pereat. Cum discutere quid uolumus, argenti spumam

A quam molybdæna potior est. Pari modo in reliquis medicaminibus, quæ ex argenti spuma compositionis titulum sortita sunt, cum molybdænam adiicimus, color & uirtus immutatur, quantum paulò ante uobis indicauimus.

DE EMPLASTRIS ALBIS QVÆ EX

argenti spuma, & cerussa sunt.

El coloris causa medici cerussam argenti spumæ ad emplastra alba conficienda miscent, uel ut quandam astringendi, ac refrigerandi uim medicamento concilient. Quippe uidentes huiusmodi nigrescere, cum largius coctum fuerit, præsertim lignis, & ijs forsan fumidis, nec in aëre puro, mox ab igne tollere coguntur: ob quod ipsum nec aquam copiosam, nec oleum temperare. Merito igitur resinam ei adiungere considerant, quo sequax, ac sibi continuum fiat, uiscosum quid assumens, maxime cum liquida resina immittitur. at ex tali mixtura deterius efficitur pharmacum: etenim mordax aliquid resina repræsentat: quod siccet nihil adeo generosum: cuius usum priuatim ulceribus esse necessarium didicistis. Quædam itaque resina uel insigniter derodunt, de quibus uniuersis iterum sermo futurus est. Mitissima uero duæ inter eas sunt: prima terebinthina, laryx altera nuncupatur. Has igitur miscere satius est, ubi id genus emplastri cōficere cogitas. At multo leniora tactu omnia sunt, tum quæ resina constant, si ceræ quid adiectum sit: tum quæ ex cera, si resina nonnihil admixtum habeant: quamobrem cera resina temperanda est. ut autem color emplastri albus seruetur, albam esse congruit. Est sanè alba, quæ suapte natura prouenit, pontica: sic nominari consueuit, licet aliunde ueniat, quod plurima in Ponto alba nascatur, alijs in regionibus paucissima. At candida, quæ tyrhenica nominata est, non sponte crescit, quare nullam euidentem habet acrimoniā. Quæ uero suo instinctu crescunt, nonnullæ acres sunt, quas prius eluere oportet in hunc modum. Liquantur primum ad ignem, deinde in aqua fontis pura demerguntur: ubi permouentur expurganturq;. Simili ratione & pix, & resina, & quod phlegma dicitur, lauandum est, de quibus iterum exactius commentabimur. In præsentia, quoniam albi emplastri compositionem tradimus, reliquum eorum quæ præcepta sunt deinceps percensibimus. Posteaquæ ergo cerussa, spumæq; argenti coctis prius usque dum medicamen digitos non inquinans appareat, cera simul cum resina fuerit adiecta, candidum emplastrum, si placet, habebitis: interim aquam iniiciētes, interim oleum duntaxat: idq; nunc recens, nunc uetus. Prius enim iam audiuitis, quam uirtutē aqua & oleū uetus habeat: Nouistis item, quod omphacinū oleum, & id quod colitur in Hiberia, quæ nunc Hispania dicitur, astringens quippiā pharmacum adiicit. Histricum non modò exiguam astringentem, sed amaritudinem quoque refert. Proinde different tantum ex astringentibus confecturæ, ab ijs quæ dulci oleo constant, quanto initio ulceris & fini potiora sunt omnia quæ nonnihil astringens continent: in medijs, dulciora. Nam in principio medicamenta repellentia prouidentur ulceribus, ne phlegmone corripiantur. Inde quæ magis relaxent, si non phlegmone adsit, transpiratus gratia: quod si affuerit, etiam ob illam ut citius dissoluatur. Atqui clarum est, de parua phlegmone uerba fieri: siquidem exigua ulcera, in quibus albis hisce emplastris utimur, magna comitari phlegmone non potest, si error nullus accesserit. Cæterum ulceribus quæ ad cicatricem ueniunt, astringendi qualitatem utilem esse cui obscurum est: Tempus igitur iam postulat, medicaminū quæ emplastrum album utilissimum constituunt, temperaturam exponere.

PONDVS EMPLASTRI.

Aequa sit portio utriusque metallici, cerussæ & argenti spumæ: & hæc, si uideatur, esto singulorum pondo libra: olei uero mensura amborum simul pondus absoluat, uel ut Romani dicunt, sint pondo libræ duæ, cera pondo selibra, terebinthinæ illius dimidium, hoc est, pondo uncia tres. Quod si thus admisceas, primum

Etenus euadet, seu ut Græci dicūt, ἀνασώματα, tum parua ulcera, quæ phlegmone infestat, ocyus concoquet: sed ad cicatricem ducendam erit imbecillus. Nam carnem supercrescentem promouet, quoniam thus σαρκωτικόν est, ut in tertio libro de morbis curandis legistis. Satiùs itaq; est, inijcere & aluminis paululū, tum ad cicatricem ducendam, tum alterius causa: quandoquidem laxantia medicamenta plethoricis, & uitioso succo obnoxijis corporibus adhibita, affectis partibus fluxū conchitant. Ex his itaque omnibus compositum medicamen, tumores præter naturam in molli corpore, qui nec magni adeò, nec dolorifici sunt, discutere poterit: præsertim cum thus abundè assumpserit. Erit itaque in prædictis copiosum thus, si æquale terebinthinæ pondus accipiat: sin eius dimidium, minorem digerendi uim medicamentum habebit. Magis autem cicatrici ducendæ erit idoneum, quàm quod duplo copiosius id receperit. Iam si plenius adhuc digerere cupiatis, etiā piperis albi pauxillum adijcitor, quod ulcerū cicatrici obducendæ nihil obesse potest. Sit igitur aluminis pondo uncia, in piperis semuncia: Ratio siquidem est, huius tres denarios, illius sex inijcere. Quoniam uerò præstat alumen, & aliàs quod scissile nominatur, & colore candidum est, id immittere expedit.

ALBUM EMPLASTRUM ΔΙΑ ΠΙΠΕΡΕΩΣ.

Attalo & Hera autoribus.

Iuat senum ulcera, tum eorum qui mollem habent cuticulam, denique omne ulcus curat, quod & humidum est, & non facile cicatricem admittit. Ad hæc abrasa, quæ *ἁποσύνματα* Græci uocant, ut cutis suspensa sit interim nigricans in cubito, sura, & genu: quibus neque caro, sed membrana sola os ambiens, *περίοσιος* dicitur, subiecta est. Hisce igitur, ut omnia ordine recenseam, medicamenti compositio constat. Argenti spuma, cerussa, utriusque pondo libra, olei duarum librarum mensura: nuncupatur enim à Romanis æquiuocè ponderalis, ut ita dicam, libra solidorum, & mensuralis libra liquidorum: quæ ut multum tota urbe ex materia cornea constat. Præter hæc cera pondo sex libra, terebinthinæ resinæ pondo uncis tribus, thuris uel dimidio ipsius, uel æquali pondere, aluminis pondo denarium sex, piperis pondo denarium triū. Coctio manifesta est. Initio quidem metallica in sole coquuntur, dum ad unguem non inquinat, uel etiam paulò durius fiat: immittuntur autem tunc cera & resina. Dein cum omnia coierint, thus primū, mox alumen & piper adduntur. Inijcere autem conuenit cerussam, quam uocant rhodiacam, si emplastrum candidum eximie fieri cupias. Quinetiam in ciuitate Dicæarchia olim, nunc Potiolis uocata, nonnulli qui cerussam preparant similem rhodiacæ albam facere consueuerunt. Porro quod in sole conficiendum est emplastrum, & aqua admiscenda, ut album simul & magis refrigerans fiat, antea discussum est. At si maior cicatricē ducendam commodius ipsum reddere, ab aqua in totum abstinet: olei autem ueteris pondo uncias duas, imò etiam tres immittito. Hoc medicamentū non ex eorum numero est, quæ à me primum composita sunt, sed iam annis multis antè à rege nostro Pergamenensi Attalo, uiro omnigenorum medicaminum studioso. Constat ratione prædicta. Ac magis adhuc admiraremur, si quod similis speciei, *ῥιμοειδὲς* Græcè appello, potuisset conficere. Meminit eiusdem Heras quoque in medicamentorum libro, quem nonnulli *νάρτηκα* inscribunt, alij *τόνον διναμέων*, censens oleum uetus attribuendum: eiꝰ parem aquæ mensuram, uel dimidiam esse temperandam. Cæterum alia quæ ad misturam spectant, ita habent ut à me scripta sunt, nisi quòd ille heminas, non libras, tum aquæ, tum olei posuerit: non indicans, quot unciarum heminam siue ponderis, siue mensuræ constituerit. Etenim ponderales uncia gravitatem corporum, mensurales molem decernunt. Cum igitur pharmacum hoc senum ulcera, & tenerorum curare dicit, uerus est: cum uerò omne ulcus sanare scribit, amplius quàm par est ei condonat & tribuit. Siquidem humidiora,

A eoq̃ minus ad cicatricem uenientia curat, cacoëthes nullum, sicut nec uulnus cruentum. Ille autem & hæc omnia promittit: attamen derasis ipsum mederi scribens non falsus est: Subinde enim tam derasum os, ut cutis inde cum subiecta quadam carne abscederet, medicamento beneficio cum ipsa coaluisse uidi: & quod hoc maius est, interdum iam nigricante. Rursus aliud hoc etiam admirabilius, in cubiti gibbero, sura, & genu, quibus nulla caro, sed membrana, uel latus tendo solus subiectus est. Quare ad abrafa optimum hoc medicamentum habueritis: ad sinus & abscessus, nec omnium optimum, nec bonitate optimorum secundum. Verum ad meiodiocris affectus in teneris, mulieribus, pueris, & senibus commendatur. Quare & hic plus quam oportebat Heras medicamento detulit: multo autem magis cum laudaret ipsum, scribens ad morsus uniuersos præfens esse remedium. Cur enim sermoni appositum esse uult uniuersos? an si etiam ferarum morsus fuerit, uel hominum uniuersorum tantum dicit? Atqui falsum est utrunque. In feris quidem clarum est: quæ enim ab efficacibus pharmacis uix curantur, hæc nemo ab illo sanari posse dixerit. Quod si de hominibus dicat, & sic oratio incerta est, adeo ut auditores magis offendat quam iuuat. Quippe persuasit aliquis cuidam medico, ut emplastrum hoc adulescenti indice morso in pancratio imponeret: qui inde tam male habuit, ut in periculo esset, ne pars tota morfa computresceret oborta iam putredine. Vix tandem glutino accepto curatus est. At cum non in neruum, sed carnem læsionem accepisset, nihil mirum est huiusmodi medicamento saluum euasisse. Etenim hominum morfus alijs ulceribus admodum similes sunt, nisi qui morsum acceperit uitiosis humoribus abundet, aut diutius à cibo abstinuerit, aut ira correptus sit, ut uniuersum corpus, etiam dentes bile madeant. In quibus etsi nihil mentione dignum medicamen facere uidebitur, tamen ei qui subito fuerit usus satis erit, si nihil incommodi accipit prius quam pharmacum aliquod talibus curandis peculiariter dedicatum morfae particula impoferit. de quibus mox disputabitur. Nunc uero tantum dixisse sufficiet, siue homo, qualem diximus, siue simia, siue canis, siue id genus animalium aliud momorderit.

ATTALICI SECVNDVM ANDROMACHVM ALBI

narratio & compositio, quod minus lædit à rabiosis
morsos, & nervos vulneratos.

Alba, quæ oleo recenti, & aqua citra piperis atq; thuris misturam con-
fici docuimus, uehementer cõmorfas partes ostendunt; licet animan-
tis spuma, quod momorderit, uel pauxillum adeo uirus contineat. At-
minus illis omnibus Attalicum lædere solet, si terebinthina, oleum ue-
tus, thus & piper adiecta fuerint. Pari etiam modo in neruorum uul-
neribus reliqua alba magis nocent, sed multo minor offensa est ex eo quod oleũ ue-
tus habet, aqua non item: Insuper hoc magis eueniet, si tres uncias thuris integras,
& non eius dimidium recipiat. Dictum siquidem mihi est & antea, quod si hoc pa-
cto præparemus, in huiusmodi albis alumen pharmacæ † malo congruere. Nam
opus est hic non astringentibus, sed abundè extrahentibus in alto assilgentes ner-
uos punctos, & uenenatam animalium saluam. Heras hoc medicamentum ex rho-
dino, uel myrteo, uel myrrhino dilutum mederi ambustis igne tradit; & si plurimũ
abstinet etiam hic à pharmacis quæ ambusta commodè sanant; de quibus ipsis rursus
sermonem instituimus. Porrò præstantiora in his sunt alia candida, quæ necq; thus,
neque resina habent. Quin & hæc non parum ab ijs superantur, quæ ambustis
igne propriè auxiliantur, quemadmodum à me compositum eadem sanare dixi, si
acerum adiungas. Illud siquidem nullo in tempore commodum est. Quod autẽ
ex pipere constat album, excoriatis adustionibus cum ad cicatricem perueniũt uti-
le est: primum per se nihil conducit: dilutum uero ex oleo myrteo prodest, non ta-
men aequali uirtute, ut quæ ad ambusta igne propriè faciunt, Heras morsis etiam.

† Hoc est, ma-
lo, siue ad ma-
lum esse.

• ipsum conuenire scribit. Sed hic quoque distinctione utamur oportet: siquidem in duris, & coctu difficilibus imbecillius est medicamentum: in mediocribus, maxime in senibus, pueris, mulieribus, & ut breuiter dicam, molli carne præditis, abunde sufficit. Insuper uaris aptum est: quemadmodum & hoc uerè prodidit Heras. At de pustulis, quæ *ῥανθιματα* Græcis dicuntur, indistinctè pronunciauit. Etenim ex harum numero mediocriter subduras per sanat. Quæ uerò plus caloris, aut phlegmonodes quippiam referunt, irritat, præsertim initio. Post commemorata in hanc sententiam Heras differit: Fecit etiam ad duritiam trimesiorem, quæ ex partu profecta erat: perspiratu discussit. Non impossibilia adfert: at conueniebat ipsum præscripsisse, cuiusnam durities esset: totiusne uulnæ, an ceruicis solius, uel orificij, uel apicis, uel extranei cuiusdam corporis ei incumbentis. Iam uerò id ipsum emplastrum impendit magis laudat aduersus fistulas, cum alias omnes, tum maxime quæ in digitis oriuntur: Sic enim appellauit ipse, cum illud curare affirmaret. Simili modo ad podagram, carbunculos, epinyctidas, condylomata, lepras, uirilgines, impetigines, fugillata, propositum medicamentum Heras extollit. Si itaque tanquam meliorum penuria eo usus quispiam mediocriter præsidium attulerit, uerè prædicat: sin autem ut medicamen ad hæc optimum adducit, manifesti mendacij arguitur, cum multa alia præstantiora inueniat. • Caterum post ipsius laudes hoc modo præcipit: Vtere hoc maxime, quum ulcus ab acerbis pharmacis, & ijs quæ Græci uocant *ἐναιμα*, soluatur, & phlegmonem recipiat: tum in abscessibus qui circa genu fiunt. Hic quoque fidei illius erat apponere pro abscessuum quidem ratione tenera carne præditos, pueros, mulieres, & senes: In ulceribus autem species eorum adscribere, uti nos faciemus in commentario de malignis ulceribus: nam istud emplastrum nulli tam cacoethi, seu maligno cicatricem obducit: Verum distinguenda sunt ea quæ cicatricem agere ducunt a cacoethibus: neque enim omnia cacoethe difficulter cicatricem admittunt. At dicetur sermone procedenti de ipsorum differentia, & medicaminum quæ utrisque sanandis dicata sunt. Quin & solis metallicis album emplastrum præparare licet, ut paulò antè admonuimus. Si enim spuma argenti cerussa committatur, deinde olei, & aquæ, utriusque duplum temperetur, & coctionem, ut nuper est præceptum, carbonibus antea perustis in aëre lucido peragas, glutinans ac tenax, tum album colore medicamentum erit, maiore refrigerandi uirtute præditum, quam ex sola argenti spuma confectum. Quemadmodum enim molybdæna frigidioris crassiorisq; naturæ est, etsi argenteæ spumæ eam admisceas, sic etiam cerussa, uel magis adhuc quam molybdæna. Quod si uetus oleum indatur, non parum lentioris & hoc medicamen habiturum est, ne uidelicet à corpore facile decidat, cuiusque fuerit impositum. Atqui si emplastrum candidum fieri postularis, oleum quam fieri potest purissimum simul & lucidissimum inijcitor: multa enim eius generis non sunt: Blandum uero ac lene, & ut Græci dicunt, *ἀνώδυνον* erit pharmacum, si & adipis aliquid inieceris, ueluti ego facere consueui. Adeps uero anserinus sit, uel huius inopia gallinæus: si neque hunc habemus, suillum inijciamus: non ignari quidem, magnam esse anserini ad reliquos eminentiam: utentes tamen peioribus etiam, si quando optimi copia non conceditur: utpote cum cynamomum desideratur, ad castam optimam descendimus. Verum in prædicta temperatura adipis pondus dimidio minus quam in utroque metallico erat, miscere sufficit, ut argenti spumæ & cerussæ singulorum pars una adsit, olei dupla, uel etiam paulò amplior, adipis pars dimidia. Caterum quomodo dicam ijs, qui lance metiuntur, dupla, dimidia, & æqualia, antè paulum ostensum est, dum Romanæ libræ ponderalis cum mensurali cognominationem, quam uocant homonomiam, interpretarer. Pharmacum hoc uarijs modis præparauit: siquidem quatuor pari portione mixtis, dimidiam adipis, interim quoque liquidorum cuiusque unam & dimidiam adiunximus. Porro fiet ueluti exemplo temperatura talis: Argenti spumæ pondo

A pondo libra, cerussa pondo libra, olei, aquæ, utriusque pondo libra s. secundum alios, pondo selibra. Est quum & pondo trientem adiecerint, sicut & aquæ pondo libram integram: quod idiotæ frequenter dicere solent, & medici ipsis similes obseruare interdum, quomodo dicant medicamentum quodlibet generosius fieri, si adiectum fuerit quodcunque nominauerint. Nonnulli ipsorum ignorare se fatentur, rogantq; nos, qualisnam compositio præparatioq; sit optima, ignorantes aliā in alio affectu esse commodiorem, & simpliciter, & indefinite, ne unam quidem optimam. Huius rei gratia simplicium pharmacorum uirtutes accuratè pernoscere operæ precium esse uobis puto: Nam composito probè uti non possitis illorum ignari: Statim enim in proposito hic albo emplastro recens adeps admixtus, medicamentum efficit minus dolorificum, ut si & inflammatione laboret ulcus, curet ipsum: at cicatrice obducenda minus reddet accommodatum. Quod citra adipem conficitur facilius quidem cicatricem inducit, uerum non ex æquo *ἀνώδυνον*. Dictum est mihi prius, quod aqua admixta euidentius refrigeret, sed oleo ueteri magis discutiet. Itaque qui eam facultatem adsecutus est, ut quo potissimum ulcus indigeat scire possit, is optime & componit medicamenta, & iam compositis utetur. Atque uidistis me subinde medicis in consilium uocatis multa pharmacis curasse, à quibus illi sanitatis spem abiecerant. Optimum igitur medicamen dictum est non sermone simplici, sed inter ea quæ huiusmodi quid facere prædicentur: quemadmodum Phœnicinum optimum esse retuli aduersus rheumatismos, si eo iuxta prædictas rationes utamur.

DE ALIIS EMPLASTRIS ALBIS.

B Lba igitur commemorata, qua dixi ratione iam olim confecta sunt: post quæ alia diuersa medici posteri excogitarunt, quædam adimentes, addentes, & immutantes: de quibus ipsis præstat dicere, ut in uaria medicamentorum compositione uos exerceamini. Scripsit itaque Andromachus in libro cui titulum fecit: VIRTUTES AD EXTERIORA, hisce quodammodo uerbis: ALBUM QVO VTOR: Argenti spumæ pondo minam, cerussæ tantundem, ceræ, terebinthinæ, singulorum quartam minam partem, olei heminas tres, aquæ heminas duas. Hactenus Andromachus. Nec quibus conueniat adscripsit, nec coctionis eius mentionem fecit. Nonnulli uiginti uncias minam continere tradunt, quidam sedecim: atq; medicamentum utroque modo præparari possit, non tamen rectè parem modum resinæ & ceræ inijcere uidetur: nam Attalici compositio melior est, quæ ceram resinæ duplo copiosorem accipit. Constat autem, si resinæ & ceræ æqualis portio adiecta sit, emplastrum fore glutinantius, non tamen ex æquo suaue gratumq; ulceribus, acere quiddam referens. Quinetiam eo quod indicare noluit, qualis esse debeat resinæ, parum rectè fecisse uidetur. Nos autem haud ignari, esse meliorem per omnia terebinthinam colophoniam, tum ea quæ phrygiæ nominatur, illam inijciemus. At si laricem habeamus, quid uti prohibet, cum sibi inuicem propemodum sint assimiles? Olei heminas tres: atticas puto ipsum scribere: aut certe scripsisset libras. At qui miretur quispiam, quomodo Romæ degēs pro libris heminas nominauerint. Eius nempe regionis illa sunt nomina, libra, sextarius, uncia. Ex multis pharmacis quondam conscriptis, priusquam Romanorum res eo accreuissent, conieci quam illi uocarent heminam: nempe æqualem uncis nouem libræ Romanæ. Nunquid igitur Andromachus tres heminas censet adiiciendas, tanquam singulæ uncis nouem ualeant: eadem ratione aquæ duas: Vos iam quum simplicis cuiusque potestatem cognitam habeatis, quomodo cunctis præparato uti potueritis ad ea quæ compositio nis modus promittit, alijs permittentes inquirere, qualisnam confectio sit optima: Omnes enim optimæ sunt, & non optimæ: quemadmodum nobis prius ostensum est. Postea Andromachus aliud subiungit huiusmodi:

ALBUM ALIVD.

Argenti spumæ pondo denarium centum sexaginta, cerussæ pondo denarium ducentorum, ceræ pondo denarium quinquaginta, terebinthinæ pondo denarium viginti quatuor, olei heminæ dimidium, aquæ cyathos sex. Hoc igitur emplastrum priori plus cerussæ quam argenti spumæ habens, candidius euadet, magisque refrigerans. Sed facile decidit minusque adhærescit, licet sedecim uncias, & duas eius partes heminam habere statuamus, quemadmodum nonnulli aiunt. Iuuat sanè ipsum ad hæc terebinthinæ mistura, ne siccum fiat pharmacum; quoniam omnino *ἀλυστός*, ut Græci dicunt, id est, pinguis expers, & aridum esset, paucio oleo, tum aqua ad data. Non adscripsit autem, per Iouem, in hoc Andromachus uel coctionem, uel quid promittat.

ALIVD ALBUM.

Aliud post hoc ponit tertium, quod eadem alia omnia, cum Attalico *διὰ τοῦ λευκοῦ πικρῆς*, id est, ex pipere albo confecto, continet. Adiecta autem sunt ei hæc eadem duo, orchis herbæ pondo denarium octo, struthij pondo uncia duæ; aquam uero nequaquam huic pharmaco adiungit, sed thuris pondo denarium viginti quinque inijciendas censet, non adscribens, ut Heras consuevit. Nonnulli autem uigintifex immittunt: olei tamen adhuc ille heminas duas imponit, eandem obscuritatem relinquens, cuius supra meminî. Accusauerit quis eum uehementer, quod pharmacorum pollicita, seu titulum non præfixerit: Quippe secundum cum primo & tertio similem potentiâ non obtinet: Herasque sanè laudandus est, qui medicamentorum uirtutes adscripserit, utendi que modos, quos Andromachus in emplastris albis prorsus omisit, raro ad quid ualeant apponens: quanquam nec quo pacto coquendum medicamentum sit indicauerit, Attamen nemo forsan eum accusare possit, quod iam exercitatis in re medica, non idiotis scribat. Verum quod titulum præterijt, uel uniuersales eius potentias, non mediocre peccatum est. Quid enim dicet, qui defensionem eius receperit? Forsan, quod peritis simplicium medicamentum uirtutum hæc tradiderit. Atqui illorum nullus Andromachum desiderat, qui & ipse simili modo possit componere.

CANDIDVM HERAE.

Visus ad Heram reuertamur, aliud candidum emplastrum post Attalicum isdem hisce uerbis scribentem: CANDIDVM aduersus rabioforum morsus: facit exactè etiam ad morsus rabiosi canis: præseruat statim à periculo uulneri impositum: item debilitatis ualde catapotium, quantum nux auellana continet ex eo dandum est, idque diebus quadraginta. Mutat sanè colorem in splenijs, redditurque nigrum: ualet contra morsus hominum canumque, abrafa, & ulcera quæ cicatricem difficulter admittunt: tollit etiam liuidos humores de oculis siliqua una: uulnera conglutinat, aufert phymata & rhagadas: est & pessus emolliens, oportet tamen post diem soluere, & nigredinem ulceribus obortam spongia detergere. Idque tantisper faciendum est, donec nigricies nulla appareat. Iam quoque ipsum cicatricem ducit, & ad omnia bonum est. Hæc præfatus Heras, dein temperaturam emplastri his uerbis enarrauit.

ALBUM.

Ceræ albæ ponticæ pondo libras duas, argenti spumæ chrysitidis pondo libram, cerussæ tantundem, myrrhæ pondo uncias duas, medullæ ceruinæ tantundem, thuris atomi, id est insecti, pondo unciam, olei ueteris sextarium. Hæc sanè temperatura eorum est, quæ emplastrum constituunt: Coquendi uerò modum deinceps ita scripsit. Argenti spuma ex oleo coquitur: ubi sordium crassitudinem habere uidetur, cera, mox cerussa aspergitur, moueturque. Vnita iam & non inquinantia ab igne tolluntur, medulla inijcitur: postquam refrigerit medicamentum, myrrha & thus

A thus alijs miscetur. Deinde emollitum, subactumque manibus usui est. In hoc igitur Heras commendandus est, qui non reliquerit nobis quomodocumque lubet emplastrum coquendum, sed ipse apposuerit. Procliue enim erat, cerussam cum argenti spuma, ut in albis alijs, statim ab initio coquere; & nos id plerumque facitare consueuimus: imò & ille ipse in alijs conscripsit. Verum in hoc secundum ipsam alia inijcere posteris præcipit, non apponens causam cur id agere præstiterit, etsi ostendat, non unum coquendi modum in omnibus esse similiter utilem. Sed in quibusdam & duos & tres efficere possumus: non modò colorem, uerum & medicamentum facultatem immutantes. Quemadmodum in hoc nunc proposito cerussam cum argenti spuma ex oleo coquere noluit, sciens indubiè, ipsam & exactum candorem ex coctione perdere, & astrictionem quam habet cum refrigerandi uirtute depone-re. Forsan igitur inquireret aliquis, ecquid, quæ emplastri autor primus, quicumque fuerit, digerens id esse uellet, conatus tamen est cerussam crudam in eo perferuare? Mihi sanè uidetur huius gratia ad talem uenire confecturam, ut medicamentum repulsoria uirtutis quippiam habeat. Etenim tale quippiam non habentia plethoricis corporibus nequaquam tuta sunt. Ut ergo conueniat & his, cerussam crudam mistam esseratio postulat. Caterum neminem latet, magna de se propositum medicamen promittere: inde quod myrrham & ceruinam medullam assumpserit, sicut & alia quocumque eadem cum communibus his emplastris continet. Accepimus autem myrrham ualide siccans, tenuisque admodum substantiæ esse medicamentum: medullam rursus nulla inter mollientia, quæ *μαλάγματα* Græcè uocantur, inferiorè. De hac facultate, quemadmodum de alijs omnibus secundis, in libro quinto simplicis medicinæ dictum est. Videtur tamen non is tantum medicamenti co-positor, sed etiam albæ ceræ ponticæ, quæ uim habet medicamentoriam, fidere, atque ideo plurimum eius immittere. Caterum sextarij Romani Heram meminisse puto; nam apud Athenienses neque mensura, neque nomen hoc erat. Nunc ex quo Romani imperare orbi cœperunt, nomen sextarij apud omnes, qui Græca lingua utuntur, existit: ipsa uero mensura Romana æqualis non est: Quippe alij aliam sextarij mensuram usurpant: apud Romanos sextarius libram unam semissem, & sextam illius partem pender: ut omnes simul iunctæ uncia sint uiginti, quas plurimum cornibus metiuntur, incisis extrinsecus lineis quibusdam orbicularibus. Nonnulli falso Romanum sextarium optinati sunt octodecim mensuralibus uncis ualere. Videtur igitur & Heras cum heminam scribit, sextarij dimidium indicare. An uero nouem uncias ex librali cornu, uel decem innuant, etiamnum ignoratur. Item ad rabiosos morsus ne aptum sit pharmacum siue bibitum, siue extrinsecus impositum, ratione cognoscere nemini licet. Indicauimus enim, tota substantiæ proprietate eiusmodi medicamenta efficaciam habere, & ob id experientia iudicari. At experiri nunquam ausus sum hoc pharmacum, quam uim in rabidorum moribus ostenderet, quod certò sanans haberem medicamentum *διὰ τῶν καρκίνων*, id est, ex cancris confectum. Quum autem hoc non adest, alia quoque nonnulla, quæ nunquam prospero successu nos frustrantur. Quare in tam periculoso affectu certis medicaminibus relictis curiosæ experientiæ causa morbi salutem prodere graue & iniquum mihi uidebatur. Iam quidem de rabiosis moribus hæc quoque dicta sufficiunt. Reliqua uerò quæ Heras de hoc emplastro retulit, ut de Attalico, partim sanè uera prædicari, partim impendio magis ab eo extolli dixerim. Optimum enim est pharmacum, ut inter emplastra *ὑπόπια* Græcè appellata, quæ suggillatis admoventur: inter ea uerò quæ cruenta uulnera glutinant, non item primum, nec optimū est. Summatim, permultos inuenio non modò huius tempestatis medicos, sed etiam ueteres, qui libros posteritati reliquerunt, hoc genus emplastra supra ueri fidem extulisse: de quibus sequenti uolumine agetur. Impresensiarum ad insti-tutum reuersi, iterum Heræ dicta examinabimus: ait enim phymatis medicamentum illud mederi, nulla distinctione eorum apposita, quæ ego de phoenicino pro-

C tuli. Quædam siquidem tam calida sunt phymata, ut cum uehementia quadam exiliant, quædam frigida siccaque sunt: permulta alia inter hæc consistunt, alia quidem exacte media illorum quæ diximus, alia à medio in utranque partem modice inclinant: aliqua plus idem faciunt, nonnulla summis uicina, uel à medijs & summis pari spatio absunt. Quibus uniuersis emplastrum hoc conuenire non potest, nisi humidis quibusdam id uelit liquefacere, ut fiat usus multiplicis, quem expli- casse ipsum, sicut in alijs factitauit, oportebat. Proinde par esse puto, ut hunc lau- demus ob ea quæ tradidit, Andromachum accusemus. Cæterum de eo quod em- plastrum istud hominum canumque moribus conferat, easdem puta à me rationes audire, quas de Attalico pronunciaui. Similiter de alijs quæ pharmacum commen- dant, ut hoc, ita illud quoque bonum esse medicamen dicens: sed multum ab ijs, quæ optimè ad unumquodque illorum faciunt, abesse, ut quis eo confidenter uta- tur, ubi optima desint: quod non paruum est in medicamentis, quemadmodum nec in uictus ratione, & omnibus quæ circa artem uersantur. Ego contempsì qui- dem id primum, ut neque dignum esse iudicarem Hippocrate, qui adhortaretur nos ita omnia artis opera perficere, ut iuuent, uel non offendant: postea uero co- gnoui magnam uim habere, cum scilicet uiderem nonnullos medicos in pharma- cis se primum recte gessisse, ut in admiratione sui alios perducerent, eosdem postea in alijs prospero euentu frustratos, ut risui essent. Ideoque semper conatus sum eius- modi uti præsidij, quæ an profutura essent, nonnunquam sanè dubitabam: quod autem nihil afferrent incommodi, certò sciebam. Quæ igitur in Attalico empla- stro laudauit Heras, non quidem, ut dixi, magna sunt, sed ubi desiderantur quæ id euidenter efficiant, nemo his usus manifestam læsionem inferet, etsi nihil iuuerit. Atqui si quis hoc pharmaco uti uolet in phymatis, ab illis quæ in Phœnicino docui ipse intelliget, aliàs aliter ipsum liquefaciens. Tractabitur autem uberius deinceps

D & phymatum tota curatio: unde spero uos methodum exactam perfectamque me- dicaminum, quæ illos iuuare possunt, habituros. Vocetur nobis emplastrum hoc album ad rabiosos morsus, sicut Attalicum *διὰ τὸ λευκὸν πινέτωρ*. Subiungit mox aliud emplastrum Heras in hanc sententiam.

A L B U M ariabarzanion, quo Xenocrates abscessum iam inalteratum supe- riore pedis parte, *τὰς ποὶ* Græcè dicitur, discussit. Deinde simplicium temperatu- ram, coquendi que modum præfatus, ad calcem hæc uerba apponit: Maxime facit ad cacoëthe, pasta, contumacia: breuiter, ad omne ulcus. Porro cur eorum quibus constat pharmacum, misturæ tertiam partem recitauerit, compertum non habeo, cum aliq̃ integram his uerbis tradiderint: Argenti spumæ denarium pondo ducen- torum, ceræ denarium pondo quinquaginta, olei ueteris heminas tres, cerussæ de- narij pondo octoginta, terebinthinæ denarium pondo triginta duum, cineris buccinorum denarium pondo decem, thuris denarium pondo decem & nouem, aquæ cyathos duodecim. Hæc omnia à me prolata pharmaca Heras ad tertiam partem imminuit. Argenti spumæ denarium pondo sexaginta sex, obolos quatuor, ceræ denarium pondo sedecim, obolos quatuor, olei ueteris heminam, cerussæ denarij pondo uigintifex, obolos quatuor, terebinthinæ resinæ denarium pondo decem, obolos quatuor, cineris buccinorum denarium pondo tria, obolos duos, thuris denarium pondo sex, obolos duos, aquæ cyathos quatuor. Postea coctionem ita subdit: Argenti spumæ, cerussam cum aqua & oleo terito: deinde recenti olla igne non acri coquito, ferrea spata sedulo mouens, ne adurantur. Vbi semicocta fuerint ceram immittito: hac liquefacta, resinam & thus: ac tamdiu coquito, dum manus non inquinent. Posteaquam bene habere propemodum uidetur, buccinis inie- ctis reliquo tempore incoquito. Quum perfecte coierint, in mortarium demittito: ex aqua modica, quæ prius inerat, subacto utitor. Hoc medicamentum ut sine mor- su discutiat præparatum est: quod & cerussæ modicum ad argenti spumæ portio- nem habeat, & cum hac ab initio cocta sit: ualide exiccat ob buccinorum cinerem additum.

A additum, Non dissimilis facultas est & purpuris & ostreis concrematis. Notum est autem, sine carnibus horum animalium testas concremari. Ac Heras quidem unum de facultatibus librum conscripsit, Asclepiades, cognomēto Pharmacion, decem, præter theriacas & gynetias: apponens & ipse cuiusque pharmaci titulum: in mul- tis etiam coctionis, in quibusdam utendi modum. Porro Andromachus multas ui- res collegit, & ferè non pauciores ijs, quæ in decem libris Pharmacionis Asclepia- dis habentur, tribus ipsas libris comprehendens. Primo pharmaca docet quæ ex- trinsecus imponuntur, altero quæ intus assumuntur, & tertio quæ oculis adhiben- tur. Reprehendere ipsum iure possis, ut admonui, quod nec confecturas, nec usus rationem, nec uires, nec quid promittant adiecerit.

Q V A E A S C L E P I A D E S A L B A S C R I P S E R I T.

D Asclepiadem igitur iam transgressus, producere in mediū cogito, quæ ipse alba emplastra iuxta finem tertij libri *ἐν τῷ τρίτῳ* tradiderit. Nam appellat ea primum Marcellam, secundum, tertium, quartum, quintum: ueluti alia ex interioribus quinque, primum Mnasonem, secundum, tertium, quartum, & quintum. Verum in tertio Marcel- la ad calcem alba emplastra adscripsit, prioris titulum esse ait: Ad ambusta igne, abrafa, cutem teneram: quod uictum Acesin nominari dicit. Omnia uero quatuor argenti spumam, cerussam, oleum, aquam pari pondere incoqui commemorat. Constatque hoc pharmacum fragile & alipes effici, hoc est, pinguis expers, ut cuti sine deligatura adherere non possit: Nisi enim, ut præfatus sum antè, metallica ple- nius cocta fuerint, tale emplastrum fieri necesse est. Coquuntur largius, dum ma- iorem liquidorum mensuram in mistura continent. Huic aliud album emplastrum Asclepiades subdit, eiusdem quidem tituli, sed non eiusdem confecturæ: neque enim æquale metalli pondus immittit, uerum cerussam argenti spumæ fescuplam, Quin & seuum uitulinum adiicit, totam misturam ita temperans: Cerussæ denarium pon- do centum uiginti, argenti spumæ denarium pondo octoginta, adipis uitulini de- narium pondo triginta, ceræ denarium pondo uiginti quinque, olei heminas duas. Hoc pharmacum olei modicum habet, ceu ad metallicorum proportionem, si quis heminam statuatur ualere uncijis nouem Romanis, quæ in cornibus consuetis libra- libus descriptæ sunt. Quoniam uero cerussa pondere superat, eoque magis astringens quam superius redditur, adipem autor admiscuit. Sciens autem bubulum adipem calidiorem esse suillo, & uehementius digerere, curauit perfecti bouis seuum inde- re: Quippe in omni animantium genere iuuenilia perfectis humidiores, minusque calidum adipem habent. Erit igitur & hæc compositio difficilior quidem, ac simpli- cis albi emplastri prædicti, sed nihilo utilior. Ab his tertium aliud profert cicatri- cem ducens, album, ex cerussæ argenti que spumæ pari mensura, ceræ quarta illorum parte, & terebinthinæ rursus dimidio minore quam in cera. Oleum & aqua ferè æqua portione metallicis mensuris utrisque simul indita sunt: Voluit enim medica- menti autor cerussæ, & argenti spumæ singulorum pondo denarium centum mi- scere, ceræ denarium pondo uiginti quinque, terebinthinæ denarium pondo duo- decim, olei & aquæ cuiusque heminas duas. Itaque Attalici memores emplastri, quod metallica perinde ac istud continet, sicut etiam oleum simul cum aqua, ceram fescu- plam eius, quæ in hoc medicamento additur, terebinthinam similiter, scietis ma- nifesto, quonam discrimine medicamenta inter se uariant. Adiectum nanque est illis thus, alumen & piper. Quinetiam Asclepiades Attalici illius emplastri com- meminit, non uocans id Attalicum, imò nec piper admiscens. Alia uero omnia pariter ita scripsit ad uerbum.

facit ad diuturna & difficilia.

Argenti spumæ, cerussæ, cuiusq; denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ, thuris, singulorū denarium pondo uiginti quinque, aluminis fissi denarium pondo duodecim, olei heminas duas. Non autem putetis differre, si drachmas centum alicubi inuentatis loco unius libræ scriptas, sed illud potius considerate: utrum qui scripsit centum denarios, dimidium ceræ ipsis temperet, siue huius dimidium terebinthinæ, ut sint ceræ quidem denarij quinquaginta, terebinthinæ uiginti quinque, an aliam quandam temperaturam faciat. Si namq; prædictam, nihil refert dicere libram & selibram, & tres uncias: Siquidem libra denarios sex habet ad nonaginta, selibra octo & quadraginta: Sic & huius rursus dimidium quatuor uiginti. Quapropter eadem proportio seruat nulla insigni differentia, siue centū drachmis metallicorum, siue nonaginta sex heminæ duæ olei misceantur. In hoc itaq; non uariabunt pharmaca, siue libra nominetur, siue denarij centum. Illa uero Asclepiadis pharmacum ab Attalico emplastro diiunxit, quod sex quidem drachmas aluminis fissi, piperis uero albi tres habent, Asclepiadis album piper non habet, sed duplum pondus fissi aluminis: attamen ualidius astringere, ideoq; promptius cicatricem ducere Asclepiadis pharmacum: Attali magis digerere omnes norunt. Vnde quod dixi & prius, qui rogant, utrum ipsorum præstet, medicamentis uti nesciunt: Etenim ad cicatricem ducendam Asclepiadis, ad digerendum Attalicum esse melius. In uniuersum meminisse oportet, quod apud Hippocratem scriptum est, in libro de alimento: prauum uidelicet, & non prauum nocuum & utile relatione ad aliquid dici: Alia enim ratione pronunciaueris, Attalicum hoc emplastro esse præstantius, alia ad multa utilius illud esse. Deniq; Asclepiades ipse post hoc modo recitatum scribens illud ipsum *δια τοῦ λευκοῦ πινέριος*, non uocat Attalicum, sed pampilion, ignorans opinor, primum ipsius inuentorē. Apponit autem nomen utentis, ac eius unde acceperit, tum quid ualeat his uerbis præfixit: ALIUD pampilion dictum pharmacum, facit ad uetera, insanabilia, carbunculos, epinyctidas, achoras, psoricos affectus: sinus glutinat, facit ad abscessus, condylomata, & ferè omnibus utilius est. Confectionem eius tradit ex cerussa, argenti spuma, cera, terebinthina, & duabus heminis olei, eodem modo sicut & Heras. Ad hæc fissio alumine, & albo pipere, aquæ uero non meminit in confectione, sed neque thuris. Quidam non quinque & uiginti, sed dimidium immittunt: quinetiam aquæ non nihil. Cum enim olei ueteris heminas duas infundi scripsisset, postea aquæ unam uel duas adiecit: ego & sine aqua medicamentum sæpius præparauī, & ad omnia melius fieri apparet, præterquam in teneris corporibus, quibus aquam præstat adhibere: præsertim cum phlegmone tentantur ulcera. Inde aliud Asclepiades cum superioribus albis emplastris profert, quod rabiosos morsus sanare promittit: quemadmodum & Heræ medicamentum. Assumit idem præter simplex album, quod ex argenti spuma, cerussa, thure, cera constat: insuper medullam ceruinā & myrrhā. Porro miscet ei argenti spumæ denarium pondo quadraginta, cerussæ denarium pondo triginta, thuris denarium pondo decem, myrrhæ tantundem, medullæ ceruinæ duobus pauciores quàm decem, ceræ albæ denarium pondo quinquaginta, olei ueteris sextarium. Primum horum omnium quæ recitauī prodidit Asclepiades Rhodiæ acum nomine, digerens & curans in mammis duritias. Ex his componitur: Argenti spumæ, ceræ ponticæ, singulorum pondo: adipis suilli elaborati cuiusque selibra, hoc est, uncis sex, myrrhæ pondo uncis quatuor, ouorum tostorum uicellus duobus, olei hemina una. Istud etiam sedi benefacere confirmat, non apponens, quoniam liquefieri uelit, sed nobis coniectandū forsā relinquens, interim ex rhodino, interim myrteo, aliās ex oleo quolibet liquandum esse.

QVOMODO

da sint aduersus ulcera, cacoethe, & quæ cicatricem difficulter admittunt.

Væ dysepulota, id est, uix ad cicatricem uenientia, quæ item κακοηθὴ, id est, maligna uocem, distinguendum modò est: quia non solum in præsentem disputationē, sed etiam in futuram commodum est. Quæ itaque ex humorum confluxu, uel multorum, uel acrium oriuntur, siue eo quod locus affectus huiusmodi iam dispositionem habuerit, ut licet bonum sit quod influat, tamen ipsum corrumpat, dysepulota nomino. Porro quæ iam dictum obtinent affectum, singulari uocabulo cacoethe appello. Nunc igitur cum priores me emplastra quædam alba, ut quæ dysepulotis cicatricē probè obducant, conscripserint, propterea ego quoque alba scribo emplastra, quæ aduersus dysepulota omnia, & cacoethe nonnulla, quæ non prauum admodum habent statū, composui: Nam in illis denuo medicamenta accommoda dicentur. Primum hic methodum dicturus sum, quæ id genus emplastra quamplurima conficere discetis. Duplex enim scopus est: alter omnium quæ ratione componuntur medicamentorum communis: alter peculiaris, colore ab his differens. Quæ igitur in commentario de simplicibus medicamentis cognouistis, sine ulatione quidem ac morsu, ualidè tamen adeò exiccantia, hæc in memoriam reducite. Omnino autem referebat ea, præterquam quod non erodunt uel astringunt, manifestò etiam detergere posse. Siquidem caua plurima eius generis ulcera tanquam ab exsione humorum malignorū facta apparent: eiusq; rei gratia carne impleri desiderant. Ostendimus in tertio Therapeutices libro, omnia quæ carnē generant medicamenta detergendi facultatem habere: Multa etiam alia siccā obtinent uirtutem, huiusmodi ulceribus curandis accommoda. Sed age nunc repetamus ea, quæ candorem tueri possint, aut non adeò lædere. Hoc ex genere est cadmia, pompholyx, calx, ostrea concremata, purpura, buccina, & sepia pars ossea: parum officiet colori & aris squama, & ustæ chalcitidis non fuluum, sed cinereum, uel subalbidum. Quomodo autem huiusmodi præparandum sit, rursus in theriacæ antidoti sermone dicemus. Porro dictorum quodque, si lauetur, totam ulationem amittet: quemadmodum cera quæ medicamini conficiendo admiscebitur, tum resina. Cæterum quod cera tyrrenica, uel pontica dicta, ad candidi emplastri præparationem sit idonea, prius explicatum est: resina uero & laryx, & terebinthina, uti uocantur, aduersus ulcera maligniora magis ualent. Thuris partem aliquam indere non abs re fuerit, ut ulcerum maleficorum dispositio coquatur, & ad suppurationem ueniat. At non solum ex prædictis medicamentis unumquodque lauandum uenit, sed etiam metallica, tum quammaximè in loco soli exposito, uel aqua, uel aceto, uel marina, uel uino leuigare oportet: pura autem & candida, & perspicua singula erunt, candoris cuiusdam medicamento conciliandi gratia. De cerussa, oleo, coctionis modo, aëre circumfluo, & igne, quomodo quodque eorum albedinem adferat exposuimus. At quemadmodum in alijs, ita in his quoque facultatis aquæ, aceti, marinæ, uicisq; albißimi peritum id in compositura temperare conuenit, quod insigniter curando morbo profuturum est. Etenim in ulceribus prætumidis, & χυδαῖς appellant, quæ oras crassas, callosas, multamq; attenuationem requirentes habent, ex aceto & marina curiosè leuigata, magis quàm quæ per aquam idonea sunt. In quibus autem acre & mordax est humidū, quod in ulcera fertur, ex aqua terere potius singula metallica necesse est. Quemadmodū rursus ex uino magis, ubi copiosus humor ulceribus influens apparet. Hæc igitur singula quæ dixi, in unoquoque iam nominato humore leuigata diebus pluribus, inieci frequenter pharmacis, & omnium cicatricē ducentium, quæ cerussa & argenti spuma constant, expertus sum optima. Verum scriptiones quasdam amicis quoque dedimus, qui huiusmodi pharmaca desiderarent: à quibus ipsis in usum ac experientiam producta, quod titulo promittunt tueri uiden-

C tur. Itaque argenti spuma cum cerussa prius cocta, & medicamento ferè ad puram consistentiā perueniente, iniicienda est laryx, uel terebinthina resina cum cera candida. His pulchre unitis adde metallica, quæ huiusmodi temperaturam habent. Argenti spumæ & cerussæ pro consuetudine singulorum pondo: coquatur cum olei libris duabus, frequenter etiā aquæ selibra addita. Liquefcit enim argenti spuma citius, tum coctio aquam consumit, ut nihil ad humiditatem pharmaco apertè prosit; resinæ pondo tres uncia, ceræ duplum sufficit. Quanquam si duas resinæ indideritis interim, quatuor ceræ, sic quoque compositiones non adeò differre inueniuntur: thuris pondo uncia semis satisfacit post ceram & resinā: deinde tres aliorū iniectæ, quæ drachmæ quatuor sunt ad uiginti: impones autem duorum, trium, plurium, ac omnium quæ numerasti: quorum singulorum tibi copia contingat, ut si omnia habeas, æquam portionem cuiusque iniicies, cadmiæ dico & pompholygis, buccinorum cineris, uel ostreorum, & aris squamæ, singulorum denarij septem erunt, qui tres uncias absoluunt. Quod si calcem lotam misceas, singulorum drachmæ quinque ponentur. Si usta chalcitidis, singulorum drachmæ quatuor, ut ex omnibus sex conuinitis tres uncia fiant. Verum chalcitis usta sit, elota, & colore cinereo, non qualem multi ex ijs, qui urunt eam, faciunt: ueluti si dicas ex pallido flauam: si duo quædam ex his habeas solum, tres uncias ex ambobus ponito: hoc est utriusque unam semissem. Hæc in præsentia ad alborum emplastrorū constitutio, nem ulceribus dysepulotis curandis cognoscere uobis sufficit. Atqui cerata alba & liquida, *πᾶσι γὰρ* uocant, etiam ex ijs ipsis præparantur: differunt tamen ab emplastris, quod neque argenti spuma, nec cerussa coquatur. Adeps uero uel anserinus, uel gallinaceus, uel suillus, uel uitulinus indatur. Quod si uinum interim habeas, uel acetum, quæ albissima, lucidissimaq; sint, aquæ loco ipsa admiscebis.

DAMOCRATES DE ALBO EMPLASTRO.

Quoniam pharmacorum uirtutes metris transcriptæ facilius memoria tenentur, & exactam ipsorum temperaturam perseruant, satius mihi uisum est & harum meminisse. Cum itaque Damocrates, præter alia alba emplastra, etiam candidum scripserit, quod commendat, apponam scripturam, iisdem illius uersibus, iambico trimetro exprellis.

At cum his habere emplastrum medicis conuenit
Album, efficax aduersus abrafa ossium
Ambusta, necnon ad ulcera summa cute
Occasionem citra manifestam edita,
Ita confit: cerussæ libra sumitur,
Lithargyri, tripheræ iisdem simul modi,
Et portio præterea libræ tertia,
Ceræq; puræ ponticæ quinque uncia,
Terebinthinæ pondo uncia purissima,
Thurisq; manna, uel thuris quina uncia,
Candidi olei boni recentis selibra
Aqua superfundetur his sextarius.
Oleum, cerussa, spuma argenti, aqua coquitur
Leui igne, agitur sedulo rudicula:
Quum tota pulchre desiccata sic aqua
Et leue medicamentum apparet, candidum
Et molle amolynthumq; terebinthina inditur,
Deinde cera succedet, thus postea.
Ab igne cum depones ollulam moue.
Cum mediocriter est refrigeratum pharmacum,

Mortario

A Mortario superfundas, atque excipe
In mulieribus, uel delicatis puellulis,
In senibus, aut malo habitu iuuenibus simul.
Contempera tertiam partem aluminis,
Quam miscuimus emplastro non multo antea,
Ac utitor ad omnia recentia uulnera,
Rhodonon adde liquidum, & ceræ paululum.
Liparum & bonum fiet, uinum si candidum
Austerumq; modico affundas cum alumine,
Cuius meminit compositio in quinto huius operis commentario.

LIBRI PRIMI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE

COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA

TENH, LIBER SECVNDVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

Vnde prior commentarius hunc quoq; cum alijs scopum teneat, ut si quando librum, quo medicaminū consuetorum compositio nes scriptas habemus, perdiderimus, ipsi nos perditis similia possimus recuperare, necessarium est primum, nos in uniuersum formulam quandam imitationis didicisse, qua propositum inueniamus: deinde per hanc uiam in multis particularibus exerceamur oportet, scientes citra talis studij exercitationem nullum rectè opus perfici: Graue enim est, quod iam quibusdam accidit medicis, duobus mihi cognitis: quorum hic dolore ex talium scriptionum interitu contabescēs periit: alter à rebus medicis destitit. Verum exercitatis iudicio meo, præterquam pharmaca utilia componere, etiam à ueteribus medicis scriptorū arbitris esse licet, commodeq; hæc omnia usurpare, tum illa quæ ipsi methodo inferius posita inuenerint. Melius igitur est, experientis iam comprobata sumere eum, qui usus ipsorum rationem didicerit, licet quod dixi, necessitas frequenter nos cogat, ut in compertis quoque nostro instinctu utamur. Itaque superiore libro quomodo ex argenti spuma sola emplastrū præpares docuimus: interim oleo tantum, interim aceto admixto, uel uino, uel huiusmodi alio: item ex æquali ipsorum temperatura emplastrum fieri candidum potest, si probè coctum sit. Caterum ex his emplastris quædam ducendæ cicatrici accommodata fieri prædiximus, quædam uulneribus cruentis glutinandis, quædam phlegmonis exiguis curandis, quædam ulceribus quæ cicatricem ægrè admittunt medendis, si non cacoëthe sint: quædam ad tumores præter naturā, sed nō magnos neque duos discutiendos. Scriptum simul est non multo post initium, emplastrum à me compositum, phoenicinum nomine: præsentī autem libro de uiridibus, & melinis, & rufis, & fuscis, & fuluis agetur, quibus etiam adnumerantur *Μελας*, id est coloris ambiguus. Inter hæc alia quædam sunt, ut ex candido melina, & ex nigro uiridia, & à similitudine sordium *Συπόδιον*. Græcè appellata: adde quæ aërē imitantur, & cœrulea: quædam uero prorsus anonyma. Itaq; similia inuicē uiribus deina-

C

Ceps scribere commodum est, ut qui in plura incidit, uel librum legit, id quod opti-
mum corpori, eiusque curando affectui sit, eligat. At colore similia tradere non est
artificū. Quoniam uero potentes quidam uiri interdum nos iubent emplastrum si-
bi melinum conficere, quod ulcera glutinet, uel cicatricem ducat, uel indurata e-
molliat, uel aliud huiusmodi facere possit, coacti sunt nonnulli recentiorum medi-
corum, ubi similia colore seriatim conscriberent, proprias cuique appellationes appo-
nere. Quamobrem ego mixtam quandam disciplinam conabor effingere, à magis
artificiosa auspicatus. Scribo enim prius, quæ caua ulcera carne implent; quorum
plurima colore uiridia sunt: adnotans, quot ex his glutinantia sint, quotque malignis
seu contumacibus medeantur: tum quid huiusmodi aliud possint perficere: deinde
glutinantia non modo recentium ulcerum, sed etiam sinuum. Ex his plurima sunt,
quæ adusque cicatricem ulcera perducant. Atqui horum omnium unam seriem fa-
cturus sum: melinorum aliam, barbarorum, ut uocant, aliam, & fuscorum aliam;
necnon in reliquis coloribus similiter. Producam in alio quoque libro sine colorum
similitudine, quæ ulcera cicatricem uix admittentia (dicuntur *χαρσύναι*) perfanant.
In alio rursus post istum, quæ tum hæc, tum alia quædam curant. Hæc igitur uice
procemij cuiusdam, omnium emplastrorum quæ commemorabuntur communis,
præfati, ad ea quæ hoc libro scripta sunt digrediemur, oratione quadam generali eis
præposita, tanquā nihil etiam modo prædictum sit. Compositiones medicamen-
torum complurium laudabilium primus omnium, quorum memoria ad nos perue-
nit, Mantias Herophileus scripsit, cuius discipulus factus Heraclides Tarentinus,
non solum in pharmacorum usu uidetur imitatus illum, sed etiam in ea artis parte,
quæ uictus rationem docet. Post quos alij sanè quidam non paucis uoluminibus, si-
cut Mantias & Heraclides: sunt etiam qui uno aut altero tantum ea conscripserint,
quemadmodum Cappadoces Heras, qui nec improbatum aliquod medicamen tra-
didit, nec confecturas ipsorum omisit, sed uniuersos particulatim usus recensuit.
D Per multa pharmaca pluribus libris studiosè scripserunt Musas, & Asclepiades, &
Crito: uerum Andromachus unico libro medicamenta ad exteriora corporis uitia,
altero quæ interna curant memoriæ prodidit. Item tertio his minore, oculorum re-
media. Paucissimis autem ipsorum nec præparandi modus, nec utendus præposi-
tus est: neque enim horum quispiam, nec alius cuiusque pharmaci rationem docuit.
Ob quod empirici confidentius, licet absurda, pronunciant, ut qui pharmacorum
compositionis inuentionem ad *πειρίαν* referunt: inde nimirum confidentiæ oc-
casionem sumentes, quod nemo ex dogmaticis medicis confectionis eorum regu-
lam absolute scripserit. Nam cum dogmatici interrogati rationem, qua pharmaca
singula composita sint, quibus utantur, nihil quod dicant habent: perditis nanque
illorum scriptiōibus, ipsi alia componere non possunt: hinc merito contemnuntur,
& empiricis contradicendi maiorem præbent audaciam. Quod si affectus cui-
uslibet eorum, quos curandos suscipiunt, naturam scirent, methodumque cognosce-
rent, qua & simplicium singulorum medicaminum uires, & scopum curationis in-
uenirent, non utique compositionis modum desiderarent. Exempli gratia: statim
cauum ulcus, apertum (nihil enim mali est, ut quidam uocant breuioris disciplinæ
gratia, sic nos quoque nominare) quomodo quis sanare queat consideremus: tan-
quam si nondum aliquod ei curando aptum medicamen inuentum sit. Nam quum
docerimus, à ratione cauorum ulcerum curationem subministrari, nascente alia
carne loco perditæ, ex ea uidelicet quæ subiecta est, cogitauimus fieri non posse
hoc, si in ulcere sordes, aut copiosa humiditas insit. Verum sordes medicamina de-
tergentia auferunt, humorem exiccantia discutunt. Conuenit igitur huiusmodi
pharmacorum materias cognoscere non simpliciter secundum genus, ut Dioscori-
des alius scripsit, sed uti nos in commentarijs de simplicibus medicamentis fecimus,
non tantum apponentes uel calefacere, uel refrigerare, uel huiusmodi aliquid aliud
quoduis medicamentum facere: uerum etiam quod primo ordine, uel secundo, uel
tertio

A tertio, uel quarto à medio tale existat. Frequenter etiam quod in horum medicamen-
to quoque uel incipiente, uel desinente sit, ut duodecim pharmacorum, quæ per
excellentiā quancunque proferuntur, ordines subsistant. Interdum enim uel me-
diocriter calefaciens, uel exiccans: interdum quod uehementissimè quoduis ho-
rum facere possit requiramus. Qui autem simpliciter particulam calefieri uelle in-
telligit, non magis piper & sinapi, quàm thus accipiet. Hæc sanè prius ostendi-
mus, tum in tertio Therapeutices commentario: quasi uero præscientes ea ex de-
monstratione conuenienti, ad reliqua deducam, hinc sermonis sumpto initio.
Quoniam ulcera carne implenda pharmaco exiccante, & detergente mediocriter
sine morfu, indigere demonstrauius, conuenit eiusmodi pharmacorum materiam
quanam sit in memoriam reducere. Indicata est in libro de simplicium medica-
mentorū facultatibus, insuper conueniens singulorum ordo: Hoc etenim, sicut
dixi, admodum utile est, ut si quando fortiore quis pharmaco opus habeat, ad quod
digrediat cognoscat. Verum cum simplex nullum habemus, composito utimur.
Atque primum fingamus nos habere ceram & eruginem, aliud nihil quod cauo ul-
ceri manifestè conducatur: thus dico, irim, aristolochiam, farinam eruorum, radicē
panacis, & quæcunque ex hoc sunt genere. Quum igitur sciamus, quod cera sola
imposita sordidum ulcus efficiat, quia neque detergere, neque exiccare possit, eru-
go rosionem inferet: præterea exedet, atque phlegmonē excitabit: quæ sanè utra-
que deuitabimus: medium ex ambobus aliquod conficiemus, imbecillius quidem
erugine, ualentius autem cera. Sed quoniam hæc paululo inferior est eo quod com-
mode queat adijci, erugo autem multum præcellit, multæ ceræ modicam eruginem
admiscebimus. Quantam autem quantæ? Hoc enim deinceps uenit dicendum, ex-
acte quantitatem cuiusque ante experientiam inuenire posse neminē: conijcere ta-
men & iudicare, & componere pharmacum, primum adeo nullum insigniter im-
B prosperū successum habiturū: quemadmodū ego aliquando feci in quodam uico,
ubi neque ipse quod me sequeretur habebam, neque alius ex ijs qui ibidem agebant,
copiam mihi facere poterat. Reperi solum ad compositionem idoneam eruginem
& ceram: quibus acceptis, & ad ignem cera liquefacta cum oleo rhodino, ut liqui-
dum ceratum fieret, miscui cerati libræ unciam unam eruginis, hoc est duodecimā
partem: statui enim decimam uel duodecimam temperare: suspicatus quidem ma-
iorem, ut acriorem cera futuram, minorem tanquam imbecilliolem. Experiuntia
bus autem nobis compositionem, usæ sunt partes decima & duodecima rectè pro
corporum differentia commistæ. Ostendimus enim, quod etiam usus attestatur,
ualida corpora ualidiora sustinere medicamina, imbecilliora huiusmodi non ferre.
Validiora dico corpora, quæ temperamento sicciora sunt, ueluti agricolarū, nau-
tarum, & uenatorum: imbecilliora, molliora, uel natura, uel uictus consuetudine,
cuiusmodi sunt mulierū, eunuchorum, puerorū, & qui naturali temperamento sunt
humidi, candido mollique corpore præditi. Dura igitur ex copiosiore erugine cera-
to admixta carnem recipiunt, mollia ex pauciore. Vnde, ut frequenter dictum est,
unum pharmacum omnibus nequaquā conuenire potest, sed oportet medium esse,
ceu ad mediā temperaturam aptatum: ducere uero ad utranque eius medijs partē,
dum quotidiano usu & experientia probatur: si ut res postulat confectum sit, in eo
manere consilium est: si paulum deficiat, augere ipsius uires: quemadmodum etiā
adimere, cum præter modū efficax sit, uelut in ipso hoc proposito pharmaco, quod
cerato & erugine constat, considerare prius oportet, ulcus ne carne obductum sit,
an nondum, sed sordibus humoreque madeat, uel præter quod carne impletum non
est, erosionis sensus aliquis laboranti ortus sit, & calidior, uel rubicunda magis
pars ulcerata apparuerit. Quod si igitur imbecillius uideatur, melle uel erugine ad-
mixtis potentiam eius augebis: si ualidius, oleum uel rhodinon miscebis, resoluens
pharmacum, quod linamentis excipiendum est. Commode quidem ceratum & e-
rugo sic temperantur, quemadmodum à me nonnunquam esse mixta retuli. Con-

C lenius, ad carnē producendam commodius, adharendo pertinacius, & multo utilius fiet. Commendanda est thuris commixtio, quod emplastri temperamentū iuuat: anodynon enim est, & concoquens. Quare si aqua ipsius portio erugini coniuncta sit, hoc est, denarium pondo quinquaginta, glutinantius, ut dixi, reddetur, & mitius medicamentum. Quoniam uero uiginti quinque adiecit, siccantem eruginis uim seruare curans, emplastrum ad glutinanda maiora uulnera, & ulceribus uix sanabilibus curandis idoneum factum est: quodque tale ipsum fore in animo habebat, aceti mixtura innuit. Penes nos itaque est, & uehementius, & lenius ipsum facere, uel plus aceti, uel minus temperantes, sicut immitius, uel minus mordax. Etenim ex acrioris temperatura, quemadmodum etiam copiosioris medicamen exicca bit fortius, & cruentorum erit glutinantius, si uinosum acetum sit adiectum. Porro praestat in compositione plusculis diebus eruginem ex aceto acris, sole calido alleuigare: quod enim in eo mordax est mitescet, uirtus nihilo fiet minor. Thus autē initio admiscere necessarium non est, uerum huc dies unus satis est: Siquidem meminisse uos puto & huius quod tories repeto: fortium medicamentorum, cuiusmodi est erugo, misy, chalcitis, soris, aris squama, uel chalcanthum, ex aceto diu contritum, morsus, seu erosionem obtundi, uires augeri. Quoniam uero metallica ceu crassiorum natura partium potestatem suam in altum usque corporis, quod curatur, non extendunt, ideo ut tenuiora fiant conterere, & ex aceto ipsa dissoluere conuenit, quae curiose ita attenuata ad penitiora usque penetrant. Accedit autē & aliud quoddam commodum in huiusmodi medicamentorum confecturis, quod diligenter elaborata corporis meatus nusquam inter eundem retenta pertranseunt, eiusque gratia si calidioris naturae sint, sine morsu munere suo funguntur. Quin & inter humores ipsos in corpore generatos, tenues facile citra erosionem perspirant; crassiores retenti obstructique molestant, ubi mordaces fuerint. Eadem ratio est in metallicis medicamentis combustis, sed illa ex ignis commercio non nihil mordax, seu erodes perferunt, quod elota deponunt, ac lenia prorsus redduntur. Quibus autē simile quippiā uestioni ex frictione cum aceto ad solem facta ignis loco accidit, ea ne quidem ex igne calorem consequuntur: leuigata tamen ex aceto & combusta multo praestantiora fiunt. Haec sanē multorum medicamentorum communia necessariō cognoscenda sunt: tum usus ipsorum similiter: alius quidem in alijs affectibus: in causis uero ulceribus quum linamentis excepta imponuntur, praeposito emplastro ex rosaceo liquefacto utitur. Prodest sordidis & humidis ulceribus: aperta uero erodit. Cuius rei causa miscendum ei est ceratum liquidum ex cera & resina confectum, uel ex rosaceo, uel oleo liquefactum. Poteris interim & myrteo uti: atque horum temperaturae methodum quandam intelligas oportet. Olei sanē nomen unum est, qualitas & facultas diuersa: Nam omphacinum frigidius, ex maturis oleis pressum calidius est: temporis autem processu calefaciendi uim auget: sic etiam quod salem habet, quantum ex illo sumperit, tanto calidius est, magisque siccatur, quam quod ipsius expers est. Quod surculos oleae, ὀλέας Graci nominant, continet, ualentius astringit. Indicabit autem utilius & ulceris forma, & corporis acri natura: ulceris quidem sanandi contrarijs, corporis autem ulcerati similibus. Quapropter medicamentum, quod emmoton futurum est, myrteo liquefacies: quum generata caro flaccidior quam par est appareat, praesertim ulcere ad cicatricem perueniente prope modū. Nam cum paucillū quiddā phlegmones in ambientibus particulis relinquatur, optimū est pharmacū ex rosaceo liquore. Rosaceū uero praestantissimū esse nouisti, quod solis rosis pluribus oleo citra salem praeparato plenius imbutis confectum est. Si iam haec quispiā in memoria prompta semper habeat, nec oblitus sit, ut praecipimus, omnium simplicium potentiae, is & uaria emplastra uiridia componet, & singulis iam confectis optime utetur. Etenim emplastrū haecenus in sermone praepositum, quod primū scripsit Andromachus, multifariā licet adaptare, partim prostrobilina resina aliquam aliam adiiciendo, partim thus augendo, uel cum eo sicquod

A aliquod sarcoticum, uelut irim, aristolochiam, erui farinam, atque huius generis alia admiscendo. Quinetiā quod oras ulceris induratas emolliat temperando, compositionē uariare licet. Vnde nonnulli guttā ammoniaci, & galbanum, nonnulli medullam ceruinam, aut uitulīnam, aut seuum admiscuerunt: sicut rursus alij repellens aliquod, dum influxus conantur reprimere. Hac ratione igitur alij fistulam alumen, alij rotundum, alij gummi omphacinum adiecerunt: quidam ladanum utraque uirtute praeditum, molliendi uidelicet & repellendi, ut ulcera emolliat, & nihil ex superioribus influat. Insuper uix sanabilia curare studuerunt, ut multiplicis usus medicamentum sit, adiunxerunt enumeratis chrysocolam, uel dyphrigan, uel ascombusum, uel squamam, aliqui aris, aliqui stomomatis ferri. Et prope omnia modo enarrata uiridium emplastrorum colorem seruant: ipsdem facultatibus praedita mixta corrumpunt. Quare nec ego omnium memini, quae eandem uim obtinent, sed illorum duntaxat, quae emplastri compositi colorem tuentur: Non enim de glutinantibus, & ijs quae carni alenda sunt, emplastris simpliciter, uerum eisdem uiridibus quoque dicere statuimus: quemadmodum haec modo narrata, atramentum sutorium, & chalcitis cruda si modicē admiscuntur, colorem pharmacorum in sermone praecedentium reseruant. Itaque de talium compositione abunde satis actum est. Vsum ipsorum quoniam Andromachus omisit, a quo maximē traditum esse conueniebat, nos apponemus, communem unum de talibus medicamentis usurpandis sermonem planē necessarium praefati. Deinde uniuersalem methodum interpretati, particulares, eorum causa qui illam didicerunt, effingemus. At huiusmodi opus ad dialecticos pertinet, particulares de omnibus ipsis perscribere, sicut Heras, Criton, Aesclepiades, alijque complures fecerunt. Atque etiam tertia disciplina species est, quam nos tractamus: neque in omnibus particularibus medicamentis usum scribentes, imō nec uniuersim communi methodi disciplina soli totū concedentes, sed hanc quidem primam docentes, inde uero unum uel alterum, uel etiam tertium exemplum claritatis & discentium exercitij gratia accommodantes. Quemadmodum igitur nunc re ipsa ostendimus, sic iam in prioribus quoque fecimus: Nam quatenus medicamentum exiccet detergatque, cum ex simplicium facultate, quae id constituunt, inuenerimus, inde simul dispositionis naturam cui conueniet indispicemur. Vbi enim humiditas multa & copiosa sordes est, desiccans euidenter purgansque medicamentum applicare oportet. Vbi apertum (Graci ἀπὸ τοῦ τοῦ uocant) ulcus est, carnis indigum, moderatissimum inter exiccantia detergentiaque competit. Verum minoris maiorisque in eo rationem ab acri natura sumere conducit: Siquidē durioribus uel ex temperamento naturali, uel aetate, uel loco, uel studijs corporibus magis exiccantia exhibenda sunt, humidioribus minus. Quapropter primus cuiusque medicamentis linoleis excepti (ἐμμοτον appellat) usus ex praedictis nuper scopis coniecturali artificio sumitur: secundus, ut etiam antea monuimus, ex signis in corpore curando apparētib. Si namque cauum ulcus citra phlegmonem & purū inueniatur, nihil nouū tentare oportet, si humidius, uel sordidius intendere desiccans detergensque pharmacum ratio postulat, si cauum magis quam prius existit soluere. Intenditur itaque mellis temperatura: mitigatur ex oleo & cerato, uel oleoso quodā, cuiusmodi est rosaceū, myrteū & cyprinū, simpliciter praeparata siue spissamentis, σπυμματα Graci uocant, quae addunt odoris gratia, uel ut confecta diutius ab iniurijs immunia permaneant. Iam uero si cōtentiosus quispiā nos increpet, tanquam praeter institutū initio ad medicamentorum usum orationē deducamus, pollicia si nos de eorum cōpositione uerba facturos, ille considerato, quod in usu etiā confectura quaedā sit, silentiū sibi imponat. Prima enim pharmacorum, quae cerato miscuntur, in eo cōfectio est: altera rosaceo, uel myrteo, uel cyprino, uel lentiscino oleo, uel melle apposito constat. Atque de his satis. Verū ad emplastra, quae iam per experientiam abunde probata sunt transeamus. Haec igitur Andromachus memoratu digna medicamenta usurpare ipsa scientibus praescripsit. Vnde cum talia sint, ea deligenda

C ueniunt, quæ paucioribus, paratæque facillimis simplicibus componuntur, tum quæ ad plura ualent, & proposito maximè scopo seruiunt. Res fiet exemplo ita dilucidior. Finge cauum ulcus apertum in sano corpore: tale uerò ab emplastro uiridi, quod Lite uocatur, liquefacto ex rosaceo curabitur. Appellant autem Liten, quod ex erugine, cera, & resina conficitur. Ego sanè, ut ostendi, æquam utriusque portionem misceo, eruginis decimam uel duodecimam, uel octauam. Est uidelicet duodecima, si ceræ pondo, & resinæ tantundem, eruginis uncias duas temperemus: decima, si duabus eruginis uncis, uiginti ambarum resinæ & ceræ, hoc est, utriusque decem adijciantur. Quinetiam si octauam eruginis partem cerato ex cera & resina confecto apponamus, etiam sic bene habebit. Acrius enim magisque detergens huiusmodi medicamentum erit, non tamen inutile: nam duris corporibus percommode adhibebitur. Melior euadet compositio, ubi octauam portionem eruginis confecturæ ex cera resinæque immiscuerimus, erugine pariter aceto quamacerrimo duabus plusculis antè in leuorem redacta. Præstantior erit, si etiam thuris partem dimidio maiorem, quam fuit in erugine, indiderimus. Olei pares cyathos eruginis uncis adiunges, cum sine aceto & thure medicamen conficias. Quando autem thus acetumque adijcis, si quidem fricta resina pinguior molliorque sit, ac æstate pharmacum præparas, miscebis nihil: si uero dura, idque per hyemem, cyathum unum infundes. Quod si liquidam quandam resinam ceræ temperes, oleo prorsus carere licet: liquidissimam quidem tertiam ceræ portionem, minus liquidam dimidiā. Porro fiet huiusmodi quædam compositio: Ceram resinamque liquatam ubi refrigeraueris, eruginis parti nunc octauam, nunc decimam, aliàs duodecimam commisceto: cognoscens duris corporibus primam temperaturam conuenire, mollibus tertiam, medijs mediam. Eruginem ex aceto leuigabis: si lenius medicamentum uoles efficere, thuris pondus dimidium eius quod erugo continet adiunges: sin hoc mitius, thus & eruginem æquali modo committes. Atqui resinam cum cera liquefactam sine rasura refrigerantes, erugini thurique in pila ex aceto tritis superfundimus. Hæ igitur primæ compositiones sunt uiridis emplastri, quod cruenta quædam uulnera non adeo magna glutinat, & reliqua adusque cicatricem sanare potest, & carnem in eis producere, ex humido quodam oleoso liquatum. Voco autem oleosa, rosaceum, quo maximè ad illud quem retuli modum confecto utendum est: statim myrteo, cyprino, & lentiscino. Sed ipsum oleum, ubi medicamento liquefcenti caloris quippiam adijcere cordi est, commune hoc miscebis, in quibus refrigerare studes, id quod omotribes appellatur: ubi astringere, myrteum: ubi mixtæ facultatis aliquid, concoquens puta & repellens, rosaceum: in quibus modicam astringendi uim cum maiore caliditate desideras, cyprinum & lentiscinum. Porro pleræque aliæ compositiones erunt, dum medicamentis simplicibus iam commemoratis uel incarnantia, uel emollientia, uel astringentia, uel quæ difficilia ulcera curant, temperantur. Non nulli uerò digerentia miscuerunt, sicut etiam cicatricem ducentia: alijs quidem omnia commiscuentibus, uel confecturam inutilem, uel medicamentum uarijs accommodum præparare contigit: quorum materias cognoscentes, tum inuentis iam uti, tum similia componere ipsi potueritis. Adscribam tamen & ego nonnulla celebria, ab ijs denuo, quæ Andromachus tradidit, auspiciatus. Sunt itaque à præcedenti triginta ordine: quæ uerò ab ipso commendantur duntaxat adijciam. Quartum post primum ita expressum est.

VIRIDE QVO VTOR.

Eruginis rasæ denarium pondo nouem, chrysocollæ denarium pondo nouem, terebinthinæ pondo minam unciarum sedecim, ceræ minam dimidium, aceti modicum. Quid singula emplastra polliceantur, non, ut prius dixi, præposuit Andromachus, sed ex simplicium medicamentorum materie, unde primum constat, nulli obscurum est ipsum per se priusquam liquefiat, ulceribus mederi posse, ac liquatum emmoton fieri: minam uero sedecim unciarum inijcit: nam quæ uiginti continet, ceu ad chrysocollæ

A focollæ & eruginis æquam temperiem, magna est, inde alijs tribus seriatim productis, rursus huiusmodi ad uerbum subiungit.

ALIVD QVO VTOR.

Eruginis rasæ pondo, mannae uncias nouem: ego pondo libram addo: ceræ, resinæ frictæ, resinæ liquidæ, singulorum pondo quinque, olei cyathum, aceti quantum satis est: ego etiam guttæ ammoniaci pondo uncias decem pono. Post hæc Andromachus cessat. Liquet autem, si prædictorum meminimus, etiam hoc ipsum emplastrum persimilem superiori facultatem obtinere. Deinde aliud scribens Andromachus, sic exorsus est: ALIVD MOLOCHINVM, ac postea simplicium pharmacorum temperaturam unde ipsum conficit his uerbis subscribit. Eruginis rasæ pondo, picis pondo duo, mannae pondo, ceræ pondo duo, resinæ pondo duo, olei pondo, aceti quantum libet: hoc itaque superioribus respondet. Manifestum uerò est, utriusque, & eruginis & mannae, parem portionem ex aceto leuigandam esse. Duplam horum, ceræ, picis, & resinæ, hoc est, cuiusque pondo duo cum olei libra liquanda, & sic in leuorem ex aceto redactis admiscere oportet, uti frequenter nobis dictum est, refrigerantes magis & radentes, quam infundentes, ne aëre iam frigido, enceridas appellatas, id est, grumos ceræ modo fieri contingat. Aliud ab hoc celebre emplastrum subnectit.

VIRIDE HECATONDRACHMON.

Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, squamæ denarium pondo duodecim, mannae denarium pondo octo, resinæ siccae denarium pondo duodecim, eruginis denarium pondo octo, seui uitulini denarium pondo quatuordecim, resinæ terebinthinæ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo triginta, olei quartam cyathi partem, aceti quantum satis est. Hoc & magna uulnera glutinare potest, & sordida ulcera purgare, ubi ceratum inter liquefendum adsumpserit, carni producendæ est. Priusquam uero liquefactum sit, crassas ulcerum oras sanare, & sinus iungere: in totam digerere & repellere potest: nam ex contrarijs facultatibus mixtum est. Quod succedit uiride nunc commemorato similis & potentia & usus, huiusmodi temperaturam obtinet. Terebinthinæ pondo minam, serapiadis herbæ denarium pondo uiginti quinque, eruginis rasæ denarium pondo decem, seui uitulini denarium pondo uiginti quinque, ceræ denarium pondo uiginti quinque, thuris denarium pondo duodecim. Cyprinum aridis adijcitur. Ac emplastrum quod ab alijs Iſis nuncupatur, ipse citra hanc appellationem in eum modum conscripsit.

VIRIDE EPIGONI.

Quanquam omnes eius meminerint, nihilominus & nunc simplicium in ipso medicamentorum temperaturam adducturus sum: quoniam nonnulli in eis dissentiant. Iubet enim immittere aris uſti, salis ammoniaci, aris squamæ, eruginis, guttæ ammoniaci, mali terræ, quæ ἀριστολογία Græcè dicitur, & thuris, singulorum denarium pondo octo, hoc est, unciam, aloës, myrrhæ, galbani, singulorum sesquiplum, hoc est, unciam semissem: quod perinde est, ac si dicas, omnium uncias undecim, s. aluminis rotundi denarium pondo sex: miscet etiam resinæ colophonis denarium pondo ducentorum, ceræ dimidium, hoc est centum, olei hemanæ dimidium. Quosdam ait quintam partem miscere, aceti quantum satis est, draconis radicis unciam dimidium, quod est denarium pondo quatuor. In fine autem hoc adiecit, quod in Iſidis scriptura non continetur: nam Epigonus id apposuit, atque hac ratione Epigoni Iſis differt. Iam uero post nuper relata addidit Andromachus VIRIDE PASIONIS hac ferè symmetria. Resinæ colophonis denarium pondo trecentorum, ceræ denarium pondo centum, quinquaginta, eruginis denarium pondo octo, aluminis rotundi tantundem, aris squamæ denarium pondo duodecim: thuris denarium pondo sedecim, aris combusti denarium

C pondo octo; salis ammoniaci denarium pondo octo, olei dimidium cyathi, aceti quantum sufficit. Hoc medicamentum quia salem ammoniacum prius assumpsit magis quam superiora extrahit digeritque, in alijs omnibus conuenit. Fortius autem magisque utile praescripto post medium unum recenset Andromachus, quod **VIRIDE ALCIMIONIS** nominauit. Terebinthinae denarium pondo ducentorum, cerae denarium pondo centum quinquaginta, aris squamæ denarium pondo decem & octo, eruginis rasæ denarium pondo sedecim, aluminis rotundi denarium pondo sedecim, galbani denarium pondo uigintisex, thuris denarium pondo decem, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, aris combusti denarium pondo sedecim, mali terræ denarium pondo decem, aloës indicæ denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti octo, galbani denarium pondo duodecim (alijs, octo) olei hemina dimidium, aceti tantundem. Aliud inde scribit, cui titulus **ATHENA**, sicut ipse ad calcem refert. Porro simplicium eius temperatura unde componitur, in hunc modum habet. Cerae denarium pondo ducentorum quinquaginta, terebinthinae denarium pondo ducentorum, frictæ denarium pondo centum, seui uitulini denarium pondo quinquaginta, galbani denarium pondo uigintiquatuor, mannae denarium pondo uigintiquatuor, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, aris usti denarium pondo duodecim, aloës denarium pondo duodecim, aris squamæ denarium pondo uigintiquatuor, aluminis rotundi denarium pondo duodecim, & fissi denarium pondo octo, chalcantidis denarium pondo octo, misyos denarium pondo octo, opoponacis denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, minij sinopici denarium pondo trium, aceti heminas tres, olei heminas duas: minimum initio inditur. Athena uocatur hoc emplastrum utilissimum multis, ut indicauimus. Quomodo autem usui erunt huiusmodi emplastra, in sermone de ijs futuro significabitur. Ab hoc aliud uiride his uerbis conscripsit.

VIRIDE EX CYPRINO APHRODAE.

Cerae denarium pondo uigintiquatuor, resinae aridae denarium pondo duodecim, eruginis rasæ denarium pondo octo, aphrodis denarium pondo duodecim, mannae denarium pondo octo, cyprini dimidium acetabuli: contunditur, & malis ulceribus potest conducere. Atque hæc causa est, cur ipsum appenderit, tum quod paucis constat, tum quod utilissimum est. Cum autem multa deinceps uiridia alia uariæ misturæ & utilitatis adducat Andromachus, uisum mihi est ea relinquere, & quæ uocant **LITAS** duntaxat percensere. Hæc igitur serie propemodum commemorat.

ALIUD VIRIDE LITE QVO VTOR.

Resinae pondo libras duodecim, cerae pondolibras octo, eruginis rasæ pondo libras octo, seui uitulini pondo libras duas, aceti pondo libram. Ego autem mannae libram iniicio. Liquefit igitur, acetum cum duabus eruginis & thuris libris leuigandum, sicut antea præcepit; deinde liquida his miscenda: dico autem seui libras octo cum cera octo, & resinae duodecim. Emplastrum hoc **LITE** adamussim foret, nisi adipem assumpsisset & mannam. Ita nanque erugo decima amborum simul portio esset, resina uidelicet & cera. Quod si resina arida fuerit, omnino etiam olei quid addendum putabis, uti prius expositum est. Quoniam uero seuum uitulinum recepit, nec amplius **LITE** omnino est, ut quod molliens, & concoquens medicamentum existat. Multo autem magis, si etiam mannam assumpserit, quæ concoquit purius mouendo est, & incarnandi quandam uim occupat.

COMMVNIS**COMMVNIS SERMO DE EMPLA.***Sris colore similibus.*

Quod sanè emplastra non secundum coloris similitudinem, sed etiam facultatem unà scribi conuenit, manifestum est omnibus. Nam ut Andromachus alij quoque nonnulli ordine tradunt emplastra uiridia, ite melina, fusca, & candida, quæ quomodo fiant priori uolumine dictum est. Viridium compositionis, licet antea expositæ, nunc quoque mentionem faciemus.

QVOMODO VIRIDIA FIANI.

Rugo non modica immittitur, ut & aliorum colorem uincat, & omnia in suum permutet. Porro consicere oportet eum qui tale emplastrum confecerit, præter eruginis quantitatem, & colorem illorum quæ ipsi commiscuntur, ad hæc coctionis rationem, in simplicibus quidem colores pertinaces obseruare: cuiusmodi flaua & nigra, & rufa medicamenta occupant. Dico autem flaua & rufa, qualia sunt melitites, chalcis cōbusta, auri pigmentum, sandaraca. Nigra uerò, quod genus sunt pix, bitumen, terra amipelitis, lapis gagates. At inter coquendum non oportet eruginem super igne coëuntibus committere: uerum ubi in mortario unitas facta est admiscere, si colore uiride medicamentum permanere desideras: sin autem melinum uoles emplastrum conficere, intelligito in coctione eruginem primum in hunc colorem perducendam, postea in rufum, ut emplastrum, quod bicolor, Græce *δ'ιχρωμον* appellant, euadat. Etenim à coctionis tempore paucis diebus post, in summo quidem fuscum magis redditur, in imo rufum simul apparet. Quoniam uero de ipsorum colore abunde satis diximus, rursus ad facultatis sermonem reuertemur, memores unde primum hoc in libro exordium sumpserimus. Egimus autem in eo, nisi me fallat memoria, de medicamentis carnem generantibus: quorum potestatis scopus est, ut mediocriter & sine morfu detergeant exiccentque. At speciales confecturæ pro diuersa simplicium pharmacorum materie differunt. Caterum nemo ignorat, ea quæ propriè & primario *σαρκοτρεκτικά* nominantur, aperta ulcera carne implere, hoc est, quæ caua quidem sunt, non tamen sordes, aut inflammationem coniunctam habent: insuper nec prauorum humorum influxionem, neque carnem in cauo ulcere intemperatam. Nam prædictorum aliquo cavitati imposito prius illud curandum est. Consilia curationis ipsorum sunt, sordidis detergentia pharmaca adhibere, profluuentibus exiccantia, atque id quod influit repellentia. At si copiosum & cōtumax existat, fluoris causa prius amputanda est. Constat autem inflammationis phlegmonem sanandam esse, carnem intemperatam ad temperiem reducendam. Porro intemperata iam facta, quatuor sanè modis simplicibus, quatuor item compositis, per contrarias qualitates succurretur. Sed de his postea: nunc autem de medicamentis uehementer detergentibus agemus.

DE PHARMACIS VALDE ABSTERGENTIBVS.

Quod hæc ex prædictorum genere sunt, quæ ob moderatam deterfionem cauis ulceribus puris, apertis sine omni morfu admovebantur, antea comprehendimus. Intensam uero detergendi uirtutem obtinent, quæ copiosas sordes auferunt. Quare nonnulla ex prædictis uiridibus medicamentis una re solum, nempe eruginis copia, ab ijs quæ simpliciter carnem producant, euariant. Quædam & aliorum insigniter detergentium mistura, sicuti uocatum Isis, & Macherionis emplastrum, quod nos pro more usurpamus: oleosum ex usu nuncupant. Vbi enim sinum implere proponimus, copiosiore oleo iam liquefacientes, per cornu rectum modo clysteris porcinæ uesicæ coniuncti ipsum infundimus. Quin & piulcis, hoc est, pus trahentibus, in eo utimur. Etenim inter clysteres etiam, quibus latius foramen est, ad huiusmodi administrationem commodi sunt. Cui uero non est perspicuum, sinus

C oppletos fordibus, ex meraciore hoc medicamento purgari, id est, oleo pauciore adhibito: rursus puriores effici ex humente magis olei uberioris temperatura: Itaque si parua adhuc phlegmones sinu infestantis suspicio quadam existat, medicamentum ex rosaceo prorsus liquefiat: Sin à phlegmone fuerit liber, ex oleo: & si citra erosionem ueteris misturam sustinuerit, illo pharmacum liquatur. Caterum in huiusmodi usum non solum hoc, sed Macherionis quoque emplastrum & Isis, tum alia faciunt, quæ maiores nostri perscribere, cerato mixta, cauis ulceribus carnem inducere. Omnia namque huius notæ sine cerati mistura ex oleo & rosaceo liquefacta sinibus immittuntur, eò quod consistentia, quæ linamento excipitur, emmoton uocant, sinibus illini non potest. Pari modo & medicamentum siccum, quod combusta charta constat, rosaceo copiosiore diluentes, ipsis infundimus. Quemadmodum uero sinus liquidioribus pharmacis indigent, dum crassiora imponi nequeunt, ita quæ in summo caua ulcera affligunt crassius medicamentum desiderant, hac uidelicet occasione, quod liquida statim ab eis decidunt, & linamenta sicca relinquuntur. Merito igitur in id genus uitij ceratum ualide abstergentibus admiscemus: in sinibus oleum, uel rosacei plurimum. Atqui hæc in eum modum abstergentia pharmaca omnino etiam digerunt, ideoque uehementer exiccant, ac communia quoddam ipsorum genus efficitur, quod Græci *πολύχρηστον* appellant. Accedunt huic generi emplastra euidenter acria, qualia sunt *δυσώδην*, quæ non offerenda sunt, ubi carnem quampiam progignere cogitamus. Nam præter alia hoc quodæ sal eximium habet, ut astringat magis quam purget: siccare uero nihilominus quam nitrum, ac eius spuma potest. Sed illa astringendi facultatem non agnoscunt, sicut nec Asiæ petra flos. Atque huius rei gratia discutere, & ceratis admixta ulcerum sordes tollere nata sunt: Sal propter astringendi potestatem hoc efficere non potest. Proinde cum hæc in memoria habeatis, & methodum compositionis, ususque omnium eiusmodi medicamentorum audiueritis, deinceps illa, quæ à clarissimis medicis propter optimorum medicaminum cognitionem usu atque experimentis comperta sunt, enumerabo. Primum sanè Mantia, atque eius discipuli Taranthini Heraclidis sectatorum permulta pharmaca, quæ subsequenter annis per experientiam probantes distinxerunt, & præstantissima ipsorum denuo literis mandarunt: quæ uero minus efficacia habere uidebantur omiserunt. Iure igitur & ego maiorem facio mentionem eorum qui illis successerunt. Sunt autem inter hos, qui in medicaminum experientia rectissime se gessisse uidentur, Petronius Musa, Heras, Andromachus, Asclepiades, & Criton. Iam uero Archigenis & Philippi studiosi non pauca medicamenta prodidere. Quinetiam liber unus est Menecratis, cui nomen inditum est, Insignium pharmacorum *ἀντοιζατῶν ὁλοχρῆματός*, id est quasi dicas, Imperator (nam ei dicatus est) integris literis descriptis. Quæ ergo pulcherrima ipsis tradita sunt medicamina, & commendantur, quorumque nos inter omnia relata experientiam habemus, & quibus præceptores nostri usi sunt: ad hæc, si quod nobis inuentum sit, deinceps adducam, quo singula genere contineantur exponens. Nunc autem uiridibus relatis melina protinus subiungam.

MELINA EMPLASTRA.

Vemadmodum uiridium emplastrorum plurima propter eruginem præpollentem talia fiunt, præsertim quæ sunt ex ipsis coloriora, ita quoque melina. Sed uiridia eruginem incoctam habent, melina uero coctam, sed mediocriter: Nam si largius coquas, ambigui coloris emplastra quibusdam appellata, quibusdam rufa, efficitur: Solent medici uiridia simpliciter melina, & rufa nominare, quæ non adeo magna uulnera glutinant, & ulceribus cicatricem obducunt: quæ mos est medicis appellare *ἀνεγίστα*, quasi dicas aperta. Item ex rosaceo liquefacta cauis carnem gignunt. Multiplicis usus sunt inter ea, quæ plura pollicentur. Quædam multa

A multa non promittunt, sed unum mentione dignum, uidelicet uel ulcera cacoethe bene curare, uel pus digerere, uel meliceridas, uel duritias emollire, uel huiusmodi quid non contemnendum, aut curatu facile. Andromachus itaque quatuordecim melina conscripsit: ex quorum numero quinque eruginem habent, reliqua sine hac confecta sunt. Porro ex his quæ erugine constant, unum quidem primum inter quatuordecim positum est: alterum uero quartum, post hoc aliud sextum, inde septimum & decimum. Quibus ergo nihil eximij apposit, omnia simul & conglutinant ulcera, & cicatricem inducunt. Quod si ex rosaceo liquefeceris, carnem procreant. Quin & mediocribus phlegmonis medentur, sicut etiam duritias emolliunt: atque hoc eui dentius, quæ guttam ammoniaci continet. His adhuc magis, quæ copiosiorè quàm pro reliquorum portione aestimetur, eam assumpserunt: in quibusdam uero apposit ipse tenerum, hoc est, tenera cuti conueniens: cui præfixit *ἐπιπρόσιμον* & *ἐπιπρότικον*, innuit membrorum doloribus, synanchæ & lateri benefacere, uel interiores abscessus discutere: magis quoddam testimonium his adferens, quàm simplici sermone scriptis. Igitur omnia ipsa deinceps subiiciam.

MELINA ANDROMACHI.

Melinum quo utor. Spumæ argenti denarium pondo centum quatuor, olei * *hestate, uidetur* minam, hyeme tres cyathos, cera denarium pondo quadraginta octo, colophonix denarium pondo quadraginta octo, guttæ ammoniaci denarium pondo uigintiquatuor, eruginis rafa, galbani, myrrhæ singulorum denarium pondo octo.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, olei tres cyathos, resinæ colophonix denarium pondo sexaginta quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo quadraginta, cerullæ denarium pondo uigintiquatuor.

ALIVD.

B Spumæ argenti denarium pondo quadraginta, cerullæ denarium pondo sex, ceræ tyrhenicæ denarium pondo sedecim, resinæ pityinæ sicca denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duorum, olei heminam.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, colophonix denarium pondo sexaginta quatuor, alij quadraginta octo, cera denarium pondo octoginta quatuor, galbani, myrrhæ, eruginis, singulorum denarium pondo octo, opopanacis denarium pondo sex, olei heminam æstate, per hyemem uero tres cyathos.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, resinæ pityinæ denarium pondo centum, cera denarium pondo duodecim, olei tres cyathos, spuma argenti ex uino leuis sit, donec siccescat, deinde coquitur.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo centum, olei ueteris heminas + septuaginta, ceræ denarium pondo centum, eruginis scoletix denarium pondo uiginti quinque, chamæleontis nigri denarium pondo duodecim, chrysocollæ denarium pondo quadraginta.

ALIVD.

Spumæ argenti denarium pondo ducentorum, olei ueteris heminas tres, cera denarium pondo centum sexaginta octo, guttæ ammoniaci denarium pondo centum, myrrhæ denarium pondo quatuor, eruginis denarium pondo + octo, resinæ colophonix denarium pondo centum uiginti octo, galbani denarium pondo uiginti, chamæleontis atrii denarium pondo octo. Alij propolis denarium pondo octo pro chamæleonte.

ALIVD.

Olei ueteris in quo chamæleon combustus sit, ut copiosioris sextarium, spumæ argenti pondo: ubi ebullierit, argenti spumam inspergito, & coquito.

ALIVD AD NOMAS.

Sandarachæ denarium pondo trium, aluminis fissi denarium pondo quatuor, thus

Cris denarium pondo quatuor, myrrhae denarium pondo quatuor, guttae ammoniaci denarium pondo octodecim, cerae denarium pondo octodecim, terebinthinae denarium pondo sex, adipis suilli denarium pondo duum, mellis decimam sextam heminae portionem.

ALIVD.

Alias + centum uiginti. Spumae argenti denarium pondo + centum octo, cerae pondo denarium + centum octo, alibi centum inuenio, guttae ammoniaci denarium pondo quinquaginta, terebinthinae denarium pondo quadraginta, mali terrae denarium pondo uiginti quinque, *Alias + centum uiginti.* zae radice denarium pondo + octo, eruginis scoletiae denarium pondo sedecim, *Alias + uiginti.* aluminis scissilis denarium pondo sedecim, olei ueteris binas heminas.

ALIVD SIMPLEX.

Spumae argenti denarium pondo centum, axungiae denarium pondo septuaginta quinque, olei ueteris denarium pondo septuaginta quinque. Ad molli carne praeditos conuenit, & digerit.

ALIVD MELINVM EMOLLIENS.

Diaphantis Asra nominatur epispasticum & exiphoticon, quo articuli curantur, haec capit:

Visci elaborati pondo, cerae pondo, resinae terebinthinae pondo, galbani uncias tres, liquefactis utitor.

ALIVD.

Salome: ad omnem dolorem & anginam cum cucurbitula, & ad lateris affectum.

Alias + unum. Spumae argenti pondo + duo, olei ueteris uncias octo: haec simul coquito.

ALIVD MELINVM HERACLIDIS,

interiores abscessus sine dolore discutens.

D Spumae argenti denarium pondo centum, cerussae denarium pondo centum, cerae denarium pondo octoginta, resinae aridae denarium pondo sexaginta, guttae ammoniaci denarium pondo quinquaginta, galbani denarium pondo sedecim, olei ueteris heminas duas. Sic autem Rusticus ille celebris Iridori: Spumae argenti denarium pondo quinquaginta, cerussae denarium pondo quinquaginta, guttae ammoniaci denarium pondo + octo, cerae denarium pondo uiginti quinque, resinae aridae denarium pondo triginta, ulmi in sacculis ex corio reconditae denarium pondo quindecim, galbani denarium pondo octo, olei + tres cyathos. Inter haec emplastra nullius coctio nem scripsit Andromachus: ego uero ad colorem ipsorum pertinere dixi, scilicet neque eruginem crudam esse oportere, ut in uiridibus, neque nimis coctam, sicut in his quae incerti coloris & rufa nominantur. Verum ubi iam cacabus ab igne auferendus propemodum est, iniici erugo debet. Deinde cum mutet colorem, & melinum redditur, medicamentum tollere iam ab igne tempus est, quatenus purum iam euaserit. Sin minus, paululum super ignem lentum remorati sic tollemus. Nam in uehementi admodum flamma facile in rufum degenerat. Cuius rei gratia alia quoque duo insignia emplastra melina, alterum Menoeti, alterum Serapionis subiungam: quorum coquendi rationem plerique tradidere, & uos confecturae eorum quae Andromachus scripsit, exemplum habebitis.

MENOETI MELINVM.

Spumae argenti pondo quatuor, olei pondo tria, terebinthinae pellucidae pondo duo, cerae pondo, eruginis, thuris, galbani, singulorum pondo uncias quatuor, guttae ammoniaci pondo uncias sex. Argenti spuma ex oleo ad spissitudinem manifestam usque incoquitur: deinde resina ceraque iniicitur. Cum pulchre soluta fuerint, cacabus deponitur, & refrigerari bene sinitur: post illa erugo immittitur: & ubi infra motum fuerit, denuo super ignem lentum coquitur, donec pomi figuram repraesentet. Postremo + galbanum, thus, leuia facta, ac in mortarium demissa, quando ammoniacum ex aceto in leuiorem redactum est, ut sordium imaginem habeat, statimque manibus subacta excipiuntur, & aceto modico affuso in sequentem diem usque relinquuntur,

A relinquuntur, ac tunc rursus emollita reponuntur.

MELINVM SERAPIONIS AD VVLNERA

& ad resoluendum, pugilibus utilissimum.

Spumae argenti denarium pondo centum, guttae ammoniaci denarium pondo uiginti octo, cerae denarium pondo quinquaginta sex, eruginis cypriae denarium pondo nouem, myrrhae denarium pondo unius, colophonae denarium pondo quinquaginta sex, galbani denarium pondo octo, olei tres cyathos: aestate cyathum & dimidium. Argenti spumam, ac oleum coquito, cum inalterata sunt, ammoniacum, deinde ceram, postquam deposueris cacabum, galbanum, eruginem, & reliqua addito, atque mollior incoquito. Huiusmodi coquendi modos melinorum emplastrorum me priores tradidere, iuxta quorum similitudinem etiam alia melina coquere potueritis. Argenti spumam sane primum iniicere conuenit, mox resinas & ammoniacum, deinde galbanum & eruginem, postea si uel thus, uel myrrham, uel aloem capiat: haec immittenda sunt, cum medicamentum ab igne tollitur: quippe coctionem non ferentia. Praediximus autem, lentè coquenda esse, praesertim cum erugo indita fuerit: quin & ipsam miscendam, dum cacabum in terram deponis, ac modicè refrigerabis, idè magis, si uas paruū sit in quo coquitur. Nam effervescenti immilla erugo, frequenter ex ipso uase difundi medicamentum cogit. Porro in Menoeti primo melino, πύριμον uocat, ideo quod pugiles eo utantur, ammoniacum ex aceto leue in mortario fieri posse, alijs omnibus in cacabo mixtis, deinde ipso affuso, prius instituti sumus.

HERAE EMPLASTRA.

Ad strumas Herae. Quae ab Hera conscripta sunt hunc in modum habent.

Melinum ad inueteratos sinus, & si in uacua perforati sint. Idem etiam discutit strumas quae in pueris nuper ortae sunt. Facit etiam ad artus è loco motos.

B Argenti spumae chrysididis denarium pondo centum, resinae pityinae tantundem, cerae ponticae denarium pondo duodecim, & scrupula duo, olei tres cyathos, uini falerni tantundem: argenti spuma ex uino leuigatur, donec rursus siccescat. Post unam cum oleo sic coquitur, quousque mutata fuerit, & tunc resina leuis additur, ac cera coquitur, donec tangentem non inquinat.

MENOETI COLORIS AUREI.

Ad teneros maxime eunuchos benefacit: aptum est abrasis, & omni inueterato & recenti ulceri, itidè coibustis. Est etiam malagma: discutit tubercula, parotidas strumas, & omnes duritias. Valet etiam ad rhagadas, & ad condylomata ualde generosum est.

Argenti spumae denarium pondo centum, olei ueteris denarium pondo centum, resinae pityinae aridae denarium pondo quinquaginta, uel + centum, cerae denarium pondo quinquaginta. Argenti spumam cum oleo coquito, donec unitas fieri inceperit: mox resina leuem indito: hac liquata, ceram: ubi bene habuerit medicamentum, in mortarium oleo prius inunctum demittito, & denuo tritum excipito. est autem glutinans & impollutum.

Alias + centum quinquaginta.

HYGIENI EMPLASTRVM AD MVLTÀ.

Boni coloris, curat ulcera uix cicatricem ducentia, & paronychia: hoc melius emplastrum non extat.

Argenti spumae chrysididis denarium pondo centum, cerae tantundem, chamaeleontis nigri radice denarium pondo triginta sex, eruginis rase denarium pondo octodecim, chryfocollae denarium pondo quadraginta, olei ueteris heminas tres. Argenti spuma cum oleo igne non acri coquitur, dum effervescat: deinde erugo inspargitur, cacabo deposito, atque iterum reposito emplastrum permouetur, quousque proprium colorem recipiat: postea cera, quae ubi bene se habuerint, chryfocollam & chamaelionem assumunt. Dimissis iam in mortarium acetum superfunditur. Itaque praedictis affectibus bene facit etiam chryfocolla admixta, attamen sine hac mitillimum est, & praecipue ad neruorum iuncturas ualet, itidem ubi à musculis uel neruis ablueri quid oportet. Horum trium emplastrorum quae Heras conscri-

C pfit, primum ex uino & confectione & titulum habet. Multi nostri tam precepto res quam amici, eo sine erugine uidelicet preparato utuntur: scripto autē ab Andromacho, & ferē omnibus qui uaria emplastra composuerunt. Proinde non pauci illorum incuriose ipsum conficientes, contemptum emplastro pariunt. Optimum uero est, si uti tradidimus, ex salerno conficiatur, cuius penuria giluum uetus, tenue substantia, & quam giluum inueniri potest, immiscebimus. Nam candida hoc peculiariter habent, ut pelluceant. Porro praestantissima apud uos sunt in Asia tria, Thmolites uocatum, Lesbium, ac celebratissimum apud ueteres Areusium in Chionatum, quo omnes ad omnia medicamenta, praesertim antidotos, sicut nunc salerno, utebantur. Huiusmodi igitur uinum, si in argenti spumam sub Caniculæ astu, uel sole alioqui calido, mittamus: deinde teramus, uel sine sole etiam diu hoc agamus, ut humor siccet, ipsamque argenti spumam occupet, uel omnino madoris expers, & siccum, uel propē fiat, medicamentum generosissimum euadit. Vnus sanē ex praecceptoribus meis, postquam in uino salerno tritam exiccasset, hoc modo ipsum praeparauit. Oleum alio, uinum item alio uase calefaciens, paulatim argenti spumam superfundebat: interim uino, in quo leuigatam probē permiscuit oleo adijciebat: interdum ab oleo auspicatus ad uinum transibat. Alternis autē uicibus hoc saepius agendo utrumque consumpsit, & sic ex mortario in cacabum demittens, pitynam resinam, quam propriē physema Graeci uocant, leuē adamussim factam addidit, mox cerā, & sensim donec non inquinaret decoxit. Vfus est eo ad sinus, illinens prius sanguine columbae non domesticae, sed ex eis quae in turribus nidū collocant, *βοσκον* quidam nominant: apud nos in agris degunt: nonnulli has agrestes uocant. Pari modo magnis uulneribus recentibus, huiusmodi sanguine columbino illitum medicamentum imponebat, non mediocri eius confidentia. Vini autem heminam s. indidit, non ut Heras & Andromachus semissem tantum. Atque huius occasione medicamentum longē melius factum est. Caterum ubi ipsum uoles *εὐωδῆς*, id est boni odoris efficere, opopanax semunciam, quod est denarios quatuor, miscebis. Coloris gratia ceram candidam ponticam adijcies: atque hoc medicamentum ulcera adusque cicatricem probē perducit.

CRITONIS MEDICAMENTVM.

Quae Criton melina scripsit, buxea nominat. Buxeam ad recentia uulnera: idem cicatricem obducit, & extrahit. Spumae argenti pondo quatuor, ceræ pondo totidem, terebinthinae pondo uncias octo, eruginis tantundē, olei ueteris sextarios duos, aceti sextarii dimidium. Spumam argenteam, oleum, eruginem, acetum, unā super ignem lentum incoquito. Vbi uero coitura sunt, resina ceramque adiungatur, & in unum redactis ad recentia uulnera utitor. Scripsit aliud ante hoc Crito, quod Buxeam uocat: simplex quidem quantum ad mixtorum numerum pertinet: magnum uerō pollicitis, quod hunc in modum sonat.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΛΕΟΝΤΟΣ.

Eadem facit quae Tyria: cicatricem ulceribus difficillimis, callosis & inueteratis inducit. Medetur etiam rhagadiis digitorum, condylomatibus, & duritiis.

Spumae argenteae pondo minam, ceræ pondo minas sex, eruginis pondo minas quatuor, chamaeleontis pondo minas octo, olei pondo minam. Oleo spumam argenteam coquito, rudicula mouens, quam unguentarii *ωζόν* nominant, donec consistat, & fiat melinum. Post hoc eruginem inspergito, inde ceram adijcito. Porro ubi diligenter liquata ab igne tuleris, chamaeleontem indito: cum unitas facta est in mortarium demittito: ubi subacta excipito. Iam uerō alia emplastra Criton tradidit in quarto medicamentorum uolumine, buxea quidem, ut ipse nuncupat, melina uero alij. Attamen nonnulla citra eruginem componuntur, nonnulla eruginem assument: Sed in alio pharmacorum genere pro facultatis, seu uirium similitudine, dicentur in Epuloticis Epulotica: in ijs quae succis constant, ex succis composita, Graeci

τὰ δὲ χυλῶν

A τὰ δὲ χυλῶν appellant: in mollioribus, illa quae molliore nata sunt: quemadmodum Mnafai emplastrum multifariam ab eo in hoc opere conficitur. Nunc igitur ad glutinantia ire tempus est, colore inuicem, & a melinis differentia.

DE RVFIS EMLASTRIS QVAE ΔΙΧΡΩΜΑ,
id est, incerti coloris dicuntur.

Vaedam ex eadem materia prodeunt qua melina, sicut prius quoque diximus, hoc solo discrimine, quod diutius coquantur: Omnia siquidem propter crudam eruginem uiridia fiunt melina, ubi mediocriter ipsa cocta fuerit: rufa, ubi liberalius. Manifestum igitur, melina rufa, oleum copiosius quam uiridia necessario habere: et si reliqua omnia eadem recipiant. Atque huius gratia primum spuma argenti cacabo iniicienda est, in quo tantisper coquetur, dum sordium crassitudinem consequatur: mox erugo. deinde si metallicum aliquod, ceu aes combustum, eiusque squama immittatur: ac quando spissitudinem acceperint, tunc ceram & resinam (si haec etiam medicamentum recipiat) indere conueniet: postremo thus, myrrham, aloem, aliaque id genus. sicut celeberrimum rufum, quod *δὲ διντάμυς* uocatur, sacrum & ipsum appellatum: uelut Isis, quoniam aiunt ea ex sacris Aegypti locis adferri: polychreston igitur hoc est, quod interpreteris licet, usus multiplicis, eoque in sequenti sermone inter ea quae sic nominantur adnumerabitur. Impraesentiarum de alijs rufis omnino simplicibus, quae inter haec & polychresta consistunt, uerba facturi sumus. Vt igitur uiridia emplastra ex cera, resina, oleo, & erugine conficiebantur, iuxta dictam illuc temperaturam, sic rufa ex argenti spuma, & oleo copiosiore quam in uiridibus sumpto componuntur. Itaque si emplastrum largius uoles coquere, augeasque oleum, medicamen habiturus es quod magis siccet, ideoque uulnerum cruentorum glutinantius: sin autem mediocriter, tantum olei mensuram, quantum argenti spumae pondus esse sufficit: libram enim olei mensuralem Romanorum in argenti spumae libram ponderalem iniiciemus. Iam si pharmacum plenius incoquere placet, non unam libram s. sed etiam duas & plures temperabis. Porro inter haec rufa emplastra sic preparata, plus siccant quae nec resinam, nec ceram omnino habent, sed ex solis, ut uocant, metallicis conficiuntur: quemadmodum alij quoque nonnulli ex prioribus huiusmodi scripserunt. Caterum quo ego semper mea industria composito utor in hunc modum coquitur: Argenti spumae cum oleo prius coctae metallica ex aceto leuigata immitto, & sic coquo, donec purum fiat. Addo his olei libras quatuor. hoc autem quanto uetustius, tanto erit melius: magisque, si id fuerit Sabinum. argenteae spumae libras tres, aceti quamacerrimi libras duas. Horum trium metallicorum, squamam aeris nigri, eruginis, chalcitidis uncias duas, hoc est, denarium pondo sedecim. At quum uetus oleum existit, crassumque ex uetustate, quatuor libras s. immittito, nos quinque interim, idque per hyemem indidimus, non ignari, hyeme plus olei quam per aestatem immiscendum. At argenti spumam prius uidelicet coques, donec sordium crassitudinem recipiat. Quod si oleum cicinum habeas, id pro uetere usurpato, certe medicamentum hoc cruenta uulnera facile glutinat, magisque in duris corporibus quam mollioribus, cuiusmodi sunt mulierum & eunuchorum, dilutum potius ex oleo cicino quam ueteri. Item quum linteo exceptum imponitur, mirum est quam ulcera curatu difficillima concoquat, quae pus nequaquam reddunt. Ad haec sinus conglutinat, & fistulas implet, exiccat, & prorsus claudit. Vbi iam ipsum haec pulchre uelis efficere, metallica pluribus diebus aceto longē acerrimo conterito, ac potius in sole: pari modo argenti spumam tritam exiccataque, & oleo postea mixta, eo quo dixi modo incoquito. Attamen ad ulcera, quibus cicatrix difficulter induci potest, metallica sic elaborari, & argenti spumam conterere non est necessum. Etenim sine his *εὐωδωτικώτερον*, quae si dicas, cicatrici ducenda promptius illud euadit. Adijciatur autem tunc ei diphrygis & chrysocolle singulorum uncia, at haec non simul cum squama & erugine com

C mittuntur, uti nec ubi iam coctum medicamentum fuerit omnino, sed eo quod intercedit tempore. Tantam enim huiusmodi pharmaca coctionem requirunt, ut exacte cum prioribus in unum coeant: quod mediocri intervallo accidit, neque multo ante, nec paulo minus quam cacabus ab igne tollatur. Solum itaque hoc emplastrum fistulas, sinus, & magna vulnura glutinare potest. Iuvat ipsum spongia recens, non dura, ueteri uino resperfa. Deligatura in sinibus ab imo fiat, ligamento ad orificium perueniente, sicut in sermone de fistulis clarius ostendetur.

DE IIS QVAE CICATRICEM OBDVCUNT.

Emplastrum cicatricem inducentia, siue synulotica, siue epulotica nominare uelis, sicut etiam alia medicamenta epipasta, & quae linamentorum usu apponuntur, nihil ad curationes eorum differentiae adferet, si qualis quodque facultatis medicamentum esse debet memineris: quam simul cum reliquis omnibus in Therapeutices libris explicauimus. Quanto enim glutinantia sarcoticis siccare magis dicta sunt, tanto glutinantibus epulotica. Nam ipsorum beneficio carnem cauis ulceribus generatam, cutem reddere statuiamus: ob quod tale pharmacorum genus, siue *ἐπιχρίσματα*, siue *ἐπιστάματα* sit, astringere oportet. Hic autem illorum duntaxat emplastrorum mentionem facere cogitamus: siquidem ea quae linamentis excepta imponuntur pharmaca, ex his rosaceo uel myrteo liquatis fiunt. Atque myrteum rosaceo hoc magis conducit, quo uehemētius astringit: at si neutrum habeas, ex cyprino, lentiscino, & melino liquanda sunt: si his quae careas, ex omphacino, uel eo quod ab Hispania portatur, *σπαστόν* Graeci nominant: ubi nec huius copia adsit, teneros oliuarum surculos contusos, alij cuiuspiam uulgaris oleo admiscebis: quod si hos etiam desideres, praestat oleo uetere liquefacere: hinc enim medicamentum siccandi uirtute augebis. Proinde plerique medicorum a pharmacis, quae optimi quique autores longi temporis experientia satis probarunt, coque nobilia reddiderunt, hac ratione solum abstinere, ut ipsi melius quippiam praeter maiores habere uiderentur. Attamen ex medicamentis celeberrimis cognoscenda sunt quae commendantur omnibus, nempe quod *διὰ καδμίας*, & *διὰ λανθάνης* inscribitur, ad cicatricem ducendam utrumque praestantissimum. Quanquam apud omnes mixtura simplicium temperaturam eandem non sit inuenire. Quapropter uisum mihi est, ea quae cuique scriptori placent describere, auspiciati a prodis Asclepiadi in tertio de exterioribus commentario, quibus titulus est, Marcellas.

DE EPULOTICIS EMPLASTRIS

Asclepiades huiusmodi memoriae prodidit.

Posteaquam ulcera particularia sine alia dispositione ad cicatricem iam tendunt, utendum est ijs compositionibus quae infra scribuntur.

EMPLASTRUM ΔΙΑ ΚΑΔΜΙΑΣ.

Ad cicatricem ducendam. Hoc Lucius Cathegetes usus est.

Cadmia usta, & ex uino preparata, chalcitidis tosta, singulorum denarium pondo sedecim, cerae denarium pondo octoginta, picis colophoniacae pondo uncias octo, uini falerni quod satis est. Chalcitis & cadmia ex uino terantur, ut humidi cerae ti spissitudinem habeant: ceram & resinam in uas fictile immittito, atque his olei myrtei pondo libram adijcito: deinde carbonibus superposito, mouens sine requie: cum soluta fuerint ab igne tollito: ubi refrixerint radito, leuigatisque indito, ac mixta excipito: in usu oleo myrteo subigito, temperatura dispositioni respondeat.

ALIVD ΔΙΑ ΚΑΔΜΙΑΣ.

Cadmia tosta, chalcitidis tosta, diphrygis, singulorum denarium pondo sedecim, cerae, resinae frictae, olei myrtei, singulorum pondo selibram, uini Italici quantum satis est: praepara quomodo dictum est, ac utitor nunc diluto, nunc mero pharmaco.

ALIVD.

Argenti spuma, cerussa, cadmia, diphrygis, resina, singulorum denarium pondo octo,

A octo, chalcitidis denarium pondo duum, cerae denarium pondo octo, myrtei olei quod sufficit, uini aminari quod satis est:

ALIVD EUPHRANORIS.

Diphrygis, misyos tosti, singulorum denarium pondo octo, chalcitidis tosta, molybdena, singulorum denarium pondo duum, cadmia denarii pondo unius, cerae denarium pondo sex, colophoniacae pondo uncias tres, myrtei libras tres, uini Italici quod satis est.

ALIVD ΔΙΑ ΑΑΔΑΝΟΤ ΜΕΔΙΚΑΜΕΝΤΥΜ,

non solum cicatricem ducens, sed etiam callos excindens, & male curata restaurans.

Chalcitidis, argenti spuma, ladani, singulorum denarium pondo uiginti quatuor, bituminis denarium pondo octo, cerae denarium pondo septuaginta duum, myrtei hemina: praeparato in modum praedictum, cum res exigit & splenio, & diluto utitor.

ALIVD.

Argenti spuma denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, ladani denarium pondo uiginti quinque, eruginis rasa, aeris combusti, singulorum denarium pondo octo, olei myrtei libras duas, aeris squamae denarium pondo quatuor, conficito, ac utitor.

ALIVD QVOD ΠΕΡΙΚΑΤΤΟΝ ΔΙCITVR, EX

attalicis uirtutibus medicamentum confectum.

Olei hemina, aluminis fissi, mannae, thuris, argenti spuma, galbani, singulorum denarii pondo unius, cerae denarium pondo uiginti quatuor, anchusae denarium pondo octo, medullae ceruiniae, adipis suillae, eruginis, cerussae, singulorum denarium pondo duum, ouorum trium lutea: quae liquari possunt siccis immiscetur. Hoc pharmaco alias diluto, alias mero utitor.

B

ALIVD ΜΕΔΙΚΑΜΕΝΤΥΜ FACIT

ad uetera, ac sanatu difficilia.

Cerussa, argenti spuma, aluminis fissi, mannae, galbani, thuris, medullae ceruiniae & uitulinae, singulorum denarium pondo quatuor, cerae, anchusae, ouorum luteorum singulorum denarium pondo octo, olei heminas quatuor. Medullas diligenter tundito, & liquato cum his quae liquefieri possunt, mouens anchusa ex qua possint ea colorari: deinde ab igne sublata, & in aliud uas coniecta refrigerari sinito: derasa siccis immisceto, deinde in usum excipito.

CANDIDVM.

Candidum quod Magne dicitur, medicamentum ad diuturna uulnera, & quae uix cicatricem recipiunt: item scabiosis affectibus bene facit, & sedis uitio, rosaceo dilutum.

Argenti spuma denarium pondo centum, cerae denarium pondo quinquaginta, cerussae denarium pondo centum, terebinthinae denarium pondo uiginti quinque, thuris denarium pondo uiginti quinque, aluminis fissi denarium pondo duodecim, olei heminas duas. Composito simili modo, & utitor interim emplastro, interim diluto medicamine.

ALIVD.

Aliud cui nomen est Pamphilion, ad idem, insuper sinus conglutinat, & fistulis callum obducit. Valet ad ulcerum fluxiones, tum ad diuturna, & dysepulota, scabiemque sanat, tollit hypopia, benefacit caput dolentibus, & oculorum epiphoris fronti impositum, nec minus sedi conuenit, dilutum rosaceo uel myrteo: caeterum in hunc modum componitur.

Argenti spuma denarium pondo centum, cerae denarium pondo quinquaginta, terebinthinae denarium pondo uiginti quinque, thuris denarium pondo uiginti quinque, cerussae denarium pondo centum, aluminis fissi denarium pondo sedecim, piperis albi denarium pondo trium, olei ueteris heminas duas. Liquato ut dictum est,

C nunc diluto medicamine, nunc emplastro utens. Nam in capitis furfuribus, & fasciei asperitatibus, uel in ijs quas epinyctidas uocant, uel anus uitij dilutum pharma cum myrteo uel lentiscino illinitur.

ALIVD TELAMONIS PHARMACVM.

Facit ad carbunculos, sinus exiccat immixtum uel instillatum: ad hæc cicatricem probe inducit.

Pityinæ ceræ, calcis uiuæ, argenti spumæ, singulorū denarium pondo quinquaginta, cerussæ denarium pondo uiginti quinque, olei tres cyathos. Argenti spumam oleumq; dum in unum coëant, incoquito, mox ceram, inde resinam. Porro calcem & cerussam in leuorem redacta liquefactis adijcito. Dum uteris, oleum calido cineri superpositum inijcito medicamini, ut resoluatur. Vbi incaluerit, mortario superfundito, & diligenter subigito, donec sordiu spissitudo fiat. Ab igne deposito utitor tanquam maximo pharmaco, aliàs pennis illinens, aliàs instillans. Caterum carbunculis linteolo illitum adhibeto.

ALIVD MOSCHIONIS CELEBRE AD QVAE

libet callo & cicatrice obducenda. Idem & sedit prodest insigniter.

Argenti spumæ, cerussæ, calcis, singulorum denarium pondo octo, medullæ ceruinæ, ceræ, utriusque denarium pondo sedecim, olei myrtei quantum satis est. Quæ liquari possunt aridis immiscetur, & mollita curiose in pastillos digeruntur: quum uti uoles, prius aqua uel lacte diluetur quantum lubet, ut sordium crassitudinem habeat. Deinde rosacei quod sufficit immittitur, uel myrtei. Contusum diligenter in plumbeam pyxidem reponitur: usui est quemadmodum prædiximus.

EPVLOTICA ANDROMACHI.

Cadmia pondo libram, chalcitidis uisæ pondo libram, ceræ pondo libram, resinæ aridæ pondo libras tres, myrtei pondo libras tres, uinum siccis immiscetur.

ALIVD ΔΙΑ ΔΑΔΑΝΟΥ.

D Argenti spumæ denarium pondo quadraginta, ladani denarium pondo triginta duum, chalcanthi denariū pondo octo, aluminis scissilis denariū pondo duodecim, ceræ denariū pondo centū, squamæ denariū pondo octo, bituminis denariū pondo triginta duum, myrtei quartam hemina partē. Vinum falernū siccis adijcitur.

ALITER VT ALCIMION, QVOD PRAEPARAVI.

Ladani denarium pondo octo, hyssopi denarium pondo quatuor, propolios denarium pondo octo, bituminis denariū pondo octo, argenti spumæ denariū pondo quatuor, aris squamæ denarium pondo quatuor, misyos crudī denariū pondo quatuor, ceræ denarium pondo uiginti quatuor, myrtei octauam minæ portionem.

ALIVD ΔΙΑ ΚΡΙΤΩΝ.

Cerussæ denarium pondo quadraginta, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, hordei combustī non triti sextarium, ceræ denarium pondo quadraginta, olei sextarium: postremum hordeum adijcitur.

ALIVD AD DVCENDAM CICATRICEM.

Cadmia pondo uncias duas, chalcitidis, ceræ, terebinthinæ, singulorū pondo uncias quatuor, hyssopi pondo unciam, myrti pondo uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias quatuor, uinum siccis affunditur.

ALIVD AD IDEM.

Resinæ aridæ denarium pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor, argenti spumæ denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo decem, olei heminas quatuor. Post hæc Andromachus alia emplastra sena percensuit cicatricē agere ducentibus accommoda: quæ sanè hic nunc adscribere uisum non est. Dicentur enim simul cum illis, quæ ulcera curatu difficilia sanant, in quarto huius operis uolumine: Cum autē Andromachus ibidem ante prædicta epulotica alia quadā tradiderit, nō præponēs, quod apertis ulceribus cicatricē inducerēt, præsertim in pueris, mulieribus & eunuchis: summam, in omnibus qui tenerā habent carnē, statui hæc quoq; adijcere.

A adijcere, titulum ipsis à colore autor indidit, ut qui de his in eum modum scripserit.

CANDIDA ANDROMACHI EPV

lotica. Album quo utor.

Argenti spumæ pondo minam, cerussæ tantundem, ceræ, resinæ, singulorum denarium pondo quatuor, olei heminas tres, aquæ heminam.

ALIVD.

Argenteæ spumæ denarium pondo centum sexaginta, cerussæ denarium pondo ducentorum, ceræ pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uiginti quatuor, olei ueteris hemina dimidium, aquæ cyathos senos.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, cerussæ, ceræ, singulorum denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uiginti quinque, aluminis fissi denarium pondo sex, piperis albi denarium pondo trium, orcheos herbæ denarium pondo octo, olei ueteris cyathos duos (aliter, denarium pondo duum) aquæ heminas duas.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo uiginti quinque, ceræ denarium pondo quinquaginta, adipis suilli denarium pondo triginta septē, myrrhæ denarium pondo duum, ouorum coctorum uitellos quatuor: alij, crudorum.

A P E T H.

Strigmenti puri heminas duodecim, argenti spumæ pondo minam, squamæ denarium pondo sex (alij, denarium pondo sedecim) resinæ colophonæ pondo minas sex (alij, denarium pondo quinquaginta) ceræ pondo minam (quidam minas quadraginta quinque) marinæ heminas tres.

ANDROMACHI PANACIA.

B Argenti spumæ denarium pondo centum quinquaginta, ceræ denarium pondo quadraginta, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta trium, mannæ ueteris heminas duas, strigmenti heminas sex, squamæ denarium pondo sedecim, ricini heminas duas, cerussæ denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denariū pondo uiginti quatuor, seui uitulini denariū pondo octoginta, calcis uiuæ denarium pondo uiginti quatuor, mali terræ denarium pondo uiginti quinque. Coquito ut didicisti.

CANDIDVM TELEPHANIS.

Argenti spumæ denarium pondo octoginta, cerussæ denarium pondo centum uiginti, myrrhæ denarium pondo trium, obolos duos, sagapeni denarium pondo quinque, thuris denarium pondo sex obulos quatuor, olei heminas duas s. omnia simul incoquito.

ALIVD.

Ceræ candidæ pondo libram, myrrhæ pondo uncia, thuris tantundem, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, adipis hienæ pondo uncias duas, coaguli cerui uel hœædi pondo uncias duas, nitri pondo uncias duas, galbanī pondo uncia, guttæ ammoniaci pondo uncias quatuor, argenti spumæ libram s. cerussæ denarium pondo sex, olei ueteris heminam s. marinæ tres cyathos. Cauniace dicitur.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo ducentorum, ceræ denarium pondo quinquaginta duum, olei heminas tres, cerussæ denariū pondo octoginta, terebinthinæ denarium pondo triginta duum, buccinorum cineris denarium pondo decem, thuris denarium pondo nouemdecim, aquæ sextarium.

ALIVD.

Adipis suilli pondo octoginta octo, ceræ candidæ denariū pondo quadraginta octo, cerussæ denariū pondo duodecim, argenti spumæ denariū pondo duodecim.

ALIVD.

Ad herpetas, carbunculos, condylomata, rhagadas: phlegmonem prorsus arcet,

C ut Heras Cappadox meminit. In hoc igitur recte fecit, quod non simpliciter ceræ scripserit, sed candidæ adiecerit. Nam sic fieri possit, uti uult, colore candidū. Post hæc autem aliud commemorans, neque ceræ, neque uini candorē apposuit, sed nos adiungere oportet, si emplastrum candidum reddere statuimus. Porro compositio eius his uerbis ab ipso Andromacho tradita est.

ALIVD ΔΙΑ ΟΙΝΟΥ ΠΟΥΡΑΙΟΥ.

Cadmia pondo libram uncias nouem, argēti spumæ pondo libras duas, cerussæ tantundem, uini græci sextarios duos, rosacei pondo libras quinque, ceræ pondo libras tres, oua cruda numero duodecim, thuris pondo uncias tres. hæc incoquito. Candidorum emplastrorum coquendi rationes in priori commentario percensui, simulq; methodum non coquendi modò, sed etiam eorum compositionis ostendi. Et fortasse nihil eiusmodi emplastrorum doctrinæ adijciendum restat: sed quia hic liber non solum de sarcoticis emplastris, quæ iam ut plurimum uiridia sunt, uerum etiam de glutinantium, & epuloticorū omnium ratione agit, quæ ulcera citra cicatrice obducunt, quoniamq; melina ac rufa percurri, ideo candida quoque emplastra, quorum in illo libro mentionem nullam fecimus, in hoc producere uisum est. Ceterum ut nihil præsentī commentario desit, non pigebit adijcere emplastra, quæ ab ipsis cephalica & catagmatica nominantur, & magna uulnera, sinusq; glutinant: cum diluta fuerint, linamentis excipiuntur, & fiunt sarcotica.

DE CATAGMATICIS ET CEPHALICIS EMLASTRIS.

Q uia plurima ac optima pharmaca prodiderunt (antea omnes nominatim citauimus) genus aliquod emplastrorum cephalicum & catagmaticum uocant, à caluariæ fracturis potissimum nomen eis imponentes. Sunt autem talia astringendi, digerendi, & siccandi potestate prædita. Plerique paululum ex astringentibus pharmacis eis admiscuerunt, idq; duplicis usus gratia, sicut diximus: nempe ut id quod affectis partibus influit repelleretur, & abstergentium facultas in altum usque penetraret: docuimus nos antea, nisi astringentia frictione in puluerem redigantur, noxam magis quam præsidium allatura ijs, qui trahendi uim occupant. At optimè elaborari ostendimus, si ex aceto acri leuia fiant. Itaque huiusmodi pharmacorum seriem ab ijs quæ Asclepiades tradidit auspicabimur.

DE EMLASTRIS CATAGMATICIS ab Asclepiade traditis.

P rimum medicamentum in tertio τῷ ἐκτῷ his uerbis perscripsit. NIGRVM ARISTEN CATAGMATICVM. Hoc pharmaco in fracturis cum multi ossa implerēt, omnesq; replentia gestare adhortarentur, simile quid incredibili Ariste perfecit. Nam implentia & ab alijs ossibus separata ita copulauit, ut callum simul & alijs produxerit. Hæc recipit: Argenti spumæ, bituminis, singulorum denarium pondo ducentorum, picis aridæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum, resinæ terebinthinæ, denarium pondo quinquaginta, aluminis scissilis, propoleos, singulorum denarium pondo triginta, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti quatuor, eruginis denarium pondo decem, olei sextarios quatuor. præparato ut prædictum est. Alia præposito generi similia identidem Asclepiades hæc sententia conscripsit.

ALIVD PITHIONIS CATAGMATICVM, quo Helenus usus est.

Valet etiam ad uulnera ex ictu: cum exhibebis, spongia calida madefacta splenium relaxare oportet. Nam medicamentum ualide glutinat: benefacit idem ad strumas

A strumas & fistulas: in sinibus autem & fistulis splenium excindere conuenit: hoc est in orificio, ut humor qui excernitur locum habeat. Item simul cum medicamento lauandum est: præparatur hoc pacto: Bituminis iudaici pondo libras quinque, uncias quatuor, picis brusæ siccæ pares portiones, resinæ frictæ pondo libras octo, ceræ pondo libras quatuor, squamæ rubræ pondo libram uncias quatuor, olei per altam pondo libram, hyeme pondo libram s, aceti heminam. Quæ liquari possunt liquefacto: thus & squamam ex aceto macerata reliquis admisceto, attendens ne ebulliant, mouensq; in mortariū demittito, confusa & subacta excipito ac utisor. In alio exemplari squamæ rubræ pondo libram s offendi. Liqueat autē efficacius esse, quod copiosorem squamam receperit.

MOSCHIONIS CATAGMATICVM PHARMACVM.

Ad recentia uulnera, & neruos præcisos confectum, item ad diuisa cum contusione, bene facit etiam fracturis cum uulnere. Etenim uulneribus succurrit, & ossa cum deligatura conuenienter impositum ad callum perducit: nec minus incipientibus hydropicis, & testium contusionibus prodest: eminentias circa anum reprimat, & rhagadas butyro dilutum sanat, & faucium tumores, quos Græci βρογχονίλας appellant, dissoluit omnē duriciam: insuper ualet ad luxatū & peruersum articulamentū: itidem ad callosos excessus in manibus pedibusq;, quos clauos appellamus, ita ualet, ut sine exulceratione auferat. In summa, pharmacum est longè utilissimū. Postremo ad hydropas incipientes efficax est. Hoc modo conficiūtur: Argenti spumæ pondo minam (Mina uero in hoc pharmaco habet denarios centum sexaginta) picis denarium pondo centum sexaginta, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo octoginta, mannæ thuris denariū pondo octoginta, ceræ denarium pondo quadraginta, eruginis denarium pondo octo, opopanax denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, olei cicini heminam, aceti tantundem, liquoris sycamini heminā, picis liquidæ heminæ dimidium. Argenti spuma leuissima, & cicinum oleum in uas fictile areumq; iniecta, & super ignem posita incoquantur. Posteaquam ebullierint, seuum & manna thuris adduntur, mouenturq; continuè: cum spissantur, pix, cera, resina admiscuntur, & coctis ad puritatem usque, galbanum aspergitur: deinde erugo & opopanax ex aceto resoluta: liquor uero sycamori, & pix liquida in alterum uas transfusa coquuntur: condensata priori pharmaco admiscemus. Rursus super ignem posita usque ad puritatem coquantur, & in uinum demersa triduum relinquimus: inde subactis utimur in linteolum illinentes. Oportet autem, dum medicamentum imponitur, uitam reaspermam uino exprimere, & tunc pharmaco circundare. Quemadmodum uero noster Lucius Categetes præparauit ita habet: Adeps & oleum prius liquantur: ubi dissoluta fuerint, manna thuris leuissima, & argenti spuma inspergitur. His in unū coactis sequentia facimus. Atque in hoc pharmaco, tum in eo quod infra subscribitur, minam denarijs centum octoginta ualere ait. Vnde clarum est, Alexandria minam ipsum intelligere, quæ uncias uiginti pendet, & singulæ uncia denarios octo habent: Sic enim accidet, minam centum octoginta denarios continere.

ALIVD CLAUDII PHILOXENI ἀπὸ τοῦ INSCRIPtum, ad cruenta & fracturas: facit etiam ad prædicta uitia.

Argenti spumæ pondo minam, quæ ualet pondo denarijs centum octoginta, seui uitulini denarium pondo centum octoginta, thuris denarium pondo nonaginta, ceræ denarium pondo quadraginta, opopanax, eruginis rasæ singulorum denariū pondo sedecim, chrysolcollæ, aluminis fissi pares portiones denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, ciceos heminam, aceti tantundem, ut catagmatica componito.

OENANTHE CATAGMATICVM pharmacum ad idem.

Argenti spumæ denarium pondo centum sexaginta, picis ceniræ denarium pondo

C do octoginta: hanc ex Italicis figulinis effluentē capimus; resinae terebinthinæ denarium pondo octoginta, thuris denarium pondo octoginta, seui uitulini elaborati denarium pondo octoginta, medullæ ceruinæ elaboratæ denarium pondo octoginta, cœnanthæ siccæ, symphyti radices, centaurij comæ, singulorum pondo libram, eruginis rasæ, opopanacis singulorum denarium pondo octo, papaueris succi, myrrhæ, aloës, galbani, singulorum denarium pondo octo, aceti heminas tres, olei cicini heminam: symphyton, cœnanthen, centaurion, non minutim contusa, ac in acetum inflecta ad tertias coquimus, & humore expresso ad pharmaci confecturā utimur. Prodest medicamentum etiam podagricis. Alibi sic scriptum est:

Argenti spumæ, picis cœniræ, singulorū denarium pondo centum sexaginta, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, seui uitulini, thuris, symphyti radices, succi siccamini, singulorum denarium pondo octoginta, cœnanthæ aridæ, centaurij, singulorū pondo, ceræ denariū pondo quadraginta, eruginis, opopanacis, styracis, papaueris succi, mandragoræ succi, myrrhæ, aloës, galbani, chrysocollæ, aluminis fissi, singulorū denarium pondo duodecim, aceti sextarios tres, olei cicini libram. Preparato quæ admodum prædiximus, & in uinum falernum demergito, ut in catagmatico Moschionis fecimus.

DE EMPLASTRIS QVÆ PROPRIE CEPHALICÆ NOMINANTUR.

Capitis fracturæ, quæ ad laminam usque peruenere, emplastra cephalica dici consueverunt. Eorū uirtus est, ut ossium squamas regenerent, nutrimenta in caluaria, & alijs corporis ossibus reducant. Nonnulli communi genere hæc etiā uocant catagmatica, quibus proprie nuncupatis fortiora sunt. Siquidem catagmatica ab eis dicta, purgandi siccandi que facultatē habent; hæc autem acrimoniam quandam sortita sunt, ut ex alto in superficiem extimā non ossa modo, sed his multo magis humorem crassum aliquē & uisco sum, uel omnino deprauatum extrahant. Meminit huiusmodi emplastrorum Asclepiades in tertio libro de exteriorum medicamentis, quæ sanē in quarto huius operis libro tractamus. Quoniam uero ad cacoethe ulcera, & chironia quædam ipsorum conuenire dixit, tum quod ad Deleontem autorem refert cephalicum, tum ex nigro uiride cephalicum, tum Philoti cephalicum, tum Isin, quod & ipsum simul cephalicum appellat, aliæque nonnulla huiusmodi, quæ huc pertinere putandum, ideo nunc quoque ipsa non apposui, sed ad catagmatica & cephalica ab alijs medicis memoria mandata transgrediar, ubi generalem utriusque potentiam exposuerim. Quæ uero & antea in hoc libro protulimus, tum in opere de simplicium medicamentorū facultate in memoriam reducentes cognoscere uos expedit, cephalica nempe catagmaticis esse nobiliora, eoque cum cerato carnem producere. Quapropter & sarcoticis alio quodam modo similia sunt. Nam ubi ex cerato uim remiserint, sarcotica fiunt, quæ linamentis excipiuntur: adiecto uidelicet interim oleo, alijs rosaceo, nonnunquam alio quodam huiusmodi.

DE CATAGMATICIS ET CEPHALICIS HERAE.

Primum id genus emplastrorū Isin uocatū Heras scripsit, medicamentum ad satis multa idoneum: deinde, quod ἰσὶν βοβαύριον appellant: hoc autē ipsum multiplicis iam usus etiā cephalicū esse attestatur. Quin & ἰσὶν σκύνδης deinceps, quod cum polychreston satis pharmacum existat, idem simul pollicetur. Insuper post hæc omnia aliud manifestū his uerbis exposuit.

ALIVD CEPHALICVM.

Ad capitis fracturas facit, ossa promptissime reducit, & squamas separat, reliquaque omnia facit quæ ante ipsum pastillus. Squamæ aris rubri denarium pondo uiginti quinque, aluminis denarium pondo uiginti, aristolochiæ dactylidos denarium pondo

A pondo uiginti, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti quinque, thuris denarium pondo uiginti quinque, myrrhæ denarium pondo duodecim, seui taurini pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, pityinæ siccæ pondo libras quatuor, olei heminam, aceti quantum satis est. Sicca terito diebus aliquot sub ortu Caniculæ, ammoniacū madefactum prius aceto infundito: demū quæ liquari possunt in unum cogito, ac utitor. In quibusdam exemplaribus ascriptum est, olei ueteris. At cum hoc ipsum emplastrum dixerit efficere, quæ & ante ipsum pastillum: uisum mihi est illius compositionem subscribere, quæ secundum Heræ sententiā ita habet.

PASTILLVS CEPHALICVS TRI-

plici mixtura constans.

Facit ad capitis fracturas, itē ad phymata, fistulas, podagras, callos, coxendices. Terræ erythriadis pondo minas duodecim, squamæ aris rubri pondo minas quatuor, ichthyocollæ ponticæ pondo minas quatuor: erythria & squama seorsum terunt, deinde simul acetū acre affunditur, ut mellis crassitudinē habeant: & leuigantur: resiccatis acetum rursus admouetur: hoc sit diebus uiginti, quando Canicula oritur: post ichthyocolla ex aceti hemina cōfringitur, & lento igne liquat, mox terra squamæ additur, quæ in uas aris rubri coniecta, soli octo diebus exponuntur, bis quotidie mouentur, donec coierint: post hæc exempta paulatim in mortario conteruntur aceto affuso, usque dum spissentur: inde pastilli finguntur, & collyria, tum longitudine, tum crassitie inæqualia, & refrigerata reponuntur. In usu ad unam medicamenti partem ex aceto leuissimam factam, tres cerati rosacei portiones admisceto, utitor platysmate primum, mox splenio in capitis fractura, desuper lanis succidis ex aceto adiectis. Porro collyrio fistulis imposito, splenium ex hoc cum cerato superdandum est.

ALIVD ΠΟΛΥΧΡΕΣΤΟΝ.

B Posuit aliud quoque emplastrum ad fracturas priuatim conueniens in hunc modum: Emplastrum ad fracturas artuum cum uulnere, & sine uulnere, item ad male curata, & sinus.

Picis aridæ pondo minam, argenti spumæ tantundem, mannæ eius dimidium, seui uitulini pondo minam, ceræ tyrrhenicæ pondo minas quatuor, opopanacis denarium pondo octo, eruginis rasæ pondo minas sedecim, aris Cyprij decimam sextam minæ portionem, galbani denarij pondo unius, terebinthinæ minæ dimidiū, ricini, uel olei ueteris heminam, aceti heminæ dimidium, tres obolos. Argenti spumam, oleū & seuum lento igne incoquito: ubi colorem mutauerint, picē, resinam, galbanum adjicito, postea coquito, donec coeant, et tunc subtracto igne sinens paululum refrigerari mannam, mox opopanacem, & eruginē ex aceto tritam in ollam fundito: ac ubi tantillum incoxeris, dum bene habet, tollito. Aestate frigus admoliri, hyeme idem deuitare connitimur. Caterum ubi medicamentum tenerius facere animus est, uel ut os maturius ad suppurationem perueniat, medulla cerui ipsam diluimus. Iam uerò in hoc pharmaco Heras minam sedecim unciarū esse innuit, alias enim decimam sextam minæ partem non scripsisset.

ALIVD.

Huic rursus aliud ad eadem hisce uerbis Heras subdidit: ΕΜΠΛΑΣΤΡΟΝ ἀφ' ἐρυματόν. Ad punctus neruorum, ac fracturas. Hoc frequenter ad articulos luxatos ipso die usi sumus, tum in fracturis, item in contorsione tali, uel genu: discutit humores superfluos ad genua in altum emergentes: præsertim si partes affectæ duobus, uel tribus diebus, antè erui farina oxymelite madefacta inunctæ sint. Summatim ad omnem conuulsionem, & rupturam ualeat: nam mirificè phlegmonem arcer. Argenti spumæ denarium pondo uiginti quinque, bituminis aridi denariū pondo centum, picis aridæ denarium pondo quinquaginta, ceræ denariū pondo quinquaginta, resinae pityinæ denarium pondo uiginti quinque, guttæ ammoniaci dena-

C rium pondo quindecim, aluminis fissi denarium pondo quindecim, eruginis denarium pondo quindecim, propoleos denarium pondo quindecim, olei ueteris libras tres. Argenti spuma cum oleo coquitur, & ubi confluxerint, bitumen adijcitur, dum probe liquecat, incoquitur (liquatur enim pedetentim) dein pix, postea resina, cera, ammoniacum, propolis adduntur: singula autem adhibito postquam cacabum ab igne tollis: quibus sic spissatis, ut tactu non amplius inquinent, eruginem, ac scissile alumen adiungito, tum feruore remisso in ollam, in qua frigida sit, transfundito. Hoc postquam fractura reliqua callu cepit, assulis pluribus implentibus usi sumus, paucisque diebus eo perduximus, ut callus etiam dum assulas comprehenderet. Valde est πολυσταχυς, inde aliud simile praedictis emplastris in hunc modum Heras recensuit.

EMPLASTRUM CATAGMATICVM, ET AD HYDROPICOS.

Picis aridae pondo minam, picis liquidae heminae dimidium, liquoris sycomori heminam, argenti spuma pondo minam, thuris pondo minam, galbani denarium pondo octo, terebinthinae minae dimidium, adipis uitulinae pondo minam, cerae pondo minam, opopanaxis denarium pondo octo, eruginis rasae denarium pondo octo, ricini non adulterati heminas quatuor, aceti acris hemina. Argenti spuma, & thus cum ricino, & seuo probe incoquantur: deinde pix adijcitur, cera, resina, galbanum purgatum & modico aceto dilutum. Reliqui aceti tertia pars erugini, altera opopanaxi admiscetur, & haec immittuntur. In alia autem ollula, picis liquidae, sycomori, & ricini liquoris pars octaua seruatur, ne erugo deset, deinde mediocriter coquantur, ut unitas fiat: cum bene habere uidebitur, in uino reponitur pharmacum. Hoc multis hydropicis succurrimus, iniicientes ipsum, ac leuiter circūdantes, solum, ut bene concoquerent, prouidentes. Cum uero profecisse nos agri sentiunt, descendimus ad emplastrum ei subiunctum, quod διακλωπιδιταιται dicitur.

CATAGMATICVM ANDROMACHI.

D Primum catagmaticum Andromachus ita scripsit: CATAGMATICVM quo continue utor.

Argenti spuma pondo minam, picis pondo minam, cerae pondo minam, seui taurini pondo minam, thuris pondo minam, picis liquidae heminae dimidium, liquoris sycamini heminam, terebinthinae pondo minam, opopanaxis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, eruginis denarium pondo octo, ricini hemina: non nulli etiam butyri pondo minam addunt, guttae ammoniaci denarium pondo uiginti quinque: ex uino austero diluitur: mox aliud hac sententia scribit,

ALIUD CATAGMATICVM.

Argenti spuma pondo minam, cerae minae dimidium (alij, quartam partem) picis pondo minam, terebinthinae pondo minam s, seui uitulini pondo minam, opopanaxis denarium pondo octo, eruginis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo (alij, sex) ricini heminam, aceti tantundem. Gallus iniecit scissilis denarium pondo duodecim, chrysocollae denarium pondo duodecim. Aliud superioribus catagmaticum hoc modo Andromachus subnequit.

NIGRVM CATAGMATICVM.

Argenti spuma denarium pondo ducentorum, bituminis denarium pondo ducentorum, picis denarium pondo centum, cerae denarium pondo centum, scissilis denarium pondo triginta, propoleos denarium pondo triginta, terebinthinae denarium pondo quinquaginta, guttae ammoniaci denarium pondo uiginti quatuor, eruginis rasae denarium pondo decem, olei sextarios quatuor, alij duos adijciunt. Veteres etiam lapidis pyritis denarium pondo octoginta. Haec igitur ab Andromacho ordine scripta sunt: seorsim, inter uiridia postremum aliquod emplastrum his uerbis expressum inuenio.

ALIUD VIRIDE CEPHALICVM

ex collectaneis Aphrodis.

Squamae denarium pondo quadraginta, terrae erythriadis denarium pondo uiginti, mali

A ti, mali terrae denarium pondo triginta, ichthyocollae denarium pondo sedecim, salis ammoniaci denarium pondo duodecim, misyos denarium pondo duodecim, myrrhae denarium pondo duodecim, thuris denarium pondo triginta sex, aeris usti denarium pondo sedecim, aluminis fissi denarium pondo duodecim, rotundi denarium pondo sedecim, brioniae denarium pondo duodecim, chamaeleontis nigri denarium pondo duodecim, resinae uiscae denarium pondo octodecim, guttae ammoniaci denarium pondo octodecim, argenti spuma denarium pondo duodecim, illyridis denarium pondo duodecim, calchanti denarium pondo duodecim, fellis taurini tres cyathos, acetum congium. Sub Canicula aestu pastillos fingito, qui singuli denarios quatuor pen deant, cerae quartam partem misceto, aceti heminas sex, olei tantundem.

DE EMPLASTRIS GLUTINANTIBVS.

Vidam haec εναντια & τραυματικα nuncupant. Opus eorum est, coniungere, & diuisas partes conglutinare, ut in pristinam unitatem particula reducat. Verum non modo cruenta protinus glutinantur, ubi sanguinem ex diuisione profluentem adhuc spongia deterferimus, deinde de futuris, aut fibulis coarctauerimus, sed etiam sinus ueteres, cum ab omni inflammatione immunes, & puros medicamentis appositis effecerimus, committuntur, coeuntque. Dictum est in Therapeutices libris, medicamentum primarium, atque ex sese, sordis deterforium appellari: altero significato sarcoticon, id est carnem producat & glutinans. Non enim tanquam ipsum sarcoticon, aut uniens, neque tanquam haec natura solius opera non sint, sed quod talibus impositis medicamentis ulcera carne replentur ac coeunt, appellationem hanc sortita sunt. Opus ipsorum proprium est, affectam partem recrementis uacuare, ne uidelicet sanies carnis generationem, glutinationemque impediatur. Indicatum est, glutinatoria sarcoticis esse sicciora: item sarcotica detergendi uisum omnis rosionis seu morsus expertem referre. Glutinantibus autem non absterforijs prorsus, uerum desiccantibus solum esse licet. At cum cicatricem ducentia pharmaca multo his (praeter quam quod abunde astringunt) sicciora sint, statuamus demum & quae glutinant, & quae coniungunt, moderatius istis exiccare. Finis autem glutinantium est, nullam inter coitura subnascentem humiditatem permittere: epuloticorum uero non hanc tantum impedire, sed etiam nunc consistentem in ijs quae mox cicatricem ducent, consumere: ad haec callo obducere, & astringendo indurare. Sarcotica sanguinem ad refectionem idoneum, tum pro quantitate, tum pro qualitate tumentur: ac tantum talemque, quanto natura & quali ad carnis generationem indiget. Caterum lenissimum medicamentum purum ulcus seruat, siquidem tale acceperit: sordidum uero necesse est illud tantum pro sua ipsius potestate detergere, quantum crassitudinis sordes habuerit: quinetiam carnem recens iunctam mordere & exedere debebit. Vnde palam colligitur id, cum tale existat ulceri carnem non esse inducendum, nec cavitatem repleturum, sed quod potius ipsa colliquabit, imminuetque. Atque huius rei causa medicamentum quod sordibus copiosis repurgandis est, quo de antea dixi, non semper carnem potest gignere, nisi uel ex uberiore oleo, uel rosaceo liquatum, sicut quod εναντια & διακλωπιδιταιται inscribitur, deterfionis uehementiam remittat, uel ex cerati mistura rosionem deponat. Huiusmodi multa multiplicis usus uires ostendunt, quemadmodum Macharionis emplastrum, tum Isis. Scopus igitur singulorum id genus in Therapeuticae libris declaratus est: simplex facultatum materia in alio opere priori composita, in praesenti tractatur. At primum in eo meminisse oportet naturam corporum, quae curanda suscepis. Nam humida, eoque mollia, quemadmodum mulierum, puerorum, eunuchorum, & qui muliebriter degunt, imbecillioribus medicamentis indigent: uirorum corpora, potissimum qui ex uirilibus munij & sole durum corporis habitum conciliarunt, ab imbecillibus nihil praesidij sentiunt. Quapropter nec glutinantia utriusque sexus corporum communia sunt, sed quae ex argenti spuma, oleo, & aceto praepra-

c rantur (in priore libro de ipsis egimus) imbecillam mollemq; carnem glutinant. Quæ bitumine, erugine, squama, aloë, & myrrha constant, robustam & duram. Itaq; bitumen ipsum per se in harum uirtutum scopo continetur: at nulla ratione solum ex oleo liquatum usurpare poteris, ut quod friabilius sit, quam medicamento emplastrodi faciendo conueniat. Vt igitur emplastrum fiat, cerā & resinam ei admiscemus, à quibus denuo uirtutem eius solutam iri scientes, interdum æs, uel eius squamam, sæpe aloën, uel myrrham, uel in summa siccans aliquod medicamentum non inepte adijcimus.

ΔΙΑ ΑΣΦΑΛΤΟΥ ΒΑΡΒΑΡΥΜ.

Prima hic quoq; ab Andromacho scripta apponam.

ΒΑΡΒΑΡΥΜ QVO VTOR.

Ceræ, picis, resinæ, bituminis, thuris, singulorum denariū pondo ducentorum, olei heminam,

ALIVD.

Picis pondo libras duas, bituminis, ceræ, singulorum pondo librā, guttæ ammoniaci, mannæ, singulorum pondo uncias sex, cerussæ pondo uncias tres, olei hemina dimidium, aceti heminas quatuor; hoc Aphrodas admiratus est.

ALIVD NIGRVM.

Picis aridæ, resinæ aridæ, bituminis, singulorum pondo libram, cerussæ pondo uncias sex, mannæ, atramenti sutorij, eruginis rasæ, singulorum pondo uncias tres, olei hemina dimidium, aceti tantundem.

ALIVD EX EMPLASTRIS GALLI.

Seu caprini denariū pondo triginta, eruginis denariū pondo octo, ceræ denariū pondo quinquaginta, mali terræ, bituminis, picis, singulorū denariū pondo uiginti quinq; guttæ ammoniaci denariū pondo duodecim, galbani denariū pondo duodecim, silphij denariū pondo octo, mannæ denariū pondo duodecim: prapato.

ALIVD QVOD ANICETON DICITVR.

Ceræ denarium pondo centum, seu taurini denarium pondo triginta, bituminis denarium pondo uiginti quinq; picis denarium pondo uiginti quinq; terebinthinæ denarium pondo uiginti quinq; nitri denarium pondo uigintiduū s, mali terræ denarium pondo duodecim, galbani denarium pondo octo, myrrhæ denariū pondo octodecim, thuris denarium pondo duodecim s, ammoniaci denarium pondo octo, cardamomi denarium pondo duodecim, opopanacis denariū pondo octo, medullæ ceruinæ denarium pondo quindecim, eruginis denarium pondo duodecim, aloës denarium pondo octo, bdellij denarium pondo sedecim, olei heminas duas: ego uero adieci propoleos denarium pondo duodecim.

ALIVD ENAEMVM IULIANI.

Argenti spumæ, bituminis, ceræ, picis brusæ, singulorū denarium pondo quinquaginta, resinæ frictæ denarium pondo quindecim, aris squamæ denarium pondo duodecim, thuris denariū pondo quatuordecim, galbani denariū pondo octo, chalcitidis denarium pondo quatuor, aloës denarium pondo sex, gallæ denarium pondo quatuor, myrrhæ denarium pondo quatuor, mali terræ longi denarium pondo sex, mali terræ rotundi denarium pondo quatuor, olei ueteris heminas quatuor: nos olei heminas tres. Quod Heras conscripsit barbarum, sic habet.

NIGRVM EMPLASTRVM.

Ἐναιμορ ad diuisiones notatu dignas, maxime capitis: ad fistulas, sinus, fracturas. Conuenit etiam hepaticis & lienosis: citra inflammationem glutinat, benefacit etiam nervis, chartilaginibus, & ossibus præcis. Cohibet mirifice sanguinem erumpentem. Insuper ualet ad hypophoras & sinus, glutinat enim insigniter. Itē in abscessibus humore ablato hoc imponitur. Est etiam ad sanguinem cohibendum præstantissimum, præsertim in ijs, qui sanguinem reijciunt: duo uero in pelles illita, unum pectori & lateribus imposito, alterum dorso, præter opinionem sanguinem sistit: ualet

A ualet insuper ad canum hominumq; morsus: in totum phlegmonem arcet. Idem τραυματικὰ quæ uulneribus adhibentur, superat, ut experientia indicauit. Hyeme diebus septem soluitur, per æstatem quinque: si uero necessitas urgeat, tribus.

Ceræ, picis, bituminis, pityinæ, singulorū pondo libram, mannæ pondo uncias sex, cerussæ pondo uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias quatuor, opopanacis pondo uncias duas, olei semunciam, alij selibram, aceti heminas duas. Ceram, bitumen, oleū, acetum paululum relinquens in olla recenti liquato: deinde picem & resinam adijcito: in minima frustra diligenter concidito. Vbi semicoctū fuerit, tollito ollam, & aliquandiu refrigerato: inde atramentū sutorium percolatū, leuigatumq; ex duabus aceti heminis paulatim inspergito, ne efferuescat: effusum leuiter subdito mouens: cum tactum non inquinat, cacabum deponito: opopanacē antea in reliqui aceti parte madefactum infundito, ut dissoluatur: mox cerussam, mannā unā pariter trita inspergito: & paululū tepesciens, ut in unum coeant, obserua, ne opopanax & manna adurantur: refusa in mortariū, ibi refrigerari sinito: ac rursus subacta reponito, atq; utitor. Porro manifestū est, etiam alia barbarā, quæ tum Andromachus, tum reliqui tradiderunt, eodem modo confici oportere. Quidam opopanacem cacabo non inijciunt, sed leui ex aceto facto liquata in mortario superfundunt. Cum eo nonnulli miscent mannā, & cerussam, quemadmodum ego quoq; sæpius feci, in mortario terens ex aceto, & quæ liquari possunt, liquefacies. Subinde uero atramentum sutorium duntaxat cum opopanace leue factum cacabo indidit, mannā cerussamq; inspergens.

ALIVD ΒΑΡΒΑΡΥΜ ΗΡΑΕ.

Heras soli huic præscripsit barbarum: ego uero prius etiam similiter appellauī, etsi nigrum ab ipso nuncupatum: quoniam pleriq; ex recentioribus medicis emplastrum *διὰ ἀσφάλτου* barbarā nominare consueverunt. Heras de ipso sic ad uerbum: Barbarum ad recentia uulnera, sinus, canum hominumq; morsus, condylomata, inflammata, ad articulorum uitia omnia in principio, & podagram.

Ceræ pondo minam, picis, resinæ frictæ, bituminis iudaici, singulorū pondo minam, argenti spumæ denarium pondo decem, cerussæ denariū pondo quinq; opopanacis denariū pondo quatuor, olei hemina, aceti cyathum, Cera, pix, bitumen, resina incoquantur, donec illiquefiant. Deinde reliqua ex aceto trita admiscuntur. His ablatis ab igne, & modicè refrigeratis, ex aceto paululum instillatur. Talis sanè barbarorum emplastrorum formula est: ego ubi paucis exposuero, quomodo ipse utar, sermonem de eis finiam. Sunt autem duo, unum ad maxima uulnera, alterum ad minora. Quod itaq; ad maxima adhibetur, hæc recipit.

ΒΑΡΒΑΡΥΜ ΓΑΛΕΝΙ.

Picis pondo libras octo, ceræ pondo libras sex, & uncias octo, pityinæ pondo libras quinq; & uncias quatuor, bituminis pondo libras quatuor, olei pondo librā, & uncias sex, argenti spumæ, cerussæ, eruginis, singulorū denariū pondo uiginti quatuor, thuris pondo selibram, aluminis liquidi denarium pondo duodecim, filij pondo uncias quatuor, opopanacis, squamæ, galbani, singulorum denarium pondo duodecim, aloës, apij, myrrhæ, singulorum denarium pondo quatuor, terebinthinæ pondo uncias uiginti quatuor, mandragoræ succi denarium pondo sex, aceti heminas sex, quæ ualent libras quinq;.

SIMPLICIORIS ΒΑΡΒΑΡΙ ΤΕΜΠΕΡΑΤΥΡΑ ΕΣΤ ΤΑΛΙΣ.

Picis, ceræ, resinæ pityinæ, resinæ frictæ, bituminis, singulorum pondo libram, argenti spumæ denarium pondo decem, cerussæ denarium pondo quinq; eruginis denarium pondo quinq; opopanacis denariū pondo trium, olei hyeme pondo uncias nouem, æstate pondo uncias sex. Quæ liquari possunt, siccis in mortario aceto acri leuigatis affunduntur. Quod si mitius uoles medicamentum reddere, hyosciami succi denariū pondo unius s. item apij tantundem admisceto.

LIBRI SECUNDI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA
TENH, LIBER TERTIVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE VVLNERIBVS NERVORVM.

IThac, amici, cōmentaria vobis paro, qui iam ex ipsis medicina operibus comperistis, quā efficax sit nostra nervorum curatio, nempe ex qua omnes servati sint, non autem manci, nec claudi redditi: quā aliter curatis accidere cōspexistis: quemadmodum etiam nonnullos convulsione correptos, uel cum dolore, uel putredine, uel febre mortuos. Verisimile autē est, hosce libros ad aliorum quoque manus peruenturos, qui scriptis bene uti non possunt: uel quia à præceptore medicæ artis speculationem nō didicerunt, sed omnino rudes, quasi uix initiati & prorsus inexerciti permanent; aut quia perperam edocsi adhaerunt ijs, qui composita medicamenta solo usu citra rationem esse inuenta asserunt, manifestò contentione sua errantes. Altero modo non minus prædictis errant ijs, qui nullum pharmacū ex simplicibus facultate diuersis confici opinantur. Verum hos medicamenta superiore libro citata uanitatē coarguunt, ut quæ magnas ipsorum vires ex contrarijs inuicē simplicibus temperatis ostendent: imò etiam in libris hunc subsecuturis præstantissima pharmaca ex contrarijs uirtutibus composita indicabuntur. Nunc de nostra curandi ratione, quā in nervorum uulneribus excogitauimus, toto hoc libro differemus: ostendentes quantā eiusdem facultatis medicaminum copiam, tum ex generalis sanandi scopi consideratione, tum ex simplicium uirtutis cognitione inuenerimus.

QVIS COMMVNIS VVLNERATORVM NERVORVM
curationis modus, & quæ medicamenta specialia.

Pecauimus omnes præceptores nostros præsidio, quod iam recentiores medici *ἐναιμορ* & glutinatorium appellare solent, uti. Nam initio medicamentum aliquod ex enaemis imponentes, uulneris oras committere seu glutinare moliebantur. Si uero phlegmone eas obsederat, calida aqua liberaliter fouebant, ac tritici farinam ex hydrelæo decoctam, cum oleo applicabant. Quare etiam gladiatores in patella uulneratos, supraque hanc in lato tenuique tendine, pari modo ab ipsis curatos uididi: forsan melius dicas non curatos, sed perditos: paucissimi enim illorum, & ij claudi superuixerunt. Quid? quod permultos in manu summa tendones, per quos digiti flectuntur extendunturque, uel contusos, uel minimo puncto laesos, putrescentes adeò conspexi, ut coctis diutius in aqua similes apparerent. Non enim secus exoluuntur & substantia emollescunt superiorem sanandi modum experti, ut quo uulneratam partem ueluti putrefieri perceperim. Quoniam uero omnia ex humiditate & calore putrescere cognoscebam, curationem per siccantia refrigerantiaque moliendam esse deprehendi. Rursum apud me contemplatus, frigidum ferè ab Hippocrate nervis inimicum dici, optimum fore nervorum uulneribus medicamentum intellexi, quod & siccaret, & caloris frigorisque particeps esset, uel parum ab horum medio ad calorem recederet: calidum tamen esse satis posse, modò siccandi potestate polleat. Etenim calor citra humiditatem putrefacere nihil habet. Insuper illud quoque præmeditatus, multum referre, nudæ parti affectæ medicamentum offeras, an per alia corpora ei præposita, conuenire aduerti alijs in nudato neruo uti pharmacis, alijs cum punctus fuerit, partibus,

Abus, quæ ipsi præfacient, illas. Vbi etenim nudo neruo medicamentū adferas, ibi prædictam auxiliorum integram indicationem assumi ratio est. Præpositis autem partibus saluis, tenuius pharmacū inueniendum est, cuius uirtus interiacentes particulas permeando non dissoluatur, sed in altum penetret. Quod efficere tale pharmacum potest, si ualide siccat: & si non calore & frigiditate medium sit ac symmetron: non offendere, dum efficacia ipsius calefaciendi uel refrigerandi in particulis, quæ neruoso corpori præpositæ sunt penetrandis imbecillior est reddita. Atqui inuento iam præsidiorum scopo, quā uidelicet tenuia esse cōueniat, deinceps materia mentionem facere oportet. Plurima igitur quæ calefaciunt tenuiorum esse partium, permulta rursus quæ refrigerant crassiorum, in simplicium medicamentorum speculatione didicimus: quippe una solum qualitas acris cum tenui substantia nonnunquam ipsis accidit, eoque inter omnia, quæ refrigerandi uim obtinent, tenuiorum partium acetum est quam acerrimum, quod etiam caloris modici particeps esse demonstrauimus: calefacientium uero liquores probi tenuissimam habent substantiam: & apud omnes iam homines Cirenæus primas tenere cognoscitur, quo non præfente etiam medico utimur: & ijs quæ cum ipsis ab orientalibus plagis afferuntur: cuiusmodi est, quod Sagapenum appellamus. Hoc genere comprehenditur & liquor euphorbiæ iuxta occiduas orbis regiones natus, siue liquor ipsius, siue aliud quid nominare uelis, nobis in præfenti commentario euphorbiæ hoc medicamentum uocare sufficit, quemadmodum iam omnes consueverunt. Quinimò in nostra regione provenientes, & panacis, et tithymallorum liquores subtili facultate præditi sunt, & quidem omnes nominati liquores generosi calefaciunt, opobalsami uero subtilis, & ipse non admodum calefacit. Atque ex terrestribus nitri spuma tenuē substantiam habet, item quod ex aqua facile soluitur aphronitrum, si ad corpora terrestria uidelicet relationē fieri inaudiamus. Subsequitur nitrum nomine heroniceum, & alia petra, cuius flos etiam omnium terrestrium est subtilissimus. Porro ex metallicis auripigmentum, & sulphur, tum subtilia, tum calida sunt: quibus succedit misy, aris squama, & chalcitis, paululum simul astringentia. Quare uita quoque chalcitide frequenter in subtiliorum medicamentorum compositionibus utimur. Citra calorem uero manifestum tenuis essentia metallica sunt, spodium, & pompholix: adde quod uocatur psoricum: subtilis abunde est & chrysocolla. Cæterum inter succos laurinum simul cum eo quod calefaciendi uirtute ualida pollet, quæ sensibus percipi queat, tennem esse didicimus. Nihil enim minus eo cedrinus excalescit, calore tamen qui sensibus subijcitur, propter substantiæ tenuitatem, illi cedit. Huius generis est lixiuia, quæ stacte dicitur: atque hanc ipsam, quæ ex materia subtili uita sit, cedrinum oleum uirtute superat. Ex malo igitur & ficu, eaque magis agrestis, quam *ἐγνέορ* Græci uocant, item ex tithymallis combustis, huiusmodi lixiuiam conficimus. Præstantissimus est ex tithymallis, qui *χαράκις* nuncupatur. Cæterum ex seminibus frumentarijs, *στρυγὰ* nominant, subtilissimus est eruus sine insigni calefaciendi potestate: lolium uero cum insigni hordeum nequaquam calefacit. Mediam interea materiā obtinent, qualitatibus amara, quæ multum tenuibus substantia cedunt, crassi licet nihil habentia. Nonnulla ipsorum à medijs tantillum declinarunt: alia ad calorem, alia ad frigiditatem: quorum omnium materias in opere de simplicibus medicamentis executus sum: quemadmodum etiam omnium falganorum (Græcis *ἀλγός* dicuntur) in quorum numero sunt amygdalæ amaræ, & pistacia: at stiracium materia in præfentia non memini: redire enim ad principium cogito, atque exponere, quando, quoque modo singula per rationem nobis inuenta usurpauerimus. Hinc enim puto bonæ indolis iuuenes incitatum iri, ut medicamentorum materiam cognoscant, ipsimet inspicientes, non semel aut bis, sed frequenter: quoniam sensibilium rerum cognitio sedula inspectione confirmatur: cuius rei indicium est euidentissimum, quod didymi per omnia similes esse nobis uisi sint, differentes autem ijs, qui ipsos inspicere consueuerant. Itaque herbarum, fruticum, & arborum ma-

C teriam priusquam è terra eximantur, contemplari pulcherrimū est, dum fructus uſa delicti futuri ſunt, dum æduntur, dum augeſcunt, & dum uigent. Hæc ſiquidē con-
tinua ſpeculatio docebit te, quando potiſſimū ipſos commodè decerpas, ac in ſic-
cis domunculis repositos cuſtodias, ne à ſolis radijs exurantur, neque ab humidi-
tate ex teſto uel muris mæſiant: id optimè fiet, ſi domus neque ſubterranea ſint,
neq; alijs uicinæ, neq; ſub tegulis, ſed oſtia ad meridiem ſpectantia habeant, prope
quæ tamen medicamenta reponi nō debent. Amici hic quoq; uos admoneo, ut me
ſequamini, ſiartis opera pulchrè obire uolueritis: nouiſtis enim, quomodo ex omni
natione præſtantiffima quotannis medicamenta mihi adferantur, eò quod perditū
illi omnigenarū rerum cōemptores uarijs modis ea cōtaminant. Præſtiterat forſan
non hos ſolū, ſed multo magis etiā mercatores, qui illa aduehūnt, incuſare, atq; his
multo magis ipſos herbarios: item nihil minus eos, qui radicū liquores, ſuccos, fru-
ctus, flores, & germina extra anni tempus in urbes cōferunt: hi ſiquidem omnium
primi in eis dolum exercent. Quiſquis igitur auxiliorum undique copiam habere
uolet, omnis ſtirpium materia, animalium, metallorum, tum aliorum terreſtrium
corporum, quæ ad medicinæ uſum ducimus, expertus eſto, ut ex eis & exacta, &
notha cognoscat: deinde in commentario meo, quem de ſimpliciū medicamen-
torum uirtute prodidimus, ſeſe exerceat. Niſi enim hoc modo inſtructus ad præ-
ſentis operis præſidia ueniat, uerbotenſ quidem medendi modum ſciat, opus ue-
rò nullum ipſa dignum perficiet. Finge nanque ipſa, quæ de neruorum uulneribus
prædixi, quædam te cognoscere: adulterata uerò medicamenta per ignorantia com-
poſitioni iniicere, uel neque omnino exactè facultates ipſorum intelligere, an non
erit neceſſarium, frequentius hic te errare, quàm rectè agere? Mihi quidem admo-
dum uidetur, iam uerò ad plenum uirtutes cognoscere ab eo multum differt, quod
eſt cognoscere. Etenim ſolum cognoscere ſcire eſt, an medicamentum ſiccare, uel
humectare, uel refrigerare, uel calefacere nos poſſit: accurate uerò cognoscere, præ-
ter hoc etiam uirtutis quantitatem ſciuiſſe eſt. Quædam enim pharmaca calorem repi-
dum generant, corporibus noſtris admota: quædam moderatum, quemadmodum
alia hoc paulò ualidiorem, nonnulla iam ſic feruentem, ut urere poſſint. Conuenit
igitur, medicum non modo affectus qualitatem, ſed etiam ipſius quantitatem, ut ita di-
cam, coniecturare: nam haud ita propriè quantitas in qualitate dicitur, quanquam
dicatur tamen, ut febris magna et parua: ac tantus uſus eſt eorum quæ ſic dicuntur,
ut iam proprii uim obtineant ipſa, perinde ac pyxis, æſ, pictor, quercus incisor: in to-
tum, quæ ex grammaticorum, ut aiunt, abuſu inceperunt: deinde uerò propria dici
credita ſunt. Hæc quidē attulimus propter eos, qui parum opportuno tempore de
ſermonis proprietate arguantur. Quod autem dicere deſij tale eſt, nempe quod
exiccari deſiderat, non ſimpliciter ſiccante indiget medicamento, ſed conuenienti
meſura. Copioſa quidem humiditate auctum, inſigniter exiccante: parua, modicè
hoc faciente, quemadmodum multa, admodum reſiccante: nō tamen extremè, neq;
in ſummo: ſiccitatis enim quantitatem humiditatis copię reſpondere cōuenit. Ego
itaq; dum communem neruorum uulnerum curationis modum immutare primum
auſus ſum, cōieci in quantam humiditatem caloremq; affecta pars recidiſſet. Et cum
aduleſcens quidam mihi oſendiſſet in primo articulo medijs dextræ manus digiti,
totum in ea circa neruum locum humentem adeo ex contuſione habentis, ut iam
computreſceret, partem ſanè putridam lixiuia ſtacta & cataplaſmate ex hordei fa-
rina (ὀμμήρυ λυσίη) Græci nominant) ſoui: non putreſcentem, ſed tenſam dolentemq;
oleo calente liberaliter perfuſi: inde quum lana ſicca madorē exhaustiſſem, ceratum
tam humidum illeui, quàm in fracturis utimur, cui euphorbium ſit admixtum. Con-
fectum autē mihi eſt hoc quoq; mea induſtria, huiusmodi occaſione: Profectus ad
me quiſpiam hyeme uehementi, oſtendensq; genu facile dicebat rigore ſe affici: ſta-
tim uerò calefacientibus iuuari. Volebā igitur huiusmodi aliquod medicamentum
acciperet, ut qui profectus in frigore inalgeret doleretq; uehementius quàm aliàs.
Nunc

A Nunc igitur, inquit, loturus diſcedo: mitte à balneo medicamentū: hæc cū dixiſſet,
abiit. At ego cum tale nullum medicamen ad manus haberem, euphorbium cum
oleo triui, & ceram liquatam immiſcui: paulò poſt cum amicus pharmaco ferendo
puerum miſiſſet, exhibui. Dolore protinus ceſſante, inde in alijs particulis ſimiliter
affectis uti præcepimus, de quibus mox dicitur: nunc ad nerui uulnerati ſermonem
redeo, propter eos, qui nihil à me nunc dictum intelligunt: increpant autem inter-
pretes, quos deprehendunt (ut uaticinor) perperam nominare νεροτρώς in ten-
donibus uulneratos. Tendones enim ipſos puto uocari, qui extra manū toti uolæ,
& digitis circūtenſi ſunt. Quam ſanè non ignorem, maniſeſtius magisq; propriè
τρενωτοτρώς ipſos nominari: tamen cū omnes neurototos nuncupare ſoleant, & Alias τρενωτο
ego, ne quis innouare me appellationē dicat, conſuetā pro uera ſuſcepi, etſi nec illa
ſine ratione fieri potuerit, pleriq; medicis tendones etiam neruos uocitantibus. Ve-
rū ſiue neurototos, ſiue tenontototos appellare mauis, neq; ob has uoces incolu-
mes erūt, neq; conuulſione laborabūt, quemadmodū neq; mancipient, nec morien-
tur. Appellatio ſiquidem nec ſeruauit hominem unquam, nec perdidit, ſed medica-
mentorū facultas utruq; efficit. Atq; ego hæc immutans, putreſcentes, conuul-
ſos, mancos, nonnullos etiam pereuntes, ſanos uiuosq; reddo: neruos enim contu-
ſos habentes ſicut illū neurototos, non neurothlaſtos nuncuparunt. Caterū cura-
tio communis eſt, & periculum ſimile amborū, nempe contuſorum & uulnerato-
rum, uel neruis, uel tendinibus. Itaq; homo ille putredine iam circa primū medijs di-
giti articulū orta, tenſus doloremq; ex ſuperiacentibus cōcipiens, multo melius ha-
bere cœpit die poſtero, quo uice hordei farina erutorum farina ſtacta lixiuia com-
miſcuimus. Vnde triduo ſimiliter curatus eſt: iam quidem in alijs quoq; particulis
dolorē omnino non percepit, ex contuſione uerò neruoſum quoddā corpus craſſæ
membranæ perſimile inclinauit: quod mediocriter me commouente facile totū ſe-
miputridum excidit. Videbatur omnibus contemplantibus hoc corpus neruus to-
tus eſſe putris, ut qui ignorarent, quo pacto tendones hi neruoſis membranīs conue-
lati, per uolam procedunt, & in totam ſeriem digitorū extenduntur. Mihi uerò pu-
tridū ex contuſione attolenti tendo ſaluus apparuit. Cum igitur uel paſtillo uno,
uel trochiſco, uel utcuq; uocaſſe libet, quorū in numero eſt & polyidæ, ex epſema-
te ſoluto, uel ſyræo, id eſt ſapa (nam & hoc pro arbitrio nominare liceat) apparen-
tem nerui particulā prius inunxiſſem, ruruſ eodem modo & cataplaſmate, & un-
ctione ex euphorbio in iſdem locis ſicut prius utroque uſus ſum. Quarto iam die
omnia commiſſa circa contuſum quidem antea, ulceratum uerò tunc primum digi-
ti articulum intuitus, conſiderabam quorū à cataplaſmate tranſgrederer. Viſum
igitur eſt, ſi neruus inflammatione proruſ uacaret, ad cicatricem ducentia tranſire:
ſi uerò phlegmone ipſius ſcirrhoſus tumor remanſerit, abundè ſiccantia exhibere.
Quoniam uerò nonnihil ex ea reliquum eſſe uidebatur, medicamentum ex dracun-
culi radice conſectum uſurpauī, quod præter alia, eadem cum Aegyptio pharmaco
Iſide continet: aſſumpſit autem dracunculi radicē. Ab hoc Athena dicta uſus: inde
ad ea, quæ cicatricem ducunt, perrexi. Ex altero paſtillo ſapa diluto nudatas uulne-
ris partes illinens, euphorbium extrinſecus imponebam, tantū ceræ ac reſinæ tem-
perans, unde emplaſtri craſſitudo ſimul fieret, & euphorbij uires conſeruarentur.
Caterum quomodo his ſcopis conſideratis medicamentum componas, poſtea de-
clarabimus. Etenim aliud ex aceto pharmacū conſecimus, hoc ſpectantes, uti ipſius
ſpiſſitudo, & ſubtilis aceti uirtus, cum refrigerandi uis interim exoluitur, incolumis
permaneant. De his ſanè quomodo præparata ſint, poſt paulum tractabitur. Nunc
quia neruis uulneratis medendi modū ex rationali indicatione, nugatoria illa Em-
piricorum peripſoſi repudiata, inueni, totam cogito ipſam dicere, ſed ita, ut nullam
diſtinctionem præteream, ſermonē ab initio rurſus repetens. Quando igitur uulne-
ratum aliq; protinus offendero, interim per liquida pharmaca curationē molior,
interim emplaſtris, lanā extrinſecus quam molliffimā oleo calente imbutā applicās.

C Quod si medicamentum ex aceto usurpem, aceti modicum oleo admiscens, bis terue
 † λούω quotidiē soluo, & oleo calente foueo. Si noctes longae fuerint, etiam in his soluere
 consueui, idque magis, dum ulcus à medicamentis eroditur. Nam ubi initio tali medi-
 camento utenti ager nec se morderi, nec dolere, nec tensionem percipere mihi di-
 cat, die soluo, & foueo, mane semel, & uesperī iterum; oleum uero, quo fouemus, sa-
 tis calens esto, uerum ita ne uulneratā partem offendant. Sicut enim frigida huiusmo-
 di affectibus maximē est contraria, sic tepens non omnino utilis. Quoniam in pri-
 mo de simplicibus medicamentis uolumine didicimus, ut aqua calens aut frigida
 maximē contraria facere nata est, ita quoque oleum. Nam frigidum corpori admo-
 tum, perspiratum ipsius obstruit, imò prohibet: calidum uero digerit, ac extenuat:
 quod tibi etiam ex carnibus in eo coctis licet condiscere: similiter enim pridie deco-
 ctis, friabiles efficit; etsi protinus cum animans mactatum est, coquas, aut in sartagi-
 ne frigas: propter quod & ego fomentū ex oleo calente satis usurpare malui, tepī-
 dum semper uitans: hoc autem magis frigidum. Porro aquae usum in tota curatione
 ita tempero, ut ne attingat quidē ulcus: proinde cum sanguis initio statim à uulne-
 rata parte detergendus est, ex oleo id facere expedit. Vbi iam agri mediocriter ha-
 bentes, lauacro utuntur, neque tunc affectum locū in aquā demergere ipsis conceden-
 dum: magna siquidē ex parte nerui in manibus uulnerati sunt. Memini cuiusdā ex
 huiusmodi uulneratis, qui cum diem quartū citra omnem dolorē ageret, partemque
 affectā absque phlegmone uideret, multo in frigore domo egressus ad opus quoddā
 necessarium, eique diu immoratus domum rediit, membro uniuerso ad ceruicem usque
 tenso, idque cum ingenti ipsius dolore. Postquā uero quodam me accersente, profe-
 ctus ad eum, uidi quibus in malis esset: oleum ex itinere refrigeratum à particula au-
 ferri iussi: calente uero totum membrum foui, deinde ceruicis partem rectam lanis
 oleo respersis, & medicamento liquido ex euphorbio, simul cum castoreo hominē
 statim mitigauī: et somno accedente usque ad uesperā omnia cessarunt symptomata.
 Plurimum igitur cōfert, lanam permanere calidam, siue oleo tantum, siue oxelao,
 hoc est aceto & oleo quoque imbuta fuerit: fiet hoc, si alia lanā sicca extrinsecus cir-
 cūponantur, & ager intra tectū, modò hyems fuerit, ad quintū usque uel septimum
 morbi diem sese contineat: nam si eousque nec phlegmone quadam tentetur, uacatque
 prorsus dolore, & nullā sentiat tensionem, in posterum tutus erit. Curabis autē ne in
 aceto uinosum aliquid appareat: quemadmodū oleū quoque, ut omni alstrictione uac-
 cet. Neque igitur crudū, quod ὠμοτριβές, uel ὀμφοκίον duplici nomine Graece dici-
 tur, adhibebis: neque id quod ab Hispania uehitur, imò nec aliud quodlibet ex his quae
 olea furculos habent. Optimum oleum est tenuissimum, quale in Italia Sabinum:
 alibi uero in nationibus Romano imperio subiectis, quae nullam obstringendi uim
 occupant. Iam uero qualis res sit rationalis indicatio, & quanto potior nuda expe-
 rientia citra methodum hinc cōdisces. Cum permultis neruorū uulneribus saepe in
 itinere, in nauigio, in agro, uel in ciuitate, sed procul à meis aedibus incidissem, nec
 medicamento ex euphorbio copia adesset, nec illius quod ex aceto cōficitur, nec al-
 terius, pharmaca, quorum eo loco facultas erat, uulneri imponentes, id quod tendi-
 mus semper sumus affecuti. Noui etenim me in agro propolim recentem, liqui-
 dam & pinguem, quam agricola habebat, uulneri imposuisse: interim fermen-
 tum solum, interim ambo commixta. At fermentum quam uetustissimum esse, pro-
 polim uero secus habere conuenit, quantum ad tempus attinet. Sin autem uetu-
 stior sit, ex oleo iuxta ignem, uel in sole emolliatur. Rursus in alio quodam rusti-
 co succum tithimalli fermento mixtum imposui, quem prope ipsius aulam succre-
 uisse conspexeram: quippe fermentum ut recens deprehendi, nonnunquam propo-
 lim ex oleo liquefactam fermento immerfi, sed prius aceto quam acerrimo dissolu-
 to. Praestat oleum esse uetus in huiusmodi temperaturis, puta ex oxymelite & faba-
 rum farina, uel eruorum, uel lolij, uel ciceris, uel lupinorum amarorum, uel tenuio-
 ri polente puluere, uel hordeacea farina: quibus in urbibus usus sum cataplasmatibus,
 non

A non solum in his, quos iam phlegmone prehenderat, sed etiam protinus ab initio.
 In agro cum picem liquidam apud fabrum inuenissem, fermento temperatam im-
 posui: item apud alium eruorum farinam illo imbutam, cuius penuria etiam pradia-
 ctorum quoduis misceri potest. Quinetiam oxelao solum quod caleret lana exce-
 ptum, statim dum aliud nihil haberem obtuli, cōfusus aceto abundē acri & uetusto.
 In alio refrigerato, quod ante horam unam, uel longius etiam tempus neruus con-
 tusus esset, quousque aliud quoddam idoneum medicamen dilutum adferretur, par-
 tem oleo foueri praecepimus, interim aceto prius admixto: cum aer per aestatem ca-
 lidissimus erat, temperatura ex utroque diutissime foui, donec aliud medicamentum
 asportaretur. Singulis autem praedictis farinis permixtam statim saepe illeui, &
 mox à principio, & postea cum homo medicamine quodam enaemo nō probē usus
 esset. Haec itaque omnia quomocumque applices, calida qualitatibus offeras. Ego
 sanē cum nullū domi meae aliquando medicamentū compositum in promptu ha-
 berem, festinabundus dedi cuidam familiari uetus euphorbium, iniunxiq; leue fa-
 ctum ex oleo ueteri, donec humidī cerati spissitudinem haberet, tendinis punctu-
 ra in manu admouere. Reuersus igitur, interrogauī uulneratum, multumne calo-
 ris in parte affecta sentiret: ille medicrem aliquem respondit se percipere. Rursus
 igitur quarebam, an rosionem à medicamento iuxta uulnus sentiret: ille cum se nō
 rodi, sed ueluti pruritum quandam sentire dixisset, pharmacum ad noctem usque
 adharere permisi. Quoniam uero dum imposita auferrem, calor in affecto loco me-
 diocris mihi apparuit, neque punctus hians, satius uisum est eodem uti medicamen-
 to: & cum uulneratus altero die prosperē haberet, item tertio & quarto, ad finem
 usque idem pharmacū usurpauī: quod contemplatus aliquis, in alio uulnerato simi-
 liter recenti euphorbio in eundem modum usus est. Quare necessariō calor agrum
 multus, & commorsus, & dolor in ulcere subsecutus est, adeo ut homo ad me dedu-
 ctus sit, tanquam hoc praeter omnium opinionem accidisset. Ego statim re intelle-
 cta, quod impositum erat abiecti: solum autem per oleū ipsi adhibito, medicamen-
 tum ex aceto imposui: quod si non in procinctu fuisset, pharmacum ex euphorbio
 copiosioris ceræ particeps admouissem. Quapropter non oportet, uti paulō antē
 diximus, probatorum medicaminum facultates ac species ignorare, nec quae cele-
 riter uirtutē mutant: tum quae rursus diutino tempore conseruant. Nam ex his, quae
 caducum ac statim euanescentem colorem occupant, euphorbium est. Id autem co-
 gnoscas, etiam si non manduces colorem contemplatus: quippe non ut ab initio ci-
 nerium, uerum suppalidum & subflauum redditur inueterascens. Statim etiam sic-
 cum abundē uidetur tunc, & uix inter leuigandum ex oleo recenti protinus imbi-
 bito dissoluitur. At subito ipsum oleo miscendū non est, sed prius in mortario sen-
 sim terendum, ne dilatescat. Quid uerbis opus est? quod etiam gustanti tibi recens
 percipitur feruentissimum, ut linguam adurat, uetus autem modicam efficere cali-
 ditatem. Iam alijs multis pharmacis exilem adeo potentiam pauculis annis reti-
 nere contingit, attamē euphorbium taphiam excellit: haec enim ab anno admodum
 imbecillis redditur, ut bimula prorsus expiret: euphorbium sanē cum principio bo-
 num fuerit, & probē urat, etiam anno tertio adhuc uim aliquam retinet: interim an-
 no quarto: quinto autem & sexto iam exoluitur: deinde procedente tempore in to-
 tum elanguescit. Sic ego dixi, oleo me nonnunquam usum esse uetusto sine cera, quod
 annos fere quinque uel sex natum esset. Vnde usum ipsius euphorbij mensura com-
 prehendere nemo potest. Nam recens oleo decuplo cum cera tripla commiscetur,
 ueterascens copiosius ei immittendum est: trimum uero & quadrimū, uel duplica-
 tum prioris pondus, uel aequale ceræ. Cum igitur pharmacū consistentia simile aco-
 pis dictis unctionibus habere uolueris (quae spissitudo liquidī etiā cerati est) oleum
 ceræ quadruplū esse curabis. Vbi uero emplastri speciem referet, cerā omnino aequa-
 lem oleo temperare oportet, maximē si sicca fuerit, & uetusta: sicut recens & pinguis
 pauciore oleo indiget, ut ceratū emplastrodes efficiat, idque magis adhuc per aestatē.

C Itaq; si ceratum emplastrodes facere statuis, cera ex oleo liquefacta, qua dixi temperatura sextam recentis euphorbij partem admiscebis, ut illius una sit drachma, cera sex, olei item sex, uel quinq;. Sed quoniam cera glutinans ac uiscosa non est, quemadmodum resina & pix, ideo hanc, uel illam, uel utriusq; partem cerato admisceo. Clarum igitur est, dum haec miscentur, non amplius oleum pari illis portione affundendum. Etenim cera ad liquiditatem multo pingui indiget: resinae quae quidem aridae prorsus sunt, modico; liquidae & siccam quandam substantiam ad emplastri crassitudinem assumere postulant. In cera igitur non magna humiditatis ac siccitatis differentia est: inter resinas, sicut etiam in picis genere, contrario modo habet: arida praesertim ab humidis permultum differunt. Omnium uero siccissima est, quam nonnulli fricta, alij colophoniam appellant. Huic succedit, quae ex sigulinis impura, nec de spumata sumitur: quam si purges, in frictam mutabitur. His ambabus siccior est, quae dicitur pitynon physema, ac si dicas, picea germinatio. Hanc sane ceu squalidam, in praesentis emplastri compositionem non esse idoneam ratus, abieci. Vnus autem sum fricta & liquidis. Iam uero ex his nonnullae diutius liquidae permanent, quemadmodum terebinthina: aliae cito inarescunt, sicut strobilina: media utriusq; est abietina. Quinetiam facultate calidior est quidem strobilina, mox uero abietina, deinde terebinthina: cupressi resinam miscere non ausus sum, ut quae nonnihil astringeret. Putabit forsitan aliquis nobiscum dissentire Dioscoridem Anabarzeum in sermone de resinis hunc in modum scribentem, primo de medica materia commentario: Ex omnibus resinis principatus terebinthinae datur, post eam lentiscinae, tum ei quae de picea raditur, & abiete: ultimum locum pinea, strobilinaeque obtinet. In his enim Dioscorides tanquam de infima strobilina, optima uero terebinthina sentire uideatur. Verum ego ex his tribus resinis, strobilina, abietina, terebinthina, principem certe strobilinae calore, secundam abietinam, postremam terebinthinam esse diximus. Quemadmodum igitur, qui inter Italiae uina austera, alius absolute de tota ipsius sublimi: alius ad qualitatem unam sermonem referens, alius absolute de tota ipsius sublimi: alius ad qualitatem unam sermonem referens, eadem ratione etiam inter resinas optimam tanquam medicamentum in multiplices usus accommodatum, merito terebinthinam affirmaueris, non tamen caliditate primas obtinere. Itaq; ut aiebam, licet tibi quamlibet resinam ceram miscenti simplex ceratum glutinantius efficere, quod ex oleo & cera duntaxat componimus. Hic uero experientiae quoque utilitas est, quae de coniectura nostra decernat: potes enim, ubi triplicem ceram terebinthinam commiseris, intelligere, emplastri ne spissitudinem medicamentum acceperit, an ea adhuc siccius, copiosius in super resinam desideret. Quapropter ubi hunc in modum experienti tibi mediocriter habere uideatur, miscebis tunc medicamento, quod conficis, duodecimam partem euphorbij. At si ignores euphorbium exacte sit calidum, an nonnihil ab eo discedat, post confectionem linteum paululum medicamento illitum tuam ipsius tibiam uel cubito horis aliquot imposito: postea si modice calefacere deprehenderis, temperatum esse medicamentum arbitraberis. Quod si uel nullum sensibilem calorem edat, uel iusto feruentiorem, integrum est aut pharmacum remittere, aut intendere: remittere quidem mistura cerati, intendere appposito euphorbio. Atqui si propolim pinguem habeas, eam omnibus resinis aptiorem fore tibi intelligito, ut quae uaporosam spiritus crassitiam, humoresque superfluos elicere, ac ex alto foras ductitare soleat. Si quidem resinae cum cera emplastri spissitudinis gratia non tantum curationis consilio assumuntur, propolis autem curationis ipsius scopo continetur, atque hac sola, ut dixi, recentis, quantum ad humiditatem attinet, usus sum in agricola quodam duro corpore: ac mirum est, quomodo sola ad usum finem adhibita adiuuerit, adeo ut nullius pharmaci praeterea uenerit necessitas. Alteri qui punctorum nervi profundioris haberet, tithimalli cuiusdam modicum admiscui: mollioribus uero corporibus medicamentum tactu durius apparet, nisi olei mistura uehementer ipsum molliat. Quin & alia medicamenta omnia, quae nervorum uulneribus

A ribus adhibentur, liquida & mollia esse conuenit. Molliciem igitur quoduis oleum conciliare, robur uero medicamenti uetus oleum tueri potest: sicut propolim in agro nonnunquam accommodauit, tanquam melius pharmacum ipsi, quae tum affuerant, eligens: ita fermentum rursus adinoui alterius medicamenti inopia, quoniam hoc quoque in alto fixa extrahere & discutere sciebam: quanto autem uetustius, tanto est praestantius. Porro huiusmodi non solum facile in agris reperiuntur, sed etiam sulphur uiuum, quo nonnunquam & ipso sum usus, temperans cum tetrapharmaco. Huic igitur & aphronitru, & beronicium litrum, & aphrolitrum non lapidosum, sed uere aphrolitrum, quod spumae consistentiam habeat, adiiciens frequenter usurpauit, non modo in agris aliorum penuria, sed etiam praesentibus enumeratis medicamentis hoc nomine, ut animi sensum experientia explorarem, probaremque: ac uulneratus talis rei solo usu conualuit, foris uidelicet oleo. Hoc enim commune tibi esto in omnibus medicamentis, quae hic dicuntur, nervorum uulneribus conducere. Iam uero quod a medicis uocatur arsenicum, ab his qui Atticem omnia uolunt proferre arsenicum, adiunxi tetrapharmaco, rationem experientia uolens confirmare: rursus cum id non adesset, sandaracam, uti uocant, sicut calcem restinctam & uiuam, lotam & illotam, minus autem uiuam, plus restinctam, & hac plus adhuc lotam adieci. Caeterum de exacta cuiusque compositionis quantitate paulo post dicemus, ubi haec simplicia omnia, usque ipsorum distinctiones retulerimus. In hoc enim sermone propter Empiricos, qui ex periprosi, id est incidentia, seu casu plurima compositorum medicaminum inuenta esse putant, uisum mihi est commemorare, nervorum uulnera curandi rationem a me citra illam periprosi repertam, inde quod sanationis ipsorum scopum, & simplicium pharmacorum facultates cognoscerem. Etenim ex casu unum aliquod simplex medicamentum inuenitur: rationalis autem methodus plurima simul inuenit, & uarias ipsorum compositiones. Quae iam ex alto humores educere digerereque possunt, nervorum uulneribus ex usu sunt. Quandoquidem uero nonnulla caliditatem immoderatam, uel mordacem uehementer acrimoniam, uel acutiem coniunctas habent, alia ipsis pharmaca admisceri ratio est, quae praedictos excessus sine uirtutis offensa temperare queant. At hoc fieri non potest, nisi cuiusque medicamenti non modo qualitatis genus, sed etiam quantitatem in ea cognoscas. Quaedam namque, ut ostendimus in commentario de simplicibus medicamentis, in primo calefacientium ordine collocantur, a temperatis paululum abscedentia, alia in secundo magis inde declinantia, alia tertio, nonnulla quarto, quae urere iam queant. Igitur ex uehementiae uirtutis cuiusque pharmaci portione mistorum facultas inuenitur, modo simplicium omnium temperamenta intelligas. Empiricorum haereticis sola homogenia propter uniuscuiusque medicamenti naturae ignorantiam temperat: & qui hanc nouerunt, sola homogenia miscent, quia excessus quantitatem certo non cognoscunt. Quod itaque ipse primum praeparauit medicamentum, ex multis eiusdem generis compositum est, quoniam nondum cuiusque uirtutis quantitatem exacte pernoscebam. Inieci etenim nonnihil arsenici, sulphuris, misyos, calcis lotae & illotae, & pompholygis, similiter spodij, item squamae aris, chalcitidis ustae, lotae & illotae: ad haec non ultae. Haec igitur prius in aceto quam acerrimo diebus multis sole aestiuo leuia reddidi. Quae fundi ex his debebant, cera erat necessarium, & mellis nonnihil prius expurgati: resinae propemodum omnes, propolis, pix, & ladanum. Liquida, oleum cyprinum, susinum, opobalsamum, amaracinum, gleucinum, cedrinum, ricininum & uetustum. Ex singulis autem liquoribus, quos non multo ante recensui, paulum aliquid: postremo alias aliud auferens experientiae gratia, nihil simpliciora singula, quibus in hunc diem utor, a uirtute pristina abscedere animaduerti: atqui temperatura ipsorum mox ponentur. Itaque ex aceto, & liquoribus talia confeci, cerae, resinarum, propolis, & picis nonnihil adiungens, pari modo ex columbarum stercore & herbis tenuium partium. Minus ergo molesta sunt liquida pharmaca cum alijs, tum nervorum maxime uulneribus, quibus utimur etiam emplastris.

C stri modo compositis, propter eos qui se lauare uolunt. Lanis enim ablatis, ac tali pharmaco solo adherente, lauant minus duriter, sed liberius. Prædictum est, neque tunc læsam partem aquis respergendam, si in manu uulnus contigerit, pedem uero si is læsus sit, non madefieri qui potest; sed tunc à balneo primis quatuor diebus abstinentum est. Quoniam uero omnium huius tempestatis hominum, & eorum etiam qui ruri degunt fortitudo perijt, qui lauare se quotidie consueuerunt. Equidem qui non adeo delitijs affluunt (sunt hi maximè pauperes) ut plurimum obtemperantes nobis habemus; diuites uero, & præsertim potentes illos, uel agrè obtemperantes, uel prorsus immorigeros experimur. Optimum igitur fuerit, nec ipsis mederi; uerum cum, nescio quo modo, alius ob aliam causam, quidam nostrum inuiti, quidam ultro ipsorum molliciem tolerare coguntur, tale quippiam facitare consueui: uulneratæ parti pharmacum aliquod emplastrum imponens, extrinsecus iterum multiplices pannos oleo tinctos plures superiniijcio: quibus rursus extrinsecus fasciam ex linteis accommodo, quam deinde in ipso balneo, cum ager in solum ingredietur, oleo prius perfundo; et loto iam omnia imposita aufero, utroque prædicto totius curationis genere. At uero patet omnibus, eum qui pulchrè neruorum uulneribus prospecturus est, etiam particularum naturæ peritum esse oportere. Nam antea comprehensum est, tendines pariter in quos musculi complures desinunt, non medio criter condolefcere, primū quidem cōuulsione tentatos, dein putrescentes et ipsos, uicinas simul partes uniuersas inficere. Nonnulli eorum ceu membranæ tenues latitantes sunt, quales in femorum terminis ad genua spectantibus, tum intra manus, in fractis pedes subtenfi sunt. Omnes enim qui in manibus pedibusque cernuntur, satis quidem coeuntes cutem contingunt: qui uero in patellam perueniunt, à circumposita cute iuxta tarsum abscedunt. Mihi etiam hoc fortè fortuna contigit: etenim neruorum uulnerum curationem iuuenis adhuc, cum primū ex Alexandria in patriam reuerterer, annos uigintiocto natus, excogitauit. Quia uero singula pharmaca quæ adinueram medicis amicis non solum ciuibus, sed etiam uicinis exhibueram, ut omnia usu ac experimentis firmarentur, uisumque erat, haud noui quomodo, ciuitatis nostræ pontifici gladiatorum curationem mihi soli tradere, quamuis iuueni adhuc (non enim uigessimum nonum attigeram) tunc uulneratos in priore infernaque femoris parte inuento præsidio curauit: in ijs sanè qui per transversum percussi erant, reliquū tendinis ipse amputans, ut tuta esset mihi curatio: qui uero paruū, uel per directum uulnus acceperant, cum securitate simul & metu totam sanandi methodum exercens. Nam cum omnes ante nos medici plurimum aqua calente fouerent, & hordeaceam farinam ex hydrelæo modicè decoctam illinirent, ego sanè aquam omnino non obtuli; oleo autem frequenter respergens, simul cum prædictis pharmacis statim omnes sanitati restitui. Quandoquidem uero multi superioribus annis tribus perierint, mihi tamen ne quidem unus uel ex neruorum uulnere, uel alio mortuus sit, alter pontifex succedens illi, qui mihi tum medendi officium commiserat, similiter & ipse à septem mensium intervallo gladiatorum curationē fidei meæ concredidit. Siquidem primus autumnali solstitio, secundus uigente uere pontificatum gesserat. Rursus post hunc omnibus à me seruatis, tertius, quartus, & quintus pari modo gladiatores mihi curandos tradiderunt, ut iam permultum illam medendi curationem explorauerim. Quinetiam hoc tempore tale quid industria inuenimus, cui animum aduertere maximè illos medicos conuenit, qui uulnerum curationem rectè administrare cupiunt. Contemplatus enim gladiatorem quendam ex his, quos equites nominant, transversam diuisionem in priore ac inferiore femoris parte habentem, eamque satis altam; tum uulneris labrum intuitus, sursum alterum reuulsum, infra alterum quasi ad patellam detractum, non dubitauit distantes inuicem musculorum partes futuris contrahere, curatione illa, quæ Græce à latitudine κατὰ πλάτος dicitur, neglecta. Itaque ueritus tendines ipsis consuere, denudatis prius illis, sic altioribus futuris usus sum, haud ignarus, carnosam ipsam musculo-

rum

A rum partem periculo uacare, tendines uero non item: quanquam hoc nullū ex præceptoribus facientem uiderim. Quidam siquidem ipsorum in huiusmodi uulneribus solas cutis oras consuebant, nonnulli in carnosis partibus musculos ipsos suere ausi, id in superficie ipsorum facere solebant: proinde si quando uulnus insigniter altum, non secundum membri longitudinem contigerit, summam quidem musculi partem glutinabant, reliquam uero totam inglutinatam relinquebant. Etenim in uulneribus iuxta membri longitudinem factis, deligatura uulnerati musculi partibus inuicem contrahendis sufficit. Per transversum uulnere accepto, cum deligatura nihil prodesse posset, ex sola futura totū absoluitur. Has igitur nisi quis altas faciat, musculi in eo partes inglutinatæ permanent. Cæterum nonnulli opus à me confectum imitantes, anatomes imperiti, ab omnibus musculis subiectas membranas auellunt, nescientes has simul cum musculis tutò consui: tendines autem similiter ipsis dilatatos non mediocri cum periculo. Verum quomodocunque illi dilatati fuerint, tamen crassiores adhuc, durioresque membranæ sunt; tenues abundè illos uides in omnibus iuxta abdomen musculis, præterquam duobus rectis, quibus obliquis quorum membranæ neruorum tenuitates incumbunt. Alius tendo nullus præter enumeratos membranæ modo dilatatur. Quippe seruant omnes lati crassitudinem magnam satis, ut neminem latere queant. Atqui sympathia superpositarum partium usque ad ipsum neruorum principium non minus quàm ad femoris terminum, musculis tum in cubitis tuberum, tum in calcaneum insertis, accidit. Dilatantur itaque utriusque tendines, sed ita ut crassitudinem notandam retineant: calcis tendo ex sura descendens magis adhuc robustus crassusque ceu ex tribus neruosis tenuitatibus compositus apparet. Latuit autem hoc ætate nobis maiores anatomicos, sicut pleraque alia, in totis musculis, ac multo magis in uenis, arterijs, & neruis. Multi uero ex meis sodalibus etiamnum hæc omnia nouerunt, & discipulis ostendunt, libris meis anatomicis perlectis. Memini sanè ex anatome euidentium, nihil, ut quis putauerit, commune cum opere de medicaminibus componendis habentium: timens ne ex huiusmodi inscitia errantes uel uniuersam curandæ rationē suspectam haberent, uel frustra membranas tollerent, fugientes inde, sicut falso existimant, noxam futuram. Quemadmodū alij quidam, cum non ualent ligamenta cognoscere, tanquam neruos & tendines uulneratos suspecta habent, à periculo alioquin remota, quomodocunque afficiantur: quippe insensilia, & ex ossibus non musculis orta, sicut tendines, uel ex cerebro spinalique medulla, ut nerui. Optimè igitur, uelut alia pleraque, etiam in his permulti medici clarissimi dixerunt, medicinæ putantes mutuam opem requirere, tum quæ manu, tum quæ medicamentis, tum quæ uictu medetur: primam Græci χαρσενικήν, alteram φαρμακευτικήν, tertiam διατητικήν nominant, maximè illa quæ manu curat, reliquis duabus indiget. Itaque si frequenter in simijs cuiusque tendinis & nerui positum ac magnitudinem contempleris, exactè memineris, etiam si humani corporis incisionem moliaris, singula, ut uidisti, celeriter inuenire. Quod si inexercitatus omnino facias, nihil inde promouebis: quemadmodum nec medici bello Germanico, ubi barbarorum corporum incisionis potestatem habent, amplius quippiam didicerunt ijs, quæ coqui intelligunt. Etenim Empiricorum anatome secundum periptosim nugamentum est maximum, simile capris, tuncis manualibus, punctis: hoc ineptior est ex libris anatomicis institutio, non absimilis ijs, qui, secundum parcemiam, ex libro gubernare dicuntur. Quandoquidem enim contemplati palam à præceptore ostensos in corpore neruos, & tendines ipsorum, nisi denuo eos uideant, & tertium, & sapius deinceps, loci accurate, in quo positi sunt, non meminere, multo minus ex lectione poterunt addiscere: siquidem huius tempestatis Empiricorum optimus, cum libros omnes anatomicorum perlegisset, puerum stilo iuxta interiorem brachij regionē, supra medias ipsius partes, in schola quandoque punctum, pharmaco emplastico curare aggressus est, cuius experientiam ex nerui uulnere curato acceperat, puerumque ob id ab inflam-

F 2

C mationis dolore immunem uidens, putabat in totum conualefcere, uerum repente sexto die cōuulsus perijt. Ille igitur factū, quasi cuius ratio aut causa dari nō posset, nobis recensebat: ego cum medicamenti compositionis scripturam postularē legere, eiq; statim obtemperanti, hanc protinus subieci: nunquid recensendo, quā puer nuper uulnerato contigerunt, maius aliquid narrationi adieciſti, quā quod medicamenti, mirificē puerum recens uulneratum curantis, experimentum habueras? Ille confessus est, nil se aliud sermoni addidisse. Rursus igitur, inquā, audi à me, quid gestum sit: Notabile uulnus erat nerui percussū, quod medicamento huiusmodi curatum esse dicis: & quidem audacter in id genus uulneribus iterum utitor: punctus autem neruorum angustam cutis diuisionem habentes, tale pharmacum sanare non potest, sicut nec id quod puncturis medendis dicatum est, ipsi neruo nudo adhibitu. Quippe multo calidius est, magisq; mordet, quā ut nudus neruus erosionem eius & ardorem sustineat. Vbi uero & cutis, & membrana sub ipsa, item caro alicubi prapōita est, mordax medicamentum: si tenuium partium sit, eadem ratione neruo medetur, quā pharmacum tuum, quando nudum neruū affectum contigerit. Plurimum autem refert, oras angustiorum punctuum apertas esse, ut calidum medicamen extrinsecus applicatum per eas uapores educat, attrahens humiditatem circa affectum locū in alto latentē: ob quam rem in id genus puncturis officium duabus in cutem sectionibus rectis diuidere oportet: atque hanc, tum alia multa prius relata dixi ei, qui in pueri neruo uulnerati curatione errauerat, adeo ut ex praua medendi ratione ipse conuulsus interierit. Itaque omnes norunt etiā puncturæ partis naturam indicare nonnunquam uulnus absque periculo, nonnunquam suspectum esse, cum neruum subiectum uiderimus, ut in puero iuxta brachiū puncto: non enim sermone locus potest exprimi, ubi quæ per alam in totam manum pertendunt, brachio inseruntur. Et sanè hic demirari est Empiricorum litigandi studium, qui quidem in alijs omnibus medicinæ opera quælibet subinde contemplatam, melius ipsum imitari concedunt, quā si raro uiderit: itidem melius cum quolibet opere perfungi, si frequenter illi adfuerit. Sola uero quæ ex corporum incisione cognoscuntur posse quempiam firmiter assequi, modo anatomicorum historiam perlegerit, cum uel ex ijs, qui à præceptore ostensas corporis partes conspexerunt, nemo semel uel iterum speculatus adamussim memoria tenere possit, sed frequenter illum conspiciere conuenit, neruos non modò magnos in alto partibus quasdam permeantes, sed in cutem quoque, tanquam radices quasdam distributos: in quibus uulnerati nisi probè curentur, subiacentium magnorum sympathiam sustinēt: unde hi prodeunt, quos in anatomicis institutionibus accuratè pertractauimus, ab omnibus qui me præcesserūt omisso. Atque has radices nisi crebro in simijs intuearis, fieri non potest, ut cum in humani corporis anatonem incideris, exactè deprehendas: quemadmodum multo minus in anatome fortuita, quam Græci κατὰ περιπλοῦν & τραυματικῶν, id est, speculationē uulnerariam nominant, locum ex sola lectione inuenire queas: quanquam nec aliquis per multa uulnera ipsemet inspicere poterit, si ea excipias quæ in bello contingunt, ubi ipsorum nemo, dum faucium cito curare studet, cōtemplatur, ubi uulneratis partibus nerui, ubi arteriæ, uenæq; subiacent: uidentur itaque in huiusmodi affectuum curationibus anatomes imperiti similes ijs, qui iter in lectica cæci faciunt, eoq; uehementer errant. Verum qui inter ipsos & partium experientiam ex incisione cognitam, & methodum confectionis, ususq; medicamentorum coniunxerit, is semper neruorum uulnera uti nos sine omni periculo curaturus est, ut nec principalior quædam pars condoleat, nec uulneratus neruus, aut contusus inflammatione laboret, ubi iam hæc fiunt, multo minus uel putredo, uel claudicatio, uel cōuulsio, uel ipsa mors comitabitur.

CON

CONFECTIONES MEDICAMENTORVM

ex metallicis, ad neruorum uulnera.

L X metallicis medicamentis astringentia uitare consultum est, præsertim ubi compositi pharmaci usus in punctura eueniat: quæ uero de tergendis uim occupant, sicut æris squama, ex usu sunt. Ceterū omnia metallica, cum crassiorum partium existant (multum enim terrestris substantiæ in se continent) artificij nonnihil in præparando requirunt, quo tenuiora fiant. Hoc igitur ex aceto fieri quamacerrimo consideraui, præsertim quòd ex uino non austerò cōfectum est: at si ex tali non sit, sed uetus, eo utator. Attende tamē diligenter in gustu, ne tibi uel minimam uini qualitatem referre uideatur: tale quippe acetum ualidam exedendi, secandiq; uicina potestatem habet. Iam uero metallica ex acerrimo, & quā fieri potest uetustissimo, substantiaq; tenuissime leuigare oportet, quò felicius spissitudo auferatur. Præstiterat id in sole æstiuo perficere. Quædā enim ex metallis ne uel scindi possunt, nec comminui, in aceto ad dissolutionem facilia, sicut chalcitis, & misy. Nonnulla et contundi, & contuti, & postea leuigari desiderant, quemadmodum æris squama. Cum igitur primum præpararem medicamentum, immiscui ei & arsenicum appellatum, postea superfluum esse putauī: etenim ex æris squama & misy, & chalcitide medicamentum compositum iri abundè satis uidebatur: temperaui autem prima confectione etiam eruginē combustam: nam quæ ignem experta non erat, tanq; iusto mordaciorem suspicatus sum: deinde tamen non uisæ paucillū simul adieci, quantū aliorum portio ferebat. Pari modo chalcitidem, crudam sanè paucissimā, uisam uero æqualem misy & æris squamæ indidi. Præstantius autē omnibus compositis fore speraui, imò etiam usu deprehendi, in quo copiosa æris squama inesset, dein chalcitis cōbusta, postea misy. Quocunque igitur miscebis pharmaca, ad solem, ut domi uerno tempore, multis diebus in puluerem ex aceto quamacerrimo rediguntur: quanto enim longiore tempore trita fuerint, hoc tenuiorem substantiam consequentur: ideoq; angustis uulneribus aptiora: sicut in neruis carne denudatis, admodum tenuia exedentiaq; cauenda sunt: ob quod prædicti pastilli omnibus id genus conueniunt: si quidem nonnulli astringentia quoque assumpserunt. Porro celebres ex illis sunt, qui ad Andronem, Polydam, & Passionem autores referuntur. Sunt & alij quidam, quartus, & quintus, illis ualentiores, quibus ego subinde utor. Temperaturæ uero ipsorum perfectæ sermonis processu dicuntur, nunc de eorundem usu tantum explicasse sufficiat, quod tritos ipsos aridos, postea rursus siræo (id est sapa) adiecto ita terere conuenit, donec sordium spissitudinem recipiat medicamentum, & æqualiter leue fiat. Vocant autem nunc omnes siræon, ex musto decocto natum: id autem nihil uini habeat, quale non ex austerarum uuarum, sed quammaximè dulcium musto præparatur, neque ex primo fluente, sed postremo. Si igitur tale mustum extiterit, coquendum est, dum ad dimidiam partem mensuræ consumatur: sin minus, ad tertias cōcoquendum est. Huiusmodi quidem decocto pastillos soluere expedit, ut mellis crassitudine linamentis excepti, neruis denudatis imponantur, maxime temperatiores, qualis Polydæ est. Atque hoc multo magis, si corpus sit tenerum ac molliusculum, in quo prorsus à pastillorū usu te abstinere tutius est, alijs utentem pharmacis, de quibus iam sermo factus est, iterumq; fiet. Neruo autem coperto, qui nudus erat, linamentis extrinsecus unum aliquod ex ijs, quæ ad angusta uulnera conueniunt, superdandum est. Sunt huiusmodi quatuor genera, unum quod ex metallicis conficitur, alterum ex liquoribus: inter quæ refertur & illud, qd ex euphorbio constat, tertium ex columbarum stercore, & quartum mite à nobis appellatum, quo etiam ad neruos tenerorum corporum omnino denudatos utimur. Ex his quatuor unum quoddam toti affectæ parti circundandum est, ita ut sanas quoq; partes unā comprehendat, præsertim superpositas: quas bis die, uel ter, si necessitas incidit, fouere oportet. Quinetiam nocte interim linamentis qui-

F 3

C dem denudato neruo impositis: ceterum eo quod extrinsecus admotum erat ablatum. Porro cum permagna humanorum corporum sit differentia, tum in temperamentis, tum aetatum mutationibus, insuper uitae studiis, nulla ratione quodque medicamentum omnibus conuenire potest: quamobrem duo in promptu habeto, alterum ualentius ex similibus genere confectum, alterum mitius, quae inuicem mista dum usus postulat, permulta inter haec iuxta misturae quantitatem constitues. Si namque parum utriusque portionem temperaueris, mistum exacte medium amborum erit: quod si altero plus adicias, tantum a medio ad illud summum recedet, quanto mistura superauerit. Esto igitur ualentissimum metallicum ex his constructum: unam partem crudae chalcitidis habeat, duas misyos similiter crudis, tres aeris squamam: inualidissimum unam itidem misyos & chalcitidis, sed utriusque combusti, squamam quatuor. At uero amborum medium, quo subinde usus sum, tale esto: Misyos, chalcitidis, eruginis, cuiusque usti partem unam, aeris squamam partes tres: his, sicut praedixi, contritis, cerae inualentissimo duplum, in altero duae partes & s miscentur: in medio, quod intra haec consistit, partes duas et quartam, sicut in primo trium, quod ualentissimum esse dixi, omnes partes numero senae ex misy, chalcitide, & squama collectae nascuntur, quibus ergo duodecim cerae partes adijciuntur. At in medicamento inualidissimo si metallicorum sex partes existant, cerae & duodecim apponas, in mediocri amborum medium. Sunt autem inter octodecim & duodecim media quinque et decem. Quod si denarium unum statuas, unam omnium esse partem, tot denarios adijcito quot partes, siue unciam, siue libram: Sic enim apud Romanos consuetudo est nominari, tot uncias uel libras. Porro mensura apud ipsos est, qua oleum metiunt, insecta discretaque lineis, totam in duodecim partes diuidentibus: atque integra mensura ab eis libra nominatur: duodecima eius portio, uncia. Metallica igitur & cera in lance alijs uncias consistunt: oleum cornu metiuntur. Itaque praedictis pharmacis omnibus iuxta cerae portionem oleum immittat, superetque in singulis dimidio: ut si cera uncias octo compleat, oleum duodecim, hoc est integram libram pendeat. Esto autem id sabino simile, essentiae tenuioris, minimaeque astringens: si uetus sit, praestet. Crudum uero, & quod ex olea surculis confectum est, nequaquam conuenit. Ceterum omnibus medicamentis commemoratis, ubi metallica ex aceto pluribus diebus in mortario trita fuerint, thus candidissimum & pingue admisceatur: deinde rursus una cum metallicis diebus aliquot leuiget, priusquam ceratum eis temperes. Quanta uero ex omnibus metallicis copia colligitur, huius partem dimidiam thus contineat: si mollius medicamentum facere postulas, amplius quam dimidiam: sicut ubi acrius expetis, minus dimidio adiungas. At uero cerae cum oleo liquatae resinam quandam misceas licet, scies acrius ipsum adiecta strobilina fieri: mollius terebinthina, medium utriusque abietina. Ex harum genere larix quoque est, praedictis plane humidior: substantia uero similis liquida picea, quam loco terebinthinae institores uendunt ignorantibus eas discernere: est autem talis odore, gustu, & facultate quae terebinthina acrior: cum hac igitur & terebinthina larix persimilem potentiam obtinet, sed tenuiori substantia, maioreque discutiendi uirtute praedita est. Miscebis igitur cerae sextam superiorum resinarum partem uolens medicamentum emplastri figuram induere. Nam uni cerae pondo resinae uncias duas adijcies: sin autem liquida insigniter fuerit, uel unam tantum miscere satis est. Attamen si ut emplastron pharmacum fiat nihil curas, resinam addere non admodum opus est: galbani uero aequale thuris pondus indes, ubi mitissimum reddere statuis: dum ualentius, dimidium: quando ipsorum medium, id quod inter aequale & dimidium est. Verbi gratia, si quatuor thuris denarii fuerint, duas galbani impones, ualentius permanere medicamentum postulans: mite quatuor, medium tres. Ut enim molle & anodynon quippiam habet, ita quoque σκληρύνει, hoc est exedens: quod sane plurimis mollientibus accidit. Quare cum neruo denudato pharmacum adhibes, non adeo galbanum esse commixtum oportet. Quod si nudus ille non est, haud medicamentum criter ipsius temperatura dolore auferendo conuenit: ideoque tale etiam medicamentum

Alis + octo =
decim.

A tum acuto sensu praeditis, teneris & cachochymis paratum habere expedit, in quo plus galbani adiectum sit. Omnia siquidem metallica aspera sunt, doloremque concitant, ex liquidis acetum: unde merito ex illis confecta pharmaca aspera uidentur, & dolorifica: ob quam rem fons ex oleo & galbani mistura similiter ipsis idonea est: nihil autem minus tenuium partium adeps galbano lenis est. Quare uelim aliud quoque medicamentum ex his praeparatum habere, quod ex metallicis composito temperare poteris, tum in dictis corporibus, tum in his quae asperum & dolorificum quandoque medicamentum percipiunt: deligendus autem adeps, qui tenuioris essentiae existat, cuiusmodi sunt agrestium animantium, maxime leonis, pardis, apri, & ursi: ad haec uolatilium, maxime anserum: horum inopia agrestium gallorum gallinarumque, ita uero anserum quoque syluestrium. Nam animalium, quae in urbibus aluntur, & tanquam in ocio conclusa sunt, humidior est adeps & crassior. Quando pharmaci substantia cerati spissitudinem habebit, cerae tertia uel quarta pars admisceatur: uel si adeps humidus nimium esse tibi uideatur, licet & cerae dimidiam adijcere: quemadmodum ubi sicca fuerit, quartam: cum mediocriter habet, tertiam. Quod iam ceratum multis utile futurum est, διασκατόν, id est, ex seuis nominetur.

DE MEDICAMENTO ΔΙ' ΕΥΦΟΡΒΙΟΥ.

Dictum mihi est & antea, uetus euphorbium recentiori multo inferius: si igitur anniculum sit, etiam cyrenaeo magis liquore exalfacit: praefertim eo, quem nunc habemus: ex quo per aquae irrigationem strapes augent, & ad liquoris copiam generandam conficiunt. Nam post annum unum abunde calidum est: deficit autem non mediocriter a recenti: bimum adhuc magis a nouo degenerat, quemadmodum trium aut quatuor annorum etiam hoc magis. Vetusioris uirtus omnino resoluitur. Cognosces autem, ut dixi, quam aetatem, quamque uim obtineat, & colorem, & substantiam eius respiciens. Colore quidem uetus nouo flauidius, pallidiusque apparet: substantia durius & siccior. Iam si gustu uoles discernere, non coniecturalem eius dinotionem, sed firmam habiturus es. Quod uero dixi calfactoriam unctionem ex eo me confecisse, exactissime pharmaci facultate tibi indicabit. Constat hac temperatura: Vna pars est euphorbij, tres cerae, olei duodecim: ceram quidem euphorbij triplicatam, oleum uero ipsius cerae quadruplum esse conuenit. Vbi igitur in hunc modum medicamentum composueris, fricata quadam eius parte manifestum licet dinoscere, quantum uirtutem obtineat, maxime autem in balneo innotescit. Si quidem ab aere moderatur, sed magis adhuc ualide ab aqua, cum euphorbium sit calidum, recens, & forte. Tale igitur consecutus, & hanc ipsam commemoratam unctionem audacter puncturis imponito, ubi oras hiare metus est. Si imbecillius fuerit, auge mensuram euphorbij pro imbecillitatis ratione, interim partem dimidiam iniiciens, interim duas, nonnunquam pares cerae, et plures, si uetus nimium extiterit. Primus sane usus in puncto neruo, uel tendone, ad secundum te deducet. Si namque uulneratus ipse erosionem sensisse dicat, tibi quoque partes puncturam ambientes calidae appareant, tum ipsa punctura magis ac par est elata, & ora inflammatione nonnulla afficiantur, uel olei copiosioris mistura uim medicamenti remittes, uel compones aliud ad priorem temperaturam, aut euphorbio uetustiore moderatum ita efficies. Quod si e contrario quam dixi, eueniat, uirtutem pharmaci adaugebis. Si mediocriter omnia habere uidebuntur, seruabis. Itaque confectura ceram euphorbij triplicatam continens, aliarum est ualentissima: cum illud (quemadmodum diximus) recens additur: quincuplam habens, inualidissima: quadruplam capiens, medio inter utraque ordine consistit: at si unguenta proponis efficere, qualia a medicis ἀκοπὰ νῦν cupantur, oleum cerae quadruplum immiscebis. Si uero, ut in fracturis, liquidum ceratum parare, duplum: quando cera & sicca & pinguitudinis experta fuerit, duplo etiam amplius: plerumque uero sufficit unius partis dimidium duplo apponere, ut tota cerae mensura duarum pondo partium & s fiat.

C Atqui emplaston medicamē cupiens componere, oleum pari mensura ceræ miscebis, si quidem ambiens fuerit calore temperatus: si cera uetus & arida, & illud frigidum est, paulo amplius: sicut cum cera est pinguis, ambiens calidum, paulo minus. Id autem minus duodecima in utrisque medij portio est: etenim & undecim, & tredecim nonnunquam olei uncias ceræ libræ temperaui, pro eius consistentiæ quantitate, tum aëris circumflui caloris frigorisq; raro autem paulo plus, uel minus: uerū ut deligari posset, pinguitudinē uiscositatemq; haberet, nec friabile esset, aut facile solueretur, aut à cute decideret, adiunxi resinam ei, potissimum, si aderat, terebinthinam ueram: sin minus, paratissimam ubique, quam frictam & colophoniam appellant, eamq; pari cum cera pondere: conseruat enim medicamentis, quibus iniecta est, priorem consistentiam, ubi & ipsa mediocriter habeat: quippe notum est, ut in omnibus alijs, sic in resina quoq; maioris minorisq; rationē consistere. Itaque si pinguior, liquidiorq; nonnunquam appareat, sciendum est, ceratū quod ex cera cum oleo liquata proueniet, liquidius multo q̄ erat euasurū. Summatim, in neruorū uulneribus, cum interim ab exacta mediāq; medicamentorū emplasti modo confectorum substantia errauerit, ad molliorem potius tendere, etiam si iniqua naturum sit: simili ratione & quod substantia mediocri est, Pix autem cerati consistentiam seruat: optima uerò, sicut dictum est, in talem misturam pinguis cōuenit, quemadmodum & resina. Si liquidam resinam injicias, quali substantia est terebinthina, tertiam ipsius partem ceræ esse oportet. Atq; ipsa terebinthina recens ueteri longē est liquidior. Cogitate igitur, quod de cera et resina audiuitis, id in omnibus obseruandū esse: nec enim ex siccis, & aridis, uel tempore, uel ex primaria natura, uerū ex mediocribus consistentia, tantum cuiusq; miscendum est in medicamento: rum compositione, quantū à me scriptum inueniatur. Fingamus iam, quod uim & substantiam prædicti medicamenti mediocrē habeat, ceræ, resinæ frictæ, & olei partes portiones continere, ipsius euphorbij sextam: ut sigulorum sit libra, euphorbij uncia duæ. Quod si mollius reddere uouerimus, octauam euphorbij partem iniicere sufficit, hoc est unciam s, in recente & calidissimo, uelut præcensui, euphorbio temperatura hac definita: nam si uetustius sit, eoq; imbecillius, copiosius hoc aliorū portione esse debere, prius indicauimus. At si non resinā duntaxat, imò etiā picem iniicere est animus, selibrā utriusq; misceamus, ut modus ceræ sit æqualis: quanq; multo præstat medicamentum, si resinæ picisq; loco propolim ceræ parē adiungas. Quod si ipsa pinguitudinē nō habeat, similiter resinis, si adhærens pharmacū, ut fascijs ligari non opus sit, esse curemus, terebinthinā, uel laricem nominatam, uel etiā syncomisten pineam indemus: uoco syncomisten, quam ex fodinis & figulinis accipiunt, ligna multa, ac lapidosa corpora in se habentē: quæ liquata, dum percolatur, pura tunc sicut colophonā & frictē dicta redditur: quā & resinas αὐτογενέας quasi sponte fluentes admiscere licet, nominant ipsas in Lacedæmone, ac plerisq; alijs regionibus πρωτογενέας: in Cilicia uerò nūcupant talē capnaleon, omnibus resinis tum liquidiorē, tum calidiorem, tum substantia tenuiore præditam: quare potentia medicamenti, quod cōponis conferet, tum maximē iniicienda, cum euphorbiū roboris expers fuerit. Porro inter alias resinas odoratior est, sicut terebinthina, & abietina: ostendimus antea terebinthina abietinā esse calidiore, hac strobilinā. Differt autem strobilinum physema, & pityinum, siccum, pinguedinis expers, arefcens utrunq; celeriter, ut in pila cōrundatur, & cribro secernatur, quale ad propositi medicamenti compositionē neutiq; conuenit: usus tamen sum frequentissime, cum euphorbiū anniculū existeret. Porro dum componitur, olei, ceræ, resinæ frictæ, singulorum pondo librā misceo, picis pinguis selibrā: & his liquefactis, euphorbij pondo uncias duas: si imbecillius sit, tres: si terebinthinā ceræ adijcere uoles, unam: mediocrē pharmaci consistentiam facies, si cera terebinthinā liquidā & recentē triplo superet: huius exiccatae temporis spacio dimidiū pondus oleo tribues. Totū aut ex tribus mixtū, oleo, inq; cerā & terebinthina, cū sit, libræ unius semissis, euphorbij annia

A anniculū unciam unam accipiet: si tale nō extiterit, unam semissem; unde, sicut iam subinde dictauimus, euphorbiū pro temporis ratione augere nobis est integrum. Quinetiam si uulneri impositum pharmacū primo usu uidetur imbecillius, euphorbium oleo leuigatum, medicamini emplasto, manibus antē subacto licet admiscere: sic enim nobis facientibus, promptē unitatem accipit. Cæterum iuxta primam pharmaci compositionem satius est ceratum rasum seorsim ubi præparaueris ita leui facto euphorbio cum oleo admiscere. Quippe ijs, quæ liquata sunt, ipsis superfluis in mortario, plerunq; fiunt encerides, præsertim ambiente frigido. Aquam uerò ceræ liquefactæ cum resina committere non est necessarium: sicut ego ab initio fascitabam, tantum ei temperans, quantum in ipsa coctione consumendum erat.

MEDICAMENTVM EX LIQVA

bilibus confectum.

Iquabilia uoco medicamēta, quæ ignis commercio colliquantur, tum quæ ex humidis quibusdam, uelut aqua, aceto, & uino constant: ex aceto itaque citra ignem liquefcit gutta ammoniaci, sagapeni liquor, & panacis, quem appellatione composita opopanacem uocant. Igne uerò liquefcunt propolis, cera, resina, ladanum, seuum, galbanum, quæ in duplici uase colliquare melius est. Nominamus autem sic, cum in cacabo, qui aquam calidam habeat (prunis enim incumbit) uas alterum consistit, præter liquabilia etiam galbanum continens. Habeto autem tale quoddam medicamentū saltem unum, etsi duo habere præstaret: inter quæ ualidius erit huiusmodi: Opopanacem ex aceto dissolutum diutius conterito, postea liquefacto super ignem propolim, galbanum, resinam terebinthinam misceto: singulorum itaque pars una esto, propoleos recentis pinguisq; sex: si uerò sicca uetusq; cōtigerit, præstat omnino ea non uti. At si aliam non habes, duas portiones, non unam miscebis: sin absit propolis, eius loco picem pingue, qualis est brusia, & quæ ex regionibus circa Pontum asportatur: pinguis simul & odorata, quam in nigrum amaricinum iniiciunt, quale prius totum conficiebatur: nunc etenim subalbidum amaricinū componunt: quo si careas, alia utitor, terebinthina, sicut prædiximus, duplicata. Ego nonnunq; uel solum medicamentum ex pingui pice confectum imposui, quo etiam ad canum morsus utimur: hoc nanque solam picem pinguem ex aceto acri coctam huiusmodi symmetria continet: sextarium unum Romanum aceti, libram unam picis, opopanacis trientem, quod est uncias tres. Hoc pharmacum ulcus ex rabiosi morsu cicatricem ducere nō finit, sed punctis in neruosa quadam particula idoneum est: quippe quod puncturæ oras conuiere nequaquam permittat. Quoniam uerò durum est, in duris solum corporibus eo utemur, qualia sunt aurigarum, & messorum. Sin autem puero, uel muliere, uel molliore corpore puncto, hoc tantum quispiā uestrum præfens habeat, idem cum unguento aliquando dicussorio, amaricino maximē & opobalsamo, colliquare licet, deinde cum irino et comageno: hæc si non adsint, leucino, fusino, & cyprino: his quoque desideratis, oleo ueteri liquefaciat: & si in Alexandria degat, ricinino & raphanino: hæc siquidem copiosissima in illa ciuitate habent, sicut etiam in uniuersa Aegypto. Atqui in illis regionibus sinapinum oleum haud facile reperiri potest: cuius & ipsius parte mixta pharmacū longe acerrimum fore, nemo ambigit: ut ad puncturas conuiuentes aperiendas conducat. Patere autem cuilibet arbitror ex prædictis, si loco opopanacis sagapeno prius in pila ex aceto trito liquefactam resinam, propolim et adipem quampiam acriorē adijcias, eiusdem generis medicamen futurum: alterum uerò mollius est genus pharmacorum liquabilium, sed acetum non habet, quod propoli & seuis tantum præparatur, cera quoque propter spissitudinem adiecta, ex cuius mistura pharmacū tactui blandius redditur. Adeps tenuium partiū acrisq; esto, sicut leoninus & paradalinus, hyenæ & ursi. Sed de anserino quid attinet dicere, præsertim cum anseres rustica fuerint:

C Quin & tauri uetus adeps & hircinus huc conuenit; nam mistæ naturæ tum facultatis adipis temporis interuallo (quia terrestres acresq; sunt) in maiorem acrimoniam declinant, similiter uidelicet plurimis quæ uetustescunt: sic nanq; & ipse porcine adeps omnium cum sit mollissimus, temporis processu acrimoniam acquirat. Idem uino, aceto, & melli accidit: in horum genere sunt etiam medullæ: longe uerò præstat ceruina, & uitulina: coagulum his acrius, & iam uehementioris pharmacorum generis propemodum existit. Itaq; & huiusmodi aliquod pharmacum habere uos consulo, ut cum à forti quodam medicamento supra modum morsam paratem offendas, oleo prius eam totam huiusmodi quodam contegamus: sic nanq; placata rursus ad acrem curandi modum redire poteris. Ego itaque dum partem in neruo uulneratam quandoque soluissim, uulnus irritatum contemplatus, pharmacum liquido fortè fortuna præsentis, quod ex adipe constat, ad aures inscriptum, eoq; in uase duplici calfacto illeui, ac subito inde auxiliū agrotanti accedere percepi: quippe statim omnis dolor quieuit, ac deinde uulnus soluente secundum naturam habere uisus est.

DE PHARMACO EX COLUMBARUM STERCORE CONFECTO.

Olumbarum in turribus rusticorum agentium stercus acre est, quo interim ruri usus sum in adolecente nerui uulnere affecto: atq; hoc agricola cum uidisset, loci consideratione (erat enim non imprudens) imitatus semper usurpat, & neruis uulneratis medetur. Porro compositio, tum usus idem omni medicamini ex euphorbio, & alijs qui similem confecturam habent: sed euphorbij loco stercore indito. Verum stercus hoc subtilitate euphorbio cedit, eoq; doris corporibus ex usu est. Temperaui aliquando ipsum metallicis simul, experiundi gratia, statim à principio cum eis terens ex aceto ad solem, sicut nuper docui, multoq; acrius medicamentum euasit, quemadmodum & cum eruginem uiuam acceperit.

DE PHARMACO ΔΙΑ ΒΟΤΑΝΩΝ, id est, ex herbis composito.

Insuper ex subtilibus herbis ad neruos uulneratos medicamentum composui: initio quidem ex dictamno, amaraco & malo terræ, id est, aristolochia tantum, postea uerò ex alijs, mei ipsius periculum faciens, an rectè compositionem ipsorum coniectura assequeretur: atq; omnia, quod uolebam, perduxit. Idoneæ uerò ad id herbæ amaritudinem sine astrictione gustu referant, uel acrorem, non tamen immodicum: tales sunt præter prædictas, maron, amaracum, polium, argemone, chamæpitys, centaurium, quæq; eius notæ in simplicium medicamentorum doctrina commemoratæ sunt: quemadmodum etiam radices omnium aristolochiarum, dracunculi, ficus agrestis, brionia, althea, iris, acori, mei, asari, phou, gentiana, & panacis. Omnium siquidem id genus materiam in simplicium pharmacorum commentarijs exposui: at radices, herbasq; totas non modò intelligere oportet, sed etiam accuratè confusas tenuibus cribris secernere, imò etiam denuò exactè leuigare, ut arida collyria usque in puluerem redigantur: nam crassa essentia neruos uulneratos nihil iuuat, qui subtilia, ut diximus, pharmaca requirunt. Caterum percolatum medicamen, leuigatumq; cerati modo excipiat ea temperatura, quæ in euphorbio prius indicata est. Quantum enim in illo bimuli euphorbij, tantum ijs dictamni, mei, & acori iniiciendum est, tum quæ his similiter calida gustu percipiuntur: quantum uerò illis trimuli, tantum ijs aristolochiæ, iris, dracunculi, gentianæ, aliorumq; id genus, quæ perinde ac illa amara sunt, immitemus.

D E

A DE PHARMACORVM CONFECTVRIS, QVAS GRAECI

πολυτελεῖς, hoc est, sumptuosas uocant, ad neruos uulneratos.

In abs re fuerit, etiā eiusmodi pharmaca cognoscere: usus enim ipsorum quandoque, sed rarius incidit, quemadmodum simplicium frequenter. Vbi enim quispiam pharmacorum medicorumq; studiosus, non plura quingentis myriadibus haberet, nullo simplici putabat uti: multo magis uel diues aliquis, uel monarcha, odoratū simul & quod multa constet pecunia, uolet habere pharmacū. Porro diuitis, quē citauit in primo de pulsuum prænotione, suppresso nomine memini, quemadmodū & nunc: qualis autem erat, ex duabus ipsius actionibus eiusmodi condiscas. Vlcus famuli malignū ipse sanare conabatur: ubi autem nihil promoueret, mihi hominem tradidit: ac cum uideret curatum, medicamenti scripturam postulabat, nesciens multas quidem malignorum ulcerum esse differentias, multas item medicamentorum, sed arbitratu unum pharmacum omnibus posse mederi. Cum igitur qui offerebat, neq; artificiosè ipso uteretur, postquam audiuit, quibus constaret, essentq; omnia uilis precij, hoc, inquit, mendicis serua, me aut sumptuosius aliquod doceto: quin etiam puello diu ex auribus laborante, ubi ipse multis, quibus usus erat medicaminibus citra methodum, nihil attulisset praesidij, nobis illum quoque curandum adduci præcepit: posteaq; audiens ex quodam sibi obuio puerum sanatum, non potulauit pharmaci scripturam accipere. Hic igitur ipse contemplatus, multis, quibus nerui uulnerati erant, digitos & abscissos, & putrefactos: quosdam uerò perijisse, uel mancos redditos: deinde intelligens nullum ex eis, qui à me curati essent, periclitatum, omnes uerò celeriter sanos euasisse, pharmacum cupiebat aliquod à me accipere odoratum simul & sumptuosum, quo neruorum uulnera posset sanare. Ego sanè multas iam sæpe tum familiaribus, tum amicis medicis scripturas iuxta prædictam methodum ex tempore compositas tradideram, ut experimentis compositionis ipsorum ratio confirmaretur: sumptuosum uerò, cuiusmodi ille uolebat, pauperculis hominibus nullum utique dedi, ratus melius esse remedia ex paratu facillimis componi. Cum igitur diues ille odori sumptuosiq; medicaminis compositionem aliquam accipere petijset, plures ei scripturas donauit prædicta methodo factas: quas cum experiri festinaret, tum liberis, tum seruis neruis uulneratos sibi conquirere iniunxit: medicamentis autem supra omnem spem operatis, primum sanè me laudauit, ut qui citra inuidiam scripturas ei communicauerim, postea etiam donis prosecutus est: etenim ad huiusmodi officia promptus erat. Porro medicaminum, quæ ei dederam, confectura est talis: Cinamomi, dictamni, mari, singulorum denarium pondo quadraginta: hæc nanque odorata sunt, & subtilia: at amaracum quasi non boni odoris nequaquam miscere cogitauit: deinde quoniam Romæ ægrè poterat inueniri, sicut & marum, uidebam autem illum ægrè parabilibus gaudere, quemadmodum & sumptuosius, apposui scripturæ etiam illius paucillum quiddam partis unius, ut puto, quartam uel quintam portiunculam: hæc confusa, cribroq; subtili secreta temperare iussi, cerato ex opobalsamo optimo, & cera tyrrhenica facto: temperatū uerò esse coniecturaui, si ceræ partes octo, opobalsami decem receperit: at ne friabile medicamentum foret, sed sibi coherens unitumq;, etiam resina terebinthina, quæ & ipsa odorata, modò sit optima, partem unam adieci. Verum si generosius, ut dixi, medicamentum facere proponas, non unam cuiusque herbæ commemoratæ partem immittas, sed amplius, ut una & semissis fiat. Hoc igitur ab experientia probatum est medicamen: alterum ex eodem cerato, & liquore ciryneo compositum, mistura pro portione euphorbij facta, tertiumq; aliud ex utrisque temperatis confectum: quartum deinde, quod statim myrrham accepit: in quibus autem neruus nudus est, ibi ceratum ex cera, quæ uocatur μυρμερική, & unguentis apud Romanos dictis spicato & phuliato compositum: duodecimam partem pompholygis ei admiscens, siue eloti masculino genere,

c siue elotæ sceminino malis dicere: nihil enim, quomodocunque dicas, uel præsidij, uel nocuenti pharmaco adferes: licet autem et ex tyrrhenica cera ipsum præparare, nec prohibet quicquam, sine prædictis unguentis tyrrhenicam ceram ex nardo usto liquefacere, in duplici nempe uasculo, quod in omnibus unguentis commune est: at raso cerato spicæ nardi, amomi, folij malabathri, & pompholygis eloti pares singulorum portiones miscebis. Etenim in puncturis, sicut præceptum est, acriora pharmaca prosunt, quæ uulnus apertum perferunt: denudatis autem mediocri astrictione, cum digerendi uirtute absque morfu prædita offerre conuenit. Quanquam & amomum astrictionis sit particeps, magis aut ipso nardi spica & malabathri folium.

DE MEDICAMENTIS AB ALIIS MEDICIS

aduersus neruorum uulnera proditis.

Niuerfam neruorum uulnera curandi rationem; quam ego deorum quadam prouidentia composui, nullus ante me conscripsit: medicamenta tamen quæ neruorum uulnera quædam curare promitterent, composuerunt sine distinctione, & uario utendi modo: neque in angustis punctibus sanandi ratione, qualis futura esset, indicantes, neque in latioribus uulneribus, uel denudato neruo, uel tendine, uel contuso; multo minus, si pars affecta phlegmone infestaretur, uel etiam gangrena propemodum. Porro unum nostræ ætatis medicum pharmaco utentem uidi, perinde ac meis ex metallicis præparatis, sed indistincte: quoniam uero ex paucis sponte nascentibus ipsum componi audieram (quod autem multis constat, illo tempore præparaueram) cogitavi pluribus ademptis aliud rursus ex paucis compositum inspicere, ac experientia inquirere, multum ne ab eo, quod uaria mistura paratur, abscedere uideretur, an parum. Quousque igitur modo curauit etiam medicaminis, quod medicus nostræ ætatis habebat, scripturam accipere: & statim præparatum simile habui, eademque præstare, ac uarium illud comperi. Huius igitur compositio in hunc modum scripta erat: Cera pondo uncias sex, olei uncias nouem, misyos pondo uncias sex, chalcitidis denarii pondo unius, squamæ aris pondo uncias duas s. thuris pondo unciam s. galbani pondo unciam: quæ liquari possunt, hoc est cera & galbanum, liquefacta metallicis in aceto acris prius accurate tritis superfunduntur. Hoc pharmacum haud scio quis composuerit: neque enim apud Asclepiadem pharmacionem scripturam inueni, nec apud Petronem, nec Andromachum: etsi omnes antiquiores medici optima medicamenta conscripserint. Nouistis autem, nec apud Heram Cappadocem, nec Manthiam, nec Heraclidem Tarentinum reperiri, qui magnam pharmacorum experientiam habuerunt: imò nec apud Archigenem, aut Philippum, aut apud aliquem eius discipulum: insuper Sorani libris de medicamentis perlectis omnibus, item Menecratis, Critonis, Damocratis, & aliorum qui medicaminum cognitione claruerunt, apud nullum hoc modum citatum pharmacum comperi. Quæ uero apud uiros iam dictos habentur, deinceps scripra indicabo, ac initium à pharmacione Asclepiade facturum, qui in tertio interiorum medicaminum, quæ etiam Marcellas inscribit, hunc in modum docet.

ANDROMACHI AEGYPTIA ENAIMOZ AD VVLNERA, VT

Asclepiades præscribit: facit ad neruos, musculosque præcisos: item ad punctus, contusiones, attritus, artus fractos: ualet etiam ad abscessus: est item oculorum perturbationi collyrium: uiuat capite dolentes, & ad omnes affectus utile est remedium.

Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo septuagintaduum, terebinthinæ denarium pondo triginta sex, lanæ succidæ combustæ denarium pondo duodecim, squamæ aris, squamæ stomomatis, thuris, mali terræ rotundi, quæ Græcis ἀριστολόχια & σφογγίλη dicitur, singulorum denarium pondo octo, olei ricinini heminas tres, Argenti spumæ, & oleum

A & oleum incoquuntur: ac ubi mutata fuerint, cera resinaque adijcitur: quæ cum digitos non inquinant, ammoniacum manibus dilatatum recipiunt, & tunc lanas succidas, ac reliqua. Hoc medicamentum quanto utilius ex stomomatis squama euasit, tanto deterius ad neruorum uulnera factum est: si namque punctus solus fuerit, etiam aris squama superuacua est. Quippe nullum metallicum his conducit, nisi prius ex aceto acris pluribus diebus leue factum fuerit: quancumque in nudis neruis & tendonibus bonum fuerit remedium: at si iam phlegmone coniuncta est, liquare ea ex rosaceo conuenit, & sic emoto, hoc est in linteolos illito, uti. Vbi uero non adest phlegmone, molliora humidioraque statim ab initio potiora sunt medicamentis durioribus ac siccioribus, præstatque liquata ipsa in digerente quodam, uel mitigatorio medicamine usurpare. Voco digerentia quidam uetus oleum ricinini & sicyonium: mitigatoria autem, rosaceum, chamamelinum, & quod ex althea conficitur: his fortiora, eoque durioribus corporibus magis idonea sunt, quod ex fici agrestis radice oleo decocta exprimitur, & quod ex iride, brionia, aro paratur: his ualentius est ex dracunculo, malo terræ, & panace factum. Porro nos frequenter etiam ex abietis semine, oleo, item ex populi flore confecto usi sumus: nam hæc diutius sabino oleo intingimus. Cum igitur, quæ de eiusdem modi medicamentorum usu dicta sunt, in memoria habeatis, ad alia, quæ explicanda ueniunt, uos traducere cogitamus. Quod autem nobis institutum erat facere, aggrediemur: apponemus enim & alia eiusdem facultatis medicamina, quale est ab Asclepiade post prædictum his propere uerbis scriptum.

CLAVDII PHILOXENI CHIRVRGI

Aegyptia ad prædicta uitia.

Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum sexaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta, propolios denarium pondo quadraginta, resina sicca, terebinthinæ, squamæ aris, thuris denarium pondo sedecim, lanæ succidæ combustæ, squamæ stomomatis, singulorum denarium pondo octo, opopanax denarium pondo quatuor, ricini heminas tres. Hoc igitur pharmacum superiori esse simile omnibus apparet, & utendi modum eundem cum nuper à me citato habebit: quin etiam in his duobus emplastris aliud tertium Asclepiades in hanc sententiam tradidit.

RVFVM HALIEI.

Facit ad cruenta uulnera & neruos præcisos, item ad uetera cicatricem agere ducentia & fluida ulcera: quin & probe emollit duritias, maxime in mammis oborientes: utimur eo ad canum hominumque morsus: summè facit ad pastinacæ, draconis, aliorumque sauiorum piscium ictus: in totum, uirtutem habet mirabilem. Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum, terebinthinæ, mannæ, thuris, galbani, minij synopici, singulorum denarium pondo octo, olei sextarium: nec ipse Asclepiades hoc pharmacum ad punctus tendinum ac neruorum, sed ipsis præcisus utile esse promittit, cum uidelicet maius uulnus extiterit, & neruus nudus appareat: quippe aptiora tunc sunt medicamenta, quæ mitigatoriam & mediocrem uim obtinent, cuius generis est nuper ab ipso citatum. Itaque hæc tria emplastra in medio fere libro Asclepiades produxit: superius etiam aliud multiplicis quidam usus emplastrum, melius autem his tribus ceteris ad neruos præcisos corruptosque tradidit. Verba Asclepiadis ita habet.

MOSCHIONIS CATAGMATICVM.

Valet ad recentia uulnera, neruos præcisos, & cum contusione diuisos: facit etiam ad fracturas cum uulnere: etenim uulneribus auxiliatur, & ossa callo obducit conuenienti deligatura impositum: prodest hydropicis incipientibus: item facit ad testiculorum contusiones: tollit circa anum eminentias, sanat rhagadas butyro dilutum: ad hæc gutturis tumores, quas βρογχονήλας appellant: soluit omnem duritiem: curat attritus & fractos articulos, item pedum, manuumque callosas excrescentias, quas clauos uocamus, ut etiam exulcerationem auferat. Summatim, medicamen est utilissimum. Conuenit etiam ad hydropas incipientes. Confectio hæc recipit. Argenti spumæ pondo minam, quæ continet denarios centum sexaginta, picis aridæ denarium pondo

C fectura autem medicantibus hæc esto emplastri compositi (uiride à colore uocant) sanantis quidē recentia uulnera, quæcunq; non adeò magna sunt, sed quod ex rhodino simul ad mediocriis pharmaci consistentiam potest liquefieri: Quin & resinae uel colophoniae, & phryctæ nominatae, uel terebinthinæ nonnihil ipsum habere oportebit. Ostendimus autem laricem uocatam terebinthinæ quodammodo esse similem. Porro quantitas earum misturæ & hic coniecturari potest: si enim plus resinae quam ex usu sit admisceamus, donec manibus subigitur molle appareat: in linæteolum uero illitum paulò post instar pellis indurefcit, facile à corpore decidens: Sin minus aequali portione resinae cum cera mixtū sit, non habebit hoc quod glutinet, *ἐχόκολλοι* Græcis appellatur, ut pars ulcerata magis extendatur. Liqueat autē, si alicui particula imposueris, difficulter fore conglutinans, & protinus ab ipsa resalabi. Quæ igitur mediocriis temperatura, ceu emplastri consistentiæ conueniens: Siquidem mihi fidem adhibes, par utriusque portio: nec cera, nec resina siccitatem uetustatemq; repræsentet. Optimum siquidem huiusmodi mixtionis temperamentum est, si ambo pinguis & mollia assumantur: si alterum excedat, resinam prapollere satius est: quare nonnulli duplam huius mensuram stactæ ceræ admiscunt.

CONFECTURA SIMPLICIS EMPLASTRI VIRIDIS
dis Andromachi, & uirtutis ipsius explicatio.

Iride nonnulli, sic enim ipsi nominant, ex dupla resinae portione confecerunt: duas quidem eiusdem libras, unam uerò ceræ, & binos olei cyathos immiscentes. Eruginis autem alij duas, alij tres uncias huiusmodi ceræ & resinae mixtionem immittunt. Sed etiam in præparatione liquefactis, quæ liquari possunt eruginem inspergunt. Quidam ubi refrigerauerint, mox raserint, in mortario temperaturam molliuntur. Porro qui medicamentum cruentorum ulcerum glutinantius facere statuunt, eruginem in pilaprius cum aceto leuigatam iniiciunt, ceratū radentes. Proinde si quis uestrum roget, quale horum uiridum emplastrorum sit præstantissimum, succurrat id quod identidem à me prædicatur, omnia esse optima ei, qui affectus quibus singula offeruntur cognoscat: sicut eos ignorantia omnia pessima. Mei etenim officij est dicere, id exiccare euidentius, quod acetum pariter assumit. Constat autem, quod plus eruginis continet, id tum ualidum esse, tum magis exiccās, tum sordida ulcera rectius purgare. Finis ipsius est, ut hæc citra erosionem ac morsum efficiat. Nam adeò ualens, ut iam puris ulceribus impositum erosionem pariat, nec ea tandem carne repleat, sed utroque modo humida sordidaq; reddat, simile est ijs quæ parum integrè siccant detergentq;. Iam uerò ex acrioribus cauum magis ulcus euadit, & rubicundius calidiusq; est, quum æger etiam ipse morsum eius percipit. Non igitur quod uis medicamentum simpliciter laudandum, citra dispositionis, in qua commendatur, appositionem: nec in alio quodam pharmaco, nec in his, quæ modò nobis proponuntur, id agendum est. Quos igitur uiridia ordine suo scribentes, affectus quibus conueniunt distinguere non piguit, minus peccat quam ij, qui ne hoc quidem fecerunt. Qui uero sine distinctionibus, ac indefinite promulgarunt, in eorū transitu ac obiter apponentes, Aliud uiride, disciplinam reddunt prauissimam, si oportet omnino disciplinam uocare huiusmodi scriptiones. Igitur Andromachus in libro, quem *τὸ ἐκτόν* inscribit, paulò post principium prima fusca posuit, mox rufafa, deinde nigra: postremo ad uiridia conuersus disciplinæ huiusmodi initium fecit, præfixo nomine VIRIDIA, ac quod principem locum habet ita sonat.

VIRIDE GALLI.

Resinae strobilinae denarium pondo trecentorum, ceræ denarium pondo centū, eruginis rasæ denarium pondo quinquaginta, thuris masculi denarium pondo uinginti quinque, aceti quantum satis est. Conueniebat igitur ipsum nonnihil de confectura

A fectura dixisse, siue etiam thus simul cum erugine in leuorem redigi aceto affuso uelit, siue solam eruginem: utrunque enim licet: atque in alijs compositionibus quidam hoc, quidam illo modo scripserunt. Verum in hoc mentem eius conijcere difficile non est: nempe ambo cum aceto uelle conteri, thus puta & eruginem. Attamen in quibusnam affectibus medicamento sit utendum, significatum prorsus oportebat. Nunquid igitur, quoniam ante hoc duo quædam emplastra præscripserat, quorum priori præposuit, Ad gangrenas, putredines, nomas uetustas, & ca coëthes: secundo, Ad nomas quo uitor, & alia pleraque: ideo in sequentibus uiride istud sine appositione protulit, ostendens iisdem ipsum affectibus conuenire. Cæterum aliud rursus huic subiungēs simpliciter dixit: VIRIDE POTAMONIS. Deinde aliud tertium uiride, & quartum quo uitor. Ad hæc quintum aliud, sextum, septimum, octauum, nonum, decimum, undecimum, duodecimum, decimumtertium, decimumquartum, decimumquintum, decimumsextum recensuit, uno duntaxat hoc nomine, ALIUD, singulis præposito. Differentia quidem inter se omnia uiribus commemorans, non tamen uniuersa ad putredines, nomas & gangrenas idonea, quemadmodū ex ipsorū materia est cognoscere. Vnde etiā constat, pro coloris, non uirū similitudine inuicē hæc ipsum conscripsisse. Itaque nos cuiusque potestatem exponemus, à simplicium medicamentorum natura sumpto principio. Nam hoc longe utilissimum fuerit ijs, qui non solum communem compositionis uiam, ac usum talium medicamentorum cupiant intelligere, sed etiam suomet ipsorum Marte conficere posse, & quæ à ueteribus citra distinctionem tradita sunt, qualemnam potestatem habeant dignoscere. Quod igitur primum Andromachus prodidit inspicimus, proponentes, considerantesq; simplicia singula quibus confectum est. Primum resinae strobilinae in eo meminit, quæ ut in commentarijs de simplicium medicamentorum facultatibus asserui, resinarū longe calidissima est: sicut terebinthina ambabus qualitatibus omnium moderatissima. Omnes siquidem calefaciunt & exicant: sed hæc magis, illæ minus. Validissima igitur est strobilina, moderatissima, ut dixi, terebinthina: Quinetiam siccit celerrimè strobilina, & quæ priuatim pitynon physema dicitur: resina quidem & genere ipsa siccans, & calefaciens: siccando autem à strobilina non superatur: calefaciendo plurimum. Hæc ergo exiccata pinguis expertes sunt, ideoq; emplastra bene adhaerentia conficere non habent, ut uiscosa & liquida. Inter pitynon physema, id est, piceā & strobilinam media calore abietina est: liquida tamen diutius perdurat: sicut etiā colophonía thuris redolens, quæ nonnullis sola uocatur colophonía, odoratu suauitatem quandam referens, calore sicut abietina mediocri prædita: nascitur admodum modica, atque ob id preciosa est. Humidissima tamen omnium est altera larinis appellata differentia: nam hæc quoq; duplex est: una quidē similis terebinthinæ: altera hac acrior, calidior, magis liquida, & odoratu grauior, tum gustu amarior. Conditur hæc liquida resina uasis fictilibus, piceam resinam continentibus, consistentia & colore terebinthinæ adamussim similis: odore & gustu diuersa: ingrator quidē olfactu, sicut etiam acrior & gustu mordacior. Quare satis est, terebinthinā omnibus medicamentis, quæ ulcera rectè curabunt, admiscere: quoniam primus præcipuusq; in eis scopus est, ut id quod offertur non mordeat. Igitur ad compositum emplastrum reuertamur, in quo Andromachus strobilinae resinae denarium pondo trecentorum, ceræ denarijs centum contemperatis iubet iniicere: neq; consistentiam, neque uirtutem exactè assecutus uel ipse, uel qui id composuit: neque enim glutinans atque acre erit: auxilium uero ei ad utraque contulit, thus admiscēs: uerum pro illorum copia paucum adeò, præsertim cum eruginis denarios quinquaginta immittat, octauam partem quadringentorum ex cera resinaq; collectorum explentes. Atqui nemo hoc illi uitio uerterit, utpote cui consiliū fuerit, medicamentum uehementer exiccans, uulneribusq; mediocribus glutinandis aptum, non modò sarcoticum efficere, ob quod rectè quinquaginta denarij miscebuntur. Itaque

do centum sexaginta, seu uitulini denarium pondo centum sexaginta, resina terebinthina denarium pondo octoginta, mannae thuris denarium pondo octoginta, cera denarium pondo quadraginta, eruginis, opopanacis, galbani, singulorum denarium pondo octo, olei ricinini hemina, aceti parem mensuram, liquoris sycamini hemina, picis liquida tres cyathos. Argenti spuma tenuissima, & cicutinum oleum in uas fictile uel aereum coniecta, ignique supraposita coquantur: cum efferbuerint, seuu & manna thuris adijciuntur, mouenturque assidue: ubi confluxerint, pix, cera, resina induntur, & donec non amplius manum inquinant, incoquantur, deinde galbanum, post erugo & opopanax ex aceto soluta insperguntur: liquor sycamini, & pix liquida in aliud uas transfusa coquantur: et cum densata fuerint, seu confluxerint, priori pharmaco immittuntur, & rursus supra ignem posita, quousque digitos non inquinant, incoquantur, ac in uinum demissa triduo relinquuntur, postea subactis manibus, in lintheolumque illitis utimur. Oportet autem post medicamentum impositum lintheum uino madefactum exprimere, & tunc medicamento circundare. Porro nostri Cathegetis Lucij confectio sic habet: Seuum ac oleum prius liquefacimus, ac ubi soluta fuerint, mannam leuissimam factam, & spumam argenti inspergimus: postquam confluxerint, reliqua facimus. καταπλάσσειν. Caterum laude dignus est hic Asclepiades, qui confecturae medicamentum rationem ascribat, non ut Andromachus omittat, qui nec quam uirtutem habeat apponit: denique primum est tribus ab Asclepiade scriptum emplastrum aegyptium, quod & ipse Andromachi esse confirmat, neque cuius sit uirtutis, nec quomodo praeparandum sit, aut utendum, Andromachus indicauit. Verum simpliciter tanquam uulgare quoddam pharmacum, libro de exteriorum uirtutibus secundum collocat. Primo enim omnium scripsit, quod ipse nominat παραγὰς, deinde aegyptium, aliud, ut dixi, nihil adiungens: habet enim eius dictio in hunc modum.

AEGYPTIA.

D Αἰὶς τρεῖς. Argenti spumae denarium pondo centum quadragintaquatuor, recini heminas sex, cerae denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttae ammoniaci denarium pondo septuagintaduim, terebinthinae denarium pondo triginta sex, lanae combustae denarium pondo octodecim, squamae stomomatis denarium pondo octo, squamae aris denarium pondo octo, mali terrae denarium pondo octo: nonnulli myrrhae denarium pondo quatuor, opopanacis denarium pondo duum: his ad finem ascripta sunt, marinae ad irrigandam ceram heminas octo. Quid sibi uelit cum dicat, ad irrigationem cerae, manifestum non scimus: considerare enim plura licet. Mirandum uero, quomodo in alijs omnibus cum Andromacho conueniat, mensuram ricini parem non ponat: Andromachus enim heminas sex, Asclepiades tres scripsit, non apponens quod in fine scripturae ab Andromacho adiectum: nonnulli myrrhae denarium pondo quatuor, opopanacis denarium pondo duum. Rursus adiunxit ipse, in combustis lanis succidis, quod in Andromachi scriptura non habetur. Post dictam aegyptiam theriacam emplastra quinque retulit Andromachus: deinde aliud fuscum, quod ad Eubulum auctorem refert: postea rursus aliud fuscum, cui nomen indit Athenae. Post haec iterum alia fusca simpliciter duo, quibus subnectit aliud: ubi sic ad uerbum scriptum est,

FVSCVM NYGMATICVM, HOC EST, AD

neruorum punctus utile, Andromachi.

Guttae ammoniaci denarium pondo octo, cerae nouae denarium pondo octo, terebinthinae denarium pondo octo, aris combustae denarium pondo octo, picis aridae denarium pondo quadraginta, ut Zeno ait, minae dimidium, aut quartam partem. Argenti spumae denarium pondo quatuor, aloes indicae denarium pondo duum, mali terrae denarium pondo duum, galbani denarium pondo duum, eruginis denarium pondo unius (alij, denarium pondo duum) thuris denarium pondo duum, olei hyeme quartam heminae partem, aestate octauam, aceti tres cyathos, quibus ammoniacum dissoluatur. Hoc uerissime est ipsum nominare nygmaticum, ut quod neruorum puncturis ex usu esse queat.

TERTII LIBRI FINIS.

CLAVS

A CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA
FENH, LIBER QVARTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

RIMVS sane liber in alborum emplastrorum confecturis, alijsque, tum eorum quae ulceribus cicatricem agere ducentibus conueniunt, finitus est: ubi distinximus communiter appellata dysepulota, id est cicatricem difficulter admittentia, ab ijs quae proprie cacoethe, hoc est maligna dicuntur, & ipsa nimirum dysepulota. Quoniam uero quaedam saniei humorumque ulceratis partibus influentium uitio cicatricem agere admittunt, quaedam ipsa affecta sede influentem succum quamlibet probum corrumpente, secunda ratione ulcera dysepulota & cacoethe proprie nominant: in quibus interim totam partem affectam excindere, uel adurere nonnulli coguntur, aut medicamentis crustam inducentibus, aut igne utentes. At cum ampla sit latitudo utrinque in eo, quod alterum altero magis minus ue dysepulotum, malignumque est, tantum medicamentum pharmacorum esse numerum oportet, quantum ipsorum quoque ulcerum extiterit. Merito igitur omnes, qui unum duntaxat medicamentum ulceribus malignis cicatricem inducere promittens habent, successu crebro frustrantur. Nam duo (minimam) quae idem pollicentur, eandemque facultatem ostendunt, diuersa alioquin inter se, non simpliciter maioris minorisque, uerum ut apertissime dicam, maximi ac minimi ratione in promptu adesse illi conuenit, qui omnia id genus uitia curare proposuerit. Quemadmodum commentario Therapeutices in uniuersis affectibus primam omnium communem auxiliorum potentiam inueniri docebamus, deinde materias, quibus illa continetur: ita nunc quoque in ulceribus dysepulotis generalia pharmacorum, quibus illa curabuntur, facultatem, quae tandem sit, uel prius inuentam esse oportet. Indicata mihi est & haec in illo opere, cum quidem nullus uitiosus habitus uulneratas partes infestat, duos scopos habens: unum, ut id quod influit, repellat: alterum, ut quod affectae parti inharet, infixumque est, discutiat. Atque haec contraria uires praestant: siquidem influxum reprimunt, quae sunt astringentia pharmaca: digerunt impacta iam exceptaque trahendi potestate praedita. Porro quae astringunt ut plurimum exasperant, atque hac occasione molesta sunt. Trahentia uero, ac digerentia ex alto humiditates, non citra acrimoniam id efficiunt. At acrimoniam dolor aliquis necessario sequitur, ulceratam partem erodens: atque sic propter dolorem, quam exasperantia erodentiaque concitant, humores ulceratis partibus influentes irritari contingit: unde quoque ulcus phlegmone obsideri exeditur. Ex quibus dictis colligitur, ulceribus dysepulotis praesidia inueniri non posse, multo minus adhuc malignis. Quare talis pharmacorum materia, quoad eius fieri possit, inuenienda est, unde ulcus citra dolorem siccescat: quod accurate fieri nulla ratione licet, medico ignorante, quem affectum medicamentum exhibitum ostenderit. Quippe ex ambobus compositum, erodente puta & astringente, necessario ualidum existit. Verum sordes & humiditatis copia id genus ulceribus incumbens, ueluti propugnacula quaedam ulceratis partibus facta rofionem ualentibus pharmacis adimunt soluuntque. Itaque attendendum est, quantum primus usus humiditatis in ulcere desiccauerit: uel si etiam sordes habeat, quantum inde absterferit. Ac ita secundum, tertiumque uti illo debemus, donec purum & siccum ulcus apparuerit. Vbi uero id tale conspexeris, ad aliud medicamentum te conferes, eiusdem quidem speciei, sed priore imbecillius. Nam ualidiora, dum mordendo ulcus dolorem inferunt, fluores mouent, et phlegmonas concitant. Quod si rursus aliquod multo imbecillius priore pharmacum adhibeas, ulcus humidum, sordidumque euadet. Hac igitur parte artificio utens medicus, eo qui experimento innititur melior est, quod sciat ulcus non alia medicamentorum uirtute curari, quam

G 2

Cum affecta pars eam siccitatem consequatur, quā in naturali statu sita possidebat. Quod factum intelligimus, ubi neque tenuis amplius sanies influat, neque pus producat. Hanc dispositionē ulcera nanciscuntur, quo dixi modo siccescētia, hoc est astricta, discussa; deinde ubi sicca quidem fuerint, uerum sordida adhuc appareant, de terrioribus pharmacis repurgantur, quae et ipsa in opere de simplicibus medicamentis commemorauimus, in quo prius exercitatu esse conuenit, qui hinc omnino frugere reportaturus est. Hoc uobis amici, quibus ista scribuntur, constare manifestum admodum noui: itidem ratione sine operis exploratione probabilē non esse, dicta iam mihi demonstrant. Etenim uidistis subinde medicos quosdā, illis ipsis pharmacis sine uia ac ratione usos, nihil promouisse: me uero multa eius generis ulcera persanasse. Quamobrem in memoriam reducite medicamentā citra demorsum exiccantia: qualia sunt permulta metallica. Atqui hoc etiā meminertis, quod cōbustis elotisq; erosio, quae prius abfuit, edomatur ac interit. His igitur impraesentiarum uti uobis licet: elotis quidē in pueris, eunuchis, mulieribus, & qui molli natura carne sunt praediti; itē qui ad sentiendū habiles admodū sunt, & uitioso succo laborāt. In alijs corporibus etiā illa usurpare potueritis, mane primū ipsa partibus, quae curantur, probē diffunditis adhibentes. Si uero corpus totū praeparationem quandā requirat, & hanc prius factā esse oportuit, praecipimus de his in cōmentario de morbis curandis. Nonnullis siquidem uel purgatio sola sufficit, quibusdam sanguinis detractio, alijs utraque haec adhibere profuerit. Sunt in quibus superiacentē uaricē excindere satis est: uel lieni, uel iecinori prospicere; aliquibus ambiētes ulcus partes praescindere: quemadmodum interim laborū callos amputare. Si horum quid experiri oportet, humoris copia simul cum sordibus inspicienda est; atq; ita ad idoneū medicamen uenimus, rursus simplicium memores, quae desiccant, non tamen uelceris sordes abstergunt: item quae abstergunt quidē, non tamen probē desiccant. Porro quae utriq; possunt efficere, prospiciemus ex quoquo ordine existat, quod maximū inter ea censeo, quae ad curationē pertinent, neglectū tamen medicinalis materiae scriptoribus. Nam hi solas uniuersales ipsius uires dicere studuerunt: sicut etiā Dioscorides, quē nulli eorū qui in eadē quasi arena defudarunt, secundū esse quisquā dixerit. Ego igitur deinceps omnia pharmaca recensabo, quae ulcera citra demorsum & manifestam exasperationē exicare possunt. Incipiā a metallicis, quibus etiam terrae species adnumerantur. Porro cum uariē inter se differant, in eo quod magis minusq; siccant, a medijs orsus ad uehementia, uel obscurius exiccantia me conferā. Siccant igitur modicē lemnia sphragis, & cadmia, praesertim quae sua sponte nascitur, praeter quod in torrentibus aut riuis quaritur, ac in Cypriorū montibus, alijsq; locis inuenitur, maximē ubi metalla sunt. Consueui eā magis siccantē reddere, per aestatem in sole, pluribus deinceps diebus terens ex aceto, aut uino planē giluo, substantia pelucido. Cuiusmodi est in Italia falernū, in Asia Tmolites, quod multo maximē siccare natum est. Hoc genere cōprehenditur Ariusum in Chio natū; item odoratum Lesbium in Cressō & Mithymna. His succedunt omnia uetera, cū ex albis et astrigentibus inueterata sunt. In Italia signinum, burtinū, & marsium; in Sicilia uocatū ab incolis animæum; in Asia aphrodisæum, et misyum. Sufficit enim mihi horum facultrates uniuersales ueluti paradigma exposuisse. Iam uero cadmiā ex aceto acri, similiter multis per aestatem diebus in sole praepero, siccatamq; repono, ut ulceribus malignitatē assumentibus inspergi possit. Valentius hoc pharmacū est, chalcitis cōbusta eodem modo prius in puluere redacta: post hanc ignem non experta tam ualens medicamentum est, ut crustas faciat. Lotam igitur ipsam, deinde tunsam habere satius est. Minus enim lota, quā uista desiccatur, tū longē melior est, minusq; mordax. Persimile medicamentū est etiam erugo combusta, quae ignē non experta est, fortissimū medicamen est, sicut chalcitis. Verum haec nonnihil etiā astringit, & ea multo magis chalcanthū, quod inter metallica maximē siccatur. At erugo huius potentiae omnino particeps non est. Misy autem & fori chalcitidi genere cognata sunt.

A sunt, ex una, ut dicam, radice producta: tenuius tamen misy apparet, tū minus mordax & urens: crassius fori est, & utrisque siccatur imbecillius: quemadmodum & stibi maiorē astringendi siccandi; uim ac fori possidet. Porro diphryges appellatū pharmacū, ulceribus agrē humiditatis uitio ad cicatricem uenientibus apertissimum est: ualidē namq; siccatur, etsi modicē mordax. Ad haec, praeter acritudinem qualitatem, tū potentia, uim habet astrictoria: quas tamen utraq; fortiores & chalcitis cruda, & chalcanthū repraesentat: siue id masculino genere, siue foeminino, siue neutro appellasse quis malit. Nā hoc uobis interim succurrat, de nominibus contendendū non esse, ubi speculationē ipsius artis usui necessariā ediscere statueritis. Porro alumē quodlibet ulcera satis exiccat, generosē astringit; unde nemo solis his ad ulcera utetur, sicut nec cruda chalcitide, & erugine: uista uero & haec & misy utilia sunt, ut elota morsum quidem remittunt, uerum minus siccant. Itaq; lotis uti tutius est: quoniam permulta corpora, quibus mederi cogimur, unam quandam dispositionem habent, qua uehementē commorsum ferendo non sunt. Audiuitis haec frequenter, & nunc iterum cōmentationis gratia in toto subsequenti sermone repetere conabor. Quae igitur plethora uitiosaq; succo laborant corpora, ad haec quae tenera carne praedita, & ad sentiendū insigniter habilia sunt, facili ex morsu, seu rosione phlegmonem recipiunt. In horū numero continentur mulieres uidelicet candidae, pueri, eunuchi, uiri cute alba; insuper qui regionem frigidam incolūt, humidi hi quoq; & pituitosi, eoq; molles & albi: quemadmodum ij, qui calidum tractum inhabitant, ut Aegyptum et Arabiam, duros corporum habitus, & siccos sortiuntur. Itaq; haec ueluti in mentē reuocando, appositurus sum & aliam pharmacorum simplicium materiē, quae malignis ulceribus curandis sit idonea. Sarcocolla igitur & ichthyocolla, his magis adhuc chrysocolla tali facultate praedita est. Huc optimē facit & plumbum combustum: post hoc fori, stibi; eaq; combusta: insuper plumbi recrementum, Graeci σκωρίον μόλιβδον uocant, probē siccatur: quemadmodū & ferri squama, euidentius tamē stomomatis. Porro aeris squama, praeter quod siccatur, etiā abstergit purgatq;. Unde pura quoq; ulcera efficit, quod reliqua squamae nō possunt. Quare si haec omnia medicamenta arida ulceribus malignis ac contumacibus inspergis, mirifice uidebis citra erosionem ea desiccari: sicut ubi buccinorū testas concrematas, purpurarum, ostreorū, aliorumq; id genus adhibueris. Quin & lapis specularis, graece διαφανής, Romanis olim speculariū dictus, ex ijs est quae leniter ac sine morsu exiccat: qui uisus ulceribus dysepulotus, nō item malignis ac rebellibus cōducit: quippe minus exiccat, quā illa requirit. Idem potest uisum, ac ignitum illud quod in uasis areis calefactorijs adheret. Caterum aegyptiae spinae fructus, galla omphacitis, hoc est, immatura, rheon, malicorium, tum radices, tum herbae non paucae ultra siccandi etiā astringendi potestatem habent: nam & malū terrae, iris, acorum, arthemisia, panacis radix, argemone, chamaeleontis nigri radix, ciperum, dracunculus, & gladiolus affatim exiccant. His euidentius adhuc centaureū, & polium: quibus paulo imbecillior est terra nomine erythrias, uti ualētior est ampelitis. Talis sanē medicamentorum simplicium ad ulcera maligna ac contumacia materies existit: extrinsecus autem nonnulla ipsis apponuntur, quae quidē per se uehementis potentiae gratia non admoueri, sed alijs temperari solent, ueluti erugo ignem nondum experta, calx uiua, & illota, & molle aphronitru, quod reuera aphronitru est. Quanto enim spumantius, tanto praestantius est utraque facultate, tum quod minus mordet, tum quod magis digerit. Didicistis enim in opere de simplici medicina, subtiliora crassioribus hac uirtute inter omnia, quae simili specie comprehenduntur, praecellere. Porro nihil tam nobis euitandū est, q̄ pharmaca generis oleosi, quae Hippocrates μαλακώδη, id est mollia nominat: cuiusmodi sunt omnes adipēs, praesertim porcorū, deinde resina, postea cera: alia uero ratione & quae indurata remolliunt, μαλακτμόα dicuntur, non conueniunt, galbanū, bdellion, gutta ammoniaci, styrax & medulla. Item alio modo acria, piper, gingiber, sinapi, canchri, multa; eius generis alia.

memoratis, in ulceribus ad cicatricem aegre uenientibus
& malignis, utendum sit.

Viusmodi ulcera uitioso plena humore necessario existunt: pleraque uero ipsorum etiam sordes copiosas sustinent. Quoniam ergo siccum aliquod pharmacum ipsis sumus inspersuri, conuenit prius ea linteolo molli, puro & sicco exprimere; ubi ulceris cavitatem medicamēto impleueris, platysma labris attenuadis accommodatū extrinsecus superdandum est: hinc rursus linamentum undiq; æquale foris insciendum, cui spongia am, ex aqua aut uino tinctam, applicabimus. At permultum referre existimabis, ut spongia frigida maneat: quod ex facili fiet, si frigida continuè citra deligaturæ solutionem foueas: sed hanc ei imponere, ac circumdare debes, ut Hippocrates in commentario de fracturis edocuit, maximam offensam fore ratus ex deligatura, quæ ad elegantem formam, non usum conducit. Si igitur fascia una fuerit, sursum tender, siue sura, siue genu, siue talus, siue cubitus, siue manus summa, siue alia quauis pars laborauerit. Quod si duabus uti uelis, ut in fracturis, altera à parte affecta sursum feretur, altera deorsum prius, mox in superiore parte desinet, dum ipsa priori coniungatur. Quamobrem hasce fascias ex linteis, non laceros panniculos esse, ut omnes nouistis, expedit. Tertio quoq; die, non singulis, soluendū membrū est, sic ut aqua non adhibita, quo dixi modo nuper, molli, puro, & sicco linteo saniem ulceri abstergas. At si ambientes ulcus partes phlegmonodes quippiam repræsentent, humidū medicamen latum extrinsecus platysmati superaccommodandum est ex meo phoenicino, non simpliciter liquefacto, sed cui plurimum uini astringentis adiectum sit: non tamen cum refrigerante oleo liquare ipsum conuenit: uerū si rubor quispiam, uel omnino calor in circumpositis ulceri partibus exuperet, astringente, & refrigerante id faciendū est. Sunt huiusmodi, myrteum & melinum: si hæc non adsint, ad-

hibeto quod omphacinū, & omotribes nominant. Si durities maior extiterit, oleo ueteri, uel ricinino ipsum phoenicinum liquefacies. Sed tutius fuerit, si nihil in ambiente ulcus loco uitiosi appareat, superpositæ regioni liquidum medicamentum admouere, quod repellat, si quid prius uel prauū, uel plus quàm par est, insuat: maxima cum in crure ulcus obortum superpositā uenam uaricosam habeat: quæ dum magna est, ac colore nec rubrum, nec probum sanguinem, sed attriorem, magisq; melancholicum continere uidetur, excitanda uenit. Interim uerò contigit, ut uena tali excisa ulcus statim ad cicatricem ueniret, et si iam annum durarat: uerum ipsius loco iuxta diuisionem, ubi erat excisa, ulcus malignum ac contumax oriretur, cui cicatrix induci non potuerit. Igitur in id genus uitij præstat, uiribus ægri consultis, à uenæ incisione auspicari: deinde pharmaco purgare melancholicū humorem, et cum hoc etiam pituitosum educere: quoniam is quoq; unā nonnunquam cum melancholico insluit, dum uarices generantur. Postea ipsam uenam ulceri superpositam in longum scarificare commodum est: ubi abunde uacuatis, ei ipsi uenæ sectæ prius medendū: postquam exactè iam cicatricem ducere uidetur, tunc maligni ulceris curationem, ut prædictum est, aggredere. Iam uerò lien interdum malè affectus uitiosi talis humoris autor est, sicut & iecur: quibus antea prouisis, sic tandem ad ulcus curandum uenire oportet. Pari modo si uniuersum corpus cachochymū, uel plethoricū existat, prius expurgare uacuareq; expedit, quàm medicamentum ulceri admoueas. Porro intra ulceris per arida medicamenta curationē, quousque solueris, aduertendū est, qualemnam in particula effectū ediderint: sciendumq; ac in memoria habendū, nonnulla desiccare, non autem detergere, cuiusmodi sunt illa, quæ astringendi qualitatē obtinent, ulcus purum non efficiunt. At quæ præterquam quòd siccant, adhuc etiam detergant, ea non modò siccam, sed puram quoq; totam partem exulceratam efficiunt. Præterea notandum uenit, pura ulcera ab ijs medicamentis, unde prius cū essent sordida nihil rosionis percipiebant, nunc

erodī,

erodī, morderiq;. Quæ causa est, ut à ualentioribus absterforijs pharmacis ad mitiora lenioraq; digrediamur, ubi ulcus adamussim purum inuenerimus. Quemadmodum rursus in sordidis ad magis abstergentia transimus, nisi ex rosione sordida apparuerint. Hoc siquidem medicis etiam bonis existimatis nonnunquam imposuit, ut ad absterforium ualentius aciusq; se conferrent: unde iterum ulcus erosum, ex æquo sordidū, uel etiā magis adhuc, altera solutione uisum fuerit, carne quæ id fœdat à medicamento colliquata; nam ita in prauā saniem degenerat. Cæterū quicquid in his ipsis tenuioris substantiæ est, à pharmaco diffatur, reliquū ibidē ulceribus infixum sordes ipsis redditur. Quare animum attendere oportet, utrum ulcus carne quæ subest exesa ac colliquecente sordidum euaserit, an quia medicamen sordidis auferendis aptum requirat, impositum uerò tale non sit. Quod indicat ulceris maior facta cavitās, tum oræ rubentiores calidioresq;, cum medicamenti acrimonia abstergentur. Foran igitur superuacaneum fuerit, in præsentī cōmentario compositorū medicaminum usus, rationem, modumq; adscribere: quippe in methodo curandi explicatum. Quæ uerò necessaria sunt, & magnam noxam adferunt neglecta, satius est bis ter'ue, ut fidelius memoriæ inhæreant, eadem repetere. Ponamus igitur & hoc in talium ulcerum curatione, si quidem citra totius corporis offensam fieri poterit, ægrum à balneo abstinere, perfricari linteis largiter, mox oleo, deinde ferulis exerceri, si crus fuerit affectum: uel cursu, si partes superiores malè habeant. Quòd si à balneo temperare sine totius corporis noxa non poterit, soluere deligaturam nō oportet: uerum ut ligatum est membrum lauare, & aquam calidam ex spongia exprimere, aliamq; mox frigidam infundere, ut nullus in deligatura calor sit reliquus. Iam si curatio succedere uideatur, etiam absque spongia alligata sanari potest, si phoenicinum liquefactum, ut dixi, extrinsecus imponas, uel citra spongiā, quæ fascijs comprehensa, uelut in fracturis, ægrotae corporis parti orbiculatim circumdatur.

B

COMPOSITIO EMPLASTRODIS MEDICAMENTI.

Quoniam malignorum, & difficulter cicatricem recipientium ulcerum curationis summus est scopus, ut medicamentū citra morsum exicceret: aqua uerò & oleum maximè omnium humectent, ab eis abstinendum est ita, ut nec per se adhibeantur, nec alijs siccis temperentur. At cera deligenda est, neq; natura, neq; uetustate sicca, uerum recens & pinguis: quam in sole emollitam aridis medicaminibus dictis, quibuscunq; uoles, excipere licebit: sin autem sol absit, apud ignem calefacta subigatur, & in calidā aquam demergatur. Non enim aqua per totam miscetur, sed statim ab ea emollescente defluit, antequam ulceri fuerit imposita.

TEMPERATURA MISTURAE EST TALIS,

Mediocre medicamentum hoc modo efficitur.

Quarta pars metallicorum ceræ adijcitur: ualentius erit, si tertia sumatur. Porro cum ipsa metallica minus magisq; lenia siccaq; existant, uirtus in ijs quæ magis siccant, intendetur: quæ minus, remittetur: quemadmodum rursus tutior leniorum usus est, mordaciorum periculosior. Dictum nanque frequenter est, nonnullas naturas corporum, tum cutem, tum carnes magis sensorias habere, quibusdam has minus esse sensiles. Item pro maioris minorisq; sensus ratione doloris etiam affectus sequitur, ut & phlegmones. Accedit huc non mediocris differentia, quòd quis molli sit carne, uel duriore, boni maliq; succi, uel plethoricus, uel uacuuus, uel medio quodam modo inter enumeratos affectus: unde colligo, unum omnibus medicamentum præparari non posse: sed quaecunq; ex similibus specie confectum fuerit, hoc uti sciet ille, qui methodum isto libro traditam artificiosè didicerit. Exempli gratia in subiecta materie: si pares utriusq;, eruginis & aris combusti partes misceas, aluminis scissi partis unius dimidium, ut totum tribus uel duobus denarijs s,

G 4

C uel uncijs totidem constet, sufficere ceræ denarios adijcere denarijs: decem uero uncias uncijs, in temperati & medijs facultate pharmaci compositionem; melius fiet, minusque mordebit, si loco aluminis scissilis diphryges accipiat: cuius uno denario integro iniecto, erit præstantius: & si eruginem mordacius facturam suspicati, lene prorsus ipsum fieri postulemus, combustam apponimus. Insuper si expurgare foras statuerimus, aris squamæ denarij dimidium addetur, ut tota medicamenti temperatura talis euadat: aris, eruginis usta, diphrygis, singulorum partes æquales, hoc est, cuiusque denarij pondo unius, aris squamæ denarij dimidium. Hæc pingui cera, ut dixi, excipiantur: ubi sicciior paulo fuerit, quam ut commemorata excipiat, temperandū est oleum myrteum quo mollescat, uel melinum, uel lentiscinum, uel ricininum, uel cyprinum, uel omotribes uetus, uel recens hispanū, uel quod apud nos ex oleæ surculis conficitur. Aut si omnino nihil oleosum medicamento adhibere placet, laricem resinam admiscero: cuius si copia non est, terebinthinam in locum restituto. Caterum hoc semper in memoria tenendum est ijs, qui hæc legunt, maxime ad primum nuper dictum, tanquam præstantissimum ueniendum esse, mox ad secundum & tertium, deinde ad alia, ceu pro pharmacorum uirtutis, & potentiae portione, sermonis ordinem nobis usurpantibus. His igitur auditis quispiam, & simplicium medicamentorum uiribus intellectis, discernere poterit, quæ maiores nostri ad ulcera cacoëthe pharmaca cōscripserint: sicut mox Asclepiades, cognomento Pharmacion, in tertio τῷ περὶ τοῦ in hunc modum tradidit.

QVAE MEDICAMENTA MEMORIAE
prodidit Asclepiades.

D Chironia & difficilia ulcera medicamentum: Aeris squamæ pondo unciam, eruginis rasa pondo unciam, ceræ selibram, resinæ laricis pondo unciam s. ea quæ liquari possunt aridis affunduntur. Quibus exceptis, ac curiose mollitis, utitor: item platysma exiguum soli affectæ partem, ut ulcus tantum comprehendat, iniecto. Caterum ambientes particulas pharmaco, quod phlegmonem arceat, circumdare oportet. Inter curandum tertio quoque die soluere, deinde fomentis mitigare, ipsumque emplastrum, quod à latitudine platysma uocatur, abluendo emollire, ac rursus imponere, donec cicatricem inducere incipiat. Hæc est medicamenti scriptura. Pulchrè uero autor ipse adiunxit, ad chironia: nominant enim sic ulcera, non mediocriter, sed maxime maligna, contumaciæque. Generosum hoc medicamen est, ut quod ex tertia ceræ parte metallica contineat: eruginem sanè pharmacum ualentius: aris squamam multa illa moderatius, attamen & ipsum generosum. Medium ac symmetricam habet temperiem, ut etiam modicè maligna curet, si non triplex, sed quadrupla ceræ portio alijs commixta fuerit: moderatius adhuc extiterit, si quincupla adijciatur, ut nondum cacoëthe, sed agrè cicatricem ducentia persanet. Quemadmodum etiam, si metallicorum sex partes cera capiat, ut sit eruginis & squamæ, utriusque denarius, ceræ duodecim, laricis quot exigit proportio, quæ erit, si tres ipsius denarij imponantur. At ubi cera pinguis est, etsi minus resinæ addatur, spissitudinem, quanta sufficit, medicamentum habebit. Siquidem huiusmodi pharmaci resina ob crassitudinem inditur, ueluti & myrteum oleum, uel lentiscinum. Ego certè attico nonnunquam œsypo cera emollitam temperavi: ac usu didici, uel nihil, uel parum adeo medicamentum ab illis, quæ sine his præparata sunt, superari. Atqui manifestum est, me hæc ad futurum medicaminis robur referre. Nam auxilium ad aliquid spectat: quippe mollius pharmacum ad moderatiora cacoëthe, id est malefica, magis quam uehementius, conducit. Vbi igitur ulcus ipsum minus malignum est, ore uero prætumide, Græci ὀχθαδής appellant, potior in his est œsypus. Benefacit etiam his cerui, uitulique medulla: quam leuem prius factam, ceræ admiscere oportet. Dein in unitatem coactis metallica trita, ut in puluerem redi-

A redigatur, excipienda sunt, ut quæ rosionem pariant: omnia uero sicca ac terrestria pharmaca, quantum satis est, antea leuigentur, ut est galla, cytinus, malicorium, agyptia spinæ fructus: quoniam id genus omnia agrè fiunt leuia: sicut faciliè quæ ex lucis & liquoribus resiccatis proueniunt, myrrha, aloë, acatia, & quæ his sunt finitima. Rectè, me Hercules, ad finem superioris medicamenti scripti hæc uerba adiecit: Et hæc triduo soluto, fomentisque mitigato, ipsumque emplastrum ablutum emollito, rursusque apponito. Nisi enim diutius cuti pharmacum adhæserit, nihil efficiet. Quod plerisque medicos latuit, arbitantes, si ter die saniem ab ulcere deterferint, melius se facturos ijs, qui bis idem faciunt. Qui uero semel soluunt, ab ipsis quoque agris tanquam negligentes male audiunt. Conuenit hic quoque meminisse, quod in pleurisque nostris commentarijs dictum est: qualitates uidelicet omnium uicinarum corporum mutuo in se agere: etsi alterum ipsorum multo sit ualidius. Item annotandum est, ubi qualitas medicamenti curando corpori similis specie fuerit, maius sequi momentum. His igitur rationibus, qui primus emplastro ante imposito uti statuit, iusta laude dignus est: & nos ipsum sequi multo magis decet, cum quod ratione inuenit, experientia comprobatum cognouimus: nec temerè triduo ipsum foueri, singulis uidelicet solutionibus præcipit. Nam quia ualens medicamentum est, lenitior nem desiderat. Satiùs igitur est, in ulceribus non ita malignis ceram quadruplam, uel quincuplam amborum simul metallicorum esse. Post hoc pharmacum aliud Asclepiades tradidit, quod his constat: Eruginis pondo uncijs duabus, squamæ pondo uncijs duabus, diphrygis pondo uncia, ceræ pondo libra, laricis pondo uncijs tribus. Hæc rursus temperatura simplicium medicamentorum eadē est quæ superioris, solo diphryge superans: alia certè omnia priorum duplicata sunt. In illa enim scriptura eruginis & squamæ utriusque pondo uncia adijciebat, ceræ modum ambabus triplo maiorem: siquidem omnes uncias sex eius admiscendas censuit, resinæ unciam s, metallici cuiusque unciam. Secunda scriptura, illius quidem loco uncia semissis, tres imponendas iubet: metallicorum uero pro una uncia singulorum duas: ceræ libram in priore scriptura mutat in selibram. Clarum itaque est, diphryges solum in secunda eum apposuisse. Ac si uncia ipsius immittendā alijs duplicatis præcipit, modo simplicibus uniuersis in priore scriptura mistis diphrygis semunciam addideris, talem medicamenti confecturam habiturus es: Squamæ pondo unciam, eruginis pondo unciam, ceræ selibram, resinæ laricis pondo uncia s, diphrygis semunciam. Similis omnino hæc est priori, si diphryges excipias: quod tam moderatum est, ut etiam solum inspersum ulceribus, quæ cicatricem difficulter admittunt, probè medeatur. Item & as combustior autem longè erugo, ut sordida admodum & humida curare nequeat, si solam eam inspergas. Exedit enim, & mordet insigniter. Porro in chironijs ulceribus, alijs temperata pharmacis tantum de uehementia uirtutis suæ remittit, auget autem illorum, ut compositum ex omnibus pharmacum fiat præstantissimum. Quia iam ratione prædictis medicaminibus erugo mista fuerit, hæc & uiua calx, exigua proportionē aliorum à quibusdā adiecta: extincta mediocriter est pharmacum: elota prorsus leue, & mordacitatis expertus. Hoc igitur emplastrum exempli gratia adscripsi, quod iuuenes in particularibus exerceri uelim, non uniuersalibus solis contentos. Rursus autem ab exordio sermonem repetens, ad Andromachi medicamenta digrediar.

DE ANDROMACHI EMPLASTRIS
ad ulcera maligna.

Pponam igitur causa exempli, quæ ex cōpositis medicamentis ad cacoëthe ulcera conuenire usu probata sunt: ab ijs exorsus quæ scripsit Andromachus, quæ non iniuria queas accusare, quod citra distinctionem pharmaca tradiderit. Hæc enim omnia, permultos medicos male ipsis uti contingit: ideoque nonnunquam scopum mirificè adsequi: interim ab illo errare, aliò delabentes. Cum igitur ualidissimum aliquod recensere

Conueniret, omnia ordine protulit Andromachus. Ab hoc rursus aliud moderatissimum: imbecillimum uero scripsit, nulla distinctione apposita: Auspicatur enim ipsa hoc titulo: CICATRICEM INDVCENTIA. Mox ita subdit: Cadmia tota pondo libram, chalcitidis usta pondo libram, cera pondo libras quatuor, resina arida pondo libras tres, myrtei pondo libras tres, uinum aridis miscetur: statim in hunc modum pergit.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΛΑΔΑΝΟΥ,

hoc est, ex Ladano.

Et temperatura apposita iterum deinceps ait: ALITER VT ALCIMION. Deinde hic quoque temperaturis expositis infert, PHARMACVM, inquit, *δία καὶ ὅσων*, hoc est, ex hordeo. Post huius compositionem in eam sententiam iterum scribit.

ALIUD CICATRICEM INDVCENS.

D Resina sicca denarium pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor, spuma argenti denarium pondo sedecim, cera denarium pondo decem, olei cyaathum & dimidium: ut hoc sit medicamentum ab initio sextum. His subiungit iterum alia sex, unicuique praeponens, ALIUD, uolens nimirum, CICATRICEM INDVCENS, nos inaudire. Quinque igitur sunt epulotica, quibus nos uti solemus: nec malignis, nec aegre cicatricem ducentibus idoneis. Sextum ad ulcera quidem dyssepulota, id est, quae cicatricem difficulter recipiunt, non tamen ad cacoethe, quae nobis maligna dicuntur, ualet. Reliqua uero sex adiecta malignis profunt, uirtute inuicem diuersa: quibus alterutrum ab eo adscriptum esse oportebat, qui rationalem, ac methodicam disciplinam proficitur, nempe uel uehementiae differentiam, tanquam nobis intelligentibus ad maligniora ulcera ualentioribus utendum remedijs: ad mediocria, imbecillioribus: uel Empiricorum more posuisse: quaedam ex his medicaminibus phagedenicis, in summaque, ex eis ac pastis esse utilia, quaedam cauis, quaedam uehementer sordidis: ipsi uero, qui phlegmonodem simul, aut scirrhosum affectum habent, aut labra ulceris dura, uel praetumida, uel nigra, uel alterius coloris, singulis propria. Horum autem nihil ille effecit. Postea sex facultates cicatricem inducendi ordine reulit, quarum ego compositionem cum proprijs distinctionibus narraturus sum. Primum itaque ab eo scriptum, eruginem, et squamam cepit: remittit autem minuitque uim ipsius cerae mistura, quae octo partes amborum, quatuor utriusque explet. Etenim eruginis & squamae, cuiusque unciam miscere praecipit, cerae uncias octo. Admodum commodè obseruabit, qui id componit, temperare aliquod molle, Graece *μαλακωδὲς* dicitur, oleum dico, & seuum, & cespum, & resinam. At si pinguis cera non adsit, metallica aegre miscebuntur. Ac si iuxta ignem, uel in sole calido temperare ipsa cogamur, paulo post pharmacum indurefcet. Quapropter cum ulcere fuerint imposita, sagum suum aeger durum contingere putabit. Quippe eiusmodi medicamenta omnia talem habent usum. Si uero calidis manibus tractes, tantum magnitudini ipsius adimes, quantum emollitum dilatatumque in toto ulcere imponetur, ut etiam oras contegat. Cum autem ulcus extiterit, totum ipsius cauum medicamine indito replebitur. Post hoc rursus aliud platysma superaccommodabitur, quod & labra comprehendat. Hinc deinde pannus frigida madens tantus undique obijcitur, ut medicamentum occultet: postremo spongia mollis fascia ex linteo excepta, uel semel, uel bis adfectam partem orbiculatim ambiente tantae magnitudinis, quod totum ulcus cum labris, ac superposita ipsis, subiectaque complectatur. Deligatio à duobus principijs fiat: uocant sic quoties tota pars media uinculi affecto loco incumbat: crus autem utrumque in oppositum deducatur. Postremo si pannus tam sit ualidus, ut semel iniectus spongiam tutò contineat, illic terminis consuetur, superfluo forcipe adempto: sin imbecillis, rursus utrumque crus dolebit, simili robore ad id, quod affectum est, attractum: quod imprimis obseruare conuenit, tum in primo fasciae traiectione, tum maxime in secundo. Quin nec illius obliuisci te oportet, cuius primus, quorum ad nos memoria peruenit, Hippocrates inuentor extitit: olim ab omnibus ante ipsum medicis, nunc

A nunc ab his qui artē parū legitime didicerunt neglecti: putant enim satius esse, partem exulceratā incompressam seruare, utrinque uero ligamentum ei circumponere: quod quā sit incommodū ac noxium, Hippocrates demonstrauit. Igitur ubi haec primo die peregeris, altero aquā frigidā per spongiā irrigato. Si ambiens aer calidus & siccus fuerit, bis hoc ter uel in dies singulos faciendum est, ac deligatura tertio quoque die soluēda, per hyemem etiam quarto. Caeterū inspicienda est à medicamentū uirtute facta inalteratio, tum in ulceris cauitate, tum in labris, tum in locis ea ambientibus. Porro unde haec discas, libri de temperamentis suppediabant: necnō in opere Therapeutices de his ulceribus tractatū est: uel cum siccus, uel humidus, uel calidus, uel frigidus, quā prius & totū membrū affectum, & singulae eius partes apparuerint. Insuper considerabimus, num quid ex oris ademptum sit, uel emollitum quodam modo uel attenuatum, item color ne mutatus sit, & sordium copia eadem remanserit, unde cognosces utrum fortius, uel mollius, uel simile priori medicamen imponendum ueniat. Poteris sanē & primum ipsum ex facili immutare, si mollius uoles reddere, misto inter molliendū paululo cuiusdā olei astringentis, aut myrtei, aut rosacei, aut melini, aut lentiscini, aut mastichini, aut cyprini: sin ualidius, aut squama, aut erugine: ex quibus utrisque modicum adamussim leue reddes, ut subigendo adicias: nos, uti nouistis, uel mite aliquod pharmacum ulcere inspergiamus, eique medicamen emplastrodes superimponimus. Nulli dubium est, mitia pharmacum mihi dici, sarcocollā, chalcitidem ustam, item as, eruginem combustā, & chalcanthum: quae ignem nō experta, acris omnia sunt: combusta, moderata: lota post combustionē lenia, rosionisque fiunt expertia. Praestat autem, sicut praediximus, emplastrum missioni adaptare: tum aliquod ex alijs medicamentis imponere, quorum deinceps meminit Andromachus: idque non modò simplicium uires, sed mensuram quoque inspicientes, ut in eo quod iam commemorauimus. Quatuor enim partes cerae, cum eruginis & squamae, utriusque una miscentur. Tres fortius ipsum efficiant, sicut quinque imbecillius. Eodē modo in alijs agendū est, puta in eo quod praedictum sequitur, octauum ordine, tali temperatura: Chrysocollae denarium pondo duum, squamae denarium pondo duum, cerae denarium pondo sex, diphrygis denarium pondo duum, squamae argenti denarium pondo octo, rosacei, uel myrtei modicum: in hoc pharmaco chrysocolla, & diphryges ipsa per se insperfa, malignis ulceribus curandis sufficiunt: squama ualidius, asperius, mordaciusque medicamentum est, eoque argenti spumam autorem admiscuit, subueritus squamae uolentiam, cupiensque ipsam mollioris pharmaci mistura mitigare, ac resolvere. Sin absque cera quatuor illa iuxta dictam temperaturā misceas, medicamen aridum insperfile, Graeci uocant *ἐπιπασσόν*, habiturus es, ad malignorum ulcerum curationē non inefficax. At ubi emplastrum facere conaris, cera temperanda est: & propter metallicorum copiam, necessariò etiam liquidorum meminit Andromachus, rosacei nempe, & myrtei: cera nanque modica nimis est pro metallicorum modo. Cum igitur chrysocolla, squama, & diphrygis binos denarios, argenti spumam octo misceri iubet, quatuordecim uidelicet uniuersos efficiens, uel ceram pinguem insigniter, uel oleosum quoddam pharmaco affundere debebat. In superiore medicamento cera metallicorum erat quadrupla: unde spuma argenti ablata, ex alijs licet pharmacum componere, quemadmodum ego nonnunquam factitauī. Quod si fiat, myrteo nō opus erit, cera, ut dixi, pingui adhibita: si dura sit, liquidum aliquod miscere oportet. Quamobrem nonnulli in id genus pharmacis cera praeposuisse uidetur, alij recentis, alij iuuenilis: nō, per Iouem, ipsius aetatem, sicut in alijs medicaminibus, sed humiditatē requirentes. Est etenim reuera melior iuuenis, sed non ut bimumlam, trimulam uel reijcias. Caeterum ad sequens emplastrum ire tempus est: quod habet in hunc modum: Diphrygis denarium pondo octogintaquatuor, argenti spumam denarium pondo ducentorum quadraginta, cerae denarium pondo trecentorum octodecim, olei heminas sex. Poterit hoc pharmacum ulceribus nondum malignis, uerum dyssepulotis cicatricem

Alias trecentorum uiginti.

C obducere, quoniam exiccat, sed non ualide, ut quod post ipsum scribitur; minori tamen temperatura conficiendum est: simile enim ei hoc est: Diphrygis denarium pondo quatuordecim, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, ceræ denarij pondo quinquagintatrium, olei myrtei pondo uncias decem. Nam Andromachi pharmaca horum fescupla sunt. Quod cicatrici obducendæ omnino est, respondet ex cadmia confecto, tū glyciæ nominatæ, de quibus sequenti sermone dicemus. Huic subscriptum ualidius quidem est, non tamen primo ex hisce sex, uerum septimo ab initio primore finitimum, in quo squamam, & eruginem ceræ quadruple commiscuit. Diphrygis enim adhuc denarium pondo sedecim, argenti spumæ denarij pondo quadraginta octo, ceræ denarij pondo sexaginta sex adiicit. Inde horum copiarum gratia coactus est & myrtei olei heminam s. affundere. Numeretur ergo hoc quoque inter ea quæ cicatricem generant. Quod statim subiungitur eiusdem generis est: mistissimum uero lenissimumque ex plumbo combusto & eloto, spodio, cadmia, diphryge, & terebinthina compositum. Zenonem aiunt galbanum quoque miscere, quod mihi in prædictis uidetur superfluum. Scribit ipsius misturam talem: Eloti plumbi denarium pondo duum, spodij denarium pondo quatuor, cadmiæ tantundem, diphrygis denarij pondo unius. Excipit ea terebinthinæ denarijs sex. Zenonem dicit addere denarij dimidium. Si quidem ceu molliendis labris callosis ac duris, eoque Græce ὀχθρόδωτος, id est, prætumidis appellatis, id facit. probè admiscet: sin ad ulceris malignitatem & contumaciā, nō item. Nisi enim galbanum adhuc receperit, etiam sic à malignorum ulcerum prauitate uincetur. Magis autem uerisimile uidetur, duodecim hæc ordine se consequentia pharmaca ad cicatricem ducendam idonea scripsisse. Etenim præter duo ex ipsis, puta septimum, & à principio & octauum, alia omnia ulceribus ægrè ad cicatricem uenientibus, sed nondum malignis medentur. Item duodecimū inter ea cicatricem obducit: imbecillius autem quàm ut cacoethe persanet. Compositio hæc capit molybdenæ denarium pondo centum, diphrygis denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo decem, cyprij tosti denarij pondo octo, resinæ terebinthinæ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo quadraginta, myrtei denarium pondo quadraginta. Porro minoris temperaturæ quæ huic respondeat, omnia eiusmodi pharmaca conficere oportet, scientes ipsa confestim saxeam duritiem acquirere. Tantum igitur cuiusque præparare satis est, quanti usus fuerit, præsertim si hyems usum ipsorum excipiat. At si quartam singulorum partem capias, molybdenæ quinque & uiginti denarij erunt, quatuor diphrygis, duo & semissis sorios, tosti misyos duo, terebinthinæ nouem, ceræ & myrtei pares portiones, utriusque decem, amborum uidelicet uiginti. Porro in omnibus eius notæ pharmaceis illa quæ liquari possunt, liquefacta, & refrigerata, deinde rasa siccis diligenter in puluerem reductis admiscero. Nam si liquida ipsis affundas, saepe sient grumi ceræ modo, maximè cum frigus fuerit. In sole feruenti si mistura fiat, licet ea superfundere: mouendo uehemèter rudicula primum, deinde cochleario: præstat autem in hisce omnibus, rudicula palmæ esse ramusculum. Hæc Andromachus indistinctè, sicut diximus, duodecim pharmaca tradidit: hoc singulis tantum præponens epulorica, hoc est, ad cicatricem ducendam idonea. Ego differentiam ipsorum manifestò (ut arbitror) exposui, quæ cordatum uirum ad dextrum particulariū usum ueluti manu ducere queat. Insuper aliorum polychreston, id est multiplicis usus medicamentorum meminit, ut ad alios plerosque affectus, ita ad ulcerum dysepulota, id est ægrè cicatricem ducentia aptorum, quæ nos sermone procedente percensebimus, ubi pharmaca, propter uariam utilitatem πολύχρηστα Græcis dicta, aggrediemur. Impræsentiarum peculiariter de ijs scribemus, quæ ad maligna & dysepulota faciunt: ea potius maligna, quæ chironia nonnullis appellantur, quemadmodum Andromachus ipse ordine duodecim medicamenta modo relata prodidit: duo ad carbunculos, unum ad herpetas, quartum aliud post tria hisce uerbis conscripsit,

EPV

EPVLOTICVM AD CHIRONIA DIOSCORIDIS.

A Magis quidem uarium, non tamen ualentius medicamen proposito conficit, in quo ceram, utriusque simul, squamæ puta & eruginis, quadruplum temperauit. At in eo, quo de nunc sermo est, ceram metallicorum portione pauciorē immittens, liquare ipsum myrteo, uel rosaceo modico præcipit, quantitate ipsorum omiſsa. Subiungam uero nunc totam eius seriem, Andromachi uerbis expressam: Chrysolæ denarij pondo duum, eruginis rasæ denarium pondo duum, ceræ denarium pondo sex, diphrygis denarij pondo duum, spumæ argenti denarij pondo octo, rosacei, uel myrtei modicum, ut liqueſcat. Hoc pharmacum inter duodecim illa epulotica adamuſſim superiori conuenit: si quod squama & erugine constat, excipias, ordine, ueluti dictum est, octauum, sola erugine illud superans: quod ideo cicatricem inducētibz adscripsit. Maiora tamen de ipso pollicetur, ad chironia conuenire dicens: quanquam & hic optimi medicaminis mentionem faciat in istum modum,

MEDICAMENTVM EX COLLECTANEIS

Primionis ad desperata.

B Hoc nomen, desperata, ulcera illa, quorum curationem plerique aggressi nō absoluerunt, sed tanquam ab insanabilibus destitute, significat. Fidendum huic medicamento, quod præter alia usu quoque probatum est. Hæc capit: sorios denarij pondo uiginti quatuor, aluminis scissilis denarium pondo sedecim, malicorij denarium pondo sedecim, calcis uiuæ denarium pondo sedecim, thuris denarium pondo trigintaduū, gallæ denarium pondo trigintaduū, ceræ denarium pondo centum uiginti, seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, olei ueteris heminam. His simplicibus medicamentis compositum illud temperatur: at quomodo illud præparandum sit omisit: ut in alijs multis, quæ confectura narrationem requirunt, facilem alioquin, ut paulo post dicemus. Cæterum uos scire imprimis uelim, ut si quando uitulinum pingue desideretur, eius loco uetus suillum, quod nominant axungiam, admisceatis: uerum salis expers, & non multorum nimis annorum. Nam uetus oleum abunde satis digerit: sic adeps citra roſionem hoc efficit: bubulus similiter quidem digerit, sed non æquè morſu caret: medium locum obtinet uitulinus, quod porcino acrior, hoc bubulo mollior. Itaque pharmacum, quo de sermo institutus est, ualidissima continet, fori, alumen scissile, malicorium, gallam, non digerendi facultate, sed astringendi, ut uocant, eximia prædita. Atqui clarum est, gallam semper adiiciendam esse, quæ uocatur omphacitis: alumē uero ægyptium, & scissile, cuius penuria, rotundum scissili crassius, sed minus astringens. Quod autem malicorium putamen mali granati uocatur omnes nouerūt. Breui adeo tempore floret, si uelis aridū contundere, & in puluerem redigere, seu leuigare. Nempe dum areſcit, imbecillioſiorem uim sortitur, cum humore eius discusso pereuntē. Quare tutius est, succosum prius ex uino decoquere, donec fiat friabile: uinū autem austerum prorsus, sed non recens esse oportet (nam austera nisi uetera sint, crassiorum partium existunt) neque uetustū, ut iam aceſcat. Etenim recens penitiora corporis non permeat: uetus acre & mordax est: ergo ætate mediū potius est: quod plurimū intra quinque & decem annos consistit. Postulat locus hic in memoriam reducere, quod multi saepe dicunt, de austeris, acerbis, in totū de astringentibus uinis, cibis, & pharmacis: ac primum de harū uocum significationibus agendum est. Austerum enim idem sibi uult, quod Græcis mediocriter astringens: acerbum, quod ualide ac uehementer id facit: genus utriusque commune aſtrictionis uocabulo signatur: sed ualide, an obscure, non item. Omnia igitur astringentia contrahunt, ac densant meatus: adhæc uinciunt, ac continent partium sibi cohærentium substantiam: atque minus magisque hoc pro aſtrictionis quantitate efficiunt. Cæterum stringendo ac densando summam corporis, quod astringitur, cutem uirtus illorum recluditur, & in altum ire prohibetur: ob quam rationem pulchrè nonnulli medicorum huiusmodi pharmacis alia subtili & acri potestate prædita indere cogitarūt: à quibus ueluti ductæ astringentium

H

C uires in profundum corpus perueniant. Hoc nimirum pharmaci propositi autor considerauit, qui calcem uiuam ei addiderit. In Andromachi libro calcis uox omiffa est, uiuæ nomen adscriptum, medicis compendij gratia pleraque alia sic interpretantur. Proinde statim in ipsis medicamentis ad ulcera dysepulota & maligna compositis, squama simpliciter apposita, citra adscriptionem aeris, & scissile sine uocabulo aluminis, & terebinthina absque adiectione resinæ, subaudimus, quæ ipsi sic in dictione omiserunt; quemadmodum & nunc in uocabulo uiuæ, calcem; nuncupant enim per excellentiam, ipsam restinctam, et uiuam, Græci *καλὴν, ζῶσαν*, appellant non minus alijs quæ uruntur accommodata. Itaque uiuæ calce temperata emplastri huius autor acerbis medicaminibus ualidam reddidit compositionem, ut uirtus eius in imum usque penetret. Quoniam uero ex ualentissimis confectura est, ac nullum mitigatorium, nec leniens, nec concoquens aliquod continet, merito thus, quod puri mouendo pharmacum est, admiscuit. Si igitur sicco composito uteris, ulceri ipsum inspergens, indubie uehemens admodum esset, mordax, asperum, & exedens. At quia emplastrum id facere proponimus, perspicuum est unicuique, resinam uel ceram, uel adhuc adipem, uel medullam miscendam fore; aut si nondum ex his emplastri spissitudinem acceperit, oleum quoddam affundendum: cum autem addo, quoddam, inaudiendum est, præterquam quod proprie & simpliciter oleum dicitur, etiam cum adiectione dici rosaceum oleum, uel myrteum, uel cyprinum, uel eius generis aliquod. Distinctum namque est iam sapius, quid discriminis, rosaceum unguentum dicas, an oleum rosaceum; & unguentum cyprinum, an cyprinum oleum, aliaque similia. Merito eiusmodi pharmacorum temperaturam non eandem omnes fecerunt, qui id genus emplastra composuerunt; nam quod plures huius differentie causæ existunt, non ratione, sed mea ipsius experientia deprehendi. Nonnunquam enim ex paucis numero simplicibus medicamentum subito præparauit; interim ex pluribus, aliis ex plurimis, uel omnibus eiusdem generis. Insuper quia nonnulla apud nos abunde copiosa, quædam ex toto non essent, aut paucissima, ex ijs quæ habebant medicamentum composui, usu ita postulante; deinde cum experimento probatum inuenissem, ita semper usurpauit. Interdum fortiora quædam pharmaca composita, quædam imbecilliora ultro facere instituens, ut uarijs affectibus accommodata haberem, diuersas compositiones aggressus sum. Præterea hac ratione moros, quod pars exulceratione laborans plures requirat facultates: ut cum simul & caua est, et fluida, & fordida, & oris prætumida, & fluxionem ex superioribus recipit. Si namque pharmacum ad omnia quæ exulceratis partibus accidunt ualere cupias, diuersarum uirium materias adijcere necessarium est. At si unum prius quod urget sanare studeas, alijs neglectis, non est quod pharmacorum uarietatem requiras. Clarum est igitur, illos qui ante me eiusmodi medicamenta confecerunt, ob prædictam rationem dissensisse, ueluti mox in superiore pharmaco, uitulinum pingue autor cepit, quod oras induratas emolliat. Proinde duplicem ei usum adhibere debebat; unum ut molliusculo medicamini (*μαλακωδὲς* appellauimus) ad unitatem siccorum faciendam, quæ primum erant utilia; alterum, ut & ipsum aliqua partis affectus symptomata, seu accidentia persanaret; uerum multo utilius medulla ceruina induratis oris adhibetur: quæ si non adsit, uitulina; sin utraq; desiderat, humida quædam, & non acris resina. Nam omnes resinæ humiditatis gratia, & uiscositatis quam habent cognatam, sicca medicamenta ueluti colligant; quia uero non euidentem habent acrimoniam, ulcus nequaquam irritant. Quapropter nonnulli merito talibus medicaminum confecturis admiscuerunt uel terebinthinam, uel laticem nominatam resinam. Meminisse autem uos inter componendum oportet illius etiam, quod à plerisque medicorum negligitur, à quibusdam per ignorantiam committitur. Credunt enim institutoribus, uetus oleum dare se affirmantibus; ignari, quomodo ipsius loco uendant adipem suillum ueterem, ex oleo comuni liquatum, temperatumque, sed membranulis prius exemptis: apparet enim sic crassum insipientibus; si odoratis, uetustatis graueolentiam repræsentat.

Simi

A Similitudo igitur est fœtoris: qui uero utriusque ad unguem meminit, manifestò discernit. Alia siquidem est odoris adipis, alia ueteris olei proprietas. Accedit huc, quod crassitudo ipsius adulterati continua non est, nec similis, quemadmodum olei ueri. Quin & crassius in uasis alto, tenuius in summo euadit: ob quod etiam id adulterantes permouent, dum emptoribus tradunt. At si reuera sit oleum, sine tali astu sua sponte natum, nomen quidem hoc obtinet uetus: uis aut trimuli non est propinqua trigenario; aut quod annorum quatuor est, nullam cōfinitatem cum quinquagenario habet: siquidem temporis spatium cum inueterarunt tum oleum, tum adeps, rosionem quandam acquirunt. Atque hoc ego expertus sum ideo, quod oleum ac adipem uetustissima haberem, à patre multis annis obseruata, quæ ipse rursus ambo iuuenis adhuc copiosa reposui, ut iam inueteratis eis uti possem, ubi patris essent consumpta: ac etiam post hæc iterum ambo saepe recondi, ut uetustescerent, tantaque mihi nunc illorum copia est, quanta centum annis uicturo sufficiat. Propterea pharmacum supra positum, oleum & adipem quadraginta annorum recipiens, semper apud me ulceram diuturna, præter modum maligna, opinione melius sanauit. Sunt huiusmodi ulcera, in quibus ipsa affecta pars in tam uitioso habitu consistit, ut quamuis sanguis nutriendi causa ad eam perueniens, facile coquatur, mutet ipsum, corruptaque: siue id quod influit adeo existit cacoëchymum, ut etiam si pars nihil passa fuerit ab illo, certe ipso solo erodatur. Egregie igitur medicamenti compositor astringentia pharmaca repellendi facultate prædita assumpsit, ut nihil parti affectæ, dum curetur, infuset: quædam digerentia, ut sanies in laborante particula contenta per halitum digerentur, uacuenturque. Temperatura ipsorum ita habet: Aluminis scissilis & malicorij quamualidissime astringentium, minus exiccantium, singulorum denarium pondo sedecim miscuit, sorios sescuplum, hoc est, denarium pondo uigintiquatuor: minus quidem astringentis, magis autem siccantis: scissilis, malicorij æquales utriusque portiones indidit, gallæ ad triginta denarios duos apponens, ut omnes ex pharmaco colligerent octoginta octo. His opposuit ualide digerens & siccans medicamentum calcem uiuam, contentus sedecim denarijs, qui astringentium uires queant deducere. Centum sanè & quatuor denarijs ex metallicis medicaminibus collectis, plus thuris adijcere cōueniebat: & hoc mitius euasisset pharmacum, quod copiosius illud recepisset. Cæterum si uehemens seruare cures, minus addito. Licet autem bifariam componere: nam ubi priora quinque cōtriueris, omniaque simul cōmiseris, ac uero in duas portiones diuiso, alteri parti sedecim thuris denarios, alteri duplum indito, deinde liquato: postque refrigeraueris, radito ceratum ex liquidis confectum: quod & ipsum in duas partes seiungito: alteram ei quod plus thuris habeat, alteram reliquo admiscens. Atque de ceræ & adipis temperamento prior coniectura latitudinem magnam satis obtinet: ignorantibus nobis planè, quale tandem crassitudine medicamen futurum sit. At postquam omnia contemperata fuerint, clarum sit, tenerius an durius æquo sit redditum. Quare in altera compositione diligentius nobis coniectandum est de his ipsis, & præterea oleo. Sicut enim citra rationalem methodum medicamenta cōponere, ita uim illorum certò & accuratè cognoscere sine experientia nemo potest. Hoc itaque medicamentum Andromachus ipse desperatis auxiliari dixit: deinde ad paronychias aliquot tradidit: post hoc rursus in eadem sententia scripsit: Ad cacoëthe ulcera in Ballaria Secunda: subaudiendum nimirum est, usus sum. Materia sanè pharmaci innuit curationem quidem à uehementibus relinqui, sed dolorem inde mitigari. Compositio hæc capit, tyrrenicæ denarium pondo octo, subaudi uidelicet, ceræ, seu taurini denarium pondo quatuor, terebinthinæ denarium pondo quatuor, plumbi usti denarium pondo quatuor. Linamentis excepto utitor. Hæc ipsius uerba sunt. Male autem omisit, ad cacoëthe id conuenire: item uehemens esse, & mitigatorium. Alia namque sunt mitigatoria pharmaca, quædam tantillum affectus iuuant, nonnulla uero paululum offendunt: aliqua nec iuuant, nec offendunt, sed dolores tantum leniunt, de quibus mox agemus: multa eius generis longo usu explorata adiuncturi. Adhuc quædam mirifice

H 2

C adeo temperaturis composita sunt, ut omnino iuuent: interim etiam ipsos tantum affectus agrestium, ut ita dicam, ulcerum perferant: uerum ex illorum materie est, cera tyrrhenica & plumbum combustum, & taurinum seuum. Porro de eiusmodi ulceribus ac pharmacis sermo, ut dictum est, peculiaris in posterum differetur: nunc de curatu difficilibus, uel chironiis, uel quomodocumque appellasse uelis, differere propositum est: ex quorum numero sunt & haec quinque, uniuersa in quarto Critonis libro conscripta.

QVAE MEDICAMENTA CRITO SCRIPSERIT.

Medicamentum δὲ λανθάνον, hoc est, ex Ladano.

Q Primum medicamen epuloticum, quod δὲ λανθάνον inscribitur: conuenit praeumidis ulceribus, & cauis: deligatum uero membrum in diem quartum continendum est: Picis aridae denarium pondo centum, eruginis rase denarium pondo uigintiquatuor, aris combusti denarium pondo quindecim, squamæ rubrae denarium pondo uigintiquatuor, ladanum pondo uncias nouem, argenteæ spumæ pondo libras tres, olei sextarium s, uini optimi sextarium unum s. Hoc emplastrum præparauit & ego, materia, quæ nullum malum dedit, hoc est, molle pharmacum contineret. Sic enim uocat Hippocrates omne genus medicaminum, quæ connatam humiditatem habent, qualis in pingui est, singulisque oleosis medicamentis, & quidē in ipso oleo & aqua. Quin & resina, ceræque molle quippiam occupant. In medio ipsorum, dico autem siccorum temperamento & mollium, pix consistit: eoque ambobus generibus citra offensam admiscetur, quemadmodum tum argenti spuma, tum arida pharmaca, quæ circa mediam materiem uersantur, etiam si non nihil ad utrumuis excessum interim declinent. Hoc genere comprehenditur pix quoque, secundum siccitatis ac humiditatis oppositionem manifestum iam a medijs recedens, secundum alteram oppositionem calefacientium & refrigerantium non item: calefacit enim modicè, atque ideo medicamentis quæ pus mouent, admiscetur. Quamobrem in proposito medicamine arida pix medijs attribuitur, atque hac magis argenti spuma, tum alia quæ siccandi uim obtinent. Porro cum hic error committi possit, disputationem de ipsa instituam, theoremate primum ad multa utili in memoriâ reuocato: quanquā in alijs operibus, maxime de simplici medicina & Therapeutice, satis abunde sim executus. Calidum enim & frigidum, humidum & siccum medicamen appellamus, quod corpus nostrum calefacere, uel refrigerare, uel siccare, uel humectare queat, ad optimum hominis temperamentum collatione facta. Medium uero hoc est inter alia temperamenta uitiosa, quæ etiam calida, uel frigida, uel humida, uel sicca nominamus, à præpollente in ipsis siue qualitate, siue facultate, siue substantia, siue temperie malis dicere, denominationem facientes. Eadem ratione neque si à superante in mixtura elemento uniuersam temperiem denominare uelis, rerum scientiam offendes. Ostensum enim est in medendi methodo, præsidia ex indicatione ab ipsis affectibus contrariæ illis temperaturæ inueniri: item à tota animantis cuiusque figura, tum à singulari rursus partium propria & simili: unde si ulcus simplex, cauum habeat quis, ab ipsis generalibus, sed quæ non mediocrem differentiam in particularium speciebus habent, curatio sumetur: atque ob id demonstrauimus ulcerum omnino similium quædam à medicamentis, quæ ad plenum siccant, perferant, puta, radice panacis, aristolochia, acoro, iride: nonnulla à solo thure, licet hoc carnem non inducat, sed illas naturas ad suppurationem perducatur, quas aristolochia carne replet. Sicut autem in corporibus curandis differentia particularis per magna est, ita quoque in ulceribus: nam cauum & purum ulcus à mediocriter siccantibus curatur: sordidum uero, & malignum, & oris præumidis quidē, sed carne cutis fluida, ualidissime siccantia requirit. In his igitur ulceribus, quoniam de ipsis uerba facimus, thus est imbecillum medicamen, ut ne pus quidem concoquere, uel mouere possit: argenti spuma hoc est ualidius, sed medijs tamē & ipsum inferius. At pix arida mediorum gregi annumeratur: quemadmodum hanc superat exsiccando as combustum,

A bustum, chrysocolle, & diphryges. Euidenter siccant & chalcitis combusta, erugo, misy, & aris squama: atque alio modo acerba, quæ Græci συφύα uocant, galla omphacitis, malicorium, alumen. Exedunt autem non uista, chalcitis, erugo, misy, & calx. Quæ iam fortissimas facultates habent, in omnibus corporibus eandem actionem ostendere uidentur. Imbecillia manifestam differentiam indicant: insuper si mentem adhibeas, neque minus in ualentibus pharmacis magnum actionis discrimen deprehendes, quam in mollibus & duris corporibus obeunt. Etenim mollia citius accendunt, uehementius molestant, et maiores phlegmonas concitant. Cum igitur hæc non modo ad præsentia, sed alia quoque multa, quæ hoc commentario continentur, utilia dixerim, rursus ad suprapositum pharmacum digrediar: in quo picis aridae denarium pondo centum, à Critone scriptum fuisse retulimus, argenti spumæ pondo libras tres, cum neutrum propria facultate ulcus cacoëthes perferant, requeat: uerum ut medicamen quod componitur, emplastri speciem induat, rectè præsidij admixta sunt, quantitas ipsorum artificiali coniectura sumpta, dicto numero per pondere constat, cauente hoc illo qui composuit, ne tam exiguum utriusque ualidis medicamentis temperetur, ut demorsum, erosionemque agris partibus molestum, conciliet, uel tam multa mole & pondere, ut ipsorum uirtutem dissoluant: nam aris squama admodum siccant, abstergitque, hac etiam magis erugo: quæ duo simul carnem generant, & exedunt: as combustum nec à quoquam intendi, nec resolui postulat, mediocri facultate præsentibus commodum. Constat autem olei mensuram ex his, quibus cum mixtum est, ex coctionis quantitate coniecturari: nam quæ metallica præparas ad siccandum sine ullo morfu, coquere diutius oportet. Atque hæc ratio est, cur Crito coctionem ipsis hisce uerbis apposuerit: Argenti spumam & oleum coquito, donec aliquam spissitudinem accipiant: deinde spumam aris, eruginem: dum confluxerint, & colorem bonum acquirant, mox picem adijcito. Posteaquam refrigeratum fuerit, ladanum ex uino tritum: obseruans, ne ex hoc adiecto effluat. Postremo supra ignem lenem unita confundito, subigitoque. Hæc quidem coctionis scriptura est: licet etiam copiosius oleum adiectum diutius coquere: primum argenti spumam, deinde his iniectam eruginem, squamam, & as. Etenim ubi diutius coquuntur, duplicem in huiusmodi ulceribus potentiam consequuntur: quippe magis siccant, & minus erodunt. Itaque de alijs simplicibus pharmacis, quæ in superiore emplastro Crito percensuit, satis mihi dictum est. Obseruauit in ladanum sermone, quod etiam solum ex uino tritum ulceribus agere ad cicatricem uenientibus conducit: non quia uini potentiam requirat, sed si oleo admixto id coquas, pharmaci uim obtundes. At non tam ualidum est, ut obtundi desideret, quemadmodum erugo, uel chalcitis, uel squama, uel tale quippiam, & propter id mollius. Est autem tale recens ulceribus difficulter cicatricem ducentibus ac commodatissimum. In Cypro igitur ubi plurimum nascitur, medicus quidam recens adhuc & molle id genus ulceribus imponebat: quæ si paulum induruerant, ex myrteo emollebat: huius inopia, ex cyprino, uel rosaceo. Aliud medicamentum non multo post hoc in quarto uolumine Crito hisce uerbis conscripsit,

PHARMACVM ΔΙΑΧΑΜΑΙΕΟΝΤΟΣ, HOC EST, EX CHAMA

maleonte ad eadem quæ Tyria: inducit cicatricem ulceribus periculosis, callosis, & ueteribus: medetur item digitorum rhagadijs, condylomatibus, & duritijs.

Argenti spumæ denarium pondo minā, ceræ eius dimidium, eruginis quartam minā portionem chamaeleontis octauam, olei minam. Oleum & argenti spumam incoquito, rudicula mouens donec crassitudinem accipiat, & fiat melinum. Quod ubi feceris, eruginem inspergito, deinde ceram diligenter liquatam adijcito, & ab igne sublato, chamaeleontem indito. Cum in unitatem coierint, in mortarium fundito, ibique subactum excipito. Hoc medicamen uice ladanum chamaeleontem eiusdem sane uirtutis accepit: ambo namque ulceribus uix sanabilibus cicatricem inducunt: differunt tamen, quod illud as combustum habeat, minime uero ceram: hoc ceram

C quidem, sed æs non contineat. Atque hic rectè autor fecit, qui in illo ceræ loco ladanum, ad siccorum medicaminum unitatem faciendam usurpauerit: ibi uerò nihil tale habens, ceram miscuit, quæ sanè remollit mediocriter, non tamen cicatricem generat: quanquā potuisset hic plus olei infundere, sicut uetus, uel ricininum. Ego ramen huiusmodi pharmacis lentiscinum, quod plurimum facultatum est particeps: siquidem emollit nōnihil, digerit, et astringit: quibus omnibus difficilia ulcera cum oris induratis indigent.

QVAE MEDICAMENTA PRŌDIDERIT HERACLIDES.

Proportunum iam est, etiam pharmacorum Heraclidis Tarentini in tertio libro aduersus Astydāmandem scriptorum meminisse: uir nanque fide dignus est, si quisquam alius, qui sola experimentis ipsius probata commemoret. In hunc igitur modum conscripsit.

ADVERSUS VLCERA VETERA.

Squamæ pars una, eruginis rasæ partes quatuor, cerati myrtei partibus octo excipiuntur. Heraclides itaq; tanquam medicis commentariū scribens, adiecit: cerato myrteo excipito. Sunt autē pleriq; huius tempestatis tā audaces, ut priusquā à præceptoribus habitū quendam medicum acquisierint, huiusmodi libris confidentes, optimis pharmacis citra methodū utantur: ideoq; frequenter de prospero successu frustentur. Iam uerò myrtei cerati plus, minus uel adficiemem, nunc humidiores & molliore medicamento, nunc duriores & sicciores uti licet: in primo quidem usu latiore coniectura, sicut dictum est, in secundo propius accedente: nam ulcus intuentes, num minus quā par est exiccatum sit, uehementius pharmacum reddemus, ut magis siccet: sin plus ac cōuenit, mollius ipsum copiosioris myrtei cerati temperatū faciemus. Quia metallicorum uis non solum ab hoc, sed etiam quouis cerato resoluitur. Ab hoc cum scripsisset, **ALIA** (inaudire autem oportet, uirtus) istud subiunxit: Squamæ trita acetū affundito, cū Caniculæ sydus oritur, leuigato mellis spissitudinem faciens, uel incoquito: postquam siccum fuerit, in puluerem redactum cerati partes octo misceto, ac utitor ad recentia uulnera & similia ulcera, rasæ, attritus, & chymethla non nimis ulcerosa. Hæc uobis de pharmaco illo sunt intelligenda: ad alia quidem mediocriter, si octo partes cerati squamæ adieceris: ad uetera nimis, hoc est, curatu difficilia, si partes sex, aut quinque illius apponas, nihil peccabis: ualentioribus enim indigent. Hæc de medicamento scripsit Heraclides ad uerbum. Potes insuper squama super ignem resiccata uti: nam hoc illius sermo innuit. Si alio tempore medicamentum conficiamus, loco caloris ex sole igne utendum est: quanquam huiusmodi omnia æstiuo sole meliora fiant multis diebus trita, quædam ex uino, quædam ex aceto. Subtiliora igitur fiunt, quæ ex aceto leuigantur: atq; ob id melius purgant, attenuant siccantq;. Verum ad cicatrices ductas ex uino trita meliora in usu sunt, his prius exiccatis: deinde ulceribus quæ cicatricem ægrè recipiunt, antea purgatis. Siccabuntur itaq; ex his, quæ ualide siccant: purgantur per detergentia, cicatricem ducent ex astringentibus.

ALIVD.

Deinceps aliud pharmacum scripsit Heraclides, eiusdem quidem materiæ, sed non ita ualidum: quia argenti spumæ multum cum diphryge temperatum est. Etenim argenti spumæ triginta denarios, diphrygis octo in id cōiiciendas esse consulit. Atq; hæc cerato excipit, quod ceræ denarios quadraginta, olei tres heminas capiat. Ego subinde usus sum solo diphryge cum tali cerato: non quidem ad phagedenica, & chironia, & putrida (multum enim uirtute separatur ab his, quæ talia curant) sed ad illa quæ citra magnam malignitatē ægrè cicatricem ducunt. Quare si argenti spumam admisceas, eamq; copiosam, medicamen reddes imbecillū. Post hoc aliud ad eadem ita scriptum est: Ceræ denarium pondo duodecim, resina terebinthinæ denarium pondo trium, squamæ denarium pondo quatuor, ladanum

rium

A rium pondo quatuor, bituminis denarium pondo trium. Ladanum & squama separatim teruntur: deinde alia liquefacta ex myrteo oleo temperantur. Quod si molle ladanum fuerit, liquefacito. Hac scriptura palam indicauit Heraclides ladanum durum mortario esse subigendum, humidum simul & molle, super ignem liquandum, uel solum, uel cum oleo modico: quod me non modò in hoc, uerum in gutta amoniaci quoq; facientem uidistis. Est item aliud medicamentum Tarentini, priori contiguum, ad eadem, hisce misturis temperatum: Chalcitidis denarium pondo uiginti quatuor, cadmiæ denarium pondo duodecim: seorsum teruntur: uinum originale, quod Græcis dicitur ἀπαρχυτον, miscetur: ubi effuerit, superfunditur, ut hæc modicè irrigentur: postea leuigantur donec sic cescat: adhæc ceræ liquatæ denarij quinquaginta, resina terebinthinæ denarij triginta, myrtei hemina pars octaua, cerato, & siccorum denarijs uiginti miscetur. Hoc medicamentum nihil habet ex ijs quæ malthacode nominauimus. Attamen qui exercitatus est methodis rationabilibus à me propositis, conuenientem singulis ulceribus cerati temperaturam faciet. Pulchrè autem uinum aparachyton, hoc est, cui marina non addita est calidum chalcitidi, & cadmiæ affundit, ut qui chalcitidis acrimoniam caloris ipsius beneficio auferre studeat. Aliud huic proximum insigne pharmacum scriptum est ex tot & talibus simplicibus compositum: Squamæ stomomatis denarijs quatuor, eruginis rasæ denarium pondo duum (in quibusdam exemplaribus scriptum est, denarij pondo unius) chrysocollæ denarium pondo quindecim. Leuigatis alijs ceram cum resina modica liquefacito, ne pharmacum duret: ubi commiscueris, utitor: desuper autem spongiam aceto madentē imponito. Demetrius Bithynus aiebat ipsam chrysocollam solam calente admodū cera exceptam se usurpare: ostendit item Heraclides hoc in medicamine, resinā non primo usu eiusmodi pharmacis misceri, sed ut lentorē quendam ad emplastri spissitudinē conciliandam ipsis exhibeat, præsertim cum cera nec natura pinguis, nec recens, sed dura atq; arida fuerit: & quidē stomomatis squama præterquam quod astringendi uim habet, etiā ualide exiccat. Demetrius Bithynum dicebat chrysocolla sola cera excepta uti: quod nimirum rectè faciens Demetrius in hunc modum usurpauit: quemadmodū ego quoq; sape non chrysocollam, sed alia singula ipsa per se molli cera resoluens, ad huiusmodi utor. Nemini uerò dubium est, ex alijs quæ dixi prius unumquodque id genus ulceribus prodesse, & terere in singulis quæ curo, periculosis ulceribus talia medicamenta cum cera præparantem. Interdum enim chrysocollam cera excipio, nōnunquam æs combustum, uel squamam, eamq; uel stomomatis, uel ferri, uel aris: interim eruginē uiuam, uel combustam: sicut etiam misy & chalcitidem: aliquando ex austeris aliquid temperamus, quorum supra meminimus, quoties id qd influit repellere conamur: ex quorum numero est alumē, malicerium, galla, cytini, balauftium, aliaq; his similia. Itaq; si fidem mihi adhibueritis, nullum hactenus commemoratum medicamen repudiabit: exercebitis usus eorum uiam & rationem, qua uoti compotes fiat, quemadmodum ego. Cæterum quæ sequuntur deinceps pharmaca Tarentino prodita, & alia duo adicere non absurdum uidetur.

PRIMUM HOC PACTO SCRIPSIT.

Squamæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo quatuor, aluminis scissi denarium pondo duum, misyos denarium pondo duum: trita ex aceto in pastillos digerito, qui singuli pendeant denarios duos, & reponito: cum usus poscet, ceræ denarium pondo quatuor, resina pityinæ denarium pondo duum, seu taurini denarium pondo quatuor: liquata refrigerare sinito, pastillōque misceto, utitor ad uulnera, tanquam glutinatorio, & quod inflammationem arceat. Hæc quidem Tarentinus. Nos sanè sic temperato ad ulcera commodè usurpari dicimus: uerum ad cacoethē tale ceratum miscendū non est. Quippe cera sola, ueluti in prioribus declaratum est, hic sufficit. At si ex mollibus quippiam miscere oportebit, id modicum myrtei, uel cyprini, uel rosacei esto. Nihil item lædes, si resinam larii

H 4

Cem appellatam adiungas: nec siterebinthinam, quæ licet minus idonea sit aduersus hoc genus ulcera, non tamen reiicienda est. Alias uero resinas, nisi prædictarum magna sit inopia, temperare non oportet. Sic de pingui intelligendum uenit: neque enim hoc apponere debemus, nisi ulceris oras emolliiri cupiamus. Porro quod taurinum pingue inter alia omnia, quæ mansuetorum animantium sunt, maxime siccet, non semel audiuitis: quippe superat ipsius subtilitas, tum leonis, tum pardis, tum hyenæ adipem. Potius igitur est, ubi adipem miscere oportet, anserinum indere, uel magis anserum agrestium, quos *voμδάας* Græci appellant: Satis enim est tenuis & mitigans. Iam cum adhuc restet medicamentum superiori uicinum, in quo disciplina principium fecit, ita fatus Heraclides: Hippoterion præsertim ad tene-ros (quoniam alerius tum materiæ, tum uirtutis, quam diximus conuenire ijs qui ualida medicamenta non sustinent, sed eroduntur, exagitantur, & fluxionem acci-runt) differemus, cum de id genus medicamentis agemus exposituri: nunc ad simi-lia præscriptis descendam, tantum insuper de his apponens, quod etiam altero di-cta libro, quem Stratiotem Heraclides inscripsit, eadem pharmaca repetijt in ter-tio, sibi ipsi duntaxat dissentiens. Hic enim simpliciter scripsit: ceræ denarium pon-do quadraginta: uerum in Stratiote appositum est: alij denarium pondo sedecim. Atque hoc rectius est: quia multa ceræ mistura medicamenti uim aufert. Præterea in libris quos aduersus Antiochidem condidit, horum ipsorum medicaminum me-minit, atque imprimis primi, quemadmodum in his, ita in illis commentatus. Ad nimis quam inueterata & callosa hoc uteris: squamæ parte una, eruginis in quibus-dam exemplaribus Δ , id est quatuor: in alijs lineâ suprascriptâ habet oblongam $\bar{\Delta}$, ut uel quatuor partes, uel unius quartam partem significet. Idem in prædictis exemplaribus uariè ipsum scriptum inueni. Quare in hoc quoque utilitas propositi operis est, ut pharmacorum differentias possis pernoscere. Nam ille solus ipsis prædicta ratione usus est. Hoc igitur ipsum medicamen quod proponitur, nisi quatuor eruginis portiones capiat, admodum acre futurum est. At si quartam eruginis par-tem iniicias uni squamæ portiunculæ, mediocriter pharmacum habebis, puta ad ma-ligna: potissimumque si non ex sola cerâ, sed cerato ipsa temperes. Prædiximus ceram & mollem, & nouam esse oportere: si ea non sit, apud ignem paratum calefacien-dam, uel in sole, & cum myrtei pauxillo emolliendam: itaque eruginem, & squa-mam ei commiscendam: ostendimus huius commentarij principio optimum hoc esse pharmacum, quod ex squama & erugine confectum sit, cerâ quadrupla adie-cta. Atque hæc ratio frequenter ipso uti me cogit, cum aris combusti æquali ponde-re plurimum admixto. Apposuit autem medicaminis huius usui, in libro quem ad-uersus Antiochidem Tarentinus adidit, ea quæ commentarijs supra nominatis omi-sit: uniuersam igitur ipsius seriem adducam: habet autem in hunc modum.

AD VETERA ET CALLOSA PLV

rimum hoc uti licet.
Squamæ parte una, eruginis quarta. Hæc leuigata, myrteo cerato duro, quod octo partes contineat, excipiuntur, usuique sunt: sed prius aqua ulcus eluitur. Modò producam quæ ex Andromachi pharmacis eadem promittentibus omiseram. An-tea namque emplastra duntaxat retuli. Quæ uero medicamenta ex pastillis prepara-ta, ceratis admixtis dum usus postulat, epulotica, hoc est ad cicatricem ducendam apta, esse dicit, uel quæ sicca insperguntur, ea impræsentiarum subiungam, ab illo quod inter arida iuxta finem scribitur, exorsus.

SICCA ANDROMACHI.

Aridum cicatricem ducens.

Streorum combustorum denarium pondo duum, mannæ denarij pondo unius, cadmiæ obolorum pondo quatuor (aliàs denarium pondo quatuor) Tritis utitor etiam ad nomas.

ALIVD

ALIVD ARIDVM AD IDEM.

Pini corticis denarium pondo sex, mali terræ denarium pondo sex, pumicis de-narium pondo quatuor, resinæ siccæ denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo sex: clarum est, colophoniam ipsum dicere: iridis illyricæ denarium pondo duum, Leuigatis utitor.

ALIVD CICATRICEM DVCENS ETIAM MALIGNIS.

Pini corticis denarium pondo sex, cornu ceruini combusti denarij pondo qua-tuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, mannæ denarium pondo quatuor, cru-ginis rasæ denarium pondo duum, Tritis utitor.

ALIVD.

Gallæ denarij pondo quatuor, cerussæ denarium pondo octo, myrti denarium pondo quatuor, spumæ argenti denarij pondo octo, retrimenti plumbi denarium pondo quatuor, Tritis utitor. Hoc quatuor medicaminum primum simplex est ad-modum, sine morfu ac rosione siccans: obscure astringit. Secundum ob pini corticem adiectum, sensibilem astringendi potentiam obtinet, qualem habere conuenit ea, quæ cicatricem probè ductura sunt: Tertium non modò corticem pini, sed erugi-nem quoque capiens, ijs conducit, quæ sordiciem faciliè ulceratis adnascentē fouent: quippe sordes ipsorum tollit, & cicatricem non impedit. Quartum loco pinei cor-ticis myrtum habet, aliâque citra erosionem exiccantia. Post hæc, ubi alia tria scripse-rit, quartum in hanc sententiam subdit.

ALIVD ARIDVM AD EXCRESCENTIA, CICATRI

cem ducens sine morfu, ut Harpocras.

Sandaracæ, chrysocolle, arsenici, pares singulorum portiones. Hoc pharmacum simul ad maligniora facit, nihil cū prioribus similitudinis habens, sed ulceribus pro-pter nimiam humiditatem excrecentibus conuenit, ut quæ repurget. Nam talis po-tentia est sandaraca, & arsenicum, quibus unum ex ijs quæ mirificè maligna iu-uant, adiectum est, nempe chrysocolle.

QVAE SCRIPSERIT ARCHIGENES.

Væ Archigenes de his ulceribus in secundo medicamentorum libro scri-psit, sic ex illius sententia ad uerbum sonant.

DE VLCERIBVS QVIBVS, CALLVS

obduci non potest, & ueteribus.

Vlcera uetera ita cicatricem ducunt: cōmuni quodam oleo expur-gatis uetustissimū cum linamentis imponitur: erugo rasa cum cerato rosaceo, quod paulū resinæ habeat, excepta imponitur. Item squamæ aris rubri quamplurimum cerato myrteo exceptum usurpatur, uel amyli eloti partes tres, seui uitulini partes tres, ceræ tyrrhenicæ pars una. Liquatis amyllum miscetur, & usui est: uel diphry-gis & squamæ aris, singulorum denarium pondo quatuor, mannæ denarium pon-do octo, ex aceto probè leuigentur, dum mellis spissitudo fiat, ceram denarijs tri-ginta duobus cū olei hemina s, liquefactam superfundito, ac utitor. Emmoton uel pauciore oleo splenion facito, uel chalcitidis cerussæ parem mensuram, salis com-munis duplam, argenti spumam duplicatam salis, uino oleoque inuicem leuigans, ut liparo, hoc est pingui medicamento utitor: uel argenti spumæ, cerussæ, diphrygis æquale pōdus, calcis uiuæ duplū cum myrteo oleo usurpato: uel diphryges, squa-mam, gallam pari modò, eruginem dimidiò, cum cerato myrteo: nonnulli pitynam resinam admiscunt: uel ficus agrestis radicem inspergito. Desuper linamentum fla-tum excerptum repurgat, & cicatricem obducit.

AD VLCERA IN QVOCVNQVE CORPORIS

loco, quæ cicatricem ægrè ducunt.

Erysimi semine leuigato, mixtoque, dum sordium habeat speciem, splenij modo imposito, celerrimè ulcera ad cicatricem perueniunt, uel maligna.

Ad senilia retrimento plumbi cum myrteo cerato utitor. Si uetustum ipsum cupias, adipem porcinum addito. Quæ nigricant ulcera, prius pane hordeaceo fouebis, & pane cocto; butyrum & cerussam pari pondere diligenter in unitatem rediges, & uteris.

DE PUTRIDIS ET NOMIS.

Putridis & nomis erui farinam, alumen liquidum, panis simlaginei micam, porci ueteris, uel alterius carnis falsam, uetustam, illotam, terebinthinam liquidam, mel optimum pari mensura uniuersim imposito. Vel mali terræ, cicinorum foliorum succi æquales partes, eruginis dimidiam ex aqua, sed mellis spissitudine illinito, paululum liquoris allumens; si crusta non decidat, elaterij, eruginis parem modum adijcito. Bene facit ad putredines fori tritum crassius inspersum, & supra siccum panniculum, uel malum terræ rotundum, & gallam æquali pondere ex oleo inungito: uel ficus agrestis radicem, uel brassicæ, uel betæ, uel lapathi cum folijs illigatam calido cinere recondito; cum autem emollierit, contritam imposito, ualide purgat: uel summi germinantis oleæ furculos in uino coctos cum melle aspergito. Vel chalcitidem inspergito, de super panniculos siccis filatim excerptos accommodato, elaterium, uel lini semine tritum cum chalcantho imposito, uel thymo, uel staphide agresti, aut satiuæ, cum ficis coctis aspergito, uel ficulneis folijs in puluerem redactis cum melle, uel nitrum cum cumino, & farinam cum melle, uel ficus agrestis radicem cum melle, uel squillæ coctæ ex melle: uel ueratri cum melle: faciunt itidem hæc ad phagedænas, nigritias, & nomas; uel sorios denarium pondo duodecim, chalcitidis denarium pondo decem, mysios denarium pondo quatuor, cum aceto longè acerrimo tribus cyathis conterito, donec inarescant, & sumito: in usu uerò specillum ex eis tinctum ulcere orbiculatim imprimito, deinde linteolum simplex ex œnelæo madens superimposito. Quod si phlegmone adest, alterci semen, quod *ῥοσνιαμ* dicitur, cum polenta, uel brassicam cum melle inspergito. Quibus autem uermes adsunt, cerussam, & polium æquali pondere cum pice liquida inungito.

DE CANCROSIS.

Cancrosis & malignis ulceribus cancri fluuiatilis combusti, cadmiæ pares portiones tritas inspergito, aut cinerem cancrorum cum cerato imposito, aut erysimi semen leuissimum ex melle feculentum faciens, splenis modo imponatur. Summe facit ad chironia uetusta, & cicatricem ægrè ducentia, item ad contumaces & malignas nigritias tibiarum, & quæ in mamillis sunt; strumas, ac parotidas extrahit, si inspergas seui bubuli pondo libras tres (ut quidam aiunt, quinque) terebinthinæ pondo uncias quinque, mannæ pondo semunciam, terræ sardæ dictæ, qua tinctorum utuntur, pondo uncias quinque. Quæ liquari possunt aridis misceto, ac in unum coactis utitor. Aut lentem coctam cum melle, aut oleæ uiuentis furculos, aut utrunque inspergito.

DE CALLOSIS.

Nisi quæ callum contraxerunt, & prætumidas oras habent, Græci uocant *γλυκεία*, bene facient & urentia, Græci *καυσικά* ex usu sic nominant: propriè uerò litrum torrefactum, calcem uiuam cum urina pueri impubis circumlinito; aut eruginem, thus, salem, mel inungito.

DE EMPLASTRIS QUAE ASCLEPIAS

des ad huiusmodi ulcera conscripsit.

Præstantissima de id genus ulceribus Asclepiades tradidit, cognomēto Pharmacion:

Ascion: cum enim unum omnibus comune, ut difficulter ad cicatricem ueniant, quædam quod malè curantur, uel molliusculè tractantur, cicatricem non ducunt, nullo de se malignitatem habentia: quædam uerò suo uitio ægrè sanantur, uel quod prauis humores influant, uel quod exulcerata pars talem iam affectum habuerit, ut quamuis probus qui influit sanguis existat, ipsum corrumpat. Asclepiades igitur eiusmodi ulcera tribus distinguens generibus, de singulis proprium sermonem instituit: quæ ego illius uerbis deinceps adscribā, enarrans decernensque, si ambiguitas quæpiam in sermone appareat. Itaque de primo horum ulcerum ac medicaminum genere ita Asclepiades discribit: Vbi callum partes contraxerint, & ægrè ad cicatricem ueniunt, confecturis infra positis utendum est.

ANDREAE EMPLASTRUM, OMNEM EXCRESCENTIAM

reprimens: item ulceribus cruentis, ac uulneribus conuenit, inflammatio-

nem arcer, facit ad pasta, sinus inungit, ualet ad ulcera fluida, diuturna,

& quæ difficulter cicatricem admittunt.

Argentispumæ pondo tria, squamæ eris pondo unciam, aceti heminam, olei ueteris pondo libras octo: præparatur sicut prædictum est.

ASTERIS MEDICAMENTUM AD IDEM,

item probe digerit.

Argentispumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas s, eruginis pondo unciam, chalcitidis pondo unciam, squamæ rubræ pondo unciam unam, aceti heminam.

AMPHIONIS AD IDEM.

Argentispumæ pondo libras duas, olei ueteris pondo libras quatuor, chalcitidis pondo uncias nouem, squamæ aris denarium pondo quatuor, aceti heminam: conficito in eundem modum.

VPELAENON QVOD PHILOSOPHOS

rum esse dicitur.

B Facit ad ulcera fluida & diuturna, ægrèque cicatricem sumentia, ossa corrupta reducit: Argentispumæ pondo libras tres, olei ueteris sextarios tres, chalcitidis pondo libras duas s, aris squamæ denarium pondo uiginti quinque, aceti heminam. Argentispumam, & oleum usque ad consistentiam incoquito: deinde squamam leuissimam factam adijcito, assidue mouens. Ac cum bene habet, chalcitidem ex aceto tritam paulatim medicamento satis refrigerato immittito, deinde ponens supra ignem incoquito usquedum manum non coinquinet: cum in pilam demissum rursus contuderis ac dissolueris, excipito, & ad supradicta uitia utitor.

ISIS EMPLASTRUM RVFVM.

Ad fluida diuturna, maligna ualet, maxime in partibus extremis: conficiendum est mollius ac tenerius, densatur enim repositum, & siccus euadit: ita habet.

Argentispumæ denarium pondo centum, minij sinopici denarium pondo octo, diphrygis, ceræ, chalcitidis combustæ, singulorum denarium pondo unius, in alio quatuor, chalcitidis crudæ denarium pondo duum, olei heminas duas. Argentispumam & oleum coquantur, dum iterum ac tertio efferuescant. Hoc facto, aquæ modicum digitis instillatur, mox diphryges, chalcitis tosta leuis facta inspergitur sub manu aqua instillando, donec non amplius medicamen inter coquendum strepat: ubi constitit, ceram indito. Sint autem chalcitis crudæ, & minimum ex oleo modico contrita: cum bene habet pharmacum, hæc immittito, continue mouens. His rite peractis, in pilam conijcito, ac rursus tundito, subigitoque: excipiens utitor.

ALIUD SCRIBONII LARGI.

Ceræ denarium pondo centum, argentispumæ denarium pondo quinquaginta, olei myrtei heminam unam, mysios combusti, chalcitidis usta, aluminis scissi, cerussæ, resinæ terebinthinæ, singulorum denarium pondo duodecim: componitur eodem modo quo superius.

ALIVD.

C Exerit in oculis staphylomata: ualet ad ulcera difficilia. Minij sinopici denarium pondo quindecim, argenti spumæ denarium pondo centum, ceræ denarium pondo quadraginta, pityinæ denarium pondo uiginti, chalcitidis denarium pondo triginta, salis ammoniaci denarij pondo unius, thuris denarij pondo unius, olei heminam; preparato quo dixi modo.

ALIVD APHRODAE.

Facit item ad condylomata, & rhagadas contumaces. Argenti spumæ denarium pondo quadraginta octo, terebinthinæ denarium pondo uiginti octo, misyos tostij, chalcitidis tostæ, singulorum denarium pondo octo, minij sinopici, chalcanthi, singulorum denarium pondo quatuor, olei ueteris heminam, aquæ heminam, ceræ denarij pondo quadraginta, ricini pondo libram (alij, cyathi dimidium) sicca ex aqua leuigantur. Atque de his tantum.

DE SECUNDO VIX SANABILIVM VLCERV

genere: de quibus Asclepiades hoc modo scripsit.

D fluida ulcera, & difficilia, confecturis infra scriptis utemur.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΧΑΜΑΙΕΟΝΤΟΣ,

hoc est, ex chamæleonte, quo usus est Philoxenus ad fluentia, & ægre curabilia ulcera.

Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas, chamæleontis radicis pondo trientem, mali terræ pondo trientem, galbani pondo uncias duas, gallæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias duas: conficito sicut prius.

ALIVD QVOD THEBAEO ADSCRIBITVR.

D Argenti spumæ pondo libram, olei ueteris sextarium unum, chalcanthi denarij pondo uiginti quatuor, chamæleontis denarij pondo duodecim, mali terræ tantum dem, galbani denarij pondo octo, thuris denarij pondo octo: cõponito similiter.

ALIVD ΔΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ, HOC EST, EX ARVNDINI-

bus: ad fluida, & chironia ulcera: item ad cuiuslibet serpentis ictum.

Argenti squamæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas, chamæleontis nigri radicis, mali terræ, gallarum immaturarum, singulorum pondo denarium quatuor, galbani, guttæ ammoniaci, thuris, singulorum pondo uncias duas: preparata moueas radicibus arundinum uiridium.

CASTI PHARMACVM GANGRAE

nicum nominatum.

Argenti spumæ denarium pondo centum uiginti, olei sextarios duos & dimidium, chamæleontis nigri radicis denarium pondo sedecim, aceti sextarios duos & dimidium, eruginis denarium pondo octo, pini corticis denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo quatuor: preparato sicut priora.

NIGRVN ΔΙΑ ΠΥΡΙΤΟΥ, ID EST, EX PYRITE

lapide, quod ad Lamonicum refertur.

Valet ad fluentia, difficilia, & phagedenica ulcera: facit item ad fistulas impostum, emollitq; omnem duritiā. **Alia uiginti** Argenti spumæ, bituminis, singulorū denarium pondo centum, picis, ceræ, singulorum denarium pondo octo, pyritis, terebinthinæ, utriusq; denarium pondo uiginti quinq; propolis, aluminis scissi, singulorū denarium pondo quindecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, galbani, aloës, singulorum denarium pondo octo, eruginis, mannae, singulorum denarij pondo quinq; olei ueteris sextarios duos. Argenti spuma cum oleo incoquitur, donec spissetur: mox bitumen, pix, cera, resina, propolis iniicitur. Quibus liquefactis refrigeratisq; erugo & lapis pyrites immittitur, deinde ammoniacū: cum cacabus ab igne sublatus modicè refrigerit, alumen, galbanum, mannaq; inditur, & medicriter cocta in frigidam dimittuntur, ac diem noctemq; sinuntur. Subactis utitor.

ALIVD

ALIVD FACIT AD CVRATV DIFFICILIA.

A Picis, ceræ, pyritis, singulorum pondo denarium duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo decem, bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti spumæ denarium pondo quadraginta, propolis denarium pondo octo, scissilis denarium pondo quinq; eruginis denarium pondo duum, olei sextarium.

ALIVD NIGRVN ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ

dictum, quod salices contineat, ad idem.

Misyos peregrini, aluminis rotundi, chalcitidis, ceræ sutoria, quæ μελανήρια Graecis dicitur, eruginis rasæ, aluminis scissilis, gallarum immaturarum, cerussæ, singulorum pondo selibram, ceræ, resinæ sicca, picis brusæ, bituminis, singulorum pondo libras duas, aceti acris sextarij dimidium, olei omphacini pondo libras duas, salicis surculorum tenerorum foliorum pondo libras duas, folia salicis in acetum mita-
tito, igniq; supraposita coquito mouens sine requie, dum tertia liquoris pars relicta fuerit: sicca tundito, & cribro tenuissimo secernito, deinde in mortarium coniecta his adijcito, humore expresso terito diligenter, tanquam cephalica medicamina. Quæ liquefieri possunt, usquedum digitos non coinquant, coquito: posteaquam refrigerata raseris, leuigatis immisceto, ac in pilam coniecta excipiens utitor.

MEDICAMENTVM ΙΝΔΗ ΘΑΡΣΕΙ

chirurgi, ad eadem.

Ceræ, resinæ frictæ, picis arida, bituminis liquidi, bituminis zacinthi, singulorū pondo libras duas, cerussæ, eruginis, chalcitidis, misyos peregrini, ceræ sutoria, aluminis & scissilis & rotundi, gallæ omphacitidis, hoc est immatura, malicorij, thus, singulorum pondo selibram, aceti quantum sufficit. Quæ liquantur eo spissitudinis, ut non manus inquinent, coquito, sicca tundito, tenuissimo cribro cernito, aceto perfundito, & liquidis excipito.

B ALIVD KYZIKHNON, FACIT AD

diuturnos affectus, & nervos præcisos.

Thuris quam optimi, myrrhæ, mali terræ, chalcitidis, illyricæ, galbani, singulorū pondo denarium quatuor, terebinthinæ, argenti spumæ, singulorum denarium pondo octo, olei heminam: omnia in uas æreum conijcito, super cinerem molliusculū coquito, mouens donec in frigidam descendens mellis habeat spissitudinē. Deinde tollito mouens. Hoc in pelliculam illitum imposito, & soluto hyeme post septimū diem, æstate quinto.

ALIVD EX COLLECTANEIS PHILOXENI.

Thuris optimi, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellij, squamæ aris, chalcanthi, chalcitidis, aluminis, rotundi & fissi, misyos peregrini, guttæ ammoniaci, propolis, uisci quercini, opopanacis, malicorij inclusi, singulorum denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo octo, ceræ denarium pondo centum (quod minam inscribit) seu taurini denarium pondo centum, resinæ terebinthinæ denarij pondo septuaginta quinq; quod Græcè τριαντησθα nuncupat: resina in ollam fictile nouam coniecta coquatur, donec odorem amittat, deinde seuum & cera purgata adijciantur, liquenturq; sicca tundantur, & tenuissimo cribro percolentur: deinde ab igne deposita, quæ liquefacta sunt aliquandiu refrigerari permittantur, quibus sicca inspergito, curiosè mouens: myrrham uerò, & thus, bdellium, opopanacem ex aceto trita ipsæ quæ in olla sunt committere oportet, & leuigare, ne in grumos ceræ modo coëant. Cum benè habuerit pharmacum, pyxide lignea irino prius illita reponitur.

DE TERTIO GENERE VLCERV, QVAE VIX AD

sanitatem perueniunt, Asclepiades in hunc modum scripsit.

Dulcera quæ non coëunt, aut si coëunt, rursus soluuntur, uel carne, uel etiam ossibus subiectis, hisce confecturis utendum est.

I

AD CHIRONIA ET QVAE DIFFICILEM CV-
rationem habent, medicamentum confectum.

Squamæ aris, eruginis rasæ, singulorū pondo unciam, ceræ pondo selibram, resinae laricis pondo unciam s. Quæ liquantur, aridis misceto, excipitoq; dum usus exigit, curiose subigito; latiusculum ceratum soli affectæ parti iniiciens, ut ulcus tantum comprehendat; ambientes particulas medicamine, quod phlegmonem pro- pellit, circumdare oportet: tertio curationis die ulcus soluere, dein fomentis lenire, ipsumq; linamentū ablutum emollire, ac rursus imponere, donec cicatrix appareat.

ALIUD.

Eruginis, squamæ aris, singulorum pondo uncias duas, diphrygis pondo unciam unam, ceræ pondo libram, laricis pondo uncias tres: præparato ac utitor, sicut prædictum est.

DE MEDICAMENTIS QVAE NOMINANTVR
cephalica, hæc ad uerbum Asclepiades tradidit.

DELEONTIS CEPHALICVM.

Ad diuturna, & quæ difficulter curantur: ossa corrupta educit: Aeris squamæ, mannæ, thuris, resinæ siccæ, singulorū denariū pondo centum, aceti heminas duodecim, Terito squamam ex aceto, & cum le- uis facta fuerit, thus in minutissimum puluerē redactum adjicito, & resinam: pastillos fingito, quos in umbra desiccabis: in usu, cum cal- lum auferre conaris, medicamēti partem unam, cerati ex rosaceo cōfecti æqualem sumito. In alijs uerò sit medicamēti portio una, cerati partes tres uel quatuor. Nam temperamentum subiectis affectibus conuenire oportet.

MELANCHLORVM, HOC EST EX NIGRO VIRI-
de cephalicum, quo usus est Tryphon Archæus.

Facit ad diuturna, & uix sanabilia: ossa corrupta educit: Aeris squamæ pondo de- narium duodecim, mannæ, thuris, guttæ ammoniaci, resinæ pityinæ siccæ, seui uitu lini curati, resinæ terebinthinæ, singulorum pondo denarium sedecim: ceræ, olei, utriusq; quartam minæ partem, aceti heminam: conficito ad modum prædictum.

PHILOTI CEPHALICVM.

Ad diutina, difficiliaq; sanatu, ossa corrupta educit, & callos consumit: Terræ erythriæ denarium pondo centum, aris squamæ denarium pondo quinquaginta, ichthyocollæ denariū pondo uiginti quinque, aceti heminas duodecim, Ichthyocol- lam minutim contusam, in uas uitreum conijcere oportet, acetum affundere, ut irri- getur: dissolutā medicamini præparato immittere; ubi miscuerimus, pastillos effor- mare, quoties usus postulauerit.

DIONYSII SAMII.

Terræ erythriæ pondo minā, aris squamæ pōdo minam s, ichthyocollæ quartā minæ partem, thuris octauam, eruginis rasæ octauam, myrrhæ decimam sextam, aceti congios duos: composito dum Caniculæ sydus oritur, in sole omnia cum ace- to simul terens: ichthyocollā uerò tenuem faciens aceto modico in uase uitreo im- buito: deinde cum miscueris, ijs quæ sunt in mortario pastillos fingito, quatuor sin- gulos denariorum, quosdam octo, & desiccato: ubi utendum erit, medicamenti par- tem unam cum tribus cerati ex rosaceo confecti sumito, splenis lanam succidam aceto madentem superdato: fistulis pharmaci partem unam, cerati rosacei duas, col- lyria faciens imponito.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ,

hoc est, ex herbis, Lucij Cathegetis.

Anagallidis flore cœruleo denariū pondo quinquaginta sex, papaueris agrestis denariū pondo quinquaginta sex, hyosciami uiridis foliorum, marrubij uiridis, sin- gulorum denarium pondo quinquaginta sex, squamæ aris denarium pondo uigin- ti quinque,

Atiquinq; mannæ denariū pondo uiginti, resinæ pityinæ siccæ denariū pondo se- decim, aloës denarium pondo sex, aluminis scissilis denarium pondo quatuor, ro- tundi tantundem, salis ammoniaci denarium pondo quatuor, ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti quantū satis est. Herbis diligenter contulis, acetoq; solutis, humorem ad medicamenti confecturam exprimito.

ISIS ΚΕΦΑΛΗΚΗ.

Ad chironia & difficilia. Est item cruentis idoneum, unde Græci *ἐναιμον* appel- lant: Ceræ denariū pondo centum, resinæ colophoniæ denarium pondo duce- torum, guttæ ammoniaci, squamæ aris, thuris cōbusti, mali terræ tenuis, eruginis, salis ammoniaci, singulorum denariū pondo octo, galbani, myrrhæ, mannæ, aloës, singulorum pondo denarium duodecim, aluminis rotundi denarium pondo sex, olei ueteris heminam, aceti quantum sufficit: præparato ac utitor interim mero, in- terim diluto medicamine.

DE EMPLASTRIS HERAE AD VIX

sanabilia ulcera.

Lia sanè quædam emplastra *πολύχρηστα*, hoc est, usus multiplicis tradidit, quæ ulceribus agrè cicatricem ducentibus, & malignis esse accommo- data affirmat: unius uerò propriè ad ea sola conducentis meminit, sic ferè de ipso scribens.

EMPLASTRVM HYGIENI AD MVL-

ta utile, boni coloris.

Facit bene ulceribus, quæ ad cicatricem agrè perueniunt: item ad paronychia: quo nullum extat præstantius: Argenti spumæ, chrysidis pondo minā, ceræ pon- do minam, chamæleontis nigri radicis denarium pondo triginta sex, eruginis rasæ denarium pondo octodecim, chrysocollæ denarium pondo quadraginta, olei he- minas tres. Argenti spumā, cum oleo leni igne coquito, donec inferuescat: deinde cum ab igne deposueris, eruginem inspergito, iterum reponens moueto quousque colorem proprium recipiat, mox ceram indito: cum bene medicamentum habet, chrysocollam, & chamæleontem: in mortarium dimissis acetum instillato: ualet ad eadem, chrysocolla etiam aucta: quanquam & sine hac longe lenissimū est: in sum- maq; iuuat neruorum punctus: item cum à neruis, uel musculis eluere quid oportet, quemadmodum fecit Heras, ad finem sermonis de emplastro scribens, chryso- colla addita non esse mitigatorium, seu leniens: quippe astringens aliquid pharma- cum hoc continet: at quæ ob dolorem uidelicet mitigantur, relaxantibus indigent, Nā in hoc solū accidens mitigari postulat: & subinde mitigantia dolorificū ipsum affectum offendunt, Attamen uehementiori malo succurrentes, dolorem primo le- nimus, deinde sic ad morbi curationē properamus. Itaq; chrysocolla, sicut & prius dictum est, medicamē est ex his quæ ad ulcera uix curabilia mirificè faciunt, quem- admodū pleraq; alia, quæ præterquam quòd uehementer siccant, etiā nōnihil astrin- gunt. Porro nullum huiusmodi medicamentum est mitigatoriū. Quoniam uerò mi- nā, & heminæ meminit, spumæ argenti minam unam iniungere præcipiens, olei he- minam (dictum nanq; est etiam in superioribus cōmentarijs, nonnullos uiginti un- cijs, quosdam sedecim minam aestimare, ut heminam alios uncijs octo, alios duo- decim) distinguenda hæc ueniunt. Sumetur autem distinctio ab ijs, quæ pharma- cum promittit, & metallicorum mensura: etenim propter illa coqui assatim postu- lat, eoq; plus olei accipere: ob hæc quæ non pauca sunt admista, oleosam humidita- tem exigit. Cum igitur nec pingue, nec medullam, nec resinam liquidā capiat, oleū augere ratio est. Itaq; si minā quasi uiginti uncijs aestimemus, olei certè tres hemi- nas infundemus, singulas unciarum duodecim: Sin autem sedecim reputauerimus, olei heminam ceu unciam nouem licet immittere. Potest etiam, si uncias duodecim pendeat, propter coctionem magis conducere. Nam id talibus medicamentis est.

C utilissimum, uel metallicorum causa, quorum non mediocris copia existit. Si enim chamæleontis denarios triginta sex, adnumeres eruginis quidem octodecim, chryso-
focollæ quadraginta denarijs, fient uniuersi nonagintaquatuor, qui & ipsi copiosi
olei misturam requirunt, maximè cum ceræ simul denarios centum addi præcipiat;
omnino siquidem hic multo oleo erit opus. Hoc emplastrum Heras cōscripsit, ad
firmas ulceribus dysepulotis ex usu esse. Alia uerò πολυχρηστα eodem in libro inter-
pretatus, post multa ipsorum opera subdidit, cicatricem agrè fumentibus, uel mali-
gnis quoque, uel chironijs idonea. Nam Aribarzanion ab ipso dictū cōmendat ad-
uersus maligna, pasta, & difficilia. Item Isim ad gangrenas: deinde tertium his uerbis
auspicatur: **BONI COLORIS**, cruentis idoneum, cicatricem inducens, quod chironijs
simul auxiliari dicit. Insuper quartum, cui nomen indidit Panacea; adhuc quintum Ise-
sij. De emplastris igitur uario usui accommodatis sequenti libro disputabimus, ubi si-
mul ea quæ Heras cōmendauit, adscribentur: hic autem, quæ uix sanabilibus (chiro-
nia nonnulli uocant) medentur, longo usu tum à præceptoribus nostris, tum à nobis
ipsis explorata: quædam ipsorum ab antiquioribus uiris præclaris approbata sunt:
quemadmodum & illud, quod in libro cui titulus est, **MANTII PHARMACO-**
POLA DE RE MEDICA, scriptum inuenio; uerba ipsius ita sonant.

ΙΩΔΕΣ ΜΑΝΤΙΙ.

Aeris usti pondo minas quatuor, resinae pityinæ siccae denarium pondo octo, ce-
ræ denarium pondo octo, eruginis denarium pondo decem, olei heminam, terræ ci-
moliae denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo quatuor, squamæ aris dena-
rium pondo quatuor. Sicca leuigata in mortario sinito: ceram liquefactam cum oleo
tritris superfundito, sinitoque pauxillo tempore combibere: aceti heminam addito: per
triduum terito, quantum aceti excipiat immittens, ut liquidi cerati fiat spissitudo:
utitor ad omne uulnus, & uetera & dysepulota ulcera, tum cancrofa, cum pannicu-
D lis filatim cōcerptis: supra splenium uerò lanam succidam uino oleoque madentem le-
uiter alligare oportet: biduo per æstatem soluere, hyeme triduo, ac ulcera tepente
aqua ablueri: in profundis uulneribus ipsas oras leuiter linamentis intercipere.
Quippe medicamen in linteum illitum etiā pus mouet. Hac ratione pura fient ulcera
& crusta excidet: ceram miscendo æqualem erugini ad cicatricem perueniet. Exte-
rit carbunculos citra dolorem, omneque pastum malignum sistit, persanaturque: utitor
quoque ad herpetas, & ungues putridos: similiter ad omnia uino & oleo utendum est.
Præterea dentes erosos medicamine repleto.

ΒΟΝΥΜ, ΝΟΣΤΡΥΜ.

Ceræ, picis, bituminis, singulorum pondo libram, manna, eruginis, cerussæ, sin-
gulorum pondo selibram, malicorij, gallæ, spinæ ægyptiæ, iridis illyricæ, mali ter-
ræ rotundi, chalcantii, singulorum pondo trientem, hoc est uncias quatuor: mali
terræ uerò longi, & aris combusti, utriusque pondo sextantem, hoc est uncias duas.
Sicca ex aceto pluribus diebus terito, ut etiam prius ostensum est: probè elabora-
tis, heminam liquefactorum quæ liquari possunt cum oleo superfundito, mannam
inspergens: ubi liquefacta refrixerint, cumque deraferis aridis ex aceto leuigatis sic
admisceto, ne inter fundendum grumos ceramodo facias, idque potissimum ambi-
ente nos aëre frigido.

ΑΛΙΥΔ, ΝΟΣΤΡΥΜ.

Bituminis, aluminis liquidi, singulorum pondo libram, picis, resinae pityinæ, ce-
ræ pondo libras duas, mali terræ rotundi, gallæ, spinæ ægyptiæ, singulorum pondo
uncias octo, malicorij, aris usti, manna, mali terræ longi, singulorum pondo uncias
quatuor, olei ricinini, aut ueteris, si illud non adsit, pondo libras duas, quarum sin-
gulæ uncias duodecim contineant, ut omnes simul collectæ sint uiginti quatuor.
Præparato hoc quoque modo prædictorum: metallica ex aceto teruntur: deinde sic-
ca adijciuntur, rursusque leuigantur. Postea cum luti spissitudinem habuerint, liqua-
ta temperantur, ut prædiximus.

ΑΛΙΥΔ**ΑΛΙΥΔ.**

A Bituminis, resinae terebinthinæ, picis brusæ, singulorum pondo, olei denarium
pondo uiginti quatuor, argenti spumæ, cerussæ, manna, eruginis, squamæ, opopa-
nacis, singulorum pares portiones, olei denarijs uiginti quatuor, ladani pondo un-
cias duas, quæ ualent denarijs sedecim, aceti heminas duas, Hoc quoque pharmacum
perinde ac superiora duo conficitur.

ΑΛΙΥΔ.

Chrysofocollæ, squamæ stomomatis, singulorum denarium pondo quatuor, erugi-
nis & chalcantii, utriusque dimidium, hoc est, singulorum pondo denarium duum,
ceræ denarium pondo uiginti quinque, hoc est uncias tres, & denarium unum, resinae
terebinthinæ pondo uncias duas, hoc est denarios sedecim. Ceram cum terebinthi-
na liquefacito, deinde alij admisceto, bifariam medicamentum conficiens: interim
ut prius citata, aceto conterens arida: interim sine hoc curiosè leuigata, liquefactis
misceto. Esto autem terebinthina liquidior, sicut plerumque larix appellata. In sum-
ma, omnibus his pharmacis, quæ chironijs conuenire palam est, laricem resinam si
loco terebinthinæ temperes, non peccabis.

ΑΛΙΥΔ.

Ceræ pondo uncias tres, hoc est, denarium pondo uiginti quatuor, aris usti, squa-
mæ, eruginis, singulorum pondo denarium duum, ut trium horum simul denarij sex
existant, cera esto pinguis, ut quæ cum rosaceo, uel myrteo modico emollitur: ari-
da probè leuigata excipiantur, quemadmodum in omnibus medicamentis, quæ ad
chironia parantur, uehementer est necessarium. Quinetiam ubi sicca ceræ fuerint
admixta, melius est ea magis in mortario contundere.

ΑΛΙΥΔ.

B Ceræ pondo uncias sex, eruginis partem sextam, quæ est uncia una, aris combu-
sti, resina, laricis, singulorum pondo denarium trium, ut ambo simul habeant dena-
rios sex: cera pinguis esto, inque aquam calentem proiecta, quo mollior sit, manibus
subigatur, erugine & ære in eam receptis: postea contusis in pila, ubi resina quoque
temperabitur paulatim subsidens.

ΑΛΙΥΔ.

Cadmia pondo uncias tres, dimidio chalcitidis ponderi misceto, quod est uncia
semis: tritis probè uinum austerum affundito, & rursus leuigato: ubi mellis tempe-
ramentum habuerit, ceratum ex cera, & resina fricta compositum immittito. Sint
autem cuiusque pares portiones unius uncia, ut ambæ duas uncias efficiant: myrtei
liquefacti pauxillum adijcito.

ΑΛΙΥΔ.

Olei ueteris, uel ricinini heminam, ceræ, picis, bituminis, singulorum pondo, man-
na, eruginis, cerussæ, dimidio minus quam in superioribus erat, quod est, cuiusque
selibram, malicorij, gallæ, spinæ ægyptiæ, iridis, mali terræ rotundi, chalcantii, sin-
gulorum trientem, qui ualeat uncias quatuor, aris combusti, mali terræ longi, cuiusque
sextantem, qui pender uncias duas. Quæ liquantur, aridis antea leuigatis ex aceto
commiscebis, ut prædictum est.

ΑΛΙΥΔ.

Cadmia, chalcitidis, singulorum pondo denarium quadraginta: ex uino tritis
pluribus diebus ceratum, quod ex oleo & cera constat, immittes. Sint autem olei li-
bræ duæ, ceræ denarij ducenti. Atsatius est, hoc minori temperatura conficere,
cadmia, & chalcitidis, singulorum denarium pondo decem, ceræ & olei, cuiusque
denarios quinquaginta iniiciendo.

ΑΛΙΥΔ.

Cadmia combusta, chalcitidis usta, terebinthinæ, ceræ, singulorum paræ men-
suram, Arida ex uino conteres.

ex galla confectum.

Eruginis denarium pondo decē, aluminis liquidi pondo libram, malicorij, aris combusti, mannae, singulorum quadrantem, qui ualet uncias quatuor, gallae duplo maius adijcias, quod est uncias octo, picis, pityinae, singulorum pondo libras duas, bituminis dimidio minus, hoc est pondo unum, quod aluminis liquidi etiam indideris, mali terrae rotundi, gallae, singulorum pondo uncias octo, longi mali terrae dimidium, hoc est, uncias quatuor, olei ricinini pondo libras duas; metallica ex aceto conteruntur, ut in superioribus.

ALIVD.

Cerae pondo uncias tres, aris combusti, squamae, eruginis, singulorum pondo duo: ceram prius aqua calente calefacies, manibus rosaceo admixto emolles, deinde arida excepta in mortario contundes diutius, ut uere omnium fiat unitas. Tertio quartae die hoc et alia eiusmodi soluito, spongiam extrinsecus ex aqua uel posca imponens.

ALIVD.

Cera pondo uncias sex, resinae laricis eius dimidium, hoc est, uncias tres, eruginis triplo minus quam laricis fuit, hoc est unciam, picis brusiae pondo uncias tres, chalcitidis usta similiter denarium pondo trium, Conficito & hoc ut praedicta.

ALIVD.

Aeris combusti, squamae, eruginis parē cuiusque mensuram, cerae fescuplam temperato. Ceram, ut praedictum est, calente prius aqua madidam subigito, ac interea dum hoc agis, uel rosaceum, uel myrteum adijcito; deinde in pilam immittito. Praestat autem trium pondo ceram aequalē miscere, quam recentissimam, mollissimam, pinguisimam, ne multo humore oleoso indigeas.

ALIVD.

Eruginis, terebinthinae, pares utriusque partes, cerae triplo plures, aluminis scissilis, cadmia, squamae, singulorum quadruplum, ut eruginis pars una sit; item terebinthinae una, cerae tres, squamae, cadmia, aluminis scissilis, uniuscuiusque quatuor: ubi arida contuderis, percolaueris, in puluerem exacte redegeris, & in mortariū conieceris, ceram et terebinthinam cōtundito sicca aspergens: pistillum myrteo, uel rosaceo madefaciens in aere calido: nam in hoc facile tudentur, maxime si id aestiuo sole fiat: usus est aliorum quoque, ulcere prius deterfo, aphrolitro, & postea elotomelicrato, tum per spongiam probe purgato, ut madoris sit expers: deinde super id platymate, hoc est, latiore linteo, cui emplastrum illitum sit imposito: postea duplici linamento aqua frigida tincto extrinsecus superdato: praeterea noua spongia molli: tertio ac quarto die id resolues.

ΑΚΗΡΟΣ, HOC EST ABSQVE CER

ra compositio nostra.

Argentī spumae pondo libras duas, olei ricinini ueteris pondo libras quatuor s, aceti quamacerrimi libras duas, aris squamae nigrae, chalcitidis, eruginis, singulorum pondo uncias duas; argentī spumam cum oleo prius coquere oportet, donec strigmenti spissitudinem accipiat: deinde metallica plusculis diebus ex aceto trita adijcere: atque sic incoques, quousque digitos non coinquinet. Licet etiam statim ab initio argentī spumam cum oleo et aceto diligenter temperatam coquere: ac ubi semicocta fuerint, squamam, chalcitidem, & eruginem immittere. Voco autem nunc libram olei & aceti Romanam, quae uncias duodecim peculiare continet. Quin & sex olei libras tribus argentī spumae pondo interdum committo. Et tunc nimirum diutius incoquuntur. Cum praeparas hoc pharmacum, praestat argentī spumam cum solo oleo esse coctam; deinde metallica cum aceto iniici. Vbi uero trita fuerint, cuiusque uncias duas dixi immittendas, aceti libris duabus, argentī spumae tribus, olei ricinini ueteris libris sex, uel, ut prius dixi, quatuor s. Hoc medicamentum et fistulas iungit, & callosas iam exiccat, contrahit, & claudit. At si bona uisione

atione usus quis fuerit, non resoluuntur. Plenitudine uero insigni collecta, periculum est, ne pars ex fluxione infestante phlegmone rursus tentetur, & fistula aperiatur. Inueteratis ulceribus, & dyspulosis, hoc est cicatricem agere ducētib, quae chironia nominant, non solum id pharmaci imponimus, sed etiam liquefactum oleo ueteri, uel ricinino, linamento excipitur, etiam si puris uel minimum nondum in ulcere antea fuerit: concoquit ipsum & educit, & crassum efficit. Caterum ulcus triduo solues, si nihil prohibet. Quod si stomomatis squama fuerit, praestat: sin minus eam habeas, nec nigram, cyprii aris squama iniicietur. Confeci aliquando hoc emplastrum, phrygij quoque lapidis uncia admixta, interdum etiam chrysocollae uncia, sicut & amborum nonnunquam: item glutinat magna uulnera.

ALIVD AD TENEROS, ET QUI VOCANTVR

δυσχερεῖς ἀ μολέστῃ ferendo ulcera.

Cerae pondo, rosacei pondo, cerussae pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias quatuor, squamae cyprii pondo uncias duas, thuris pondo unciam, calicis uiuae pondo unciam, aluminis scissilis pondo unciam, eruginis pondo unciam, malicorij pondo unciam. Vsus praedictis idem est: nouem impraesentiarum sunt phar-maca citra rosaceum composita: decimum enim illud. Ex nouem quinque sunt paripondere, calx uiua, malicorij, thus, alumen scissile, et erugo. Squamae duplo maius pondus est, & hanc sal ammoniacus duplo exuperat, hunc cerussa, huius fescupla rursus cera in libram unam reducta, quam & rosaceum habet.

QVARTI LIBRI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE

COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA

ΓΕΝΗ, LIBER QVINTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE medicamentis polychrestis futura hic est disputatio: uocant autem Graeci πολυχρηστα, quae multis affectibus conueniunt: etsi nonnulla ipsorum non modo speciem, sed etiam genus diuersum obtineant: omnia uero ex contrariis constant medicaminibus, etiam iuxta secundas qualitates, ac uires, non tantum primas. Parere arbitror cuius, primas me appellare caliditatem, frigiditatem, siccitatem, & humiditatem, tum ex harum coniugatione quadam compositas: secundas, quae ipsas sequuntur, ut in quinto libro de simplicibus uberius percensui: ostendens nonnulla non solum ex compositis, sed simplicibus, ut nascuntur, emollire, quaedam indurare, quemadmodum alia obstruere, alia referare, alia sordes gignere, alia abstergere, alia attenuare, alia incrassare, alia densare, alia rarefacere, alia carnem indocere, alia repurgare, alia cicatricem ducere, alia exulcerare, alia trahere, alia repellere, aliasque similes eorum differentias. Dictum mihi est superioribus commentariis, quae contrariorum facultate necessaria esset temperatura, cuius etiam nunc paulo post mentionem facturum sum. Melius enim uidetur, duo quaedam triaue medicamenta celebra, quae multiplicem usum exhibeant, praescribere: deinde compositionis ipsorum rationem interpretari. Exordiar autem ab his, quae nemo non nouit, quippe in Herae libro, cui titulus

C est, *πρόληψις*, prodita: tum apud alios, qui de medicamentis aliquid tradiderūt. At quia superiori libro de uirtutibus, quæ ulcera dysepulota, hoc est, uix cicatricem ducen-
tia curant, uerba fecerim, animus est nunc, emplastra illa multiplicis usus primum
exponere, quæ causa malignorum (nonnulli chironia nominant) composuimus.
Porro alia *πολύχρηστα* dicta, quod multis affectibus diuersis conferant, non tamē chi-
ronijs, ea rursus seriatim referre proposuimus.

QVAB SCRIPSERIT HERAS.

Tacq; cum opere medicamentorum Heras Cappadox emplastrum quod-
dam ad huiusmodi ulcera mirifice faciens tradiderit, inde sumam exor-
diū, uerba ipsius adscribens, quæ hunc in modum sonant.

BONI COLORIS, CRVENTIS IDONEVM
epuloticum, seu cicatricem ducens.

Conglutinat purē, implet, atque cicatricem ducit: solum cum cerato magis
adhuc circa cicatricem inducendā efficax est: ualet etiam ad chironia ulcera, aliāq;
similia insigniter. Nam callos consumit, deinde genuinā carnem generat. VALDE
ALBUM: Ceræ pondo libras duas, frictæ pondo libras tres, eruginis rāsā pōdo un-
cias sex, mannæ pondo uncias tres, olei heminas quinq; acetī sextarium. Liquabi-
lia siccis admiscuntur: usus est emplastri ad uulnera: cum rosaceo temperatum pus
educit: cerato solum ad cicatricis usq; generationem repurgat: quidam tamen re-
sina frictæ libras duas, & terebinthinæ tantundem ingesserūt: atq; sic præparatum,
erugine rāsā ipsum assumpserunt, ut collyrii tenorem haberet. Atque hoc imposue-
runt, ubi callos cōsumere studerent: promptē enim hæc facit, ut etiam ossa separet.
Merito igitur emplastrum hoc Heras commendat ceu ex eruginis & acetī copia
efficax, si quid in superiore libro dictorum meminimus. Laudat item panaciā ab
eo uocatam, quam deinceps uerbis illius apponam.

PANACIA HERAE A NONNVLIS
hygia nominata.

D Ad omnem passionem & malignitatem: hanc Græci κακοίθεα, illam νομήν appel-
lant: sistit autem nomas, neq; crustas facit, neq; circumpositis partibus duritiē con-
ciliat, rumpit ac tabefacit omne corruptum, ut nihil à liquida staphide differat: cohi-
bet sanguinis eruptionem, tum aliam, tum quæ per hæmorrhoidas fieri solet, myr-
teo dilutum: item hæmorrhoidas ipsas tabefacit, & cōsumit, insuper fistulis mede-
tur, & carbunculis, sanat ægilopas, & chironia, ut uocant: in summa, uix sanabili-
um, & diuturnorū genus, latentibus locis, ueluti utero, unguento cyprino liquatū:
exterioribus præstat ut alia singula apponere. At omni ulceri impositum, quamuis
agrestī, mitius statim id efficiet, labores minuet, et uigilias. Hæc eius uirtus est. Cha-
mapityos denariū pondo quatuor, symphyti denariū pondo quatuor, chamaeleon-
tis denariū pondo quatuor, marrubij denariū pondo quatuor, apud alios sex, polij
denarium pondo sex, centaurij tenuis denarium pondo sex, helenij denariū pondo
quatuor, mali terræ denarium pondo quatuor, thuris denariū pondo duodecim s,
myrrhæ denarium pondo trium, aloës denariū pondo sex, galbanij denariū pondo
sex, obuli unius s, olei denarium pondo centum octoginta, mellis triginta, propolis
denarium pondo duodecim s, aluminis fissi denariū pondo sex, obuli unius s, tere-
binthinæ denariū pondo sex, obuli unius s, chalcitidis denarium pondo sex, obuli
unius s, bituminis denarium pondo quinquaginta, terræ ampelidis denariū pon-
do quinquaginta, argenti spumæ denariū pondo quinquaginta, gallæ denariū pon-
do trium, pulueris iridis denarium pondo trium: contusæ pridie herbæ & radices
oleo immittuntur: ubi nocte tota in eo durauerint, mane argenti spuma, ampeli-
tis, bitumen iniicitur: supra ignem lenem incoquūtur, ubi spissitudinem adepta fue-
rint, olla ab igne tollitur. Sin autem in alio uase mel, resina, galbanum, propolis col-
liquata, quæ oportet simul cōmiscere, in ollam fundendo: deinde arida quibus cum
medi-

A medicamen coquitur, donec digitos non coinquinet. Rursus ab igne deposito myr-
rha leuis facta, & thus inspergitur, sed ita ne quando efferuescat, & quantum fieri
potest, amplo intra ollam spatio coquatur: difficulter enim restingui potest, si quid
attingat. Hæc quidem Heras de panacia: nos materiem ipsam à medicamētis, quæ
priori libro scripta sunt, ad ulcera uix sanitatem recipientia differre indicabimus.
Nam illa solis constant metallicis, quædam paucis, quædam pluribus. Pauca illorū
radices ac herbas continent. Panacia hæc secus habet: recipit enim malum terræ, &
iridem, imbecilliora quidem centaurio, & chamaeleonte, quantum ad malignorum
ulcerum curationem attinet, non tamē repudianda: herbas autem ualentes assumit,
easq; frequēter solas, chamapityn, poliū, & symphyton, quibus ualentius est mar-
rubium, & helenion. Itaq; marrubio etiam solo uti queas in his quæ carnem abunde
humidam circa ulcus habent, & sordidiorem: helenion uerò neq; his conuenit solū
inspersum, sicut nec aliud quoduis acre. Siquidē didicistis in opere de simplicibus
medicamentis acrium, & amarorum medicaminum discrimen: nempe acria irrita-
re, mordere, calefacere, & fluorem in affectis partibus concitare: amara uerò exica-
care citra morsum & calorē, eoq; exulceratis conducere. At quoniā ex herbis istis
compositionē paranti, institutum erat, emplastrum inde non siccum quod inspergi
possit, *ἐπιπασσον* Græci uocant, efficere, uerum ad emplastri cōfectionem uel ceram,
uel resinam, uel omnino argenti spumā diutius coctam temperaturus, unde uirtus
herbarum solueretur, miscuit ipsis nonnulla medicamenta tam ualida, ut ulceribus
per se exhiberi non queant. Valida autem hæc duplicem communem uim & quali-
tatem obtinent: nonnulla austeram, acerbamq; alia acrem & acerbam. Huius igitur
gratia ex ijs quæ acrimoniam sortita sunt helenion miscuit, ex ualide astringen-
tibus (hæc enim austera & acerbā nominamus) alumen, & gallam immaturam.
Qualitates autem utraq; ualentes habent, quemadmodū & uires in ipsis, chalcitis
cum sit acris & astringens. Dictum est superius necessariā esse malignis ulceribus,
& præsertim cum fluori sint obnoxia, qualitatem austeram. His ergo omnibus, quæ
dixi, admista argenti spuma est, resina, & thus, quod pharmacum emplastri formam
accipiat. Sed argenti spuma ex media materia est: thus concoquit, & pus mouet, si
tanquam ad temperatam naturam respicimus. Nam id humidioribus corporibus
carnem producere offendimus. Quinetiam ex medicamentis quæ concoquunt,
quæq; uim à pure mouendo, *ἐκπυκτικόν* Græcè dictam, habeant, nullum ualenter di-
gerit, sicut nec acre. Siquidem eiusmodi mediocriter excalefaciūt: imò & emolliūt
magis, & exiccant. Quare thus etiam rectē admistū est in superioris emplastri com-
positione, uti mitigatorium quid et lene accipiat. Huius potentia oleum quoq; est,
emplastri coquendi causa secundum primam rationem temperatum, in quo duæ fa-
cultates simul existunt, mitigatoria uidelicet, & quæ ualida pharmaca obtundit, si-
ue hæc acri, siue austera uirtute sint prædita. Certē ampelitis terra siccatur, & digerit,
nihil manifestò acre continens: propterea malignis ulceribus idonea est, etsi solam
per se tritam inspergas. Galbanum uerò eò quod concoquit, emollit, mitigat, & do-
lorem sedat, prædictæ compositioni adiectum est: quamuis thus easdem uires, sed
imbecilliores quàm galbanum habeat: quod utraq; facultates ualentiores possidet.
Terebinthina resina simul cum detergendi discutiendiq; facultatem habeat, etiam
affectus tales quodammodo concoquit. Bitumen uerò cū eo, quod calefacit, nō ue-
hementer siccare nouimus. Quibus omnibus emplastri autor medicamentum tra-
ctoria uirtutis, propolim nimirū admiscuit, quoniam eius usum multiplicē esse uo-
luit: omnia uerò *πολύχρηστα* maximē uarias potestates habere necessitas est, ut pluri-
bus uitijs medeantur. Sic non parū mellis addidit, sciens ipsum siccans, digerensq;
putrescentibus esse familiarissimum. Quippe ex ijs est, quæ nō putrescunt, & mixta
eiusmodi à putredine reseruat, præterq; extremē ad putrescendum idonea, quæ hu-
mida sunt, & calida. Atq; mel copiosius alijs medicamenti cōpositor indidit. Nam
si tria quæ coqui desiderant, excipias, bitumē, argenti spumā, terram ampelidem,

C alijs maius est, atque his ipsis, bitumini, argenti spumæ, & ampelididi, tantum adiecit olei, quantum putrefactioni commodum est, coniecturam ab alijs sumens, quæ sicca pharmaco immittuntur. Insuper ex omnibus perfectè coctis, myrrhâ & aloë uoluit inijcere, quæ duo citra rosionem siccant: uerum differunt, quod aloë astringat, myrrha tenuiorum partium sit, magisq; siccet. Haud scio cur Heras uisum fuerit minoribus temperaturis panaciam hanc conscribere, quam alijs maioribus consciunt. Siquidem nonnulli omnia duplicata habere ipsam tradiderunt: alijs quadruplo copiosiora, galbani sanè denarios sex, obulum unum s, Heras numerauit: alijs decem & semissem: quemadmodum alijs rursus uiginti quinque, augentes simul alia ad portionem, ut nusquam dicatur in temperatura, obulus, uel semioobulus. Itaque aduertere uos oportet, panacias apud alios scriptas huic conferentes, utrum omnia duplicata, uel quadrupla habeant. Ac si respondeant omnia aucta, non putabitis illas ab hac esse diuersas.

ISIS A QVIBVS DAM EPIGONI DICTA.

Multiplis usus est medicamentum, quod Isidem appellant, ab omnibus commendatum. Ego certè apponam modò, quæ Heras de illo memoria prodidit. Hac illius uerba sunt.

MEDICAMENTVM A NONNVLIS EPIGONI dictum, ab alijs Isis.

I Acit ad omne uulnus, ad capitis affectus cum ossium præcisione, sanat citra reparationem, ualet ad punctus neruorum, quos *νῦμα* Græci uocant: item scolopas, & hominum morsus: uenenum trahit uiperæ, scorpij, draconis marini, pastinacæ: curat fracturas artuum cum uulnere: callum obducit citius, tutiusq; fistulas omnes recentes, ueteres, hypophoras, sinus, phymata, parotidas, abscessus in mammis & alis futuris aut factos sanat. Aduersus fluxionem nobis uenientibus strumas adhuc aufert cum tunicis, celerrimè pus educens, sistit oculorum fluxiones fronti impositum, tollit liuorem, gangrenas non patitur latius serpere, putredinem purgat: in summa, ad quoduis bonum: hæc recipit.

Ceræ denarium pondo centum, terebinthinæ denariū pondo ducentorum (secundum alios centum) squamæ aris rubri denarium pondo octo, eruginis rasæ denarium pondo octo, mali terræ rotūdi, quæ *ἀριστολοχία* Græcè dicitur, denariū pondo octo, thuris denarium pondo octo, salis ammoniaci denariū pondo octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, aluminis combusti denarium pondo sex, aris uisti denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo duodecim, aloës denariū pondo duodecim, galbani denarium pondo duodecim, olei ueteris heminam, acetum acris heminas duas. Quæ liquari possunt, siccis in mortario superfunduntur. Sic quidem Heras Isim scripsit, non adhuc particularem omnem usum ei apponens, ut in alijs cōsuevit. Insuper quod ad Epigonū illud refert, à plerisq; dissentit, quos exactius de Epigono scripsisse arbitror: præterea ueluti in carcere conclusus, curansq; aliquem ex potentibus, ab hoc abstinuit. Adiecit ipse autem præscripto medicamini, dracunculi radicem: atq; ego semper ita usus sum. Quoniam & præceptorum meorum unus usurpabat, apponens in prædictam temperaturam Heræ, dracunculi denarios octo, insuper olei cyathi dimidium, acetum heminam, ad hæc colophoniam resinam, non, ut Heras, terebinthinam, sed in emplastri confectione ab illo dissentiebat: galbanum aceto cum alijs in pila macerans, atque ita admiscens, quemadmodum & Heras inquit, liquabilibus, deinde medicamentum manibus plurimum emolliebat, attingens acetum quamacerrimū: postea in uase areo reponebat: & infusum longo tempore seruabat: atq; ita excipiens utebatur. Appellauit ipsum, uelut alijs quidam, Hermonis Hierogrammatei: alibi scriptum inuenias, ex adytis templi Vulcani in Aegypto hoc quoq; esse: quemadmodum & illud quod *ἱερὸν τοῦ θεοῦ* hoc

A hoc est, ex dictamno. Temperaturā uerò simplicium medicamentorum quæ id constituant, omnes propemodum æqualem scripserunt: proinde titulus licet diuersus existat, non opineris aliud esse atq; aliud, & quod ex adytis sacrum dicitur, & Hermonis Hierogrammatei, & Epigoni: nam omnes has appellationes habet. Licet quatum cum cerato liquido purgat, & ulcera cicatrice obducit. Quidam ex cerato triplicato dilui tradiderunt, nonnulli duplicato: utriq; temperaturam indefinitè distinguentes. In quibus etenim ulcus purum satis efficitur, si tribus cerati partibus temperatum fuerit, non oportet duplicatum adijcere. In quibus minus purgatur, ibi ceratū duplo maius assumendū. Nouimus enim efficacius omne id genus medicamentū esse, quod nō multo cerato miscetur: imbecillius, quod multo. Nihil mali est aut, dracunculi quoq; tantillam mentionē facere, quod per æstatem caule exiccato, & herba tota, radicem amputare oportet: deinde in domo sicca, solem non habente, paulò post dies sex uel septem ipsam in orbiculos diuidere, eosq; filo traictos in sicca domo & à sole remota rursus suspēdere, ac sic ubi medicamentum præparare uoles, radicem cōtundere: quæ seorsum tusa & leuigata probè, ut puluis fiat, malignis ulceribus medetur.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΔΙΚΤΑΜΝΟΥ, ID EST EX DICTAMNO.

I Tem quod ex dictamno emplastrum conficitur, hieram, id est, sacrum appellant: dicentes & hoc in Vulcani templo iuxta Memphim inuentum esse: omnes ipsius huiusmodi temperaturis meminerunt, uel parum adeò ab his differentibus. Sufficiet hic uerba Heræ de ipso adscripsisse, quæ in hunc modum habent.

ΙΕΡΑ ΕΧ VVLCANI TEMPLO ad Memphim.

B Facit ad recentia, cruenta, fluida, ad neruorum præcisiones, uetera ulcera, suppurantia, contusa, putredines, carbunculos, nigritias, ulcera fluentia, dyssepulota, parotidas, chymethla, abscessus, strumas, furunculos, duritias: tela educit, aculeos, quos *σκόλοπας* Græci nuncupant, ossa ex capite: sanat ferarum ictus, scorpionum morsus, phalangiorum, muris aranei, hominum: ualet ad omnem colli dolorem, humeri, articulorum, uice malagmatis. Sistit oculorum fluores, non modò recentes, sed etiam ueteres: tollit capitis dolorem inunctum: rosaceo dilutum & uteri dolorem sedat, tum illitu, tum suffitu: necat insuper feras suffitu. Hæc recipit.

Olei ueteris heminas duas, argenti spumæ denarium pondo centum, eruginis rasæ denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sex, colophoniam liquidam (alijs, piceam) denarium pondo quinquaginta, mannæ denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo sedecim, aris combusti denarium pondo octo, diphrygis denarium pondo sex, gentianæ denariū pondo sex, aloës denarium pondo octo, galbani denariū pondo duodecim, propolis denariū pondo octo, ceræ denariū pondo decem, mali terræ denariū pondo decem, dictamni cretici denariū pondo decem. Argenti spumam, oleū nouo fictili nigro supra prunam incoquito, ut omnino aut ferè fiat amolynton, hoc est digitos non inquinet. Deinde cacabum deponens eruginem indito, squamamq; & coquito, ut nō prorsus amolynton fiat: postea rursus auferens, resinam, ammoniaci guttam inijce, percolata, mouens donec feruere desinat: mox repones iterum, paululumq; sines: cum tollis, æs, diphryges inspergito, rursus coquens, ut manus non inquinet. Interdum enim his iniectionis diluitur: postea depones, ceram addito, iterum coquito, dum amolynti habeat temperamentum: quod celeriter accidit: postremo propolim immittes, ac reponens paulisper sines: cum deponis, addes aloë, mannā, dictamnū, malū terræ, gentianam. His abūdè refrigeratis, singula leuissima insperges, mouēs: si amolynton sit, tolles: sin minus, leni igne coques. Hæc quidem Heras de emplastro scripsit. Composuimus id nos interdum & sine combusto are, & diphryge: unde quæ in alto latebant,

Alias viginti sex.

Alias viginti

c magis attrahebat; emolliebat, & discutiebat; non tamen ulceribus agrè cicatricem ducentibus idoneum. Quinetiam citra dictamnum cōfecimus, rursus pro ipso alijs apponentes, chrysocollæ denarium pondo sex, ut maligna ulcera feliciter sanaret.

IKEZIOS NIGRA.

Edicamen titulo Icesion, usus multiplicis, quidam gignendi casu scripte runt, Icesij. Heras itaq; de ipso hæc tradit.

IKEZIOS.

Ad uulnera, canum morsus, duritias, parotidas, condylomata, & maligna. Item *ἰκεσιος* est, quasi dicas, trahens, & glutinatoriū, quod Græci uocant *ωρανοδωτικος*; ualet insuper ad aquam intercutem.

Argenti spumæ denarium pondo centum, bituminis iudaici denarium pondo centum, ampelitis denarium pondo centum, mannæ, propolis, singulorum pondo denarium uiginti quinque, galbani denarium pondo duodecim, scissilis denarium pondo duodecim & s, terebinthinæ denarium pondo duodecim, scissilis denarium pondo sex, olei crudi, *ωμοτιβες* appellant, heminas sex, mellis heminā unam, chalcitidis denarium pondo septem s, gallæ omphacitidis denarium pondo sex, myrrhæ denarium pondo sex. Argenti spuma, bitumen, ampelitis cum oleo incoquantur; ubi semicocta fuerint, propolis, resina, & galbanum, cocta ex melle separatim miscentur; postquam constiterint, reliqua adijciuntur; mouentur autem spatha ex tecta ligno confecta. Huius emplastrī misturæ pondus non eandem omnes, ut in sequentibus ostendetur, tradiderunt.

NIGRVM EX DVABVS ARISTOLO

chijs, hoc est, malis terræ.

Elebre emplastrum, usus multiplicis, ex duabus aristolochijs cōfectum, quod ipse Heras quoq; in eam sententiam scripsit.

NIGRVM EX DVPLICI ARISTOLOCHIA.

Facit ad articulos solutos, fluori obnoxia repurgat, implet ex altero dilutum. Picis pondo libram, ceræ pondo libram, bituminis pondo librā, terebinthinæ pondo libram, mannæ pondo selibrā, uel uncias septem, eruginis rasæ pondo selibrā, cerussæ pondo selibrā, chalcantli pondo uncias quatuor, mali terræ longi pondo uncias quatuor, illyricæ pondo uncias quatuor, malicorij pondo uncias duas, gallæ immaturæ pondo uncias duas, aris combusti pondo uncias duas, spinæ pondo uncias quatuor, mali terræ rotundi denarium pondo quatuor, aceti heminam, ricinini uel olei ueteris heminam. Quæ liquefieri poterunt, simul liquato; deinde cerussam, eruginem, & chalcanthum, cum aceto leue factum inspergito; mox supra ignem ponens, ut coeant arida indito igne subtracto; postea infundens subigito. Hæc tum Heras, tum alij de ipso scriptum reliquerunt: ratio eius qui id composuit non obscura est, recordantibus, quæ hic & in prioribus commentarijs dicta sunt. Constant enim ex contrarijs facultatibus, attractrice, & repultrice, quæ commune habent, ut exiccent. Superat autem in eo repellendi uirtus, quæ adest astringentibus, chalcantio, malicorio, gallæ, ari combusti, et spinæ; ob hoc etiā ad solutos, id est laxatos articulos cōuenire ipsum affirmat: malū terræ, & iridē astrictorij admiscuit, utpote rarefaciendi & digerendi potestate prædita. Ut autē emplastrū fiat, nec siccum, sed ut inspergi possit medicamentum, *ἐπιπασσον* nuncupant, oleum & cera temperata sunt; cera quidem ceu materies solum, sicut & oleum, si commune fuerit hoc, nec ricinini, uel uetustum. Quippe didicimus hæc calefacere & digerere: terebinthina uerò resina præterquam quod emplastrī temperaturam medicamento conciliet, cum cera hoc tantum non possit, etiā emolliens quid, & digerens, detergensq; obtinet. At cum thus eadem præter, manna astringendi uim totam & quæ uirtutem assumpsit. Vocant enim sic micæ concussu elisas, thuris participes; parum item

A item corticis. Iam & bitumen abundè siccatur: ad emplastrī confectionem idoneum medicamen. Atque hæc de illius compositione sufficiunt. Porro emplastrī autor, cum uellet medicamenta ualenti uirtute prædita miscere, eruginem & acetum ipsis adiecit, quæ siccare, exedere, & in altum corporis penetrare, tum alijs uiam ostendere possunt; temperantur autem hæc cum digerentibus, ut humores crassos partibus quas curamus, infixos attenuent. Restat igitur de cerussa quippiā dicere, quæ ceu ad emplastrum conficiendum aptam, non ut aliquid cooperaturam admiscuisse illum, est perspicuum. Ego uerò argenti spumam potius adiecissem, quæ emplastris conuenit, & refrigerat cerussa: alijs quibusdam utilis, ad propositi emplastrī uires nihil præsidij affert.

EMPLASTRVM AZANITI.

Emplastrum azaniti uarij usus, & nobile: de quo Heras ita scribit.

EMPLASTRVM AZANITI.

Picis aridæ pondo unciam, ceræ pondo uncias tres, adipis suilli pondo uncias tres, seui taurini pondo uncias tres, cespypii pondo uncias tres, resinæ picæ pondo uncias quinque. Facit ad maligna omnia, gangrenas, fistulas, recentia uulnera, ambusta igne, perfrictis prodest ut acopon, item pessulus est emolliens: conuenit ad uteri ulcera, phymata, & parotidas; cum ulcera caua fuerint, copiosiore uitor medicamento; ubi ad cicatricem inclinare uidentur, partiore. Porro medicaminis proprietas est, humorem sordidum gignere: benefacit lippientibus, palpebris suprapositum: oleum medicaminis affectui opponitur: quare obseruato ne infundas. Cum autem præparabis, picem, resinam, seuum taurinum injicito: ubi fuerint liquata, adipē suillum, mox resinam, postremo cespypium refrigeratum. Totum autem igne, non flamma liquefacito; maximè ualet in quibus nerui uel musculi percussi sunt; item ad maligna.

EMPLASTRVM HALIEI ΔΙΑ ΣΥΝΟΡΙΔΟΣ,

id est, ex synopide.

Alii celeberrimi, & multiplicis usus emplastrū nihil minus quam priora, Heras ad uerbum ita tradit.

HALIEI.

Ad uetera, & quæ cicatricem agrè ducunt; item digerit, præsertim in mammillis duritias: utimur eo tanquam optimo ad plurima; Ceræ pondo minam, argenti spumæ pondo minam, mannæ pondo denarium octo, terebinthinæ denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, synopidis denarium pondo, olei ueteris heminas duas. Oleum, argenti spuma, dum manus non inquinant, incoquantur: deinde cera, resinaq;. Liquefactis ipsis, sublatiscq; ab igne synopidem immittito, et galbanum; postea mannā. Idem facit ad marinorum ictus summè. Vtus quandoq; sum in quodam à pastinaca percusso, summoq; dolore uexato, & mirificè profecit. Similiter in ijs qui à scorpione morfi erant. Hactenus Heras. Deinceps Critonis emplastra inspiciamus.

QVAE SCRIPSERIT CRITO.

Heras librum unum de medicamentorum compositione fecit, cui titulus est, Narthex. Quinque uerò tales Critonis præter Cosméticos seruantur. In quarto illorum emplastra prædictis similia specie commemorat: quædam, ut Heras, in totum simili modo confecta: nonnulla insuper, quorum Heras non commemorat, quæ ego mox apponam, non, etiam si cuiusdam aliter ab Hera descripti mentionem facit, omittens: quem admodum in Icesij emplastro factitasse apparet. Alia nanque pondera & mensuras huius emplastrī Crito scripsit, sicut alij quidam non ut Heras posuit. Incipiam

K

c igitur à primo Icesij, in cuius simplicium medicamentorum pondere inter omnes non conuenit.

EMPLASTRUM ICESII.

De Icesij medicamento hæc Crito. Icesij ad omne uulnus, recens, uetus, con-
tusa, luxata, fracturas, phlegmonas, & omnem dolorem, quem protinus sedat; facit
ad abscessus, phymata, strumas, carbunculos, parotidas, phygetia, condylomata,
impetigines, clauos, nigritias, hæmorrhoidas phlegmone tentatas, fistulas, ambu-
sta igne: dilutum myrteo, uel rosaceo, ualet ad ulcera, aculeos, tela, canū hominūq;
morsus, ferarum ictus; item ad sanguinem cohibendum utitor, & loco malagmatis
ad omnia; oleum uerò non adhibendum est: iam lippientibus in linteolo collyrium
adhibetur: sint autem splenia maiora: iuuat quoq; hydropicos.

Terræ ampelididis, bituminis, argenti spumæ, singulorum pondo minas duas, ce-
ræ, thuris, terebinthinæ, propolis, singulorum minæ dimidium, galbani, fissilis, sin-
gulorum pondo minas quinque, myrrhæ, gallæ, iridis, singulorum denarium pon-
do duodecim, chalcitidis denarium pondo sex, mellis heminas duas, olei omphaci-
ni congios duos (quidam heminas duas) Ampelitis, bitumen, argenti spuma cum
oleo coquantur, humore prius expresso, ut fiant leuia. Incoquantur autem igne nō
acri, spatha ex tedarum ligno assidue mouentur, ne subsidant: nam citissime combu-
runtur. Quæ liquari possunt, in alio uase liquefacito, melle prius seorsim cocto, ut
spissitudinem accipiat, ac in cacabo pulchrè densatis temperato: rursus enim sol-
uitur, his præmissis: deinde arida insperguntur satis refrigerata: postremo thus: ac
ubi in unitatem coierint, utitor. Hanc scripturam ab Herodoto accepi. Hæc sanè
Crito de Icesio scripta reliquit. Videtur autem in simplicium medicamentorum,
unde totum componitur, temperamento ab Hera dissentire: ac partim hæc discor-
dia manifesta est, partim dijudicari uix potest. Etenim Heras rectè faciēs omnium
pharmacorum pondus in denarios redegit. Crito autem ampelididem terram, bitu-
men, argenti spumam non pro denariorum pondere scripsit, sed duas singulorum
minas iniiciendas censuit. At ab ijs dissensit, qui de ponderibus & mensuris scripse-
runt, quantum uidelicet minæ pondus existat: nonnulli enim sedecim unciarum
esse dicunt, quidam uiginti: alij etiam distinctionem faciunt, Alexandrinam po-
nentes uiginti uncias pendere, aliam sedecim: atq; hoc adhuc minimum est: uerum
ex his qui minam in denarios redigunt, alij centum, alij plurium denariorū esse con-
firmant: quia & unciam pleriq; septem denarios & semissem ualere malunt, alij se-
ptem duntaxat, reliqui octo. Hæc cum ita se habeant, quot denariorum minam à
Critone positam æstimare oporteat, inuenire operosum est. Apparet in alijs quoq;
centum denariorum minam esse uelle: ac si ita res habet, duplicatam Icesij compo-
sitionem ab eo scribi putabimus, cum Heras trium horum medicaminū priorum,
terræ ampelididis, bituminis, & argenti spumæ, singulorum denarios centum po-
suerit, Critone pondus in ducentos redigente. Videamus igitur, an sequentia du-
plicato consentiant: quædam nanq; apparent, quædam non item: meminit autem
post tria prima, ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis: singulorum minæ dimidium,
hoc est, denarios quinquaginta immittendum præcipiens. Etenim præposuimus
tanquam mina centum denarijs ualeat, temperaturam esse scriptam. Quod si est, in
thure, pro manna uidelicet posito, Crito cum Hera conueniet. Pari modo in pro-
poli, non tamen terebinthina. Quippe uiginti quinque denarios Critonē scripsisse
oportebat, cum Heras duodecim, & s, statuerit. Porro in cera maximè uiri con-
trouerfantur, discordantq;: quippe cum Heras ceram omnino non iniiciat. Didici-
mus enim illius uim esse, mediocriter emollire. Caterum apud Critonem deinceps
scripta est, galbani, scissilis, singulorum quarta minæ portio. Atque in hoc uir He-
ræ suffragatur. Nam quarta pars minæ, quæ centū pendet denarios, uiginti quinque
denarios efficiet: qui duplum sunt duodecim s, ab Hera scriptorum. Iam uerò à mi-
næ uocabulo digressus, in sequentibus Crito myrrhæ, gallæ, iridis, singulorum de-
narios

A narios duodecim cum prædictis temperandos iubet, Heræ consentiens. Siquidem
ille sex cuiusque adijciendos præcipit. Inde rursus Crito chalcitidis denarios sex
tradidit: hic quoque non multum ab Hera discordans. Nam cum omnia duplica-
ta sint, conueniebat & chalcitidem non sex, uerum quindecim habere, ubi He-
ras septem & s, scripserit. In melle quidem uiri concordēs sunt, Heras heminam
unam, Crito duas posuit. Restat autē de oleo quæstio magna, non solum inter duos
illos, sed alios quoq;, qui medicamentum hoc usurparunt, sicut procedente sermo-
ne dicemus. Hi igitur inter se hæcenus differunt: etenim Heras olei crudi heminas
sex scripsit: melius enim sic, quàm ut alij quidā dixerunt, cyathos sex. Quippe in co-
ctione argenti spumam, bitumen, terram ampelididem, ubi semicocta fuerint, tum
aliās singula Heras immittenda existimat. Atqui semicocta esse non possunt, cya-
this sex immixtis. Scimus enim plerosq; ex his qui pharmaca componunt, subinde
centum argenti spumæ denarijs duas heminas indere. Atque hoc iam totum antea
in primo huius operis uolumine comprehensum est: nempe metallicorum quoque
uncias nouem heminam unam esse licere, sicut alij quidam putarunt. Quin & duo-
decim iniicere possumus, ut alij præcipiunt probè docti, si medicamen diutius co-
ctum fuerit (licebit autem hoc ipsum copiosiore oleo imposito) maiorem siccandi
uim acquirere. Quod si ab igne statim sublatur fuerit, minus propter olei paucita-
tem exiccabit: emolliet autem magis, & mitigabit. Quare sex cyathi omnino re-
pudiandi sunt: sex autem heminæ, quæ singulæ uncias nouem faciunt, iniiciendæ.
At si largius medicamentum uoles incoquere, quò siccet euidentius, nihil obstat
etiam duodecim unciarum heminas infundere. Itaque Hera sex heminas scriben-
te, liquet Critonem duodecim heminas immittere oportere, ut simul in hoc, sicut
in alijs duplicata mensura existat. Verum scripti sunt ab eo olei omphacini congi
duo. Iterum hic damnandi sunt, qui heminas duas posuerunt. Ergo si congiū sex
heminarum esse statuamus, uirorum consensus manebit: si uerò non heminas sex,
uerum sextarios sex ponamus, non parua dissensio orietur: multa nanq; erit copia,
ut ad portionem aliorum, si olei sextarios duodecim infundas. Hæc quidem in præ-
sentia de Heræ & Critonis in superiore pharmaco discordia. Cum uerò ad Andro-
machum uenerimus, dicetur itidem nonnihil de illius cum utroque, partim con-
sensu, partim controuersia.

ISIS VIRIDIS.

Sidem hic quoq; scripsit, quemadmodum alij propè omnes: at quia dili-
gentius tum usum ipsius uniuersum, tum præparationē tradidit, ac nonni-
hil ab Hera discesserit, uisum mihi est etiam ab hoc scripta ad uerbum
subiungere.

ISIS QVAM NONNVLII EPIGONI VOCANT.

Per se ad squamarum abscessus facit: item crassorum ossium fracturas iuuat, lina-
mento uel splenij modo imposita: ualet ad aculeos, omniumq; ferarum ictus &
morsus: sanat omnes punctus, & uulnera ferro facta in bello, & aliter: curat etiam
fistulas impositum, & collyrium, discutit callos, & conglutinat, alteri temperata ad
omne uulnus linamento, & splenij instar adhibita ualet: prodest ad maligna & diu-
tina, ac ab alijs corrupta: in quibus derafis prius medicamento diluto utor: mirifice
facit ad sinus conglutinandos, dum magni fuerint. Nam exiccandis illis coniūgen-
disq; conuenit, tum linamento imposita, tum per se, tum alteri mista, in quibus ade-
nes quosdam, uel membranas eliquare uoluimus: utor etiam ad fracturas cum uulne-
re & sine hoc. Callum enim ducit celerrimè, & partes affectas astringit. Insuper in
quibus aliud malagma non proficit, ipsum exactè prodest, & ungues ex latione ua-
cillantes, uel confirmat, uel extrudit: & dentes ex ictu motos stabilis. Summatim,
infinita sunt, quibus indifferenter adhibuit, conducit. Item ex alio diluitur: intem-
perati pars una sumitur, cerati partes duæ nonnunq;: atq; adhuc magis diluitur: sed

usum & exercitationem requirit. Fit nanque ceratum interim & per resinam pityi-
nam. Compositio talis est:

Guttæ ammoniaci, eruginis rasæ, salis ammoniaci, squamæ aris, aris usti, alumi-
nis rotundi, mali terræ, thuris, singulorum pondo denarium octo, myrrhæ, aloës,
galbani, singulorum denarium pondo duodecim, ceræ pondo denarium octo, resina
colophonis pondo denarium sex, nonnulli terebinthinæ tantundem, olei uete-
ris heminas duas, aceti heminas duas. Epigonus uerò & dracunculi radicis succi
denarium pondo duodecim, & marrubij succi tantundem, sorios succi denariū pon-
do octo: omnia diligenter contusa ac cribrata mortario iniiciuntur: paulo post ace-
tum in sole affunditur, donec terendo totum consumatur: ubi leue factum fuerit, li-
quefacta & refrigerata rasæq; diligenter, ijs quæ in mortario sunt admiscuntur, ac
subacta excipiuntur. Hæc scripsit Crito. Ego sine liquore sorios ipsum præparauī,
& nonnunquam alumen ademi. Vsus sum in neruorum uulneribus medicamen-
to: nam ualentius efficitur, aceto acerrimo undiq; circumclusum: reponitur, & die-
bus circiter quindecim emollitur.

MEDICAMENTVM MACHAERIONIS.

Elebre simul & multi usus est. Conuenit affectibus ulcerum, de quibus
totus hic liber scribitur. Sic autem Crito ipsum protulit ad uerbum.

MACHAERIONIS.

Ad omnia recentia uulnera: conglutinat, & phlegmonem arcet, præsertim ubi
contusio fuerit: rabiosi canis morsum summè curat ampliori loco impositum: alte-
rat continuè: pilula inde sumpta fabæ magnitudinis, diebus triginta ad omnem pa-
stionem facit, maximè phagedenicam: item ad aurium uitia, naturaliumq; ulcera: in
ossibus denudatis carnem producit: narium ulcera sanat. Est etiam uiride: diluitur
rosaceo uel omphacino: mali terræ rotundi, quæ ἀγιστολόχια ἔστω ἡνύλα Græcè dicitur,
pondo unciam, galbani pondo unciam, opopanax pondo unciam, eruginis rasæ
pondo unciam, iridis illyricæ pondo unciam, guttæ ammoniaci pondo unciam, myr-
rhæ pondo unciam, terebinthinæ pondo uncias sex & s, ceræ uncias sexaginta s,
olei omphacini pondo uncias sex & s, Dimidium olei cum erugine teritur, reliquū
cum cera terebinthina coquitur.

ΔΥΣΠΑΧΙΤΙΣ ΔΑΜΟΚΡΑΤΙΣ

ad uerbum.

Hoc ex celebrium lateq; usu patentium pharmacorum numero existit:
scribit de eo Crito hunc in modum.

ΔΥΣΠΑΧΙΤΙΣ.

Eximie facit ad sinus callo undique circumdatos, & fistulas, impositum, si orifi-
cium sit, quod linteolum medicamento illitum queat excipere, imposito, ac citius
proficiet. Vtitor eius uirtute in humeris, fluentibus, & diutinis dispositionibus: ter-
tio quoq; die ut plurimum ipsum mutans: podagricos iuuat mirificè in accessionis
principio illitum, ac in latum circumpositum: qui & ad consuetas ambulationes &
uitæ usus dimittantur: citra balneum ad triduum, diesq; aliquot permaneant: non
enim materiæ dat accessum cum affectus increfcit: conuenitq; omni ulcere sex cera-
ti partibus admixtum: inueterascens melius euadit. Aluminis rotundi denariū pon-
do octo, squamæ denarium pondo duodecim, aris combusti denarium pondo qua-
tuor, mali terræ denarium pondo nouem, galbani denarium pondo decem, guttæ
ammoniaci denarium pondo duodecim, alijs decem, thuris denarium pondo nouē,
myrrhæ denariū pondo nouem, styracis denarium pondo quindecim, myseos de-
narium pondo trium, chalcitidis denarium pondo trium, scyllæ medullæ denarium
pondo octo, picis liquidæ denarium pondo quatuor, iridis illyricæ denarium pon-
do nouem, secundum alios quatuor, terebinthinæ denarium pondo decem, alijs se-
ptem,

A ptem, pityinæ denarium pondo decem, alijs sex, ceræ denarium pondo septuagin-
ta quinque, olei pondo libram s. Quidam etiam medullæ cerui denariū pondo octo
adiiciunt: squamam, æs, mysi, chalcitidē, scyllam, ex aceto prius quam acerrimo in
sole terito, ut leuia fiant: leuigatis malum terræ & iridem adjecto. Hæc prius contu-
sa, tenuiq; cribro discreta, rursus aceto circumfusa terantur. Atq; hoc tamdiu faci-
to, quàm aspredinem sentias, cauens interim ne acetum consumatur. Postquam le-
uia fuerint, alumen addito, facitoq; hæc, donec & illud in puluerem redigatur: de-
inde myrrham, mox thus, ab hoc ammoniacum, postea styracem, postremo picem
indito. Hæc in calido sole uruntur, quò styrax elaboretur. Vbi iam leuitatem & sor-
dium crassitudinem nacta fuerint, ceram, resinas, & oleum liquefacta, & paululum
ex feruente medicamēto decocti, galbano superfundito, idq; congregatum in pila
terito, ac quæ liquefuit modicè refrigerata indito, tunc galbanū deponens, dissol-
uensq; in uas fictile percolato, ac ubi deraferis, cum ijs quæ in pila sunt temperato.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΙΤΕΩΝ.

Quod ex salicibus constat, præclarum & in multos usus idoneum, similiter præ-
dictis Crito hisce uerbis recensuit.

EMPLASTRVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΙΤΕΩΝ.

Prodest cruentis ulceribus impositum. Idem articulis solutis conuenit, fistulis,
flaccidis carnibus, præsertim quæ summo corpore extant. Valet item ad erysipela-
ta, aliosq; plurimos affectus sine uisuris. Misyos, chalcitidis, eruginis, cerussæ,
gallæ, aluminis scissi, & rotundi, cretæ sutoriæ, singulorum pondo uncias sex, ceræ,
resinæ pityinæ, picis, bituminis, salicis foliorū, singulorum pondo uncias duas, olei
heminas quatuor, uncias quatuor, chalcanthi pondo uncias sex, malicorij pondo
uncias sex, aceti sextarios sex: salices ex aceto incoquantur, donec relictī fuerint se-
xtarij duo, deinde erugini, cerussæ, & cretæ sutoriæ prius tritis, folia immittito, si-
mulq; terito, deinde sicca ubi leuigaueris, rursus exprimito, postea liquefacta su-
perfundito. Hoc Asclepiades sine chalcantho & malicorio præparat, sicut in secun-
do huius operis commentario docuimus. Aliud post hoc δὲ τὰ ἰτέω Crito in istā sen-
tentiam addidit.

ΔΙΑ ΙΤΕΩΝ ΛΙΤΕ ΗΕΡΟΔΟΤΙ.

Cretæ sutoriæ, gallæ omphacitidis, aluminis scissi, rotundi, singulorū pondo un-
cias sex, ceræ, bituminis, picis aridæ, salicis foliorum, pityinæ, singulorum pondo li-
bras duas, olei pondo libram, aceti sextarij dimidium.

QVÆ TRADIDERIT ASCLEPIADES EIVS-
dem generis emplastra.

Superioribus annuerantur tum quod ad Asclepiadem refertur ab omnibus
cognitum, tum quod ex dictamno constat: sed quia Asclepiades manifestè de ipsis
scripsit, etiam nunc eorundem mentionem faciam. Porro commodum ex eo quod
bis uel ter scribitur, aliud insuper accedit, puta ut cognoscamus, in quibus simpliciū
mistris, ac ipsorum pollicitis scriptores illorum inter se conueniant, in quibus
item discordent.

HALIEI RVFVM.

Ad cruenta uulnera & neruos præcisos ualet, item ulceribus uetustis cicatricem
aggreducentibus & fluidis conducit, quin & emollit optimè, præsertim in mammis
ortas duritias: medetur canum hominumq; moribus insigniter: ualet ad pastinacæ
& draconis, aliorumq; sauiorū piscium ictus. In summa, uirtutem habet mirificam.
Argenti spumæ, ceræ, cuiusque denarium pondo centum, terebinthinæ, mannae,
thuris, galbani, minij synopici, cuiusque denarium pondo octo, olei sextarium: præ-
parato sicut prædiximus.

GALENI HALIEI.

Argenti spumæ, ceræ, cuiusque denarium pondo centum, terebinthinæ, myrrhæ,

C synopici, eruginis rasæ, squamæ, singulorum denarium pondo octo, mali terræ denarium pondo octo, thuris denarium pondo uiginti quinque, diphrygis denarium pondo sex, galbani denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarij pondo duodecim, olei heminas duas: conficito quemadmodum superiora.

EMPLASTRUM VENATORVM.

Facit ad quadrupedum ictus, morsusq; & ad reliqua uenenata. Argenti spumæ pondo minam, olei ueteris, squamæ aris rubri, ceræ, resinæ frictæ, singulorum pondo, guttæ ammoniaci pondo trientem, galbani, minij synopici, singulorum pondo uncias duas. Argenti spumam, squamam, & oleum ad spissitudinem usque incoquito: deinde ceram ac resinā inijcito. Cum liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacum dilatarū immittito: ubi refrixerint, galbanum & ammoniacum indito, synopicum aspergens, ac in mortario subactis mollitisq; utitor.

EMPLASTRUM CHALCIDEI.

Conglutinat, inflammationem arcet, fissuras cum contusione iuuat, sinus coniungit, resiccat, & abscessus prohibet, ossa corrupta educit, maximè in superficie. In uniuersum, mirabilis ei uirtus est. Argenti spumæ, squamæ aris, resinæ pityinæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum, guttæ ammoniaci, galbani, cuiusq; denarium pondo sedecim, diphrygis denarium pondo duodecim, mali terræ leuissimū denarium pondo quadraginta, olei ueteris sextarios tres, Argenti spuma, squamæq; ex oleo coquuntur: ac ubi colorem mutauerint, diphryges immittitur: deinde ceræ, resinæ pityinæ, uel piceæ. Liquatum ut digitos non inquinet, ab igne tollitur, ac ammoniacum elotum inijcitur. Postquam liquefeceris, malum terræ, pharmaco iam refrigerato inspergatur, & continuè moueatur: deinde in mortarium immittito, ac subigito: excipiens utitor.

EX DICTAMNO SACRVM VIRTUTE MIRANDVM.

Benefacit neruis musculisq; præcisus & contusus, uetustis, & sanatu difficilibus, ossa corrupta educit, aculeos, & quæ infixæ sunt corpori eximit, nec minus digerit, iuuat capitis dolores, & oculorum fluxiones. Est etiam malagma pleuritidis & hepaticis idoneum: efficax est ad cuiuslibet uirulentis ictus. Argenti spumæ denarium pondo centum, colophonix denarium pondo quinquaginta, ceræ denarium pondo uiginti quinque, guttæ ammoniaci, mali terræ, singulorum denarium pondo sedecim, mannæ, galbani, uniuscuiusque denarium pondo duodecim, eruginis, dictamni, aris usti, propolis, singulorum denarium pondo octo, diphrygis, aris squamæ, gentianæ radices, singulorum denarium pondo sex, olei ueteris hyeme heminas duas, per æstatem unciam s. præparatur quo dixi modo. Huius scriptura ab Hera in illorum pondere uariatur: nam Asclepiades dictamni denarios octo, Heras decem inijcere præcipit: atq; etiā mali terræ, & guttæ ammoniaci, ille cuiusq; denarios sedecim, Heras sex quidem & guttæ ammoniaci, mali terræ uerò decem. Caterum Hera oleum indistinctè scripsit, solum heminas duas eius iubens infundere: Asclepiades autem hyeme tantum, æstate unam & s.

DIOPHANTI CHIRVRGI, QVO VSVS

est Phylacus.

Argenti spumæ denarium pondo centum quinquaginta, cerussæ, picis, squamæ aris, ceræ, singulorum denarij pondo octodecim, eruginis, resinæ pityinæ siccæ, mannæ thuris, propolis, singulorum denarij pondo duodecim, galbani, & mali terræ, cyprii, singulorum denarium pondo sex, dictamni, trifolij, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo trium, illyricæ, artemisix, polij, marrubij, singulorum denarium pondo duum, olei ueteris heminas duas: ad dictum modum præparatur.

Alias & mali

terre, singulo-

rum denarium

pondo sex.

Alias & mali

terre nec hoc

loco eodē pon-

dere scribitur.

DE EMPLASTRIS ANDROMACHI EIVSDEM GENERIS.

Emplastra uarij usus, simul & cicatricem ægrè ducentibus idonea hoc in libro percensere statui, ex quorum grege sunt decem longè optima, inter ea quæ scripsit Andromachus.

VIRID

VIRIDE EVANGELI.

A Resinæ terebinthinæ, secundum alios, siccæ, denarij pondo quinquaginta, sicut alij uerò centū, ceræ denarij pondo uiginti quinque, thuris, squamæ galbani, aloës, denarium pondo trium, salis ammoniaci, opopanacis, eruginis rasæ, aris usti, mali terræ, guttæ ammoniaci scissilis, secundum alios rotundi, singulorum denarij pondo duum, ichthyocollæ denarium pondo trium, aceti heminas quatuor, olei quatuor tam hemina partem, secundum alios octauam. Vtor uermiculari non imposito.

ΠΥΗΩΔΕΣ EMPLASTRUM QVO VTOR.

Ichthyocollæ pondo uncias tres, sarcocollæ pondo uncias tres, erythrix pondo selibram, terræ samix pondo uncias quatuor, myrrhæ pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias sex, squamæ aris pondo uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias tres, eruginis rasæ pondo uncias sex, aluminis scissilis pondo uncias duas, aloës indicæ pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias quatuor, ceræ pondo libras duas, terebinthinæ pondo libras duas, olei pondo & libras quatuor, aceti qd ichthyocollæ irrigandæ sufficit: sicca leuigata liquidis insperguntur.

ALIVD VIRIDE.

Resinæ pityinæ denarium pondo ducentorum, guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, opopanacis denarium pondo octo, ceræ denarium pondo centum, propolis denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, squamæ aris denarium pondo duodecim, eruginis denarium pondo duodecim, aluminis rotundi denarij pondo octo, misyos denarium pondo septem, salis ammoniaci denarij pondo octo, chalcitidis denarij pondo quinque, sulphuris ignem nō experti denarij pondo octo, thuris denarium pondo & duodecim, fellis taurini sicci denarium pondo sex, uel humidi denarium pondo duodecim, cyprini heminas sex, alij quatuor, aceti quod satis est.

VIRIDE EPICVRI MVLTÀ PROMITTENS.

B Ceræ denarij pondo ducentorum, colophonix denarium pondo trecentorum, squamæ denarij pondo sedecim, aris usti denarij pondo sedecim, eruginis denarium pondo sedecim, mali terræ tenuis denarij pondo sedecim, aloës denarij pondo uiginti quatuor, aluminis rotundi denarij pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo uiginti quatuor, galbani denarij pondo uiginti quatuor, salis ammoniaci denarij pondo sedecim, aceti heminas quatuor, olei heminas duas, interim pauciores.

VIRIDE MVLTÀ PROMITTENS ALCIMIONIS

uel Nicomachi, ad fistulas, nigrutias, uel nomas, glutinat ossa & educit, strumas discutit.

Galbani denarium pondo sedecim, aris usti denarium pondo octo, squamæ denarium pondo uiginti quatuor, ceræ denarium pondo quinquaginta, seui caprini uel uirulini denarium pondo triginta, thuris, resinæ siccæ, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, nitri, mali terræ, singulorum denarium pondo uiginti quinque, bryoniæ denarium pondo duodecim, orcheos herbæ denarium pondo duodecim, iridis aridæ denarium pondo quatuor, aloës indicæ denarium pondo duodecim, scissilis denarium pondo octo, fellis taurini denarium pondo octo, aceti heminam: cum uti uoles, rosaceo dissolues.

VIRIDE AD ZONAM, QVAM GRAECI

ἐξωντα dicunt, item ad chironia, & difficulter ad cicatricem uenientia ulcera, pharmacum Andromachi.

Hordei combusti denarium pondo decem, eruginis denarij pondo octo, ceræ denarij pondo octoginta, cyprini heminam. Hoc medicamen eruginē multam continet, pro ceræ & cyprini tēperatura: nam hordeū combustū si per se inspergit, chironia ulcera iuuat, neq; intendit ceræ & cyprini uires, neq; eruginis resoluit: ablato ipso simile pharmacum redditur multis, quæ superiore libro ad huiusmodi ulcerum curationem scripta sunt: non tamen multum cyprini assumetur, præsertim si ceræ

K 4

C pinguis existat: sed quantum ad ceram erugini admixtam emolliendam capere necessarium est: superiora omnia emplastra hoc nomine uario usui seruiunt, quod medicamenta emollientia, trahentia, digestoria, concoctoria, insuper citra rationem sic cantia assumpserint: plurima ipsorum etiam ualide astringentia, quorum uirtus est, humores affectae parti influentes repellere. Porro dictorum medicaminum potestatis materias nominatim in operis de simplicibus sexto, septimo, octauo, nono, decimo, & undecimo libro expressas habetis. Multorum enim hoc commentario nominatim memini, ac iterum meminero. Quinetiam hoc pharmacum in praesentia apposui, eorum quae nuper dixi mentionem facere desiderans: tum quia id superiore libro commemoratis simile est, tum quod proprium magis uidebatur, illis simul appendere.

ICESIA NIGRA ANDROMACHI.

Hoc emplastrum Andromachus non ubi uiridia tractat, sed superius prope initium in temperatura permultum euarians, ut prius Critonem & Heram prodidisse indicaui.

SCRIBITVR HOC PACTO.

Bituminis denarium pondo tercentum, terrae ampelidis denarium pondo ducentum, argenti spumae denarium pondo sexaginta, galbani denarium pondo triginta sex, terebinthinae denarium pondo triginta sex, scissilis denarium pondo triginta sex, propolis denarium pondo septuaginta duum, mannae denarium pondo quinquaginta, myrrhae denarium pondo duodecim, iridis denarium pondo duodecim, chalcitidis denarium pondo sex, gallae denarium pondo decem, olei congium unum & dimidium, mellis hemina dimidium: recte fecit, qui de mina ambiguitate relicta omnia per denarios conscripserit, ut de solo congio quaestione instituamus. In hoc enim melius egerunt, qui sex heminas posuerint, ac triplicato bitumine pro portione illius quod Heras immiscuit, scripturam exorsi sint. Etenim Heras centum denarios, hic trecentos posuit: etsi in quibusdam exemplaribus non fide dignis ducentos inuenerim: terrae sane ampelidis duplo eam quam Heras scripsit, exuperat. Argenti spuma, quam & ipsam ampelidis pondere aequalē esse conueniebat, multo minor ab eo iniecta est: nam denarios sexaginta miscet. Galbani uero triginta sex denarios immittens proportionem cum Hera & Critone non seruat, quemadmodum in alumine scissili: paululum enim hic ab exacta portione declinat, quae triginta septem & s, injicere iubet: quod pro aliarum ipsius misturarum portione ad quinquaginta denarios excedit. Iam uero in propoli nonnihil discordat, quantum ad duplicatam portione spectat. Item in manna à Critone & Hera recedit: quippe centum denarios ceu ad illorum proportionem injectos esse oportebat. In chalcitide etiam multo magis à portione subtrahit: in alijs parua controuersia est, nisi in melle: cuius heminas tres tantum quam ad illorum portione immisisse ipsum conueniebat, dum hemina dimidium adijceret. Ita quoque in oleo tres congios miscuisse debebat, si non à Critone discrepare uoluisset: si uero cum Hera conuenire, octodecim heminas, congium, & dimidium conscribens.

VT TARENTINVS HERACLIDES ICESII

nigrum emplastrum tradidit.

Domne uulnus, maxime quae in summo corpore sunt leuia facit & conglutinat. Item canum morsus, & furunculos sanat, duritias discutit, praesertim mammillas obsidentes, digitorum condylomatis succurrit. Argenti spumae denarium pondo centum, bituminis tantundem, terrae ampelidis idem pondus, mannae denarium pondo uiginti quinque, propolis totidem, galbani denarium pondo duodecim s, aluminis scissi, resinae terebinthinae pares mensuras, iridis denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo septem & s, gallae denarium pondo octo, myrrhae tantundem, mellis hemina unam, olei crudi heminas sex. Argenti spuma, bitumen, & terra cum oleo coquuntur, & spatha

A Spatha ex tedarum ligno mouetur. Cum spissitudo fuerit, propolis, resina, & galbanum adduntur. Haec autem prius melle incoquantur. Quibus mistis, olla statim ab igne tollitur, & sicca insperguntur. Haec cum Heraclides tradiderit in libris aduersus Antiochidem, demum quomodo nonnulli post eum scripturam ipsius non obseruauerint. Heras sane ubique Heraclidem imitatus esse uidetur, praeterquam in myrrha & galla. Nam dum Heraclides cuiusque horum denarium pondo octo miscet, Heras singulorum sex temperat. Insuper Asclepiades in secundo libro de exterioribus, omnia portione quadruplo maiore quam Heras tradidit: adde quod olei omphacini heminas duodecim, Crito congios duos temperauerit, etsi omnia duplicata compositio ipsius habeat. Quare nonnulli mihi uidentur adscripsisse heminas duas: Quod ipsum prorsus tamen ueritati, tum Herae & Tarentini scripturae magis aduersatur: siquidem Heras centum octoginta denarios posuit, in pondus non mensuram oleum reducens, tanquam hemina denarios sexaginta pendente: nam Attica nouem Italicas uncias conficit: pendente enim nouem Italicae unciae, quas in cornibus insectis metiuntur, septem uncias ponderales & s, quae sexaginta denarii fiunt, singulis unciae octo denarios recipientibus. Quare etiam hic cum Heraclide Heram consentire uideas, cum tres heminas injiciat, Asclepiades duodecim: quoniam omnia in ipsius compositio ne quadrupla sunt. Heras autem, quoniam pharmaci in Tarentini scriptura magna moles fieret, uidetur mihi quartam omnium portione posuisse. Nam in myrrha, ut dixi, & galla paululum mutare oportebat, cum alij quoque hoc emplastrum tradiderint. Qui exactius in eo, cuius praeparationem ex coctione coniecimus, Tarentino concores facti sunt: qui autem negligentius, uel in uno solo, uel in pluribus simplicibus dissonasse ab Heraclide uidentur. Proinde superfluum fuerit de ijs mentionem facere: praeparandum enim medicamentum est, ut Heraclides iussit, uel ut Heras: qui parum adeo inter se differunt.

HERACLIDES LITEN ICESION HANC ESSE DICIT.

B Bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti spumae denarium pondo quinquaginta, olei heminas decem coquito: ubi coierint, cerae denarium pondo quinquaginta, galbani, myrrhae, singulorum denarium pondo quinquaginta.

CYZICENE HERAE.

Hoc quoque inter celebra emplastra refertur, ab omnibus prope conscriptum, magno in simplicium medicamentorum temperatura consensu. Nonnulli tamen discordant, uti innotescet, cum subiungemus, quomodo quisque componendum censeat. Heras igitur de praesenti emplastro ita ad uerbum scribit.

CYZICENE.

Facit ad recedentia uulnera, & uetera depascentia, duritias praesertim in mammis discutit, extrahit, repurgat, implet, glutinat, cicatricem ducit, tollit callosas durities, male curata reficit, & in quibus scalpello uti non licet, ut in ceruice, collyrij loco utitor: abscessus furentes mitigat, phymata discutit, ganglia & contractiones siue coitus auellit abrupitque: tela, ossa, lignorum fragmenta educit, crustas citra dolorem deiecit: in depascentibus, magnis emplastris, quae splenia nominantur, uti oportet. Insuper strumas extenuat, haemorrhoidas cohibet, & uesticae morbis summe prodest. Haec autem recipit: thuris, myrrhae, croci, iridis, illyricae, bdellij, chalcathij, aluminis scissi, rotundi, guttae ammoniaci, misyos, putaminum mali granati dulcis, chalcitidis, singulorum denarium pondo quatuor, squamae denarium pondo duodecim, mali terrae, gallae, omphacitidis, chalcitidis, singulorum denarium pondo octo, uisci quercini, opopanacis, eruginis rasae, acaciae, floris rosarum, singulorum denarium pondo octo, aristolochiae, gallae, singulorum denarium pondo sedecim, terebinthinae pondo minam, alij denarium pondo quinquaginta, liquoris papaueris denarium pondo sex, cerae denarium pondo minas duas, secundum alios, denarium pondo quatuor, seu uitulini curati denarium pondo minam.

c alij, denarium pondo centū quinquaginta, aceti communis heminas uiginti. Vinū quod sufficit in sicca immittitur. Hæc de Cyzicene. Hera ab Andromacho scriben-
tibus, uidebitur quibusdam magna esse dissentio, cum Hera thuris, croci, myrrhæ,
& eius quod deinceps positum est, denarium pondo quatuor immiserit. Androma-
chus octo. Verum quod iam prius obseruandum nobis esse dicebam, id etiam nunc
dicturus sum, si omnia simplicia pharmaca, licet duplicata horum quæ alij tempera-
runt, misceas, eadem fiet temperatura, quemadmodū si triplicata omnia inijcias: ac
nunc Andromachus omnia ferè duplicata miscuit, cum Heras simplicia ipsa indide-
rit: ac etiam hic discrepant, quod ille aloē addat, Hera secus faciente: quinetiam
quod panacis radicem adiungat, cum Heras opopanacem tantū scripserit. Andro-
machus non hoc solum, sed etiam panacem; solent autem sic uocare radicem herbæ
quam panacem appellant. Adhæc Andromachus papaueris liquorem temperauit,
doloris euitandi gratia: acaciam uerò & rosarū florem, tanquā astringentia. Porro
coctionē pro more Heras adiunxit, Andromachus omittit, quippe qui rarō illam
soleat apponere. Caterum quod aceti communis heminas duas & uinum siccis in-
fundat, innuit se arida ex uino uel aceto leuigari uelle, deinde liquefacta his super-
fundere. Heras autem ne uel aceti, aut uini meminit. Ad calcem coctionis ita adscri-
psit: Caterum arida, & opopanacem in cacabū conijcito, & ubi unita fuerint, assun-
dito, mollitoq; irino unguine manus inquinās. Ego ipsum Andromachi more con-
ficio, opopanacem cum siccis in mortario terens: si ualentius, & quod magis dige-
rat, medicamentum facere desiderem, acetum inter leuigandum admisceo: si magis
astringens repellensq; uinum: quemadmodum rursus id nunc austerum, nunc gil-
uum, nunc uetus, nunc ætate medium assumens. Nam quod austerum est, nec ue-
tus, magis astringit: quod uetus, nec austerum, ualentius digerit.

CYZICENE ASCLEPIADIS.

D Criptum est hoc emplastrum iam etiam in quarto, ubi omnia ordine,
quæ ad malignitatem pharmaca habere cōsuluit, commemorauimus.
Et nunc quia ipse pariter ab Hera & Andromacho euariat, satius mihi
uidetur ipsius uerbis intertio libro de exteriorum pharmacis tradita
subiungere.

CYZICENE.

Facit ad diutinos affectus & neruos præcisos: Thuris quā optimi, ceræ, myrrhæ,
mali terræ, chalcitidis, illyricæ, galbanī, singulorū denariū pondo quatuor, terebin-
thinæ, argenti spumæ, singulorum denarium pondo octo, olei heminam. Omnia in
uas æreum coniecta, supra leuem prunam coquuntur, mouenturq; donec in aqua fri-
gida demersum mellis spissitudinē acquirat: postea mouendo tollitur: hoc illitum
pelliculæ imponitur: hyeme post septimum diem, æstate post quintum soluitur.

ALIUD EX IIS QVÆ AD PHILO-

xenum referuntur.

Thuris, myrrhæ, croci, illyricæ, bdelli, squamæ æris, chalcanti, chalcitidis, alu-
minis rotundi & scissilis, misyos peregrini, guttæ ammoniaci, propolis, uisci quer-
cini, opopanacis, malicorij præclusi, singulorū denarium pondo quatuor, mali ter-
ræ denarium pondo octo, ceræ, seui taurini, singulorum denarium pondo centum,
quod minam inscribit, resinæ terebinthinæ denarium pondo quindecim, quod tres
quartas appellat. Resina in ollam fictilem coniecta, donec odorem amittat conco-
quitur. Deinde seuum & cera commacerata inijciuntur, & liquefiunt, arida con-
tunduntur, & cribro tenuissimo incernuntur: postea liquida ab igne tolluntur: qui-
bus abunde refrigeratis arida insperguntur, & curiosè mouentur. Habere autem
oportet ex aceto trita, myrrham, thus, bdellium, opopanacem: his quæ in olla sunt,
adijciuntur, terunturq; ne grumi ceræ modo fiant: ubi autem rectè habuerint, in li-
gnea pyxide irino unguento prius illita reponuntur.

E M.

EMPLASTRUM EX DVABVS ARI-

stolochijs Andromachi.

E hoc in eam sententiam scribit Andromachus. Emplastrum ex du-
abus aristolochijs.

Resinæ frictæ pondo librā, ceræ pondo libram, picis pondo libram,
gallæ, uel olei ueteris heminam unam, & cyathos duos, cerussa ponda
duo uncias sex, eruginis pondo uncias sex, chalcanti pondo uncias
quatuor, mannæ pondo uncias sex, mali terræ longi pondo uncias quatuor, rotundi
pondo uncias quatuor, erythriæ pondo uncias sex, illyricæ pondo uncias quatuor,
gallæ uncias duas, aceti heminam: ego amplius: malicorij pondo uncias duas: sicca
ex aceto teruntur, deinde liquida.

EX ΔΙΚΤΑΜΝΟΙ ΔΑΜΟΚΡΑΤΙΣ.

Iximus frequenter metricas scriptiones non solū ad memoriā, sed etiam
ad misturas exactè temperandas solutis esse commodiores. Cuius gra-
tia etiam nunc medicamentum, quod ex dictamno perfectam in Damo-
cratis scriptis temperaturam perferuet, apposui.

Insignium emplastrorum numero adscribitur

Vnum, quod accipit dictamnum creticum

Dictum, medetur prosperè serpentium

Percussibus uirulentis atq; morsibus,

Et omnium quadrupedum rabidorum: iuuat

Sic ulcerum callos & neruos perditos,

Et musculos & alto chartilaginis

Corpore putrescentes, quæ incumbunt ossibus

Collī, mammillarum, ceruicis ulcera

B Persanat, etsi diu iam durauerint,

Ac omnia simul quæ facere dixi prius

Emplastrum Aegyptiæ nomine scilicet,

Hoc cum sit exactè bonum, quidam omnibus

Vnum bonis reputant usu præstantius,

His temperatur misturis: lithargyri

Denarijs bis centum: quibus additur

Olei uetusti libræ quarta portio:

Alij malunt quartam partem heminæ,

Et quinquies ceræ decem ponticæ

Denarij, colophonæ bis totidem,

Alij uerò terebinthinæ parem modum,

Aeruginis, ac æris, aloës indicæ

Aerisq; combusti, diphrygis & boni,

Cuiusq; sedecim, semissemq; ponito,

Et galbanī rursus uiginti quatuor,

Mannæ duodecim, atq; thuris totidem,

Ammoniaci guttæ fac quinquies decem,

Et sexdecim iungantur propolis atticæ,

Terræ mali prælongi rursus bis decem,

Aeris cyprij, squamæ, drachmæ duodecim,

Et gentianæ radices siccissimæ

Aequale, cunctis herbæ dictamni quocq;

Aridæ, sed habentis florem, bis decem,

Leuis: lithargyrum cum oleo demittito

Ollæ recenti, cui patulum os figulus dedit,

c Pruna leni coques, mouens rudicula
 Quousq; spissitudo mellis attici
 Fiat, paribus squamæ commissis partibus.
 Rursus magis coquas: ac postquæ pharmacum
 Rufum fuerit, æs misceas & diphryges,
 Faciensq; amolyntum & crassum pharmacum,
 Ceram, resinamq; unâ dictis addito.
 Quibus liquatis, ubi probè coierit
 Emplastrum, ab igne tolles, inde conferes
 Propolin, aloën, mannam, galbanum,
 Ammoniacumq; dum feruor subsiderit,
 Apponito & terræ malum leuissimum,
 Tum gentianam, nec non herbam dictamoni,
 Et spatha medicamentum ubi contusum est manu
 Subiges, in ampliores rotundas, uocant
 Magdalidas, uitia ad quæ dixi utens exhibe.

DAMOCRATIS TYRIA ABSQVE FASCIIS
 adherens, de quo hunc in modum scripsit.

P Ost hæc referam emplastrorum adhærescentium
 Sine fasciis, quis usus & confectio,
 Diuisionibus exiguis faciunt bene,
 Sed carnis ipsius ampliora uulnera
 Medicantur: a quadrupede morfos corpore

Summo: recentes discutiunt furunculos:

D Quibusq; iam pus est, per halitum digerunt.
 Item auferunt crustas ipsis celerrimè,
 Citra manus operam cicatrix ducitur
 In fronte posita, fluxus quam promptissimè
 Oculorum cohibent sola quamuis ceperis.
 Huius generis præstantius primum esseram
 Emplastrum facile inuentu, cui color bonus
 Atq; efficacia, nos uocamus Tyriam,
 Nam purpuras capit colore tyrias,
 Si quo decet modo fiat: sic præpara:
 Sit libra quinquies lithargyri
 Boni, semel ceræ capiatur, insuper
 Ter pityinæ, præterea pinguis azyli,
 Aeruginis, præstantis aris, galbani,
 Aerisq; combusti, pariter squamæ bonæ:
 Cuiusq; misceto quaternas uncias,
 Pinguis olei sex, & decem pondo addito.
 At curiosè emplastrum coquito in hunc modum:
 Lithargyrum ex oleo leuem demittito
 In ollulam nouam, sed hanc maiusculam.
 Vbi conteres manibus, mouebis spathula,
 Deinde flamma acri atq; continua coques:
 Cum mellis accipit iam spissitudinem
 Aerugo, squama misceantur, incoqui
 Permittito satis, statim æs adiungito:
 Rursus coqui paruo relinquens tempore,
 Paulum refundes ex cacabo medicaminis.

Atq;

A Atq; refrigeratum manibus & digitis teras,
 Boni coloris atq; durum ubi conspicis,
 Sic pityinam, ceramq; reliquis indito.
 Deinde cunctis rite coctis paululum
 Stillato, rursus & colorem si bonum
 Et temperamentum uides, mox tollito
 Ab igne fictilem, & subactum galbanum
 Apponito, si pharmacum sit durius
 Multo resolues oleo, faciens sic bonam
 Temperiem: in aliud inde uas transfundito
 Frigidum, & subactum manibus ita reponito.

DE PASTILLIS ASCLEPIADIS.

Vemadmodum emplastra à colore, non à facultatis appellatione nomi-
 nant quidam medici, melina, candida, fusca, & rufa, ita pastillos Græ-
 cè τροχίσκους ab efformationis figura uocant, non ad unum affectum, sed
 admodum multos conferentes. Nos igitur ipsos imitati, deinceps o-
 mnes præclaros, siue pastillos, siue orbiculos, utroque enim nomine appellantur,
 describemus. Rectè autem illi singulis quid possent efficere præposuerunt: præse-
 rim Asclepiades, cuius etiam primi pharmaca, quæ in tertio de exterioribus libro
 prodidit, apponam.

PASTILLI ASCLEPIADIS.

Pastilli à multiplici usu Græcè dicti τροχίσκοι.

ARISTARCHI THARSEI PASTILLVS.

B Facit ad recentia uulnera, & uetera: prodest putredini & fauis, curat fistulas, au-
 res suppurantes, ossa corrupta, nomas: reprimat omnem carnis excrecentiam: tol-
 lit pterygia, ualet ad uteri affectus, sanat ozænas, phagedenas, condylomata: iuuat
 inueterata, & quæ difficilem curationem habent: utilis est principio phthisicis, lie-
 nosis, coeliacis, dysentericis, tribus obulis in potu familiari datus: succurrit synanchi-
 cis, gingiuarum nomis: in summa, exterioribus & interioribus uitij auxiliatur.

Myrrhæ denarium pondo sex, croci denariū pondo trium, crocomagmatis de-
 narium pondo trium, citinorum denarium pondo sex, chalcantli denarium pondo
 sex, aluminis uiridis denarium pondo sex, aloës denarium pondo sex. Vino falerno
 excipiuntur, fiuntq; orbiculi seu pastilli, & in umbra desiccantur. Vbi usus necessi-
 tas est, humido inter se diluuntur ad commemoratos affectus.

PASTILLVS NEAPOLITAE.

Myrrhæ, thuris, singulorum denarium pondo sex, gallæ, lycij, aluminis, croco-
 magmatis, aloës, aris, singulorum pondo denarium octo, citinorum denarium pon-
 do duodecim. Vino falerno excipiuntur.

ANDRONIVS INSCRIPTVS.

Citinorum denarium pondo decem, scissilis denarium pondo quatuor, chalcanta-
 thi denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pondo quatuor, thuris, mali ter-
 ræ, gallæ * immaturæ, singulorum denarium pondo octo, uini dulcis heminas du-
 as. Apud Heraclidem ita habet: Malicorij denarium pondo decem, mali terræ, gal-
 læ denarium pondo octo, * salis ammoniaci denariū pondo quatuor.

ALIVS.

Thuris, scissilis, myrrhæ denarium pondo quatuor, chalcantli denarium pondo
 duum. Hæc passo excipiuntur.

POLYIDAE SPHRAGIS.

Malicorij denarium pondo sex, myrrhæ denarium pondo octo, aluminis scissi-
 lis denarium pondo quinq;, thuris denarium pondo quatuor, chalcantli denarium
 pondo trium, fellis taurini denarium pondo sex. Vino dulci excipiuntur.

L

CORACINAE SPHRAGIS

Facit ad tonsillarum phlegmonas, & uuas laxatas: gingiuas madentes reficcat, nomas curat, & sedis affectus: fistulas ad callum perducit. Mali terræ cretici, longi, citinorum, chalcitidis tostæ, thuris, myrrhæ, chalcanti, crocomagmatis, aloës indicæ, fellis taurini, singulorum pondo denarium octo: passi quantum satis est.

PASTILLVS AD NOMAS.

Brathios denarium pondo quinquaginta, myrrhæ denariū pondo trium, sorios, cyperi, chalcanti, thuris, singulorum denarium pondo duūm: uino excipiuntur. Aliæ scripturæ habēt, oleæ foliorum denarium pondo duūm, myrti sicæ, orcheos herbæ, myrrhæ, singulorum denarium pondo quatuor, arsenici, quod auripigmentum uocant, denarium pondo unius, myrrhæ denarium pondo quatuor.

EX SCRIPTIS HERACLIDAE.

Orcheos denarium pondo duūm, arsenici denarium pondo quatuor, gallæ denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sex, sorios denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo duūm, thuris denarium pondo duūm, acaciæ succi denarium pondo duūm: Vino excipiuntur.

PASTILLS ΔΙΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ,

id est, ex stirpibus inscriptus.

Malicorij, myrti foliorum, nucis putaminum siccorum, spinæ fructus, singulorum denarium pondo octo, gallæ denarium pondo quatuor, salis fossilij denarium pondo octo: omnia cōminuuntur: friabilia in aceto intingunt, ac in uas fictile conijciuntur: deinde torrentur, & cū aceto leuigantur. Vbi bene habuerit, myrrhæ denarios quatuor, thuris denarios duos inijcito, et pastillos fingito: usus eius est cū aceto.

PASTILLVS QVI A TERENTIO INSCRIBITVR

stipticos, hoc est, astringens: Facit ad quamlibet Nomen, & digitorū affectus.

Sandaracæ, misyos, chalcanti, aluminis scissilis, singulorum pondo denarium duūm, myrrhæ, squamæ aris, aloës, chalcitidis, singulorum pondo denarium trium, rhus, citinorum, rosarum floris, gallæ, singulorum pondo denarium quatuor, acaciæ succi pondo denarium octo, maligranati putaminum pondo denarium octo: Excipiuntur myrti cocti ad dimidias decocto.

PASTILLVS AD SERPENTIA ΕΡΗΞΕΤΗΚΑ ΔΙCΥΝΤΥΡ.

Pastillus Arii ad Zonam.

Terræ cimoliæ pondo denarium octo, misyos torridi denarium pondo sedecim, minij synopici pondo denarium trium: singula cum aqua terito: deinde simul miscens in pastillos digerito: usus est ex aceto.

ALIVS ΔΙ' ΟΡΙΑΝΟΥ.

Origanī, oleæ foliorum, acaciæ, chalcanti, salis hispani, singulorum denarium pondo duūm. Aceto excipiuntur.

EX COLLECTANEIS LARGI MEDICAMENTVM.

Argenti spumæ, uel cerussæ pondo denarium triginta octo, aluminis fissi pondo denarium duodecim, acaciæ pondo denarium octo, croci, thuris, diphrygis, opij, singulorum pondo denarium + duūm: cum aqua terito.

Alias + uncias duas.

ALIVD VALDE GENEROSVM.

Aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ sutoriæ, uel sorios, singulorum denarium pondo quatuor, calcis uiuæ denarium pondo sedecim. Mali cortex in aceti sextario uno decoquitur, donec madescat: deinde teritur acacia aceto eodem, macerata nocte & die, admiscetur, & una teritur: postea cætera adijciuntur & fiunt pastilli: cum opus est, diluuntur aqua.

PASTILLVS THREPTI.

Ad zonam, & ubi pastionem oportet sistere: facit etiam ad oris uitia, ad aures suppuratas: item cutis uitia tollit: carnis excrecentiam reprimat: narium ulcera, & sedis

A sedis affectus sanat. Corticis malorum pondo denarium decem, gallæ omphacitidis pondo denarium octo, mali terræ tantundem, aloës pondo denariū quatuor, myrrhæ pondo denarium octo, fissi pondo denarium duūm, thuris pondo denariū quatuor, chalcanti pondo denarium quatuor: passo excipiuntur.

PASITLLI RVFI HIERACIS THEBANI

διὰ τῆς ἀλκακαβωρ, id est, ex uesicaria.

Facit ad capitis ulcera, epinyctidas, & narium ulcera: iuuat rhagadas, & quæcunque citra dolorem ad cicatricem uoles ducere. Cerussæ pondo libram, spumæ argenti pondo libras decem, aluminis fissi, alicacabi, hoc est, uesicariæ corticis, chalcanti, synopidis, singulorum pondo selibram: aceto assumuntur.

LVCII CATHEGETAE PHARMACVM.

Aluminis, eruginis corinthiæ, minij synopici, singulorum mensuram heminæ æqualem: aceto diluuntur.

ARI AD SEDES DEPASTAS, SERPENTIA, CARA

nem excrecentem, pterygia, aures suppurantes, ulcera periculosa:

sanat rhagadas & condylomata.

Scissilis, minij synopici, eruginis rasæ, gummi, gallæ, citinorum, singulorum partes portiones: aceto diluuntur.

MAGNI PHILADELPHI AD PRAE

dictas dispositiones.

Aluminis fissi, eruginis corinthiæ, chalcitidis, minij synopici, singulorum partes cyathi mensuræ partes: aceto subiguntur.

PASTILLVS AD ERYSIPELATA.

Croci pondo denarij unius, opij tantundem, cerussæ pondo denarium duūm: passo diluuntur. Aliæ lectio habet, glauci pondo denarium octo.

ANDROMACHI ΚΡΟΚΩΔΗΣ.

Argenti spumæ pondo denarium + quadraginta octo, hoc est, uncias sex, cerussæ uncias quatuor, sulphuris ignem non experti pondo unciam, croci, opij, singulorum pondo unciam unam: succo striphni excipiuntur: cum opus est, passo extum continue inungito.

Alias + quatuor, hoc est, semunciam.

CAII NEAPOLITAE.

Cerussæ, acaciæ, glaucij, opij, cuiusque parem mensuram: passo subigito, & continue perungito.

ALIVD.

Cerussæ, acaciæ, singulorum pondo denarium octo, guttæ ammoniaci pondo denarium quatuor, croci pondo denarium duūm, opij pondo denarium duūm, succo polygoni uel serios, uel strychni, uel cynoglossi.

AGATHINI.

Cerussæ pondo denarium sex, mannae, thuris, singulorum denarij pondo unius, crocomagmatis, sulphuris ignem non experti, singulorum pondo denarium duūm, ex ouis coctis + uitellorum pondo denarium sex: passo excipito.

Alias + λππ.

AD RHAGADAS ET CONDYLOMATA: CVRAT

etiam digitorum rhagadas & nomas, Menesibei pharmacum.

Aloës pondo denarium sex, croci pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres: uino diluuntur, & fiunt pastilli. * In usu liquor dispositioni respondeat.

Hec in uulgaribus exemplari non habentur.

APOLLOPHANIS AD RHAGAS

das & condylomata.

Stimmius denarium pondo octo, acaciæ denarium pondo sex, eruginis denarij pondo unius, opij denarium pondo duūm, thuris denarij pondo unius, myrrhæ denariū pondo duūm, gummi denarium pondo quatuor: uino maris experte pastillos fingito. *

Stimmiōs pondo denarium octo, acaciæ tantundem, eruginis pondo denarij unius, opij pondo denarium trium, myrrhæ pondo denarium quatuor, gummi tantundem: uino excipito.

MAGNI AD RHAGADAS ET CONDY-

lomata: sicut nomas.

Aloēs pondo denarium octo, acaciæ pondo denarij quatuor, gallæ pondo denarij duum, croci pondo denarij duum, thuris pondo denarij unius: uino subigunt.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΩΝ ΧΥΑΩΝ, ID EST, EX

succis inscriptus, ad nomas & scabiosos affectus, Lycij Indici.

Aloēs indicæ, myrrhæ, æris, aluminis scissi, chalcantii, citinorum, thuris, singulorum pondo denarium quatuor, succi myrti heminæ dimidium: composito & in pastillos digerito.

PETRONII ARETAE MEDICAMENTVM AD RHAG-

das & condylomata: in magnis doloribus adhibuit cito liberat.

Stimmiōs, acaciæ, plumbi combusti & eloti, singulorum pondo denarium sexdecim, cineris cyprij, ericæ fructus, aluminis fissi, thuris, chalcantii, myrrhæ, opij, singulorum pondo denarium octo: uino excipiuntur, & fiunt pastilli. Cum utendum erit passo diluuntur.

PASTILLI AB ANDROMACHO CONSCRIPTI,

in libro de exterioribus.

Pastillus Daryj, qui per anum immittitur.

Stimmiōs pondo denarium sedecim, acaciæ tantundem: alijs, octo: eruginis pondo denarium quadraginta, succi papaueris pondo denarium duum, gummi pondo denarium quatuor, myrrhæ pondo denarij unius, thuris pondo denarium triu: alijs, unius: uino uel aqua diluuntur.

PASTILLVS MULTIPPLICIS VSVS,

& pus educens, & relaxans.

Corticis thuris pondo denarium duum, æris squamæ pondo denarium quatuor: cum uino factos ex melle diluito.

MVSÆE REMEDIUM.

Aluminis scissi, aloēs, myrrhæ, chalcantii pondo denarium sex, croci, crocomagmatis, singulorum pondo denarium trium, citini pondo denarium quatuor: mulo ex falerno facto assumuntur.

AD ERYSIPELATA AGATHOCLEIS MEDICAMENTVM.

Cerussæ pondo denarium octo, aluminis rotundi, crocomagmatis, sulphuris ignem non experti, singulorū pondo denarium duum: tritis strichni succus superfunditur, & pastilli, dum usus postulat, uino austero formantur.

ISIDORI AD NOMAS.

Lanæ succidæ pondo denarium quadraginta, scobis plumbi squamæ, bituminis, singulorum pondo denarium decem, aluminis fissi, rotundi, mali corticis, gallæ, misyos, chalcitidis, thuris, singulorum pondo denarium quinq, myrrhæ pondo denarium duum, amurcæ * heminas octo.

PASTILLVS NIGER QVO VTOR.

Malicorij denarium pondo decem, mali terræ, * gallæ, singulorum pondo denarium octo, aluminis fissi, aloēs, singulorū pondo denarium quatuor, myrrhæ, chalcantii pondo denarium duum, thuris pondo denarium quatuor: uino excipiuntur: & cum res exiget uino dulci diluuntur.

PASTILLVS ΔΙ' ΑΑΙΚΑΚΑΒΩΝ.

Argenti spumæ pondo denarium uiginti quatuor, cerussæ pondo denarium duodecim, uel uiginti quatuor, alicacabi radicis pondo denarium octo, chalcantii, aluminis

A minis scissi, singulorum pondo denarium quatuor, minij quantum ad colorem accipiendum satis est: ex aqua subiguntur.

PASTILLVS ΔΙ' ΟΡΙΓΑΝΟΥ.

Oleæ foliorū uiridum pondo denarium octo, mali corticis pondo denarij sex, origani pondo denarium quatuor, acaciæ pondo denarium duodecim, chalcitidis, aluminis scissi, misyos, singulorū pondo denarij quatuor: uino austero diluuntur.

PASTILLVS ΔΙΑ ΤΟΥ ΡΟΥ.

Gallæ pondo denarium triu, acaciæ pondo denarium quatuor, chalcantii pondo denarium quinq, chalcitidis denarij dimidium, aluminis fissi pondo denarium octo, rotundi pondo denarium quatuor, misyos pondo denarium trium, malicorij pondo denarium quinq, squamæ pondo denarium quatuor, myrrhæ, aloēs, mali terræ, singulorum pondo denarium duum, taurocollæ pondo denarium trium, rhus excoriatij heminam unam & s. alijs duas, aceti heminam unam & s. ex quo rhus madefiet ac teretur.

POLYIDAE SPHRAGIS.

Aluminis fissi pondo denarium trium, thuris pondo denarium quatuor, myrrhæ tantundem, uel pondo denarium octo, chalcantii pondo denarium duum, citinorū pondo denarium duodecim, fellis taurini pondo denarium sex, aloēs pondo denarium octo: uino austero excipiuntur.

PASTILLVS ANDRONIVS.

Citinorum pondo denarium decem, gallæ pondo denarium octo, myrrhæ pondo denarium quatuor: secundū alios, octodecim: mali terræ pondo denarium quatuor, chalcantii pondo denarium duum, aluminis fissi tantundem: alijs, pondo denarium quatuor: misyos cyprij pondo denarium duum: passo diluuntur. Vtor ad multa polychresto pharmaco.

PASTILLVS ACHILLAE.

Spumæ, misyos, aloēs, singulorū pondo denarium duum, mali terræ pondo denarium octo, aluminis fissi pondo denarij quatuor, myrrhæ pondo denarij duum, thuris pondo denarium quatuor, gallæ pondo denarij octo, chalcantii pondo denarium duum, corticis mali pondo denarium octo, fellis taurini pondo denarium duum: aceto subiguntur.

PASTILLVS AD NOMAS ISIDOREI CELEBRIS.

Mannæ thuris pondo denarij triginta, citinorū, aluminis fissi, gallæ, cuiusq, pondo denarium octo, chalcantii, mali terræ, myrrhæ, misyos cyprij, calcis uiuæ, singulorum pondo denarium decem, acaciæ pondo denarium octo: assumuntur uino uel aceto, & leuigata usui sunt.

PASTILLVS ALIVS ΠΟΛΥΧΡΕΣΤΟΥ.

Gallæ pondo denarium octo, citinorum pondo denarium duodecim, æris combusti pondo denarium octo, eruginis pondo denarium sex, aluminis fissi pondo denarium octo, chalcantii, acaciæ, fellis taurini, thuris, aloēs, lycij, myrrhæ: alijs, & misyos, singulorum pondo denarium octo. Sub Canis ortu multo aceto teruntur.

PASTILLVS APOLLONII ARCHISTATORIS,

μύλωνος, ut Alcymion, in usum multiplicem.

Cerussæ pondo denarium decem, argenti spumæ pondo denarium quinq, aloēs pondo denarium quinquaginta, aluminis fissi pondo denarium quatuor, thuris pondo denarium quatuor, myrrhæ pondo denarij unius, cymoliæ pondo denarium Alijs + duum. uiginti quinq: uino excipiuntur: interim cum uino & rosaceo utor.

AD ERYSIPELATA QVO VTOR.

Argenti spumæ pondo libras septem, cerussæ pondo denarij unius, opij pondo uncias tres, sulphuris ignem non experti, croci, singulorum pondo uncias tres: passo excipiuntur. Cum usus est, passo diluuntur.

C Aluminiis liquidi pondo denarium centum, myrrhæ pondo denarium octo, croci pondo denarium octo: passo diluuntur.

AD ERYSIPELATA BONVS.

Acaciæ pondo denarium octo, misyos pondo denarium quatuor, opij pondo denarium duum, thuris pondo denarium quatuor: cum aceto excipiuntur: facit etiã ad zonam.

ALIVS AD EADEM.

Opij pondo denarium quatuor, acaciæ pondo denarium quatuor, diphrygis pondo denarium quatuor, aluminiis fissi pondo denarium quatuor: ex aqua diluuntur: cum uti uoles, ex aceto.

ALIVS AD ERYSIPELATA.

Cerussæ pondo denarium octo, sulphuris ignem non experti pondo denarium quatuor, papaueris pondo denarium duum, rutæ foliorum pondo denarium duum, aluminiis fissi pondo denarium quatuor, cymoliæ pondo denarium duum, amyli pondo denarium duum: melle uel aceto diluuntur.

AD ZONAM TIBERII CAESARIS.

Diphrygis, meconij, aluminiis fissi, acaciæ, singulorum pondo uncias tres: aceto uel aqua diluens utitor.

CERANITES VSUS MULTIPPLICIS.

Arsenici denarium pondo trigintaduum, * mali terræ denarium pondo trigintaduum: alij, octo: iridis denarium pondo trigintaduum, * gallæ pondo denarium sedecim: alij, octo: aluminiis rotundi denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo sex, squamæ aris denarium pondo sedecim, chalcanthi denarium pondo octo, resina sicca denarium pondo octo, aceti congios quatuor. Cum Caniculæ sydes oritur, in aëreo mortario & cochleario leuigantur. Quod si aëreum mortarium non habeas, squamæ minam inijcito, quæ ualeat denarijs centum.

D PASTILLVS COGNOMENTO BITHINVS IN SICILIA

confectus, ad nomas, fistulas, pterygia, cū duplici cerato ad zonam, erysipelata, & alia.

Mali corticis denarium pondo sex, gallæ denarium pondo sex, iridis illyricæ denarium pondo quatuor, mali terræ denarium pondo sex, chalcanthi denarium pondo trium, aluminiis fissi denarium pondo sex, chalcitidis denarium pondo sex, misyos denarium pondo trium, nitri denarium pondo duum, thuris denarium pondo duum, cadmiæ denarium pondo sex, aris squamæ denarium pondo quatuor, chrysolæ denarium pondo + duum: ex aceto sub Caniculæ ortu preparato.

Alias + unius.

PASTILLVS AD CONDYLOMATA ET DIGITORUM INFLAMMATIONES, & pterygia.

Thuris, acaciæ, stimmios, singulorum denarium pondo + duum, eruginis, myrrhæ, opij, papaueris, gummi, nardi celticæ, singulorum denarium pondo + duum: ex uino austero trita inunguntur.

Alias + unius.

ARIDA POLYIDAE, ID EST, VARIAB SPECIEI SEV generis, a prænominatis autoribus indicata, quibus singula conueniunt.

Quæ scripsit Andromachus in calce operis de exterioribus.

ARIDVM ΣΗΤΤΟΝ, QVOD EST exedens sine morsu.

Sandaracæ denarium pondo duum, arsenici denarium pondo duum, calcis uiuæ denarium pondo quatuor, manna denarium pondo quatuor: tritis utitor.

PASTILLVS SANGVINEM COMPRI-

mens, ἡσχαιμος uocatur.

Chalcitidis, misyos, manna, singulorum denarium pondo quatuor: alij, duum tritis utitor.

XANTHE

XANTHE QVA VTOR.

A Chalcitidis pondo denarium centum, atramenti sutorij, Græci uocant χαλκιδος, denarium pondo quinquaginta, misyos torrefacti denarium pondo uiginti quinque, aris combusti denarium pondo duodecim & s. leuigatis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ MAGNA.

Misyos cyprij denarium pondo septem, atramenti sutorij totidē, corticis pinus denarium pondo quatuor, manna, thuris denarium pondo quatuor, squamæ aris denarium pondo quatuor, aris usti denarium pondo quindecim, chalcitidis denarium pondo quindecim, calcis uiuæ denarium pondo octo: alij, quadraginta: gypsi torrefacti denarium pondo quatuor: alij, quinque: tritis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ APHRODAE.

Chalcitidis denarium pondo sex, manna, thuris denarium pondo duum, resina terebinthina, frictæ, singulorum denarium pondo quatuor: utere tritis ad hæmorrhoidas.

ALVD VT HARPOCRAS.

Sandaracæ denarium pondo duum, arsenici denarium pondo quatuor, calcis uiuæ denarium pondo octo: pastillos fingito ex aqua diebus quadraginta terēs, & sic inungito.

ALVD AD HAEMORRHOIDAS QVO VTOR.

Arsenici denarium pondo octo, sandaracæ denarium pondo octo, elaterij denarium pondo quatuor, thapsiæ denarium pondo duum, chrysocollæ denarium quatuor, calcis uiuæ denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ARIDVM GALLI VARIJ VSUS: AD PTERYGIA.

Argenti spuma denarium pondo octo, eruginis denarium pondo decem, leuigatis utitor: commendatur.

AD PTERYGIA BONVM.

B Chalcitidis, caricarum combustarum, malicorij, squamæ aris, singulorum pares portiones. Cum opus est, mel coctum misceto, emplastri modo imposito: quotidie soluito expurgans: non madefaciens, nec respergens.

ANTHERA QVA VTOR.

Sandaracæ denarium pondo trigintaduum: alij, sedecim: aluminiis fissi, myrrhæ, fecis croci, singulorum denarium pondo sedecim, iridis totidem, cyperi denarium pondo sexaginta sex.

ANTHERA MAGNI.

Acaciæ denarium pondo uiginti quatuor, aluminiis fissi, gallæ, sorios, misyos, singulorum denarium pondo quatuor, sandaracæ denarium pondo octo, malicorij denarium pondo unius, myrrhæ obolos quatuor, cinamomi denarios quatuor, croci denarium pondo duum, miricæ fructus denarium pondo duum: tritis utitor.

ARIDVM ΚΕΦΑΛΙΚΟΝ.

Iridis denarium pondo quatuor, thuris, panacis, mali terræ, singulorum denarium pondo duum: tritis utitor etiã ad nomas.

ARIDVM CICATRICEM INDVCENS.

Ostreorum combustorum denarium pondo duum, manna denarium pondo unius, cadmiæ obolos tres: contritis utitor simul ad nomas.

ALVD ARIDVM CICATRICEM INDVCENS.

Pini corticis denarium pondo sex, manna denarium pondo sex, mali terræ denarium pondo sex, pumicis, resina, singulorum denarium pondo quatuor, iridis illyricæ denarium pondo duodecim: leuigatis utitor.

ALVD CICATRICEM DVCENS ET AD CACOETHE.

Pini corticis denarium pondo sex, cornu ceruini combusti denarium pondo quatuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, cerussæ, manna, singulorum denarium pondo quatuor, eruginis rasa denarium pondo duum: contritis utitor.

ALVD,

Gallæ denarium pondo quatuor, cerussæ denarium pondo octo, myrrhæ pondo de-

L 4

C narium quatuor, argenti spumæ denarium pondo octo, retrimenti plumbi denariū pondo quatuor: trita assumentur.

MAIAR GENEROSVM AD CONDYLO
mata & rhagadas.

Gallæ, molybdenæ, singulorum denarium pondo octo, myrrhæ, cerussæ, singulorum denarium pondo quatuor: tritis utitor.

ONHTOP AD OMNIA.

Iridis loco molybdenæ, argenti spumæ duas partes inijcito, reliquorū cuiusq; unā.

ARIDVM ΣΗΤΤΟΝ, HOC EST,

exedens, Lecanij Arij.

Arsenici pondo libram, calcis uiuæ denarium pondo duū: in aqua terito diebus triginta, mutans quotidie bis aquam in sole, deinde resiccatis utitor.

ΕΓΚΑΘΙΣΜΑ ΙΔ ΕΣΤ, QVOD IN

sejū curat hæmorrhoidas, Phanij.

Atramenti sutorij, aluminis fissi, chalcitidis, misyos crudi, sandaracæ, singulorū denarium pondo quatuor: trita omnia habeto: ubi usus uenerit, ueterem urinā salisam uiri unius sextarij mensuras duas in fictilem testam inijcito, medicamenti uerō denarium pondo duodecim superfundito urinæ, ut semper duo sextarij seruentur. Hoc utitor insidens diebus septem: nam in his actionem promouet: ubi sordidum in fundo substitit, digitum circumlinito.

ARIDVM CARNES CICATRICE OB

ducens citra erosionem, Harpocratis.

Sandaracæ, chrysocollæ, arsenici, pares singulorū portiones: itē ad cacoëthe facit.

PASTILLVS AD NOMAS DICTVS ASCLEPIVS.

D Chalcitidis, arsenici pares portiones, calcis uiuæ duplum. Habet etiam sandaracæ æqualem reliquis portionem ad digitorum uitia, alumine liquido nucis magnitudine cum mellis cyathis duobus: cocto utitor.

ALIVD AD NOMAS QVO VTOR.

Squamæ, arsenici, chartæ combustæ, plumbi usti, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris ignem non experti denarium pondo quinque: leuigatis utitor.

ALITER.

Squamæ, arsenici, sulphuris, plumbi combusti, æris, singulorum denarium pondo quatuor, sandaracæ denarium pondo quatuor, eruginis denarij pondo unius, chartæ combustæ denarium pondo quatuor: utitor cum rhodino uel melle.

CRISPI ΕΥΔΕΞ, ΙΔ ΕΣΤ,

odoriferum, ad nomas.

Squamæ, arsenici, sandaracæ denarium pondo duū, gallæ denariū pondo quatuor, myrrhæ denarij pondo unius, thuris tantundem, atramenti sutorij denarium pondo duū, chartæ combustæ denarium pondo quatuor: leuigatis utitor.

ANTIPATRI AD NOMAS

Chrysocollæ pōdo uncias sex, arsenici pōdo uncias sex: arido utitor & cū rhodino.

ALIVD VT ALCYMION.

Alias + sex. Arsenici denariū pondo + duū, squamæ denariū pondo triū, chrysocollæ denarij pondo unius: sicco & cum rhodino utitor: aqua dilutū cicatricē ducit cum cerato rhodino.

ALIVD PVBLII AD NOMAS.

Calcis uiuæ denariū pōdo quatuor, arsenici, squamæ, chalcitidis, sandaracæ, singulorū denarij pondo unius: tritis utitor: nonnulli sandaracæ denarij pondo + unius.

MEDICAMEN ΔΙΑ ΤΩΝ ΣΗΤΤΟΝ

ad nomas generosum.

Mali corticis, chrysocollæ, aloës, singulorū denarium pondo quatuor, arsenici, sandaracæ, singulorū denarium pondo duū, aluminis fissi denarium pondo quatuor,

A tuor, chalcitidis denarium pondo quatuor, myrrhæ siccæ denarium pondo octo, oleæ siccæ foliorum tantundem. Tritis utitor.

ALIVD ALCYMIONIS.

Oxymyrti denarium pondo octo, malicorij, oleæ foliorum, myrti nigræ, testarū, singulorum denarium pondo duodecim, spinarum cineris denarium pondo octo, ficum cineris denarium pondo + sedecim, orchios herbæ denarium pondo octo: Alias + duū. arido cum melle utitor.

AVREVM QVO VTOR.

Malicorij denarium pondo uiginti quinque, aluminis fissi denarium pondo decē, atramenti sutorij, misyos, singulorū denarium pondo octo, squamæ denarium pondo sedecim, gallæ denarium pondo quindecim, cretæ sutoria ex clauis confectæ denarium pondo + quinque, chalcitidis, æris combusti, singulorum denarium pondo octo: leuigatis plurimum ex aceto utitor.

Alias + quindecim.

ALIVD RECENS EFFICACIVS AD NOMAS

Philini: inalterat, & pus educit.

Aphronitri pondo libras + duas, mellis tantundem: aphronitrum maceratū cum melle urito, deinde leuigato, admiscero iridis illyricæ pondo uncias sex: trito utitor & cum melle.

Alias + unam.

ARIDVM ΣΗΤΤΟΝ.

Arsenici, sandaracæ, singulorum denarium pondo duū, calcis uiuæ denarium pondo quatuor: alij, trium: leuigatis utitor.

ALIVD.

Calcis uiuæ, arsenici, atramenti sutorij, singulorum denarium pondo quatuor: ex aqua calida plurimum terito: resiccatis ac tritis utitor.

ARIDVM ΣΗΤΤΟΝ MELITONIS.

B Auripigmenti, sandaracæ, calcis uiuæ, pumicis, singulorum denarium pondo quatuor: in aqua triginta diebus conterito, sed quotidie illa mutata: ubi inauerint tritis utitor.

ARIDVM INSIGNE AD HAEMORRHOIDAS

præclari Apollonij Tarpei.

Chalcitidis ustæ, squamæ, arsenici combusti, atramenti sutorij, singulorum denarium pondo quatuor, diphrygis denarium pondo duū, sorios combusti obolos quatuor, argenti spumæ combustæ obolos quatuor, aluminis fissi denarium pondo quatuor, æris usti tantundem: leuibus factis utitor.

QVAB ASCLEPIADES IN LIBRO QVINTO

de exterioribus, cui Marcellas nomen est, arida conscripsit.

Ndromachus arida quæ affectui conueniunt, ijs quæ affectis profunt admiscuit. Verum Asclepiades in quinto seorsum quæ ad affectum conducunt, seorsum item quæ parti affectæ utilia sunt, exposuit: Nam parte omiſſa tradidit cicatricem ducentia, crustas inferentia, ad nomas conuenientia & carbunculos, tum quæ uocant à sanguine continenda ἰσχυα. Cum loco affecto, quæ ad polypodem, ozænas, & sanguinis profuua ex naribus, ad oris nomas, gingiuas humidas, in genis tumidos excessus, ad paronychia, pterygia, rhagadas, & hæmorrhoidas. Quædam à parte affecta denominationem sortiuntur: Conueniunt tamen & alijs partibus: cuiusmodi quoque cephalica à medicis appellantur, quæ eximiè ossibus conducunt: quam & totius corporis exulcerationes carne repleti possunt: nam quatenus caput est, prodesse maxime possunt. Postremo etiam nisi os denudatum sit, usum ipsorum non requirimus: sed in nudatis, quoniam pingua pharmaca uitamus, siccis solis utimur, fugientes ἑμμοτα à medicis Græcè appellata, quod linamentis inunctis offerantur. Quemadmodum ossibus in capite denudatis, usus ipso-

Cum aptissimus est, ita etiam in alijs omnibus denudatis ossibus, siue brachij, siue cubiti, siue radij, siue femoris, siue tibiae. Quare nos etiam arida Asclepiadi scripta deinceps subiungemus, cum ipsum primum cephalica scripsisse inueniamus. Ac nos prima ponemus, quod non solum ossibus in capite denudatis, uerum & alijs omnibus simili modo affectis ipsa sint accommodata. Deinde quae cicatricem ducunt percensebo, omnia his interiecta praetergressus, quae affectum locum attingunt: postea quae praedicto iam mihi ordine sequuntur, omnia aggrediar. Nonnullis sane ex siccis ipsis medicamentis duplicem usum obtinent, ut & siccis ipsis uti possimus & cum alijs quibusdam temperatis, sicut idem Asclepiades quoque indicat.

ARIDA CEPHALICA.

Ridum cephalicum, quo usus est Lucius Cathegetes: tollit squamas, ossa corrupta educit, caua implet. Medicamentum est ἀλπίς, Iridis illyricae, panacis, singulorum denarium pondo quatuor, mali terrae denarium pondo duum, mannae tantundem: alij sine malo terrae. Omnia contunduntur, & cribrantur. Vt licet per se & cum melle.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΙΑΦΙΟΥ, CALLOSA

consumit, & sordida purgat, caua replet, relictas tuniculas exedit.

Alias & pumicis, & rectius.

Resinae pityinae siccae denarium pondo duodecim, & sorios torrefacti uino resincti, iridis illyricae, mali terrae, singulorum denarium pondo octo, silphij denarium pondo quindecim, aris squamam denarium pondo duum, thuris denarium pondo quatuor. Arido & cum melle utitor. Alia scriptura silphium non habent.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΩΝ ΟΡΟΒΩΝ ΧΕΝΟΚΡΑΤΙΣ.

Eruorum ruforum farinae denarium pondo octo, illyricae denarium pondo decem, mannae denarium pondo quinque, mali terrae denarium pondo quinque, squamam tantundem: tritis & cum melle utitor. Alia lectiones habent, bryoniae radices denarium pondo octo, mannae denarium pondo duodecim, squamam, iridis, singulorum pondo denarium duodecim, erui denarium pondo decem, mali terrae longi denarium pondo quindecim.

MEDICAMENTVM QVOD ΔΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΑΠΙΑΔΟΣ

inscribitur: squamas tollit, carnem facit: ex his est quae ualde resiccant.

Serapiadis, orchios, iridis illyricae, marrubij, singulorum denarium pondo & quinquaginta: erui farinae pondo denarium decem, mali terrae denarium pondo & quinquaginta: sicco & cum melle utimur.

TRIPHONIS CEPHALICVM, AVVERT SQVAMAS.

Pinus corticis, squamam aris, pumicis combusti, singulorum denarium pondo sex, mannae, thuris, mali terrae, iridis illyricae, resinae pityinae, singulorum denarium pondo quatuor, myrrhae, aloes, singulorum denarium pondo duum. Sicci & cum melle usus est. In Athenaei scripturis sine pinus cortice medicamentum est: habet autem & gallae pares mannae portiones.

ARIDA CICATRICEM INDVCENTIA.

De omnibus ulceribus recentibus & uetustis, curatu facilibus, & difficilibus, in medicamentis methodi libris, tertio & quinto, differuimus. Quinetiam in huius operis prioribus cautorum ulcerum sine omni circumspectantia pharmaca σαρκωτικά, id est, carne replentia, uirtutem terrosam sine ullo morfu occupare docui. Quae autem cicatricem inducunt, ἐπιδρωτικά uocant, cum eo quod citra erosionem astringunt magis exsiccare: quae uero supercrescentem carnem tollunt, calida esse & acria. Quinetiam optima quaedam esse inter ea, quae cicatricem ducunt, in commentario de morbis curandis praediximus: Vbi omnium affectuum curationis methodi, tum prius in hoc praesenti opere ulceribus conuenientium ostensa sunt, Asclepiades pharmaca sicut

Ata sicut & Andromachus cicatricem inducentia conscripsit, non distinguens, utrum desperata ulcera, an quae proprie συσπυλώτα dicuntur, quod a grece ad cicatricem ueniant, quae permultum inuicem differre ostendimus, cum singula proprium curationis scopum habeant. In quibusdam tamen adscripserunt, ad cacoethe, uel rursus, ad condylomata & rhagadas, ut quanquam Asclepiades magis Andromacho distinguere soleat, tamen in his quae cicatricem ducunt distinctionem nullam posuerit. Verum quae ego recensui, tum in medendi methodo, tum in hoc opere indicabunt, si mentem adhibeas, quomodo singulis utendum sit.

ARIDVM CICATRICEM INDVCENS ASCLEPIADIS

σποδοειδές ἀ cinere nominatum, ex Magni medicamentis.

Calcis uiuae denarium pondo sex, mannae, thuris, squamam, singulorum denarium pondo quatuor.

ALITER.

Calcis uiuae denarium pondo duodecim, squamam, mannae, singulorum denarium pondo quatuor. Sed ut Archibius uult, squamam, mannae, singulorum denarium pondo octo, uel quatuor. In alijs scripturis, calcis uiuae denarium pondo octo.

VT HELIODORVS.

Calcis uiuae, mannae, thuris, singulorum denarium pondo octo, squamam denarium pondo quatuor.

RVFVM CICATRICEM DVCENS.

Misyos torrefacti denarium pondo octo, squamam aris denarium pondo decem, mannae denarium pondo sex. Tritis utitor.

MAGNI CICATRICEM DVCENS.

Diphrygis, squamam, singulorum denarium pondo quatuor, illyridis, mannae, singulorum denarium pondo duum. Contritis utitor.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΤΗΣ ΚΙΣΣΙΡΕΩΣ,

id est, ex pumice.

B Pumicis torrefacti uino resincti denarium pondo octo, squamam, mannae, singulorum denarium pondo quatuor, iridis, resinae pityinae siccae, singulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor.

ALIVD PTOLEMAEI CELEBRIS

ad curatu difficilia.

Pinus corticis denarium pondo sex, cadmia tostae denarium pondo octo, squamam, cornu ceruini combusti, mannae, singulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor. In alijs exemplaribus habet, plumbi combusti & eloti denarium pondo quatuor, molybdenae denarium pondo octo.

ARIDA ΕΞ ΧΑΡΩΤΙΚΑ, HOC EST

crustam inducentia.

Diximus haec acris & adurentis esse potentiae. Quare etiam usus ipsorum est, tum in his quae propter nimiam humiditatem ac intemperie partis affectae, tum propter putredines partibus quibusdam innatas proueniunt.

ΕΞ ΧΑΡΩΤΙΚΑ ASCLEPIADIS.

Melinon Lucij Cathegetae quod crustas inducit, callos excindit inspersum, & inditum scalpri penicillo: quin & reprimat, & difficilibus curatu cicatricem inducit, si quis in tenuibus pharmacis utatur, dictum puluerem assumens; Chalcitidis crudae, cadmia, singulorum denarium pondo quatuor. Ieiunus cum salua excipito tantum, ut solum ipsum pharmacum humectet. Deinde collige, & operculo cludens sine melinon fieri: ubi in umbra desiccaueris, leuiter circumferens pistillum, trita excipito, sicut praedictum est. Apud alios uocatur medicamentum φαίον. Excipitur aceto quamacerrimo, & siccatur leuigaturque. In alijs scripturis sicut Eunomus Asclepiades usus est. Habet autem sic: Chalcitidis denarios duodecim, cadmia denarios sex, sandaracae tantundem, Aceto excipiuntur.

C Chalcitidis, chalcāthi, cadmiæ, singulorū tostorū paria pōdera. Excipito salua.

EITONON INSCRIPTVM.

Chalcitidis tostæ †, chalcanthi, sandaracæ, cadmiæ, singulorum pondo denarium octo; sicca inspergito.

MEDICAMEN ΔΙΑ ΤΟ Δ,

hoc est, ex quatuor.

Chalcitidis tostæ, misyos, diphrygis, singulorum pondo denarium quatuor.

ΕΞΑΡΩΤΙΚΟΝ VALDE GENEROSVM.

Aluminis fissi, atramenti futorij, gallarum, misyos cyprij, singulorum denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo † quatuor. Contritis utitor.

COMPOSITIO EVNOMI.

Misyos peregrini denarium pondo sedecim, sorios denarium pondo duodecim, aris combusti denarium pondo † duum, lapidis fissi combusti denarium pondo octo, atramenti futorij, sandaracæ, aluminis fissi, singulorum denarium pondo quatuor. Tritis utitor inspergens, & spicillo comprimens.

AD NOMAS.

Putrida ulcera cum ambientes partes depascunt, Nomas propriè appellant, ac constat, tales affectus uehementissimis medicamentis indigere: sape etiā cauterijs.

AD NOMAS ASCLEPIADIS PHARMACVM.

Lucij Cathegetæ ad nomas.

Alias † unius. Sulphuris uiui, auripigmenti, squamæ, singulorū denarium pondo † duum, aris combusti quantum color exigit. Arido & cum melle utitor.

PVBLII CATHEGETAE.

Auripigmenti denarium pondo quatuor, squamæ denarium pondo duum, elaterij denarij pondo unius, chartæ quantum ad colorem satis est. Aut ut Eunomus usus est. Arsenici, squamæ, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris uiui, elaterij, singulorum denarium pondo duum, chartæ combusti quantum ad colorem sufficit. * In alijs scripturis est: Sandaracæ denarium pondo quatuor, squamæ denarij pondo sex, arsenici denarium pondo quatuor, elaterij denarij pondo duum, chartæ combusti denarium pondo quatuor. *

MEDICAMENTVM ARII AD NOMAS, QVOD

etiam sordida purgat citra erosionem rosaceo dilutum. Facit etiam ad uulnæ exesum: dedit Theotropus.

Arsenici, chartæ combusti, plumbi usti & eloti, squamæ aris, singulorum denarium pondo quatuor. Singula per se teruntur: postea simul miscentur. Vtitor ad prædictos affectus. Ptolemæus autem ita usus est. Plumbi combusti, arsenici, squamæ, chartæ combusti, singulorum denarium pondo quatuor, sulphuris uiui denarium pondo duum. Tritis utitor.

APELLIS MEDICAMENTVM ΔΙΑ

χάστου in scriptum.

Nomas non solum sistit, sed etiam incipientes prohibet. Facit & colligationem infusum rosaceo. Quum autē ait instillatum dysentericis, subest suspicio de nome. Compositio ita habet. Chartæ combusti, plumbi combusti, aris combusti & eloti, arsenici, squamæ stomomatis, singulorū æquas portiones, sulphuris uiui dimidium. Tritis utitor uel cum melle, uel rhodino.

MOSCHIONIS MEDICAMENTVM AD NOMAS.

Elaterij, chartæ combusti, squamæ aris, singulorum denarium pondo duum, auripigmenti denarium pondo quatuor, eruginis scoletia, salis ammoniaci, singulorum denarij pondo unius. Tritis utitor & cum rhodino.

ΕΙΩΔΕΣ

A ΕΙΩΔΕΣ, ID EST ODORIFERVM,

Lucij Cathegetæ.

Squamæ, gallæ, utriusque denarium pondo quatuor, sandaracæ, arsenici, singulorum denarium pondo duum, myrrhæ, atramenti futorij, elaterij, singulorum denarij pondo unius, thuris denarium pondo duum, chartæ combusti quantum colorem efficit.

NOSTRVM.

Squamæ, gallæ, myrrhæ, singulorum denarium pondo octo, sandaracæ, arsenici, elaterij, singulorum denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo trium, atramenti futorij tantundem, chartæ quò colorem acquirat.

PRASIONIS.

Arsenici, squamæ, singulorum denarium pondo duum, chalcanthi denarij pondo unius, sandaracæ denarium pondo duum, myrrhæ, thuris, gallæ, singulorū denarij pondo unius, chartæ denarij pondo quatuor: tritis & cum rosaceo utitor. Heraclides hanc scripturā habebat. Gallæ denarij pondo sex, arsenici, sandaracæ, squamæ, singulorū denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo trium, chalcanthi tantundem, myrrhæ mineæ denarium pondo duum, chartæ denarium pondo octo.

CLEOBVLI.

Squamæ, sandaracæ, arsenici, singulorū denarium pondo duum, myrrhæ, thuris, atramenti futorij, gallæ, singulorū denarij pondo unius: chartam ut colorem accipiat.

AD CARBUNCVLOS.

Carbunculus ulcus est, crustam citò cum inflammatione totius partis circumdata ualidā faciens, ut febres uehementes & periculosas inferat. Quare ipsi crustæ ualens medicamentum imponere oportet. & ex his quæ ad nomas conducere dictum est: circūpositas autem partes cataplasmatibus fouere, quæ æqualem uim occupant, ut repellant & mediocriter refrigerent, & digerant. Verū de cataplasmatibus in proprio libro dictum est. Nunc Asclepiadis pharmaca perensebimus.

AD CARBUNCVLOS MEDICAMENTA

ab Asclepiade prodita.

Medicamentum Massalioti: hoc extulit supra uires, quòd carbunculos ad superficiem perducatur, & multos auferat.

Chrysocollæ, nitri tosti, lapidis assij, arsenici, sandaracæ, misyos tosti, chalcitidis, aluminis fissi, diphrygis, singulorum denarium pondo quatuor: trita omnia simul in uas æreum cyprium reponimus: dum usus poscet imponimus, apprimentes per nicilli latitudine, donec carbunculus nigrescat. Deinde supraponimus infrascriptum uiride, quod ita habet.

Thuris, eruginis rasæ, squamæ aris, singulorum denarij pondo unius, aluminis fissi obulos quatuor, salis ammoniaci obulos quatuor, ceræ denarium pondo septē, obulos tres & s, resina pityinæ aridæ denarium pondo sedecim, olei ueteris hemina una: arida in sole cum aceto teruntur: quæ liquefieri possunt, liquantur, & immittuntur: ubi rursus contuderis, assumens utitor. Apud Demosthenem Massaliotam, qui pharmacum composuit, olei habet duas heminas.

APIONIS AD CARBUNCVLOS.

Nitri rubri, arsenici, sandaracæ, chalcitidis, atramenti futorij, diphrygis, singulorum parem mensuram: aceto leuigentur, & exiccatis rursusq; tritis utitor.

APOLONII ORGANICI.

Chrysocollæ, aluminis scissilis & rotundi, sandaracæ, ochræ, misyos crudi, atramenti futorij, singulorum denarij pondo unius: tritis utitor.

ΑΝΘΙΖΟΥΣΑ MAGNI AD NOMAS, ET PVTREDINES,

carbunculos, pterygia, aures suppurantes: ualet etiam ad oris nomas.

Aluminis fissi denarium pondo octo, chalcitidis denarium pondo sex, sandaracæ denarium pondo trium, mali corticis siccae denarium pondo duum, atramenti futo-

M

Alias t duum. rij denarij pondo t unius, misyos denarium pondo duum, nitri, omphacini sicci, singulorum denarium pondo duum; sicco & cum melle utitor.

ALIVD DIODORI.

Gallæ omphacinæ, misyos, chalcitidis, auripigmenti, sandaracæ, aluminis fissi, atramenti futorij, singulorum denarium pondo duum, lapidis asij, diphrygis, singulorum pondo denarij unius; tritis inspergito comprimens scalpelli penicillo.

ΙΣΧΑΙΜΟΣ ASCLEPIADIS.

Lucij Cathegetæ compositio.

Alias t duodecim. Chalcitidis denarium pondo sedecim, mannæ denarium pondo duodecim, terebinthinæ aceto tinctæ; siccis cōsperge locos, ubi sanguis profluit; in alijs inuenimus duo magis, chalcitidis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo sedecim, terebinthinæ frictæ t tantundem.

DIOSCORIDES THARSEVS TRADIDIT

Ario Asclepiadeo pharmacum, mirificè sanguinis profluvia comprimens.

Chalcitidis denarium pondo octo, mannæ denarium pondo sedecim, resinæ siccæ denarium pondo octo, gypsi tantundem, alia contunduntur, cribrantur, miscentur, in area pyxide reponuntur; ubi usus postulat, pares portiones medicamenti cum gypso temperantur.

HERACLIDAE MEDICAMENTVM AD HAEMOR.

rhoidas: hoc usus est ad sanguinis ex naribus profluvia, lanam intingens & conuertens tanquam elychnium.

D Acris mali corticis pondo uncias tres, aluminis ægyptij pondo uncias quatuor, chalcitidis pondo unciam; tritis utitor; naribus lanam medicamento repletam imponito.

HERCVLES COGNOMENTO AD HAEMORRAGIAS, HOC

loco cauterij usus est, crustam inducit; facit etiam ad pterygia, reprimit omnem excrescentiam, ossa educit, sistit squamas.

Sorios, atramenti futorij, chalcitidis ustæ, * rhus coriarij *, singulorum denarij pondo quatuor; tritis utitor.

ΙΣΧΑΙΜΟΝ COMPOSITVM.

Misyos peregrini denarium pondo sex, atramenti futorij totidem, pinus corticis, chalcitidis, singulorum denarium pondo quatuor, mannæ denarium pondo uiginati, gypsi denarium pondo quatuor; tritis utitor.

ALIVD.

Thuris pondo unciam, misyos peregrini pondo denarium quatuor, gallæ omphacinæ denarium pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo quatuor, suberis combustæ denarij pondo octo, rhus coriarij denarij pondo quatuor; tritis utitor.

QVINTI LIBRI FINIS.

CLAVDII

A CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA
ΓΕΝΗ, LIBER SEXTVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

Vperiore commentario emplastra dicta Græcè πολύχρηστα, quod multis conueniant affectibus, distinguentes, ea potissimum collegimus, quæ præter alia ipsorum pollicita etiam ulceribus agrè ad sanitatē peruenientibus mederi queant; in præsentia uerò ad aliud emplastrorum genus πολύχρηστον digrediar, quæ tum ad alia multa singulatim faciunt, tum ad particulas putrescentes, aliter affectas, quam ulcera propriè συσθεραπευτὰ à curatione difficili nuncupata. Etenim illas putrilago depascitur, eoq; turba medicorum hos affectus nomas appellat: illa uerò uno loco sine putrilagine circumscripta sunt, ut & phagedenæ dictæ, uicina quidem depascunt, non tamen ea putrefaciunt, febresq; inferunt, quod ijs quæ depascuntur cum putrilagine sustinent, accidere consuevit. Summa curationis erat in prædicto ulcerum agrè curabilium genere (chironia quoque uocant) medicamenta inuenire, quatenus licet rofionis expertia, ualidè autem exiccantia. Porro hæc quæ nunc scribentur omnia, mordacia sunt, si quis ipsis solis, non cerato temperatis utatur. Quæ cerato miscentur, purgare quidem ulcus sordidum & carne replete possunt, atque etiam duritiem quandam & tensionem discutere, non autem difficilia curare. Indicant ipsorum uirtutem affectus, quibus bene adhiberi credita sunt. Quod iam superius admonui, & nunc dicturus sum; meminisse uidelicet oportere illorum quæ in opere de simplicibus medicamentis prodita sunt. In cuius primo libro methodum seu rationem exposui, qua medicaminum facultates inueniantur: tum pluribus exemplis eius exercitationem proposui; in sequentibus singulorum nominatim mentionem feci. Nam illorum memor, ex facili rationem eorum qui hæc pharmaca à nobis modò proposita composuerunt, assequeris, & uidelicet ipse alia conficies, quocunque tempore prius expertorum inopia laboraueris: multa siquidem huiusmodi non paucis contingunt in itinere, cum alio, tum maxime nauali. Quandoquidem etiam in patria quidam manentes, pharmacorum structuram, unde agros curabant, amiserunt, ut præ tristitia ipsi tabefacti, perierint. Optimum igitur medicamenta iam explorata secundum dictam methodum usurpare: sin autem, ut dixi, nonnunquam hæc desideremus, habitum talem nos habere, quo similia iam abundè compertis, possimus componere: quemadmodum me sæpe agentem & in itinere & alibi uidistis. Nonnulla siquidem quæ proprio Marte in huiusmodi temporum occasionibus condidi, postquam experientia probassem, nihilò peiora uel celebratissimis apparuerunt. Nam primum ipsorum compositio nem ex coniectura artificiali molimur; postea uerò cum nonnulla post experimentum probatissima uisa fuerint, nonnulla à scopo absint, denuò rursus corrigimus, & tertio nonnunquam ad perfectionem eius quod præstare uolumus, ipsa redigimus: at sine methodo, & in prioribus, & in Therapeutices libris exposita uti prædictis rectè nemo potest: tantum abest ut similia ipsis conficiat. Iam igitur huiusmodi emplastra exordiar. Medicamentum ab herbis διαβοτανῶν appellatum, propè omnes, qui insignia emplastra in uno libro uel pluribus collegerunt, tradidere: nō multum in misturæ simplicium pharmacorū temperatura discrepantes. Incipiam modò & hic à Critone, emplastra prius illa commemorans, quæ in quarto de simplicibus medicamentis ita ad uerbum literis mandauit.

M 2

Ad carcinomata, putredines, strumas: ad suppurationem perducit, & exprimit, lepras sistit, carbunculos soluit, podagricis prodest, callosas durities emollit. Idem capitis fracturæ medetur sine foratione, squamas tollit, ossa quantum vis educit; idem ad nervorum vulnere et ad nomas linamento exceptum valet, repurgat, implet cum rosaceo cerato: una ipsius parte ad duas cerati, interdum tres vel quatuor adiecta. Cum myrteo cerato duabus partibus vel tribus cicatricem ducit.

Herbarum ex siccis locis maritimis anagallidis, quæ cœruleum florem habet, papaveris ceratidis, marrubij, alterci foliorum tenerorum, singulorum denarium pondo sexaginta sex; hæc in pilam seu mortarium coniecta tunduntur, donec confringantur solvanturque, tantum ne ipsorum succum consumas; deinde mortario indita teruntur; in alio autem mortario habentur squamæ aris rubri denarij vigintifex, manna denarij octo, resina pityinæ sicca denarij sedecim, aloës totidem, filsi aluminis denarij quatuor, rotundi totidem. Hæc in sole leuigantur, ut sordium crassitudinem cum aceto habeant. Deinde herba mixta, donec probe coëant, teruntur; postea ceratum fit ex chia ceræ denarijs centum; secundum alios, mina, olei ueteris feruentis heminis duabus. Heras ita. Quidam uero duas anagallidas immittunt, aliqui chrysocollæ, terræ erythriadis, salis ammoniaci, & auripigmenti scissilis, singulorum denarios quatuor. Porro quæ Asclepiades de hoc emplastro præceperit, tū quia in præcedenti libro indicata, tū quia his ferè similia sunt, superuacuum mihi uidetur denuo de ipsis scribere, cōmunem omnibus sermonem nunc aggressuro. Primus sanè, qui medicamentum hoc composuit, herbis acribus usus est, ut humores prauos afflictis partibus infixos uehementer digereret. Atque ideo ex siccis & maritimis locis esse iubet. Contrarios autem ipsis alias frigida uirtutis usurpauit, ad acrium uehementiam leniendam mitigandamque, quales sunt altercum & papauer. Habent enim quippiam doloris mitigatoriū, puta stupidam refrigerationē propinquis partibus inferentes. Stupor enim mediocris dolorem soluit, ait Hippocrates. Apposuit autem ex metallis quoque aris squamā, et alumen scissile, sicut prius diximus: quod utrumque medicamen ulceribus malignis conuenit. Aloën uero miscuit ex ijs quæ astringunt, & sine morfu exiccant. Item mannā ex ijs quæ concoquunt, leniunt, et ad suppurationem perducunt; pityinam ceu materiā emplastro conficiendo idoneam: sicut & ceram & oleum; at simul cum hoc acrium medicaminum uehementiam ipsa mitigant: pityina tamen etiam siccare potest: & quod sicciior, hoc magis qualē iniungere præcipit. Nonnullos ait miscuisse pharmaco chrysocollam & terram erythriadem, ambo difficilium ulcerum remedia. E contrario sal ammoniacus, & quod auripigmentum uocatur, propter acrimoniam ulcera solent irritare: quanquā etiam putridis conueniant. Cuius gratia non admodum utile est propositum nobis pharmacum ad ulcera chironia. In quibus uero putredo subest, hanc cōprimere idoneū est, saniem quæ illā facit, discutiens. Eadem medicaminis potentia strumis medetur: uerum quia deterforia quædam continet, ideo quoque lepras purgat: etenim consiliū in hoc affectu est, cutem indurata uelut in summo deradere, quod exiccantia detergentiaque efficiunt. Nam si cutis uitium in naturalem habitum redire possit, nemo exiccatam supra modum siccaret. Quoniam uero quod leprosum est, curationē nullam habet, proximum fuerit, qui in omnibus insanabilibus scopus cōmunis est, incurabilem partem ex corpore excindere. Excinduntur autem nonnunquā ferro, interdum igni, nonnunquā medicamento, uel adurentibus, uel digerentibus, simul & detergentibus, quale est modò commemoratum. Quemadmodum igitur hic sermo omnis lepræ cōmunis est, sic & ille qui de carnis repletionem tractat. Nam quia σαρκωτική dicta medicamenta, sicut in tertio libro de morbis curandis ostensum est, uirtutem habent deterforiam citra erosionem: quæ uero huius sint materiæ, in hoc præfens pharmacum suprapositum, partim abstergendi uim, partim lenitatem adferunt.

Aferunt. Ideo humidum ceratum, ex cera resinaque in oleo liquefactis cōfectum, ipsis miscemus. Siquidem cera & oleum ut acrimoniam obrundunt, ita sunt emplastica, eoque sordes producunt. Resina uero morsus expers, emplasticam uirtutem non habet, sed deterforiam: quæ ulceribus quidem mordax est, non ulceratis blanda, & sine morfu. Caterum misturæ temperamentum coniectura quidem ante experientiam, uerum scientificè in illa deprehendemus noscemusque purum ulcus deterforiā uim sine morfu requirere: sordidum ualidius, quippe cuius propugnaculum est sordities: purum autem nudum contingentī occurrit. Quinetiam ex corporibus ipsis nonnulla sensibilem magis substantiam habet, quædam minus, alia molliorem, alia duriorem: quæ ratio est, cur Crito in medicamento superiore ad unā partem ipsius nonnunquam duas cerati, aliquando tres uel quatuor misceri iubeat: non tamen distinctè pronunciauit, quando duas, quando plures adijcere oporteat: tanquam qui pharmaco utetur, uersatus iam in arte sit, & quæ à me dicunt, intellectu queat afficere. Rosaceo ceratum præstat, non tamen insignis excessus in huiusmodi ulceribus est, etiam si oleo liquefiat: attamen in his quæ φλεγμονώδεις quippiam habent, rosaceū oleo potius est. Porro quæ carne implebuntur omnino à phlegmone tuta sunt. Pulchrè sanè Crito adscripsit, in ulceribus, quæ ad cicatricē ueniunt, myrteo oportere ceratum præparari, tum de medicamentis sarcoticis, tum de his quæ cicatricem inducunt. Etenim usus & compositionis ipsorum methodus, in medendi methodi libris exposita est: in particularibus autem materijs exercitatio, cum huius sit operis, sequenti libro exponetur. Aliud deinde eiusdem generalis potentia emplastrum his uerbis Crito conscripsit.

Scillæ, mali terræ rotundi, singulorum denarium pondo triginta, alij quindecim, iridis denarium pondo triginta, alij quindecim, pityinæ denarium pondo triginta, alij quindecim. Gutta ammoniaci, myrrhæ, styracis, squamæ aris rubri, singulorum pondo denarium quindecim, scillæ tostæ denarium pondo centū & octo: aceto acerrimo diebus quadraginta terito, quando Caniculæ sydus oritur. Squama primum, & styrax, paululū ex utroque, deinde gutta ammoniaci & scilla injiciuntur, ut elaborentur: paulo post resina, inde myrrhæ: cū leuia facta fuerint, reliqua sicca miscentur. Expletis autem diebus eiusmodi ceratum fingitur. Ceræ pondo quinque, alij denarium pondo ducentorū quadraginta, terebinthinæ pondo librā, alij denarium pondo triginta, olei sextarios duos & s, alij heminas sex, galbani denariū pondo triginta, picis liquidæ tantundem: postremo galbanum indito, deinde refrigeratū curiose excipito. Hæc quidem medicamenti compositio: de usu eius in hanc sententiam Crito scribit. Dum res exigit, syncero medicamine utitor, in capitis fracturis, fistulis, nomis, & excrecentijs: item ad oras uenarum adaperas, & hypophoram: sin ex altero uoles diluere, quod sarcoticum, hoc est carni generandæ idoneum fiat, & cicatricem inducat, parti unī medicamenti duodecim cerati rhodini adijcito: in ambustis unī parti octo immittito. Hæc sanè de usu pharmaci Crito tradidit: tanquam acri ipso & aperiunt, & digerenti, ideoque exiccanti usus in fistulis, supercrefcentia carnis, putredine, hoc est nomæ et orarum adaperitionibus, quemadmodum sunt in sinibus angustis orificijs. In capitis autem fracturis cum sine foratione curationem molimur, sunt tales, quæ adusque membranas cerebri non perueniunt. Verum carnis producendæ gratia rhodoni cerati partes quatuordecim miscemus, donec ad cicatricem peruenerint. Melius autem est dicere, donec ulcerum concauitas repleta fuerit. Necessariū enim depascentia ulcera, νομώδης Græci uocant, quod dixi idē esse in putrilaginoso, à ualidis medicamentis curantur, quale est modò propositum. Primum quidem putrescentes particulae auelluntur, atque hinc cava redduntur: ubi uero putredo cessauerit, purgationem repletionemque requirunt: posteaquam repleta fuerint, tunc etiam cicatricem inducentia desiderant. Ipsum autem pharmacū, cum cerato nondum mistum fuerit, quia acre est, non solum carnē generare non potest, sed etiam supercrefcentia aufert, quemadmodum ipse Crito dixit, Atque huius me-

C minisse maximè oportet, quod dictum est & in superiori emplastro, *διὰ τὸ πρὸς βοτάνῃ* appellato, multa uidelicet ex calfacientibus & abstergentibus composita, licet ad modum acris, si cum cerato temperantur, sarcotica fieri. Nonnulli desperant de ipsis, cum uel duplo copiosiore cerato misto mordere adhuc cōspiciant, adeo ut carnem producere non possint, quemadmodum in hoc emplastro habet. Nam cum multo acrius, magisq; mordax sit eo quod *διὰ βοτάνῃ* inscribitur, ad carnem creandam inutile est, quāuis quadruplo mistum cerato fuerit. Prudentis igitur est, & in huiusmodi medicamentis experiundis uersati, initio quidem statim considerare, quot partes cerato misceri oporteat: si autem post usum primum medicamentum acrius adhuc apparuerit, quā ut carnem generare queat, consicere quantum adhuc ex cerato adijciendū ueniat, sicut Crito in proposito facitauit. Non enim uidetur primum statim coniectura inuenisse, duodecim cerati partes miscere oportere, sed copiosius quā quod emplastro *διὰ τὸ πρὸς βοτάνῃ* immittitur tēperari sciebat: quanto uero copiosius post primam coniecturam reperit. Si namq; octo partibus mistis mordax etiamnum apparebat, decem admiscuit: quemadmodū si etiam decem, ad duodecim peruenit. Quoniam uero, ut dixi, pro sordium copia, & ulceris humiditate, tum eorum quæ compatiuntur sentiendi acumine & prauitate, item mollicie & duritie corporis habitus, cerati quantitatem immutare conuenit: quod saepe dictū est, considerare nos expedit, recordantes quantitatem usus in huiusmodi describi, cum omnibus utroque facilis illinc uia ad alia usq; ad summa fiat: summa dico omnium eiusdem generis scoporum completiones: de quibus si unum exemplum proposuerim, uos semper ipsius meminisse oportet, neq; sapius de eo uelle audire. Dico scopos homogeneas esse, hoc est simili genere comprehendī, plurimum cerati temperare, ulcus purū & siccum esse: corpus eius, qui curatur, bono sensu & molle: huius paucissimam humiditatem, multam in ulcere sordiciem: corpus ægri durū parumq; sensile. Bene tamen omnibus, qui id cōponunt, digerentibus, galbani squama temperata est, medicamentum exiccans, sed quod parum astringat. Non solum autem in hoc emplastro cognoscendū uobis est propter cerati copiosam temperaturam, sarcoticum, & ulceribus malignis cicatrici obducenda idoneum euasisse, sed etiam in alijs omnibus, quæ eiusdem uirtutis sunt. His subiungit Crito medicamentum *δι' ἀκόνυς*, quo se uti affirmat, ita componendum praeicipiens.

MEDICAMENTVM ΔΙΑ ΑΚΟΝΗΣ.

Δι' ἀκόνυς pharmacum, quod nobis in usu est, facit ad omnia diuturna, & peculiariter ad capitis dolorem, fronti impositum: ualet ad laterū dolores longos, iuuat podagricos, ischiadicos, scapularum dolores, dentiū cruciatus, attritis partibus impositum: educit etiam & extrahit menses pectini suprapositū, auxiliatur stomacho laborantibus, tum ijs qui fluxu uexantur, & cibum nec alimenta retinēt. Est etiam utile sine adustione, & ijs quæ acre medicamentum non sustinent. Conuenit etiam ad duritiem iecinoris, & lienis, nec non ad strumas & ischiadicos. Proprie iam usus in ipsis fiat diebus septem: si molles sunt, quinq; aquæ partem uel olei nō attingat, donec ulcus fecerit, & sanie crassam attraxerit: deinde albo cerato soluens ex aqua utitor: si efficacius uoles, medicamento acone quod ex pipere constat, Cera, galbani, terebinthinæ, pityinæ frictæ, olei laurini, olei ueteris, singulorū pondo librā, squamæ aris pondo libram unā semissem, eruginis pondo uncias sex, guttæ ammoniaci pondo uncia, synapij, adarcæ, sulphuris, singulorū pondo unciam, abrotani, centaurij, atramenti sutorij, salis ammoniaci, thuris, salis communis, aluminis rotundi, argenti spumæ, propolis, cocci gnidij, singulorū pondo uncias tres: omnia si mul contunduntur, & cribrata astringentibus cū oleis excipiuntur. Hæc sanè propoliti emplastri compositio est, non parū à superiori differens caliditate: synapium enim habet & adarcen, sulphur, & coccum gnidium tanto calore prædita, ut ulcus faciant, quibus diutius affuerint: iam laurinum ex his est, quæ abunde calfaciunt: deinde atramentum sutorium, & sal: quæ etiam nonnihil astringere didicistis, sed multum

A multum atramentum sutorium. Verum de astringentium medicaminum mistura cum digerētibus antea in emplastris, quæ à multo usu *πολύχρηστα* nominauimus, expositum est. Omnino enim quippiam uarijs utile esse non potest, nisi cōtraria uirtutis participet. Si enim digerens uirtus simpliciter sola esset, ad unam speciem affectuum conduceret, quam digerere cōueniret: siue astringens ad aliam quampiam, ubi quod influit, reprimendum est. Quare incipientibus ex humorum influxu generari affectibus astringentia conueniunt: digerentia uero sine astringentium mistura, ubi nihil propter euacuationē prius factam influere potest. Nam si superfluitas quadam humorum existat, non solum digerit humorem in affectis partibus contentum, sed etiam ad ipsa accedit digerentia, quæ ad se trahere nata sunt, sicut ambientes & contiguos humores, ita etiam in corporis profundo repositos. Miscet digerentibus sistentia & reprimentia merito, qui ad ipsorum compositionem descendit ratione hac usus, experientia uero attestante rationi. Quare non iniuria, licet consilia sunt & astringentia, sed quæ nō sufficiant ad multa uehementer calefacientia pharmaca: duo hæc, atramentum sutorium, & sal, quinetiam aris squama: pari ratione mistum est etiam alumen, quod à uehementer astringendo Græcè *συπληρία* appellatum est. Aliud emplastrum scripsit Crito, quod *μεσιάνη* Græcè appellat, diuersum materiae genus habens quā superius, & illud quod mox à me ordine suo describetur, *ἀνικτόρ* uocat, ex acris pluribus medicamentis compositum, cum *μεσιάνη* talis non sit, ut postea suo tempore demonstrabitur. Quinetiam cephalica alia nominans, quorum generalis uirtus paulò post explicabitur, post mesianen, anicetum appellatum subiungit, eiusdem uirtutis cum præscripto, quod *δι' ἀκόνυς* uocitabat. Verba Critonis in hunc modum sonant.

ANICETOS, QVASI DICAS INSVPERABILIS, ΠΟΛΥΧΡΗΣΤΟΣ.

B Extrahit, rumpit, purgat, glutinat, pus educit splenij modo, & cum canalibus impositum, ac dilutum ex oleo & aceto, constringit undiq; discutit duritias, & neruorum contractiones iuuat, sine fotu impositum, ne refrigerentur, & unguenti uice dilutum facit ut *ἀκονοί*: sicut enim morborum principijs lassitudines, et eas quæ sine causa manifesta proueniunt. Est etiam malagma extremarum corporis partium in magnis splenij impositum: item cruenta glutinat, futuris uel fibulis excepta: fascia ex solo aceto imposita splenio, æstate quidem frigido, hyeme autem calido, facit ad plantæ uitia, ad contusiones, putredines, & digitorum affectus, item fracturas cum uulneribus: licet neq; sarcotico, neq; quod cicatricem inducat alio uti, sed soli credere: ualet ad hominum, canum, & ferarum morsus: maximum hoc est quod pollicetur, nempe abscessus latentes in colo & peritonæo prohibere ne fiant, antequam in uomicam exierint, aut factas extenuare, & in intestina consicere. Imponendum autem est splenij modo, & supra constrictionem ex aceto & oleo calente etiam fouere bis quotidie: non soluetur aut nisi triduo uel quadriduo. Deinde post fomenta, madorem rursus imposito, uocatum est *ἀνικτόρ*, propter miranda & multa ipsius opera. Squamæ aris denarium pondo quinquaginta octo, pyretri, staphidis agriæ, cocci gnidij, synapij spermatis, cachreos, columbini stercoris, mali terræ tenuis, eruginis, cyperi, eufomi seminis, cumini, singulorū denariū pondo sedecim, nitri, salis ammoniaci, singulorū denariū pondo trigintaduū, lauri baccarū, manna, iridis, singulorū denariū pondo centum uiginti, aceti acris sextarios sedecim, decocti caricarū cyathos quatuor & dimidiū: tonsa cribrataq; omnia simul cū aceto teruntur, sub æstu Caniculæ: ubi siccū & aridum euaserit, ficuum decoctio adijcitur, & simul emollita tolluntur, & in olla aris rubri reponuntur. Decoctum caricarū ita habet.

Caricarum pinguium pondo libras quinque, aquæ sextarios sex, coquantur donec sextarij duo relictī fuerint: usus est, una pars medicamenti aceto diluti, ut fordes repræsentet ad sex partes resinæ cum cera iunctæ. Est aut syncerum, quod inde constat, cera pars una, resinæ frictæ tres, cum oleo modico liquefacto: mediū, cera

C pars una, resinae duae: dilutū uerō & temperatum, cerae pars una, resinae tantundem: dissolutum, cerae partes duae, resinae una: quod supra quā dilutū, cerae partes tres, resinae una. Scribitur etiam impetigini agresti cōuenire purum iniectum. Hae Crito ad uerbum prodidit. Ego à fine eorum quae dixit sermonis principium statuam: feras impetigines nominant, cū à medicamentis imbecilliter secantibus nihil iuari uident, à ualidis autem irritari: usus igitur in ipsis est medicamenti efficacia abunde, non tamen uehementer mordacis: quod, ut dixi, ex artificiali coniectura compositum experientia probatur. Constat propositum pharmacū ex multis acris tenuiorum partium & digerentibus: habet autem quādam citra rosionem detergentia, & nonnulla modicē astringentia. Itaque acris ex his quae continet, sunt pyritū, synapiū, coccus gnidiū, columbinū stercus, erugo, baccae lauri, sal ammoniacus, item acetum acre, tale nancq; iniiciendum censet. Detergentium summē quidē lenia sunt, iris, et malū terrae, atq; ipsa adhuc magis, ut ex genere concoquentiū, modō sit, manna: generosius autem cachrya & staphis agria. His adhuc praecellit cuminū, & euosmi sperma: cyperum sine morfu quidē exiccat, sed nōnihil etiam astringit, quem admodum & aeris squama, ualidū & ipsum medicamen. Oportebat enim, ut prius demonstratum est, medicamentum hoc astringendae uirtutis utcunq; esse particeps, eoq; squama copiose temperata est. Si uerō & manna reuera manna sit, & nō thus, ipsa quoq; aliquantulū astringit. Iniecta est autem multo copiosior quā squama merito, ut acris pharmacorum uehementiam leniat, simulq; humores in afflicta parte contentos coquat. Porro caricarum decoctio lenissima est, & maximē coquit simul & digerit. Hae igitur omnia temperata multi usus medicamentum iure effecerunt. Acetum uerō efficaciam eorum plurimum iuuat, in quo pharmaca aëstiuo sole conterī praecipit. Omnia enim sic praeparata, tenuem substantiam acquirunt, eoq; in corporis altum uirtus ipsorum penetrat.

D QVAE HERAS EIVSDEM GENERIS EMPLASTRA TRADIDERIT.

Emplastrum δὲ βοτάνων quomodo Crito praepararet, prius posui, & ipse Heras similiter conficit, sicut Crito eius meminit: differt tamen in confectione per scillam: nam ammoniaci, myrrhae, resinae pityinae, styrae, squamae & scillae tantum cum alijs Crito temperat, quantum Heras: sed in malo terrae & iride discordat. Quippe Heras scripsit mali terrae rotundi denarium pondo triginta, iridis siccae tantundem, alij quindecim: ac rursus post haec Crito sic protulit: mali terrae, iridis, singulorū denarium pondo quatuor. Hera autē iuxta confectionis finem tradit. Expletis diebus ceratū huiusmodi facito: Cerae pondo libras quinque, alij denariū pondo quadraginta, terebinthinā pondo libram, alij denariū pondo triginta, olei ueteris sextarios duos & s, alij heminas sex. Mihi uerō non placet, pro quinque libris cerae denarium pondo ducentorum quadraginta medicamento miscere. Interim nancq; loco librae centum denarios ipsi scribūt, interdū loco minae: atqui nullus libram tam exiguā posuit, ut denarios quadraginta penderet. Hoc enim accidit, dū pro quinque libris denarij ducenti quadraginta immittuntur, sic neq; pro libra terebinthinā denarios triginta.

Alias t ducentorum quadraginta.

EMPLASTRUM SERAPIONIS, ET HOC CRITO IN opere medicamentario ad istam sententiam conscripsit.

Emplastrum Serapionis, quod nonnulli ἀγρυπνία, alij ἀφροδίτη uocant: facit ad omne uulnus, cui innitendum est, omni desperatione abiecta. Valet ad punctus, aculeos, parotidas, perforationem, phymata: pus educit, cōglutinat, tollit omnem duritiem, iuuat epiphyridas, articulos, epiphoram, aurium contusiones, sanat & ulcera senilia, chironia & quae crassas oras obtinent. Olei ueteris heminas tres, argenti spumae denarium pondo

A pondo ducentorum, guttae ammoniaci denarium pondo centū sexaginta octo, resinae colophoniae, pityinae, singulorum denarium pondo sexaginta octo, cerae denarium pondo centum sexaginta octo, galbani denarium pondo uiginti, eruginis denariū pondo quinquaginta, alij uiginti, myrrhae denariū pondo quatuor, alij octo. Argenti spuma coquitur ex oleo, donec mediocrem spissitudinem accepisse uideatur. Deinde cum olla ab igne tollitur, gutta ammoniaci immittitur, postea resina, postremo cera: ubi singula curiosē liquata fuerint, ne adurantur, olla ab igne rursus sublata, galbanum aspergitur & erugo: iterum super ignem ponitur, donec melinū fiat, & iustam crassitiem nanciscatur: postremo myrrha adijcitur, mota superfunduntur: pelle exceptum reponitur.

EMPLASTRUM ANDROMACHI.

Res huius emplastri cōfectiones tradidit Andromachus, primam à praescripta Critoni nonnihil dissentientem: deinde alias duas magis euariantes. Titulus medicamenti & praeparatio recte prius à Critone scripta: Andromachus in hanc sententiam de ea praecipit.

EMPLASTRUM ΔΙΑ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ.

Anagallidis coruleum florem habentis, marrubij, papaueris agrestis, alterci uiridis, singulorum denarium pondo quinquaginta sex, squamae denariū pondo uiginti quinque, thuris denariū pondo octo, resinae siccae denarium pondo sedecim, aloes tantundem, aluminis fissilis denarium pondo quatuor, cerae pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti. Multi quidem, utriusq; anagallidis, Theocritus autē terrae erythrae, chrysocollae, salis ammoniaci, & auripigmenti, singulorum denarium pondo quatuor in emplastrum δὲ τῶν βοτάνων coniecit.

ALIA EMPLASTRA EX EODEM GENERE, de quibus scripsit Andromachus.

Adgangrenas, putredines, nomas ueteres & cacoethas, Isidori Antiochi. Argenti spumae denariū pondo quatuor, eruginis rase denarium pondo octo, olei cyathos sex: Talis Aelius cyathos duodecim, & eruginis scoletiae: argenti spuma & erugo in cacabum leuigata mittuntur: oleum tribus cyathis superfunditur: coquitur pruna non nimis acris, mo ueturq; spatha lignea, donec uiride fiat: postea ab igne sublata, ac mortario superfusa contunditur, dum calidius est. Deinde statim rursus tres olei cyathi in ollam fundito, mouetoq; ne adurantur: quousq; melinum fiat, incoquito, ac rursus exempta terito, ut collyria: iterum excipiens in olla coquito, quousq; rubrum colorem accipiat. Quinetiam tertio ex cacabo in mortarium defusa magis subigito, atq; iterum quarto in olla coquito, atq; ita ut in unum coeant: rursusq; dum calet, soluta tritaq; excipito, & rubra pyxide reponito: ad praedicta utitor. Post commemoratum emplastrum alterius his uerbis Andromachus meminit.

Humidum emplastrum ad nomas quo utor, & ad alia multa. Cerae, resinae terebinthinā, singulorum denarium pondo octo, adipis taurini curati denarium pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo duum, squamae aeris denarium pondo trium, mannae, thuris, denarium pondo duum, gallae immaturae denarium pondo quatuor, olei myrtei heminas quinque: arida cum aceto & melle sumuntur: deinde sic liquida superfunduntur.

FVSCA ΠΟΛΥΧΡΕΤΑ, IDEST MVLTIPLICIS USUS PHARMACA.

Quod auxiliorum quaedam ratio sola inuenit, quaedam experientia, quae & ipsa rationem requirit, nonnulla utriusq; opem postulant, subinde uobis demonstratum est. Adhuc quod ratione & usu comperta coniecturali uia ad eorum quae inquiruntur

cur inuentionem perueniunt: quæ uerò per rationem sperata sunt, usu confirmantur. Quinetiâ illic, quò spem animumque dirigimus, non mediocrè, quemadmodum in uniuersa uita, maioris minorisque esse differentiâ: non enim pluuiâ hyemali solstitio, & Caniculæ ortu futurâ similiter speramus, quæ hyemali frequenter, sub Caniculæ æstu raro accidit. Porro cum omnia artium opera frequenti firmentur exercitio, non satis est, generalia ipsorum addiscere, sed etiam in particularibus exerceri subinde oportet: nam actionum usus seu exercitatio, ad perfectorum possessionem uia est. Quare ego quoque in omnibus cõmentarijs, quos uobis, amici, ita cupientibus composui, non modò cõmunibus theorematibus contentus fui, sed exempla per multa exercendi gratia adieci, quibus ipsorũ cognitionem uobis euidentiore, magisque firmâ fore speraui. Quemadmodũ igitur in alijs omnibus medicinarũ partibus, ita in neruorum uulnerum curatione scripsi: primũ uobis ostendens, quæ ratione ad præsidiorũ inuentionem perueniatis: deinde materias, quibus uires à ratione inuentas contineri didicistis: siquidẽ in cõmentarijs, qui undecim numero sunt, de simplicium medicamentorũ facultate, particulariũ uires uniuersas, uel plurimas, easque utilissimas exposui. Nam ut præsidijs nunquã destitueremini, hoc esse necessarium demonstrauimus, non solum ut uos ipsi quoque præparatorũ ab alijs medicaminum inopia, auxiliorũ copiam haberetis. Erasistratus etiam, cum stomaticũ medicamentum in illo profectiois loco ad manũ non esset, interdum herbarũ succos, quibus abundabat, usurpauit. Porro ut si illorum autorum scriptiones perierint, ipsi queamus similia perditis conficere: insuper, ut ab alijs rectè inuentis utamur, superiore libro exercitatos esse profuerit. Quid opus est uerbis? Tantum affert utilitatis, ut quæ superfluo iniecta sint, & contra quæ primi illorum autores omiserint, discernere possimus: sicut in tertio libro ostendimus, sermonẽ de medicamentis ad neruorum uulnera idoneis facientes. Ita uerò & nunc indicabimus, exercetes uos in ijs quæ me seniores medici inuenerunt: uniuersalis etenim methodus neque cũ exacta distinctio, neque imperfecta, à quoquam priorũ tradita est: imò nec medicamentũ quod curare promittit neruos ab acuto quodã puncto, cuiusmodi sunt acus, & puerorum styli. Ego certè eorum quæ hoc ipsum solũ optimè facere possint, innumerabilẽ copiam prædicto libro percensui. Quidã tamen ipsorũ cum multi usus pharmaca notatu digna scripsissent, præter alia quæ facere ipsa pollicentur, adiungere, interdum quidem neruorum uulneribus esse accommoda, interim neruorum & musculorum præcisionibus: aliquando etiam puncturis ipsorum, uel contusionibus auxiliari: uobis autem ex ijs quæ didicistis licet cognoscere, ante experientiam possibiliane, an impossibilia de quibus scripsit, polliceatur. Præterea ubi medicamentis scriptis utendum est, intelligere sine ijs quæ nata sunt agere, uobis est integrum. Vt igitur ceu exempli gratia exordiar emplastrum quoddam, pharmacum multiplicis usus, quod Andromachus in libro de medicamentis extrinsecus corpori adhibitis, ordine secundum posuit, haud indicans ad quæ maximè ipso utendum sit, exercere rursus uobis licet, quomodo ex commemoratis simplicibus medicamentis compositi uires sint cognoscendæ, Andromachus enim ita ad uerbum prodidit.

ÆGYPTIA.

Argentis spumæ denarium pondo quadragintaquatuor, ricini heminas sex, ceræ denarium pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denariũ pondo septuagintaduũ, terebinthinæ denarium pondo triginta sex, lanarum combustarum denarium pondo octodecim, squamæ stomomatis, squamæ æris, mali terræ, thuris, singulorum denariũ pondo octo, nonnulli myrrhæ denariũ pondo quatuor, opopanax denariũ pondo duũ, marinæ denariũ pondo quinquaginta ad ceram cõspargendam. Hæc quidẽ scriptura pharmaci boni, & reuera usus multiplicis est. Verum ipse dicendum omisit, in quibus eo utendum erit. Si igitur cuiusque simplicis uirtute exposita, quemadmodum nos in undecim libris factitauimus, & methodo quadam uniuersali ipsorum compositionis scripta, sicut à nobis quoque præcedente libro

A libro factum est: uiuentibus amicis huiusmodi scriptiones exercitij gratia protulisset, ut ad quos affectus utile esse possent, decernerent, nimirum hominis institutum laudassemus. Quoniam uerò nihil huiusmodi conatus est, quis nõ ipsum omnino accusatione dignũ censeat? Vnde medicamentorij ipsius libri, qui complurium optimorum medicaminum compositiones habent, meritò à medicis neglecti sunt. Nam inter sexcentos uix unus artis absolutionem habere uidetur: alij idiotarũ modo satis habent, si medicamentis manifestò scriptis rectè uti queant. At quid oportet dicere de huiusmodi medicis? Cum etiam Empiricorum nonnulli, ut uocant, quamuis celebres ex artis operibus conspiciuntur, tamen ignorare se fateantur, quam ratione ullum huiusmodi inuentum esse pronuncient. Inutilis igitur ipsis est fuscus huius emplastri scriptura, quæ colorẽ tantum in titulo docet, uires non item, quas ante colorẽ scriptas esse præstiterat. Quoniam itaque Andromachus uirtutem ipsius dicere neglexit, nos ex mistorum specie & facultate inuenire conemur. Argenti spumam, medijs temperamenti calcaciendo & refrigerando, paulum ad siccitatẽ inclinare didicistis. Præterea usum eius in emplastris esse duplicem: si non liquefiat ceu materiæ momentũ adferre: si liquata fuerit etiam siccare posse, idque magis si diutius cocta fuerit. Nunc tamen quæstio est, quatenus incoqui debeat, cum Andromachus sex heminas ricini, quod est olei ricinini, miscendas esse tradiderit. Quot enim uncias Romanæ libræ heminam esse uelit, non explicuit: etsi melius erat hominẽ qui Romæ degerat, librarum, sextariorum, & unciarũ meminisse, relinquere autem heminæ uocabulum, Græcis ciuitatibus extra Italiam sitis usitatum. Si enim in omnibus ipsis idem nomen heminæ esset, nulla utique foret quæstio. Nunc cum permagna quantitatis inter eas sit differentia, conueniebat ipsum dicere uel atticam, uel alexandricam, uel ephesiam, uel aliam quampiam heminam. Nam permulti, qui de mensuris & ponderibus scripserunt, nouem uncias Romanarum libræ heminam medicos in pharmacorum libris æstimasse produnt, alij duodecim uncias ab eis reputari affirmant, sicut Romæ olei libram ex more appellant. Iam uerò quendam audiui, qui heminam à medicis in pharmacorum cõmentarijs sedecim uncias Romanas pendere, traditam esse diceret. At non parum refert ad medicamenti uirtutem, uel magnas, uel paruas heminas inijcere. Ego sanè olei libram Romæ uocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, metitus sum quandoque, discere cupiens, quantum grauitatis pondus contineret, inueni duodecim olei mensurales, decem uncias ponderum æquales. Quare medicos in libris de medicamentis accuratius scribere oportebat, quales uidelicet uncias, uel libras, medicaminum liquidorũ immitti uellent, mensuralesne, an ponderum? perspicuũ enim est, liquidorum horum corporum, sicut etiam solidorum, alia grauiora, alia leuiora esse: ac singulorum liquidorum, quæ in pharmaca mittuntur, pondus alio libro declarauimus, in præsentia id quod propositum est repetamus. Etenim si nouẽ uncias mensuraliũ singulas heminas esse statueris, ex tribus septem & uiginti uncias produces. Si in octo denarios quanque uncia diuidas, denarios ducetos & sedecim habebis: si duodecim uncias singulas heminas æstimes, fient nimirum sex & triginta uncias, denarij uerò duceti octoginta octo, singulis uncias in octo denarios diuisis. Expertus sum plerumque, cũ argenti spumã ex oleo coxissem, temperatam ipsius miscturam, libræ quidẽ argenti spumæ ponderali æqualem, mensurali uerò olei parem fieri: quod si copiosius inijcias, & coctã uidelicet diutius maiore uim siccandi assumere. In candidis emplastris coloris gratia cerussam argenti spumæ temperamus, omnino æqualem pondere: immittitur autem hemina nouem uncias, iuxta ponderalẽ argenti spumæ libræ, colorẽ seruare uolentibus, eò quod diuturnior coctio nigriore spumam efficiat: sed oleo modico indito, medicamentũ minus glutinans euadit: proinde quidã uel terebinthinam, uel colophoniam, quantum licet, pellucẽtẽ miscuerunt, conantes neque colorẽ offendere, neque medicamenti uirtutẽ, adijcereque resina misturæ, quò non facile decideret: quippe medicamentũ si tanto oleo tantũ argen-

C ti spumæ & cerussæ coquatur, infirmè adhærescit. Nonnulli eadē ratione cocto medicamini albam ceram indiderunt: spumæ sanè oleum duplex: unde si nihil resinosum, uel ceraceum immittas, ex coctione glutinans erit, & multo magis, si cum argenti spuma oleum triplum misceas, hoc est, si tres olei mensurales uncias cum tribus argenti spumæ ponderalibus temperes. Consentaneum igitur est, Andromachum nouem uncias mensuralibus oleum ricini immitti iubere, ut sex heminæ uncias quinquagintaquatuor expediant mensurales: quod idem est, ac si dicas, mensuræ Romanæ libras quatuor & s. At clarum est, ricini inopia interim uetus oleum eius loco assumendum esse. Ego subinde sicyonium inieci emplastris digerentibus: & cum illud non adesset, aliud mea ipsius industria simile illis effeci: radicibus sicus agrestis bryoniæ & altheæ in ea decoctis. Quod uerò præscriptum medicamen digerens emolliensq; Andromachus esse cupit, ricinini olei, & guttæ ammoniaci copiosa mistura palam indicat. Nam argenti spumæ ceram pōdere parem, ammoniacum dimidium esse præcipit: Etsi in multis nobilibus emplastris non dimidiū, sed quarta eius pars uel quinta, crebrò septima, & octaua, nonnunquam decima pōdere iuxta argenti spumam medicamēto huic immittatur. De cera didicimus, quod in huiusmodi pharmacorum compositionibus materiæ locum obtinet, non uirtutis efficaciam adiuuat. Adest ei uis quædam emolliendī exigua, sed non illius ergo citato medicamini admista est: quemadmodum nec terebinthina resina, quanquam multo uiribus quàm cera præstantior. Etenim illa magis mollit, item calfacit, & digerit: ex quibus quidem ne alterum quidem hæc efficit. Verū gutta ammoniaci sola imposita, squalidum aridumq; reddet medicamentum: quantum uerò ad emplastris confectionem, quam Græci uocant *εμπλαστροποιία*, attinet (neq; enim ita appellasse nocet) utilis est tū cera, tum resina: quippe mollit digeritq; medicamen solius ammoniaci beneficio: quod quidē inter emollientia principatum occupat, in digerentibus dicta sunt, in memoriā reuocauerimus, ad intelligendū qualem huiusmodi medicamenti temperamentum esse oportet, nihil adhuc recentiori disciplina indigebimus. Nam primæ facultates effectiue medicamenti sunt, in calore, frigidity, humiditate, & siccitate: Secundæ mollientes, digerentes, repercussoriæ, attractrices, costrictæ, deterforiæ, & exedentes: quemadmodum tertiæ dicuntur quæ glutinant uulnera, cicatricem inducunt, & carnem generant, abunde potest digerere, emollire, & nimirum etiam siccare, ubi materiā idoneam assumpserit, ceram, resinā, & diutius coctam argenti spumam. Adhæc iubet inijcere lanas combustas, malum terræ, medicamenta quæ plurimum digerunt, & exiccant. Præterea meminit pharmaci, quod concoquat & digerat, nempe thuris. Si iam myrrhæ nonnihil & opopanacis adijcit (quosdam enim ait & ex ijs aliquid temperare medicamento) illam sanè sci mus non ignauiter calefacere & exiccare: opopanacem uerò & generosius adhuc hæc utraq; efficere: insuper attenuandi digerēdiq; facultate præstare: sed huius quidē pauxillum inditur, timente, opinor, eo qui ipsum apponat, medicamenti acrimoniam: tum quia non solum uelit digerens emolliensq; emplastrum, sed uulneribus quoque idoneum efficere. Propterea & squamam aris & stomomatis cum ea miscuit, quæ præterquam ualidè siccant, astringendi etiam uim sortita sunt. Ergo propter horum misturam propositum nobis emplastrum, **ÆGYPTIA**, cruentis uulneribus, ulceribusq; alijs non paucis bonum medicamen redditur: quinetiam ad abscessus, & omnia quæ discuti postulant. Subinde audiui medicamēta, quæ simul cum digerentibus etiam astringentia capiunt, tutiora fieri: quæ uerò sine astringentibus digerant, efficaciora quidem, sed non perinde tuta: sæpe enim fluxiones attrahunt, dum corpus quod curatur, plethoricum est, uel prauo succo obnoxium. Si autem uacuum corpus esset, ac superfluitatibus liberū, promptius medicamenta, quæ discutiuntur, sola sine astringentibus assumpta, ad finem peruenirent. At cum pau-

ca id

A ca id genus corpora quibus medicamenta efferuntur, reperias: securius esse uidetur, miscere etiam nonnulla repellentia. Ita sanè & emplastro digerenti, quod ex sale conficitur, quidam adiecerunt chalcanthi paululum, quamuis sal ipse astringens quippiam possideat: igitur præscriptū medicamen fortiter digerere cōpertum est, ut etiam pus iam admodum copiosum sine cutis perforatione discutere queat, emolli callosa & quomodocunq; indurata. Item magna uulnera conglutinare: quemadmodum & ulceribus iam ad malignitatem declinantibus cicatricem obducere, alijsq; omnibus affectibus, qui digerendi simul & repellendi uirtutem desiderant. In quibus sunt & quæ fronti, dum oculi fluxione laborant, imponuntur, uocata à medicis *ανκολλημετα*. Idem hoc pharmacum conueniet neruis simul denudatis: etsi in parte quapiā absecti fuerint. Etenim præcisi si ex consensu non periclitantes, adhuc etiam subiectis sibi partibus, in quæ inseruntur, sensum adimunt, indigent tamen hi quoq; tali pharmaco. Nam quæ humectant, faciliè eos putrefaciunt, ob quod & pastilli siccantes, etsi abunde astringant, tamē denudatis neruis cōueniunt, qui nondum ad phlegmonæ uigorē peruenierunt: hi nanq; irritantur, exagitanturq; ab huiusmodi pharmacis: sed de his postea: quæ in superiore emplastro dicere omissa sunt, apponamus. Quoniam plerunq; medici ex incitiā id genus emplastra dura imponunt, cum liquata linamentis excipere præstaret, uel etiā in confectione statim molliuscula reddere: postea cum in magnis diuisionibus, ubi nerui denudati sunt, experimentum de ipsis faciunt, sperant in puncturis multo utiliora fore: ignorantes & hic maximam quandam speculationem, de qua differui modò, docens uos, quæ ratione inueneram, inde per experientiam confirmata cognouisse: eoq; etiam nunc eius admoneo. Sæpe nanq; calidiora, & quæ digerant magis pharmaca, punctus neruorum requirunt, uel cum omnino denudati fuerint, uulnere insigni facto. Quippe nudi acria calidaq; admodum medicamenta propter erosionem morsumq; non ferunt: uerum relaxantiā digerentiāq; mediocriter astringētibus mista postulant. At uerò melius est, ambientes uulneris particulas acribus & tenuibus, multumq; digerentibus, quale est ex euphorbio confectum, circumdare. Nos sanè propositum emplastrum satis posse, quæ prædixi efficere, coniecturauimus: preparato autem experientia testimonium accessit. Postea interim in Asclepiadis & Critonis libros medicatorios incidens, deprehendi ipsos non solum ut Andromachus confusè uniuer simq; sed cum manifesta distinctione uirtutem ipsius scriptitasse. Huius igitur, tum illius gratia, quod in confectione alibi ab Andromacho dissentiant, potius uisum est mihi, etiam eorundem uerba subiungere, deinde ita de ipsorum discordia in medicamenti compositione nonnihil dicere.

QVÆ ASCLEPIADES ET CRITO DE PRÆ-
dicto emplastro conscripserint.

D E emplastro Aegyptia ab Andromacho tradito, Asclepiades in hunc modum differit.

ANDROMACHI AEGYPTIA.

Enamos, uulneraria, facit ad neruorum, musculorumq; præcisiones, punctus, contusiones, iuuat attritus, artuum fracturas. Est & lippientibus collyrium: confert capite dolentibus: summam, ad multos affectus utile est pharmacum. Argenti spumæ, ceræ, singulorum denarium pondo centum quadraginta octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta duum, terebinthinæ denariū pondo triginta sex, lanæ succidæ combustæ denariū pondo sedecim, squamæ aris, squamæ stomomatis, thuris, mali terræ rotundi, singulorum denariū pondo octo, ricini heminas tres. Hæc præfatus Asclepiades, deinceps coquendi modum tradit, Andromacho neq; hanc partem compositionis in emplastris obseruante: siquidē in omnibus ferè omnia sit: uerum de coctione dicta sunt non pauca in libro quarto, & nunc paulò post dicitur. Aequū autem est, inspicere controuersiam, quam Asclepiades in simplicium

N

Alias primo.

C quantitate cum Andromacho suscepit; non enim sex heminas ricini, ut Andromachus, sed tres inijcere praecepit. Caterum in malo terrae nullam Andromachus distinctionem fecit, ipse rotundum adiecit, sicut & in lana succida combusta; quancp idem pondus quod Andromachus, immittat. Hae igitur ipsius uerba sunt. Lanae succidae combustae denarium pondo duodecim, mali terrae rotundi denarium pondo octo. Quae uero ad calcem posuit Andromachus, neq; omnino Asclepiades meminit, neq; de myrrha, neq; de opopanace quicquam locutus, multo minus de marina, quae manifestò Andromachus praeposuit; marinæ, inquiens, ad ceram irrigandam denariū pondo [†] quinquaginta; hoc siquidē nec Asclepiades, nec Criton adiunxit; attamē malum terrae rotundū Crito aequae ac Asclepiades indidit, quemadmodū & lanae succidae denarios octodecim, olei ricinini (ita enim ad uerbū scripsit) heminas sex. Coctionē emplastri Asclepiades his uerbis docet, Argenti spumae, & ricinū incoquito donec spissentur, ac in unū coeant, deinde squamas: ubi color bonus appareret, reliqua immittito. Apud Critonē hoc modo traditur, Argenti spuma cū ricino coquitur dum mellis spissitudinē habeat; hoc facto, squamam insperguntur, abundeq; incoquant, quousq; digitos non inquinant; postea terebinthina & cera: ubi in unū coierint, ammoniacū prius apud ignem digitis emollitū, cum iam ab igne deponitur, lanae succidae puluis inspergitur, postremo thus, deinde ita tolluntur. Porro ad quae medicamentum ualeat, accuratius Crito in hanc sententiam exposuit.

Alias [†] octo.

AEGYPTIA.

Omniem diuisionem contusionemq; a phlegmone praeseruat: ualet ad quoslibet ferarū morsus: iuuat etiam phlegmonas sine ulceribus factas; benefacit neruorum & musculorum doloribus sine causa obortis.

ALIVD ANDROMACHI FVSCVM.

Scripsit alia quoq; fusca Andromachus superiori genere similia: uocat alterum ^D athenen, alterum nygmaticen. Athene quidem ad plures affectus quam nygmaticae conuenit, praesertim cum ulceribus consistentes: quoniam magis uaria est, & astringentibus insuper pharmacis participat. Nygmaticae uero magis laxat, & hoc minus dolorifica est. Itaq; de priore medicamento ita ad uerbum scriptum reliquit.

FVSCVM ATHENE.

Argenti spumae denarium pondo centum, terebinthinae denarium pondo triginta, cerae denarium pondo uiginti, minij sinopici denarium pondo uiginti quatuor, guttae ammoniaci denariū pondo triginta, galbani denarium pondo duodecim, aloes denarium pondo octo, diphrygis tantundem, aris combusti, mastiches, singulorum denarium pondo sex, mali terrae denarium pondo quinq; propolis tantundem, mannae denarium pondo sex, squamae aris denarium pondo sex, lapidis asij denarium pondo trium, trifolij seminis denariū pondo duum, symphyti radices denarij pondo unius, obolorum quatuor, olei heminas quatuor. De altero fusco in hanc sententiam Andromachus scripsit.

FVSCVM NYGMATICE.

Guttae ammoniaci, cerae recentis, aris combusti, singulorum denarium pondo octo, terebinthinae denarium pondo [†] trium, picis aridae denarium pondo triginta: ut Zeno uult, minae dimidium, & quartam portionem, argenti spumae denarium pondo quatuor, aloes indicae, mali terrae, galbani, thuris denariū pondo duum, eruginis denarij pondo unius, alij duum, olei per hyemem heminas quatuor, per aestatem octauam partem: ammoniacum ex tribus aceti cyathis diluitur. Iam uero alia multa cum his emplastra prodidit Andromachus, nihil aliud ipsis apponens quam coloris nomen: constant quidem ex contrarijs facultate medicamentis: sed alia ipsorum laxandi & doloris tollendi uim, ^{αὐτὸν} uocant, maiorem obtinent: quaedam digerendi & detergendi, nonnulla astringendi. Quare nos etiam omnibus fidenter commode uti conuenit, ad ulcera quae uix cicatrice recipiunt: & cacoethes, fortius astringentibus: ubi lenire & laxare proposueris, quae magis relaxant; ubi trahere

Alias [†] quartā heminae partē.

Alias [†] trahendi.

A here & discutere conaris, ijs quae calefaciendi uirtutem praepollentē habent, quaeq; prauos humores in malo statu ad sese trahunt. Quibusdā & hoc adiectum est, Fuscum Lite quo utor. Tria enim deinceps talia uariae mixturae citauit: quorum consecrationem ipsiusmet uerbis allegare melius esse uidetur.

FVSCVM LITE QVO VTOR.

Argenti spumae denarium pondo uiginti quatuor, ricini heminam unam, aris combusti, mannae, resinae, singulorum denarium pondo quatuor, colophoniae denarium pondo octo.

ALIVD ANODYNON ISIDORI.

Argenti spumae, cerae, singulorum denarium pondo triginta sex, olei hemina unam, & s, resinae colophoniae denarium pondo uiginti quinq; squamae aris denariū pondo nouem, mannae denarium pondo [†] quinquaginta, incoquito.

ALIVD QVO VTOR.

Alias [†] trium.

Argenti spumae, resinae siccae, singulorum denarium pondo centum quadraginta quatuor, squamae denarium pondo uiginti quatuor, olei heminas tres. Quemadmodum his commemoratis tribus adiunxit, alijs quod ipse usus sit, alijs quod anodynon sit, de alijs ita testimonium perhibuit, theriacas ipsa nominans. Tertium igitur ab initio his uerbis traditum est: Theriaca qua utor. Hanc sequitur alia rursum, cui praescriptum est: Eupatorios theriaca. De theriacis postea dicemus: nunc autem de fuscis adhuc, quae prodidit Andromachus, dicere cogito: quorum quod uires ille & confectiones neglexit, accusandus est. Statim igitur primo omnium amicus quidam medicus usus est, permulta facienti: etenim ulcera, quae cicatricem aegre ducunt, praesertim ubi callosa & dura labra contraxerint, claudit: prodest etiam putredini, fistulis: sinus iungit & magna uulnera: summam, multiplicis usus est: temperatura haec recipit. Argenti spumae denarium pondo centum quadraginta quatuor, olei heminas quinq; calcis uiuae, thuris, aris combusti, terebinthinae, mali terrae, singulorum denarium pondo quadraginta octo, picis, cerae, ammoniaci, singulorum denariū pondo nonaginta sex. Ita quidem Andromachus scripsit. Licet etiam minor mixtura ipsum praeparare, singulorum quae numerauimus quartā partem miscendo: fiet enim compositio talis. Argenti spumae denarium pondo triginta sex, calcis uiuae, aris combusti, thuris, terebinthinae, mali terrae, singulorum tertiam argenti spumae partem, hoc est, denarium pondo duodecim: deinde picis, cerae, guttae ammoniaci, singulorum duplo maius pondus quam in dictis quatuor medicamentis erit: malo terrae dico, terebinthina, thure, are combusto, & calce, quam uiuam & recentem esse oportet. Ita pharmacum etiam ad putrida utile fiet. Cum autem Andromachus omnia medicamenta per denarium scripserit, melius in ipsa temperatura egisset, si & olei meminisset: ut quod inijceretur, totidem denarios penderet: si non hoc, certe conueniebat Romanorum librae mentionem facere: nunc autem hemina scribit, consuetam de hac mensura ambiguitatem nobis relinquens, an nouem uidelicet mensurales uncias, siue duodecim esse heminam uelit. Mea sententia, perfecta quidem temperatura sex uncias ponderis capiet: quia Romanorum libra duodecim uncias pendet. Si ex quarta parte componis, nota est proportio: nec latere arbitror, si denarium quis dicat, ad absolutam temperaturam quadringentos octoginta assumi, eò quod ponderalis uncia octo denarijs ualeat. Insuper aliud quoddam inter fusca Andromachi positum est, quod & ipsum calcem uiuam recipit, eiusdem cum superiore generis. praeparat ei, Fuscum Eubuli: & secundum hanc temperaturam praeparat. Argenti spumae pondo libram, cerae pondo minam, aris combusti, eruginis, terebinthinae, thuris, singulorum denarium pondo duodecim, resinae siccae denarium pondo sedecim, guttae ammoniaci denarium pondo octo, opopanae tantundem, olei heminas quatuor, aceti totidem. In quibusdam exemplaribus scriptum est, hemina dimidium: & nimirum dupliciter conficere ipsum licet, scienti copiosius acetum ualentissimum medicamen efficere. Quinetiam aliud fuscum,

Cui hoc ipsum præponitur, Aliud fuscum, refert Andromachus singulorum conexum, hoc est pharmacum ex marina præparatum similibus uitis, ut præscripta accommodum. Compositio eius talis est. Argenti spumæ, ceræ, singulorum minæ dimidium, chalcitidis quartam minæ portionem, squamæ aris denarium pondo sex, decim, thuris denariū pondo octo, terebinthinæ quartæ partis octauam (minæ uis delicet) guttæ ammoniaci quartam partem, marinæ heminam, alij heminæ dimidium, ricini heminas tres; ammoniacum marina diluitur. Hæc sanè Andromachus retulit, eatenus confectionis mentionem faciens, ut diceret ammoniacū cum marina prius diluendum. De chalcitide uerò & squama nihil posuit, quanquam hæc ex marina leuigari queant, sicut etiam coqui cum argenti spuma, ceræ, & terebinthina. Vtrigitur nullū fuscum à quouis alio queratis, adijciam alia duo eiusdem autoris. Vocat alterum ipsorum phthyrophagi, quod hæc recipere dicit. Argenti spumæ denariū pondo centum, resinæ denarium pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo triginta, ceræ denarium pondo quinquaginta, eruginis rasæ denarium pondo duodecim, squamæ aris denarium pondo duum, mali terræ denarium pondo octo, centaurij radicis tantundem, olei heminas duas. Irionis medicamentum ex his constare ait.

Alias octo.

Argenti spumæ, picis sicæ, seu uitulini, singulorū pondo denariū centum quadraginta octo, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, singulorū pondo denariū septuaginta duum, mannæ thuris denariū pondo centū duum, ceræ denarium pondo triginta sex, mali terræ, aris combusti, eruginis rasæ, galbani, opopanacis, singulorum denarium pondo nouem, aceti heminæ dimidium, olei, ricini, utriusq; heminā unam & s. perspicuum est, terebinthinæ, guttæ, & thuris partes duplicatas in argenti spuma, pice, seu uitulino, esse uelle: in cera quadruplas, in malo terræ, ære uiso, eruginæ, galbano, opopanace sexcuplas decuplas: atq; hoc pharmacum abunde est polydreston, quemadmodū alia præcedentia, quibus omnibus audacter utendum est.

HELLESPONTIA ANDROMACHI.

Celebre & hoc emplastrum inter fusca retulit Andromachus hac temperatura. Argenti spumæ denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, ladanum denarium pondo uiginti quinque, eruginis rasæ denariū pondo octo, aris combusti tantundem, squamæ denarium pondo duum, olei ueteris denariū pondo sex. Quoniam uerò Andromachus ab Hera in pharmaci compositione differt, uisum mihi est Heræ prodita adiungere, quæ ad uerbum ita sonant.

HELLESPONTIA PERSPIRATV DIGE-

rens, phlegmonem propulsans.

Valer ad strumas, panos, parotidas: impositum splenium attrahit, pus maturat, cutem rumpit, conglutinat. In summa, omnibus igne combustis benefacit, mitigat etiam podagricos. Olei ueteris denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo centum, picis sicæ denarium pondo quinquaginta, ladanum denarium pondo uiginti quinque, eruginis rasæ denarium pondo octo, galbani denariū pondo quatuor, Argenti spuma ex oleo trita coquitur. Cum autem coeunt, pix & erugo immittuntur, deinde ladanum, galbanumq; atq; sic in mortariū transfusa molliuntur, & usui sunt. Quidam ut boni coloris sit, et fuscum, miscent etiam squamæ denarium pondo octo; nam alioqui sit nigerrimum: hoc in podagris non semel usus sum, & cessit feliciter. Oportet autem tedas lignorum loco usurpare. Manifestum est uiros inter se dissentire, in alijs paululum, in olei uerò mistura plurimum: nam duplo magis quàm Hera Andromachus immittit. Potest item præparari aliter, cum sciamus, si plus olei iniectum fuerit, diuturniorem fore coctionem innuit, ipsumq; medicamentum inualidius exiccaturum.

QVAE

QVAE SCRIPSIT DAMOCRATES VSVS

multiplicis medicamenta.

Ost hæc referam emplastrorum adhaerentium

Sine fascijs, quis usus & confectio.

Diuisiōibus exiguis faciunt bene,

Sed carnis ipsius ampliora uulnera

Medicantur: à quadrupede morsos corpore

Summo: recentes discutiunt furunculos:

Quibusq; iam pus est, per halitum digerunt.

Item auferunt crustas ipsis celerrimè,

Citra manus operam cicatrix ducitur

In fronte posita, fluxus quam promptissimè

Oculorum cohibent, sola quamuis ceperis.

Huius generis præstantius primum esseram

Emplastrum facile inuentu, cui color bonus,

Atq; efficacia, nos uocamus Tyriam,

Nam purpuras capit colore tyrias,

Si quo decet modo fiat: sic præpara:

Sit libra quinquies lithargyri

Boni, semel ceræ capiat, insuper

Ter pityinæ, præterea pinguis azyli

Eruginis, præstantis aris, galbani,

Aerisq; combusti, pariter squamæ bonæ:

Cuiusq; misceto quaternas uncias,

Pinguis olei sex, & decem pondo addito.

B At curiosè emplastrum coquito in hunc modum:

Lithargyrum ex oleo leuem demittito

In ollulam nouam, sed hanc maiusculam,

Vbi conteres manibus, mouebis spathula,

Deinde flamma acri atq; continua coques.

Cum mellis accipit iam spissitudinem

Erugo, squama misceantur, incoqui

Permittito satis, statim as adiungito:

Rursus coqui paruo relinquens tempore,

Paulum refundes ex cacabo medicaminis.

Atq; refrigeratum, manibus, & digitis teras.

Boni coloris atq; durum ubi conspicis,

Sic pityinam, ceramq; reliquis indito.

Deinde cunctis ritè coctis paululum

Stillato: rursus & colorem si bonum

Et temperamentum uides, mox tollito

Ab igne fictilem, & subactum galbanum

Apponito: si pharmacum sit durius

Multo resolues oleo, faciens sic bonam

Temperiem: in aliud inde uas transfundito

Frigidum, & subactum manibus ita repōnito.

ALIUD SUPERIORI SIMILE SVBIICIAM.

Medetur antè quos citauī affectibus:

Nec est, quod ulceribus malis, diutinis

Calloq; pressis applicet felicius

Cicatricem, etiam fronte natas pustulas

Persanat absq; rossione, rhagadas

C Ani, nodosas durities, callos demit.
Sic prepara: lithargyri minam boni,
Sed mina libra est, eius & pars tertia,
Cera probata ponticæ minam semis,
Eruginis minæ quadrantem rasilis,
Attri chamæleontis uncias duas,
Radix bona est regione nascens Cretica,
Primum Cilicia, deinde præter hæc
Olei uetusti quàm mina minus paululo.
Quod si non fuerit, usurpato uel recens.
Lithargyron leuem simulq; oleum, noua
Totum figlina conditum, rudicula
Mouens coquito; ubi constiterit, & melinon
Videas, adijcito eruginem, ceram statim;
Quæ dum liquefcit ab igne tollens ollulam
Chamæleontis paululum conspergito,
Vnita necnon refrigerata quod satis
Transfundito pilæ, post sic reponito.

AEGYPTIA.

Aegyptia omni seruat absq; phlegmone
Diuisa quælibet, contusaq; omnia,
Morsus quadrupedum, pariter & serpentium,
Item subortas absq; ulceribus phlegmonas,
Neruos dolentes citra causam, & musculos,
Hoc laudat Andromachus in pharmacis

D Diligenter, ipsius impartijt amiculis.
Aiebat esse ter quadraginta quidem
Denarios lithargyri, & duodecim
Bis alteros, ceræ quoq; albæ ponticæ
Totidem, ammoniaci ter uiginti lucidi
Et duodecim alios, thuris & bis quatuor,
Squamæ aris, & squamæ stomomatis,
Cuiusq; rursus misturæ bis quatuor,
Puræ terebinthinæ ter addas duodecim,
Octodecim ricini olei, sed heminas,
Combustæ totidem fordide lanæ heminas,
Docebat ipsam isto modo comburere;
Ollæ recentî, quæ sit ore latior,
Impone lanam copiosè succidam,
Operculum gypso prius uel glutino,
Vel terra figulari, cui sit commixta aqua,
Illinito, sed largo igne, mox comburito,
Cum sit facilius tunsa decernere, bene
Videtur, & in clibanis, & fornacibus
Ignitis nimium similiter exurere,
Ita capiebat tritorum, quem est par modum,
Coquere lithargyron iubet leuissimum,
Totumq; ricinum, temperatis inuicem
Mellisq; facta tandem spissitudine
Squamam aspergere, concoquere quantum sufficit,
Dum non digitos inquinet, & tunc addere
Terebinthinam, ceramq; dum coiuerint

Ammo.

A Ammoniacum confectum digitis mollius.
Cum ponis ollam ab igne tritum inspergito
Thus, pulueremq; succidæ lanæ ultimum,
Sed ante thus pauxillulo uel tempore.
Quidam uolentes istud proprio pharmacum
Dici titulo, cum depositus est cacabus
Squamæ decem unius inijciunt denarios,
Utuntur aris squama uice stomomatis.

ALIVD.

Nihil priori peius agit ægyptia
Eadem, melius quandoq; si confecerit
Diligenter crassum medicamentum quispiam,
Utetur ipso ad eadem non improspere.
Libras olei & ricinini quinq; continet,
Chrysididisq; argenti spumæ quatuor,
Squamæ aris octo & quadraginta denarios,
Terebinthinæ præstantis ter duodecim,
Mannæq; thuris tantundem, pondo duo
Ammoniaci synceri, ceræ ponticæ
Albæ duas pondo libras, adhæc semis
Incoquito oleum, squamam, lithargyron,
Durumq; fiat emplastrum satis, statim
Terebinthinam pones & ceram, hinc mollius
Ammoniacum digitis confectum, postea
Ab igne feruenti cacabo deposito
Mannam inijcies; iam refrigerato pharmaco.
Frequenter hoc citra lithargyron
Feci, molybdenæ pari sumpto modo,
Libenter usus sum ad quæ dixi prius,
Verum color multo fuit probator.

EMPLASTRA AD DIGERENDVM ET EXTRAHEN-
dum, quæ Græcè διαφορητικά & επιωασικά nominantur.

Qui compositorum medicaminū uirtutes descripserunt, emplastra quæ-
dam ab extrahendo επιωασικά, sicut alia à discutiendo διαφορητικά nomi-
narunt: alijs utranq; extrahendi, & digerendi facultatem adesse testati
sunt. Etenim uicinæ sibi uirtutes sunt, eorum quæ in alto latent, attra-
ctrix, & attractorū digestrix. Nam quæ trahunt etiam nonnihil planè
discutiunt: & quæ discutiunt, pariter trahunt: Verū in digerentibus medicamentis
discussoria uirtus, in trahentibus attractrix præpollet. Constat itaque attractrices
simplicibus pharmacis, quæ humorum superfluitates in cutem extimam possunt
extrahere. Discussoria ex his constantur, quæ attractum possunt digerere. Vt au-
tem emplastrum fiat, quemadmodum supra dictum est, huic argenti spuma, illi resi-
na, alij cera, alij oleum, reliquo pix temperatur. quæ nec insignem digerendi poten-
tiam, nec extrahendi continent, sicut uel propolis, uel calx, uel medulla, uel galba-
num, uel asiæ petra flos, uel spuma nitri, uel aphronitrum, uel acetum, uel lixiua
stactæ, piper, sinapi & struthium, salesq; tum qui edî possunt, tum ammoniaci. Ad
hæc pleraq; alia, de quorum facultate in commentario simpliciū dictum est. Nunc
autem emplastra, quæ iam experimento satis probata sunt, exequar: tantum adhuc
ipsis adijciens, quod nonnulli etiam astringentia pharmaca extrahentibus miscue-
runt, ueriti quod accidit, ubi humorum superfluitas fuerit: trahunt siquidem plus
interim ac conuenit, ut non solum ex particula quæ curatur, attractionem in alto,

N 4

c sed etiam ex omnibus uicinis moliantur. Comprehensum est & antea, cum de sar-
coricis ageremus, extrahentia & digerentia, uelut omnia quæ magis quam oportet
detergunt, sarcotica fieri cerati mistura. In quibus uirtus quidem ualida, copiosa
ris: in quibus imbecilla, paucioris. Quod si uerò compositum extrahendi uel dige-
rendi medicamentum, astringens quoque aliquid habeat, tali pharmaco ad carnem
generandam, propter uim astrictoriam utendum non est, quæ ad uulnera glutinan-
da & sinus, tum ad ulcerum cicatricem ducendâ utilis est, ad carnis productionem
non ita. Dictum mihi est abunde iam de hoc.

ANDROMACHI EMPLASTRA AD DIGERENDVM

& extrahendum & ducendum, id est salsum, ad multa.

Salis communis pondo libras quatuor, squamæ æris pondo uncias quatuor, ma-
gmatis pondo selibram, mannæ pondo libram, ceræ pondo libras quatuordecim,
olei cyprini pondo libras sedecim, acetum adijcitur.

ALIVD THEVDAB SARCOPHAGI AD CACOETHE,

fistulas, putredines & strumas.

Resinæ terebinthinæ, thuris, ceræ, squamæ rubræ, singulorū pondo uncias qua-
tuor, argenti spumæ pondo unciam, quidam auripigmenti æquale pondus pro ar-
genti spuma ponunt, squamæ rubræ pondo uncias quatuor, eruginis rasæ pondo
uncias octo, salis ammoniaci pondo uncias sex, aceti heminā. Ego amplius capio,
nempe olei heminam, uini heminam, aceti scillitici tantundem.

ALIVD AD DIGERENDVM CANDIDI, QVO VTOR.

Alias + octo.

Terebinthinæ pondo libras tres, ceræ pondo libras + quinquaginta, galbani, ni-
tri, asij, singulorum pondo uncias duas, thuris pondo libras quatuor, medullæ cer-
uinæ pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo selibram, propolis pondo
uncias tres, olei laurini pondo uncias sex, seui taurini pondo selibram. Quæ dura
sunt, liquidis admiscuntur.

ALIVD AD STRUMAS, AVTORE

Nymphodoto.

Asij lapidis denarium pondo octo, aphronitri tantundem, seui uitulini, calcis ui-
uæ, singulorum pondo denarium sedecim, ceræ denarium pondo uiginti quatuor,
terebinthinæ denarium pondo triginta duum.

ALIVD AD DISCVTIENDAM BRONCHOCELEN,

hoc est asperæ arteriæ tumorem, quo Clemes Sertorius cu-
ratus est, & ad duritias.

Argenti spumæ denarium pondo quinquaginta, resinæ pityinæ denarium pon-
do quadraginta, olei ueteris heminas decem, galbani denariū pondo quatuor, aris
combusti denarium pondo uiginti, guttæ ammoniaci denarium pondo quadragin-
ta, aluminis fissi denarium pondo quatuor, mannæ thuris tantundem, ceræ dena-
rium pondo quinquaginta: postremo galbanum & mannā inijcito.

ALIVD ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΣΠΙΔΩΝ AD DISCVTIENDVM

strumas, item ad podagras.

Terebinthinæ, lapidis asij, bituminis, singulorum denarium pondo tricentorum
sexaginta, aphronitri, uitulini, ceræ, baccarū lauri, guttæ ammoniaci, singulorū de-
nariū pondo tricentorū quadraginta, lapidis pyritis denariū pondo octoginta, cal-
cis uiuæ denariū pondo centum + octo, aspidū cineris pondo denarium centū qua-
draginta, olei ueteris heminas duas: postremo cinis pharmaco refrigerato inspera-
gitur: sin minus, perit.

ALIVD AD EXTRAHENDVM SARCHEVTITI,

Terebinthinæ pondo minam, ceræ tantundem, nitri pondo minas duas, bdellij
denarium pondo triginta duum, guttæ ammoniaci tantundem, olei, mannæ, uel mu-
riæ, cuiusq; heminas duas, minij denarium pondo triginta duum.

ALIVD

ALIVD CTESIPHONTIS DISSOLVENS,

educens, & detergens.

Aphronitri pondo libram, mannæ thuris pondo libram, lixiuæ stactæ pondoli-
bram: quidam etiam aceti libram addunt.

ALIVD ΔΙ' ΑΑΩΝ, ID EST EX SALE

ad extrahendum.

Salis communis denarium pondo octoginta, cerussæ tantundem, olei ueteris he-
minas + quadraginta, atramenti futorij denarium pondo uiginti quatuor, aceti cya-
thos tres.

Alias + tres.

ALIVD ΔΙ' ΑΑΩΝ ALITER.

Cerussæ, salis communis, singulorum denarium pondo quinquaginta, olei uete-
ris heminas + octo, mali terræ denarium pondo octo, propolis denarium pondo de-
cem, hoc Silo commendabat.

Alias + duas.

ALIVD EX TERRA PELAGIA AD DIGERENDVM.

Argenti spumæ pondo minas quatuor, terræ pelagiæ, salis ammoniaci, cerussæ,
ceræ, singulorū quartam minæ portionem, aceti heminam, olei heminas quatuor.

ALIVD CYRTI EPISPASTICVM.

Iridis illyricæ, mannæ, terebinthinæ, aphronitri, pumicis, singulorum denarium
pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pondo uiginti quinque, galbani
denarium pondo + sedecim, chrysos denarium pondo duodecim s, ceræ denarium
pondo centum, alij octo, olei heminam.

Alias + sex.

ALIVD ΔΙΑ ΡΑΦΑΝΙΑΩΝ.

Resinæ, nitri rufi, ceræ recentis, baccarum lauri, colophonæ, seui uitulini, guttæ
ammoniaci, singulorum denarium pondo septuaginta, cyprij decimam sextam he-
minæ partem: nonnulli autem uisci denarium pondo quinquaginta.

ALIVD ΕΠΙΣΠΑΣΤΙΚΟΝ ΗΡΠΑΛΙ.

B Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, ceræ, iridis, mannæ, piperis, sulphuris
uiui, pumicis, singulorum denarium pondo quatuor, terebinthinæ denarium pon-
do octo, olei modicum.

ALIVD EPISPASTICVM ΗΡΠΑΛΙ.

Terebinthinæ pondo minas octo, pumicis denariū pondo quindecim, nitri de-
narium pondo sedecim, guttæ ammoniaci tantundem, ceræ denarium pondo qua-
tuor, minij quod possit ea colorare: arida cum aceto subiguntur.

ALIVD.

Synapeos denarium pondo quatuor, nitri tantundem, ceræ denarium pondo
octo, terebinthinæ denarium pondo triginta, baccarum lauri, calcis uiuæ, singulo-
rum denarium pondo quatuor, olei decimam sextam heminæ portionem, cyprij
denarium pondo octo.

ALIVD AD PVS DISCVTIENDVM.

Ceræ terebinthinæ, resinæ, picis siccæ, seui uitulini, nitri rufi, baccarum lauri, cal-
cis uiuæ, pumicis, guttæ ammoniaci, singulorum æquale pondus.

ALIVD CODAMI REGIS.

Ceræ, nitri rufi, resinæ frictæ, guttæ ammoniaci, propolis, singulorum denarium
pondo uiginti quinque, uisci quercini denarium pondo duodecim s, olei sextarium,
lixiuæ stactæ tantundem.

ALIVD DISCVTIENS MELICERIDAS.

Olei ueteris denarium pondo centum, argenti spumæ denarium pondo nona-
ginta unius, guttæ ammoniaci, galbani, utriusq; denarium pondo nouemdecim.

ALIVD.

Argenti spumæ denarium pondo centum, salis cōmunis denarium pondo sexa-
ginta, olei ueteris heminas + sex.

Alias + unam.

ad multa utile.

Alias tres. Argenti spumæ, cerussæ, galbani, singulorū pondo libram, salis fossitij, eruginis rasæ, singulorū selibram, olei sextarios tres, atramenti sutorij pondo uncias + duas.

ALIVD AD DIGERENDVM ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΟΥΘΙΟΥ.

Alias libram unam. Argenti spumæ pondo libras duas, olei pondo libras tres, cerussæ, picis, terebinthinæ, singulorum pondo uncias quatuor, ceræ pondo uncias duas, manna pondo uncias tres, mali terræ pondo uncias duas, struthij tantundem, gallæ pondo uncias tres, uini boni heminas tres: uinum ultimum infundito.

ALIVD AD DIGERENDVM SCRIBONII.

Argenti spumæ pondo quinq; olei pondo quinq; pityinæ sicca pondo quinq; propolis pondo octo, uisci de quercu lecti pondo quadrantem.

ALIVD EPISPASTICVM ET DIAPHORETICVM

cum, id est, trahens & digerens.

Ceræ nouæ, resinæ pityinæ sicca, nitri, thuris, singulorū denariū pondo centum, olei heminas tres, lixiuæ stactæ tantundē. Ad duritias, guttæ ammoniaci denarium pōdo duodecim misceto galbani, eruginis rasæ, uisci de quercu lecti paria pōdera.

ALIVD AD STRUMAS MINVTIANI,

quo utor subinde.

Alias + s. Terebinthinæ pondo, ceræ pondo + octo, propolis pondo unum, galbani pondo + octo, uisci de quercu lecti pondo + octo. His liquefactis, fecis combustæ uncias duas temperato, aphronitri pondo + octo. Deinde carbonibus impositis, olei heminas tres inijcito: postea sublati, ficus agrestis radicis unciam inspergito, gladioli radices uncias quatuor, asij floris tantundem.

ALIVD ANTIPATRI.

D Nitri, terebinthinæ, olei ueteris, singulorū pondo libram, aquæ sextarium, & amplius: ubi cocta non ebullierit, immittito guttæ ammoniaci pondo uncias duas, galbani pondo unciam, bdellij pondo unciam unam, thuris pondo uncias duas, sandaracæ pondo uncias duas, lapidis asij pondo uncias duas. Alius & sandaraca ex oleo modico leuigantur, liquida rursus raduntur, & aridis miscuntur.

ALIVD AD DIGERENDVM ANTIPATRI.

Molybdenæ pondo denarium trecentorum, ceræ denariū centum quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo triginta, chalcitidis denarium pondo sex, galbani denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, manna denarium pondo octo, olei per hyemem heminas quatuor, per æstatem tres.

ALIVD ZENOCRATIS ANODINON AD DIGERENDVM

dum ut Castos, medicamen Polistomi ad podagram.

Cerussæ denariū pondo centū quinquaginta, ceræ pondo tria, terebinthinæ denarium pondo triginta, aphronitri denarium pōdo triginta, olei ueteris heminas tres.

ALIVD AD DIGERENDVM MELICERIDAS ALEXANDRI.

Alias + uel. Salis hispani, argenti spumæ, cerussæ, singulorum pondo libram, ceræ pondo unciam, terebinthinæ tantundem, galbani & opopanacis pondo uncias duas, synapeos pondo uncias sex, olei ueteris pondo tria, aceti sextarios octo.

ALIVD SALVBRE DIGERENS ET EXTRA

bens ad mamillas & ad tētes, id est ex uisco.

Alias + sextarium. Argenti spumæ pondo libras duas, olei pondo libras duas, uisci quercini pondo trientem, gallæ tantundem.

ALIVD PVS VACVANS SINE RV

ptura, ut Asclepiades.

Alias + duas. Resinæ pondo libras duas, ceræ pondo libras duas, nitri pondo libras + octo, butyri pondo libram, adipis leonini pondo libras sex, olei ueteris pondo libram: simul liquefacito, quotidie formans medicamentum, utitor.

ALIVD

A ALIVD EZINOTIKON, HUMORES ET ABCESSVS, MAXIME in genu & articulentis sine incisione extrahens: a phlegmone præseruat: uulneribus utiliter admoetur.

Plumbi stercoris, terebinthinæ, singulorum denarium pondo centum, olei ueteris heminas duas, postremo resinam.

ALIVD DIAPHORETICON CVTEM RVMPENS

cicatricem ducit, humores euocat: quo utor.

Visci quercini denarium pondo sexaginta, picis denariū pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariū pondo + centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, resinæ frictæ denarium pondo quindecim, lapidis pyritis denarium pondo decem, galbani denarium pondo octo, manna, iridis illyricæ, cachryos, stercoris columbinæ, singulorum denarium pondo quatuor: alibi, & mellis heminas quatuor.

QVAE SCRIPSERIT ASCLEPIADES EPISPASTICA.

Lbum epispasticum facit ad strumas & particulares abscessus, curat fistulas & agylopos, ut sine incisione inalteret: ualet ad rheumatica, & curatu difficilia: benefacit hydropicis.

Argenti spumæ, cerussæ, salis, singulorum denarium pondo octoginta, olei ueteris sextarium. Sal, cerussa, argenti spuma ex oleo ipsius adiecto teruntur, deinde curiosè mista, & in uase fictili coquuntur, moventurq; assidue, donec non inquinent. Dehinc in mortario transfusa, rursusq; tunsa excipiuntur, & usui sunt.

ALIVD.

B Argenti spumæ denarium pondo centum, salis denarium pondo quinquaginta, olei heminas tres, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo duodecim.

ALIVD.

Mannæ denarium pondo duodecim, aluminis scissi denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas, argenti spumæ pondo libram, cerussæ pondo libram, salis fossitij pondo libram, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo uiginti quinq; manna denarium pondo sedecim, aluminis scissi denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas & s.

ALIVD LVCI AD PRAEDICTAS DISPOSITIONES

medicamen compositum: facit ad ulcera rheumatica, diuturna, & uix sanabilia.

Argenti spumæ, cerussæ, salis ammoniaci, atramenti sutorij, pityinæ, singulorum pondo denariū centum, olei ueteris sextarios tres, aceti sextarium unum, ceræ pondo denarium quinquaginta: preparato ut supra dixi.

ALIVD SALVBRE PHARMACVM AD PRAE

dictos affectus compositum.

Argenti spumæ, cerussæ, salis, aluminis liquidi, singulorum denariū pondo centum, olei ueteris sextarios decem, aceti sextarium unum, ceræ pondo selibram, resinæ terebinthinæ pondo selibram: conficito ad modum prædictum.

ALIVD NIGRV EPISPASTICVM.

Valet ad strumas, parotidas & particulares abscessus, dissoluit omnem duritiem, præstat item malagmatis boni uicem, sicut usus est Antonius Herbarius: item facit ad articulorum uitia.

Salis fossilis pondo libram, argenti spumæ pondo libram, strigmenti purissimi pondo libras quatuor, galbani denariū pondo quinquaginta: salem & argenti spumam conterito, deinde strigmentū adiectum studiosè rursus tundito: in uase fictili coniecta, igniq; supraposita coquito, mouens sine requie: & cum non amplius digitos inquinet, ab igne deposito, galbanum ligneo pistillo tunsum addito: ubi soluta fuerint, in pilam transfundito, ibiq; contulis utitor.

ALIVD QVO VSVS EST ANDROMACHVS: FACIT

ad strumas, parotidas, mammarum duritias, particulares abscessus, contentum humorem extrahit, sinus iungit, iuuat fistulas, ægyloas, facit ad fluida ulcera, uetera, & uix sanabilia.

Cerussæ, salis fossitij, singulorum denarium pondo octoginta, atramenti sutorij denarium pondo duodecim, olei ueteris heminas tres, aceti heminas quatuor, salem cerussamq; ex oleo leuissimo coquito, ac dum manus non inquinet moueto. Vbi bene habuerint, depositis ab igne, atramentum sutorium aceto tritum immittito, & exiguum continuè inspergens, caue ne efferuescat: deinde in mortarium transfusa, rursusq; tunsa excipito, & utitor.

QVAE SCRIPSIT ASCLEPIADES DIAPHOREtica, in hunc modum sonant.

I Vmoribus dissolutis, & in humorem digestis, infrascripta compositio conuenit.

CERINE CTESIPHONTIS.

Valet ad strumas, ganglia, parotidas, mammarum abscessus: ut nullum aliud phar-
macum tumores resoluit, & quicquid humidi continetur, per raritatem elicit: sinus
glutinat, iuuat fistulas & ægyloas, ut citra incisionem liberet. Est etiam malagma
utile coxarijs, podagricis, arthriticis, post accessiones impositum toto affectu le-
uat. Hac recipit.

Ceræ, terebinthinæ, nitri, olei ueteris, singulorum pondo libram, aquæ heminam:
nitrum & aquam terito, ut ex toto soluantur, & in uase fictili coniecta igni im-
posito, uase cooperto coquito, ex interuallis moueto. Cum autem strepere adeò de-
suerit, liquida inijcito, mouens assidue, donec non inquinent: in mortarium transfu-
sa rursus tundito, inde excipiens utitor: uel hac ratione præparatur: quæ liquari pos-
sunt, liquefacimus: & cum dissoluta fuerint, nitrum ex aqua leuigatum adijciemus,
idq; paulatim, mouentes assidue, cauentesq; ne efferuescat.

D ALIVD, QVO VSVS EST MENEKRATES, PRAECI-
pue in strumis & mammarum duritie: quippe perforat eas, & contentum
humorem excernit, sinus iungit, & ad cicatricem perducit.

Ceræ, resinæ terebinthinæ, resinæ lignosæ, galbani, olei ueteris, aphronitri, sin-
gulorum pondo libram, myrrhæ cineris sextarium, qui pendet uncias tres: resinas
in uase æreo aut fictili iniectas, igniq; impositas liquefacito: ubi colaueris quantum
satis est, galbanum emollito, postea liquida simul mista quousq; digitos non inquie-
nent, coquito, deinde ab igne reposita, refrigerari sinito, & his aphronitrum adiun-
gito, mouens continuè, & contundens, cineribus leuissimis inijcito: postquam per-
miscueris excipito, et utitor: quinto quoq; die soluito, deinde tertio, donec tumores
forati fuerint: postea quotidie inter curandum soluito.

ALIVD ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΦΡΟΝΙΤΡΟΥ, ID EST EX APHRO-
tro, à quibusdam Dionysia dictum pharmacum, ad prædictos affectus com-
positum, quo usus est Largus.

Ceræ, terebinthinæ, mannæ, aphronitri, singulorum pondo libram, olei sexta-
rium, cineris lixiuæ sextarium, misyos crudi pondo uncias duas: composito sicut
dixi.

ALIVD ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΣΙΟΥ, ID EST EX ASIO MEDI-
camentum, ad prædicta uitia compositum.

Ceræ, terebinthinæ, nitri, singulorum pondo libram, thuris selibram, lapidis asæ
floris selibram, olei cyprini selibram, cineris lixiuæ quod satis est: arida cum aqua
lixiuia dissoluuntur, ut sordium crassitudinem habeant, & studiosè leuigantur: quæ
liquari possunt, liquefiunt, & refrigerantur, tritis immittuntur: ubi contuderimus,
excipientes utimur.

ALIVD

A ALIVD ASIANVM NEAPOLITAE FACIT AD EADEM.

Ceræ pondo libram unam s, nitri rubri pondo libram, lapidis asij floris pondo
libram s, mannæ pondo selibram, myrrhæ pondo uncias tres, olei ueteris pondo li-
bram, aquæ lixiuæ heminam: præparatur superiore modo.

ALIVD AD IDEM.

Ceræ, terebinthinæ, singulorum pondo denarium centum, nitri spumæ, olei ue-
teris, mannæ, thuris, singulorum pondo libram, lapidis asij floris pondo selibram,
galbani, propolis, guttæ ammoniaci, singulorum denarium pondo duodecim, aquæ
lixiuæ quod sufficit.

ALIVD RVFVM QVOD AD DAMOCRATEM

refertur, eadem efficiens.

Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici
pondo selibræ, ceræ pondo uncias duas, terebinthinæ toridem, olei ueteris heminas
tres, aceti quantum synopico soluendo sufficit: conficito ut superiora.

ALIVD AD EADEM.

Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici
pondo selibram, ceræ pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias duas, resinæ
terebinthinæ tantundem, olei ueteris heminas tres, aceti quo rubrica dissoluitur:
facito ut dixi.

ALIVD ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΣΤΙΧΗΣ, ID EST,

ex mastiche, ad eadem.

Ceræ pondo libram, mastichæ, mannæ, synopidis, aphronitri, singulorum pon-
do selibram, olei myrtei pondo uncias tres, marinæ uncias tres.

ALIVD NEAPOLITAE AD EADEM.

B Argenti spumæ, cerussæ, salis fossitij, singulorum pondo libram, minij synopici,
ceræ pityinæ, singulorum pondo selibram, galbani pondo uncias duas, olei hemi-
nas tres, aceti quantum satis est.

DIAPHORETICA DAMOCRATIS.

Ad digerendum melinum emplastrum efficac:

Infantium strumas non ueteres, insuper

Et musculorum, & cutis item durities,

Tum phlegmonas, quæ durant paruo tempore:

Carnem replet, ducit cicatricem probè.

Sic conficitur: Excellentis lithargyri

Plerumq; libram, cerussæ pondo, semis

Ad hæc receptat, pondo libram quoq; noui

Pinguis olei: cacabo immixtus lithargyrus

Ex oleo coquitur, sordis spissitudinem

Habens, leuem cerussam tunc capit.

At cum uides amolyntum & temperie bona,

Pauloq; durius quàm fuit, immittitur

Cera, & pityina: liquatis quibus ollula

Ab igne feruens tollitur, sic protinus

Ammoniacum, tum cera manibus ut solet

Atq; digitis subacta iuxta ignem inditur.

Postea mouetur pharmacum rudicula,

Rursusq; mollitur manibus, sic conditur.

ALIVD AD OMNIA HÆC: STRVMAS VERO

Magis resoluit, & laborantes iuuat,

Quibus metus est, abscessus ne præcordia

Tumore quodam, tum grauitate exercent,

Hanc obtinet confecturam, nigrum quia est:

c Picis humidæ, siccæ pondo libras duas,
Densæq; uitrei duas bituminis,
Fricæ pityinæ quattuor, ceræ capit
Tres, thuris unam libram & partem tertiam,
Squamæ æris uncias pariter bis quatuor,
Recentis olei communis quinque uncias.
Thus, squama teritur, quibus aceti apponitur
Mensura: postquam curiosè trita sint,
Et crassitudinem mellis habeant, coques
Ceram, reliquaq; tum simul oleo nouo:
Et sic leuigatis calida suprafundito.
Vbi diligenter manibus omnia robore
Commiscueris, coniectum pelle condito:
Hæc nanque reddit concretum, atque exasperat.

ALIUD AD DIGERENDVM ΔΙ' ΑΑΩΝ,

id est, ex sale, Damocratis.

Hoc preparato simul, ut præstans pharmacum,
Bonæ cerussæ, & argenti spumæ bonæ,
Cuiusque pondo, denasq; salis uncias.
Est alius albus totus, multum pharmaco
Futuro utilis, atqui longè præstantior
Ammoniæcus, item purus thalassius,
Et ter uetusti libras olei pondere.
d Oleum coquito, reliqua & trita simili modo,
Quousque duriora sint malagmate:
Nam seposita multo remollescunt magis.

ALIUD PRÆSTANTIVS, DISCV

tit enim duritias.

Cunctis melius, inueteratas etiam nimis,
Et bronchocelas, & magnas meliceridas,
Et contumaces strumas, nec non ancylas.
Sic conficitur: Libram salis leuissimi,
Vnumq; pondo cerussæ, tum galbanî
Fac uncias duas, propoleos totidem,
Aristolochiæ binas pariter uncias,
Præstantis olei uetusti pondo duo:
Crassissimum si fuerit, addes alterum,
Coquito similiter, & ustum probissimè
Ab igne tollito, leuigatam tunc quoque
Aristolochiam insperges: adijcies simul
Mollita, propolim scilicet atque galbanum.

ALIUD AD DIGERENDVM DAMOCRA

tis δι' ἀσβεστο, id est, ex calce uiua.

Valde bonum, per halitum strumas discutit:
Omnem tumorem reprimit, nec non hepatis
Vel splenis affectus aquosos, itidem
Excretionem urinæ ualde promouet,
Et inueteratos dissoluit coxendices.
Hoc Vlpianus adulescens industrius
Vtens, auxiliatur ægris quamplurimis.
Sed continet libram ceræ unam ponticæ,

Vnamq;

A Vnamq; frictæ, præterea unam pityinæ,
Calcis recentis uiuæ quoque pondo unciam,
Aluminis fissi similiter unciam,
Aequale pondus arsenici, sed pontici,
His super acetum uinosum confundito.
Paulisper in mortario leuiga, satis
Ceraq; resinaq; miscens, paululum
Olei, liquato flamma ignis quamacerrimi,
Ac temperans omnia simul malagmata
Faciens amolynti, crassitiem medicaminis
Reponito, utens excipe nouo splenio.
Aiebat optimus medicamenti pater
Morbis diuturnis præsidium suscipi
Istud bonum; quibus item longa uisceris
Cuiuslibet inflammatio præcordia
Indurauerit, auxiliari uel maximè.
Quippe sudores excitat, præcordia
Liberat duritie, morbos soluit protinus.
Retenta naturalia diu menstrua
Paucis diebus adeò impositum prouocat.
Nos calce dempta duplum alumen indimus.
Et melius pharmacum erat, haud faciens pustulas.

SEXTI LIBRI FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE

COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM KATA'

ΓΕ'NH, LIBER SEPTIMVS.

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

Malagmata uocant medici, quæ partes supra naturâ induratas emol
liunt, calido omnia temperamento mediocri prædita, non tamen
exiccantia, quemadmodum nec manifestò humectantia. Nam cum
exacte malactica medium quendam ordinem inter humectantia
siccantiaq; sortiantur, indurescentium substantiæ ueluti fusionem
quandam moluntur. Nominantur autem malactica, licet in alijs
paululum ad siccandi humectandiq; uirtutem inclinent, si modò subiectam partiū,
quas contingunt, substantiam queant diffundere: quod nimirum propter modera-
tum in eis calorē accidit. Ac quòd, ubi durities diffusa discussa q; fuerit, digerentiū
medicamentorum usus ueniat, in tertio de simplici medicina, tum in decimoquar-
to Therapeutices libro comprehensum est. Indurescentia igitur, quæ ex methodi-
ca, seu rationali arte non curata scirrurum contrahunt, optimè curabuntur, si medicus
spectet, quantum agri corporis substantia à mediocri humiditate ac siccitate recess-
sit, quemadmodum si affectus ipsius incrementum inspiciat: præterea consideret,
inter ipsa pharmaca alia magis, alia minus emollire: Huc nanq; spectanti primus
usus emollientis medicaminis, coniecturalis quidem erit, sed cum artificio. At post

C unum aut alterum diem siue intendere medicamenti uirtutem, siue remittere cōtue-
niat intelliges, ut in prioribus & medendi methodo dictum est. Quapropter medi-
ci digerentia pharmaca composuerunt, ceu ambo sibi proponentes, tum ut partis
duritiem, quæ iam in scirrum degenerat, diffunderent, tum & per halitum digere-
rent, non uicissim utrunq; conantes, quemadmodum me frequenter facere conspe-
xistis: imò etiam duo composito medicamine molientem. Notum est omnibus, in
mistura uel emollientia, uel digerentia esse copiosiora, tum maioris minorisq; ratio-
nem in ipsis esse non exiguam. Caterum constat subinde uaria facultatibus misce-
ri: ac necesse est, sicut in alijs medicamentis, ita in his, si probe mederi cupias, plu-
ra eiusdem generis pharmaca, uel certe duo temperari, ualidissimum puta totius ge-
neris & moderatissimum, ut ex ipsorum mistura conuenienti multa quæ intra sum-
ma contineantur medicamina efficias: Non enim pingue eandem uirtutem obtinet
quam bdellium, styrax, & gutta ammoniaci: quemadmodum nec inter ipsos adipem
anserinus, & gallinaceus, uel pardi, uel leoninus, uel hyenæ, uel alterius cuiusdam
animalis: Nam secundum animalis temperamentum etiam adeps calidiorum ma-
gis exalfacit, sicciorum uerò euidentius siccatur. Ac uulgus medicorum nouit leo-
ninum adipem in utroq; calfaciendo dico & digerendo, longè esse ualentissimum.
Proximum locum habet pardi adeps, ut qui modice emolliat: pari spatio ab hoc re-
cedit adeps gallinaceus. Hi igitur omnes tenuiorū partium substantiam inter qua-
drupeda animantia occupant. At differentia prorsus permagna in illis est, cum suil-
lus quidem mollissimus ac humidissimus, eoq; aliorum imbecillissimus sit, ut teneris
corporibus conueniat, cuiusmodi habent mulieres, pueri, eunuchi, & uiri delicat-
iores, in umbra, ocio, & frequentibus potabilis aquæ balneis effeminati. Ca-
prarum uerò & boum pingue quanto suillo est ualidius, tanto magis corporibus &
natura durioribus, & inter duriora scirro opportunioribus conuenit: taurorum
hircorumq; in ualidioribus, tum corporibus, tum affectibus proficit. Eadem uerò
D & alijs in minoris maioris ratione inter se est differentia. Porro ab imbecillioribus
auspicabor, si prius de duritie, ac scirri affectu quadam prælibauero: nam cū phleg-
mone laborantibus & indurescentibus commune sit, digitis prementibus reniti,
distinguantur affectus, doloris sensu & indolentia: hæc enim nondum utrisque
communia sunt. Quemadmodum uerò in alijs omnibus, quæ sibi mutuo possunt
accidere, inest uicinitas utriusque aliquatenus particeps, ita quoque ulcerum phleg-
mone laborantium, cum scirris absque phlegmone, quales induratis accidunt, me-
dia quædam est dispositio, doloris quidem expers, si non digitos imprimas, dolens
autem si id facias, quàm clarioris breuiorisq; disciplinæ gratia, uel phlegmonem
scirrosam, uel scirrum phlegmonodem dicemus, non hic tumoris magnitudini a-
nimus attendentes: Nam phlegmone & scirrus formæ affectuum, non quantita-
tatis in altero ipsorum nomina sunt: Nam phlegmone uel propter partis inflam-
matae magnitudinem, uel ob tumorem præter naturam magna euadit: parua au-
tem quum aut paruum locum possidet, aut exiguum tumorem habuerit. Dicitur
nunc mihi parua phlegmones, scirriq; parui curatio, sicut & magni utriusque,
pro affectuum figura: Hinc enim & aliorū, quæ magna & parua dicuntur, curatio-
nis notio sumetur. Itaque magna phlegmone cataplasmatibus ac humidis quibus-
dam medicamentis sanatur: parua, cum scirrosa durities mista fuerit, itidem ca-
taplasmatibus: interim uerò medicamentis cerati modo confectis, & liquidis, insu-
per emollientibus emplastris: talibus autem & parua durities tollitur. Atqui in
hoc quidem simplex scopus, quemadmodum & phlegmone consistente est: cum
uerò durities phlegmonodes quippiam habuerit, ad composita quoque animum
dirigimus.

DE MEDICA

A DE MEDICAMENTO, QVOD QVIA LIQVIDVM

est, πάχυρον Græci appellant.

C ideo medicamen quodammodo compositum est, ueluti & hoc quod
πάχυρον nominant, omnibus cognitū: magnificè uerò cum ab alijs qui-
busdam, tum Hera commendatum. Medetur autem id particulæ parua
adhuc phlegmone conflanti, non multò post confectionē tempore,
sed protinus impositum: ubi uerò duritiem à dolore alienam pars affe-
cta acquisierit, paulò recenti uetustius utile est: queadmodum si phlegmonodi affe-
ctu omnino sit libera, melius in ea uetustius medicamentum proficit: uerum medi-
camenti tēpus pro duritie intentione uidelicet æqualiter augere conuenit, etsi par-
tem ualde induratum ne uetus quidem pharmacum emollierit. Quippe uaria hoc
πάχυρον dictum medicamentum & promittit, & potest: quoniam materiem mistam
quoq; seu uariam obtinet: siquidem adeps suillus & cera mollientium sunt imbe-
cillima: argenti spuma uero & cerussa nihil habent malactici, quemadmodum an-
tea didicimus. Porro Heras, qui pharmacum hoc omnium maximè laudauit, ex
hisce ipsum ita conficit. Adipis suilli recentis curati pondo uncias quadraginta qua-
tuor, cera pondo uncias uiginti quatuor, cerussa pondo uncias sex, argenti spumæ
tantundem: quæ liquari possunt siccis superfunduntur: temporis autem spatio me-
dicamentum consistit spissaturq;. Sicut ceram & adipem suillum imbecillæ mollien-
di uirtutis esse dixi, ita si oleo pauxillum ceræ misceas, id quod à medicis ceræum di-
citur efficies. Atqui oleum uidelicet esse conuenit, nec quod uocant omphacinum
& omotribes, quasi dicas, immaturum & crudum, nec quod oleæ furculos in con-
fectione assumpsit. Itaq; tam imbecillia malactica etiam paruis medicantur inflam-
mationibus. His autem fortiora modicam duritiem sine phlegmone persanant: his
adhuc ualidiora maiores, quemadmodum & quæ duritiem in scirrum propè dege-
nerantem curant, efficacissima sunt, cuiusmodi est medullarum genus, in maioris mi-
norisq; ratione inter se differentium, ut deinceps explicabo. Item bdellium utrun-
que, arabicum & scythicum: insuper styraces: siquidem horum efficacissimus est co-
lore pallidus, qui etiam optimus in Pamphilia nascitur: qui uerò hoc magis fuscus
est ubiq; prouenit, potentia multò pallidior inferior: at temporis processu aureum
colorem acquirit. Hoc itaq; in antidotis propter caritatem utimur: ac tu propterea
principi quodcunq; ex styrace præparans semper hoc uteris: item si familiaritū quis
in pharmacorū sumptibus magnificus existat, illi quoq; ex huiusmodi styrace medi-
camentum compones: in alijs optimum ex fusco genere deliges, & odore potissimū
& colore iudiciū eius sumens: nam niger deterior est. Caterum ijs quæ indurescen-
tia ualide emolliūt, gutta ammoniaci adscribitur, eaq; magis pinguis & noua. His
minus, sed tamen & ipsa efficacia sunt, caprarum boumque pinguis: inter ea ipsa hir-
corum ac taurorum ualidiora sunt: boum uero & caprarum his quidem imbecillio-
ra, quanquam nec ipsa actionis sint expertia: hæc eorum autem & uitulorū his ipsis
adhuc imbecilliora sunt, porcillo tamen efficaciora: porro leonis, pardi, hyenæ &
anseris euidentius his digerunt, non magis emolliunt: quanto etiam subtiliorem
substantiam caprino & bubulo seuo habent. Caterum gallinaceum mediam intra
anserinum & suillum sedem occupat: quemadmodum & medullarum optima est ui-
tulina: ac resina, quæ non acrem odorem habent, si dictorum cuiuspiam miscentur,
glutinandi uim, quæ Græcis ἑκκολλος dicitur, medicamentis compositis appo-
nunt, emolliendi uirtutem non auferunt. Aptissima est quæ Chia uocatur & laryx:
post has picea, inde abietina: strobilina uerò uehementer acris est, pityinea, seu pi-
nea, quam proprie phisema nominant, pinguetudinis expers admodum exiccat.
Has igitur fugere, chia uerò & abietina uti oportet, non ipsis per se, uerum cum ce-
ra & quodam alio, quod affectui conducere uideatur. Caterum pix non miscenda
est, sicut nec bitumen, utpote iusto sicciora: quippe ea quæ exiccant mollientibus
esse contraria: quoniam uere piceam & frictam resinam, & colophoniam appella-

C re consueverunt, sciendū uenit, aliā quandā esse colophonīā, Chīa masticā persīa-
mīlem, molliens aliquid habens, quemadmodū illa & thus: insuper aegyptia masti-
ce nonnihil emollit, sed maior uirtutis ipsius portio concoquit, digeritq: itē thus
modicam molliēdi uim obtinet: uerum hoc quidem coctum ex usu est, ueluti & fœ-
nigraci semen: etenim & hoc probē coctum emollit, ac magis adhuc pingui tempe-
ratum. At quæ citra coctionem ob consistentiæ siccitatē dilui, liquari, mergiq: de-
siderant, oleoso quopiam indigent, cuiusmodi sunt, oleum ipsum, cum nihil astrin-
gentis habet: item balneorum strigmenta, præterea quod uocatur susinum: ad hæc
multo magis cōmagenum: huius ordinis est butyrum, tum althæ & fœnigraci de-
coctum. Porro inter tam mollia & ualidissima, quod genus sunt bdellium & styrax,
gutta ammoniaci, idem potest quod & propolis: atqui hoc in bdellio distinguen-
dum est, quod scythicum altero arabico multo ad hæc sit præstantius, præcipue no-
uum & molle, quod etiam pingue nominant: cōsuetudo siquidem hæc est inter res
centiores medicos, in huiusmodi pharmacis quod mollius est, idem uidelicet humi-
dus quoq: appellasse. Cæterum galbanum, & quæ opopanax dicitur, præterquam
quod digerunt, etiam quid molliens occupant: opopanax autem digerendo, galba-
num molliendo coquendoq: præcellit. Talis sanē mollientium pharmacorum fa-
cultas est. Tu cum uel scriptum aliquod in libris medicamentorū discutias & exa-
mines, uel ipse componas, auditis nuper pharmacorū secundum maioris minorisq:
rationem differentijs, intellectis item corporum affectuumq: diuersitatibus, ualida
ualidis, imbecillia imbecillibus adhibebis. At ubi post primam medicamenti im-
positionem denuo ipsum applicas, oleo pingui partem affectam fouere conuenit. Por-
ro ex ijs quæ à glutinatione *ἐχέκολλα* nominantur, nullum auferendum est priusquā
sua sponte abscessus proueniant: atqui si laueris permittenda sunt. Vitanda autem
medicamentosarū aquarum lauacra, præsertim quæ auripigmentosa, aluminosa &
sulphurosa sunt. Hæc quidem sufficiunt uiris cordatis ac prudentibus, tum in medi-
cinæ operibus quodammodo exercitatis. Quoniam uerò omnes eiusmodi nō sunt,
& proposuimus hoc commentario, non ut in opere de morbis curandis methodum
solam exponere, uerum simul cum particularium uno atq: altero exemplo pharma-
ca usu comperta subiungere oportet, quæ maiores nostri, in medicatoria artis parte
celebres, literis mandauerunt, ad speciales mollientium pharmacorum differentias
peruenimus, à mollissimis, quæ & paruis inflammationibus medentur, exorſi. Ex
compositis malacticis aliā quidem, ut ita dicam, imbecilliora primo ordine statuun-
tur, quædam non multo his ualidiora, secundo, & quædam alia tertio, ad hæc non-
nulla quarto. Cæterum primi ordinis malacticis ad exiguas durities, & in mollibus
seu teneris corporibus uti, sicut prædictum est, expedit: ad fortiora his corpora & af-
fectus, secundi: quemadmodum & tertij & quarti, pro illorum qualitate. Subscri-
bunt autem singula illorum ordinum separatim.

MALACTICA, ID EST, EMOLLIENTIA
medicamina primi ordinis.

Butyrum uel resina colophonīa, & cera candida non uetusta, singula pondere æ-
qualia, inuicem liquata, primi ordinis malactica sunt. Et liquidum medicamen-
tum, quod *πάχυρρον* appellatur, eorum numero adscribitur, cum recens fuerit: uetus au-
tem maiorem digerendi uim repræsentat. At emollientium imbecillimum est, cera
cum butyro liquefacta, aut ex susino, aut cōmageno. Atque his imbecillius est quod
dicitur Græcè *κηρώλεον*, quasi ex cera oleoq: confectum, cum in libram olei laxan-
tis nulla astringendi uirtute præditi, ceræ uncias duodecim, uel sedecim iniecerint.
Iam ex ouis cerata facta, exiguum quandam relaxandi potestatem possident: ualen-
tiora his, uerum imbecilla adhuc & ipsa, cerata ex cœsypo, resina & cera pari pon-
dere liquefactis: Sin autem uetustiora quodammodo ipsa fuerint, olei cuiusdam
laxantis, uel susini, uel commageni, uel adipis suilli, uel gallinacii, uel anserini
mixturem requirunt.

MALACTICA

A MALACTICA MEDICAMENTA SECVNDI ORDINIS.

Quemadmodū in simplicibus medicamentis factitauimus, quarti ordinis homoge-
nia pro maioris minorisq: ratione distinguentes, aliquorū ambiguum esse uirtutē di-
ximus, siue ad primum ordinē, siue secundum initio ipsorū facultas locanda sit: Ita
de secundo, tertio, & reliquis deinceps. In quibusdam uerò audacter pronuncians,
aliā in principio huius, aliā in termino huius ordinis consistere dixi: sicut nonnulla ci-
tra appositionē uel primi, uel secundi, uel tertij, uel quarti ordinis esse retuli. Atqui
multū experientiæ particularis in uarijs & corporibus, & uitijs seu affectibus huius-
modi pronūciata desiderāt. Quare si quis post me æquē studiosus, & ueritatis uehe-
mēs amator extiterit, nō temere ac subito, ubi bis terue usus expertusq: sit, ferat sen-
tentia: frequenter enim ex longa experientia, quemadmodum & ego, deprehendet
uidebitq: in secundo ordine dicta, in tertium incipientē transponi oportere, uel mi-
xta in principij tertij absolutē. Cum enim corpora, quibus medicamenta adhiben-
tur, ipsiq: affectus non exiguū differētiæ excessum in maioris minorisq: ratione ob-
tineant, difficillimū est de omnibus eadem pronunciare. Accedit huc, q: ipsa simpli-
cia medicamenta non paruo diuariāt discrimine. At ego cum in præstantissimis uir-
tutē pro unaquaq: specie ac genere ostenderim, si quis in deterrimo per experientiā
examinationem molliatur, examinabit quidem falsō, non autē facultatis ipsorū ordi-
nes distinxerit. Itaq: longē tutissimū est, medicaminū ipsorum inter se differētiā se-
cundū maioris minorisq: rationē accurate scribere, quemadmodum & in alijs feci,
& nunc facturū sum. Sanē quidem emplastrū Mnaseo autore compositū, rectissi-
mē secundo malacticorū ordinē adscripseris, omnibus certe qui eius meminerūt, cō-
uenientibus, ex oleo ueteri, argenti spuma, & adipe suillo cōponi: in quantitate ue-
rò singulorū discrepantibus, tum eo q: nonnulli ex recenti adipe, quidam ex ueteri,
quem iam omnes uocare solent axungiam, composuerint. In his quidem imbecilli-
mū fiet ex argenti spuma, suillo adipe, & oleo, neutro ueteri ualidius: oleo quidē in-
ter ea ueteri, altero autē recenti addito: his ualidius ex ambobus uetustis. Ex eo igitur
tur q: recens, aut uetus oleum adepsq: immittitur, quatuor differētiæ prodibunt:
aliās quidem ambobus recentibus, aliās uetustis: nonnunquā oleo quidē ueteri, adi-
pe uerò recenti: uel contrā, oleo quidē recenti, uetusto autē adipe indito. At ex triū
ipsorum simplicij medicamentorū mutua temperatura aliæ plures differētiæ ema-
nabunt: uel enim pari pondere & mensura hæc tria miscentur, ac multi affirmāt, ab
ipso Mnaseo confectū tribus paribus constare, uel duobus quidem paribus, tertio
nō pari, sed minori, aut copiosiori, uel tribus imparibus temperatis: unde clarū eua-
dit, multas fore differētiās: Copiosa siquidē argenti spuma iniecta, medicamen-
tum potestate mollius fiet: pauciore, ualidius: ac magis emolliet, si plus adipis immittamus:
digeret fortius, si oleum augeamus. Præterea aliud quidem accedit copiosiore oleo
imposito, quod magnā uim ad medicamen, ut magis digeret, efficiendum occupat:
est autem hoc, sicut primo libro diximus, si magis incoquas. Si igitur solam argen-
ti spumam in oleo copiosiore coquas, medicamentū euidentius exiccabit: in uberio-
re uerò oleo coques, ubi plus indideris, si emplastrū spissitudinē habiturū sit: quod si
id non cures, sed æquali tēpore tum id quod minus olei continet, tum quod plus ha-
bet incoquas, liquet potestate mollius futurū, cui oleum uberius temperatū fuerit,
quemadmodū si & cruda argenti spuma oleo cōmixta acopo uti uelis. Quare quod
iam sæpe dixi, semper ipsius meminisse uolo: non sicut quidā sententias absolutē de
pharmacis ferunt, & sic nos facere: absolutē dicentes, hanc medicamenti composi-
tionē illa esse potiorē. Nam utraq: ad diuersos specie affectus componi potest: inte-
rim ad eosdem diuersis temporibus. Hæc igitur omnia modò à me relata, præmedi-
tatus, non diligens modò, uel memoria promptus, sed natura prudens, utiliter & cū
fructu leget ea quæ distinctē & scripsi, & scripturus sum. Ac in propositis medica-
mentis distinctiones ibi exponā, triū quatuorue syllabarū appositione cōprehensas:

C qualem, inquam, appositionē in pharmaco praesenti, libro prius exposito Mnasei, Andromachus appendisse uidetur; nam in melinorum emplastrorum catalogo undecimum ordine cum id scripsisset, non simpliciter dicere contentus fuit, ut in prioribus commemoratis, ALIVD atq; ALIVD ipsis proponens, sed TENERVM adiecit. Itaq; hoc uolebam ipsum in omnibus fecisse, & in ipsis melinis à tenerissimo incipere; inde uerò digressum ad paulò fortius, innuere adscribendo pauxillo quodam secundum hoc esse ualentius, hoc rursus tertium esse fortius, deinde hoc quartum, ueluti rursus si aliqua aequalē putaret habere potentiā, id ipsum admoneret; uel si periculū timeat in eiusmodi pronunciatis, certe simplicia emollientia pharmaca praedoceret, maioris ac minoris ratione in ipsis definita, ut qui mollietia emplastra multa deinceps ab ipso scripta legit, ualidius quidem esse intelligat, quod ex styrace, ammoniaco, bdellio, propoli, galbano, seuo taurino, hircinoq; & medullis confectum est: imbecillum, quod nullum ex his continet, sed uel omnia inualida uirtute, uel hisce quidem ipsis ualentiora: media uerò temperaturis uiribusq; uel quod unū aliquod ualidū, aut duo, imbecillibus mista sint. Constat enim interpositā maioris minorisq; latitudinem omnibus medicamentis nō exiguum inesse, in communi uniuersorum ipsorum uirtute generatim aestimata, iuxta quam pharmaca *δυσμεν* & *δυσμεν*, id est, similis generis, ac similis speciei dicuntur, quemadmodum & alia generis uel speciei differentiis euariantia. Cum igitur hac mihi distincta sint, quibus instructus non magno negotio, & ualentiore uirtute, & imbecilliore praedita queas dignoscere, narrationem ipsorum aggrediar: inde conscripta ab expertissimis medicamentorum uiris, siue emplastra, siue malagmata uoles appellare, percensebo, auspiciatus à medicaminibus Asclepiadis in quarto libro exteriorum, quibus titulum indidit Marcellas, aditis.

D ASCLEPIADIS MALAGMATA.

Amythaonis malagma.

D praecordiorum tensiones: soluit omnem duritiem, facit etiam ad difficiles articulo-
rum motus. Guttæ ammoniaci pondo uncias triginta sex, ceræ tantundem, terebinthinæ pondo uncias octo, bdellij pondo uncias octo, galbani pōdo uncias octo, thuris, myrrhae pondo uncias quatuor, cyprini heminas quatuor. Myrrha, thus, bdellij uino made fiunt, ammoniacum aceto diluitur: omnia cōtunduntur pistillo, cyprino inuncto, quousque perfectè dissoluantur. Hoc medicamentum est ueterum, nobilissimūq; sicut & quod Asclepiades deinde in istum modum tradidit.

DIASMYRNON APALOPHONION MEDICAMENTVM.

Ad praecordiorum tensiones: soluit omnem duritiā, benefacit hepaticis, nephriticis, ualet ad omnem neruorū sympathiam, articulo-
rum dolores contractionesq; leuat. Ceræ, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, bdellij, myrrhae, propolis, iridis, styracis, singulorum pondo uncias sedecim, irini unguenti feculæ quantū sufficit, uini odorati quod satis est: praeparato sicut praediximus. Quod succedit huic ab Asclepiade scriptum generosius quidem ac commodius existit, uerum ad induratorum solutionem illis inferius.

ALIVD DIOSCORIDIS MEDICAMENTVM.

Ad difficiles artuum motus, & ligationem, hoc est recenti cicatrice contractos articulos, Graeci uocant *αγκύλας*: tollit omnem duritiā, facit ad interaneorū affectus, abscessusq; profundos. Ceræ pondo minam, resinae frictæ, galbani, iridis illyricæ, singulorum minæ dimidium, irini feculæ quod satis est, uini quantum uis. Medicamen hoc Graeci uocāt *κοπτόν*. Conficitur sicut priora. Pharmacū Asclepiadis illud subsequens simile est ei quod Heras ad calcem medicatorij ipsius libri conscripsit: paululum uerò quiddam in temperatura quatuor simplicium pharmacorū euariat, uti innotescet cum ambo scribemus. Prius autem ab Asclepiade proditi mentionem faciemus, quod ad uerbum ita habet,

LVCII

A LVCII CATHEGETAE AD ARTICVLOS RECENTI

cicatrice contractos, quas *αγκύλας* nominant, inscriptum.

Facit ad abscessus in alto corporis obortos: item ad neruorum contractiones, & articulo-
rum ligationes, quas *αγκύλας* appellant: succurrit opisthotonicis, id est, cum ceruix in posteriorem partem reflexa est: ualet ad omnem neruorum dolorē. Est etiam acopon bonum, irino uel cyprino, uel laurino solutum: emollit ueteratas contumacesq; duritiās. Bdellij, seui uitulini, guttæ ammoniaci, iridis illyricæ, singulorum pondo denarium sedecim, opopanacis, galbani, cachryos, styracis, thuris singulorum pondo denarium octo, piperis grana numero centum sexaginta, ceræ, terebinthinæ, singulorum pondo selibram, uini quod est satis. Copton est medicamen: superiorum modo conficitur. Vbi igitur Heras ab Asclepiade in simplicium temperatura dissenferit, quod pollicitus sum, iam indicabo. Primum omnium scripsit Asclepiades medicamentum: bdelli denarium pondo sedecim: Heras autem non bdelli, sed bdellij pondo denarium octoginta, qui quinquies sedecim adaequat: deinde seui uitulini denarios sedecim scribente Asclepiade, Heras quinquies totidem posuit, sicut & bdellij: nam octoginta denarij, quinquies sedecim comprehendunt. Tertium ab his medicamentum Asclepiades subiunxit guttam ammoniaci, & huius sedecim denarios iniiciendos censuit. Itaq; iuxta priorum portionem Heram quoq; octoginta denarios scripsisse conueniebat: posuit autem non octoginta, sed centum: quare uiginti plures illo indidit. Aliud post commemorata pharmaca protulit Asclepiades hisce uerbis: iris illyricæ denarios sedecim: Heras huius proportionem seruauit, octoginta scribens. Post praedicta medicamenta opopanacis denarios octo Asclepiades scripsit: Heras autem hic quoq; proportionem seruauit, quadraginta ponens: galbani denarios octo Asclepiades iniecit, Heras etiam in eo proportionem repraesentat, quintuplam censens immittendam: Quippe quadraginta denarij quinquies octenos absoluunt. Septimum medicamen Asclepiades ita exposuit, cachryos denarios octo: Oportet igitur Heram, si proportionem obseruabat, quadraginta indere: nunc autem non sic, uerum duplices, puta sedecim ipse conscripsit. Octauus, styracis Asclepiades meminit, denarios octo iniiciens: Heras proportionem huius quintuplo immisso obseruauit. Nonum pharmacum posuit Asclepiades, thuris denarios octo miscens: Heras non duplum, sed quintuplum sumere praecipit. Decimus, piperis meminit Asclepiades, centum sexaginta granis: cui Heras rursus consentiens, quinquaginta iniecit. In quibusdā exemplarijs haud noui quomodo uiginti scripta sint, quemadmodum in alijs centum & octo. Unde cinum tradidit ceram, sicut & duodecimum resina, utriusq; selibrā immittendam existimans. Ratio igitur exigebat, Heram, si proportionem uolebat referre, quintuplum utriusq; indere, quod erat, singulorum libras duas, insuper libræ dimidium. Ille uerò non ita, sed libras & uncias quatuor miscere iubet: unde clarum euadit, Heram duplum ad proportionem imponere, sicut & thuris. Ammoniaci guttam quadruplo copiosorem adiecit, quemadmodum & terebinthinæ, ceræq; triplo: Etenim in his tertia parte exuperauit. Atque hac re totam medicamenti compositionem Asclepiadis confecturæ similem effecit: Exuperans enim in temperatura cachryos, molle nihil habentis, sed digerens duntaxat, adauxit ei & emollientia, thus puta, ceram, & terebinthinam. Hoc igitur medicamentum Lucij quidem Cathegetæ nominat Asclepiades: ubi uerò differt ab Hera percensui: cæterum extremi mollientiū, seu malactico-
rum ordinis est, ut quo nullum indurescentia magis emolli-
re comperias. Porro medicamenti autor huc etiam animi intensionem direxit, ut quod in scirro induratis continetur, digerat discutiatq;. Reliqua pharmaca praecedentia momento iam dicta superant: Habent enim amplius incrassatorum uiscosorumq; humorum incisoria, quæ saepe tumoribus scirrosis ex usu sunt, cum uiscosi humores illos produxerint. Itaque opopanax modice attenuat: uocant hoc

C maximè radicem panacis, & cuius caulis liquore expresso opopanax faciunt: est enim deterforia, non incisoria uirtutis. Acetum cum stercore caprino secatur, deterget, uehementer digerit, non modò humores incrassatos ac lentos, uerum solidas etiam partes, quæ appositæ sunt medicamini superius scripto, cui Alcymionis titulum indidit: scripsit ergo de priore hunc in modum.

ALIVD MALAGMA MARCI TELENTII

Asclepiadis, ualde generosum, ad idem.

Præcipue ualet ad uteri inflationes, inscribitur Asclepiadeum medicamentum, eò quòd ad Asclepiadem Bythinum autorem refertur. Myrrhæ denarium pondo triu, opopanax pondo selibra, ceræ pondo libram s, galbani pondo uncias tres, manna pondo selibram, guttæ ammoniaci pondo selibram, resinae frictæ pondo libram s, aceti heminam. Utendum est eo etiam ad omnem neruorum dolorem.

ALIVD ALCYMIONIS TITULO INSCRIPTVM.

Ceræ pondo libram s, resinae colophonice pondo libram s, guttæ ammoniaci pondo libram s, galbani pondo uncias tres, myrrhæ pondo uncias tres, opopanax pondo libram s, propolis pondo uncias tres, aceti sextarios duos, stercoreis caprini pondo uncias tres. Ammoniacum teritur, aceti sextario iniecto: Deinde his myrrha, thus, opopanax adduntur, rursusque leuigantur. Propolis post galbanum contunditur: cera resinaque coquitur, olei heminis duabus affusis: ubi confluerint, propolim & galbanum adijcito, mouens continue: postquæ solueris, ab igne sublata refrigerare finito, & derasa leuigatis indito: cū unā miscueris excipito, ac utitor. Post nominatū malagma aliud in Asclepiadis libro scriptū est, quod quidem molliendi facultatis modicum, calfactoria uerò plus obinet: habet autem non gentianæ succum modò, sed peucedani & sagapeni etiam liquores, calida admodum pharmaca: cum modò, sed aphronitri, & lapidis asij flos, attenuantis incidentisque potestatis medicamina. Iam sulphur uiuum calefacere omnes norunt, quemadmodum & tinum pysiten. Subiungam hoc medicamentū ipsius Asclepiadis uerbis.

MALAGMA PHARMIANVM AD

prædictos affectus inscriptum.

Summè facit pleuriticis: quippe dolores subito in ipsis accessionibus soluit, oportet autem ubi ipsum imposueris, rubore in parte affecta excitato splenium auferre, ac rursus interuallo temporis imponere: item diuturna uitia dissoluit. Ceræ pondo libras quinque, guttæ ammoniaci libras tres, frictæ tantundem, terebinthinæ pondo libram, thuris pondo libram s, myrrhæ pondo uncias sex, aloës totidem, cespipi, gentianæ succi, peucedani liquoris, singulorum pondo uncias tres, sagapeni pondo uncias quatuor, aphronitri pondo uncias sex, lapidis asij floris pondo uncias sex, propolis pondo uncias tres, sulphuris uiui pondo uncias quatuor, uini pysitis sextarios quinque: pysiten & gentianæ succum incoquito: quæ liquari possunt ubi liquefeceris refrigerari finito: guttam ammoniaci, thus, myrrham, & aloën conterito, in pilam coniectis liquidum affundito, soluta studiosè coterito: arida uerò tunsa cribrataque leuigatis indito, ac rursus diligenter tunsis, liquida nō grumis, ut in cera nascentibus feruefacta adiungito: cum miscueris excipito, ac utitor. Post prædictū phar-
macum aliud deinceps malagma per simile Asclepiades hisce uerbis conscripsit.

ALIVD NEAPOLITAE PRAEPARA

tum est Aciliae Secudillæ.

Vini pysitis sextarios sex, ceræ pondo libras sex, guttæ ammoniaci pondo libras tres, frictæ tantundem, terebinthinæ pondo libram s, thuris pondo libram semis, myrrhæ, aloës, aphronitri, lapidis asij floris, gentianæ radices succi, singulorum pondo uncias sex, sagapeni pondo uncias quatuor, sulphuris uiui pondo uncias quatuor, propolis pondo uncias quatuor, panacis radices pondo uncias tres, sampsuchi pondo uncias tres, piperis albi pondo uncias tres: preparato ac utitor ut prædictum est.

ANDROMACHI

ANDROMACHI MALAGMATA.

Malagma durum & aridum.

Picis pondo libras tres, ceræ pondo libras duas, resinae pondo libram, galbani pondo uncias duas, guttæ ammoniaci tantundem, manna pondo uncias quatuor, aceti sextarios tres.

ALITER.

Picis pondo libras quatuor, ceræ pondo libras duas, resinae pondo libram, guttæ ammoniaci pondo libram, galbani pondo uncias sex: alij, pondo libram: aceti sextarios tres.

ALIVD ARISTOCLEIS.

Picis pondo libras quatuor, ceræ pondo libras octo, resinae frictæ pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, guttæ ammoniaci pondo libras duas uncias octo, galbani pondo libram uncias quatuor.

ALIVD AD ARTVVM LIGATIONEM,

quas ἀρτυράς Græci uocant.

Bdellij denarium pondo sedecim, thuris denarium pondo sedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, opopanax denarium pondo octo, galbani denarium pondo octo, seui uitulini denarium pondo sedecim, piperis grana centū sexaginta, styracis denarium pondo octo, cachrysos denarium pondo sedecim, iris illyrica pondo sedecim, terebinthinæ minæ dimidium, ceræ minæ dimidium, cyprini heminas quatuor, uini quod satis est.

MALAGMA ΔΙΑ ΜΕΛΙΑΝΤΟΥ,

id est, ex meliloto.

Nardi celticæ denarium pondo decem, cyperi denarium pondo octo, cardamomi denarium pondo octo, iris illyricæ denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, croci denarium pondo quatuor, meliloti denarium pondo uiginti quinque, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta, ceræ nouæ denarium pondo centū, cyprini hemina dimidiū, aceti quod satis est: quidam guttæ ammoniaci denarium pondo centum: ad interiora omnia.

ΔΙΑ ΣΠΕΡΜΑΤΩΝ, ID EST, EX SEMINIBVS.

Guttæ ammoniaci denarium pondo quinquaginta, ceræ denarium pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta, fœnigraci denarium pondo uiginti quinque, seui taurini curati denarium pondo uiginti quinque, iris illyricæ denarium pondo uiginti quinque, nitri denarium pondo uiginti quinque, mellis heminas sex, aceti heminam, panacis denarium pondo uiginti quinque, cyprini modicum.

PHILONIDIS.

Fœnigraci seminis, anisi seminis, styracis, bdellij inquinati, manna, thuris, cardamomi, cyperi noui, panacis radices, iris illyricæ, aphronitri, singulorum denarium pondo uiginti quinque, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, singulorum denarium pondo quinquaginta, seui taurini denarium pondo sexaginta, meliloti denarium pondo sexaginta, ceræ denarium pondo duum, mellis hemina dimidiū, * uini hemina unam, * Alias centū.

ALIVD VT HARPOCRAS.

Fœnigraci, nitri, panacis, iris, singulorum denarium pondo octo, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, ceræ, singulorum denarium pondo centū, seui taurini denarium pondo centū, mellis pondo libram, aceti sextarios duos, selini seminis, cumini, marathri, singulorum denarium pondo quinquaginta, meliloti denarium pondo quinquaginta: alij, uiginti quinque: sampsuchi denarium pondo quinquaginta, cardamomi, * ameos, singulorum * denarium pondo quinquaginta: cyprino excipitur.

ΔΙΑ ΣΑΜΠΣΥΧΟΥ, QVOD EST, EX

sampsucho, ad multa.

Ceræ nouæ, baccarum lauri, fœnigraci leuis, sampsuchi, singulorum denarium pondo centum, terebinthinæ libras centum quinquaginta, nitri denarium pondo tri-

C ginta duum, piperis denarium pondo triginta duum: alij, sedecim: cyperi denarium pondo sedecim, cyprini heminas duas, uel styracini.

ΔΙΑ ΔΑΦΝΙΑΔΩΝ, HOC EST, EX BACCIS LAVRI.

Cerae denarium pondo septuaginta quinque, picis brusiae denarium pondo septuaginta quinque, baccharum lauri denarium pondo septuaginta quinque, nitri denarium pondo septuaginta quinque, resinae frictae denarium pondo septuaginta quinque, galbani denarium pondo duodecim, guttae ammoniaci denarium pondo duodecim, cachryos denarium pondo duodecim, ameos denarium pondo duodecim, piperis albi denarium pondo sedecim, cyprini denarium pondo sex.

Alias + heminas sex.

ALIVD MALAGMA BONI COLORIS
ad multa accommodatum.

Cerae pondo libram, resinae frictae pondo libram, guttae ammoniaci pondo uncias sex, aluminis liquidi pondo uncias sex, salis floris pondo uncias sex: quidam, uisci pondo uncias sex.

MALAGMA APOLLOPHANIS.

Cerae denarium pondo octoginta, guttae ammoniaci denarium pondo octoginta, bdellij denarium pondo octoginta, iris illyrica denarium pondo octoginta, resinae terebinthinae denarium pondo quadraginta, mannae thuris denarium pondo quadraginta: irino contunduntur.

MALAGMA ΔΙΑ ΣΤΥΡΑΚΙΑΣ, ID
est, ex alumine: aliter.

Cerae denarium pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, aluminis liquidi denarium pondo uiginti quinque: ego autem quinquaginta: uisci denarium pondo quinquaginta.

D AD ISCHIADICOS GENEROSVM.

Rutae agrestis seminis, silphij, baccharum lauri, aphronitri, abrotani, colocynthidis, cardamomi, ameos, singulorum denarium pondo quatuor, rutae uiridis, picis, terebinthinae, guttae ammoniaci, cerae, seui, singulorum denarium pondo octo, galbani denarium pondo sex, opopanax denarium pondo quatuor, sulphuris ignem non experti denarium pondo quatuor.

Alias + minas octaua parte.

AD LIENOSOS.

Cerae pondo minam, resinae pondo minam, guttae ammoniaci minae dimidium, aluminis liquidi denarium pondo quinquaginta, strigmenti heminam, capparidis radicis denarium pondo quinquaginta, calamynthae radicis denarium pondo quinquaginta, myrobalani fecis, quod magma uocant, denarium pondo quinquaginta, aceto aridis, oleo liquidis, adiecto utitur.

MALAGMA VSUS MULTIPPLICIS.

Sinapios denarium pondo quatuor, mannae denarium pondo duum, rutae denarium pondo quatuor, aphronitri denarium pondo quatuor, capparidis radicis denarium pondo sex, guttae ammoniaci denarium pondo quatuor, myrobalani denarium pondo uiginti quinque, centaurij minoris denarium pondo + quatuor, lapidis asij floris denarium pondo quatuor, fenigraci denarium pondo quatuor, cardamomi denarium pondo quatuor, cerae denarium pondo septuaginta quinque, resinae denarium pondo centum, mellis heminas sex, irini sedimenti heminam: acetum ammoniaco duabus heminis superfunditur.

Alias + septem.

POLYARCHION EX EPISTOLA.

Cyperi, cardamomi, mannae, cerae, singulorum pondo minam, terebinthinae frictae pondo minam s, liquidae pondo minas tres, cyprini quod satis est: ego, bdellij pondo minam.

ALTERA SCRIPTURA.

Cyperi, cardamomi, bdellij, thuris, balsami, singulorum pondo minam, cerae pondo minam

A do minam s, resinae frictae pondo minas quatuor, cyprini heminas sex, uini odorati heminam unam s.

VT EGO VTOR.

Cyperi, cardamomi, amomi, bdellij, singulorum pondo minam, cerae pondo minam s, resinae frictae, terebinthinae, pondo minas quatuor, cyprini heminam, cassiae, cinamomi, guttae ammoniaci, nardi indicae, croci, myrrhae, singulorum quartam minae portionem, uini odorati quantum sufficit.

MALAGMA AD MVLT A VTILE APOLLONII.

Cerae, picis, resinae frictae, singulorum denarium pondo centum uiginti quinque, nitri, thuris, singulorum denarium pondo quinquaginta, seui taurini, butyri, singulorum denarium pondo septuaginta quinque, celypi denarium pondo quindecim, aquae cyathos sex.

MALAGMA AD HEPATICOS BONVM.

Guttae ammoniaci denarium pondo centum quadraginta quatuor, alij centum duum, bdellij denarium pondo centum quadraginta quatuor, croci denarium pondo duodecim, myrrhae denarium pondo duodecim, cerae denarium pondo centum quadraginta quatuor, alij centum, aceti quartam partem heminae, cyprini heminam, ego autem pono heminas decem.

MALAGMA AD RHEVMATISMVM STOMACHICI ET INTESTINORVM.

Oenanthe pondo unciam, omphacij pondo uncias quatuor, phoenicobalani carnis pondo + uncias duas, acaciae pondo unciam unam, rosarum pondo unciam, omphacij pondo uncias quatuor, aloes pondo minas quatuor, gallae pondo uncias quatuor, aluminis rotundi pondo uncias quatuor, picis pondo uncias quatuor, cerae pondo uncias tres, alij thuris, myrtei pondo uncias tres: uinum aridis affunditur.

Alias + unciam unam.

AD HYDROPICOS ET FLATVOSOS.

Picis liquidae pondo libram, cerae pondo libram, nitri pondo uncias sex, sulphuris uiui uncias sex, aluminis fissi pondo uncias sex.

ALIVD MALAGMA AD ISCHIADICOS,
aliaque multa.

Cerae denarium pondo septuaginta duum, terebinthinae denarium pondo quadraginta octo, guttae ammoniaci denarium pondo triginta duum, propolis denarium pondo quadraginta trium, galbani denarium pondo triginta sex, bdellij denarium pondo uiginti quinque, croci denarium pondo quinque, opopanax denarium pondo duodecim, nitri spumae denarium pondo triginta: irino unguine tundens utitur.

ALIVD MALAGMA ANDRAEAE MVLTIS VTILE.

Pyrethri denarium pondo octo, cocci gnidij denarium pondo octo, salis ammoniaci denarium pondo octo, ficus agrestis radicis denarium pondo octo, resinae picis denarium pondo octo, terebinthinae denarium pondo octo, cerae denarium pondo triginta, liquoris sycamini denarium pondo duodecim, alij decem, aphronitri denarium pondo uiginti, thuris denarium pondo sexaginta quinque, bdellij denarium pondo decem, guttae ammoniaci denarium pondo decem, alij uiginti, myrrhae denarium pondo decem, mali terrae denarium pondo decem, alij uiginti, piperis albi denarium pondo decem, & longi denarium pondo decem, xylobalsami denarium pondo decem, cardamomi denarium pondo decem, celypi denarium pondo quindecim, hebisci radicis denarium pondo decem, gladioli radicis denarium pondo decem, styracis denarium pondo decem, capparidis radicis denarium pondo decem, iris illyrica denarium pondo decem, aloes indicae denarium pondo decem, galbani denarium pondo decem, uisci de quercu lecti denarium pondo decem, alij duodecim, adipis anserini denarium pondo octo, resinae siccae denarium pondo duodecim, sedimenti iridis quod satis est.

Alias + uiginti.

C ALIVD AMITHAONIS AD THORACIS, PRÆCORDIO

rū & stomachi dolores: item ad artus recenti cicatrice obductos, quas ἀγκύλας Græci, ligationem Latini uocant. Insuper ualet ad abscessus, & duritias emollit.

Alias t uiginti

Guttæ ammoniaci denarium pondo t quinquaginta, ceræ denarium pondo uiginti, bdellij denarium pondo quinquaginta, resinæ terebinthinæ denarium pondo uiginti, iris illyricæ denarium pondo decem, galbani denarium pondo quinque: bdellium & ammoniacum uino perfunduntur, deinde etiam liquida miscentur, & irino adiecto simul leuigantur.

MALAGMA ANTIPATRI AD COLICOS,

omniaq; interiora.

Silphij denarium pondo duum, helesiphaci denarium pondo quatuor, cassiæ denarium pondo quatuor, melanthij denarium pondo quatuor, staphidis agriæ denarium pondo quatuor, galbani denarium pondo quatuor, struthij denarium pondo quatuor, sulphuris uiui denarium pondo quatuor, panacis denarium pondo septem, propolis denarium pondo septem, pyrethri denarium pondo septem, guttæ ammoniaci denarium pondo septem, nitri denarium pondo septem, asij floris denarium pondo uiginti quinque, ceræ denarium pondo centum quinquaginta, resinæ denarium pondo centum quinquaginta, olei heminam.

ALIVD MALAGMA CALLINICI EX COLLE

Etaneis Paccij, ad omnia.

Ceræ nouæ denariū pondo centum, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, bdellij pellucis, singulorū denarium pondo quinquaginta, alterci seminis denarium pondo triginta, liquoris papaueris denarium pondo uiginti, meliloti, myrrhæ, mali terræ, piperis, gentianæ, styracis, singulorum denarium pondo quindecim, thuris denarium pondo octo, croci denarium pondo octo, olei heminam, papaueris albi seminis denarium pondo quadraginta octo, nucleorū pineorum denariū pondo uiginti.

ALIVD MALAGMA LEUCOPYRON.

Terebinthinæ pondo libras quatuor, ceræ pondo libras tres, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, galbani pondo uncias duas, opopanacis pondo uncias duas, manna pondo uncias duas, seui taurini pondo uncias duas, cyprini modicum.

ALIVD EMPLASTRUM, MALAGMA GE

nerosum Crispi.

Myrrhæ, opopanacis, galbani, singulorum pondo uncias sex, panacis radice, manna, thuris, guttæ ammoniaci, singulorum pondo libras duas, ceræ, resinæ friatæ, singulorum libras tres, acetij heminas duas.

Alias t libram unam. Alias t sextarios duos.

ALIVD AD COXENDICVM, CAPITIS,

omnesq; diuturnos dolores.

Ceræ denariū pondo uiginti quatuor, guttæ ammoniaci denariū pondo septem, terebinthinæ denariū pondo septem, thapsiæ succi denariū pondo octo, olei heminam.

ALIVD AD AQVAM INTERCVTEM CLEOPHANTÆ.

Ceræ, resinæ piceæ, aphronitri, singulorum denariū pondo centum, galbani denarium pondo duodecim, propolis denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim s, cyprini heminas duas, acetij heminas duas.

ALIVD ANODYNON NICOSTRATI AD PODAGRAM.

Ceræ pondo librā, guttæ ammoniaci pondo uncias sex, opopanacis pondo uncias quatuor s, meconij pondo uncias tres, cyprinum ad contusionē illorum adhibetur.

ALIVD AD APELLAS, QVOS GRAECI

λαπιδόεμας uocant, autore Epidaurō.

Alias t longi.

Thapsiæ radice pondo denarium trium, piperis nigri denarij pondo unius, seui uitulini denarium pondo duodecim, thuris denarium pondo quatuor, xylobalsami denarium pondo duum, resinæ denarium pondo sedecim, ceræ denarium pondo octo; liquida siccis superfundito.

ALIVD

A ALIVD MALAGMA ASCLEPIADIS ANODY

non, tensionem subito tollens.

Ceræ tyrrenicæ pondo minam, seui taurini, adipis anserini, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, singulorū pondo minam, galbani minæ dimidium, cæsyi pondo uncias quatuor, rosacij heminas quatuor, unguenti telini heminā, olei boni tantundem: hæc igne non acri liquefacito, mouens sedulo: sint autem leuia in pila contusa, iris illyricæ denarium pondo trecentum sexaginta, mali terræ denariū pondo centum octoginta, hypocystidis leuigatæ denarium pondo centum & quinquaginta, gallæ leuigatæ denarium pondo trecentorum sexaginta, manna, bdellij, singulorum denarium pondo centum octaginta, cinamomi, croci cilicij, myrrhæ, cassiæ, nardi indicæ, iunci floris, calami aromatici, amomi, piperis, rei succi, hirudinis marinæ sanguinis, androsami herbæ, pyrethri, singulorū denarium pondo triginta quinque, acetij ueteris heminam, in quo omnia medicamenta iniecta emolliuntur, tundunturq; quousque lentum ac elaboratum sit medicamentum, deinde reponitur; ualet etiam ad thoracis ac pulmonis rheumatismos, item syncipitio dolentes confestim liberat; uocatur autem Asclepion.

ALIVD AD COXENDICVM DOLORES

optimum Heræ Cappadocis.

Picis liquidæ heminas tres, uel duas, ceræ pondo libram, pityinæ pondo libram, sulphuris uiui pondo libram, nitri pondo libram s, staphidis agriæ sextarium, pyrethri pondo libram, fecis combustæ pondo libras duas, cardamomi sextarium, galbani pondo selibram; liquida siccis commiscuntur.

ALIVD MALAGMA BANCHII, QVO CAESAR VSVS EST.

Adipis suillæ pondo minas duas, ceræ pondo minas duas, helenij, calami aromatici, panacis radice, salis fossilij, uel ammoniaci, singulorum denariū pondo quinquaginta, bdellij pellucis, guttæ ammoniaci, singulorum pondo minas duas, iunci floris, iris, singulorum pondo minam, thuris, piperis, galbani, singulorum denarium pondo uiginti quinque; coquito ut cardamelium.

AVREVM ALIVD MALAGMA AD ARTHRETICOS,

hoc est, articulari morbo laborantes.

Resinæ strobilinæ pondo libras duas, axungia, galbani, singulorum denarium pondo duodecim, ceræ denarium pondo uiginti quatuor, baccarum lauri denarium pondo duodecim; incoquito ut nouisti.

ALIVD MALAGMA AD LATERV M DOLOREM.

Cyperij, cardamomi, manna, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, ceræ, irini, singulorum pondo libram; ammoniacum seorsum coquito; liquida leuigato, ac cum irini cyatho liquefaciens, ammoniacum aspergito, deinde arida misceto, irino manus inquinans.

ALIVD MALAGMA CLONIACI BONI COLORIS.

Auripigmenti pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres, calcis uiuæ pondo uncias tres, resinæ friatæ pondo libras tres; acetum aridis, oleum liquidis additur; utitor itidem in lienosis.

DAMOCRATIS MALAGMA.

Voniam metris conscripta & memoria facile commendantur, & medicamentorum temperaturas exacte conseruant, ideo Damocratis quoque pharmaca apponere consueui, inter quæ & hoc infra scriptum numeratur.

At usus omnino malagmatis boni

Subinde ueniet medicinae cultoribus, Admusclos conuulsos, articulos quoque Ruptos, & artuum fracturas; insuper

C Ad crassitiem neruorum, nec non musculos
Cum phlegmone induratos, & morsus adhæc
Est efficax, impetigines, lepras demit:
Vt plurimum decem diebus additum,
Quotidie mutatur, uel sæpe biduo.
Picis nitidæ, siccissimæ libras duas,
Vnam pityinæ pones, & ceræ bonæ,
Ammoniaco rursus liquidi & aluminis,
Fac singulorum unam, duos acerrimi
Sextarios aceti: rarò galbani
Quidam uncias duas miscent, diutinas
Citius durities emollire qui expetunt.
Sic preparato. Partem aceti tertiam
Ammoniaco & alumini superaddito,
Ac leuia reddens, in magno mortario,
Mellis recentis liquidi crassitudinem
Fingito, picem cum cæteris in fictili
Nouo incoquas: ut totum deficcaueris,
Ad portionem minimam usq; superfundito:
Sic leuib; in mortario factis probè,
Et rursus ipsa tundito, donec receperint
Flauum colorem perquam similem melino.
At si statuis prorsus miscere galbanum,
Post ceram id facies & resinam pityinam,
Ab igne postquam cacabum deposueris.
D Quidam iniiciunt contrà mannæ parem modum,
Alumen auferentes ex medicamine.
Vruntur ad id uitij genus, & glutinant
Diuisiones his recentes uiribus,
Tu hoc utitor uel à primo statim die
Ad quos rettuli affectus, quando prehenderint.
Ad pustulas, nec non has consequentia:
Sed splenio madentem aceto spongiam
Desuper iniicito, uinculo coartans molliter,
Sic & lienosis ipsum perutile.
Vbi suspicaris scirrum cuidam uisceri
Futurum, intrepidus utitor malagmate.
Post hoc pharmacū Damocrates scripsit, quod δ' ελῶρ, id est ex sale confectum,
dicitur, hunc in modum exorsus.
Si in horum aliquo maneat diebus plusculis,
Et hoc parato medicamentum ut optimum.
Deinde aliud quoq; ex sale commemorat, rursusq; aliud strumas discutere pro-
mittens, & iecinoris lienisq; aquosos affectus: mihi uerò satius uidetur, hæc medi-
camenta inter emplastra digerentiā referre.

DE RELAXANTIBVS.

Ocantur medicamenta quædam relaxantia, Græcè χαλαστικά, familiari
omnibus propè recentioribus medicis uocabulo: inde nimirum, sicut
& nomen ipsum indicat, quod tensas laxant particulas: quippe rela-
xari, ac intendi contraria inter se dicuntur: quinetiam Hippocrates
hunc in modum scriptum reliquit: cuti duræ emollitio, intensæ rela-
xatio conuenit. Si igitur propriè quis dictionibus uti uelit, nonnulla medicami-
na in

A na induratorum corporū malactica, id est emollientia esse dicet, ea nimirum quæ
ipsorum soluant duritiem, quemadmodum & relaxantia quæ tensioni medentur.
Porro in phlegmonis cutem tendi contingit, interim à subiecto tumore sympto-
ma hoc capientem, interim ipsammet inflammatione laborantem, non tamen phle-
gmones substantia partis inflammata durities est, sed è conuerso planè, sicut in li-
bris de ipsa ostendimus, humiditas: atqui in his quæ scirro conflantur, non præ-
pollens in affecta parte humiditas est, uerum durities: attamen utriusq; affectus si-
milis quodammodo generatio est, & curatio: nascitur enim ex cōfluxu humorum:
curantur ipsæ euacuatis, quanquam euacuationis modus in utrisque idem non
est, sed uti in Therapeutices commentario declaratū est, in quo etiam aliorū omni-
um affectuum sanandi rationem explicuimus, inflammatis quidem particulis, tum
repulsoria medicamentorum qualitas, morbi initio, tum discussoria semper ex usu
est: scirris autem sola discussoria sine repellente: itaque summè indurata scirro, sum-
mè insanabilia sunt. Porro dignoscere ea oportet, eo nēpe signo, quod nullus affe-
ctis partibus sensus superfit: at in quibus sensus quidem est, sed obscurus, hæc curan-
tur pharmacis humorem incrassatum uidelicet digerentibus, non tamen ualidè, ac
uniuersim hoc agentibus, sicut digerentia medicamina faciunt, cuiusmodi uocant
Græci ἐπιωστικά & ἐπιποτικά. Mirari uerò non oportet, mutationem in duritiem
ex inflammatis accidere, cum simul & confluens humor sit crassior & liquidus, &
curatio medicamentis ualde exiccantibus administretur: quemadmodum & in ex-
terioribus permulta corpora, quæ ipsum ignem contingunt, torrentur, ex aqua rur-
sus emolliuntur: ita in inflammatis affecti loci humiditas, à calefacientibus & exic-
cantibus ualidius pharmacis, reliquum aliquid uiscosum crassumq; retinet, tenui di-
scusso. Et hac ratione in morbis articularibus calli proueniūt, & in renum uitio cal-
culi. Quod si uerò fluxio quæ phlegmonem committit substantia sit tenuis, & cu-
B ratio eius siccantibus & calefacientibus pharmacis adhibeatur, nihil scirrosus relin-
quitur: imò refrigerantia uehementè astringentiaq; scirros procreare solent: ac mul-
tos ex erysipelatis immodicè refrigeratis scirrosos humores habere conspiciamus,
medicorum qui eos sanandos susceperunt incertia. Prima ergo medicamina, quæ
phlegmonis & quæ scirris medentur, differentia est prædicta: altera propter dolo-
rem inflammationis coniunctum, quæ non sustinet ualens medicamentum affectæ par-
ticulæ offerri. Quippe hæc cum dolore actionem edunt, inflammationis ob affectum
statim dolentibus, eoq; mollissima remedia desiderantibus. At uehementiora præ-
terquam quod dolores non soluant, uel mitigant, adhuc etiam exacuentia maiores
phlegmonas concitant. Itaque primus usus in dolentibus phlegmonis est, qui me-
dicamentis abunde humidis simul & modicè calidis administratur. Alter paulò
crassioribus siccantioribusq; constat. Tertius relaxantibus nominatis, quæ nonnul-
li malagmatis adscribunt. Sunt autem inter ea mollissima sanè, quæ cerati speciem
consistentia referunt, cum ex butyro, cera, adipibus, oleoq; relaxante componun-
tur. Temperatur ipsis cœsypī, resinæ & picis modicum, sicut & thus, & galbanum:
præterea nonnihil iris illyricæ. Porro Menecrates ut ipse ait, & alij quidam ei atte-
stantur, medicamentum διὰ χυλῶρ, id est ex succis appellatum, phlegmonis nōdum
uehementer dolentibus esse remedio. Inscriptus est liber, quo pharmacum tradidit,
αὐτογράφως, δ' ὁ λοχάματ'. Certe αὐτογράφως, quasi dicas, imperator, quoniam huic
dicatus est: ὁ λοχάματ', quia sine notis integris syllabis expressus est, β, γ, δ, ε, &
alijq; numeri singuli, uel resinæ, uel picis, uel alterius cuiusdam medicaminis. Hos
autem fecit Menecrates: quod sæpe quibusdam non modò nolentibus errorē com-
mittere in scripturis contingit, sed etiam per inuidiā uolentibus: dum ὀ literam ὀ fa-
ciunt per mediam rotundam lineam, alia per transversum ducta: iota uerò literam
alia similiter transversim apposita: sicut etiam una linea ex γ, & δ, derasa, literæ cha-
racterem relinqui cōtingit. Pari modo ex multis literis, alijs appositione, alijs com-
positione, alijs ablatione, mutari notas seu characteras eas indicantes, accidit. At

c nihilo plus Menecrates posteritati consuluit, quàm ij qui in libris ipsorum appellationes numerorum non integris literis scribunt, sed notis eas significantibus. Iure igitur Damocratis libri medicamentorum metris descripti in precio habiti sunt. Et si omnia hunc in modum tradita forent, optimum nimirum esset. Quoniã uerò non pauca probatorum medicaminum relicta sunt, ideo quoq; alijs medicamentorij libris indigemus, quibus uariorum medicaminum compositiones nonnulli conscripserunt. At uerò medicamentum *δὲ τῶν χυλῶν*, id est ex succis, à Menecrate inuentum, trimetris hisce uersibus Damocrates cum alijs quibusdam duobus similibus ei præpositis prodidit.

DAMOCRATES.

Rafati igitur, quo tandem pacto uulnera
A phlegmone secura recte glutines,
Post hac agemus, qmòdo cū phlegmone
Obsedit ipsa, curare queas commodè.
Cum musculo laeso, uel neruo quopiam,

Vel & propinqua ossi membranula
Puncta, diem post quartum continuus dolor
Et phlegmone febresq; cum symptomatis
Multa uigilia, tum delirio, siti
Ac siccitate linguæ, crescantq; omnia,
Et quotidie uergant magis ad deterius:
Rubeant propinqua, item patiantur corpora
Distensiones, phlegmonas, œdemata,
Iras: uarijs tunc abstine cataplasmatibus,
D Qui mos iuuenibus est facere, quò phlegmonum
Status effugientes non dent calumnijs
Occasionem: at arti qui fidit suæ,
Eum timere pariter cum ægotantibus
Oportet, haud expectantem dum uicerit
Natura, uel fortuna quædam iuuerit.
Ergo pares, quibus consului affectibus,
Quod & podagricis medicamentum conuenit,
Aegris impositum, quo tu cupias tempore
Spatio quidem promptam agilitatem corpori
Progignit, ipsum nec citò permiserit
Callis, nec facili crebris angustibus,
Morbos initio prohibet incrementum,
Cogit uigentes mox decrescere,
Nisi ad alia descendas facili medicamina.
Hunc in modum fit compositio.
Lithargyri leuissimi chrysitidis
Libras duas miscens, quatuor axungia
Valde uetusta, præterea crassissima,
Et non olentis, non nigra, non aspera:
Sic nanq; sumet pharmacum efficaciam.
Liquata diligenter figlina axungia,
Membranulas salemq; mox deponito
In uas aliud ipsa percolans amplius:
Adiectoq; oleo, rursus cura ferueat,
Non omne pones oleum, sed partes duas,
Tertia manebit in expedito condita,

Si sit

A Si sit necessum iungere, ne absit longius.
Vt èris omnino per hyemem, cum inditum
Medicamini oleum crassum longo tempore
Euaserit, lithargyrum & feruentibus
Inspergito, leui igne & assiduo coquas,
Spatha mouens, quæ potior est ex picea:
Cum ceperit mediocri coctum tempore
Medicamen hoc emplastri spissitudinem,
Necnon fœtorem simili pacto pharmaci,
Ab igne cacabum confestim deponito,
Curans per æstatem pauxillo durius:
Sed hyeme molliusculum, amolynum tamen.
Moueto quoad modicè ita refrixerit:
Deinde rursus manibus durioribus
Totum subactum aspergito, olla transferens,
Cum poscet usus, iterum ualide molles,
Molliq; pelliculæ diligenter illines
Permagna superaccommodamus splenia.
Si quando hoc emplastrum efficacius
Desideres ad neruos crassos, musculos,
Durasq; mammas, atq; articulos insuper
Luxatos fieri, pondo radicum indito
Agrestis item malua, sed recentium
Puratumq; digitalium, feruentibus.
B At cum madorem totum, & uires pharmacum
Ex igne deposuerit, colo trañce
Malua radiculam, leuem & lithargyron
Tunc incoquito, ut dixit prius, reponito &
Simili modo rursus, eodemq; utitor:
Vtriusq; tenere istud uirtutes ait
Inuentor Menecrates medicaminis
Primus, uir equidem erga artem affectus optimi:
Etenim recentia seruat citra phlegmonem
Vulnera, eadem diuisa glutino
Iungere, tum phlegmone obfessa ulcera
Nimis, medicari & uulneratos musculos
Persuasit, sine quodam alio, quæ succurrere
Possunt, cataplasmate, fomentis, & spongijs.
At omnia, quæ facere confirmaui prius
Medicamen ex lithargyro, & axungia
Facit, optimum uerò possum diutinis
Recentibusq; uteri inflammationibus
Implere caua dilutum rosaceo
Vel myrteo bono, & cicatricem addere.
Summatim, omne cataplasma, necnon pharmacum
Extrinsecus quod ipsis super infunditur
Superfluum esse dicit isto utentibus.
Est scriptum medicamen dignissimorum.
Iam & fidem promittit inuidis.
Hunc in modum ipsum præparari dicitur.
Septem per æstum olei pondo libram dies
Indes, aliàs eius dimidium repperi

P 4

c Pinguis, recentis pariter & axungia.
Sed hyeme, sicut tradit, conficies nouem.
At sex leuissimi modò lithargyri,
Foenigraci adhibet dimidium sextarij,
Et seminis tantundem combusti lini,
Maluæq; agrestis pondo statuebat tria
Radiciis, etiamnum cui succus sit recens.
Coquere ex aquæ sextarijs bis quatuor.
Olla orificio amplo, recenti fictili
Maluæ radix purgata, concisa itidem
Et tenuis, & contusa, ut fuerit indita,
Mox adde fœnigraci elutum probè
Liniq; semen: cum iam succum expresseris,
Et spissitudinem habeant expressam, linteo
Succum teneto, libras implens quatuor,
Miscensq; oleum, totum incoquito carbonibus.
Cum uerò tenues bullulæ ex maioribus
Crebræq; in ijs quæ cacabus tenet, emerferint,
Lithargyrum leuem protinus aspergito,
Igniq; non acri, sed assiduo coque,
Dum succus unà cum pingui sit torridus.
Medicamen appareat emplastrum melinum
Boni coloris, amolynthum, sed non nimis
Durum hoc uetustis temperaui pharmacis.
Vocabat ipsum non absurdè *ἀλὺν*.

ALIVD.

D Et hoc eodem prodit genere pharmacum,
Alijs licet misturis ipsum præparent,
Affectibus quos retuli, prorsus benefacit,
Summatim, omnibus, & crudis, & quæ coqui
Mutariq; facile nequeant, ingentia
Et musculorum, & membranarum uulnera
Per sanat, ipsorum nam facile subuenit
Punctibus, artheticis iniectionibus: item omnibus
Locis, mitigabit infestatos iam diutino
Dolore. Sumit picis quam sicillimæ
Libras duas, ceræq; totidem ponticæ
Puræ, terebinthinæ liquidæ libras duas,
Mannæq; thuris ueri unam pondo libram,
At selibram, uel hac pauxillulo minus
Albi, recentis, ualde pinguis butyri:
Reliqua liquato, acri igne, & assiduo simul:
Vbi cernis digitos pharmacum non amplius
Inquinare, cacabum à flamma deponito,
Mannam liquatis inde sic aspergito,
Mouens medicamentum ualde rudicula,
Sic refrigeratum & mollitum reponito,
Huic copiosum, tum recens rosaceum
Contemperans, ad caua, & carnis indiga
Adeò ulcera, utere tendonumq; phlegmonas,
Tum quæ non facile in pus mutantur candidum.

DE

DE ACOPIS.

Vid acopa medicamenta promittant, etiam nomen ipsorum ostendit.
At copos, id est lassitudines Græci homines uocant affectus ex multo
uehementiq; motu, corporibus uel totis, uel particulis amplius exerci-
tatis oborientes. Porro molesti sunt potissimum ijs qui agitantur, mo-
uenturq;: uehementiores autem, iam & conquescentibus negotium
facessunt. Cæterum postea medicis in usu fuit, etsi non ad lassitudines medicamen
ab ipsis sit compositum, sed uel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem,
uel motum difficilem, uel particulæ duritiam, uel tensionem, uel tumorem scirro-
sum appellare acopa, & id genus omnia, modò humidam consistentiam acopis si-
milem habeant: quæ liquidis ceratis, cuiusmodi & in luxatis, fracturisq; utimur, est
propinqua. Quippe talem consistentiam habet, humidissimum quod à iunioribus
medicis ceraleon appellatur: deinde illitus acopi: post hos liquidorum ceratum,
crassiore substantia præditum: mox ceratum tenerorum & mollium, uti uocant;
postremo amolynta, hoc est non inquinantia, similia ijs quæ propriè epithemata
dicuntur. His succedit emplastrorū consistentia, quæ & ipsi in maioris minorisq;
ratione haud mediocrem obtinent differentiam. Quare nonnulli medicorum quæ-
dam nomine à sola consistentia ita desumpto, ceratomalagmata nuncuparunt: me-
dicamenta, inquam, inter ea quæ corpori imponuntur: nondum quidem humida,
duritiem uerò necdum consecuta, qualem emplastra occupant. Cum igitur omnes
citata differentia non medicamentorum uirum, sed consistentiæ formæ sint indi-
ces, acoporum appellatio quondam sanè medicaminum facultatem, postea consi-
stentiæ significauit: huiusq; rei causa cum distinctionibus ea nominare coacti sunt:
hoc quidem acopon relaxans, illud emolliens, uel calefaciens, uel à dolore tollens
do anodynum, uel metasyncriticum appellantes: sicut ad huiusmodi quendam affe-
ctum conferre: uerbi gratia, paralytin, coxarum laterumq; dolorem; uel comuni-
ter ad uniuersos dolores. Natiuum igitur est medicamen simplex, omnium lassitu-
dinum præsidium, oleum uidelicet, quod & citra adiectionem nominatur: quoniã
uetustis temporibus solum quoq; erat: posteri cicinum apud nos ei apposerunt. In
Aegypto enim hoc simul uetustum erat: & rursus raphaninum, sinapinū, & sesamia-
num, tum alia eius generis, quemadmodum etiam apud nos crininū, mastichinum,
& leniscinum, quæq; his magis uaria sint, ut unguenta, propè accedant. Itaq; nemi-
nem latere arbitror, medicamenta acopa dicta, omnia liquidæ consistentiæ esse ne-
cessario: quippe oleum solū lassitudines externis partibus ingruentes curat: in alto
affligentes uehementioresq; temperatū alicui laxanti pharmaco, & mediocriter ca-
lescenti, ueluti galbano, resinæ terebinthinæ: adhuc colophonæ cuidā nominatæ
& frictæ. Quibus calidiores sunt abietina et strobilina: terebinthina uerò laryx pau-
lò calore præcellit. Cæterum id genus omnia relaxantibus oleis miscetur, quale est
sabinum, iniecta interdum & cera. Iam uerò *ῥινοπ* unguen est in his qui iam in cor-
poribus alto dolent medicamen ex semine abietis, chamæmeli, aneti, & floris po-
puli, quorum mox dicemus cōfecturam: præterea susinum, & gleucinum, & coma-
genum ex acoporū unguinum grege est, quæ tum ex medulla, tum pingui compo-
nuntur, suillo quidem moderatissimè relaxanti, gallinaceo aut his uehementius, &
hoc adhuc magis anserino. Atqui pingue leoninum, & pardi ualidius est, ut iam ue-
hementer calefaciat, eoq; insigniter discutiat. In medio horum cōsistunt, bubulum,
caprinū, uulpis, & hyenæ. Hæc sanè in uniuerso genere sunt, quæ propriæ *ῥινοπ* di-
cuntur, hoc inuicè discrimine uariantia, quòd alia magis, alia minus calefaciāt. Quæ-
propter nonnulla genere toto acoporū unguinum excidisse uidebuntur, si in molli-
bus ea corporibus examines, etsi durioribus, cuiusmodi agrestiu sunt, utilissima ap-
pareant: nam subinde diximus, dura corpora ualentiora pharmaca sustinere, mol-
lia uerò & humida, uelut puerorum, mulierum, & eunuchorum eiusmodi medica-
minum potentiā ferendo non esse. Insuper cuius notum est, & quæ uocantur mya-

C racopa, ex acoporum cum unguentis temperatura fieri, nihilo ceteris praestantiora nisi odoris suauitate. Quemadmodum igitur à uetustioribus longo usu explorata scribere consueui, ita nunc quoque faciam, ab Asclepiadis scriptis sumpto exordio,

QVAE ASCLEPIADES IN QVARTO EXTERIORUM acopa & myracopa conscripserit.

Copon ad lassitudinum molestias: benefacit neruorum doloribus; hoc Themison utebatur: medicamen est uehementer bonum. Sampfuchi sextariū unum, rosmarini foliorum sextarium unum, fœnigraci sextarium unum, cardamomi sextarij dimidium, brathyos sextarij dimidium, uini dulcis sextarios tres, olei uenifrani trepondo, ceræ pondo duo. Arida in uino triduum macerari finito: quarto die oleū adiacere oportebit, & coquere diligenter in pruna: & cum continuè dimoueris, liquorem exprimere, ceram subactam huic adiacere: & rursus supra ignem coquere: ubi cera liquata fuerit, ab igne tolles, finesque refrigerari. Dersa uis eo uase uel stanneo repones; ac uteris nunc solo, nunc alteri unguento admisto.

ALIVD.

Sampfuchi sextarium unum, rosmarini sextarium unum, fœnigraci sextarium unum, lauri surculorum pondo sex, iunci floris pondo uncias tres, uini ueteris sextarios tres, olei dulcis sextarios tres, ceræ libras tres. Præparato, ac utitor, sicut prædictum est.

ALIVD.

Benefacit solutis ac tremulis, item ualeat ad omnium neruorum dolorem: usus est Menius Rufus: succurrit arthriticis, ischiadicisque, ut toto liberet affectu. Vfus eius est in interuallis: at in accessionibus diluto medicamine utimur.

D Sampfuchi sextarios duos, fœnigraci sextarium unum, rosmarini sextariū unum, meliloti sextarium unum, illyricæ pondo unum, cyperi pondo unum, brathyos pondo unum, cachryos pondo unum, cardamomi selibram, iunci floris selibram, cassiæ selibram, abrotani selibram, myrti fructus selibram, lauri fructus selibram. Omnibus contusis, ac in uas duplex unguentarium coniectis, uini tmolitis sextarios octo affundito: triduo madefieri finito, deinde olei sabini pondo sedecim, irini pondo unum, lentiscini pondo unum, syriaci pondo unum, gleucini pondo unum, myrtei pondo unum, laurini pondo unum immittito. Igni superposita incoquito: deinde liquorem ex coctis expressum in uas aliud transfundito: rursusque sine decoctis coquito, ceræ selibra adiecta, resinae larycis libra una, myrrhæ stactæ libra una. His liquatis utitor, sicut prædictum est.

ALIVD.

Sampfuchi pondo dua, fœnigraci sextarios duos, rosmarini sextarios duos, brathyos pondo dua, sextarios duos, meliloti pondo dua, cyperi pondo unum, iris ma cedonica pondo unum, cachryos pondo unum, cardamomi pondo unum, calami aromatici selibram, iunci floris selibram, cassiæ fistulæ, costi, elelisphaci, singulorum selibram, baccarum lauri selibram, ficus agrestis radices selibram, myrti surculorum selibram, uini tmolitis odorati sextarios octo, olei sabini pondo uiginti quatuor, trini pondo unum, cyprini pondo unum, lentiscini pondo unum, gleucini pondo unum, myrtei pondo unum, ammoniaci pondo unum, hedychroi pondo unum, malabathrini pondo unum, myrrhæ stactæ pondo unum, opobalsami pondo unum, ceræ pondo quindecim. Arida imbuuntur, ac madefiunt, quemadmodum præcepimus, triduo, & his oleum reliquaque unguenta adiunguntur: malabathrinum, amoracium, hedychroon, stacte, & opobalsamum postrema reseruatur, ut in medicamento confectione cera iam liquefacta hæc indantur. Quomodo autem præparandum sit medicamentum, & quis eius usus, iam ostendimus.

ACOPON

ACOPON AIA TOY MEAITOZ, ID EST EX melle compositum.

Valet ad lassitudinum molestias, neruorum contractiones, benefacit opisthotonicis, dicitur tetramyron. Mellis uncias tres, irini uncias tres, rosacei uncias tres, cyprini uncias tres, gleucini uncias tres, ceræ uncias tres, terebinthinæ uncias tres. Mel seorsim coquitur: quæ liquari possunt, liquefiunt: & in mortarium coniecta omnia simul contunduntur, leuiganturque: excepta usui sunt.

ALIVD.

Cyprini, irini, rosacei, gleucini, singulorum heminas sex, ceræ denarium pondo uiginti quatuor, terebinthinæ denarium pondo octo, mellis denarium pondo sex: præparato ac utitor sicut prædictum est.

ALIVD VOCATUR LEXOPYRETON.

Rosacei, irini, gleucini, cyprini, singulorum heminas quatuor, ceræ denariū pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo quatuordecim, myrrhæ stactæ denarium pondo quatuor, mellis cocti denariū pondo sedecim: conficito ut docuimus.

ALIVD EX COLLECTANEIS APHRODISEI.

Rosacei, irini, cyprini, singulorum heminas quatuor, ceræ denarium pondo duodecim, gleucini heminas quatuor, adipis anserini denariū pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo quatuor, stactæ denarium pondo quatuor, opobalsami denarium pondo duum, mellis denarium pondo octo: conficitur superiorum modo.

ALIVD ACOPON, A FOETORE

duo & dictum, ad idem.

B Ceræ denarium pondo octo, terebinthinæ denarium pondo octo, galbani denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denarium pondo octo: præparato ad modum prædictum, & uti tornero & diluto.

ALIVD AD OMNEM NERVORVM DOLOREM.

Resinæ terebinthinæ denarium pondo quinquaginta sex, ceræ denarium pondo uiginti octo, guttæ ammoniaci denarium pondo trigintaduum, galbani denarium pondo trigintaduum, medullæ ceruinæ denarium pondo uiginti quatuor, mellis cocti denarium pondo uiginti quatuor, olei ueteris heminas duas: ammoniacum aceto soluitur.

ALIVD.

Ceræ denarium pondo uiginti quatuor, terebinthinæ denarium pondo uiginti quatuor, galbani denarium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denarium pondo octo, styracis denarium pondo sedecim: præparato similiter.

ALIVD.

Ceræ denarium pondo uiginti quatuor, terebinthinæ denarium pondo sedecim, galbani denarium pondo sex, styracis denarium pondo octo, olei ueteris heminas duas, mellis heminam unam, medullæ ceruinæ denarium pondo octo, salis floris quantum satis est: ammoniacum aceto soluitur.

ALIVD.

Benefacit ischiadicis & opisthotonicis: sanat omnem neruorum dolorem. Ceræ pondo uncias sex, terebinthinæ pondo librā unam, guttæ ammoniaci pondo uncia una, opopanacis pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, medullæ ceruinæ pondo uncias duas, medullæ taurinæ pondo uncias duas, cespipi pondo uncias duas, olei irini heminam, mellis pondo uncias tres: conficito ratione prædicta.

ALIVD AD VEHEMENTES LASSITVDINVM

affectus, & neruorum contractiones.

Ceræ denariū pondo quinquaginta, terebinthinæ denariū pondo uiginti quinque, aphronitri denarium pondo sex, cespipi denarium pondo sex, mellis cocti dena-

Crium pondo sex, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, medullæ ceruinæ denarium pondo sex, galbani denarium pondo sex, seui taurini denarium pondo sex, baccarum siccarum lauri denarium pondo sex, olei heminam, uini marinæ expertis heminam: præparatur sicuti priora.

ALIVD ACVTIANVM INSCRIPTVM.

Ceræ pondo uncias duas, galbani pondo uncias tres, nitri pondo uncias tres, terebinthinæ liquidæ pondo uncias tres, cœsypii pondo uncias duas, seui taurini pondo uncias duas, olei cyprini pondo uncias quatuor, olei melini pondo uncias quatuor, irini pondo uncias quatuor, mellis pondo uncias quatuor, olei cōmunis pondo minas sex, olei ueteris pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo unciam unam, thuris pondo unciam unam: præparatur ut alia.

ALIVD.

Olei communis sextarium unum s, terebinthinæ pondo unciam unam, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, ceræ pondo selibram, galbani pondo uncias tres, cœsypii pondo uncias duas, thuris pondo unciam unam, eruginis pondo uncias duas, mellis heminas duas, medullæ ceruinæ pondo uncias tres, seui anserini pondo uncias duas, uini heminas duas, aphronitri pondo uncias duas: conficitur instar superiorum.

ALIVD CHLORACOPON.

Succurrit opisthonicis, ischiadicis, solutis, & tremulis. Myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo quatuor, thuris denarium pondo quatuor, nitri denarium pondo quatuor, eruginis denarium pondo quatuor, opopanacis uncias decem, galbani pondo uncias quatuor, terebinthinæ pondo libras duas, ceræ pondo libras duas, malabatrini unguinis sextarii dimidiū, cyprini sextarii dimidiū, acetī quantum sufficit: ammoniacum, myrrham, nitri dissoluito: iam solutis opopanacem, galbanum adiungito. His leuigatis liquida superfundito, misceatur: exceptis utitur.

ALIVD.

Myrrhæ denarium pondo quatuor, terebinthinæ pondo libras duas, ceræ denarium pondo duum, guttæ ammoniaci, thuris, nitri, eruginis, singulorum denarium pondo quatuor, unguenti melini sextarii dimidiū, cyprini pondo uncias tres, irini pondo uncias tres, olei ueteris sextarios tres, opopanacis pondo uncias tres, galbani pondo uncias quatuor, acetī quod sufficit: præparatur ut dictum est.

ALIVD AD DIUTURNOS AFFECTVS

ualde generosum.

Ceræ pondo minam unam, olei ueteris sextarios quatuor, terebinthinæ pondo libram unam, myrrhæ pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias quatuor, opopanacis pondo uncias quatuor, ficus agrestis radices, eruginis, nitri, singulorum pondo uncias quatuor, piperis albi pondo uncias duas, galbani pondo uncias quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, unguenti cyprini pondo uncias quatuor, unguenti melini pondo uncias quatuor, rutæ uiridis furculorū pondo uncias tres, acetī quod satis est: ficus agrestis radices, & rutam cum aceto incoquito, deinde liquorem expressum aridis inscico, leuigata accurate liquidis excipito, ac interdum pharmaco syncero, interdum diluto utitur: hoc autem pro ratione subiectorum affectuum accidet.

ALIVD BASSI PHARMACVM: HOC IP SO VSVS,

cum neruorum resolutione prius tentaretur, seruatus est.

Olei myrtei pondo uncias quatuor, cyprini pondo uncias quatuor, olei ueteris pondo libram s, atramenti sutorij pondo libram s, ceræ pondo libram, terebinthinæ pondo libram, galbani pondo uncias tres, mannæ pondo uncias quatuor, opopanacis pondo uncias duas, bryoniæ radices pondo uncias quatuor, eruginis pondo uncias quatuor, aphronitri pondo uncias quatuor, piperis pondo uncias duas, pyrethri pondo uncias quatuor, pinguis hœdini pondo uncias sex, euphorbij pondo un-

Ado uncias quatuor, acetī quantum satis est: bryoniā, pyrethrum cum aceto incoquito: deinde liquorem expressum, aridisq; probè leuigatis adiectum, liquidis excipito: usus ostensus est.

ALIVD ΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΟΥ, ID EST EX CASTORIO:

solutis, & omni diuturno malo auxiliatur.

Ocœsypii pondo uncias tres, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, terebinthinæ pondo uncias tres, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, galbani pondo uncias duas, castorij pondo uncias duas, piperis albi pondo uncias duas, euphorbij pondo uncias duas, adarces pondo uncias duas, nitri spumæ pondo uncias duas, opopanacis pondo uncias duas, olei styracini pondo unciam unam, olei irini pondo uncias duas, olei ueteris heminā unam, ceræ pondo libram s: componitur aliorum modo.

ALIVD CVIVS VSV BASSVS, LONGO TEMPORE

paralyti infestatus, etiam ab hoc morbo conualuit.

Olei myrtei, melini, cyprini, singulorum uncias quatuor, olei ueteris selibram, ceræ pondo unum, terebinthinæ selibram, galbani uncias quinque, thuris uncias quatuor, opopanacis uncias duas, eruginis uncias duas, bryoniæ radices uncias quatuor, aphronitri uncias quatuor, piperis uncias duas, pyrethri uncias duas, pinguis hœdi uncias sex, euphorbij unciam unam, acetī quantum satis est: compositio huiusmodi medicaminum communis est.

ALIVD ENCHRISMA PODAGRICO, AC ARTICVLARI

morbo laborantium, & τῶν ἀλγῶν, quod est ex sale confectum, toto affectu liberat: usus eius est quotidie.

Balis inquinatī, hoc est ipsius terræ pondo, aluminis fissi pondo, fecis uini Italici sextarium, lapidis asij floris uncias quatuor. Arida studiosè conterito, & fece addita accurate leuigato, quibus olei ueteris sextarium affundito: rursusq; tundito: ubi usus poscet excipito. In alijs scripturis habetur, melle attico excipiuntur.

ALIVD.

Salis inquinatī pondo uncias tres, aluminis fissi pondo uncias tres, lapidis asij floris pondo uncias tres, thuris pondo semunciam, myrrhæ pondo semunciam, fecis uini Italici sextarii dimidiū: præparato uti prædiximus.

ALIVD ENCHRISMA, HOC EST LIQVIDVM, QVOD

illinitur, Patroclo Cæsaris liberto compositum.

Leuat toto affectu, utendū est quotidie & matutino ante balneum, & post ipsum: adhuc uespertino. Sumentes ex pharmaco quod satis est, soluentesq; oportet pedes inungere, & citra contusionem infricare.

Thuris denarium pondo decem, piperis albi denarium pondo decem, aphronitri denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo quatuor, guttæ ammoniaci denarium pondo sex, acetī quantum sufficit, olei cyprini heminā unam s. Sicca contunduntur, cribroq; tenuissimo incernuntur, reliqua aceto dissoluuntur, leuiganturq; deinde omnia simul miscentur, & tritis cyprinum inditur: exceptis iam utimur.

ALIVD.

Thuris denarium pondo octo, myrrhæ denarium pondo octo, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, aluminis, piperis albi, singulorum denarium pondo octo, nitri denarium pondo octo, acetī quod satis est, olei cyprini heminas duas, ceræ pondo selibram: quæ liquari possunt, liquefiunt, & tritis adijciuntur.

ALIVD NEAPOLITAE MEDICAMENTVM, ISCHIADICIS,

arthriticis, & podagricis confectum: toto affectu liberat.

Thuris, piperis albi, guttæ ammoniaci, myrrhæ, lapidis asij floris, aluminis fissi, nitri, centaurij succi, singulorū pondo uncias duas, fecis uini Italici sextariū unum, olei cyprini, laurini, myrtei, styracini, ceræ, singulorum pondo libram unam, terebinthinæ pondo selibram, galbani pondo unciam, opopanacis pondo semunciam: liquida tritis miscuntur.

Alias† uncias sex.

Alias† uncias sex.

quod toto affectu liberat.

Myrrhae stactae pondo uncias duas, thuris pondo uncias duas, guttae ammoniaci pondo unciam unam, nitri rubri, uel salis inquinati pondo uncias duas, aluminis fissi, lapidis asij floris, colocynthidis partis interioris, mandragorae succi, mellis, euphorbij, singulorum pondo uncias duas, unguenti crocini, melini, styracini, malabathrini, laurini, gleucini, hedychoi, amaracini, pinguis uituli marini, singulorum pondo uncias sex; huius penuria utendum est medulla cerui uetustissima; cerae pondo libram, galbani pondo unciam, terebinthinæ pondo selibram, opopanax pondo semunciam, fecis uini Italici sextarium: præparato quemadmodum supra dictum est. Hac confectura utemur in podarce, cui titulus est, Pompei preciosa à Sabernio Valente composita.

MEDICAMENTVM EX POPVLO, QVOD GRAECI

διὰ τῆς ἀγρῆς uocant: benefacit ischiadicis, arthriticis, solutis, tremulis: ualet item ad usum quotidianum.

Populi furculorum pondo minam, ficus agrestis radicis pondo libras quatuor, cassiae fistulae pondo libras duas, unguenti crocini pondo libras duas, croci pondo uncias tres, uini odori sextarios duodecim, olei sabini sextarios decem, sampsuchi pondo libras quatuor, cerae pondo libras quatuor: furculos populi diligenter confusos in uase duplici unguentario contineto, ac his sampsuchum ficusque radices in crassiora frustra concisas adijcito: his uinum superfundito. Omnia diebus nouem macerari finito: sequenti die oleum adijciatur, & rursus accurate tunsa igne non acriter incoquito, postea liquori expresso, ceram subactam & medullam leuem factam indito, igni imposita coquito: ubi liquata fuerint, ab igne tollens, crocinum adiungito, mouetoque continue: crocinum uero leuefactum, terrestres hirudinis sanguine excipito, ut olei ueteris crassitudinem habeat. Porro iugulatur hirudo iuxta clauiculam aru dine utrinque transfixa: liquida croco iniecta, rursus tundito, exceptis utitor: medicamentum toto affectu leuat; multo autem præstantius euadit, si hirudinis sanguinem copiosum recipiat.

ALIVD VALET AD MOLESTIAS EX PER-

frictione, & contusiones ex ictibus.

Populi furculorum pondo minam, ficus agrestis radicis pondo libras quatuor, cassiae fistulae pondo libras duas, medullae ceruinæ pondo libras duas, croci pondo libras tres, uini odorati sextarios duodecim, olei libras decem, sampsuchi pondo libras quatuor, sanguinis terrestres hirudinis quantumcunque indideris medicamentum nihil offendes, sed potius iuuabis: præparatur modo prædictorum.

ALIVD ACOPON ΔΙΑ ΤΩΝ ΠΥΝΩΝ, ID EST EX

rubetis ranis: hoc usus uir Xysticus & acopo & malagmate à toto affectu conualuit: confectio ita habet.

Olei ueteris sabini pondo libras tres, ficus agrestis radicis pondo libras tres, cerae pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adipis suillae ueteris pondo libras tres, ranarum rubetarum numero trium: uel si hæ non sint, paruarum quinque: medullae ceruinæ pondo uncias tres, aphronitri pondo uncias tres, sulphuris uiui pondo uncias tres, olei laurini pondo uncias tres, olei irini pondo uncias tres, unguenti malabathrini pondo libram, sampsuchi pondo libram: radices in crassiora frustra sectas, ac in oleum simul cum sampsucho coniectas, supra prunas incoquito: ubi radices inaruerint, humorem exprimito, radices quidem & sampsuchum abijcito, ranas in sportulam textam imponens, huiusque oras consuens, & oleo expresso committens, rursus uas coopertum igni supraponito: ubi iam satis magni temporis spatium intercesserit, ut ranæ illi quiescant, sportula deposita humore expresso abijcitur. Reliqua oleo liquida indito, mouens sine requie: postremo medullam & galbanum adiungito: postquam soluta fuerint ab igne tollito, ac modicè refrigerari permittens

A mittens, arida tunsa, ac tenuissimo cribro secreta inspergito, mouens assidue, in mortarium demissis, iterumque tunsis, malabathrini unguenti pondo semis adiungito, & rursus tundito: excepta uase plumbeo, undique obturato, ut nihil perspiret seruator: uteris medicamento interim ut malagmate, iuxta morbi inclinationem, interim ut enchirismate. Nam pharmaci quod satis est capientes, soluentesque unguento, ut cerati humidum spissitudinem habeat, utimur.

ALIVD HALIEI PHARMACVM, QVOD IPSE HA-

lieus longo tempore conseruans, cum affectu adeo infestaretur, ut corpore undique molestaretur, usurpabat, & toto malo liberatus est: data est confectio Gualerio Paulino: habet autem in hunc modum.

Olei sabini libras tres, populi furculorum libram: qui cum non adsint, sampsucho uti oportet, duas ipsius partes iniicientes: habet autem sampsuchi, cyprini, irini, mastiches, singulorum libram, myrrhae stactae selibram, cerae quadrantem, apochymatis libras tres, adipis suillae pinguis libras tres, sulphuris uiui uncias tres, nitri spumae uncias tres, galbani libras tres, medullae ceruinæ uncias quatuor: hirudinum terrestrium decem sanguis immittendus est medicamini præparato, & iam trito: porro conficiendum est, uti diximus. In usu medicamento libram unam auferentes, opobalsami uncias tres, unguenti malabathrini unciam unam condimenti gratia indere conuenit: in quotidianos usus ita præparatur.

ALIVD HALIEI, A GVALERIO PAVLINO CONFECTVM.

Cerae pondo libras tres, ficus agrestis radicis pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adipis suillae pinguis pondo libras tres, olei sabini pondo tria, cyprini pondo, susini pondo, crocini pondo, stactae pondo selibræ, medullae ceruinæ pondo semis, galbani pondo semis, rubetas ranas quinque, sampsuchi, uel populi furculorum pondo tria, sulphuris ignem non experti pondo uncias tres, aphronitri pondo uncias tres, hirudinum plurimum sanguinem: conficito quemadmodum prædixi.

ALIVD PHLABII CLEMENTIS PHARMACVM, HVIVS

usu nouimus homines toto corpore diuexatos à podagra, chiragraque, adeo conualuisse, ut citra noxam obambulant.

Olei sabini pondo duodecim, ficus agrestis radicis pondo duodecim, cerae pondo, terebinthinæ pondo, medullae ceruinæ pondo, galbani pondo, ranas numero sex. Oleum diuidimus, & seorsim in eo ranas, seorsim item radices incoquimus, deinde liquore percolato ad pharmaci confectioem utimur. Pharmacum autem accipi usum præstat, quod à Gualerio Paulino confectum est. Hæc autem scripturæ adiunguntur, sampsuchi pondo s, unguenti crocini pondo, malabathrini pondo, opobalsami pondo uncias tres, hirudinum decem sanguinem, medullae ceruinæ pondo dua, galbani pondo dua, adipis suilli ueteris pondo tria, apochymatis pondo, cerae pondo tria s, sulphuris uiui pondo unciam, aphronitri pondo uncias quatuor, rubetas ranas tres, hirudinum quindecim sanguinem, & loco crocini syriaci pondo, sampsuchi pondo s, ponitur: superiorum modo præparatur.

ALIVD POMPEI SABINI PRECIOSVM INSCRIBITVR, ABVR-

nus Valens præparauit: utile est ischiadicis, arthriticis, podagricis, tremulis, & ad omnem neruorum dispositionem: compositio talis est.

Sampsuchi pondo dua, scenigraci pondo dua, meliloti pondo, rosmarini pondo, brathyos pondo s, cachrysos pondo, cyperi pondo, abrotani pondo, cardamomi pondo selibram, baccarum lauri pondo selibram, uini odorati sextarios uiginti quatuor, unguenti irini pondo quindecim, cyprini pondo dua, syriaci pondo dua, cerae pondo dua, terebinthinæ pondo, galbani pondo uncias duas, opopanax pondo uncias tres, guttae ammoniaci purgatæ pondo uncias quatuor, piperis longi, nitri rubri, lapidis asij floris, colocynthidis partis interioris, aluminis fissilis, singulorum pondo uncias quatuor, thuris pondo uncias quatuor, centaurij pondo uncias quatuor, mandragorae succi, myrrhae stactae, mellis cocti, singulorum pondo uncias

C quatuor, rubetas ranas magnas numero sex, hirudinum terrestrium decem singularem, Medicamentum uarie componitur, aromatica siccaque crassius contusa, uasique duplici unguentario iniecta, uino superfuso, triduo macerari permittimus: quarto die uino quantum satis est, ablato, guttam ammoniaci, thus, galbanum, & opopanax nacement imbuimus & reliquis succis, hac dissoluta leuigamus: quibus factis leuibus, tunfa cribrataque, alumen, nistrum rubrum, colocynthidem, lapidis alij florem, piper, & reliqua immittimus, & cum aridis terimus: his myrrham, stacten, & mel adijcimus: sic iam preparatis, omnia liquida his quae in uino macerantur, affundito: igni superposita coquito, mouens continué. Vbi bona uini pars consumpta fuerit, humorem exprimito: cui ranas imponens, sicut supra dictum est, incoquas, & tunc liquida adijcias. Hac liquata igne deponens, leuigatis indes, ac rursus tundes: excoctis utitor.

ALIVD ACOPON METASTIKPITIKON, AVXILIATVR ISCHIAE
dicis, arthriticis, solutis, & tremulis: utebatur Iulius Secundus: diuturnos
affectus reficit, capite dolentes adiuuat.

Adarces pondo uncias duas, myrrhae stactae pondo uncias duas, aphronitri pondo uncias duas, euphorbij, opobalsami, singulorum pondo uncias duas, styracini unguenti pondo: arida tunduntur, cribranturque: his myrrha, stacte, & opobalsamum adijciuntur, denuo tunfa styracino excipiuntur: ac interim per se, interim alteri mistum usui est: coctionem quoque adiuuat.

ALIVD ORPHITVS COMPOSVIT, CVIVS VSV THORACIS
affectu molesto, & iam inueterato liberatus est.

Adarces pondo uncias duas, myrrhae stactae pondo uncias duas, aphronitri pondo uncias tres, euphorbij & pondo unciam s, malabathrini unguenti pondo, fuliati Romanis dicti pondo selibram, cerae pondo uncias duas, opobalsami pondo uncias duas: praeparatur in modum praedictum.

ALIVD NEAPOLITAE, QVOD AGRIPPA COMPOSVIT.

Alias & sex. Adarces ablati arundinibus pondo uncias tres, euphorbij pondo uncias tres, aphronitri pondo uncias tres, stactae pondo uncias tres, opobalsami pondo uncias tres, unguenti malabathrini pondo, fuliati pondo selibram, hedychoi pondo selibram, crocini pondo selibram, nardi asiani thyaterinae pondo selibram, cerae pondo uncias tres: conficito ut priora.

ALIVD MYRACOPON REGIVM AD INVETERATOS
affectus, item coctionem adiuuat.

Calami aromatici, carpobalsami, amomi, cardamomi, iunci floris, cassiae rosae spirantis, meliloti, sampsuchi, brathyos, scenigraci, cyperi, nardi, piperis albi, singulorum pondo uncias tres, myrrhae troglodyticae pondo selibram, euphorbij pondo selibram, uini falerni sextarios sedecim, unguenti malabathrini primae confectio nis pondo duo, nardi primae compositionis pondo, fuliati primi pondo, opobalsami pondo, crocini pondo, styracini primi pondo, amygdalini pondo, comageni pondo, gleucini pondo, irini pondo, hedychoi pondo duo, amaracini primi pondo duo: coquitur unguenti modo: nimis quam bonum medicamentum est, a Celere Primi pilareo compositum: benefacit ischiadicis, arthriticis, solutis, tremulis: ualet ad conuulsa, ruptaque, item ad scirrosos uiscerum affectus, & concoctiones iuuat uentriculi orificio & dorso illitum.

ALIVD AVTORE ACILLA SECVNDILE.

Euphorbij, opobalsami, myrrhae stactae, singulorum pondo uncias duas, niri spumae pondo uncias tres, cerae tantundem, unguenti malabathrini pondo, fuliati pondo selibram, crocini pondo selibram, nardi unguenti pondo selibram, hedychoi pondo selibram, amaracini pondo selibram: conficitur quo dixi modo. Hac quidem sufficiunt, Etenim Asclepiades confecturas ipsorum & usus accurate tradidit:

A didit: Andromachus autem, ut solet, negligentius: neque ad quid singula ualeant indicans, sed uobis conijciendum relinquens. Nam ceu ad artifices scripturas semper conscripsit. Quoniam uero nonnulla acopa inuicem sibi similia, in temperaturis discrepant, ideo hac quoque apposui, quod lectores inde quae Asclepiades docuit, de ijs simul ratiocinari queant, cuiusmodi acopa, quibus uitij potissimum conducant. Dicemus autem & nos, ubi uniuersales quosdam sermones de ipsis retulerimus, unde accuratiore uia ac ratione ad eorundem usus, qui mentem dicendis adhibebunt, peruenient.

ACOPON VIRIDE HALIEI.

Cerae, terebinthinae, olei ueteris, singulorum pondo s, aphronitri pondo uncias quatuor, galbani pondo uncias tres, eruginis rasae pondo uncias tres, opopanax pondo uncias sex, guttae ammoniaci pondo uncias tres, mannae pondo uncias tres, aceti pondo uncias duas, melini pondo uncias duas, cyprini pondo uncias duas, irini pondo uncias duas, seui caprini pondo unciam.

ALIVD ACOPON BONVM.

Cerae pondo sedecim, aphronitri pondo uncias octo, baccas lauri numero octo, piperis albi denarii pondo unius, crocomagmatis quantum sufficit, medullae ceruinae denarii pondo duum, myrrhae denarii pondo unius, cerae denarii pondo unius, uini rhodiacei denarium, aceti modicum aridis adijcitur.

ALIVD BASSI STOICI.

Ficus agrestis radices pondo, castorei pondo uncias duas, medullae ceruinae pondo uncias sex, olei ueteris pondo duo, cerae pondo unum, aphronitri pondo uncias tres, baccarum lauri sextarios duos, rutae uiridis fasciculum manipulare, rosmarini tantundem, olei sabini ueteris pondo decem. Radices & herbae oleo incoquantur, deinde exprimuntur, postea liquida superfunduntur.

ALIVD.

Opopanax pondo unciam, resinae pondo unciam, resinae ptyinae pondo duo, cerae pondo, guttae ammoniaci pondo uncias sex, cespici pondo uncias duas, olei ueteris sextarium unum s, salis floris pondo uncias duas.

ALIVD.

Cerae pondo, medullae ceruinae pondo uncias duas, unguenti babylonij pondo, hedychoi pondo, stactae pondo, malabathri pondo unciam, nardi pondo unciam, opobalsami pondo uncias sex. In marina uel muria medulla liquato: in usu liquida simul committito, postremo opobalsamum: at si liquidum sit acopon, plus cerae indito.

ALIVD ACOPON QVADRATI.

Irii unguenti unciam, cyprini unciam, laurini unciam, olei ueteris uncias tres, terebinthinae unciam, medullae ceruinae unciam, cespici unciam, piperis unciam, niri denarium pondo quatuor, sulphuris ignem non experti denarium pondo quatuor, pyrethri denarium pondo quatuor, mellis unciam: liquida siccis miscentur.

ALIVD ACOPON, QVIA FOETET AYENAEZ APPELLATVR.

Terebinthinae denarium pondo quinquaginta sex, cerae denarium pondo uiginatio octo, cespici, mellis, medullae ceruinae, guttae ammoniaci, galbani, aphronitri, interdu opopanax, baccarum lauri, singulorum denarium pondo sex, olei ueteris sextarium, uini heminas duas, quidam castorei denarium pondo trium addunt.

ALIVD DIA SAMYXXOY, ID EST EX SAMPSUCHO medicamentum.

Cerae pondo, olei omphacini sextarios tres, sampsuchi sextarium, scenigraci sextarium, uini ueteris sextarios quatuor, maluae fasciculū, herbae mercurialis, quam Graeci λυγιστήν uocant, fasciculum, ficus agrestis radices.

ALIVD ANTIMACHI.

Sampsuchi noui, rosmarini, aspalathi, brathyos, id est herbae sabinae, scenigraci, singulorum sextarios duos, cerae pondo, uini ueteris sextarios tres, gleucini sextarios tres.

ALIVD PHILOCLEI.

C Olei decocti permultum, radicum ficus agrestis sextarios tres, ceræ minam, terebinthinæ minam, medullæ ceruinæ denarium pondo uiginti quinque, adipis anserini denarium pondo uiginti quinque, galbani denarium pondo duodecim s, sampfuchi sextarium, rosmarini sextarium. Hæc postrema cum uino odorato tum leuigantur, tum miscentur; sit autem malagma cera copiosiore iniecta.

ALIVD ACOPON AVTORE APHRODA.

Aphronitri denarij pondo trium, piperis grana quadraginta, & longi totidem, thuris denarium pondo sedecim. His tritis uini odori chij, uel rhodij heminam superfundito: mellis denarios nouem, deinde in patella liquato, ceræ tyrrenicæ denarium pondo duodecim, seui taurini denarium pondo quadraginta duum.

ALIVD QVOD ERAT ASPHALARTESII.

Crocomagmatis denarium pondo quatuor, medullæ ceruinæ denarium pondo duodecim, cæsypii denarium pondo sex, adipis anserini uel suilli denarij pondo duodecim, terebinthinæ denarium pondo duodecim, irini denarios octodecim, cypri ni, gleucini, singulorum denarios octodecim. Mel liquatur, deinde siccis admisceatur: ac ubi simul cum his quæ in mortario sunt leuigaueris, in usus condas.

ALIVD ACOPON BARBARICVM ΔΙ' ΕΥΦΟΒΙΟΥ,

hoc est, ex euphorbio: ad ischiadicis, aliq; multa.

Opopanacis pondo unciam, tyrrenicæ pondo unciam, terebinthinæ pondo uncias duas, galbani pondo unciam, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, euphorbij pondo uncias duas, castorij pondo uncias duas, piperis albi pondo uncias duas, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, cæsypii pondo uncias quatuor, limnestridis pondo unciam s, styracini, laurini, amaracini, singulorum uncias tres, olei ueteris sextarios duos, hedychoi uncias sex: præparato utitor: ualet ad desperatos neruorum affectus, item proprie ad ischiadicis.

ALIVD ACOPON QVO ARVNTIVS ACILLAS CV

ratus est: benefacit coxendicum dolori, omniq; neruorum distensionem.

Alias + pondo duo. Opopanacis pondo uncias duas, cæsypii pondo uncias quatuor, casia pondo uncias quatuor, medullæ ceruinæ pondo uncias quatuor, ceræ pondo, styracini pondo uncias sex, irini pondo uncias sex, laurini pondo uncias sex, olei ueteris + pondo, euphorbij pondo uncias duas, guttæ ammoniaci pondo uncias duas, Euphorbium modico mellis temperato.

ALIVD GLYTI VT PHILOXENVVS GRAMMATICVS.

Ceræ pondo libras duas, guttæ ammoniaci pondo librā, galbani pondo libram s, styracis pondo libram, bdellij pondo librā, myrrhæ pondo uncias duas, thuris pondo uncias nouem, cæsypii attici pondo libram, propolis pondo libram, resina terebinthinæ pondo libram, olei ueteris pondo duo, cypri ni, irini unguenti, amygdalini, singulorum pondo duo, syriaci pondo tria, opopanacis pondo: præparatur.

ALIVD ACOPON VIRIDE VT CLEMES

Sertorius, quo utor.

Eruginis rasæ pondo uncias sex, resina frictæ pondo uncias quatuor, olei myrtei pondo, lentiscini pondo, olei ueteris pondo, laurini pondo duo, syriaci pondo, gleucini pondo tria, pinguis ouilli uncias tres, ceræ ponticæ libras tres, galbani pondo libram, myrti tenerorum foliorum, rutæ foliorum uiridium, rosmarini uiridis, lauri foliorum tenerorum, singulorum uncias sex, herbæ saluicæ selibram: uiridia tunduntur, & oleo per noctem & diem macerantur, deinde cum liquidis incoquantur: cum ab igne deposueris, erugo inditur, percolata reponuntur: facit ad omnem neruorum laborem.

ALIVD ACOPON CALEFACIENS CASTI, AD

diuturnos affectus & conuulsiones.

Pysselæi sextarium, syriaci unguenti tantundem, iris illyricæ parem modum, terebinthinæ

A rebinthinæ pondo libram, axungia pondo libram, rasuræ naualis pondo unciam. Incoquito, ruta uiridi mouens.

ALIVD ACOPON ORIONIS CTENESTI BONVM.

Ceræ pondo libras sex, propolis pondo libras quinque, iris illyricæ pondo libras quatuor, terebinthinæ pondo libras quatuor, opopanacis pondo libras tres, olei ueteris pondo quatuor, galbani pondo libras duas, olei lentiscini pondo tria, myrtei pondo tria, guttæ ammoniaci pondo libram, medullæ ceruinæ pondo libras tres, cæsypii pondo libras sex, baccarum lauri pondo libram, styracini pondo tria, amygdalini pondo tria, seui uitulini pondo libras tres, & leonini pondo libram s, opobalsami pondo libram s. præparato diligenter.

ALIVD MYRACOPON BONVM.

Malabathri, hedychoi, nardi crocini, babylonij, singulorum selibram, stactæ, opobalsami, ceræ, comageni, singulorum uncias sex, aloës uncias duas, mellis uncias tres: conficito.

ALIVD MYRACOPON QVO VTOR.

Ceræ candidæ pondo uncias duas, adipis anserini odorem conditi unciam, seui taurini odorem conditi unciam, adipis leonini odorem conditi uncias duas, crocodili odorem conditi unciam, medullæ ceruinæ unciam, salis ammoniaci uncias duas, piperis albi uncias duas, thuris unciam, cinamomi uncias tres, aphronitri unciam, iris illyricæ sextarios duos, nardi unguenti sextarium, malabathri Alexandrini sextarios duos, stactæ libras duas, syriaci crocini libras duas, mellis libras quatuor, opobalsami sextarium, comageni libras duas: parato uti nouisti.

ALIVD MYRACOPON.

B Ceræ tyrrenicæ uncias sex, ammoniaci uncias quatuor, euphorbij libras quatuor, piperis albi uncias quatuor, lychnistridis uncias quatuor, magmatis malabathri uncias sex, opobalsami pondo, malabathri pondo, stactæ uncias sex, foliati uncias sex, nardi pondo tria.

GLEVCINI CONFECTIO IVXTA ANDROMACHVM.

Post prædicta acopa Andromachus gleucini confectio nem descripsit, non male ipsam acopis chris matis adiungens, quippe ad dolorē lassitudinemq; tollendā longē est accommodatissimum. Traditur autem ab eo in hanc sententiam.

GLEVCINI CONFECTIO QVA VTOR.

Myrrhæ pondo libras duas, nardi indicæ pondo libras duas, costi pondo libras tres, styracis pondo libram, bdellij, sampfuchi, xylobalsami, iunci odorati, cardamomi, spathæ, iris illyricæ, misyos, asari, singulorum pondo libras duas, meliloti pondo libram, nardi gallici pondo libram, aspalathi, calami, singulorum pondo selibrā, mali terræ longi pondo libram s, rosmarini seminis sextarios duos, thuris pondo libras tres, casia pondo libras tres, scenigræci sextarios duos, sphagni pondo libras duas, amomi pondo libras duas, corticis thuris pondo libram, rosarum siccarū pondo libras duas, brathyos pondo uncias sex, marathri pondo libras duas, balsami fructus pondo libras duas, croci pondo uncias tres, baccarum lauri pondo libram, piperis albi pondo libram, opobalsami uascula tria, malabathri foliorum pondo libras duas, nucleos pineos uirides duos, rutæ uiridis pondo uncias duas, salis ammoniaci pondo uncias quatuor, nitri pondo uncias quatuor, uini ueteris sextarios duos, musti boni uascula duo s, olei ueteris libras quinque: præparato diebus quadraginta. Hæc præfatus Andromachus, non adhuc confectio nis modum, sicut Crito, adiecit: insuper quot libris italicis uasculum aut sextarium aestimet, silentio præterijt.

GLEVCINI CONFECTIO CRITONIS IN

secundo κοσμεντικόν.

Crito ad libri calcem gleucini confecturam his uerbis tradidit. Gleucinum uim habet calefactoriam ac remittentem: uulua & neruis præsidium est: huius confectio

C Etiones multae sunt: quae uero simplex dicitur, hunc in modum habet. Musti recens, uuae maroniarum, mensuram in uas stanneum coniectam supra prunas incoquito; Ac ubi ter quaterue efferbuerit, in fictile demissam, soli exponito: olei omphacini congios sex addito, iunci minas sex, alij minam s, nardi, calami, aspalathi, singulorum tantundem, palmae elatae minam, cyperi minam, cardamomi octauam minae partem, amomi tantundem, meliloti uncias quinque: sint autem omnia leuia; deinde diebus octo commouens, mustumque repurgans, utitor.

GLEUCINI CONFECTIO SECVNDVM DIOSCORI

dem libro primo de materia: scripsit autem ille in hanc sententiam.

Gleucinum simplex componitur ex oleo omphacino, iunco, calamis, nardo gallica, spatha, aspalatho, sertula campana, costo, & musto, uinatis uasi quod aromata, uinum, & oleum continet, circumdatis: triginta diebus singulis bis mouetur: postea expressum unguentum reponitur. Vis eius est calefacere, emollire, & remittere: benefacit rigoribus, neruorum uulnibusque affectibus: omni acopo efficacius est, ut quod emolliat.

GLEUCINI CONFECTIO HERA AVTORE.

Quoniam Heras Gleucini confectionem luculentius ipsis iuxta finem operis medicamentorum edocuit, illius quoque scripturam ad uerbum ita subiuncturus sum. Olei gleucini compositio ad perfrictiones & neruorum uitia potissimum: iuuat opisthotonicos, id est, quibus ceruix reflexa est in posteriore partem, oleo irriguo locis dolentibus iniecto. Olei uenephri pondo tricenta octo, uini falerni sextarios triginta, musti aminae sextarios centum octo, helenij pondo duodecim, spathae pondo quinque, aspalathi pondo quinque, hedysari pondo duo s, artemisiae maternae pondo duo s, myrrhae pondo tria (alij pondo) piperis albi pondo duo s, splachni pondo duo s, xylobalsami pondo duo s, mali terrae longi pondo unum, uncias tres, myrti sicci foliorum uncias duodecim, bdellij pondo duo s, iris illyricae pondo duo s, styracis pondo unum, uncias tres, casiae siccae pondo unum, uncias tres, croci pondo unum, uncias tres, balsami fructus pondo duo s, thuris pondo quinque, crocomagmatis pondo quinque, panacis pondo unum, uncias tres, calami aromatici pondo quinque, asari pondo duo s, casiae nigrae pondo duo s, amomi uuae pondo unum, uncias tres, iunci floris pondo quinque, costi pondo quinque, uncias tres, nardi gallici pondo quinque, sertulae campanae, quae melilotus dicitur, pondo unum, uncias tres, sampsiuchi pondo unum, uncias tres, rosarum siccarum pondo unum, uncias tres, saenigraci pondo s, opobalsami uascula quinque, malabathri unguenti pondo. Arida tunduntur, & tenuiore cribro incernuntur, uinoque macerantur: bdellium, etsi aridum non fuerit, & ipsum contunditur: sin pingue extiterit, uino ipsum in pila contundendo soluitur: haec in uas exiguum unguentarium stanneumque coniecta, sed ita ut nihil expiret operitum, diebus duodecim, & totidem noctibus confundi sinuntur: mustum uero cum his permaneat, uua pure expressa, ut nihil roris contineat, Porro in magnu uas condito, ut etiam feruori ipsius locus sit, omnia in uino macerata adijciuntur. Oleum, uinumque bis die spatha unguentaria ad horam agitantur: spatha uero accurate detegatur, ne id acre quod ei adharet, medicamentum offendat, dum rursus immittitur. Praeparetur autem uas operculo, & desuper plusculis centonibus accurate circumdatur: uasi subsit restis: cum iam dies quindecim praeterierint, ammoniacum, & ipsum amomum inditur, crassius contusum. At triginta dies duplici uase supra prunas duas uel tres fouere unguentum permittendum est, opobalsamo adempto: uase autem modice refrigerato unguentum defundere, reliqua sportulis, ut sunt calida exprimere oportet: primum manibus, deinde praelo, molientes aliquid unguenti gratia in ipsum malabathrum conijcere, si unguentum in calente aqua fustum immittamus: item spatha permouere, ut misceantur. Postea diem unum sinentes uitreis fistilibus gummi illitis reponemus.

QVAE

QVAE SCRIPSERIT HERAS

ACOPA.

ACOPON AD PARALYTICOS: SUMMATIM

ad omnem neruorum dolorem.

Vt uiridis pondo, pulegij sicci pondo, cyperi pondo, nitri denarium pondo quinquaginta, saenigraci pondo, linozostis siccae pondo, prassij pondo, rosmarini pondo, mali terrae pondo, amygdalarum amararum squamarum modij dimidium, iris illyricae pondo dua, terebinthinae pondo dua, baccarum lauri pondo dua, ficus agrestis radicis pondo dua, guttae ammoniaci pondo dua, cerae pondo quatuor, uini heminas duas, alibi, uini congios duodecim, olei congios quatuor: contulsis istis quae rudi debent, subtiliter aquam affundito: ac rursus tunsis, uinum oleumque adiungito, & noctem sic esse finito: sequenti die incoquito, dum haec copiosa decocta fuerint, & oleum a coctis qualitatem acceperit: haec omnia sunt pedetentim: dein sublatis, expressisque recrementis, ceram, refinam, & bdellium adijcito.

ALVD CHLORACOPON AD ISCHIADICOS, ET

neruorum resolutionem. Hoc usus sum in Phorte.

Resinae terebinthinae pondo, mannae uncias quatuor, galbani uncias quatuor, aphronitri uncias quatuor, guttae ammoniaci uncias quatuor, opopanax uncias quatuor, seui caprini uncias sex, eruginis uncias quinque, cyprini heminam, irini heminam s, melini uncias quatuor, syriaci uncias tres, piperis uncias tres, quidam uero uncias quatuor, olei ueteris sesquifextarium, adarces unciam, aceti quod abunde sufficit. Eruginem, opopanax & aphronitrum cum aceto terito, reliqua liquefacta superfundito.

ALVD ACOPON AD COXENDICVM DOLORES

dutinios, artuum ligationem, & paralytim admodum est efficax.

Olei ueteris & irini pondo sex, laurini pondo sex, pyracini pondo sex, cerae pondo sex, terebinthinae uncias duas, piperis uncias duas, euphorbij uncias duas, guttae ammoniaci uncias tres, castorei uncias duas, opopanax uncias duas, galbani uncias duas, medullae ceruinae uncias duas: liquida ubi liquefeceris siccis affundito, ac unitis utitor.

ALVD ACOPON AD COXARVM DOLORES,

& in uniuersum ad omnia.

Myrrhae partem unam, pyretri partem dimidiam: leuigatis gleucinum affunditur, ut medicamentum strigmenti spissitudinem accipiat. Vbi opportunitas acciderit, rhodino admixto utitor.

DAMOCRATIS ACOPORVM COMPOSITIONES.

Vm plurima filij medicorum dicunt, Tum de usu acopon, tum myracopon simul omnium, Haec quae sunt dicam, & quo conferant modo, Quae ratione facias quodque pharmacum. Ergo & dolores neruorum haec omnia leuant, Carnisque totius & musculum, quibus Molesta lassitudo est, aut perfrictio, Aut his dolores similes sine patentibus Causas oborientes, quae lassitudini Obnoxii, & frigori facile haud accident, Quod si prius his usi prodeant ad munia Vitae necessaria obeunda, corporis Et carne partes pabulo indigas suo Explent, perunctis statim a cibo locis:

C Refarciendis, ægrè quoq; senibus iuuant
 Ipsis per hyemem ad uesperam linentibus,
 Quæ porro acopa faciunt, alio uobis loco
 Exponam, & horum scripta subiungam ordine,
 In quem quoq; usum ueniant, mox transigam.
 Nunc quo licet imprimis referam facere modo.
 Ammoniaci etenim bis quinas uncias,
 Siue uncias mauult quis, siue pondus aliud,
 Idemq; thuris, galbani tum quattuor,
 Cerui medullæ totidem; parem modum
 Simul attici, deinde mittunt cœsypī,
 Terebinthinæ quampuræ centum quattuor,
 Mellis recentis optimi rursus decem,
 Aequalem tribuunt ponticæ ceræ modum,
 Pinguis recentis anseris, mollis decem,
 Vini falerni quinq; pluresue heminas,
 Aut pauciores paulò conijciunt quoq;
 Itidem olei ueteris bis uiginti boni.
 Id autem graue olens minimè commiseris,
 Sic tum fiet, gratum ut sit hoc utentibus.
 Paratur id maiusculo mortario.
 Simulatq; thus in grumulos confregeris
 Et ammoniacum uino affuso, protinus
 Id auferens macerari modicum admittito.
 Tere cochleari, in mellis spissitudinem
D Cogantur, addito mel unā & cœsypum,
 Cerui medullam, quæ in pila cœnues,
 Deinde cera in ollula liqueficio,
 Oleumq; totum iuncta & adipe & galbano,
 Terebinthinamq; colliquefacies, simul
 Coëuntibus superfundens in fictili,
 Sed spatula parua ut refrigescant permoue,
 Tum subigito tantisper hæc omnia manu,
 Dum bene coacta appareant, & humidi
 Mellis, boniq; crassitudinem habuerint
 In stanneum uas condito, uel buxeum.
 Hoc sedulo usus optimo ceu pharmaco
 Est commodissimum & mulieribus quoq;
 Quas est oborta phlegmone intus uteri,
 Duritiam abigit inde, simul & scirri metum,
 Vbi pessulo usurpare pharmacum iubent
 Litum utero, quod indere hoc solent modo.
 Benefacit hoc idem ad dolores aurium
 Expertum ulceris, sineq; fluxu graues.
 Sergetici autem mittis irini unctulī,
 Aut portionem quartam, aut trinam pharmaco,
 Calidoq; lanam intinctam addis foramini.

ALIVD.

Quin uiridacopon hoc efficax supra modum,
 Vnde & laborum exordijs facit magis
 Arthriticis, podagricis non inefficax,
 Hoc ante balneas medicamento litis

Et pedis

A Et pedibus & neruis incrassatis, simul
 Plures fuisse sanatos conspeximus.
 Habet boni thuris pondo libram unicam,
 Ammoniaci guttæ pondo libras duas,
 Aphronitri quamalbissimi solum libram.
 Idem puriusculi attici cœsypī
 Myrrhæq; lectæ, galbani, rursus azyli
 Opopanacisq; puri singulū omnium
 Statuens diligenter uncias bis quattuor,
 Euphorbij recentis quattuor uncias.
 His asperi pares dato limnesij,
 Hoc nominant adarcen unguentarij
 In Italia institores, quiue coëmunt,
 Cera bonæ adeò ponticæ libras duas,
 Terebinthinæ puræ libras duas, semis.
 Laurini olei, cyprini, necnon gleucini
 Sergeticiq; singulū pondo libram.
 Verusti olei, recentis quoq; lentiscini
 Cuiusq; rursus immittes pondo dua.
 Aceti modicum, quo misturas simplices
 Siccas abunde contritas, contemperas
 Liquidis, unguinibus, & ceræ, terebinthinæ,
 Ac galbano, liquori panacis, & alijs
 Vbi calida atq; adhuc feruentia in pila
 Vniueris, cochleari & manibus contere
B Valenter, unita omnia sic reponito
 In pyxidem, qualem paulò dixi prius.
 Audacter in ueteratis omnibus utitor.

ALIVD.

Et hoc parabile passim acopon: item bonum
 Potissimum per hyemem, si est profectio
 Visquam, malo opportunis facile subuenit.
 Quod puri recipit galbani tres uncias,
 Sed unam opopanacis recentis unciam,
 Floris salis tres, & quaternas cœsypī,
 Ammoniaci guttæ bonæ pondo libras
 Octo, atq; ceræ unam, pineaq; torridæ,
 Non foetidæ, bis pones quattuor uncias,
 Olei libram, sabini quoq; bis quattuor:
 Plus hyeme ceu libram oportebit indere
 Vini falerni nigri denis uncijs.
 Sic præparato. Ammoniacum in mortario
 Contundito, deinde uinum affundito,
 Paulisper macera: curiose conterens
 Florem salis, tunc etiam adijcias cœsypum.
 Postea leuigans, & mellis spissitudinem
 Faciens, liquida deliquans inde galbanum
 Tum opopanacem adiunctum rursus liquefacito.
 At leuibus in mortario factis antea probè
 Vntisq; superfundito, sic temperans,
 Feruens adhuc medicamen, uitreo uase condito.

ALIVD MYRACOPON:

- C** Et hoc myracopon optimorum inest gregi.
 Nam suauitatis plenum est: iuuat insigniter
 Quos nominaui paulò affectus antea.
 Stactæ bonæ receptat ternas uncias,
 Opobalsami tres, & mellis tres attici,
 Ceraq; puræ ponticæ, tres crocini,
 Vnguenti syriaci quaternas uncias,
 Ammoniaci quamcandidissimi, leuis salis
 Tres uncias, albæ & puræ terebinthinæ
 Vnam unciam, atq; partem ipsius unicam,
 Et cinamomi pondo, malabathri quoq;
 Tantum adde, & partem libræ tertiam insuper.
 Sin absit autem malabathrum forsan tibi,
 Adiunge nardi tantundem gangitidis.
 Istud bonis mediocriter unguentum additur:
 Abunde medicamento sum, ut nullum inuenis
 Aliud, uel irini tantum fergetici,
 Vel cyziceni pondo, idem amaricini.
 His uteris, ubi non adsit quod diximus
 Malabathrum, arbitror moderatum myracopon
 Nihil minus sanè auxiliari utentibus.
 Sic confit. Accuratè mel factum leue
 Adiunge, stacten tritam modicè tempera, &
 Opobalsamum, rursus puram terebinthinam
- D** Exactè leuiga, cera & crocino uasi
 Iniectis duplici, prædicta liquato aqua
 Alio cacabo: quibus liquefactis, malabathrum
 Et omnibus unitis modicè ut non ferueat,
 Depone uas duplex ex cacabo protinus
 Exactè refrigerato, & raso medicamine,
 Et addito ijs quæ iam prius recensui
 Mortario, leuigato rursus dum probè
 Totum uniatur, fiatq; unum pharmacum.
 At si uoles ipsum reddere efficacius
 Ad uitia neruorum, simul ad diutina,
 Affectiones longas, tenfos musculos,
 Euphorbij recentis etiamnum & boni
 Duplicatas uncias toti adde ponderi
 Saliq; mellisq;, insuper opobalsamo
 Sic leuigata prius, quo satis erit tempore:
 Ac omnia dicta in unum cum redegeris,
 In pyxidem, uel uas uitreum reponito.
 A balneis in usum potius ducito.
 Cum regi facies principiue myracopon
 Para facillimè, uel ignis sine commercio,
 Opobalsami collectis ternis uncijs,
 Et optimi malabathri quindecim,
 Et cinamomi totidem boni cape,
 Ceraq; non olentis candidissimæ
 Denarios decem: sic ipsum præpara.
 Partem malabathri tertiam, & ceram quoq;

Diuisam

- A** Diuisam pariter multò minutissimè,
 Argentea in pyxide tenui recondito.
 Aqua calente plurimum ut liquaueris
 Ipsum refrigerato, deinde radito,
 Tum leuia coniungens rursus in opobalsamo
 Et cinamomo totum unitum conteres,
 Quod restat ipsis suprafundens malabathrum
 Terens adunito manibus, sic condito
 Argenteum in uas aut uitreum, sed crassius:
 Sic nanque tutò habebis semper pharmacum.
 At si quadrantem libræ addas gangitidis
 Nardi, medicamen reddes longè suauius
 Præstantiusq; ad uitia adhuc recentia.
 Synchrisma, cinamomon si non adijcis
 Quod absit, minime peius, sed uere bonum
 Habebis, omni & myracopo præstantius.
 At si proponis ipsum facere efficacius
 Ad quos retuli modò affectus, atlantici
 Euphorbij iunges quaternas uncias.
 Nam sic erit sũauis, nec inefficax,
 Misturis licet exiguis sit conditum.
 Cognouimus quosdam uti multis pinguibus,
 Item medullæ, & nonnullorum aromatum
 Liquoribus, unguentis, & oleis aliquibus,
 Quibus iterum usus deprehendi talia
 Expertium boni esse, qui non probauerint
 Misturas, neque naturas horum simplices.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE
 COMPOSITIONE MEDICAMENTO
 RVM KATA TENH, IOANNE
 GVINTERIO ANDER
 NACO IN
 TERPRETE, FINIS.

R

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE PONDERIBVS ET MENSVRIS, AN-
DREA ALCIATO INTER-
PRETE.

PONDVS grauitate menfor dijudicat, mensuram uasculi conca-
uitate, siue arida, siue humens sit quantitas. Esse autem earū quas
dimetitur rerum triplicem differentiam constat: unam enim pon-
deris, alteram siccae substantiae, & quae in cumulum queat agge-
rari, tertiam humidae. Plurima uerò, & quae experiri nemo unus
possit, sunt huiusmodi ponderū mensurarumque genera, uarijs re-
gionibus, uarijs utentium moribus. Quapropter à nobis de his tantum sermo ha-
bebitur, quae maximè in communi omnium usu sunt.

DE NOTIS MENSVRARVM ET PONDERVM.

Aeterum quoniam aliqui non integris literis, sed per signa, & praes-
scriptas notas huiusmodi demonstrant, melius utique est & nos hac
in re ueteres imitari, & imprimis hosce characteres declarare. Pri-
mum quidem litera χ quoties superadditum habet alpha, chalcum,
id est, areolum significat: hac nimirum figura χ . Quod si o ha-
beat, choa, id est congiū, χ . Si v chœnicem, χ . Si κ cheman, χ . Si
uerò litera μ describatur, cuius inferius cornu acuto accentui similis recta linea
secet, ceratium addito e ostendit, μ . Quod si supra v habeat, cyathū, μ . Si
o, cotylam, id est heminam, μ . Si uerò circumpuncta linea omnino in obliquum
flexa ponatur, obolum notat, \circ . Si duae circumpunctae huiusmodi notae sint, du-
os obolos, $\circ\circ$. At qui grammā, id est scrupulum faciūt, prima eius elementa de-
scribunt addita recta linea, γ . Duae autem coniunctae, atque altera parte in angu-
lum flexa lineae, uti duo cornua rectam drachmam constituunt, Δ . Cui cognomi-
nis est quam olcam uocant. Apud ueteres tamen olca per λ scribebatur, cui in me-
dio litera o addebatur, λ . Nos idem drachmā olcamque dicimus. At cum λ ad-
iunctum i habet libram significat, λ . Aliqui tamen eadem litera acuto accentu
secta idem demonstrant, λ . Ceterū quoties ρ litera in ipso sui angulo o habet,
unciam denotat, ρ . μ autem, cui in summo meditullio sit v apposita, minā, μ .
Si uerò v habeat, mystrum, μ . Si e medimnum, μ . Si o modium, μ . Si
quando τ scribas ρ , itemque v adijcias, tryblon feceris, $\tau\rho$. At cum ξ scri-
pseris, iuxtaque e locaueris, xestem, qui sextarius est, designabis, ξ . Si o apposue-
ris, oxybaphū, ξ . Aliqui tamen xestem recta linea ξ secantes conficiunt, sic ξ .
 κ uerò adiacentem μ habens heminam indicat, $\mu\kappa$. Quod si κ effigiaueris ad-
dito ρ , ceratium denotabis, $\rho\kappa$.

DE PONDERIBVS.

Mina Attica & Aegyptia habet uncias 16. Mina Romana uncias 20.
Libra uncias 12. Vncia drachmas 8. haec & olcae quibusdam dicuntur.
Olca, quae ρ drachma, habet ceratia, id est siliquas 18. Aiuntque in ea
esse tres scrupulos. In scrupulo obolos duos. Habet autem obolus ce-
ratia tria: Ceratium uerò granula quatuor, hoc est, chalcos, seu areolos
duos, itemque duas tertij partes: In obolo quippe octo sunt chalci.

DE HVMENT

DE PONDERIBVS ET MENSVRIS.

98

DE HVMENTIVM DIMENSIONIBVS.

Talicum ceratium habet choas 8. Chus ξ 6. Xestes cochlearia duo,
quae aliqui & tryblia dicunt. Alij autem aiunt xestem pondus habere li-
brae semis. Tryblum ρ 9. tale enim est cochlearij pondus. Idem aiunt
 ρ pendere cotylam, id est heminam. Habet autem & tryblum mystra
magna tria, oxybapha tria. Oxybaphū autem cyathum semis continet: Cyathus ue-
rò chemas paruas seu mystra parua duo. Si autem uelis humentis usque pondera diju-
dicare, uarias omnino in examine ipso differentias reperiēs, ut in olei, & uini, & mel-
lis exemplo dicemus: etenim mel uino potius quarta parte, itemque decima est,
quod sit, ut ferè tertia ponderis pars melli accedat. Oleum autem melli & uino hoc
distat, quod mel oleo sesquiplum est: tantum enim, itemque eius dimidium pondus
habet, at uinum nona tantum parte ipso grauius est: plus quippe claritatis in oleo
est, quod infra scripta particulari ponderum formula ostendimus, ex qua per ordi-
nem quid communiter haec differant constituemus.

Ceratium Italicum, quod	Olei.	Vini.	Mellis.
amphora, habet libras	72. libras	80	libras 108.
Chus, qui & congius, libras	9. libras	10.	lib. 13. semis.
Xestes, qui sextarius, uncias	18. uncias	20.	unc. 27.
Cotyla, id est hemina	9.	10.	13. semis.
Magnum Mystrum	3.	3. scrup. 8.	4. semis.
Oxybaphū, id est acetabulū drac.	18. uncias	2. scrup. 12.	drach. 27.
Cyathus	12. drach.	12. scrup. 4.	unc. 2. drach. 2.
Mystrum paruum	6.	6. scrup. 2.	drach. 9.

Oribasius autem secundum Adamantinum autor est, sextarium quidem Italicum
uini mensura unciarum 24. esse, pondere uerò unciarum 20. cum sextarius men-
surae mellis duas libras semis ponderet.

DE ARIDIS.

Egyptia artaba habet modios 5. Modius Aegyptius, & Italicus chœ-
nices octo. Chœnix sextarios 2. Sextarius semisextarios duos, quos
heminas uocant. Hemina habet cyathos 8. Atticus medimnus habet
semisextaria, quae hemiecta uocant, 12. Hemiectum chœnicas 4. Sic
semimedimnus habebit minas 4.9. xestas 96. Huiusmodi autem men-
surarum pondus exprimere haud facile est, quod haec usque trutinari non soleant. Ad
haec non modicum inter se differunt, quemadmodum medici in arte praestantissimi
ante nos doctores mirum in modum declararunt.

EIVSDEM ARGVMENTI INCERTI AVTORIS

DE NOTIS.

Signorum notarumque doctrinam utpote necessariā haudquaquam obi-
ter perscribendam duxi, ut in pharmacorum compositionibus, si qua
ex signis notata inueniamus, statim possimus ex ponderis ipsius signi-
ficatione cognoscere. Igitur μ cui litera v adijciatur μ minam si-
gnificat. λ adijciente i libram λ . At gamma cum o, ρ un-
ciam: tamen si apud aliquos per v & o id significetur, hoc signo ρ . μ uero cui
superiectum sit, $\mu\rho$, id est partem significat, μ . Obliquū uerò λ in dextrū
lineolae partem deflexum drachmam denotat $<$, in sinistram uerò, eius dimidi-
um $>$. At Romanū s apud quosdam triobulum, apud nos uerò ponderis se-
missilem indicat s. Quod si in obliquum describatur obolus est, \circ . Si duplex ea
sit nota $\circ\circ$, duos obolos ostendit. Intus autem conuersum graecum sigma semio-
bolum ρ . ξ uerò e adiacentem habens xestem, id est sextariū ostendit ξ . At
 κ cui v insit cyathū μ . o cui λ adiaceat olcam, id est drachmam λ .

R 2

C

Ina Italica drachmas habet 144. Iuxta Atticos uero 122. Quo fit ut illa libram unam semis contineat, Attica uero libram tantum, unciasque tres, & praeterea drachmas quatuor. Vncia Atheniensibus drachmas habet 7. Italis 8. Drachma scrupulos habet 3. quorum in uncia 24 sunt. Libra uncias 12. Didrachma olcas, seu quod idem est, drachmas 2. Scrupulus habet obolum unum, chalcos 4. Obolus habet chalcos 6. Chalcus autem & siliqua omnium ponderum minima sunt, & æquando trutinæ examinationi imponuntur. Medimnus habet semisexta 12. Semisextum choas quidem duas, choenicas uero 4. xestas 8. Quo fit, ut medimnus choenicas habeat 48. xestas 192. Choenix cotylas, id est heminas habet 8. xestas 4. Xestes heminas 2. cyathos 12. Et ita plurimi Græcorum metiuntur. In Italis uero congio utuntur, quo mensura sextarii quidem insunt sex, hoc est heminae 12. pondere uero drachmæ 720. aqua pluuiali accepta, quod ea iustissima sit, nec unquam mentiatur. Choenix sextarios habet 3. heminas 6. Quod pondus Atticis Tryblion dicitur. Acetabulum quarta pars est heminae. Habet uero sextarios pondere drachmas 120. Proprie autem Græcorum cotyla olei habet libram unam, sextarius duas: Italica autem olei ferè octo uncias, uini nouem. Id autem sciendum, mensuris pondera non æqualiter respondere propter materiae differentiam.

EX CLEOPATRAE LIBRO DE MVNDICIIS.

Ina nomen ponderis habet uncias 16. drachmas 128. scrupulos 384. obolos 768. thermos, seu quod idem est, lupinos 1152. siliquas 2304. chalcos 6144. Attica mina habet uncias 12 semis, drachmas 100. scrupulos 300. obolos 600. thermos, seu lupinos 900. siliquas 1800. Ptolemaica mina habet uncias 18. drachmas 144. scrupulos 432. obolos 864. thermos 1296. siliquas 2592. chalcos 6912. Libra habet uncias 12. drachmas 96. scrupulos 288. obolos 576. thermos 864. siliquas 1728. chalcos 4608. Vncia habet drachmas 8. scrupulos 24. obolos 48. thermos 72. siliquas 144. chalcos 384. Vocatur autem uncia alio nomine etiã quatrullis Italicis. Drachma habet scrupulos 3. obolos 6. thermos 9. siliquas 18. chalcos 48. Italicus denarius habet drachmam unam. Est & drachmæ cognominis, quæ Aegyptiaca uocatur, sextam tantum Atticæ drachmæ partem pendens, ut quæ solum obolum habeat. Scrupulus habet obolos 2. thermos 3. siliquas 6. chalcos 16. Obolus habet thermum unum semis, siliquas 3. chalcos 8. Semiobolus habet siliquam unam cum dimidia, chalcos 4. Thermus habet siliquas 2. chalcos 3. Atticus uero semiobolus supradicti semioboli quatuor quintas partes solus habet. Vnde & siliqua Atticos chalcos 2, itemque chalci duas quintas partes habet: cum aliis chalcus semioboli quarta pars sit: quippe 4 chalci semiobolum faciunt. Stater pendet drachmas 4. unde & tetradrachmon dicitur. Cuius ponderis est & quod dupondium uocant. Similiter & regium Charium, seu basilica nux. Cheme magna habet drachmas 3. parua autem drachmas 2. As, seu Alfarion, drachmas duas. Cochlearium drachmam unam. Cyathus habet drachmas 10. scrupulos 30. obolos 60. thermos 90. siliquas 180. chalcos 480. Est & cyathus heminarum 6. Hemina mensura quidem continet cyathos 6. pondere uero drachmas 60. uncias 7 semis. scrupulos 180. obolos 360. thermos 540. siliquas 1080. chalcos 2880. Tryblion eiusdem est mensuræ cum hemina: nimirum cyathorum 6. Pendit autem drachmas 60. Xestes mensura habet heminas 2. pondere drachmas 120. Vocatur ab Aegyptiis Inium acetabulum, habet heminas 4. & sesquicyathum: pondere autem drachmas 15. Concha magna idem mensuræ & ponderis habet, quod & acetabulum, Concha minor semicyathi mensuram habet, pondus drachmas.

mas 5. Mystrum magnum sextadecima parte heminae conficitur, drachmis scilicet tribus & semisse, itemque quadrante. Quod autem paruum dicitur, heminae duas & uiginti partes habet. Item siliquas 11. Chus, id est congius, mensura quidam heminas atticas 12 habet, sextariorum dimidio minus, nempe sex, choenicas 4. pondere uero drachmas 720. Choenix mensura heminas tres, pondere drachmas 180 habet. In re rustica reperitur cotyla tertia uel quarta esse sextarii. Choa autem sextariorum 9. heminarum 15. & Amphoram sextariorum 36. cotylarum 48. Metretam sextariorum 72. cotylarum 96. Medimnum uero sextariorum 102. heminarum 136. Apud Syros autem metreta sextarios 6 habet: at Italicorum 120. Tryblion & Oxybaphum quartam similiter heminae partem habent. Cyathus heminae pars est sexta.

ALITER DE EISDEM.

Ina Attica habet uncias 12. alia mina uncias 16. Ptolemaica 18. Libra habet uncias 12. Vncia drachmas 8. Drachma scrupulos 3. Scrupulus obolos 2. Obolus lupinum unum cum dimidio. Lupinus siliquas 2. chalcos autem 5. Atticus semiobolus alterius semioboli quinta parte minor est. Siliqua autem atticos chalcos 2. & unius decumana partem habet. At Chalcus ipsius semioboli est quarta pars. Stater habet drachmas 4. quem & ideo tetradrachmon uocant, & dupondium, & Basilicum carium, & Chemem magnam: nam parua solas drachmas duas continet, sicut & as, seu assarium cochlear unum.

INCERTI AVTORIS DE MENSVRIS

& ponderibus ueterinariorum.

B

Vncia habet drachmas 8. Drachma scrupulos 3. obolos 6. Hemina habet uncias 12. acetabula duo. Acetabulum cyathos 3. Cyathus mystra 4. Cochlear mystri dimidium. Oxybaphum facit uncias 6. Cyathus uncias 2. Mystrum uncias 2. cum dimidia. Cochlear scrupulos 6. Drachma scrupulos 3. Obolus facit scrupulum. Sicilicum uncia semissemque. Mystrum cochlearia duo. Sic esse traditur cochlearium unciarum 4. Mina habet uncias 15. drachmas 112 semis. Libra habet drachmas 6. Denarium scrupulos 4.

DE HVMENTIBVS.

Talicum uas, quod Amphora dicitur, habet congios 8. Congius sextarios 6. Sextarius heminas 2. quæ & Tryblia dicuntur, pendunt enim idem, hoc est, mystra magna 3. id est, acetabula 4. magno enim mystro inest acetabulum, itemque eius triens: Habet autem acetabulum cyathum cum dimidio. Cyathus uero habet chemas paruas, seu mystra parua duo.

DIOSCORIDAE.

Go carissime de mensuris & ponderibus cum sic censerem, à minimis incipiendum, & adusque minam multiplicando ascendendum duxi. Siliqua idem pondus habet chalcu. Obolus chalcos habet 3. Vnde & semiobolus siliquam eiusque dimidium pondus habens. Scrupulus habet obolos 2. id est, chalcos 6. Drachma siue Olca habet scrupulos 3. hoc est obolos 9. Vncia uero drachmas habet 8. scrupulos 24. Libra habet uncias 12. drachmas 96. Mina secundum medicorum usum habet uncias 16. quod est drachmas 128. Italica autem uncias 18. hoc est, libram unam semis, drachmas 144. Alexandrina mina habet uncias 20. hoc est, drachmas 160.

C

Eramium, id est amphora, habet libras 80. Vrna libras 40. Congius libras 10. Semicongius libras 5. Sextarius libram unam, uncias 8. Hemina, seu Coryla, uncias 10. Acetabulum, quarta pars heminae, habet uncias 2 semis. Cyathus, sexta pars heminae, unciam unam semis, & scrupulos 4. Cheme, quae est cyathi pars quarta, habet drachmas 3. scrupulum unum; id autem est cum aquae, tum & aceti pondus: Aiuntque pluuiialis aquae adimpleri uasculum, certissimamque hanc esse ponderis rationem. Chus, siue Congius, habet drachmas 720. Amphora habet libras 72. Vrna libras 36. Congius libras 9. Semicongius libras 4 semis. Sextarius libram unam semis. Hemina, quae & Coryla est, uncias 9. Quartarius uncias 4 semis. Acetabulum, heminae quadrans est, habet uncias 2. & semissem ferè. Cyathus, qui sexta est heminae pars, habet unciam semis. Cheme, cyathi est quarta pars, habet drachmas 3.

DE MELLE.

Ellis amphora habet libras 120. Vrna libras 60. Congius libras 15. Semicongius libras 7 semis. Sextarius libras 2 semis. Hemina libram unam, uncias 3. Quartarius habet uncias 7 semis. Acetabulum uncias 6 semis, itemque drachmas 2. Cyathus habet uncias 2 semis. Cheme quia quarta est pars cyathi, drachmas 5.

DE MENSVRIS.

D

Edimnus habet hemiecta, id est semisexta 12. Hemiectum choas duas. Chus choenicas 4. Choenix heminas Atticas tres; pondere uero habet drachmas 180. Chus uero est mensura heminarum 12 Atticarum; at pondere drachmarum 720. Sextarius autem duabus heminis censetur, cum drachmas 120 pendeat. Hemina cyathos habet 6. pondus drachmarum 60. Hanc autem Attici non solum Corylam, sed & Tryblion uocant. Acetabulum mensura est heminae quarta pars, nempe cyathus unus semis; pondus uero habet drachmas 15. Cyathus est drachmarum decem. Cheme est cyathi pars 4. drachmarum 2 semis. Magnū mystrum octaua & decima pars est heminae, drachmarum scilicet trium, scrupuli unius. Paruum autem mystrum est ipsius heminae pars uigesima quarta; habet drachmas 2 semis. Iustissimum autem mystrum scrupulos habet 8. Cochlearium uero scrupulos 3. In regio Cario, seu nuce magna, unciae sunt 7. in pontica una; in balano, id est glande, dimidium est drachmae; in Aegyptio Cyamo, id est faba, obolus semis; in orobo, id est eruo, chalci 2.

LIBRI DE PONDERIBVS ET MENSVRIS
CLAVDII GALENI PER
GAMENI, FINIS.

uitio commissa.

- Pagina sexta, facie secunda, uersu 38. molybdena conficiuntur,
18 fac. 2. uer. 28. Tarentini Heraclidis.
19. uer. 41. nigri denarium pondo duodecim s. Ver. 49. olei ueteris, in quo
chamaeleon inferbuerit. Facie 2. uer. 37. quatenus iam amolyntū euaserit,
20. uer. 7. aestate cyathum, & quartam eius partē. Ver. 39. glutinans & amolyntum, id est non inquinans. Ver. 51. & praecipue ad neruorum puncturas
ualet; item ubi in musculis, uel neruis resarcire aliquid oportet. Facie 2. uer.
20. & sensim ad amolynti crassitiem.
21. uer. 32. & sic coquo, donec manus non inquinet.
22. fac. 2. uer. 1. nam in capitis furefuribus, Graece ἀροαίς. Ver. 37. quadraginta, lege quinquaginta.
23. uer. 22. colophoniae pondo minas tres. Ver. 27. marinae ueteris. Ver.
49. adipis suillae recentis pondo.
24. uer. 5. pondo libras quatuor, thuris libras quatuor, squamæ. Ver. 29. &
coctis ad amolynti spissitudinem usque. Ver. 32. Rursus super ignem posita,
dum manus non inquinent coquuntur. Ver. 39. centum sexaginta ualere ait.
Ver. 41. centum sexaginta denarios. Ver. 44. denarijs centum sexaginta,
seui uitulini denarium pondo centum sexaginta, resinae terebinthinae denarium
pondo octoginta, mannae thuris denarium pondo octoginta, cera. Facie
2. uer. 1. do centum sexaginta; hanc ex. Ver. 5. papaueris liquoris. Ver.
11. radicis liquoris sycamini. Ver. 44. promptissime educit.
25. uer. 2. seui taurini pondo libras quatuor, cera pondo libras quatuor, terebinthinae. Facie 2. uer. 47. pyritis denarium pondo sexaginta.
36. fac. 2. uer. 31. Asclepiadem. Ver. 39. Asclepiade.
37. uer. 8. sic emmoto, hoc est, in lintheolos illito.

R 4

LECTORI. А Я Я Я

V S scripsit, semel perdidicisse. Interea tibi lector consulere uolimus quocunque pacto. Vale.

ΣΤΑΘΜΟΣ		MENSURA.		METRON
continet		Latine.	Græc.	continet
Drach. 720.	Vncias 90. lib. 22 $\frac{1}{2}$	CHVS Congius.	Χ. Χ ΟΙ Σ	Heminas Attic. 12. Chœn. 4. Cheflas 6.
Drach. 180.	Vncias 22 $\frac{1}{2}$	CHOENIX	Χ Χ ΟΙ Ν Ι Ε	Heminastres. Vt alij, 4 esse sextarios chœnicē. 480. drachmas.
Drach. 120.	Vncias 15.	XESTES Sextarius.	Ξ Ε Ξ Ε Σ Τ Η Σ	Heminas 2. id est, cyathos 12. ήμιξέσσα.
Scrup. 45. Drach. 60.	Vncias 7 $\frac{1}{2}$	HEMINA	Η Κ Ο Τ Ι Α Η	Cyathos 6.
Scrup. 30. Drach. 60.	Vncias 7 $\frac{1}{2}$	CATINVS	Κ Α Τ Ι Ν Ο Σ	Cyathos 6.
Drach. 15.	Vncias 1 $\frac{1}{24}$	ACETA= bulum	Ξ Υ Ο Ξ Ι Β Α Φ Ο Σ	Partem habet cotylæ quartā. id est, cyathos 1 $\frac{1}{2}$
Drach. 15.	Vncias 1 $\frac{1}{28}$	CONCHA	Κ Ο Γ Χ Η	Partem habet cotylæ quartā. id est, cyathos 1 $\frac{1}{2}$
Drach. 10.	Vncias 1 $\frac{1}{4}$	CYATHVS	Κ Υ Α Θ Ο Σ	Partem habet cotylæ sextam.
Drach. 3 $\frac{1}{24}$	Siue ut alij 3 $\frac{1}{3}$	MYSTRVM magnum.	Μ Μ Ψ Τ Ρ Ο Ν	Cotylæ partem habet 16. Siue ut alij, decimaoctauā.
Drach. 2 $\frac{1}{2}$	Siue ut alij 2 drachmas, 1 $\frac{1}{11}$ ceratij.	MYSTRVM PARVVM		Cotylæ habet 24 partē, id est, quartā partē cyathi. Siue ut alij, 22. Certum est, mystrum ut minimum habere rescrupula 8.
Drach. 3.		CHEME magna.	Χ Χ Η Μ Η	
Drach. 2.		CHEME PARVA		
Drach. 2.		ASSARIVM	ΑΣΣΑΡΙΟΝ	
			Κ Ι Α Μ Η	Duo cochliaria.
Drach. 1.		COCHLIA= rium.	Κ Ο Χ Λ Ι Α = ήτοι.	

cernere licet. quantum ad aqua ad

piat mensura.

[illegible]

BASILEAE EX OFFICINA ANDREAE
CRATANDRI, DECIMOSEXTO
CALENDAS APRILES,
ANNO A CHRIS-
TO NAA

T O,

M. D. XXX.

M. D. XXX.